

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitae Sanctorvm

complectens sanctos Mensium, Ivlivm Avgvstvm & Septembrem

Lippeloo, Zacharias

Coloniae Agrippinæ, 1603

September.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42728

SEPTEMBER.

MARTYRIVM DVODECIM F R A- *Vide Notato-*
rum Afrorum: Ex eo quod a Alfanus, Episcopus C. Baron. in
Salernitanus, hexametro versu conscripsit. Martyrol.
Roman.

VIT in Aphrica & Valeriani tem- a al. *Alpha-*
poribus, Bonifacius quidam, vir nus.
illustri genere natus: qui ducta in i. Septem.
vxorem Tecla, æquè illustri gene, a Anno eius
re fœmina, duodecim ex ea susce- Imperij 6.
pit liberos: quorum haec dicuntur fuisse nomi- qui fuit Chri-
tia. Donatus, Felix, Arontius, Honoratus, For- sti Domini
tunatus, Sabinianus', Septiminius, Ianuarius, Pape 1. cap.
Felix alter, Vitalis, Satyrus, & Repositus. Hos ita est eius
& Christi cognitione perfectissima imbuen- Africa.
dos sulcepere, tanto studio atque diligentia, ut Teste C. Ba-
ron. Tom. 2.
non raro pias Christo lachrymas funderent; *Annal.*
quod eorum filij vitam ab omni sceleris conta-
gione, ac præcipue ab infandis simulacrorum
sacrificijs puram perpetuo ducerent. Hæc cum Patria &
verbo & doctrina, die nocteque apud eos age- duodecim
rent, & assiduis precibus à Diuino numine fla- martyrum
gitarent, illi ad vnum omnes dociles in primis frarum.
se parentibus præbuere; annosq; pueriles pru- Infide à pa-
toribus eorum exarsit, vt spretis possessioni-
bus, domo ac familia cōtempta, totos se ad de-
bellandum Satanæ regnum conferrent, mul-
tosque mortales miserè errantes, ad Christi o-
uile traducere gaudenter. Et quidem vt suis
à ciuibus exitialem deorum culturam antè
V V omnia

omnia pellerent, patriamque Adrumen-
nam, à fœdis Iouis & Herculis sacrificijs re-
purgarent, pari virtute & constantia omnes
Florentium Herculis sacerdotem (eo die quo
cum ciuib[us] solenni maximè ritu thura of-
ferebat) aggressi sunt; & luculenta ratione
impium facinus confutarunt. Stupebat ad
martyrum constantiam & grauitatem admi-
randam, quæ ex vultu oculisque mirifice re-
cebat, plebs vniuersa; arrestisque auribus on-
tioneis facundiam excipiebat; act tandem, ne-
quicquam obtestante Florentio, se Christi sa-
cra percipere velle conclamabat. Differabant
enim martyres primùm de cruciatibus & hor-
rendis tormentis apud inferos deorum culto-
ribus & impijs omnibus constitutis; indè ver-
bis suauissimis, præmia & cælestis regni gau-
dia in omni æternitate Christi fidelibus & pijs
omnibus reposita ob oculos ponebant; tan-
ta virtute ac gratia, vt cuncti certatum sua
capita lustralibus aquis subderent, animas-
que cum summo gaudio expiandas commit-
terent.

S. Cyprianus
Carthaginē-
sis Episcopus
Donatum
creat pres-
byterum, &
Felicem hy-
podiaconum.

Interea Cyprianus Carthaginensis antistes,
vt primùm de tam insigni & admiranda planè
fratrum virtute certior est factus, accitos illico
ad se, ad virtutis constantiam & martyrij glo-
riam eos animauit accenditque; & Donatum
quidem natu maximum, sacerdotio, Felicem
verò in ordine secundum, Hypodiaconatu ini-
tiavit. Indè pleni gaudio & exultatione ad-
nimarum curationem se conferre; cunctosque
morbos & ægritudines, inuocato Christi no-
mine, ab vrbe pellere. Erat eo tempore in
vrbe

RORVM,
drumenti
trificijs re-
ntia omnes
eo die quo
i thura of-
ta ratione
cupebat ad
tem admis-
trificijs reb-
ribus on-
dendem, ne
Christi sa-
isserebant
us & hor-
m culto-
indè ver-
egni gau-
us & pijs
ant; tan-
tim sua
animas-
commit-
antistes,
da planè
tos ilicò
yrij glo-
onatum
Felicem
atu ini-
ne ad a-
etosque
isti no-
porein
vibe

vnde nobilis admodum matrona, Restituta no-
mine; quæ præter viduitatis malum, incredibi-
liani dolore, propter filium vnicum sœuo
demonio obfessum, affligebatur. Nam puer
immanes dæmonis patiebatur cruciatus, te-
nacisque admodum edebat clamores: qui ma-
tri dolores quouis mortis aculeo acerbiores
adferabant. Cùm verò sacer ille fratum cę-
tus in vrbe degeret, dæmon ab ore pueri cla-
mare coepit, se nullatenus recessurum, nisi
Donatus & Felix, cæteriq; fratres aduenirent,
& fidei suę, quam profitebantur, rationem red-
derent.

Eo clamore excita mater, illicò missis lega-
tis, fratum præsentiam supplex postulauit: qui
quancam itineri iam iam accincti, insita ta-
men pietate commoti, ad domū matronæ con-
uenerunt. Quæ mox victa supplicij filij atro-
citate, ad eorum se pedes humili postrauit; &
miserando valde eiulatu, vt extremis filij mi-
serijs succurrerent, obtestata est. Cui sanctit
Quid, inquit, o mulier, dij tui huic puero ti-
bique non subueniunt? An non æquum esse pu-
tas, vt Iupiter & Apollo, quos tatis honoribus
ac muneribus cumulatis, hanc vobis vicissim
præstent gratiam, vt filius tuus illorum bene-
ficio sospitatem consequatur? Ad hæc Deoda-
rus Tribunus: O inquit, vtinam vestra medi-
camina huic misero prodefesse queant: spondeo
voshodiè donis & muneribus amplissimis or-
nandos; & summo apud Carthaginenses in ho-
nore futuros.

Talia spondentem martyres modesto risu
sic affati sunt: Ecquæ sunt quæ tu promittis

V V 2 CIII

Christi seruis, qui cuncta munda huius honesta arbitrantur, ut Christum lucifaciunt. Nos neque opes, neque honores, ne ratilli quidem facimus, sed tota aviditate animarum salutem, pro qua Christus noster Iesus suum effundere sanguinem non dubitauit, statim proq; ea preter opes & facultates amplissimas quas sponte reliquimus, haec etiam corpora pendere parati sumus. Quare si huius initio pueri mater, a tetro dæmonum cultu recedere, & filium pariter Christo consecrare velit, cedet illico dæmon, & puer integra sanitatem subsistet. Mater ad haec, vix mentis prædole compos, protinus exclamans, ait: Si hoc modo optata salus filio redire potest, tum & ego & filius & tota denique familia libentes Christi sacra amplectimur; ipsumque verum Deum confitemur. Tunc Donatus Christi numen ardētissimis precibus aliquamdiu precatus, dæmonem egredi compulit: qui mox relictio habitaculo, horrendo cum rugitu fugam capessiuit, & puerum Christi potentiam ac bonitatem prædicantem sanum & incolumen reliquit.

Donatus filium Restitute, illastris matrone, a dæmons liberat, & illa cum tota familia eredit.

Nec mora: Mater incredibili perfusa gaudio, cum lætabunda familia Christi sanctissima sacra suscepit; & fratres non minori affectu lætitia, suam ad Urbem coepro itinere perrexerunt. Interea fama rei gestæ magna cum celebritate Romam peruenit; ipsumq; in primis Valerianum perpulit, ut antè omnia in martyres acri supplicio vindicaret. Itaque Roma Carthaginem summa cum festinatione contendit, & illico Restituta, quæ cum suis Deo

YAC

vocabat, domum ingressus, minacibus admodum verbis eam inuasit, iurans & obtestans per capita deorum suorum, quod eam, ni communio sanguinis obstaret, gladio conficeret. At vero Restitura, admiranda animi tranquillitate minas excipiens, placido sermone tale *Restituta* fertur respōsum dedisse: Equidem, ut nosti, ha- *Valerianus*
cēnus quod ad deorum cultum quam maximē faceret neglexi nihil: opes ingentes obtuli, die nocteque precibus ac lachrymis pro filij salutēnumina eorum fatigauit: supplex ad eorum limina iacui; sacrificia infinita obtuli: sed prō pudor, eorum nemo miseræ opem postulanti conferre potuit. Nec mirum sanè: Dij enim, *Præclarare.* qui à me haec tenus tanto in honore sunt habiti, *stitute con-*
flagitijs innumeris cooperti fuere; eaque pro- *fessio.*
pter infernalibus nunc ignibus addicti, æternū cruciantur. Solus Christus I E S V S
æterni Dei filius, qui sanguine suo nostra ex-
piavit scelera, veram mihi meoque filio salu-
tem contulit, dæmonem fugauit; & viam deni-
que, persalutare lauacrum, ad cælestē regnum
aperuit.

His auditis, Imperator quæsivit, quorum o-
pera vel studio, ad eam cœlestis regni cognitio-
nen venisset. Cui matrona: Studio, inquit, fua-
trum duodecim; quorum excellens & eruditio
& virtus, haud dubito quin tibi quoque eadem
facile persuadere poterit. Tunc Valerianus, *Victor Tri-*
missio confessim Victore militum tribuno, A- *bunus à Va-*
lumentum, iussit Christi confessores vincētos leriano mit-
adduci. Abiit confessim Victor furoris & mi- *titur ad ca-*
narum plenus: quem fratres orationi pariter piendos fra-
intenti venientem placide exceperunt. Indē *tres.*

V V 3 mox

mox Donatus sermonem de dijs instituens
prudēter per ambages, ad vnius & summi Dei
potentiam deflexit. Præbebat attētas aures Vi-
ctor, scilicet eximia viri facundia delinitus; ac
tandem, mirabili Christi gratia adiutus, deos
omnes deasq̄e repudians, ab uno Christo ve-
ram salutem sperandam esse didicit. Sequi-
sunt protinus Ducem suum milites; ac panier
omnes lustralibus aquis expiati, indissolubili
amoris vinculo Christo adhäsere.

Interea Imperator, moræ impatiens, missa
alia militum caterua fratres recepit, ac illico
catenis vincitos tetro carcere condemnauit.
Altera verò die tribunal i oblatos minis terri-
bilibus aggressus est; indignum facinus clami-
tans, deos omnes deasq̄e, vni homini in Cru-
cem sublato postponere. Ad quæ Donatus pio
admodum & sereno vultu respondit: Tu, qui
hominem illum Deumque simul in Crucem a-
ctum, tanta animi superbia contemnis, expe-
rire num eius potentiam superare potes. Ex-
perire, inquam, vtrum plebs Christi dæmoni-
bus cedet; an verò nos Christi virtute, dæmonū
potentiam frāgere poterimus. Mihi crede, po-
tes olida hæc nostra corpora internecione de-
lere, animæ verò victrices de tua dæmonumq;
tyrannide, in omni æternitate triumphumag-
ent. Nostra enim virtus, noster triumphus,
Crux Christi est; quam tu polluto ore sperne-
re non horruisti.

Infremuit ad hæc Valerianus, eamque (vt
ille reputabat) contumeliam fustibus vindicare
præcepit. Fuere illico martyres vestibus nuda-
ti, ac multiplici confusione fatigati: adeò ut

*Victor cum
suis à Do-
nato conuer-
titur & ba-
ptizatur.*

*Preclarus re-
ponet Do-
natus Vale-
rianus.*

*Cadentur
fustib. mar-
tyres.*

ORVM.
institueni
ummi Dei
s aures Vi
elinitus ac
teus, deos
Christo ve
Sequuti
ac panter
dissolubili

ns, missa
, ac ilic
mnauit,
is terri
is clami
i in Cru
atus pio
Tu, qui
rucem a
, expe
es. Ex
demoni
ludem
ede, po
one de
onumq
hum
mphas,
sperne

que (vt
ndicare
s nuda
adeò vi
fr

fractis ossibus, ac visceribus nudatis, vix spiri-
ti ducerent. Sed quibus dulcia Christi præmia
oculos perpetuò versabantur, in omni sup-
plicio inuiti perstabant: ipsumque tyrannum
sua constantia vehementius turbabant. Indè *Mittuntur*
in terrum abducti carcerem, cælesti protinus *in carcerem*,
consolatione recreati fuere. Nam nocte con-*sed liberan-*
cubia Angelus Domini adfuit mirabili splen-*tur ab Ange-*
dore coruscans: qui, solutis vinculis & catenis
contractis, iussit martyres illæfos abire. Illi
gudio & exultatione pleni egressi sunt; totā-
que Carthaginem in maximam admirationem
pertraxerūt. Populus enim cum cerneret duo-
decim illos fratres omnibus vinculis solutos
medium inambulare ciuitatem, aliud sanè,
quam id quod res erat, sibi persuadere non
potuit: nempe eos Christi virtute è vincu-
lis creptos, ad plurimorum curandam salu-
tem missos esse. Vnde cuncti inter se Impera-
toris tyrânidem execrari, eumque potius sup-
plicio, quod in martyres statuerat, dignum es-
se clamare.

Quo populi murmure percusus Tyrannus,
turpi fuga per medias noctis tenebras, assum-
ptis fratribus, salutem quæsivit. Sed qui terræ *Fugit Tyrann-*
pericula euasisse se gaudebat, mox ab ipso ma-*nus cum san-*
ri vindictam sensit. Nam sequa tempestate coor-*itus marty-*
ta, yltimum in periculum carina impellitur: *ribus.*
prosus ut nautæ omni salutis spe abiecta, ad
impia deorum numina confugerent, & ab ijs
solis salutem sperandam esse decernerent.
Perculit ea vox nautarum Tyranni animum
grauius; ipseque sceleris conscientia fractus,
non à ijs, sed à sanctis, quibus tot tantisque

Poscit impipt tuebat. Igitur cùm diu frustrà nautæ omnes clæmoribus & sacrificijs dæmonum simulacra fatigassent : Valerianus mortis periculo exanimatus, fratrum nomina cum gemitu inclamauit, orans supplicansque, vt virtute superosa, quam profitebantur, procellas fugarem. Hæc anxiè postulantem, occulta Donati felicisque virtus, vel potius testis conscientia eum admonuit, vt primùm ab impio deorum cultu pura cōfessione ad Christum transiret, eiusque numen cum fide imploraret: ac tum demum certam salutis rationem expectaret.

Dum hisce cogitationibus anxiè fluctuat, & vota precesque diuino Christi Numini spondet, ac etiam promittit se sanctissima Christianæ fidei sacra suscepturnum, si sanctorum orationibus præsens mortis periculum euaderet, eccè mox furētis pelagi vnde quieuere: ac præter spem omnem nauis incolumis portum appulit. Tunc Tyrannus, optata salutegauisus, nouo scelere impietatem cumulauit. Nam voti oblitus, Christi virtutem Ioui ascripsit; eiqu; soli salutem omnem acceptā referendam clamauit. Indè iterum martyres aggressus, blanditijs à Christo auellere conate est; spondes promittensque eos primis honoribus extollendos, & muneribus diuitijsque afficiendos, si Ioui sacrificare vellent. Negarunt martyres, ac impiam tyranni vocem execrantes, se occidi posse, vinci verò non posse, constanter responderunt. Hoc tam constanti responso commotus Tyrannus, omissa deinceps verborum conser-

Poli
fragus
Tyrannus, ac
ceptam salu
tem Ioui af
scribit.

emione, sanctos martyres vna secum in *In Italia* t.
Indiam perduxit: ibidemque post varios cru-
cibus, diuersis diebus inuictos Christi athle-
martyrio coronauit.

*certamen
absoluunt.*

VITA S. LVPI, EPISCOPI SENON-
ensis. Ex ea quæ est apud V. P. Laur. Surium. Annal. C.
Numeratur h. c inter Senonenses antistites in Baron. &
ordine viceimus. Claruit præcipue Anno Salu- Notat. in
tibus. sub Clotario Francorum Rege. *Martyr.*
Rom.

B E A T I S S I M U S L u p u s , i n c l y t u s p a r e n - 1 . S e p t e m -
B i b u s , q u a d a m e x p a r t e r e g i o s t e m m a t e *Patria* &
i l l u s t r a t i s , p a t r e B e t t o n e , m a t r e v e r o *p a r e t e s* *e i u s*.
A u t r e g i l d e natus est. Territorium Aurelia-
nense ad Ligerim flumen situm, tali progenie
nobilitatum fuit. Cum autem pij parentes di-
uino quodam præfigio, futurâ prolis suæ san-
ctitatem cognouissent, mox, ut literarum stu-
dij doneus inuentus est, prædagogo commis-
sus, tantos in disciplinis breui fecit processus,
vt haud mediocrem ex eo cognati omnes ac
Parentes præcipue haurirent voluptatem. Erât
matri eius fratres duo; Austrenus & Aunarius,
venerandi antistites; ille Aurelianensis, hic Ant-
istidorensis; qui visa morum grauitate in Lu-
po, & animi religione sanè admiranda, eum in
Clerum adoptarunt. Itaq; sacris omnibus ini- *Initiatu* *s* &
tiatus, tanta indies magis magisque gratia pol. *cris* *S. Lu-*
let vt Senonenses, defuncto Arthemio, eum si- *pm.*
biane ititem à Rege postularent. Annuit be-
nignè Rex; ut potè fama sanctitatis eius, que
longè lateque increbuerat, probè instructus,
eum, non illo modo, sed longè quoque maiore
honore dignum esse.

*Duo eius
auunculi &
piscopi.*

V V S

Itaque

*Fit Episcop
piss.*

*a Habetur
istius Ania-
ni vita 17.
Novembris.*

*Diuinitus ei
patiunt
fores Eccle-
sie.*

*Egregia eius
benignitas
in iuxtaos.*

Itaque Pontificali infusa decoratus, gregem sibi commissum summo studio ac vigilatia regere tuerique; admirandis quoque virtutum signis clarescere: die quidem semina diuini verbi spargendo, nocte vero precibus & laetachrymis in conspectu Dei fusis, demonis infidias auertendo. Cum autem quadam nocte ad limina basilicæ Beati & Aniani peruigil in precibus staret, & fores custodum diligenter insister obseratæ eum ab ingressu arcerent, & ipse prostratus in limine pias Domini aures precibus pulsaret, eccè drepente, amotis celi- tûs repagulis, patescunt valvae, templique adiuta sanctum virum roseo vultu nitentem accipiunt. Inter omnia vero virtutum eius studia, charitas, ac præcipue præclara in obtrectatores eius eluxit benignitas: quæ tanta fuit, ut eos non tantum benevolentia, sed donis etiam muneribusque prosequeretur; ut se vel in primis pacis maximè studiosum ostenderet. Ceterum uno conscientiae teste contentus, nihil maleuolorum hominum linguis mouebatur.

Per id tempus Theodoricus Rex cum Brunichilde aua, Burgundiæ regnum administrabat. Ex eius aula venit ad sanctum Episcopum Fulcarius vir illustris & Aurelianoru Comes: ea de causa beato viro præcipue addictus, quod pater eius Betto ipsum è sacro fonte sulcepisset: indi cauitq; illi, quod in regia honestos parvum rumores de illo audijsset, tanquam qui ancillam Dei Verosiam, antecessoris eius Arthemij filia, immoderatius amare videretur. Cui vir sanctus aduersum illa obtrectationu telo, Euangelici sermonis scutum opposuit, come-

moran

morans illam Saluatoris sententiam: Beati eri-
tū, cū maledixerint vobis homines, & dixe-
runt omne malum aduersum vos, mentientes. Contemnit
Gaudere & exultate, quoniam merces vestra hominū ob-
copia est in cælis.

Mortuo autem Theodorico principe, Rex
Clotarius in Burgundiam veniens, hostili ma-
nu armatū Blidebodem ducē misit in Senones.
Illo ergo tela atrociter in oppidū vibrāte, san-
ctus Episcopus in protomartyris æde ad orati-
ōnum præsidia cōfugiens, dato ecclesiæ signo, a Fuit illud
imbellem, turbā pariter conuocare decreuit. prægrande
Eccē hostes, audito signo, tanto tunt terrore tintinnabu-
correpti, vt in sola fuga oēm salutis spem col- lum, quod
locandā putarent Ita vir sanctissimus, dum in Campanam
stā Moy si ad cēlū tollit man⁹, ho- vocant:
les profligat. Oratione ho-
Postquā verò Clotarius Burgūdiæ regnū obti- stes in fugā
nuit, Parulphū, virū diuītijs & potētia celebrēs vertit.
ob regia negocia curāda eò ablegauit. Is vehe- Exodi 17.

menter indignatus, quod parum honorificè ab
antistite exceptus fuisset, quodq; muneribus ei
obuiā non venisset, Regi deindē multa de san-
cto viro falsa retulit, & mendacijs Medegisili
viri nequissimi ei⁹ emuli, artificio cōfatis per-
suasit, vt S. Lupū exilio damnaret. Nihil ea tur-
batus iniuria sanctus, in villam Andesaginā, ad
fiumen Auciam mādato Ducas Bosonis Lande-
gisili, pagani, Christianis inprimis infesti, pro-
fectus est. Ibi verò constitutus, ad solatium sui
exilij gentem illam Christianis sacris imbuen-
dam suscepit. Adfuit cōceptis virtus diuina.
Nam cū verbis duræ ceruicis populū, agrè Cæcum illu-
mollire posset; miraculis rem aggressus est; cæ- minat, &
cumq; in primis, spectante Duce, Christi gratia multos con-
uerit. & vir-

& virtute illustrauit. Eo miraculo, expugnat
protinus Ducis perfidia fuit: ipseque aquis fa-
lutaribus expiatus, ceteram plebem suo exem-
plo ad parem gratiam ritè percipiendam in-
uitauit.

Interea ciues Senonenses, ablatum sibi im-
piæ crudelitate pastorem dolentes, Medege-
lum in Basilica S. Remigij acerba monte in-
terimunt; & summis infimisque precibus, ab
ipso Rege per Vvinebaudum Abbatem, patro-
rem sibi restitui postulant. Flectitur VVine-
baudi precibus Rex; mutatoque in beneno-
lentiam odio, Episcopum reduci imperat.
Reuocatur ab exilio vir diuinus, & Regis
vultui summo procerum gaudio præten-
tatur. Rex verò venientem episcopum contem-
platus, pietate flexus, ad pedes eius humi pro-
sterniur, veniamque ab illo deprecatur. Cer-
nens verò antistitem macie & squalore confe-
ctum; conscientia tactus, magno cum gemitu
eius se misericoriam fatetur; & sancti viri de-
latoribus dira imprecans, iubet eum honorifi-
cè tractari: & coma barbaque tonsis, regio co-
uiuio, vna cum eius Clero excipi. Ibi tum Rex

*Magna Regis
humilitas.*

ex persecutore factus beati viri minister, suis
manibus ei cibos porrigit; & rursus in media
coniuuantum turba humi prostratus, sui faci-
noris veniam petit: Tandem magno omnium
gaudio & exultatione coniuio celebrato, do-
nis muneribusque affectus, Senones vna cum
VVinebaudo concessit. Porro cum Luteria iter
haberent, ingens reorum turba vinculis carce-
ribusque inclusa eorum virtute mortem eu-
xit; festiuoque cum gaudio obuiam procedens,

diu-

*Capiui mul-
ti virtute S.
Lupi libe-
rantur.*

diuum beneficium sanctorum istorum meriti acceptum, publica confessione retulit. Inde ad castrum Miledunum progressus, horreum immani flamma correptum vidi; populoque fructu incendium sopire conante, ipse mox in agnatione prostratus non prius è terræ puluere faciem leuauit; quām flammis fugatis, horreū *Precibus in-*
nulla ex parte lœsum à ciuib⁹ inuentum fuit. cendium re-
ljs clarus miraculis à Senonico populo cum stinguis.
hymnis & canticis exceptus fuit; & summo cū
honore in fedem restitutus.

Ceterū quanta virtute ac charitate digni-
tatem illam administrauerit, cūm alia multa,
tum præclarum illud, quod in *Obordone p̄r-
dio contigit miraculum; abundē testatur. Cūm
enim diuinis mysterijs intētus, effusi pro nobis
Christi sanguinis cōfessionem perageret, sa-
cerdotibus Leuitisq̄e p̄fētib⁹, gemma ra-
dio micante pulcherrima, cælitūs in calicem
delapl̄a est; quæ diu apud Senones conseruata,
iubene Rege, inter reliqua Sanctorū pignora *Gemma ea-*
titus labitur
in eius cali-
cem.

Nocte quadam inter sacras vigilias, vir san-
ctus insolita quadam siti se vehementius vrge-
ri sensit. Admirans verò sitis causam, faciūmq;
ardorem, frigidam adferri iussit. Qua allata, *Notarem*
gula cupiditatē acrius adhuc dæmonis pro-
fecto fraude tentari animaduertit. Tum verò
infidias hostis antiqui probè intelligens, (qui
per gulam in corporis eius domicilium aditū
*querrebat) signatum suum puluinar, ad vasculi
os strictim applicari iussit. Res mira, dæmon*
*vasi inclusus, tota nocte miserandos edens eiū-
latus, fraudes suas inuitus patefecit; ac orto de-*
mùm

mum Sole pudebundus abscessit. Vir sanctus
ut erat vigiliarum patientissimus, ita singulis
ferè noctibus, uno contentus comite, vicina
sanctorū loca venerabundus obibat. Cum autem
quadam nocte hoc pietatis studium per-
geret, duos inter se Clericos de concubitu fe-
minæ vnius corrixantes audiuit. Quo facinore
quanquam haud mediocriter turbatus, pu-
denter tamen se continuit: statuens, sanctis p-
tiis precibus, quam iracundo iurgio miseran-
dum eorum casum subleuare. Festinus igitur ad
ecclesiā abiit; fusisq; pro eis breuiter precibus,
suis ipse manibus insonuit: omniq; illo saepe
libidinis ardore extincto, cum alijs ad Ecclesiā
properarunt; debitumque officium ritè perfol-
uerunt. Inde prudens antistes, accito vtroque,
in spiritu lenitatis correptionem instituit; ea-
que cum prudentia teterimum facinus ob o-
culos eis proposuit, ut vltro prostrati veniam
peterent, & melioris vitæ propositum inté-
grè conciperent. Et vt multis animarum cæci-
tate laborantibus lumen restituit, ita miseros
quoslibet corporeo visu, aliove sensu priua-
tos, nequaquam diuini beneficij expertes reli-
quit: sed quouis tempore, ac quouis loco, langui-
dos curauit, ægros inuisit, pauperib. larga ma-
nu subuenit; ac omnibus deniq; omnia factus,
singulis debitam consolationem exhibuit.

obitus eius.

Tandem verò ætate deuexa, plenus honorū
operum, in prædio Briennonensi spiritū suum
Creatori tradidit; ea cum odoris fragrantia,
ut nihil aromatibus ad corpus condiendum
seruandumque opus esset. Funus fuit mul-
torum lachrymis ad pedes S. Columbz in ba-
silica

*Miraculis
claret.*

*Precibus ar-
dorem libi-
dinis extin-
guit.*

Filia, sepulturæ mandatum. Vbi multis claram miraculis aliquamdiu cùm quieuisset, Episcopus quidam, improbus ille, inuidiæ stimulis concitatus, quasi ea miraculorum gloriam S. Lupi meritis precibusq; minimè tribuen-diforet, sepulchrum eius proterè conculca-tus; sed mox contractis neruis, caduco morbo, sceleris sui pœnam persensit. Qui deinde, admissi sceleris pœnitudine ductus, supplex à sancto medium postulauit; percepitque.

VITA S. AEGIDI^I I ABBATIS, EX Vide Tom. antiquis M.S. Codicibus. Quo tempore clarue- 6. Annal. C. rit patet infra: Ex Casarij nempe Arelatenfis Baron. & Episcopi.

SANCTVS Aegidius Athenis oriundus, sprclaris admodū & regia stirpe illustri- bus natus parētibus, patre videlicet Theo doro, matre verò Pelagia, egregiam parentum pietatem, suis ipse virtutibus sempiternā red-didit. Ut primum tenera illius ætas disciplinis idonea extitit, fuit à parentibus, quibus erat v-nicus vniceque charus, literis adhibitus: qui- bus ita deditus fuit, vt cætera præ illarum a-more contemnere videretur. Veruntamen ita pietas in te-metem liberalibus artibus imbuebat, vt maio-retamen ardore charitatis officijs deseruiret: nullamque de omnibus benemerendi occasio-nem negligeret. Hinc cum die quodam ad ec-cleiam pergens, ægrum quendam humi stra-tum miserandis vocibus alimoniam à præter-euntribus petentem audiret, sanctus puer, mi-sericordia motus, confessim propria se tunica exuens,

Pœna Epis-
copi petulan-
ter eius se-
pulchrum cō-
culantis.

1. Septem.
Patria &
parētes eius.

Studiū eius
& egregia
pietas in te-
nera ætate.

exuens, eam egeno tribuit : Nam aliud quod daret, ad manus non habebat. Ea verò induit, æger, illicè se à graui corporis afflictione liberatum sensit; lætusque exiliens, magis de salute quam de veste gauisus est. AEgidius verò domum reuerlus, & à parentibus ubi vestem reliquisset interrogatus, respondit, quendam haud satis sibi notum eam abstulisse.

Non multum verò post parentibus eius munere sanctè perfunctis; patrimonium suum pauperibus diffribuit.

Patrimoniu[m] suum pauperib[us] diffribuit.
Pro terrenis accipit cælestia.
Nauem periclitantem suis precibus liberat.

lautum atque opulentum in pauperes erogavit; suarumque possessionum lætabundus Christum fecit hæredem: vt à Christo vicissim vberiores diuinæ gratiæ, cui totus inhærebat, opes acciperet. Nec est sua spe frustratus iuuenis. Nam præter admirabilem conscientię tranquillitatem, & gaudium illud Spiritus sancti, quod omnem sensum & intellectum superat, multis magnisque miraculorum gratijs à Deo mirificè ditatus fuit; adeò vt ex summa nominis celebritate animæ suæ periculum vhemeter timeret. Itaque cùm in patria maximarum laudum præconia se diutius declinare posse diffideret, solitudinem vltra mare petere decreuit. Cumq; clam omnibus solus matris litus inambularet, & fusis precibus opem transmittendi à Deo postularet, vidit procul quandam nauim horrenda quassatam tempestate, certum iam ad exitium deferri. Tum ille humi confessim stratus, supplices pro vectorum salute cum lachrymis Deo obtulit preces: quarum virtute, lacera nauis, sedata tempestate, ad portum appulit. Videntes autem nauis viri factum adhuc orationi & lachrymis & inten-

qui & cuias esset, interrogârunt. Quibus ille,
si Christianum esse, Romamque, si facultas da-
re, pergere respondit. Illi, visa viri sanctita-
tis, eius mox pedibus prouoluti, & nauim, &
comaeatum, aliaque vitæ degendæ necessaria
abulerunt; si placeret ea facultate vti. Eo be-
neficio vir sanctus gauisus, nauim concedit,
panisque velis, post dies quatuor totidemque
noctes cuidam insulæ applicuerunt. Ibi
vero nautæ cum humana vestigia littoris sa-
buræ impressa cernerent, ijs prudenter insi-
stentes, Aegidio comite, ad tugurium quod-
dam inter veprium densitates situm peruen-
erunt. Vbi Aegidius hominem lectioni libro-
rum intentum conspiciebat, cum gaudio irrum-
pit, hominemque arctissimè amplexans, de in-
stitutione & tempore ibidem exacto stu-
diosè inquirit. Respôdit ille, se duodenem i-
bidem poenitentiam egisse, crudisque herba-
rum radicibus & aqua sustentatū, cunctas cor-
poris molestias & dæmonum insidias, facile
celestium rerum delicijs superasse. His audi-
tis, Aegidius similis vitæ cupidine mirabili-
ter exarxit; nec persuaderi à nautis potuit,
quoniam saltum triduum cum viro Dei ibidem
exigeret.

Inde vero ab inuicem non sine acri dolore
diuulsi, sub latis ancoris, prospero cursu Marsi-
liæ vrbis illabuntur. Præterat tunc Arelatensis Ec-
clesiae magna cum opinione sanctitatis Cæ-
sarins: cuius virtutum præconio prouocatus
Aegidius, Arelatem contendit; ut tanti præ-
fatis colloquio instrueretur. Eum autem Are-
lati vidua quædam cum primis locup'es ho- 508. ☩

XX spicio

*Petit Roma
S. Aegidius.*

*Triduo a.
pud quendam
eremicolam
manet.*

*Cæsarium A-
relatensem
Episcopum
inuisit; quis
floruit anno
Domini*

*&c. sub Clo-
doueo Fran-
corum Rege;
ut patet*

*Tom. 6. An-
nal. C. Baron.
Item in ap-
pendice
Tom. 7. ubi
& sit men-
tio eiusdem
AEgidij.*

*Sanat preci-
bus pueram
triennio se-
bricitantem.*

*Biennio ma-
net opud C. &
sarum.*

*Clam petit
eremum.*

*Veredemius
eremita.*

gas humerus ad eos confluens) quosque san-
bus & terræ sterilitatē, orationibus fretus, fu-
gile perhibetur. Quę aliaq; plurima cūm rur-
sus celebrem de eo rumorem lōgē lateq; spar-
gent, veritus ne aliquandō conscientiæ pu-
nitatem ijs miraculorum signis turpiter fœda-
ret; relicto Veredemio, fuga salutari interiorē
cenum penetrauit.

Peruenit autem ad lōcūm quēndam, cui Sē-
ptimania nomen, haud longè à Rhodani fluuij
in mare decursu, fruetis arboribusq; obsi-
tum, solisque ferarum Istris frequentatum.
Ibi reperto quodam antro, pellucido quodam
fonticulo gratissimo, mansionem constituit; &
tanquam regio apparatu diues in summa tran-
quillitate, pro salute totius populi sanctissi-
mas Deo preces obtulit. Cibum ei herbarum
radices, potum aqua suppeditabant: sed ut cla-
rius innotesceret, quām grata acceptaque Deo
eius vitæ ratio esset, cerua quēdam certis horis
suorum ei vberum potestatem faciebat; lactif-
que alimoniam abundē præbebat.

Triennio ibidē cælestibus fruitus erat deli- a Fuit is Clo-
cij, cum Regis familia sylvas illas saltusq; que doueus Frā-
venando peragrās, ceruam illam corpore spe- corum Rex;
cieque præstantem conspicit. Nec mora: præda nullus etc.
tam speciosa inescati, solutis canibus eam in- nim Carolus
sequuntur. Illa verò vitæ suæ diffusa, ad alum- nomine, ijs
ni sui confugit auxilium; querulisq; mugi- tenporibus
tibus à sancto viro præsidium flagitat. At ille ac multis
ceruæ suæ præter solitum admirans mugitus, reperitur.
foras egressus, canum audit latratus, & venato- post, regnisse
rum clamores. Tum protinus, cognita re,

*Petit interl-
orem eremū.*

*Moratur in
antro iuxta
fonticulum.*

*Cerua ei sua
præbet vbe-
ra.*

*Ceruam suā
precibus cō-
tra canes
aſſendit.*

flexis genibus pro nutricis suæ salute Deum precatur. Deindè surgens innuit ceruæ, ut mutiibus parceret. Illa voce repressa, pedibus illius accubuit. Canes verò infrà lapidis vnius iactum, cum vluſatu ſubſtituerunt; ac nox denique ſuperueniens, venatorum conatus irruo reddidit. Manè autem facto, omnis familiæ Regis ceruam venatura in ſyluam properauit; eodem ordine ac modo, oleum & operam p. didit.

Eares ut Regi relata eſt, admiratione, n. par erat, defixus, accito Nemaufensi epifcopo; proxima luce cum multitudine venatorum & canum, ſyluam eam ingressus eſt. Cumque ſpeluncæ appropinquantes canes cum vluſatu retrocederent, vnuſ venatorū; vt latente in ſpelunca ceruam expelleret, eo ſagittam direxit; quæ oranti pro nutrice viro Dei, graue vulnus inſlixit. Inter ea verò milites acrius infiſten-tes, & ferro ſemitas aperientes, tandem ad ſpeluncam peruenere. Sed vbi ſenem canicie & q- tate venerabilem, & horrida tectum velle, recentique ex vulnere cruore aperſum, & ceruam illius pedibus accumbentem confiſciuit, religione tacti, pedem referunt; ſolusque Rex cum antiftite, cæteris retro ſtare iuſſis, antrum ſubintrauit. Ibi tum data acceptaque mutua ſalutatione, vt nomen patriamque viri, & instituti rationem probè cognōrunt, pedibus eius prouoluti, tantæ moleſtiae ve- niām postulantēs, medicos & impensas ſan- nando vulneri ſpoſonderunt. At ille, qua enī animi mansuetudine vir, flexis genibus pro- lorum erratis Deum precatus, negauit vñum

*Vulneratur
vir S. sagit-
ta.*

suoque corpori vñquam medicamentum
adibendum. Obtulit deinde opes & numera
et Rex amplissima: quæ vir sanctus auersatus,
monuit Regem, vt ea potius egenis conferret,
valmonasterium conderet; in quo seruos Dei
celestibus ornandos disciplinis congregaret.
Paruit latus & alacer Rex: duasque ecclesiæ,
alteram Apostolorum principi sacram, con- *Rex duas ec-*
struxit; Priuato martyri alteram: in qua vir di- *clesias &*
vimus crebris intentus vigilijs, deinde perno- *monasteriū*
ctare solitus fuit. Concessit verò ijsdem mona- *construit, co-*
sternis Rex spacium terræ quinque miliariorū, *gitique Aegi-*
quod S. Abbas (nam flagitante Rege id oneris *dium Abba-*
inuitus susceperebat) tanto interuallo à spelunca *tem esse.*
sua digressus, Regi occurrisse dicatur.

Interea vir Domini, Abbatis munere san-
ctissime fungens, instanti monachorum suorū
supplicijque precatu, ad Sacerdotij honorem *Fit Sacer-*
euctus fuit: quod ille munus cùm inuitus sus-
ciperet, tum maiore sanctitate administrandū *dos.*
2. Cor. 12.
exstinxerat. Itaque cum illud Pauli, Virtus in
infirmitate perficitur, animo reputaret, petijt
à Domino ne vñquam ab inficti vulneris do-
lore in hac vita sanaretur. Cæterū commis-
sum sibi gregem tanta prudentia tantoq; mo-
deramine instituit, vt Clodoueus Franciæ rex
fama virtutum eius commotus, missis legatis,
eius cōspectu colloquioq; frui voluerit. Aegi-
dius, cognita Regis voluntate, eum adiit: &
sermonem de mundi contemptu familiariter,
haud sine fructu instituit. Nam Rex cùm occul-
ti sceleris cuiusdam conscientia ligatus, ad il-
lum usque diem Dei iudicium non extimesce-
ret, tunc subito horrore percussus, supplex

Xx 3 AEgi-

*Adit clodo-
ueum Fra-
corū Regem.*

AEGIDIUM rogauit; vt iratum suis sceleribus
numen, precibus pacatum reddere dignaretur.
Ea Regis supplicatione motus AEgidius, pro-
xima deinde Dominica, Agni oblatus sacri-
ficium; intentius pro Rege Deum precatus est
& eccè sub ipso (vt vocant) Canone, angelus
Miraculum. Domini in altari scedula depositum, qui Re-
gem voti sui compotem fecit. Eam scedula
sanctus Abbas Regi legendam tradidit, eum
seueris monitis ab omni peccato absterruit; &
sic demum donis muneribusque ad pauperum
consolationem affectus, monasterium repetit.
Ante verò quam tecta monasterij subiret; fer-
etur defunctum principis filium, in Nemausen-
si vrbe ad vitam reuocasse. Monasterii deinde
ingressus, propheticō spiritu nunciauit fratri-
bus, euersionem monasterij ab hostibus breui
affuturam. Itaque ut & suo desiderio faceret
satis, & monasterij bona iuri subderet Apollo-
lico, Romam profectus est: ubi cuncta à Christi
vicario ex animi sententia obtinuit; & duobus
insuper ostijs cypressinis, ad ornamentum sui
Profectus.
Romanus.
AEgidium. monasterij donatus est. Ea verò ostia vir diuinus
in Tyberim demitti præcepit: omnibus in-
teriorum stultitiae & insaniae virum sanctum ar-
gentibus.

At ille, peractis itineris sui negotijs, vt
primum monasterium est ingressus, nuncia-
tum est, duo mira sculpturæ in portu fluminis
adesse ostia. Eo auncio gauisus, immensas
Aliud mira-
cum. Deo gratias egit, qui eas per tot vndarum
vertigines, per tot ictopolorum collisiones
per tot etiā portuum applicationes, sibi illa
la gubernare dignatus esset. Tunc ea deferend
mona-

monasterium, & in templi liminibus ad decus
panter, & Romani pauci monumentum poste-
riū constitui iussit. Confirmatis igitur in Dei
militia fratribus, monasterijque rebus conue-
nienter dispositis, vir sanctus, ut potè miles e-
meritus, de transitu sui die diuinitus certior
fatus, è præsenti ergastulo ad cælos migravit: *Felix obi-*
cuius animam, multi qui aderant, cum hym-
nis angelicis & odore suauissimo, ad beatas il-
las mansiones delatam testantur.

VITA S. IVSTI DECIMI TERTII

Lugdunensis Episcopi; Ex ea quæ est apud V. P. *Vide Tom.*
Laur. Surium. Cleruit autem Anno Domini *4. Annal. &*
381. &c. sub Damaso Papa & Gratiano Imper.
Yatore. *Notat. ad Martyr.*
Rom.

BEATVS Iustus Antistes Lugdunensis quā- 2. Septem.
quam compertum non sit, quo sanguine,
quibusve parentibus in lucem prodie-
rit, præclaris tamen & generofis planè na-
talibus eum ortum fuisse crediderim: ut potè
qui tam excenso animo arduam virtutis se-
mitam ateneris est aggressus, ut martyribus
haud inferior merito haberi possit. Nam vt in-
expugnabilē eius in operibus fidem præterea-
mus, præcipuus in viictu rigor & parsimonia,
diuturna in solitudine habitatio, cæteraq; in-
uicte virtutis & patiētiæ certamina tanta fuē-
re, ut martyrij sine sanguine palma iure ei tri-
buatur. Itaque primū Viennensis Diaconus,
postea Lugdunensis Ecclesiæ antistes, populum
sibi creditum tata virtute & integritate guber-
nauit, ut magnificos & præstantes quoslibet

*S. Iustus &
scriptoribus
martyribus
equatur.*

Domini Sacerdotes omni virtutum gratia anteiret. Sed cum ita intentus functioni suz, & plebis profectui, illi Ecclesiaz præsideret, ad eum expellendum frementis diaboli exarst inuidia . Nam cum in ea vrbe quidam subito mentis furore corruptus , in publicum sepro-ripiens, obuios ignarosque confodisset, a pro atrocitate rei excitato tumultu, hinc atquæde premeretur ab infesta multitudine, eodem quo in scelere vsus fuerat, telo se defendens, in Ecclesiam, non nihil iam sibi restitutus, confudit; obseratisque sacrarum ædium valvis, dum reuerentia loci, insanientis populi furem a se amouit.

Sed cum seditio increscens, iam etiam templo Domini ignes minaretur, heatus Iustus Episcopus, necessitate cōpulsus, accepta à quadam viro primario sacramentali fide, quod nihil homini illi periculi intentarent, sed tantisper duntaxat in custodia asseruarent, donec populo esset factum satis; reum extra Ecclesiaz claustra dimisit. Eū vero turba, quæ in tumultu nihil alicuius pensi habet, pedibus colligatum trahens, ultimo mortis supplicio affecit. Tum ille vir Dei, sanctitate memorabilis, admissum facinus adscribit sibi ; alienum crimen sibi imputat. Peccauit incondita plebs; & quidem Satanæ instinctu peccauit ; Iustus autem quid fecit ? Confidebat ille in Domino, & dicebatur animæ eius, Transmigrabit in motem sicut passer. Nam Iustus ille, qui fuerat magnus Sacerdotio, factus est maior voluntario exilio; officio scilicet Sacerdotali se statim abdicare, & loca peregrina animo latitandi

*A'lienum
peccatum sibi
imputat.*

Psalms. 10.

exp-

extere. Reuersus igitur ex quadam Italię Sy- *Hic ille Iu-*
nido, non Lugdunum venit, nè totius plebis a-
more obstrictus, liberam non haberet discedē- pro omnib.
dificulatem; sed apud Torrentem residens, si Gallicanis
quamici ad valedicendum ipsi eò excurre- Episcopis in-
niuillent, sustinuit. Multis verò turbis luctu terfuit lega-
& lachrymis oppletis eò acurrentibus, veri- tuis concilio
tus ne multitudine; oppressus retineretur, clā Aquileiensis.

solus, & præter omnem expectationem rece-
 sisse nec quisquam ei se adiunxit comitem, præ-
 ternum Viatorem, egregiæ indolis puerum;
 quum in Ecclesia Lectoris munere fungeba-
 tur. Is solus inquam, beatissimi senis latere cu-
 pientis vestigijs inhæsit; & iam Arelate & Mas-
 filia agenti, nauemque cōscendere volenti, nō
 sine admiratione se ei obtulit. Illo ergò in pe-
 regnacationis solatium recepto, eremū sitiens,

in Agyptum nauigauit; soli ac vni illi adhæ- *Psalm. 64.*

rens, qui est spes omnium finium terræ, & in
 mari longè. Et cùm à facie furoris satanici, in-
 star Eliæ Iezabelis minas fugientis, se sub- *3. Reg. 19.*
 ducere vellet, in deserta secessit; AEgyptijs illi
 alimoniam suppeditantibus: imò vt planiū dicam, coruis illi, vt Eliæ, escas ministranti. *3. Reg. 17.*
 bus. Quoties enim per manus peccatorum
 sanctis virtus affertur, toties suos Dominus
 coruorum opera pascit; quorum sanè atrum
 colorem, iniqui non immerito à suis vitijs in-
 diuunt.

Postquam autē Episcopus, & nomine & me-
 ritis lustus, eò peruenit, inter sanctos illos ere-
 mitas degens, diu se celauit: vt tum nomine, tū
 dignitate suppressa, sumæ humilitatis opus ex-
 ercere posset; non iam Clericis duntaxat, sed

*Vir sanctus
 clam deferit
 Episcopatu,
 & fugit in
 Aegyptum.*

Xx 5 etiam

exp.

etiam monachis & laicis se inferiorem exhibens. Cumque non breui tempore ita tectus latuisset, accidit aliquando, ut in præcipuo monachorum sanctorum cōuentu, à quodam fratre, qui ex hac prouincia eò tum peregrinus aduenerat, agnosceretur: isque ad eius genua prouolutus, cunctis stupentibus, & quid id rei esset sciscitantibus, sanctum Episcopum Iustum illum esse confiteretur. Quod ubi cognitum ab illis, omnes tantæ humilitatis virum admirantes, culpantesque ignorantiae suæ temeritatem, quod pontifici feso quamvis nescijs proposuissent, superiorem erga illum negligientiam recenti honoris exhibitione compensarunt.

*Precibus suis
pascit reli-
gas ones.*

Horum itaque vitæ particeps Iustus noster, noctes atque dies precibus & ieuniis transgens, in conspectu Domini perpetuus erat pro Iuis Lugdunensis deprecator. Nam tametsi corpore ab illis aberat, at precibus aderat: neque illos reliquisse censendus est, ad quos suas preces referebat. Expetierat lachrymis opportuna loca, ut soli Deo vacans, quæ pro illis petret, efficacius impetraret. Eo autem tempore, quo sanctus antistes in eremo morabatur, Antiochus tunc presbyter Lugdunensis, pio incitatus officio, ad visendum præsulem super egrè proficiisci deliberabat, vir sanè vita sereneitate præcipuus, & qui nō immerito postea in ea sede beato Iusto successerit. Cùm igitur tantum Præsulis desiderio terra ac maria transmitteret, beatus Iustus aduentum eius adeò pronunciasse fertur, ut etiam quibus diebus, quæ loca adiret, exprimeret; ita dices: Charissimus

*Antiochus
Iusti succe-
sor.*

Anno-

Antiochus noster hodiè illic moratur. Immò *Prophetia*
vñ illum ipsum diem, quo venturus esset *S. Iusti.*
ad eum, indicauit. Porrò cùm annis aliquot
in eremo angelis proximam egisset vitam, &
tuncrum laborum dignus adesset finis, regna
celorum scandenti, & in extremis agenti, flens
& animo consternatus dixit Viator: Cui me
S. Iusti obitius.
Domine relinquis? Beatus Iustus respondit: Ne
turberis fili, tanquam solatio destitutus, non
Itemque Viatoris ei⁹.
ita dū pōst tu me sequeris. Quam eius prædi-
ctionem, à diuina reuelatione manantem, ve-
rim fuisse sanctissimi iuuensis obitus declara-
uit.

Hoc autem silentio premere nolim, Lugdu-
nenium ciuium erga sanctissimum antistitem
suum, studium & amorem tantum fuisse, vt nō
dubitarer in AEgyptum proficiisci, & penè
Nota studi⁹
inaccessas præ ardoribus scrutari solitudines, *Lugdunen-*
vi facrum eius corpus indē in patriam af- *sium, erga*
ponarent, Nouerant illum eius fugæ cupidum *sacrum eius*
fuisse, nec quod ippos deseruisset, ei imputare *corpus.*
voluerunt. Neque enim discesserat ab eis ali-
quo illorum contemptu, sed compunctione a-
nimis, ob eam, quam suprà diximus, culpam
suscepit. Et certò ostenderunt Lugdunenses
se tam præclaro non indignos antistites: cùm
gratia eius magnitudinem officij gloria æqui-
pararunt: cùm egregij sacerdotis & sancti se-
nis offa reuerenda, fidelissima plebs à longiu- *Transferunt*
quis regionibus cum multa alacritate & reli- *eius corpus*
gione reduxit; & cum lachrymis præ gaudio *ex AEgypto*
fusis ea excepérunt: dederuntque operam, vt *Lugdunum,*
qui spiritu cum ipsis erat, esset & corpore:
in honorem Domini nostri Iesu Christi; cui est
pote-

688 VITA S. AIGVLPHI, ABB.,
potestas & gloria, cum patre & S. Spiritu, in se-
cula seculorum.

VITA ET MARTYRIVM S. AIGVL-
phi, Abbatis Lirinensis, & Sociorum eius: Ex
ea, quam optima Fide refert V.P. Laur. Swis.
Pafsi sunt circa annum Domini 660. regnante
Clodoueo eius nomine 2. Francorum Rege.

Vide Tom. 8.
Annal. c.
Baron. &
Notat. in
Martyr.

Rom.

3. Septem.

S. Aigulphi
bumilus ad-
modum pro-
fapia.

I. Cor. I.

LESENSE castrum ad montis cuiusdam
latus situm est; quē Liger fluuius præter-
fluit: eo loco sanè piscolus in primis, &
magnam illi adferens vini atque frumenti, ca-
terarumque rerum, homini nutriendo, necel-
fariarum, fertilitatē. Huius pagi & castrii inco-
las fuisse Beati Aigulphi parentes, certissima
relatione didicimus; non quidē superbo stem-
mate valde insignes, nec opibus affluentes, sed
tanta prole beatos. Poterat enim & de Aigul-
pho dici: Infirma mundi & contemptibilia, &
ea quae non sunt, elegit Deus. Ut vero pueritia
annos exegerit, quanta animi puritate nocte
dieque diuinis officijs haud raro interfuerit,
qua cura & studio pauperes pro viribus adiu-
uerit, explicatu est difficile.

Postquam autem adolescentiae annos attigit,
tædio rerum præterlabentium affectus, multo
vehementius in studia æternitatis exarsit; adeo
ut enixè cuperet suos pedes, ruptis seculi nexi-
bus, in suaues Christi compedes inijcere. Itaq;
celebri admodum fama Mummoli Abbatis
Floriacensis prouocatus, ad eum profectus, ani-
mi sui æstum ei aperuit; arduamque virtutislo-
mitam, gratulante Abbe, viriliter est inge-
sus.

spiritu, in se
fus itaque à beato Mummolo laudatissimo, re-
gularis disciplinæ genere aliquâdiu probatus, *Fit Monach⁹*
Floriacensis
etdem in sanctæ societatis contubernium ad- *S. Aigul-*
niflus est. Tùm ille, qui summa quæque animo *phm.*

proposuerat, nè laruam potius virtutum
vel umbras, per imprudentiam, quām veras so-
lidasque virtutes sectaretur; antē omnia inde-
fesso studio è sacrī literis perspicuam diluci-
damque omnis boni & mali cognitionem (quā
discretionem vocant) sibi comparauit. Qua in
revisq; adeò profecit, vt non solū ei⁹ prouin-
cie hominibus, sed etiam exteris doctrina eius
hanc vulgari admirationi esset.

Voluit autem Deus, quām ei gratus esset, eui-
denter demonstrare. Iampridem vir sanctissi-
mus & toto orbe celeberrimus, Benedictus, in
Cassinensi cœnobio vita functus & sepultus e-
rat: & vt ipse prædixerat, diu poste à Longo-
bardis illud cœnobium in solitudinem reda-
ctum est. Volens autem diuina prouidentia fa-
tis beatissimi viri reliquias eo, quo par erat,
honore affici, & Gallias earum aduentu con-
solari, per visum præcepit beato Mummolo
Abbat, ut Aigulphum, Cassinum mittat, san-
ctissimi Benedicti ossa inde deportatum. Facit
ita Abbas, & Aigulphus diuina ope fretus ad-
mirabiliter Cassinum peruenit: quod quære-
S. Aigulph⁹
S. Benedicti
offa quidem
adducit in
Gallias: re-
bat, nullo negocio reperit, & ad Patrem Mum-
molm lœtissimus adducit. Extat hac de re li-
rò in Cassinē-
bellus conscriptus. Hinc verò, licet nihil tale
si Cenobio,
curaret, magna apud Regem & aulicos sancti-
redactas in
tatis opinio beato Aigulpho comparata fuit.
puluere car-
Cumque ea fama increbresceret, & per id tem-
nes, ibidem-
que pro cor-
pus monachi Lirinenses, pastore destituti, à
pore integro,
Rege

*piè ac sanctè
à fidelibus
venerari; o-
probat C. Ba-*

*ron. Tom. 8.
Annal. anno
Christi 644.
Fit Abbas
Lirinensis.*

Rege Abbatem postularent, Rex, habitocun
suis consilio, beatum Aigulphum præ ceteris
omnibus maximè idoneum ei functioni iudi-
cauit:

Itaque vit̄ beatus à Rege accitus, Abbatis
munus suscipere cogitatur. Is vèrò, quanquam si
lentio & quiete propter sacrarum literarum
amorem vehementer delectaretur, exequum
animō illud sibi onus imponi est passus: eā
ut morum suavitate locum illum florentili-
num redderet. Et quidem fuit primū magna
cum charitatis ac lèxitiae significatione à fra-
tribus exceptus: quibus ipse tanta discretione
salutaria animarum fercula administrabat, vt
cuncti se tales pastorem nactos esse mirifice
gratularentur. Aderat omnibus ipsius conati-
bus Deus, eiusque verbis tantam vim & efficaciam
præstabat, vt non modò præsentes eum
cupidè audirent, sed illi etiam, quia à mona-
sterio recesserant, magno cum desiderio redi-
rent.

Præterea multi quotidiè ad tam exi-
mij pastoris ouile & sacram disciplinam con-
fluebant: & viri potentes donis amplissimis
eum honorabant; vt nihil obstareret, quòd mi-
nus quolibet sacri illius instituti cupides ad-
mitteret.

Sed his mirè torquebatur tortuosus ille fer-
pens, qui inuidia tabescerat, cùm se ab ijs, quos
tudum sibi obsequentes habuerat, excludi-
cernebat. Itaque ad suas veterator artes con-
uersus, singulorum pectora sedulò explorat;
num per aliquos, inter summè pacificos dif-
cordiæ incendium excitare posset. Tandem in-
perit duos egregios suæ nequitiae administro,

Acta

Arodium & Columbū; quorum opera sparsa *Arcadius* &
inter fratres pestiferæ discordiæ semine, totus *Columbus*
indincubuit, ut Aigulphū monasterio extur- pseudomo-
buer quo, pastore sublato, liberius in oves lu- nachi perse-
pusuere posset. Tandem verò duo isti dēmo- quuntur S.
instellites, cùm iam & numero considerent, *Aigulphum.*
sui pectoris rabiem diutiū celare non pos-
sent, instar flammæ diū pressè subitò erumpūt;
& tigrè à cæde beati viri, eorumque qui illi ad-
hæbant, manus abstinent. Et quidè cæteris
fuga ad Ecclesiam S.Ioannis periculum decli-
nabitibus, solus Aigulphus pro sua singulari
mansuetudine verbis blandissimis rabiem eo-
rum lenire studuit; ac tandem post multa: Si,
inquit, me propter, hæc fiunt; dico vobis Ionæ *Ion. 1.*
verbis: Tollite me, & mittite in mare. Satius
enim mihi est à vobis corpore separari, quām
veltra dissensione apud vos discruciarī.

Hac ille oratione visus est quidè ad tem-
posillorum turbulentos animi motus cōpres-
sile, & sedasse furorem; adeò vt omnem melio-
ris vitz frugem promittere viderentur. Sed la-
tebat in pectorum illorum latebris serpēs an-
tiquus; nec poterat yllis sancti viri monitis vel
adhortamentis indè extrahi. Cumque per mul-
torum ora impium facinus volitaret, & ad re-
gias vlg; aures perueniret, veriti conspiratio-
nis auctores, ne Regis seueritas in ipsos animi
aduenteret, statuunt inter se vt alter ipsorum
nempè Arcadius, relicto monasterio, ad Cle-
rum ciuitatis populumque se adiungeret: alter
verò, nempè Columbū, in ipso monasterio, co-
rum qui à sancto viro descierant animos, in-
suscepta perfidia confirmaret.

Inter-

Intereà Aigulpho, die nocteque precibus doctrinis insidente, Arcadius tandem ad monasterium redit; fictis verbis & simulata humilitate, locum sibi restitui postulans. Cuius pertinaciam silentem animum vir Dei sentiens, prece non modò negavit, sed fratribus anniteatibus, cœnobio expulit. Qua ille ignominia proscriptus, summa cum festinatione ad Nucen ciuitatis principem Mummolum nomine dicitur eumque hortatur, ut festinus ad monasterium multas illic reperturus pecunias, se confera. Princeps cupiditatis flama incensus, incunctanter capessit iter, venitque ad virum Dei: qui eum quod sècum illo de rebus anime salutaribus colloqui consueisset, lauto satis exceptit conuiuio; tametsi ex Audoëno Episcopo, iam ante infidias cognouisset. Mummo igitur cum cōspirationis socijs prandente, subito in luctu turbis stipatus aduolat Arcadius; manusq; beato viro iniiciēs ligari ac fustib; cedri iubet. Vincentus ille grauiterque cæsus, exultat in Domino, hortaturque suos qui arctius ei adhaerent, ut præsentes tribulationes summum & maximum Dei donum animis reputarent. Et quidem cùm varijs iniurijs ad solis usque occulum affecti essent, tandem è monasterij claustris quæsi ad mortem abripiuntur; vbi sanè mirifici se mutuò verbis ad necem subeundam confirmabant. Ruebant in mutuos amplexus; gratulantes sibi inuicem, quod non tantum contumelias sed & mortem pro Christi nomine pati merebantur. Cumque suauissimis sermonibus, è sacra ferè scriptura depromptis, & noctis teatras, & ærumnas suas solarentur, accidit vice

*S. Aigulphus
captus ver-
beratur.*

*En viri san-
cti & ei ad-
haerentium
constantiam.*

uerore, quæ est humanae naturæ imbecillitas,
& vniuersitatem & custodes arctiori somno corripi-
entur. Vnus verò è custodibus misericordia
permotus, teatrum carceris aperit, eosque ad fu-
giam capeſſendam hortatur. At sanctus Ai-
gobitus, gratijs quidem humanitati illius
atis, confilio parere recusans, ait: Siue vi-
vimus, Domino viuimus; siue morimur, Do- *Rom. 14.*
mino morimur: cuius prouidentia cùm se-
mel nos permiserimus; eius voluntati haud-
quaquam reluctabimur. Fiat de nobis, quod vult
ille.

Hic dicitis, Arcadius totius mali huius caput *Arcadij s.*
aduenientib; blandis verbis sanctorum dolores le- *miseratio.*
nire volens. At vnum ex illis, Trucharius nomi-
ne, iusto dolore commotus, quod suggerebat
animus, in faciem ei obijcit: Doleo, inquit, te
imitatione filium esse Satanæ, qui cùm in exi-
tione omnes impellat, etiam consolator vult
videri. Doleo te fratrem esse Iudeæ proditoris,
qui instar illi pro ficto osculo, sermones pro-
fers blanditijs quidem mellitos, sed succis ve-
nenatu refertos. Sed perfricta frons, cum ani-
mi crudelitate coniuncta, obiurgatione non
retunditur; immò importunè perstat in sen-
tentia, se consolatorem simulans. Utque ma-
gis eriam fidem faceret, se non fecisse, quæ fe-
cerat, ad horam tertiam sanctis viris cibos &
pocula offert, & tanquam illorum dolores mi-
serans, hortatur ut se reficiant. At illi respon- *En veros*
dent, sibi fas non esse statutam refectionis horā *monachos.*
præuenire, quæ hoc tempore in horam usq; no-
nam producenda erat. Itaque amotis escis, ad
canonicam horam dilata refectione est. Quæ cùm

Yy adue-

aduenisset, fusis primū pro Arcadio preci
oblatum cibum cum gratiarum actione pa
ter percepserunt.

Porrò Mummolus, simulans se illis, quæ fia
bant, offensum, à monasterio iam recesserat
sed tertia die rediens, præda inescatus, capi
singulis instatissimè pecunias extorquere. Ne
gant illi quidquam sibi pecuniarum esse. Vt po
tè qui ex vitæ instituto, quod professi fuerat,
nihil omnino proprij, ne ipsam quidem p

Mummolus priam voluntatem, possiderent. Itaque Mum
princeps di
ripit res mo
nasterij.

molus sua spe frustratus, ne inanis omnino do
mum rediret, publica monasterij bona diripi;
cunctaque quæ impia & scelerata cupiditat
suadebat secum auehit. Eo verò cum præda
dein recedente, beatus Aigulphus & ceteri
pro voluntate Arcadij & Columbi ergastulo
conclusi, decem admodum diebus squalore ve
xabantur. Quibus exactis, Arcadius & Co
lumbus omnes nauis impositos vna secum, (in
certum quod) per marinos fluctus abripere con
stituunt. Vbi autem longius euecti fuere, subi
tò venti contrarij in nauis exitium consipa
re visi sunt: sed nè sancti cum impis penas
luerent, nauis ita in medijs tempestibus con
seruata fuit; ut tamen diebus quadragesima, to
to illo freto oberraret, nec vlo modo littus
attingeret.

Videns verò Columbus mare sibi negare
Sanctorum exitum, simulque metuens, si terram appre
lingue prie
ciduntur. dant, & sanctorum innocentiam, & suam cru
elitatem patefactum iri, illorum linguis pp
cidi iubet: ne quo modo impium facinus fin
eti proderent. Sed illi præcisus linguis non mi
nus

Abb.
adio preci-
actione pa-

illis, quæ fo-
m recefierat
catus, coepit
orquere. No-
um esse ipso-
fessi fuisse,
quidem po-

Itaque Mun-
s omnino do-
pona diripi,
ita cupiditas
cum præda
us & ceteri
bi ergastulo
squalore ve-
adius & Co-
secum, (in-
ripere con-
fuere, subi-
m confipa-
mpij poenas
tibus con-
ragina, to-
modo littus

sibi negre-
n apprehe-
suam cru-
ingas per-
facinus sim-
ius non mi-
nus

nigram integris, Domino psallunt. At miser Columbus, nihil tanto motus miraculo, pre-
ci-
linguas eorum radicitus excidi: sed nihil
effici, nihil proficis saeuia crudelitas. Edunt
*Sinè linguis
verba sancti, sinè linguis perfectissimè. Audiēs
loquuntur.*

Columbus, addit scelus sceleri, viam omne
modumque inquirens, ut sanctos tanti facino-
ris prodendi facultate priuaret. Igitur nihil à *Oculis orbā-*
diuinis laudib/ cessantibus oculos erui iubet. tur.
Orbita luminibus corporis, interioris homi-
nis oculos habentes cantabant: *Ad te Domine Psalm. 122.*

leuimus oculos nostros, qui habitas in ce-
lis. Atqui nec sic quidem immanitas Columbi
& Arcadij repressa, suis eos vestibus nudari iu-
bet, & alijs sordidis vilissimisque indui, ne ex-
ternus religiosæ vitæ habitus, internam san-
ctorum proderet innocentiam.

Cum sic autem varijs atrocibusque affecti
supplicijs per multos dies in mari iactati es-
sent, tandem ad insulam Caprariam, die illo, *Appellunt
Caprariam
in sulam.*
quitorum per orbem institutæ à Christo Eu-
charistæ memoria celebratur, appellunt. Ibi
cum ingens degeret monachorum numerus,
fueré incredibili humanitate ab illis excepti,
& à diuturnis maris molestijs mirificè recrea-
ti. In ipso autem sacratissimo Paschatis die sub *olim moris*
Missæ sacrificio, flagitosissimus mortalium o- *erat in Ec-*
clessia, vi si-
nisterum Columbus, Diaconi functus est mi-
nisterio: & cum ad id loci ventum esset, quo *deles se in*
corporis & sanguinis CH R I S T I sacramenta *nicem pacis*
percepturi se inuicem osculabantur, ille im- *osculo exci-*
purus non dubitauit tam crudeliter à se mul- *perent, antē*
taris oscula præbere. At beatus Aigulphus *quām sacrā*
eiusque socij pro acceptis iniurijs gratias Deo *communionē*
perciperent.

Y y 2 age.

agebant: suosque hostes haud aliter quam i timos fratres, incredibili charitate comple ctebantur.

Expleta verò solennitate, Columbus Ephesum seculi negotijs operam daturus, proficietur: Aigulphus verò cum socijs illo in monasterio redditum eius operiri iussi, exercitij maximarum virtutum sedulò incumbebarunt. Et quidem Aigulphus, absente æmulo, diuinib[us] pabula monachis suppeditare aggressus, ita oris facundia de rebus cælestibus differbat, vt cuncti ab illius ore p[re]dentes, yix ad momentum quidē inde auelli possent. Deus namque, qui homini elingui sermonem coferebat, tantam pariter gratiam addebat, vt humana mentis intelligentiam ferè superaret. Reversus autem Epheso Columbus, sanctos viros monasterio abstractos rursus nauim imponit: & à portu deinde sublatos aliam in nauem ab Africa illis obuiam factam transponi à satelliti bus iubet; cum mandato vt eos ad insulam

* al. Amarinam venientes, internecione delere non different. Igitur vt ad insulam (quæ Corsicam inter & Sardiniam sita est) peruenit, carnifex prompta manu ad cædem se parant; sancti orant, paulisper vt precari ipsis licet: post preces, quibus suas animas Domino commendarunt, surgunt; & cum omni fiducia & alacritate inter verba orationis & Domini laudes capite cæsi, spiritum reddunt, tertio Nonas Septemb.

Apparet sanè, malignissimum dæmonem id molitum esse, vt martyrum certamen perpetuis tenebris inuolueretur: nè haberent homines

*Aigulphus
elinguis præ-
clarè de re-
bus diuinis
differit.*

** al. Amari-
nam.*

*Capite ce-
duntur.*

ne propinquo exempla, quibus ad patientiæ *Briconius* &
candidas coronas animaréatur. Sed cùm tru-
culi carnifices in sanctorum nece occuparé-
nayn' ex sanctis illis, Briconius nomine, sca-
pianctus, indè se subducit. Fas est eum crede-
re tertia nequaquam gloria priuatum, quem
timor à martyrio retraxit, sed D E V S
ob tantam utilitatem seruavit. Itaque is ad
monasterium rediens, iam beato Aigulpho *Rigomirue*
substirum reperit virum venerandæ vitæ Ri-
Abbas S. Ali-
gomirum; cui nuncius tam atrociis cædis, item-
que fratribus magnum attulit luctum & mœ-
cessor.

orem. Simul autem eius rei certiorem faciunt
Abbatissam Angarismam, à viro sancto ab in-
eunte acate tam in scripturis diuinis, quā dis-
ciplina monastica probè institutam. Itaque *Sanctorum*
communi consilio & ope naues parant, & per *corporare-*
fideles ministros præclaras martyrum exuuias, *ducuntur ad*
hominum quidem custodia destitutas, sed di- *monasteriū*
uinatus conseruatas, ad monasterium reuocat. *Lirinense.*
Et quidem Abbatissæ, caput cum brachio de-
xero, totum corpus S. Aigulphi obnoxie peten-
ti, concessa fuere reliquum verò cum aliorum
fratrum reliquijs, monachi suum intrà mona-
sterium considerunt.

Porro sanctæ Abbatissæ deuotio, suo nequa-
quam caruit fructu. Nam eius in monasterio *Ceca monia-*
for quædam omni videndi facultate priuata, *lis lumen re-*
cum plena fide ad sacras reliquias tota nocte *cepit.*

in precibus excubasset, manè redditam sibi lu-
cem sensit, iucundoque animo orbem solis ra-
dijs illustratum vidiit. Nec modò deuotis sibi
& diuina per ipsum beneficia poicentibus, pa-
trocinated est sanctus, sed & ipsi suo persecu-

Yy 3 tori

Vista terribilis columbo offeratur.

tori opem tulit. Columbus enim auctor cædis eius, cùm ea nocte, quæ diem martyrij eius sequitur, in lectulo se quietis causa reposuisset, mox ei astigit vir Dei, seuera cum obiurgatione, cur tantis immeritum se malis affecisset, & innoxium sanguinem fudisset: atque ijs dictis, guttam fusi sanguinis tulit, eaque in pectore & dorso eius circulum pinxit. Tum miser ille mebundus ad pedes eius corruens, rogauit in uitam & solitam eius mansuetudinem, ne ipsum tanti sceleri obnoxium, diuino iudicio reseruaret. Eius precibus flexus vir beatus, alterum expungit circulum, alterū abolere noluit, dicens id fieri non posse, donec apud Clodouem regem & Ebroinum maiore domus, publicumque Francorum iudicium ei remediu afferretur, quod etiam factum est. Nam insu Regis quæsus & compræhenitus, in vincula coniectus est; lataque in eum sententia diris poenis affectus, & tandem interfactus est.

Columbus dat pœnas atrocitatis.

Vide Tom. 2.

*Annal. C.
Baron.*

3. Septem.

*Lic. p.iss.
fū 2. Iulij.*

Seraphia sapinam conseruit.

MARTYRIVM PRAECLARAE VIRGINIS S. Seraphie. Ex eo quod est apud V.P. Laurent. Surium. Coronata est anno Christi 122. Alexandri Pape 2. Hadriani vero Imperat. 3.

*C*VM terribilis persecutionis dies Christianis innotuisset, & multi per orbem terrarum pro Christo cæderentur, sancta Virgo Seraphia, ciuis Antiochenæ, apud opidum Vindinense in domo illustrissimæ Sabinæ, quam etiam ab impió simulacrorū cultu ad sanctissima Christi sacra pertraxit, morbitur. Eò Beryllus præses prompta militum de-

stincti
addu
Sabi
adm
illam
garuf
Albin
cepit addu
tyrij deid
tur ab offi
rusus Sab
perenon
clamans a
ce, noli tu
nem & de
est enim
ratores
permal
& impia
chryman

Tum v
Sacrifica
orbem à
spondit à
tem Deu
& vener
principis
igitur, i
verò, ait
tum. Et
tu: ibi
Hoc est
illi exhib
plurimi

stenuit manum, qui eam ad ipsi^z tribunal vin-
di adducerent. Sed cùm ei se comitem adiū-
tare Sabina, Præses eam reueritus (erat enim
eius admodum natalibus orta) dimisit vñā cū
Seraphiam. Post triduū verò Præ- *Trahitur ad*
in extreto trans pontem tribunal supradicatum Albini,
capit adduci Seraphiam, toto illo triduo mar- *tribunal Be-*
rilli Præs-
tyrij desiderio vehementer ardente. Eam igi-
tur ab officiarijs ex ædibus raptam, sequitur
rursus Sabina. Sed cùm cerneret se illam eri-
per non posse, iusto animi dolore cōmota, ex-
clamans ait ad Præsidem: Canis rabide Asiatice,
poli tuam in perniciem, sanctam Dei virgi-
nem & dominam tuam iniurijs afficere. Propè fidem obiu-
ret enim Christus Deus noster, qui te & Impe-
ratorestuos poenis afficiet sempiternis, pro-
permaleficia quæ in seruos Dei viui, crudeli
& impia mente expromitis. His dictis, abiit la-
chymans in domum suam.

Tum verò Præses ad Seraphiam conuersus,
Sacrificia, inquit, dijs immortalibus, per totum
orbem à cunctis honoratis. Cui Seraphia re-
spondit: Ego Christiana sum, & omnipoten- *Constantia*
tem Deum, cœli terræque conditorem timeo,
& veneror: vestri verò dij, quos me adorare
precipis, dœmones sunt. Tunc Præses: Accede
igitur, inquit, & Christo tuo sacrificia. Ego
verò, ait Seraphia, quotidiè illi offero sacrificium. Et ubi, inquit Præses, est templū Christi
ubi sacrificiū q̄ illi offers? Dixit Seraphia:
Hoc est illud sacrificium, ut meipsam mundā
illi exhibeam studio castitatis, & alios quam-
plurimos, eius gratia adiuta, à morte ad vitam,

Yy 4 à te.

à tenebris ad lucem , à cultu dæmonis ad eius seruitutem , in qua vera salus & vita consistit adducam. Præses ait: Hoccinè est ergo templum & sacrificium Christi tui ? Hoc ipsum , inquit Sabina; quo nullum præstabilius est , quam verum Deum nosse, illique tota mente atque virtute, piè viuendo, seruire . Ergò, inquit Præses, Tu ipsa es templum Dei tui ? Respondit Sabina: Si eius freta auxilio mundam me confemuero, illius utique templum ego sum , cùm dicat scriptura : Vos estis templum Dei vivi , & Spiritus Dei habitat in vobis. Præses ait: Si ergo violata fueris, desines esse templum Dei tui ? S. Seraphia respondit: Si quis teplum Dei violauerit, disperdet illum Deus.

2. Cor. 3.

Ibidem.

*Traditum
duobus iuueni-
bus deflo-
randa.*

*Lasciuia
iuuenes diuinis-
tus puniun-
sstr.*

At Præses id haud intelligens , iussit eam duobus lasciuis AEgyptiis iuuenibus trahi , vt ea tota nocte abuterentur. Accipiunt ergo illa impuri iuuenes , abductamque in cubiculum valde obscurum, ad foedas voluptates allicere cogitabant. Illa vero primò ingressu ad preces conuersa , Christi IESU sponsi sui implorauit opem ea virtute atque animi fiducia, vt sub prima noctis hora, qua impudici ad eam accedere tentabant, terribilis terræmotus & sonus subito excitatus totum oppidum concuteret ; & iuuenes metu & horrore penè exanimes, humili deiiceret. Cernens autem virgo sanctissima diuinum sibi adesse auxilium, gaudio incredibili perfusa, totam illam noctem, extensis ad cælum manibus , in laudibus & gratiarum actionibus Domino exegit.

Manè vero facto, missi adsunt à Præside satellites: qui visis iuuenibus humi miserabiliter struis

stus, & virgine in Christi laudibus mirabiliter exultante, renunciant Præsidi, iuuenes, membris omnibus dissolutis, neque loquendi neque exurgendi vires habere. Fit protinus magnus hominum concursus; paratur, tributus & virgo eximia pulchritudine prædicta, ad festum adducitur. Tunc Præses per ludibriū ait ad eadem: Quid est Seraphia? Satisne factū est desiderio, an adhuc ferues libidine? Cui Seraphia: Tu quidem, inquit, pro peruersitate mentis tuæ, quam occupat diabolus, irridens haec loqueris: ego verò eos, quos tu dicis iuuenes, nec sensi, nec apud me fuisse scio. Tú Præses dicit, quibus maleficijs iuuenes enerueris. Respondit Seraphia: Nobis Christianis magicas exercere artes fas non est. Quos autem vosper maleficia vestra interficitis, eos noster & omnium Dominus Christus Iesus inuocatus vita restituit. Præses ait: Si ergo Christus tuus maleficas omnes artes superat, inuoca illum, ut his iuuibus pristinas reddat vires: ex quibus tamen discere poterimus, quid tota apud te nocte egerint. Ego verò certissimè sic sentio, idcirco quibusdā malis artibus te illos dementasse, ne tuam turpititudinem proderēt. Fac igitur, ut iuuenes resumptis viribus loquātur, ut tui corporis integritas, quam prædicas, nobis innotescat.

Tum Seraphia, adductis ad tribunal iuuibus, prolixas Dōmino preces fudit; ijsque expletis, fide plena accessit; & iuuenes omnibus membris destitutos ac planè languidos, in nomine Christi Iesu surgere præcepit. Exilierunt illi dicto cito, & populo non immerito ad- *sanat iuu-
nes pessimè
multatos.*

Y y s miran-

mirante; Præses pariter stupore confixus, iubet edicere iuuenes, quo pacto foemina & metis & membrorum eos officio priuasset. Respondent illi, iuuem quædam præstanti corporis forma, & mirabili splendore aduenisse; qui se medium pueram inter & eos interpolauit: cuius splendor tremorem & caliginem & defectionem intulisset; atque ex eo tempore in præsens usque, mentis compotes non fuisse. Vnde, inquiunt, necessario, concludimus, eam aut magam esse; aut certè, eius Deum reuera magnum esse. His auditis, Præses, Dicit, inquit, Seraphia quibus artibus isthuc efficeris, & quamprimum te missam faciam. Respondit virgo; Ego malas artes odi: immo Christiani omnes expresso Christi nomine incantationes omnes profligabut, nec quicquam eis efficient.

Lampades
ei admotoe
extinguun-
tur.

Cedit in fu-
stibus.

Capite puni-
tur.

Tunc Præses ardentes ei lampades admoueri præcepit: quæ protinus extinctæ sunt; & qui eas applicabant, resupini in terram cecidere. Sancta vero Seraphia, sublati ad cælum oculis gratias Deo agens, Præsidem sua virtute & constantia pudore afficiebat. Is vero dedecor imperatiens, fustibus eam cedi iussit, Quod cum ferret, ingens terræmotus vindictam de Præsidis scelere expetere videbatur: namq; fragmentum quoddam est fuste, quo virgo cædebat, in præsidis oculum insiliens, triduo post lumen oppresuit. Tum ille furore correptus, capitis eam damnauit: quam illa sententiam cum gaudio excipiens niueam virgineamq; cernicem iuxtam Vindiciani trans arcum Faustini, litem feriendam præbuit; quarto Kal. Augusti: cum

sacra-

sumissimas reliquias illuſtriffima Sabina
allegens, suo in monumento reposuit, quod
prolixi magno studio parauerat.

VITA S. REMACLI, EPISCOPI TRA-
CIDENSIS (qui Episcopatus postea Leodium trās-
latum est) Ex ea quam Notgerus antistes Leo-
dicens vir doctissimus conscripsit. Quo verò
tempore hic sanctus floruerit, patet infra.

*Claruit is
Notgerus
anno Domini
m 850.*

Quo tempore Clotarius Rex Francie re-
gnoum sub Dominicæ fidei iugo floren-
tissimum administrabat, & inclytum fi-
liorum suum Dagobertum Austrasianis præficie-
bat, is erat regni illi^o Christianissimi status, vt
innumerous penè vtriusq; sexus homines meri-
tis & vita sanctitate ornatissimos suppedita-
runt. Vix enim vel hoc ipso tempore villa aut
maintra regni istius limites ecclesia inueni-
tur, que non alicuius eius tempestatis sancti il-
lustreretur patrocinij. Atq; vt inumeros præ-
termittamus, Eligius & Audoenus viri sancti,
regie ministerijs fungebantur; beatus item Ar-
nolphus & Romaricus, Regi à cōfilijs haud cō-
temnendam toti regno operā præstabant: S. A-
matus & beatissimus Remaclus, sanctusq; Go-
zzi, Aquitaniam ortu suo illustrabat. Habet ea,
præter castra & loca munita, vrbes quatuorde-
cim prægrandes; easq; populosas & celeberrim-
mas, quib^o duæ sūt metropoles; vna Burdega-
leñis, magnis séper viris cōspicua, altera Bitu-
ricie, cuius tum Archiepiscopus, sanctus fuit
Autregius; & B. Sulpitius Archidiaconus; B.
Autregesili in episcopatu successor. In quoru-
parœ-

*Enstatum
Gallicanæ
Ecclesiæ flo-
rentissimæ.*

S. Remaclii parœcia per id tempus beatus Remaclus in
patria & pa- hanc lucem est editus, patre Albutio, Matrima
rentes. matre: stirpe cùm opibus & generis nobilitate, tum moribus & pietate sanè illustri.

Institutus à Igitur pientissimi parentes, vt filium suum
S. Sulpitio. pari virtute ac pietate ornatissimum haberent, eum B. Sulpitio literis moribusque imbuedū tradiderunt. Apud quem primis pueritie

Commenda- præclarè exactis, indè fuit beato Eligio, vii
tur S. Eligio. inter eius ætatis homines meritorum gratia, ciliè primo, commendatus. Is verò generose in-

dolis adolescentem in Solenniacensi monasterio, quod suo in fundo construebat, sacris monasticæ disciplinæ institutionibus exacte im- buit: præclarè prudenterque secum traxens, magna ingenia ad res maximas nata, nūquam in dignitatibus fœliciter versari posse, nisi primò profundam numinis diuini cognitionem, ac salutarem timorem hauserint. Ceterū Remaclus in illa palæstra tam sedulò strenue- que diem ac nocte se exercevit, vt stemmatis sui nobilissimi & opum maximarum oblitus, totum suum amorem Christo consecraret: nihilque ardentius in votis haberet, quantum tuum vitæ decursum in ea spirituali lucta exige- re. Interim B. Eligius mandato Regis ad regni quædam negotia prudentia sua administra- da euocatus, non dubitauit curam totius mo- nasterij Remaclo committere; eumq; sibi sub- stituere.

Remaclus ea cura tanquam stimulis quibus- nam ad omnem perfectionem multo ardenter sectandam incitatus, tanta contentione ad- picem virtutum omnium annis est; vt fama sandi-

Praeficitur
monasterio.

institutis eius longè lateque sparsa, ad ipsos
nam aulæ proceres perueniret. Quid igitur?
Clamat certam omnes, tantum virum, tam
illustribus meritorum insignibus decoratum,
Regis præsentia haud deesse debere; vt eius
prudentia difficilima quæque regni negotia
disponantur. Euocatur ergo, & honorificè, vt *Cogitur in*
parerat, in regiam deducitur; magno deinceps Regis aula
omnibus solatio futurus. Per id tempus defun- *versari.*
Et Ioanne Tungrensum vel Traiectensium an-
tistite, inclitus Rex Dagobertus beatum Amā-
diū ea cathedra collocare nitebatur. Et quia
cum iniuria eum expulerat, ab illo ob quædā
facinora repræhensus, vt arctius eum sibi de-
vinciret, obtulit ei filium suum Sigebertum è
fatio fonte suscipiendum: quem etiam vir san-
ctus disciplinis erudit. Inde inuitum & planè *S. Amandus*
reluctantem, Traiectensium sedi præfecit: quā fit *Episcopus*
Traiectensis.
ille quidem toto admodū triennio multis ma-
gnisque laboribus, sed nullo penè tantæ operæ
fructu, regendam suscepit: prorsus ut incolarū
scelere offensus, excusso pedum puluere, in-
de recesserit. Incompertum verò est, quanto
tempore plebs Traiectensis deindè pastore ca-
ruerit.

Verùm enim verò cum ^a Sigebertum pater
Austrasianis Regem dedisset, & in Mediema- ^{a Claruit an-}
testē C. Ba-
tricum vrbe sedem constituisse, Traiectenses ron. Tom. 8.
excommuni Sacerdotum electione, magnatū ^{no 647. c.}
multa frequētia, & omnium Ordinum postu- ^{Annal. De}
latione, eiusmodi preces offerunt, neminem ^{eiusdem Re-}
ipsi nisi beatum Remaculum Episcopum præfi- ^{gis virtuti-}
ci debere. Commemorarunt deindè plurima ^{bis lauda-}
designi eius & prudētia & sanctitate: eximia ^{tis, vide an-}
verò ^{no Christi} ^{658. vbi c.}

verò charitarem, & promptum de omnibus benemerendi studium, laudibus in cælum extulerunt. Illis eorum sermonibus permotus Rex accersit ad se beatum Remaculum, eumque modis omnibus reluctantem, ea sede dignissimum pronunciat. Tum Remaculus, veritasne diuinæ resisteret voluntati, inuitus quidem septimus & vicesimus Tungrensis vel Tractatus ecclesiæ antistes datur: ut verbi diuinæ, quæ hactenus apud se celauerat, plurimam, in qua vauit a terribili beneficio dem locum, quidam obtinuerat, quoque quædā.

*Sedem Tra-
iectensem
inuitus obti-
tinet S. Re-
maculus.*

*Præclaris ali-
quot Sancti
eius disci-
pulis.*

*Sigebertus
Rex multa
condidit mo-
nasteria.*

Multorum ille cœnobiorum, & fundator & rector, discipulos habuit admiranda sanctitatis opinione celebres. In quibus beatus Theodardus, illius etiā in dignitate successor, martyrij gloria decoratus est vita abiit. Itemque S. Lambertus, qui itidem sua tempestate egregium se martyrem exhibuit. Beatus quoque Adelinus, in Aquitania natus, & peregrinationis eius (ut fertur) comes; post obitum etiam miraculis clarus. Quin & S. Trudo; cuius vita institutum, & futuræ sanctitatis excellentiam, ordinemque disciplinæ, diuinitus multo ante cognoscere meruit: quæ in ipsius Trudonis vita latius ibidem explicatur. Interim beatus Remaculus cum die ac nocte in cōmisso sibi gregepas cedo sedulus incubueret, coepit maiori pariter ardere desiderio liberiū Deo vacādi: ut pollitur quām suavis sit Dominus, uberiū gustare. Porro per id tempus Sigebertus inter alia a se condita monasteria, in loco quæ Casæcongiuum vocant, ad Sesmarum fluum, procerū consili-

CXXI

cenobium Apostolis Petro & Paulo sacrum
construxit: idque sua liberalitate ditatum, &
optimis spiritalis militiae habitatoribus in-
structum, beato Remaclo regendum tradidit.
Nec recusauit vir beatus; & maximè desiderio
electus, vt se totum ibidem vni soliq; Deo of-
ferret. Itaque rupem orationis studio aptissi-
mam, ferramentis excindi & aptari curauit:
in quam egregiam cælestibus disciplinis na-
vauit operam, vt eadem postea & dæmonibus
temibilis, & hominibus supernorum virtute
beneficiorū maximè salutaris esset. At eius tan-
dem loci pertæsus, (nimirum quod potētores
quidam magnas ei molestias inferrent) petijt
obtinuitque à Rege, vt liceret in Arduenna, in Arduena.
quæ sola cœnobiorū expers erat, cælestē quo-
que domicilium construere.

Itaq; regia auctoritate & necessarijs muni-
tis comitibus, Arduennam syluam, paludibus
& montibus impeditā, petijt: atque Vvarchin-
nam fluum adiens, inuenit illic certa indi-
cia, loca illa quondam idololatriæ fuisse man-
cipata. Erant enim ibi lapides Dianę nominati
& effigie insculpti: fontes etiam homi-
num quidem vsibus apti, sed dæmonum infe-
statione obnoxij. Quæ vt adhibita adiuratio-
ne per Christi nomen & S. Crucis signum ritè
expiavit, locum Malmundarium appellari vo-
luit; quasi à malo mundatum. Extruxit autem
ibi oratoriū, cellulis & domicilijs in vsus ser-
viorū Dei distinctum. Et quia is locus in Agrip-
pinensi dioecesi situs erat, cœnobium suscepit
construendum, quod suæ diocesis limitibus
contineretur. Procedens ergò inde quasi ad
duo

Rogat Regē
vt monaste-
ria construat

Malmunda-
rium cur sic
dictum, eius-
que origo.

duo milliaria Occidentem versus, Callam uulum, qui parochijs conterminus est, transijs & ad Amblauam fluuum in cuiusdam monis confinio substitit: vbi aliquamdiu commortus, multa de se sanctæ cōuersationis exempla dedit. Etsi autem locus ille fontibus diues eset, tamen quia angustior, eo relicto, orientem gressus reflexit: vbi locum proprio suo futuroque operi accommodatiorem innit. Porrò quod feræ eo vndique cen ad stabulum vel potū vel pastū causa confluenter, antiquitus ille locus Stabulaus dictus fuit. Quod nomen vir sanctus minimè immutandum censuit, sed & dici & esse voluit fidelium animarum stabulum. At verò fratribus, studio viri Dei illuc congregatis, non paruum saepe terrorrem attulit strepitus ferarum; eo cateruatim accurrentium: ita ut cum horrore quodam frequenter ad Beatum Remaclum confugerent: iusque opem contra diaboli machinas terrorisque anxij imploraret. Quibus vir diuinus, præter alia monita, remediu sacro sanctæ Crucis signum fronti impressum dare solebat: ipse non raro expertus; inpotentem dæmonis vim sola Crucis virtute concidisse.

Tandem vtriusque monasterij structura ad culmen perfectionemque feliciter perducta, Remaclus remotioris vitæ sectandæ & captiæ solitudinis occasionem adeptus, Regem adiit, petiitque ut sibi desideratam diu eremum inhabitare cupienti, Theodardum in munere episcopali substituere dignaretur. Perculit ei vox Regem in primis, tum subditos omnes: itaque mortore affecit, ut omnis ætas abeuntem

*Stabulense
monasteriū
conditur, &
eius nomi-
nis etymolo-
gia.*

*Virtus Cru-
cis contræ
infidios da-
monum.
S. Remaclus
monasticam
sectaturus
vitā, Theo-
dardum sibi
petit substi-
tutio.*

s, Callam
s est, transi-
sdam montis
iu commora-
nis exempla
ous diues et
elicto, ad O.
in proprio
ciorem in
reu ad statu-
fluerent, an-
us fuit. Quod
candem cen-
ium anima-
studio viri
sapet terro-
cateruatum
quodam fre-
fugeren-
tinas terro-
vir diuinus,
sancte Cru-
solebar: ipse
emonis vim
fructura ad
r perduca,
e & capta-
Regem a-
iu eremum
in munere
Perculit et
omnes vi-
abeuntum
cum

lachrymis prosequeretur: At ille perrexit
onere suo, & permultos sanè suo exemplo
imitationem pertraxit. Quis enim apud il-
lum tristitiam non mutauit in gaudium? Quis
humani tranquillitate & pace non depu-
it? Quis laborum onere prægrauatus, eius
non est adhortatione erectus? Quis adoles-
cens fauientis libidinis igne succensus, non
confidit ad eius admonitionem saluberri-
mam pudicitiae cultor extitit? Curabat vexa-
tor demonio: illicitis cogitationibus æstu-
ans, ab opere malo retrahet; docens eas
adpetram Christū allidere. Nouerat quo quis-
qu laboraret morbo; & ex vita meritis singu-
los exitimās, pro ratione morborum adhibe-
bat medicamina.

Interea verò ut vidit' vtrumque monasteri- Proficiscitur
um Stabulense & Malmundariense, optimis Romam.
sanctissimisque disciplinis egregiè constitu-
tum, Romam, S. Petri aliorumque sanctorum
suffragia imploratus, profectus est. Vbi tam-
diu in vota precesque incubuit, donec diuina
& angelica consolatione fretus, quantam re-
liquarum eiusdem beatissimi Apostoli par-
tem meruit obtinere: quæ quidem apud nos
auto gemmisque ornatae, præcipuo cum ho-
nore asservantur. Eandem verò post diutur- Fælix obiit
nam Christo exhibitam seruitutē, leui correpon- eius.
tus morbo, cum se lacrosancti Corporis & san-
guinis Domini viatico confirmasset, inter suo-
rum lachrymas & singult⁹, animā Creatori red- Primi Ab-
didit Corpus fuit, sumo quo par erat honore, bates Stabu-
in beati Martini oratorio sepultum. Succelsit Malmunda- lenses &
pucen ei Dominus Papolenus; atque illi Sigo- rien.

limus; & deinde Sigolino Guoduinus; qui sancti viri corpus in Ecclesiam S. Petri translatis; ubi per eius merita Dominus multa miraculorum signa effecit.

MARTYRIVM S. MARCELLI, QVO

Vide Tom. apud Cabilonem pro Christo coronatus anno
2. Annal. C. Salutis 179. Soteris Papa s. Marci Aurelii
Baron. perat. 17. Ex eo quod extat apud. V.P.L. 8v.

4: Septem.
* Marco
Aurelio.
Lugduni 50: uiret, Lugduni quinquaginta viri, sacre rem
martyres. Legionis cultui dediti, diuersis suppliciorum
generibus cruciādi, in ergastulis detinebatur.
Matth. 10. Equibus duo primarij, beatissimi Marcellus
Marcellus & Valerianus, patefacto diuinitus carcere,
& Valeria- vt habet doctrina Euangelica, ad aliam ciuitatem
nus è carce- clam aufugerunt. Quod quidem diuina
re clam fu- prouidētia factū nemo ambigit; vt ad illa pro-
gint. perarent loca, vbi gentiles, & doctrina eorum
& martyrio, ab impio idolorum cultu ad
Chistum adducendi erant. Porrò cū sic per-
secutionis turbinem declinarent, non mente,
sed flumine, non fide sed itinere separati
sunt. Valerianus enim Augustodunum petiit.
Marcellus Sequanæ territorium: ve utriusque
ripę accolas ad verum Dei cultum diuisis ser-
monibus conuerterent: vt non solū proprii
sanguinis effusione, sed etiam multorum ad
Christianam religionem traductione, de du-
bolo triumpharent.

Cumq[ue] Marcellus latendi studio viamoc-
culti

us; qui san-
cti transtulic-
Ita miracu-
lum.
II, Q[uo]d
satus est anno
Aurelii
V.P.L.S.
tore per-
s sua per-
ficiatos fa-
i, sacre re-
ppliciorum
erinebatur.
i Marcellus
us carcere,
liam ciuita-
dem diuina
ad illa pro-
trina eorum
am cultu ad
cū sic per-
, non men-
ere separati
num penit.
ve vtriusque
diuinis fer-
dūm propri
ultorum ad
one, de di-
lio viamoc-
culti

mittituris conficeret Dominus noster Iesus Christus confessorem suum diutiū latere paf-
falon est. Quidam enim Lationus ab impro-
bilo eam hospitio accepit: qui statuam Martis
equestrem, Mercurij etiam & Mineruę simula-
tu, ex quodā metallo fabrefacta, in ipso vesti-
culo collocata, peculiari cultu prōsequeba-
tur. Cuius prophane superstitionis errore cū *Marcellus*
sancus Dei nō sine multo animi dolore vidis-
hospitent
se, admonet hospitē, ut ab hac miserabili su-
su ad chris-
tianitatem discedat: asserēs saxa carētia sensu, stum con-
troposse cuiquā opitulari: & illos aut brutis uertit.

pedibus cōparandos, aut nō multum à saxis
distare, qui deos crederent, quos humana ma-
nus ad dæmonum similitudinem effinxisset. Ea
obiurgatio tantam apud Lationum vim ha-
buisse fertur, vt breui tempore tota eius do-
minus, contempto errore, ad fidem Christi con-
versa sit. Cum autem non irrito labore ali-
quamdiu illic Marcellus hæsisset, audit ferue-
re locis omnibus persecutionis procellam Ita-
que relicta vrbe Cabilonensi, Argentomagēsis
aggeris vicum petit; vbi in Priscum præsidem
solenni epularum apparatu profana sacrificia
numinibus suis immolantem incurrit; & ab il-
lo hospitalitatis studio ad conuiuiū inuitatur.

Sed sanctus Dei martyr ab illis epulis ab-
horrens, cōuiuas obiurgandos potius censuit, *Obiurgat*
quam vitados. Ea vero repræhensione vt Chri- *Priscum*
tianum se esse declarauit, omnium ea senten- *Præsidem*
cia fuit, nostis eum supplicijs excruciatum,
& ad arboris ramos natura diffusos toto cor- *Cōuiuas*
pore duris restibus alligandū, atq; ita vi addu- *eum ob ida-*
cius ramis & postea laxatis, membris omnibus *lolatriam*

discerpendū. Sed sancto martyre fidei consta-
tia in cōfessionis suæ proposito fortissimè per-
durante, cruento persecutori nequissimè cru-
delitatis cōsilio illud atrocius visum est, ut sub
populi cōspectu, diuersis pœnarum generibus
conficeretur. Iubet itaq; eum ad Saturni sterni
duci, quæ Araris ripæ imminebat; & ad Solis-
mulacrū, quod ab alia fluminis parte colo-
tur: quibus si nolit sacrificium offerre, gloto
caput eius amputari. At fides martyris, ca-
sti virtute confirmata, frangi nō potuit: sic ve-
rò quoties esset interrogatus respondit: Quis-
quis Deum viuū totis animi viribus, & perfe-
cta cordis fide complexus est, insensibilis i-
dolis nunquam sacrificabit: quæ cūm sint ex æ-
re & saxis confecta, nefas planè est, anima ce-
litùs datam, vitę suę auctore neglecto, ea cole-
re: quod quidem diabolus in humani generis
certissimam perniciem hortatur. Se vero nun-
quam eo adductum iri, vt tam prophani sacri-
ficijs contaminetur: vt potè qui Christo quoti-
die hostiam synceram offerat: potius verò pre-
cedentium sociorum exempla secuturum: cum
quibus se speret æternę beatitudinis premia a-
depturum.

Cernens igitur Præses eum nec minas, nec
supplicia reformidantem, furentis iracundie
stimulis incitatus, inaudito crudelitatis gene-
re defodi eum cingulotenus & rectū stare iu-
ber: vt sepultura viuo esset ad pœnam, qua
vita functis impenditur ad requiē. Atque in
hunc modum inuictus Dei martyr secundo
Cabilone milliaro viuens in Christo sep-
tetur: & in tertium diem in Dei amore & lau-

*Inuictus S.
Marcelli
constancia.*

*Nota in fo-
lens imma-
nis supplicij
scenam.*

LI.

fidei consta-
rtissimè per-
uiissimè cru-
it est, ut sub
m generibus
aturni flami
& ad Solis
arte colli-
ferre, glio-
tryris, cal-
omitis sic ve-
ondit: Quif-
us, & perse-
nibilibus i-
um sim ex 2-
t, anima ca-
cto, ea cole-
iani generis
Se vero nun-
shamis sacri-
risto quoti-
us verò pre-
itum: cum
is præmia a-
minas, nec
s iracundia
litatis gene-
rū stare iu-
enam, quia
n. Atque in
r secundo
risto sepe
re & laudi-
bus

superseuerans, impollutum Domino reddit
parvum; sancti corporis exuias, nobis ad pa-
ccinum derelinquens.

VITA SANCTISSIMÆ IDÆ CON-
jugate. Ex ea qua est per Vf singum, monachum
Wertinensem S. Ludgeri. Quo tempore clarue-
rit patet infra.

EO tempore quo Carolus Imperator mul-
tis victorijs inclytus, Saxonum & Fráco-
rum scepta, multarumque gentium fre-
nafeliciter gubernabat, fuit inter alios Ori-
entis proceres, qui exercitum propter Gallia-
rum seditionem in Occidentem dirigebant, 4. Septem.
quidam Præfectus Egbertus nomine; qui gra-
uissima in itinere correptus infirmitate, ab ea
quam administrabat præfectura, sedere coa-
clus fuit. Porro cū esset prædicto Augusto, præ-
mier constantiæ & prudentiæ opinione, exi-
mè acceptus, fuit eiusdem cura & studio insi-
gni cuidam Comiti, laudibus humanitatis præ-
ceteris ornatus, commissus: vt quibuscum-
que posset beneficijs eum foueret, & medicorū
opera ad sanitatem reuocaret. Erat autem Co-
mici filia vñica, egregia sanè forma commodis
moribus virgo; quæ ab insita humanitate egro-
tanti die nocteque sedulo seruiebat, & cogrua
doloribus adhibebat medicamina; tanto ipsius
prefecti solatio ac gaudio, vt eam si optata sa-
lute potiretur, sibi coniugem expetere apud se Humanisti-
deerneret. *Id à S. Id à*

a Circa an-
num Christi
804. iuxta
C. Baron.

Tom. 9.

Egbertus
Præfectus
Caroli Ma-
gni grauissi-
mè infirma-
tur.

Humanisti-
tructa lux.

Interè Imperator, rebus in tutū composi-
tis vñctor reuersus, haud immemor amici apud

Zz 3

Comi-

Carolus
Imp. eum
visitat.

Comitem relicti, ciuitatem, in qua decumbebat, visitandi gratia adiit; eumq; viribus noni, hil restitutū, magno animi sui gaudio reperit. Dumque mutuo aliquamdiu colloquio frueretur, illustris vir Egbert⁹, post multa humanitatis officia, ab Ida sibi exhibita, Imperatori redata, ait se præfatæ virginis nuptias vehemiter expetere: quapropter se Augustum obnixere, vt eius consilio, imò Dei auxilio, tā infīglī sibi uxorem, & chara consorte potiri mereretur. Princeps ea postulatione gauisus, illicò parentum virginis tentata voluntate, haud grauatè eorum adeptus est fauorem: quem ut magis etiam magisque incenderet. Præfectum amicum, quamquam potentia & diuitijs inclytum, multis insuper possessionibus locupletauit, ornauitque muneribus: quatenus viciniori potentia soferis acceptior factus, nō minori apud illos, quā in genitali solo præcelleret dignitate. Insuper etiam cunctis Saxonibus, qui Rhenum inter & VV surgim maxima flumina inhabitant, ducem præfecit. Post hæc sponsam suam Christianissimam ipse admodum religiosus, cum Dei timore suscepit, secumque deinde in partiam auexit.

Porrò dum itineri insistētes perpetuas Deo laudes iubilat, seseq; mutuo dulcissimis colloquijs ad castū Dei amorem & pietatem inflammant, venerunt ad locum quendam iuxta Lupia flumen, qui Saxonica lingua Hirufelt nuncupatur; amoenis constitutum nemoribus; ibique inuenta non magna planicie, fixis tentoriis, noctem illam exegerūt. Interea, omnibus alto

Vix S. Idæ, pore depresso, venerabilis matrona angelica

vilio-

vilione monita est, fore ut ibidem oratorium
us sumptibus construeret: in quo Domino li-
berius deseruiret, postq; virę huius cursum cō-
summatum, eodē in loco sepulturam vnā cum
marito haberet. Hæc vt ab angelo acceperat,
mūnē factō, marito exponit, sciscitaturq; gra-
tulabūda, quomodo ea animo illius cederent. *Construitur*
Accommodat ille verbis fidem, hortaturq; cō- *Ecclesia in*
iugem, vt pijs operibus insistere, & cælestē nu- *honorem S.*
men propitiū illis reddere perget. Nec mul- *Virginū Mā-*
tō post eodē in loco Basilica polito opere con- *tris & S.*
struitur; quæ Virginī Matri & S. Germano E- *Germani.*
piscopo consecrata fuit.

Non paucis verò post hæc annis, Egbertus
Deo hominibusq; charus, ex hac vita in cælum *Obit Egber-*
migravit. Quo defuncto, beata Ida totum suū *tus.*
amorem in Christum transtulit: deditque ope-
ram vt cunctis ornata virtutibus, eius oculis
quam maximè placeret, cuius amore incredibi-
li ardebat. Itaque vt Christum in eius mem-
bris soueret, congestas ex annuis redditibus
opes mox in cælestes apothecas transtulit: &
pauperes admirandis beneficijs affecit. Con- *Benignitas*
struxerat sibi marmoreum sarcophagum Ion- *eum in pau-*
gè ante supremum diem; quem duabus quoti- *peres.*
diè vicibus, diuersis alimentorum aliarumve
rerum impensis summōrenus impleuit: eaque
deindè pauperibus & afflictis hilariter distri-
hiuit. Excubiarum mirè patiens orationi diu
noctuque insistebat: eratque ei summa inpri-
mis cura, vt mens cælestibus rebus assiduò in-
tentia, nullum terrenaे conuerstationis pulue-
rem attraheret. Hinc extræ cellæ, quam incole-
bat, ianuam, nunquam pedem extulisse fertur:

*Eccè quām
fuerit soli-
taria.*

nisi dum inopum stipendijs deseruiret. Talibus virtutum insignibus sacro sanctum suum adornauit velamen. Nec non inter agendū cauillimē studuit popularem vitare fauorem: firmissimam in cælis spei anchoram figens, ut ad plenam perfectionis (quæ Deus est) pertingere charitatem.

His ad desiderabilem finē perductis, molesta vitalium valetudine acriter pulsata, hanc præsensit ultimam. Itaque accito presbytero suo Bertgero nomine, sibi iustis ex causis fidimo, pluribusque seruis Dei, preces eorum expostulat, utq; in ipso ultimo diri certaminis conflictu victoriam sibi à Domino impetrēt, profusis lachrymis precatur. Factum est horum est; de cælis auditum est; quod iam olim prædestinatum est: sicque illa carnali fasce leuata, spiritum amatori suo Christo transmitit. Corpus eius fuit cum pijs laudibus in arcam saxeām, quām suprà retulimus, illatum, & in ipsa porticu, qua se diuino cultui mancipauit, honorifice tumulatum: ubi eius sanctitas & incepit regno gloria, maximis virtutum miraculis coruscet.

*Bertgerus
presbyter
qualis fu-
rit.*

Porrò Bertgerus (neque enim eximia illius viri sanctitas silentio præteriri debet) ex illorum erat contubernio, quos beata Ida primā de Gallijs secum aduexerat, vir religiosa conuersationis & probatae castitatis. Inter cetera namque gravitatis eius insignia, fertur nunquam suis in tectis muliebrem personam cominorari aut domesticis usibus insinuire passus fuisse. Cui etiam ob tantam crudelitatem innocentiam à Deo collatum est, ut tremam

*Obdormit
felicitate.*

timam vitæ horām p̄fsciret. Nam eo ipso
in obitus erat die, Missarum ex more sa-
menta consummauit, ac mox Dominico
confignatus viatico, in ipsis vestibus sacerdo-
tibus antē sanctum altare animam reddidit
Catorii: cuius corpus ob egregium iustitiæ
meritum, propè Idæ tumbam dignè humatum
est.

Posthac autem cùm ipse locus ab alijs hæ-
reditaria successione possideretur, & ob præsi-
dentiū incuriam vilitatibus obsolescere co-
pserit, continuò benignus Dominus sanctæ fa-
mole sue merita ad castigationem improbo-
rum terribili patefecit euentu. Nam præclari
Comitis Ludolfi amabilis soboles, dum ad-
huc in ipsis ab hac luce raperetur, ad eandem
Ecclesiam defertur. Et quia sanctæ Dei opinio-
ne cum in aperto emicuit, penes eam pusio-
nen sepelierunt: qui die sequenti de tumulo
eructus antē ianuam vestibuli inuenitur, in
quo erat inclusus. Stupefacti, quibus res erat
commissa, corpusculum denuò pristino loco
abdidérunt; quod nihilominus inuisibili ite-
rum violentia diuinitùs projectum repere-
runt. Obstinatis ergo animis incassum labo-
rem præstigijs imputantes, tertia vice vagâ of-
ferebund. Sed in vanum vires expende-
runt, quia quod hesterno labore fuerat oppila-
tum, tunc in extremo atrij angulo viderunt
nullum. Quo demum pudore multati, ibi-
dem terræ commiserunt. Hoc prorsus formi-
dabili portento claruit, quanta prouæctione
beata Ida in cælis utatur, cuius sepulchrum
D & V S nullo carnalis corruptelæ feceré

Zz 5 inter-

*Quanta san-
ctitatis hoc
matrona ex-
suerit, effos-
sio istius
pueriprote-
ctorum.*

718 MARTYR. S. VICTORINI EPIS.

in terris zelatus est maculari. Quin & anno
Dominicæ Incarnationis 980. cum huius bene-
Item pra-
glavum hoc
miraculum. dictæ Dei matronæ sacra ossa de tumulo in ec-
clesiam essent transferenda, amoto marmoris
operculo, suauissima mox fragrantia de mon-
umento eructans, tam odorifera adstantes om-
nes iucunditate respersit, ut liquido vniuersi
sentirent, ob innotificanda sanctissimam eius
merita, illam cælitùs esse destinatam.

MARTYRIVM S. VICTORINIEPI.

copi urbis Amternae. Ex eo quod est apud R.
P. Laur. Surium, in Actis SS. Nerei & Achil-
lei, 12. Mäj. Tom. 3. Passus est anno Salutis 100
Clementis Papa 8. Nerus Traiani Imp. I.

5. Septem.

CVM Aurelianu[m] Memmij Rufi Consul-
laris filius, Flauia Domitilla Virginis
illustrissimæ ac Christianissime spon-
sus, Christiani nominis inimicus, Nereum at-
que Achilleum eius cubicularios eunuchos
(cum quod eam virginitatem suam illibatam
Christo conseruare consecrareque essent ad-
hortati ac persuasissent eoque is ab eadem iam
contemneretur; cum quod Christiana compri-
mis religione spectati, dijs libamina offere
recusarent) varijs cruciagrum exagitatos ge-
neribus, Nerus Traiani Imperatoris quidem
assensu, capitis demum obtruncatione immani-
feritate peremisset; inter alios insuper, aliquá-
vnu[s] fuit ex to pòst tempore, ex præmemoratae sacratae vir-
principis ginis domesticis specialibus, & Victorinum
domesticis moribus sanè ac generis nobilitate præclarum
S. Domitilla. comprehendit; ut eum si simulacra nefandis
scri-

Quin & ann
n huius bene
rumulo nec
to marmoris
ntia de monu
adstantes om
uidò vnueri
tissime dura
cam.

INIEPI.
od est apud R.
rei & Achil
no Salutis 100
ani Imp. i.

Rufi Consu
lla Virginis
issimz spon
Nereum at
os eunuchos
m illibatam
e essent ad
o eadem iam
ana cum pri
mina offere
cagitor ge
oris quidam
one immuni
per, aliquá
sacrata vir
Victorinum
præclarum
ra nefandis
saci-

Imicis honorare abnueret, crudelì interne
medeleret. Cùm verò inuictus Christi ath
agin fide solidatus viriliter proveritate cer
uet, ac eius minas contemnens nulla ratione
idolis immolandū induci posset, tāquam vi
uum mācipiū in vnum prædiorum eius,
ungefimo ab vrbe milliario via Salaria rele
etur; vt ibidē tota die terram foderet, & qui
dem ad vesperam post immensum diei pondus *En durans*
tolerarum & æstus, vna Cantabrica herba di
ram famam solaretur.

At Deus omnipotens qui dat iumentis escam *Psal. 144.*
iporum & pullis coruorum inuocantibus eū; *C. 146.*
qui sperit manum suam & implet omne ani
mal benedictione; post transactam aliquantu
lo temporis curriculo calamitosam vitam, in
uocantem se in veritate non dereliquit, verū
fecit illū gratiosum in loco peregrino, ac mi
raculorum grātia illustrauit. Et primò quidē *Claret mi*
tividem loci vicedominum triennio ex para
raculus.
Ipsi decubentem sola oratione sanauit; alijs
que dein admirandis admodū eximiae sancti
tatis signis coruscavit. Vndē & breui summam *Incubit se*
iuenit gratiam coram incolarū oculis; quo
dulō infide
lum inculta, occæcataque corda, vir sanctus, e
angelica iugiter erudiebat expolitaque do
firmitate virtute ac dexteritate, vt copio
sani populi multitudinem ab execrando dæ
moniorum cultu ad Christi castra gratulabun
dam traduxerit. Cuius vnanimi paulo post ele
ctione ac suffragiorum collatione, ornatus pri
mū sacro presbyterio, Amierninę vrbis Ca
thedralm Pontificalem inuitus plane ascēdere
cogitur. Quanta verò animi sollicitudine ac
Consecratur
episcopus A-
mierninen-
sis, ac opimè
præest sus.

pieta-

720 MARTY. S. VICTORINI EPISC.

pietatis significatione nouellam plationem
ipſi à Domino concreditam, diligens pastor,
sub suaui mandatorū Dei, ac S. Matris Ecclesiz
præceptorum iugo conseruārit, quæ vis oratio-
nis dignè explicare queat?

Ceterū cum affidua Diuini verbi dissemin-
atione, crēdentiū indies numerus egegē
augeretur, famaque excellentium virtutū eius
longē lateq; sese diffundens, ad aures tandem
tyranni peruenisset; exagitante eum omnibus
ni inuidō satana, ac animū eius acri ira in-
flammante, confestim eō quosdam ē suis desti-
nauit, qui multiplici poenarum genere Christi
sectatores exterminarent. Et quidem sacrum
Antistitem apud cum locum, qui Curias ap-
pellatur, in agro Reatino, vbi putentes & ful-
phureæ emanant aquæ, in ipsas aquas capite
deorsum verso, trium horarum spatio deprimi
mandauit, iterumque sustolli. Quod cum
triduo vir sanctus pro Christi nomine pertu-
lisset, ad regna cælorum solutis mortalitatis
vinculis emigravit.

Porrò tametsi Aurelianus strictè veruisset,
ne quis sacrum corpus eius terra conderet; vt
fieret esca volatilibus coeli, vel bestiis terræ;

En pietatem pio attamen zelo accensi Amiternenses, postri-
Amiternen- diē venientes, illud inde velociter raptum in
sium. suum territorium gemebundi transtulerat;
ac honorificè multiscum lachrymatis
sepulturæ mandarunt; Nonis

Septembris.

VITA S. BERTINI, ABBATIS. EX
isque extat apud V. P. Laur. Surium, qui- Vide Tom. 8.
usdam ex vita S. Audomari, rite superaddi- Annal. C.
ta. Migravit ex humanis, anno Domini sexcè- Baron.
timo nonagesimo octauo. & Notat.
Martyr.

Rom.

Quo tempore beatus Audomarus diuini
verbi semina vberrimo cū fructu spar-
gebat, tres viri eruditione præclari,
Mummolinus, Bertramnus, & Bertinus, con-
tempo paterno solo, & cunctis vitæ oblecta-
mentis excelfo admodum animo spretis, ad S. Audoma-
rum venere: ut pariter verbo vitæ fruerentur,
& audi rerumque omnium egeni Christum se-
querentur. Accepit eos multa cum animi exul-
tatione Audomarus a Morinenis antistites; Do-
mino profusis lachrymis gratias agens, quod
tales ipse misisset adiutores, qui subditis ei po-
polis aeternæ vitæ pabula administrarent. Cum
vero omni studio atque diligentia in opus Eu-
angeli incumberet, inter alios, cùm vitæ inno-
centia, cùm Christianæ facundiæ laude, Adro-
aldum quandam, virum non minus potentem
quā generis dignitate clarum, ab infœlici
demonum cultu ad Christi sacra fœliciter
traduxit: atq; sacris expiatum aquis sanctiori-
bus quibusdam disciplinis egregie instruxit. Is
vero paulatim cupiditate æternæ vitæ incelsus,
rerumque mundanarum pertitus, omnes suas
facultates & villam Sithiu Christo & S. Audo-
maro transcripsit. Ijs oblatis vltro, acceptis-
que possessionibus, Audomarus ilicò cuncta
ad Domini vineam multò diligentius coler-
dam conseruandamque applicuit. Et primò
qui-

a Elius vitâ
habet letter
infrâ 9. Se-
ptemberis.

Nunc est op-
pidum S.
Audomari.

*Extruxit s. Bertinus eū
socijs cōnobium, quod
vetus templum dicitur.*

quidem extirpatis spinis ac vepribus, egregi
in Sithiu templū magnis extruxit sumptibus,
cui protinus tres illi sancti diuinæ religionis
cultores, Mummolinus, Bertramnus & Berti-
nus, coenobium pari magnificentia, quod Ve-
tus templum dicitur, adiunxerunt.

Sed cūm animaduerterent locum illum mo-
nasticæ quieti minūs accōmodum, explorare
statuūt, habeantnè vicina loca monasticae.
ciplinæ situm opportuniorem. Est illic stagnum
quod flante Euro, ab æstu marino parū differet.
Eò se conferentes tres illi Christi milites, na-
uim sine remige intrant; vt eò solo ventorum
statu tendant, quō Spiritui sancto visum sit. Ita
que cūm nauis neque remigio, neque villa re-
miges arte instructa, neque ventorum acta fa-
tibus in gurgite hæreret, & illi fiducia pleni
locum sibi cælitūs monstrandum expectarent,
psalmisque decātandis intenti ad eum versum
peruenissent; Hæc requies mea in sēculum sa-
culi; hic habitabo, quoniam elegi eam; nauicu-
la, dictu mirum, mira celeritate ad littus ap-
pellitur.

Tum verò sancti ab inhospita excepti
tellure, gratijs antè omnia Deo prolixè admō-
dum persolutis, miro feroce ad construendū
illic monasterium sese componunt. Congra-
tulatur pijs eorum conatibus studijsque anti-
stes Audomarus; vrget opus, instat per se perq;
artifices, vt prima monasterij fundamenta ad
* Agmonem fluuium iacentur. Necdum operi
suprema erat imposta manus, & iam monasti-
co structa apparatu, fortissima castra religio-
forum virorum implet multitudo. Itaque Sa-
cerdos Domini Audomarus, tam fœliciterum
sue

Psalm. 131.

*Construunt
monasteriū
in laco diut-
nitūs illis
exhibito,
nūc celeber-
rimum.*

** Agmonum.*

sus, egregius
et sumptibus
et religionis
nus & Bertini
a, quod ve
i illum mo
, explore
nastice
illic stagni
pari differ
nilites, na
o venorū
sum sit. Ita
que vilia re
um asta fla
ducia plen
spectarent,
um versum
reulum sa
m; nauicu
littus ap
ita excepti
lixe admo
construendū
Congra
jsque anti
er se perq;
lamenta ad
dum operi
n monasti
ra religio
Teaque Sa
dici reman
suc.

sum sibi suisque congratulans, Mummolini
nulli cœnobio præficit. Qui cùm aliquam
magna cum laude ac maiore cù fructu con
sulit sibi gubernacula administrasset, tandem
decessum Aicharij in Nouiomensis Eccle
siathedra illi successit: quo in pontificatu
& viginti admodum annis strenuè se gerés,
ultima ætate angelicis est fœliciter socia
rus ciubus.

Porrò in Episcopum electo Mummolino, *S. Bertinus*
S. Audomarus Sithiensis monasterij curam beatae sit Abbas S. Berto
demandauit Bertino: qui illo ministerio *thiensis*.
probè fungens, talem se omnibus exhibuit, ut
encluso timore seruili, incredibili eum amore
cuncti complecterentur. Seruabat sacrum mo- *Egregiè paf-*
nachorum coetum sub districto instituti sui iu- *cit gregem*
go moderamine ac paterna solicitudine, ut *sibi credulū.*
non inuito sed alacri sanè animo colla subde
rente, eiusque correptiones, ab insigni mansue
tudine prodeentes, ipsi pariter mansuetè per
ficerent. Cernens autem benignissimus bono
rum operum compensator Deus, indefessam
militis sui aduersus diaboli tentationes pugnā
& certamen, tum etiam erga gregem ipsi com
missum curam egregiam, admirandis eum si
gnis & virtutibus illustrauit, è quibus nos pau
ta duntaxat annotabimus.

Fuit quidam Comes spectata probitate ac
pietate vir Valtbertus nomine, qui, ducta
in viorem Rogentrude nobili æquè fœmina,
vita sua cursum ex consilio ferè Bertini mode
rabatur. Delicta namque sua apud eū oris con
fessione expiabat: eratq; vtrique à sacris con
fessionibus beatus pater: immò etiam cōpater,

V. V. 4

ut vocant, ex laudabili Christianorum more
quo inter se fraterni amoris foedera quendam
inuenit. Quia de causa vir pius VValtbertus cre-
bro ad eum ventitabat, & salubres admodum
de æterna salute sermones conferebat, et ulti-
que deinde potitus benedictione, domum cum gen-
dio redibat. Quodam verò die in Ecclesiis
Audomari reliquijs inclita, precibus abstulerat
festinus domum contendit, neglectaque con-
sueta Bertini benedictione, equum cōscendit
et medio in itinere ex equo in petrosam col-
lapsus humum, omnibus penè membris graui-
ter quasi satus, & femore penitus confracto, in
ultimo vitæ discrimen venit. Eundem illum
casum beatissimus Bertinus propheticō plane spiri-
tu Dodoni discipulo suo prædixerat futurum.
Interim mittitur à VValtberto nuncius velox
beati viri opere imploraturus. Tunc Bertinus re-
positū in sacrario, VValtberto proferri inbec-
vinum: sed Dodo, cui hoc muneric committe-
batur, negabat in eo vasculo quidquam vel
certè parum admodum vini esse: Cui rursus
vir beatus charitate fereens & fide perfelix
Abi, inquit, fili mi ad vasculum illud. Credo
enī clementissimum Deum, cui nihil impo-
sibile est: qui propè est omnibus inuocantibus
eum, nostro tam malè affecto amico saluare
indè potum præbiturum. Paret Dodo, ingre-
susque sacrariū, inuenit vas optimo vino ple-
num: cuius etiam odore admirabiliter
domum completam sensit. Eo deinde ad VValt-
bertini delato, eiusque fauibus penè mor-
bundis ingelto, optata protinus sanitas redi-
tum. Permisit hoc tamen insigne miraculum Com-

Psal. 144.

Praetatio
miraculo su-
o a Comitē
VValtberiū.

VWaltbertum , vt bonam possessionum
partem Deo & beato Bertino largire-

Tandem verò, post vitę curriculum in omni
institute fœliciter exactum , plenus operi-
bonis & Spiritu sancto, Nonis Septembbris
hoc mundo migravit: corpore in monaste-
rio Sithin quod ipse in honorem beatissimæ
matris Dei & Principis Apostol. Petri con-
struxerat, ad sepulturam relicto. Ad eius tu-
mulum, multa Dominus orantibus beneficia
ligni dignatus est.

*Obdormit
fæcetter S.
Bertinus.*

*Clarus mira-
culis post e-
bitum.*

MARTYRIV M SS. EUDOXII, ROMV-
lli, Zenonis & Macarij . Ex eo quod est apud
Metaphrasten Paſi verò sunt diuersis tempo-
ribus ut patet infra.

TRAIANVS Imperator cùm execranda ^{5. Septem.}
simulacrorum superstitione vehemēter
confictaretur , antè omnes per fas per
nefas milites suos Christianis initiatos sacris,
demonibus sacrificare cōgebat Erant illi (pre-
cipuum sanè totius exercitus , qui in Oriente ^{Vndecim} millia chris-
tianorum in
erat, robur) numero vndeclim admodum mil-
lia, qui ijs ipsis diebus inclytam de hoste victo-
niam Imperatori retulerant. Tyrannus nulla ^{exercitu} Traiani,
vel victoriae, vel communis boni habita ratio-
ne, fortes, adeò & multis trophæis illustres vi-
ros, exilio Melitenæ in Armenia damnauit: iu- ^{Damnat eos}
rans & obtestans per deos suos deasque, tetro ^{exilio.}
cunctos suppicio multostados , ni ad cultum
demoniorum supplices redirēt. At illi, quan-
quam animis & viribus coniuncti , Imperij

AAA

finis

C. Baronius
existimat
hos ihos ip-
sos esse 1000.
præstantiſi-
mos marty-
res, qui in

syluis mon-
tis Ararat,
in Armenia
sunt crucifixi
Tom. 2. An-
nal. anno
Domini 108
Romuli,
Præfecti pa-
latij egregia
virtus.

**Capite ple-
titu, anno
Christi 108
Traiani
Imp. 9. teste
C. Baron.**
**Tom. 2. An-
nal.**

Imperij finibus vastitatem horrendam inferre
potuissent, Christianæ tamen disciplina ac
præcipue mansuetudinis meniores, ab omni
iniuria manus continuere: parati pro Christi
nomine necem potius gloriosam excipere,
quam hostibus suis cladem omnino aliquam
inferre.

Romulus autem aulæ Imperatorie tunc
positus, tam insigni iniuria contumeliaq; Chi-
stianis illata vehemēter cōmotus, intrepide
plum Imperatorem sceleris redarguit, tyrani-
disq; ni protin⁹ iniquo exilio mulctatos Chri-
stianos, cum honore in pristinum militię & di-
gnitatis gradum reuocaret. Ille autem Romuli
audacia sanè exasperatus, post maledicta sacri-
lego ore in eum congesta, mortem illi mina-
batur, ni protinus supplici corpore & mente
tantæ audaciæ veniam peteret. At Romulus,
despectis Tyrantii maledictis, ac morte con-
tempta, mox probris deos insectans, Christum
mirifico præconio extulit: eumque solum &
verum Deum confessus est. Tum verò magis
irritatus Imperator, Christi cōfessorem exten-
di & virgis cædi iussit. Is verò magno & inui-
cto animo plegas accipiens, Traiano insulta-
bat: maximo se beneficio affici exclamás, quod
rubor ille sanguis, qui ex corpore vndique de-
fluebat, cōtractas ex nidore simulacrorum for-
des ablueret. Non tulit hæc Traianus, sed
maiori ira percitus, celerem ei morem,
capitis abscissione per carnificem intulit.
Atque ille quidem lætabuntus martyrij stu-
dium ingressus, glorioſo triumpho palam
accepit.

Inde

&c.

Inde post multum temporis Diocletianus,
occupato per tyrannidem Imperio, crebris e-
statis statuit omnes vel suæ impietatis facere
participes, vel horrendis supplicijs in Christi
de constantes internecione delere. Christiani
iaque tam sœua & immani prorsus illius i-
ra exterriti, in solitudines & ferarum habita-
cula fugiebant: satius esse statuentes cum feris
bellis in speluncis, quam cum hominibus,
quam bellua crudelioribus, in ædibus splen-
didis ac tectis magnificis degere. Eo a verò a Anno for-
tempore, Eudoxius aut Marianus, (vtrumque ^{san Maxi-}
^{miani &}
^{Diocletiani}
^{Impp. 19.}
^{quo iuxta}
^{Baron. Tom.}
^{2. Annal.})
enim ei nomen erat proprium) vir non mino-
re pietate quam generis dignitate clarus,
Christianæ religionis, apud Melitenæ Præsi-
dem accusatus est: qui Præses lucri, quod ex
præda adeò opulenta haud dubiè sperabat, a-
vidus, missi confessim milite, eum adduci ^{seuain Me-}
præcepit. Fuerat autem Eudoxius anteà Pri-
litine Christi amator de aduentu
militum certior factus fuisset, ilicò mutata
veste, venientem ignotus exceptit hostem: quæ-
rensque ab eis quæ causa aduentus esset, re-
spondent illi, se à Præside missos Eudoxium ^{ratim viguis}
^{persecutio.}
Eudoxius
insignis Chri-
stianus, pri-
mò Primice-
rius, inde
comes.
velle. Quibus ille optimè sperare iussis, conui-
tum protinus lautum instrui iussit. Deinde ^{Excipit ho-}
illis epulantibus, & vino hilariter indul-
gentibus, ac tandem promissum exigentibus, ^{fles suos lau-}
^{to conuinio.}
vt eum ostenderet quem quærebant, ille con-
tinuo mira hilaritate perfusus; En, inquit, Eu-
doxius. Ego sum quem quæritis. Bono animo

estote: ego me vñà vobiscū Præsidi sistam. Hac voce illi sanè animis prostrati, cum admiratione responderunt: Nunquam eo nos scelere astringemus, vt eum, à quo tam insigni excepti fuimus conuiuio, prodamus. Absit à nobis tam immane scelus, vt pro hospitalitate tam male gratiam referamus.

*Basilissa vx-
ore eius.*

*Abit ad Pra-
fidem mar-
tyr.*

Illi, hæc dicentibus, Eudoxius martyrij triæ auditus, vxorem suam Basilissam, aut simuis Mandanem, (vtroque enim nomine appellabatur) ad se vocavit: eiisque cura vniuersæ familiæ cōmendata, dixit se ad desideratam diu martyrij gloriam pergere, quare orare atque obsecrare, vt decepsum suum non lachrymis, sed omni potius lætitia prosequeretur. His supremis mandatis vxori traditis, rectâ ad Præfadem contendit: qui egregia animi alacritate venientem vultu pariter hilari excepit, monuitque protinus, vt Ioui magno deo ex Imperatorum edicto sacrificium offerret. Ad quæ Eudoxius ita respondit, vt intelligere posset Præses, illum ad quævis potius supplicia sustinenda, quam ad tantum scelus patrandum præratum esse.

Interim Præses cogitabundus aliquando subsistens, toruo tandem & feroci intuitu ad circunstantē ait militem. Quicunq; ex vobis iussa regia sequi detrectat, protinus se insignibus exuat dignitatis. Hæc illo dicente, Eudoxius illico ornamentis se spolians, ea in faciem proiecit Præfidis, suoque exemplo cæteros, vt idem ficerent, Christianos hortatus est. Nemora. Mille admodum centum & quatuor pri alacritate exemplum eius sequuti, milia

*Eudoxius
proiecit in
faciem Prae-
fidis dignita-
tis sue orna-
menta.*

Insignia Præsidis antè pedes proiecerunt. *Idem faciūt
Istam. Hac
admirā-
nos scelere
gni excepti
in nobis tam
e tam mala
artyrij...
aut sim
ine appell
niuersit
eratam diu
orare atque
lachrymis,
ur. His su
tā ad Präsi
alacritate
epit, mo
o ex Impe
Ad qu
gere posse
policia susti
andum pa
liquamdiu
intuitus d
q; ex vobis
se insigni
te, Eudo
a in faciem
cateros, vt
s est. Nec
uatuor p
ci, milita
na*

*1104. Chri
teritus, rem ad Diocletianum detulit: qui in stiani milē
mores tantæ audaciæ acri vindicta animad- ses.*

seri præcepit: reliquorum verò sententiam
ad Senatum reiecit. Hac accepta potestate, Præ
ses inuictum Christi athletam varia suppli
ciorum genera antè oculos posita contemnen
tem, loris verberari crudeliter iussit: indè in
cæreré abripi, & membratim torqueri. Ad
*Verberatur
loru & dirè
torquetur S.
martyr.*

globis conterit, articulosque suo loco dimo
uit: sed nequaquam erectam inuicti martyris
virtutem deiecit. Stabat ille, oculis perpetuò
id cælum sublatis, sanctissimum Christi nu
men inuocans, vt quicunque eius post mortem *Nota has S.
martyr*
imploraret patrocinium, beneficia diuina a- *preces.*

bundè cōsequeretur. Hæc illo profusis lachry
mis orante, charissima coniunx dulcissimis sti
pata prolibus aduenit: quam ille intuitus
Nostri, inquit, chara coniunx, quæ tibi suprema
discens mandata dederim. Nil tē hæc tormen
*Venit ad eñ
ta nostra conturbent, sed potius gaudio affi
cient. Age & fossam in loco Amimna huic
meo corpori ad sepulturam præpara. Vix hæc
effatus, conspicatus est Zenonem, intima sibi
familiaritate coniunctum, ingenti lachryma
rum imbre morte illius deplorantem. Cui il
le: Tu quidem, inquit, chare Zeno nostram de
fies separationem, sed Deus, sat scio, nequa
quam nos separari permittet; quos idem amor
eademque fides præclarè coniunxit. His zeno
inflammatus, in medium prosiliit, seque, cun
dum.*

Egregia vir-
tus Zenonis.

Zeno decol-
latur.

Item Eudo-
xius.

Elius vxor
excipit san-
guinem è
collo pro-
fuentem.

Maccario cō-
lī sita &
nūcīrum.
et ecī Barom.
i. Nutat. a.i
M. iyrat.
Roman.

Etis stupentibus, eiusdem gloriae pro Christi nomine consortem fieri velle protestatus est. Hæc voce libera clamantem lictores iussu Tyranni comprehendunt, & dictum factum capitatis suppicio afficiunt. Eum protinus Eudoxius, amici gloriae congratulans, est sequens, eandemque coronam eodem certamine electus.

Porro coniunx eius quæ spectaculo intererat, vt vidiit maritum martyrio coronatum, animo virili accurrit, eiusque sanguinem collo profluentem lanæ vellere excepit; ac truncum cum capite corpus colligens honorificè sepeliuit. Vnde mox à Traiano accessa, pari constantia ac virtute adfuit; & deos defaque, minitante nequicquam Tyranno, ludibrio habens, ad glorioam mortem inferendam diu multumque eum prouocauit. Sed recusauit Tyrannus virilis animi foeminae eam cōferre gloriam, qua suo nomini ignominiam inuri cernebat.

Vix septem à glorioso martyris certamine dies transferant, cum in somnis contingaparens iuberet, vt Macarium familiarem suæ amicum ad prætorium mittat. Ea verò Maccario visionem retulit, ita ille prompto animo ad martyrij contendit gloriam: seque in prætorio intrepide sistens, Præfidi Christianam religionem professus est. Prætes autem andiens cum Eudoxij discipulum, omni tpe victoriz abiecta, certamen nullum tentare prælumpfit sed capitis eum tententia damnavit: quem ille letabundus exceptit. Ex horum militum numero, qui Melitenæ in Armenia coronati sum-

qui

II, &c.

VI. SEPTEMBER.

731

pro Christi
testatus est.
es iussu Ty-
tum capi-
inus Eudo-
st sequuntur,
mine est
culo in-
coronatum,
anguinem
xcipit; ac
ens honori-
no accersi-
& deos de-
nno, ludi-
m inferen-
it. Sed re-
minz eam
gnominiam
s certami-
roningi ap-
rem suū &
ero ut Ma-
pro animo
que in præ-
tianam re-
m andiens
e victoriz
raetumpis
t: quem il-
lum n-
onati sum
qu-

cauor sacra corpora delata Constantinopo-
lin, reperta sunt temporibus Iustiniani im-
peratoris; quorum beneficio idem Imp. leth-
al morbo curatus est. Rem gestam perpetuis di-
gam monumentis conscripsit Procopius Lib.
deedif. Iustiniani Imperatoris.

VITA S. ELEV THERII, ABBATIS: Vide Notāt.
Ex ea quae est per Gregorium Papam. Lib. 3. c. Baron. in
Dialog. cap. 33. cuius & temporibus claruit. Martyrol.
Roman.

ELEV THERI VS pater monasterij beati
Euangelistæ Marci, quod in Spolitanæ
vrbis Pomœrijs situm est, diu mecum hac
in urbe in meo monasterio conuersatus, ibi q;
defunctus est. Quem discipuli eius mortuum
plorando suscitasse referebant. Vir autem tan-
ta simplicitatis erat & compunctionis, vt du-
biū non esset, quod illæ lachrymæ ex ea hu-
mili simpliciique mente editæ, apud Omnipo-
tentem Deum multa obtinere potuissent. Hu-
ius ergo aliquid narrabo miraculum, quod
inquisitus mihi simpliciter & ipse fateba-
tur.

Quadam die dum iter carperet, facto vespe-
recum hospitium deesset, ad quoddam virgi-
num deuenit monasterium, in quo parvulus dæmonio ve-
ridicatur. Puer quidā
grauiiter à
dæmonio ve-
ridicatur.

ferè torquebatur. Eum itaq; puerum sanctimo-
niales fœminæ ea nocte venerando seni detu-
lerunt; cuius innocentia dubio procul & pre-
cib; illa nocte sœu dæmon repressus est. Manè
facto, vt sanctæ virgines à pio seni intellexe-
rūt, nihil ea nocte puerū ab hoste mali passum,

6. Septē.

Eleutherius
mortuum
excitat.

A 2 a 4 CVM

eum obnixè rogarunt, vt puerum indè secum ad monasterium assumeret. Consensit senex, eumq; suum ad monasteriū perduxit: vbi cùm multo tempore ab omni infestatione dæmonis liber degisset, pius senex de salute pueri immoderatus exultare & fratribus dicere: Diabolus cum illis sororibus iocabatur; at verbi ad seruos Dei ventum est, ad hunc puerum accedere non præsumpsit. Vix hæcessatus erat, cùm eccè misellus puer à dæmone correptus terræ alliditur. Quo viso, senex fetatum lamentis dedit, fratribusque eum consolari voluntibus dixit, neminem antè panem gustaturum, quām puer ille à dæmonio liberatus integrā salutē frueretur. Tunc se in oratione cùm omnibus strauit; nec prius à precibus cessatum est, quām dæmon fugatus puerum sanum planè & incolumem derelinqueret.

Huius viri oratio quantæ virtutis esset, in memetipso expertus sum. Nam cùm die quodam animi deliquiūm præ nimia stomachi infirmitate paterer, & frequentiori refectione indigerem, Paschalis superuenit dies. Cumque sacratissimo Sabbatho, in quo & parvuli quilibet ieunio vacat, ego ieunare nō possem, ceipi plus merore quam infirmitate deficere. Itaque immodica affectus tristitia, adij virū Dei, eumque, vt suis precibus ieunandi virtutem à Domino impetraret, rogaui. Fecit ille quod rogauerā, & post paululum expleta oratione, ad vocem benedictionis illius, tantam stomachi sensi virtutem, vt cibi omnis & ægritudinis oblitus, ieunium ad alterum usque dienū transferre potuissim.

Pono

*Nota de ie-
junio Sabbati
et Santi.*

*Precum s.
viri mira
virum.*

indē secum
sensit senex,
exit: vbi cūm
one dāmonis
te pueri im-
dicere: Dic-
ur: at verō.
nunc puerum
effatus ex-
e correpta
se totum la-
onsolari vo-
em gustatu-
peratus inte-
ratione cūm
us cessatum
sanum pla-

torio S. Gregorius præclarum hoc acceptū
per huius sancti preces beneficium, non
scriptio sed & pictura exprimi volu-
tum quemadmodum Hadrianus Papa, ad Caro-
lum Magnum scribens, testatur his verbis: S.
Gregorius Papa in monasterio suo pulchrum
oratoriū; & ipsum diuersis historijs pin-
gescit; atque sacras ibidem erexit imagines: vt
cum ipse cum beato Eleutherio pro ægritudi-
nē tonachi ingressus, in oratione pariter ex-
audiri sunt. Et ille vir S. Eleutherius, quem di-
cunt & mortuum suscitasse, antē ipsas sacras
imagines se prosternens, diuinam exorare cle-
mentiam, cum S. Gregorio non dubitauit; sed
sicut ferentes perfectam, pariter exauditi sunt:
& quæ hactenū apud nos venerantur. Hæc
Hadrianus.

VITA S. H V M B E R T I C O N F E S S O-
ri, in Hannonia quiescentis: Ex ea quæ est a-
tomachi in-
refectione
es. Cumque
ruuli quili-
ossem, co-
ficeret. In-
ij virū Dei,
virtutem a-
t ille quod-
a oratione,
ram stoma-
æ gritudi-
visque dien-

a Teste 10-
han. Molano
pid V.P. Laur. Surium a Natalis eius incidit in Indiculo
in Annunciationis Dominicæ diem; Eleuatio ve- SS. Belgis.
rò in sextum Septembri: quo die Cameracen-
sis Ecclesia eius festum celebrat. Quo tempore
claruerit patet infra.

SHumbertus claris Francorum proceri- 6. Septem.
bus patre Eurardo, matre Popita natus, Patria &
villam cui de Maceris nomen est, ortu parētes eius.
suo illustravit. Nam ab ipsis puerilibus annis
egregia futuræ sanctitatis dedit indicia: adeo
vir parentes, mundanarum rerum fastidio la-
borantem puerum, Lauduni viris peritissimis
facris literis imbuendum traderent. Vbi miri-

*Recludit se
in monas-
terio & initi-
atur sacer-
dotio.*

ficè in cognitione rerum diuinarum proficièt in monasterio sese reclusit: donec cunctis virutibus egregiè ornatus, dignus habitus est, qui sacerdotio initiatus ad aliorum quoque sa- lutem procurandam mitteretur. Multi im- rim eius prouocati exemplo, ab aduersa vi- rum tempestate ad tutissimas salutis seminas confugiebant. Euoluto deinde aliquando mo- pote, accepta ab Episcopo benedictione, id possesiones sibi à paréribus relictas perrem- vt eas Christi famulis die nocteque pro salut- omnium excubantibus, sola adductus liberali- tate, traderet. Cùm autem ad quendam sua di- tionsis locum peruenisset, obuiam habuit san- Etum Amandum antistitem, cum Nicafo viro venerabili, peregrinationis ergò ad Apostolo- rum limina pergentem. Eos Humbertus pera- manter hospitio exceptit, séque illis peregi- nationis comitem adiunxit,

*Hæc pere-
grinatio S.
Amandi,
Romam ver-
sus, contigit
festo C. Ba-
ron. Tom. 8.
Annal. anno
Christi 650.
Martini Pa-
pæ. 2.*

Illi ergò pariter iter agentibus, dum qua- dam die fatigati ex itinere resideret, ecce sub- itò ex sylua, quæ fortè cōtigua erat, mirè mag- nitudini vrsus profiliens, equum eorum, quo ad vehendas sarcinas vtebantur, momèto pro- strauit, eumq; suffocans, summa auditate vil- ron. Interim sancti diuinis fortè rebus intenti, familiare damnū ignorabant. Cùverò tempus ad captū iter protequendū vrgeret, & Amandus, famulū ad equū eiucendū, quæ gra- mina pascere existimabat, misisset, & is nimio pauore correptus moram traheret, accurrens mox Humbertus inuenit equum euisceratum, vrsusq; sanguine cruentatū iuxta consilie- tem. Quem magna apprehendens securus,

Quia

Quam, inquit, iumentum ad solatium nobis à
Deinceps inuadere non dubitasti, oportebat
nobis deinceps hoc obsequiu[m] suppleas;
aliquæ sarcinulas toto peregrinationis iti-
miferaes. Res mira: Fera bestia ouis instar mā-
so, ut sarcina
subsistens, onus patienter suscipit; Isequeq[ue] nas suas Ro-
mam illo itinere sanctorum mandatis per om-
mam usque
obedientem præbet. Illis coenantibus, illa ferat.
In primis mansuetudine subsistebat, suæque por-
tio nuptiæ de manu porrigentis humiliiter
sumebat. Dehinc ad sarcinas rediēs, eas, sanctis
quæsentibus, officiosè seruabat. Verum illis
peribes iter agètibus, ingens omnes admirata
totenebat, cum cernerent ferum animal tanta
promptitudine humanis usibus famulari. Sed
ne forte sancti iactantiæ vitio tentaretur, ipsis
Romam appropinquantibus, eiusdem sedis Pó-
nificem admonuit per Angelum Dominus, ut
homines ab occiduis finibus meritis sublimes
aduentares præmisso in occursum nuncio, bla-
dis verbis induceret, ut feram agrestem, quæ ad
obsequium comitabatur, in sylvas dimitteret;
ne cum multo saepe plebis in se admiratione exci-
tarent. Qua Pontificis iussione audita, sancti
monitis obedientes, feram in latebras dimise-
rante.

In præsenti-

Visitatis igitur locis sacrīs, Amandus cū Ni-
cacio Hēlēnōnēs territoriū, Humbertus ve-
niā Maricolas petiuit. Verum elapso aliquanto
tempore, beatus Humbertus eandē peregrina-
tionem secundō solus arripuit: vbi cū in B.
Territoriorio precib⁹ insisteret, Angelus Dei,
cunctis cernētibus, ei astitit, & Dominice Cru-
cis signum in vertice illius expressit. Cumque
visen-

visendi beatum Amādum cupidus rursus Galias cogitaret, ferunt eūdem Amandum ab angelō admonitum, ut in fronte properantis ad eum Humberti expressam Crucis formam contemplaretur. Nec mora: Beatus Dei faciens procedens in occursum Humberti, vidit super caput illius radiantem Dominicā Crucifixi fulgore incredibili: adeò ut pio emore correptus, ad eius se genua venerabilis abiiceret, eumque mira festiuitate hospitio ciperet.

Post hāc vir sanctus magnis virtutum meritis illustris, ad aliorum similiter salutem omnī studio procurandam promouendamq; adiecit animum. Et primō quidem monasteriū super alueum Helpræ Maricolis construit: in quo rem Christianam in ea regione egregie multiplicauit. Aliud itē haud indē procul condidit cœnobium, quod triginta insigni pietate & eruditione clericos Ecclesiæ alebat. Accidit verò res, quæ stuporis & miraculi plena, nomine illius famamque sanctitatis mirifice illustravit. Quodam die vir sanctus colendo agredirenuam nauabat operam, ut fratum habitacula construeret: atque quo expeditius opere incuberet, pallium fortè, ut fit, procul abiecerat. Illo interim ad sudorem vsq; manibus labore & tota mente ac cogitatione cœlestibus rebus intēndente, venatoris cuiusdam canes ceruum inter sylvas insequebantur. Cumque venatores tubis perstrepentibus feram cursu & clamore vrgerent, iamque victa penē nullū plenē refugium haberet, saltum in agrum virilem dedit, seseque sub ipso pallio anhela cōposit.

Quid

*Construit
monasteria.*

Q[uod] ultra? Canes prædam antè oculos positā
nuntiagere quidem ausi fuēre; immō nequic-
on agitantibus venatoribus , timidi potiūs
cedebant. Quo viso, venatores tela depo-
beati viri meritum agnoscere , sanctitatē
plicare: denique eorum vnum cum primis lo-
cipes ac potens, patrimonium suum B. Hum-
erto ad usus fratrum offerre. Sanctus verò ob-
lita cuncta repudiare: sed nimia importunita-
te, vistus vnicam tantum ex omnibus amplis-
fimisque viri bonis villam admittere : quæ
limitas dicta , stipendiaria in usus fratrum
cessit.

*Canes non
audent inua-
dere cervam
sub pallio
viri Dei la-
titantem.*

Interea longè lateque fama viri sancti pro- *S. Aldegundis*
mula, beata Aldegundis mira eius visendi *dis eum in-*
cupiditate incensa , ad monasterium venit. *uisit: eius vi-*
Comque spiritales inter delicias & pia san- *tam habet*
ctaque colloquia , circumiacentia monaste- *lector 30.*
riana iustrarent, contigit beatam virginem
et labore itineris fatigatam intolerabili
fici cruciari: prorsus ut paulatim violenta siti
euichanimo se deficere clamaret. Eius mole-
sta motus vir sanctus, cum aliud nullū super-
er refugium, ad preces conuersus, aquam à
Domino in arenī loco petere non dubitauit.
Integre plus minus horæ spatio orationi in-
sisterat; cum eccè sensim ab arenī & arenoso
solo scatentis aquæ vena profiliens, largum sa-
tis fontem protulit. Patet in hodiernum usque
diem: nec deficit fons ille suavis ad gustum , v- *Sicuti Al-*
tilis ad usum. *degundi*
fontem pre-
Adueniente obitus sui tempore, misit ipse *cibis exci-*
sanctus ad beatam Aldegundem, ut linea in v- *cat.*
sus exequiarum virgineis texta manibus mit-
tere

tere sibi dignaretur. Sed antè quam missus a eo nuncius medium iter expleuisset, virgo lōgē diffita, diuinitus (vt creditur) de transfiguratiōne sancti viri præmonita, vestes funebres, quibus defuncti corpus inuolueretur, misit. Ijs vixit allatis, beatus ille è corporis ergastulo incrassatus migravit: cuius funus non minus luctuosè quam honorificè à discipulis in oratorio, modice ipse construxerat, curatum fuit.

*Miracula in
Translatio-
ne corporis
eius.*

Centesimo quinquagesimo tertio ab oblatione eius anno, Abbas Rodin⁹, angelico admonitus oraculo, sacrū eius corpus de tumulo lenauit. Quo aperto, tanta odoris suauitas omnium repleuit nares, vt haud dubiè diuinū quid ibi abditū crederet: & ecce quod magis stupendū, sacrū corpus ab omni corruptione ita alienū inventū est, ac si eodem die spirit⁹ ex eo migrasset. Dixisses hominē in lectulo, compostū, somnū carpere; nā & ipsa linteamina, quibus inuolerat, nihil in se corruptionis habebant. Sed & herbae, quæ sepulturæ eius die apposita fuerat, quas nullas pro temporis antiquitate putares, adeò virides sunt repertæ, ac si terra radicibus inharentes, irriguis aquis virescerent.

*Vide Tom. MARTYRIVM S. SOZONTIS. EX
2. Annal. C.
Baron.*

*Septem.
Galerius
Maximianus
Imperator
in Oriente.*

TE M P O R E quo * Maximianus Cilicizans præses impietatem augeret extolleretur, que, & in ipsa præcipue Pompeiopolitanae uitate insana nimis simulari cuiusdam superflitione conflictaretur, Tarasius quidam, patris Lycio-

Irenia oriundus, Christi gratia à nefando demonum cultu ereptus, ad veri Dei castra abiuit: & pro Tarasij nomine in fonte sacro sibi nomen assumpsit. Erat is optimus adolescens, & pascendis pecoribus

*Sozon antea
Tarasius di-
bus.*

multisque præcipue operam dabat: ita tamen, studiis ouium pastor pabulum diuini verbi hominibus etiam frequenter administraret. Cum autem aliquando iuxta fontem amoenissimo

*Sozon pa-
stor ouium.*

in circuitu gramine gratissimum, gregem pasceret, cum valde opportunus & suavis admonitus somnus: qui visione quadam illuminatus, magnum ei ad omnem pietatem addedit.

Visionem.

branum. Cum vero insolito quodam perfusus gaudio egregius ille pastor inde Pœpiopolimbiasset, cerneretque in ea ciuitate rebus Christianorum humi deiectis, summeque neglectis, solam impietatem florere, cultum

*Nota egre-
gio zelatus ad fanum venit, dexteramq; giuum Sozon-*

ante statuæ confregit: eaque diuendita, pau-

tis zelum.

perum multitudinem aliquamdiu sustinuit. Non poterat ea res diu latere æditios: qui confessum plurimos, ad quos forte suspicio pertingebat, in vincula coiici, & questionibus acerbè exerceri curarunt: sacrilegum illum maleficorum omnium sceleratissimum clamanter, qui Dei manum surripere veritus non fuisset.

Interea miseri illi cu finè causa pessime habentur, nec quisquam esset, qui innoxijs opere Magna ani-
ferret, Sozo generosi animi iuuenis, intrepidè mi fortitu-
do.

edictos accessit, seque vnum esse dixit, qui sta-

re manum surripuit, eamq; egenis distribuit:

quare

quarè se rogare & petere , vt innoxia capit missa faciant , & furorem in se vnum conuer tant. Eam animi magnitudinem admirati d monum cultores, hominem protinus ad Maxi mianum adducunt; qui pro tribunali , maximo, quo potuit, fastu sedens, generosum iuuenem de nomine, religione , & patria interrogant. Ad quæ cùm prudenti non minus quam mag no animo respondisset Sozon, tandem ait res: Et qua audacia tu Dei dexteram furari possumis.

*Prudentissi
mum pasto
ris respon
sum.*

Ea Præsidis verba excipiens Sozon, pruden ter sanè constanterque respondit: Quod nec audaciæ, neque peccato hoc meum factum as scribi debeat, testis mihi in primis est tuus ipse Deus: qui neque ea iniuria motus fuit, neque asperè quicquam dixit. Veruntamen si vox aliqua ei foret, credo equidem quòd vestram ille dementiam potius argueret, quòd, relatio omnium opifice, inane simulacrum tanta superstitione colitis . His ægrè in aures admisis, Præses; Si vis, inquit, delicti tui veniam con lequi, confestim Deo, cui te sacrilegij reum fecisti, sacrificia; & nostram insuper gratiam cum amplissimo munere consequeris. Cui Sozon: Ne ego , inquit, quo quis simulacro stolidior forem, si eum statuerem colere, qui nullo sensu prædictus, neque illatam iniuriam vlcisci, ne que in periculis constitutus aliorum opem implorare, neque qualia patiatur, protectari potest.

*Immanissi
mè laniatur.*

Maximianus his ad iram furoremque pro uocatus , præcepit martyrem ferreis lanit vngulis: indè ad ipsa vique ossa carne nudau

calcus

noxia capitum conuerit, admirati dñe
nus ad Maxi- li, maximo, um iuuenem interrogant, quam mag- dem ait, n furari p
on, pruden- : Quod nec factum es.
est tuus ipse fuit, neque en si vox ali- veltram ille, relicto om- tanta super- ces admissis, niam confe- ij reum feci- ranam cum Cui Sozon: stolidior fo- nullo leisu n vlcisci, ne- m opem im- rotektari po- emque pro- treis lanieri, rne nudum, calcis

teis acutis clavis confixis indui, ijsque cum dolore, tum ad ludibrium ambulare. Sed natus athleta Tyranni ludibrium suas laudes reputabat, seque purpureo tinctum sanguine circumspiciebat latus. Ceterum Praeses unum fastu victoram metiens, & Christi martyrem a vili abiectione, sancto tamen, patoris officio despiciens, Tibia, inquit, cane Sōzon, tras magna procedente dea: & per illam iuro quod ab omni cruciatu protinus libera- beris. Martyr autem: Tu quidem ludibrio me penitus a malo ligno dæmone instructus, haec lo- quens. Ego autem & prius quidem tibia in a- gorestè cecini, measque oves ad lata deduxi patru & reduxi: nūc verò cano Domino Deo meocanticum nouum, eius salutare omnibus annuncians. Tua autem dea fuerit omnino, ut et in proverbio, asinus ad tibiam, ut potè ina- nima, nulloque sensu prædita.

His magis in eum accentus Praeses, plaga- multiplicari iubet tanta crudelitate, ut disso- *Horendus*
luta corporis compage, pia martyris viscera afficitur &
infraquæ diffuerent. Deinde copioso accen- *nit.*
so rogo, minabatur se reliquias flammis absump-
turum, ne vlla omnino nominis eius memoria extaret. Desudabat interea in inferedis marty-
ti supplicijs carnifices; cù ille in medijs tormentis tanquam in molli strato beatam Deo anima-
tudidit. Porro cum flamma ignis in altu sub- *Reddit Deo*
latiam iam reliquias expectaret, subito hōr- *spiritum.*
ridat tonitrua mixtis fulgetris & crebro imbre
ac grandine, lictores in effusam fugam compu-
tere. Amici autem martyris nihil terroribus
in calo immissis commoti, secure marryris
Bbb collē-

collegere reliquias : Cumque ingruentibus noctis tenebris à studio sepulturae tardarentur , cælestis quidam splendor illic adiunxit , discussisque tenebris , præclaram facultatem sepeliendi martyris reliquias ijs præstitum .
Miraculum
tempore se-
pulturae eius. enim illa ad ipsum usque comitata sepulchrum adfuit : nec prius densas nocturnas dominari permisit , quam sepulchrum officio honorifice peracto , suam quisque eum reuersus esset.

Vide 3. & 4. VITA S. EVORTII, EPISCOPI AV. Tom Annal. C. Baron. **relianensis:** Ex ea quæ est apud V. P. Lam. **Suriū:** Interfuit Concilio Valentino 4. celebrato in Gallijs, anno Domini 374. Damasi Pape 3. Valentiniani Imp. 11. Reperitur sedisse ultra 39. annos.

7. Septem.
Desinianus
Episcopus
Aurelianensis.

S Desiniano Aurelianensi antistite vita munere sancte perfuncto , cu[m] denoue ligedo episcopo in conciliu ita esset , ita inter omnes & proceres & plebem orta est dissensio , ut à lôga concertatione ad arma curreretur , & teter admodum luctus & horror , fuso sanguine , vrbē vniuersam inuaderet . Cumque ex cedes & seditiones Cōstantinum Imperat. latere non possent , ille subditis volēs collare populis , Prophyrium quendam Praefectū eō misit , qui compresso protinus tumultu , prudenti concilio , ad pertractandum Dei negotium , Galliarum Episcopos aduocauit . Ita cersiti ut primum ingressi vrbem , cōperta populi discordia , ad funestum exitium cuncti edere viderunt , communi omnium sententia

duanum vniuersæ plēbis indixēre ieuniū;
vt Deus mentem suam in episcopi ele-
zione certis quibusdam signis declarare dig-
natur.

*Triduanum
ieiunium in-
dicitur ob E-
piscopi ele-
tionem.*

Cumq; triduo illo omnes in ecclesia conue-
nt, & ieunijs precibusque diuinam mentē
consulerēt, accidit fortē, vt Euortius captiuo-
rū perquirendorū causa ab vrbe Roma altero
ieuniū die Aureliā veniret. Fungebatur tūc in *Euortius*
Ecclesia Subdiaconi officio. Porrō vrbē ingres- *Subdiaconus*
sus peracta primū de more in templo preca- *Roma Aure-
lio, cūm hīc indē circuinspiciens præ tem-
ploribus expectaret aliquem, qui eū hospi-
cioexpere dignaretur, accessit demūm eccle-
siostarius, salutat eum humaniter, percun-
ctor quis sit, vndē veniat, & quo iter intēdat.
Rephodit Euortius, se Romanae Ecclesiæ Cleri-
cias prouincias peragrare, vt fratres suos Eu-
morphiū & Cassium, vi hostium in captiuita-
tem abductos, requirat. Ostiarius, qua erat hu-
manitate prædictus, peramanter eum ad hospi- *Excipit ho-
tii invitat; benignè accipit; pedes pro religio-
sa consuetudine lauat; abluit; simulq; tenui vi-
tū, profacultate, reficit. Altera luce Euortius
ostiario gratijs, vt par erat, actis, ceptum iter
prosequi instituit. Cumq; domo egressus ouās
pergeret, ostiarius diuinitūs, vt verisimile est,
permotus eum reuocat: asserēs se habere quod
ei indicatum vellet. Redit ille, & attentas præ-
ber ostiario aures, qui cōcitatæ in vrbe seditio-
nis causam & seriem explicans, tandem ait: Ob-
secro te, vt tertium indicti ieuniū diē præsto-
leris, quo rem tantā omnibus deindē certō ex-
plicare possis. Acquieuit ostiario Euorti⁹, & si-**

*Permitit
Deus Ostia-
rium ad re-
uocandum
suum hospi-
tem.*

B b b 2

mul

mūl cum eo ad ecclesiam pergens, cunctabundus finem præstolabatur. Erat, obseratis ecclesiæ foribus, congregati episcopi: & omnes pariter humili prostrati, multis cum lachrymis diuini numinis mentem explorabant, quem vel let urbis eius episcopum constitui.

Illi ergò hoc modo oracibus, & Euortio, foræ ecclesiæ procul, precibus similiter invante, ecce Columba per fenestrā diuinitatem ecclesiam dilapsa, totam quædem semel iterum,

Columba in capite S. Euortij restat, sed ab eo repellitur. alarum strepitū peruagatur: ac tandem, cùcū admiratione & stupore defixis, placidè capiti ipsius Euortij illabitur. Ille verò manibus eā abigit: Stupet interim populus, perquiritque quishā ille sit, cuius innocentia Columba cœlitus missa testimoniū perhibuisse videatur. Ibi

tum rursus & hominum & sermonum exiit concertatio; alijs ostiarium esse, alijs alium esse contendentibus: Iterum ergo & Episcopi & ordines ad preces redeunt; rogantqne Dominum, ut iubeat denuò redire columbam. Non spernit Deus illorum preces; columba redit; per omnem ferè ecclesiam circumvolitat; & tandem in capite B. Euortij quiescit. Ille rei nouitate perterritus, rursus eam repellit; eaq; repulsa, exit templo. Exoritur populi strepitū iubent Episcopi hominem tanto miraculo celebrem ad se accedere, rogant ab eo, quibus ex locis eo venerit, aut quo proficiisci velit. Respondet ille eadem quæ iam antè retulerat ostiario. Illi se exauditos à Domino sentientes, præcipiunt Euortio, ut cùm ipsis ad orientationem se submittat. Paret ille: & ecce tenuit columba in supplicantis Euortij insidet caput.

Tunc

Tertio in eius capite quiescit columba.

Rursus eius capiti insidet columba.

In uno ore ab omnibus acclamatum est, eū
cum dignum esse sacerdotio, quem cælestē
men stupendis adeò signis eligere viſum est.
Memora: Episcopi silentium indicentes, vota
cumque gradus & ordinis inquirūt, omnibus-
ne in Eboracum sua suffragia conferentibus,
pro illius ciuitatis more, ab episcopis solenni-
tate ad Marci deducitur basilicam; primo-
que Lenita, inde Sacerdos, postremo episcopus
consecratur.

Porrò quē diuinū numen eō dignitatis pro-
tulerat, mox alijs atq; alijs virtutibus miracu-
lis ornare non destitit. Curabat ille solo ver-
bo morbos; dæmones ab obsessis fugabat cor-
poribus; deniq; quavis calamitate pressos di-
uini beneficijs afficiebat. Et quidē, vt reliqua

*Ordinatur
Diaconus,
Sacerdos &
Episcopus;*

silencio prætereamus, vnum hoc nō minus ad-
mirandum, quam tori ciuitati salutare refera-
mus. Vrbs penè vniuersa casu, incertum quo-
flamnis correpta, ciuibus extremum excidiū
vultatemq; rerum omnium minitabatur. Ac-
currunt illi pauidi ad Præsidem, orant vt vrbi
cum ignibus colluctati succurrat. Abit ille ad
eccliam; fundit preces; restinguat incendiū;
populumq; de accepta salute exultantē hor-
tatur, vt collati diuinis beneficij memores
aliquam pecuniæ summam cōferant, qua tem-
pli angustiæ ampliori stractura dilatari pos-
sint. Nihil illi recusant; alacres quidquid erat
necessariū spondēt. Vbi autē adfuit dies operi
inchoando indictus, Episcopus, pro quarundā
prouinciarum consuetudine, arrepto sarculo
fodere cœpit. Cumque ad tres ferē pedes ter-
ram egessisset, eccē cernit ollam bitumine ex-

*Clares mul-
tus miracu-
lūs.*

Bbb 3 arte

*Precibus em-
tinguit urbis
incendium.*

*Inuenit
multam pe-
cuniam con-
struendæ
Ecclesiæ af-
seruatam.*

*Imperator
Constanti-
nus mittit
pecuniam,
qua Ecclesia
construatur
Aurelia.*

*Orare ad tu-
mulos mar-
tyrum quam
pium.*

arte oblinitam. Miratur; reserit clausam; videt aceruum nummorum pulcherrima Neronis effigie insignitorum. Nec mora: Gratis Deo antè omnia actis, mittit eodem cum thesauro Archidiaconum Romam, qui Imperatori & gesta Aureliae, & inuenti thesauri seriem exponat.

At verò Imperator, audita Archidiaconatione, non modò thesaurū illum adificari ecclesiæ benignè concessit, sed duplo insuper maiore addidit pecuniā; censumq; urbis illius incolis triennio remisit, vt egregia magnificētia templum conderetur, quod donis quoq; aurī & argēti præclarè ornauit. Legatione gitur foeliciter peracta, Archidiaconus ingenti cum lætitia domū redijt: quo tempore sanctus antistes lætissimum pariter nuncium de inuentis fratribus meruit accipere; quod qua ratione contigerit, non erit alienum explicare. Annī iam quadraginta à primo captiuitatis tempore elapsi erant, cùm Suessonensis episcopus ad tumulos martyrum Crispini & Crispiniani orandi causa profectus est; cumq; in processione prostratus longa ab īmo pectore trahet suspiria, audiuit duos ibidem cōsistentes religioso induitos habitu martyrum implorare patrocinium, vt tandem aliquando fratris conspectu frui possent. Quorum precibus lachrymisq; excitatus antistes, percūctari coepit, qui essent quæ oriundi patriæ; & quæ deniq; tantarum lachrymarum causa. Respondent illi, se ciues Romanos esse; tres fuisse fratres: duos in prædā cœssisse hostibus; tertium in urbe manisse: cuius videndi miro tenerentur desiderio.

Hoc

isam; videt
a Neronis
ratis Deo
n thesauro
eratori &
seriem ex
diaconie
dificatu
lo insupe
rhis illius
naginacē
quonq; au
one igitur
gehei cum
anctus an
e inuentis
a ratione
are. Anni
is tempo
episcopus
Crispinia
ne in pre
e traheret
ntes reli
lorare pa
atris con
us lachry
cepit, qui
eniq; tan
dent illi
res: duos
urbe mar
desiderio.
Huc

Ita autem omnia adeò lachrymabundi Epis-
po referebāt, vt ipse quoque vim lachryma-
profunderet, ac si eadē captiuitate pre-
teretur. Interea cuncta ex fide Euortio nūcia-
re qui protinus missō redēptionis precio, *S. Euortius*
mugo seruitutis fratres extraxit, ac pristina *recipit capti-*
uos fratres
suoſ.

Ceterū Ecclesiæ strūctura ad fastigium per-
duta, ritè consecrata, ac varijs sanctorum re-
liqujs, ex diuersis locis procuratis decorata,
vrdiuinus ad populi salutem omnibus modis
promouēdam cogitationes conuerit. Nec fuit
eius sine fructu conatus. Nā & miraculis cla-
rus, & doctrina celebris, triduo, septē ferē pa- *7000. cora-*
ganorum millia cælestis gratiæ illustrauit lu- *uerit &*
mine, cunctosque sacro fonte ritè expiatos in
baptizat.
S. Matris Ecclesiæ gremiū latabundus accepit.
Hiclisque rebus præclarè gestis, cùm plenus
dierum de imminentí obitūs sui die diuinitūs
cognouisset, suprema suis subditis monita tra-
dere decreuit.

Erat per id tempus in Aurelianensi ciuita-
te, tam in Clero quam in populo magna nobis-
tium copia: & dum plerique suis vel propin-
quis, vel amicis cuperent gratificari, non igno-
rabat vir sanctus, quin iterum pestifera dissen-
sionis semina ob eligendum antistitem pullu-
larent. Igitur vt omni conatu nefariam adeò
& exitialem prorsus pestem oppriemeret, ora-
tionem ad Clerum & ad quoidam è præcipua
nobilitate proceres instituit: qua sereno pror-
fus animo docebat, nullum sibi episcopalī mu-
nere dignorem Aniano Abbatē videri: quare

Bbb. 4

fero-

se rogatos omnes velle, vt eum, cuius & vita & eruditio cunctis esset notissima, in sedē collōcare dignarētur, antē quā fomes altercationū vires acciperet, totamq; ciuitatē pristinis discordiæ flammiſ inuolueret. Hanc eius oratio, nem presbyteri quidam, natalium splendore inflati, & laici quoque eodem morbo laborantes, haud ita benignis accepēre auribus; quod iij ad eam in primis sedem vel aspirarent, ut suos cognatos ad illum dignitatis gradum quā maximē euectos cuperent,

Sed antīstes, comperto nouo dissensionis incendio, rursus Clerum proceresq; cōuocat, & huiusmodi ferē orationē dissidētes animos in concordiā vocat: Charissimi & vñanimes fratres, vosq; excellentissimi filij: Cum animo r̄ quisissimo ē vita discedam, vna tamē cura vehementius me solicitat, quā vos oro atq; obsecror, yt pro vestra prudētia lenire dignemini. Proposui vobis Anianū in antīstite eligendū, non humano affectu; (teñor numē diuinū) sed solo Dei adductus timore. Vos si meis parere mōtiſ haud æquum putatis, hoc vnu igitur preibus à vobis obtainere contendō, vt saltem Dei mentem, quā falli fallereq; nō potest; vnam cum exploreteris. Tres vt audio, ad hūc dignitatis gradum pertinaci contentionē aspirat. Sed cūm tres, vt nostis, vna hac dignitate potiri nō queant, reliquum est, vt vnum ex mēte diuinā hoc munere dignissimū eligatis. Quod vt sit, tres chartulas singulorū nomine inscriptas in altare mittamus, peractisq; cras legitimō tempore sacrificijs, innocentem puerum adducamus, qui vnam ē tribus in medium produci-

Iterum exortur discorsia pro eleſtione noui Antiftitii.

Oratio S. Evortii ad Clerum proceres, vt discordiam sopiat.

line id quidem sufficere videtur, Psalteria
Euangelia pariter proponantur; ut per sortē
alius scripturis confirmetur. Placuit cunctis
anno prudentiae ac pacis plenus. Peraguntur
votum; vota precesq; tota nocte Deo nuncu-
tur; Missæ celebrantur; innocens adducitur
per quem Dei mens atq; volūtas demon-
stratur. Is ad extrahendas chartulas dexteram
excendens, ynamq; digitis cōprehendens, tan-
quam prophetans exclamat: Anianus, Anianus,
Anianus, solus dignus est huius vrbis Episco-
pus. Aperitur deindè Psalterium, statimq; of-
ferit se versus ille: Beatus quē elegisti & assūm- *Psalm. 64.*
plū Domine; inhabitabit in tabernaculo tuo,
Denique in Euangelijs hic textus occurrit: Tu
es Petrus & super hanc petram ædificabo *Matt. 16.*
cœlum meam,

His igitur euidentissimis admoniti docu-
mentis, cuncti Anianum designant Episcopum; *Anianus* &
cumque amplectuntur, quem diuino testimo- uortio diu-
niocoprobatum cernebat. Cæterum Euortius *natus* substi-
tuitur. plenus gaudio & exultatione domum se rece- tuitur.
pot vbi febribus correptus, die illo, qui diuini-
tus ei indicatus fuerat, corpus terræ, animam
celo reddidit. Corpus eius fuit multis ciuium *Felix obitus*
lacrymis à Tetradio præfecto in agro ipsius
ad Orientem sito sepultum; & exigua cellula
desuper extructa honoratum; non paupertate
sed necessitate; quod gentiles populabūdi Gal-
lias vastarent, nec cuiquam ruto uno in loco diu
morandi facultatem concederent. In eo autē
sepulturæ eius loco, diuersa sūt, eaq; creberri- *Miracula*
ta miracula. Diuina assiduò operante virtute, *funt ad tu-*

Bbb 5

VITA mulnmeiust.

VITA S T E P H A N I PRIMO CAR.
thusiani, inde Episcopi Diensis : Ex ea que est
apud V. P. Laur. Surium. Clariuit, ut patet in
fra, anno Dominici Natalis 1208. & seq.

7. Septēb.
Patria &
Parentes
Stephani.

Sextis ferijs
infans absti-
net ab vberi-
bus.

STEPHANVS, Lugduno præclara & celebri cum primis Galliarum vrbe, orin-
dus, parentes habuit de Castellione domi-
nos; & sanguinis & religionis nobilitate sic
eximios. Porrò optimæ indolis puer, ab ipsi
incunabulis egregia futuræ sanctitatis daba
indicia; prorsùs vt & parentes & cognati ad-
miratione interdum defixi gesta moresque in-
fantis contemplarentur; & signis minime du-
bijs diuinam in eo gratiam copiosè infusam
faterentur. Nunquam enim (vt cætera taceam)
sextis ferijs, vel vbera nutricis vel quidquam
alimoniaz admittere voluit; sed eum diem in-
fans planè iejunus transmittebat. Inde verò ab
vberibus abstractus, in ipsa pueritia literis dis-
ciplinisq; imbuēdus pedagogo est traditus, cui
dictu mirum, quam se modestū, quam docilem
quam deniq; amabilem præbuerit. Omnis la-
sciuiaz puerilis ignarus, annos morib⁹ trascen-
debat; suumq; doctorē ipse & maturitate mori-
rum, & vñctione Spiritus sancti, quæ ex vultu
oculisque mirifice relucebat, puer docebat.

Hisce moribus pueritia ad adolescentiam
transmissa, manifestius apparere coepit, quam
firmas Dei gratia in eius animo radices ageret.
Nam nobilis adolescens cùm tota mene son-
tem veræ sapientiæ sitiret, antè omnia acerri-
mum, cum vêtre, sapientiæ & religionis hodi-
infestissimo, suscepit bellum; prorsus vt omni-
dia

CARTH.
10 CAR.
x ea que est
, vt patet in
& seq.
clara & co-
rbe, orna-
tione domi-
nilitate fine-
uer, ab ipsa
tatis daba
cognati ad-
oresque in-
minime du-
se infusam
(ra taceam)
quidquam
in diem in-
de verò ab
literis dis-
aditus, cui
m docilem
Omnis la-
b² trascen-
ritate mo-
re ex vultu
ocebat.
escentiam
pit, quam
ces ageret,
mente fon-
nia acerri-
onis hoffe
is ut omni-
ela

VII. SEPTEMBERIS. 751

carnium penitus sibi interdicto, turrim il-
latus in ipsis cunis fundamenta iecerat, *Abstinet à carnibus.*
relare non minus quam constanter, ad sum-
perduceret. Neq; segnius interim, quan-
tum licebat, misericordiae operibus officijsq;
numbebat; virtutes cōtinuò virtutibus adj-
ens, totisque animi medullis ad apicem per-
fectionis aspirans. Itaque adolescentia in iu-
venitatem abeunte, cōcepit vehementi contem-
placionis desiderio & amore flagrare, ac tacita
cognitione locum exquirere, in quo Dauidis 1. Reg. 17.
iustar cum tartareo Golia singulare posset
ire certamen: vt eo deuicto penitusque pro-
ficio, liberè quò tendebat, sine vlla offensione
peneniret. A gebat tunc annum sextum suprà
vigimum cùm ad palestræ campum prope-
tan, audiuit Portarum Carthusiam, huic cer-
tum aptissimam, multisque trophæis incly-
tam, inter cæteros, duos habuisse athletas for-
missimos, eosdē eius loci Priores; qui de Golia
illistribus aucti victorijs, sempiternæ fœlici-
tans amplissima præmia reportassent. Ex ijs *Bernardus*
alter fuit *Bernardus*, cuius hortatu beatus Ber- & *Anhel-*
bernardus, *Claræuallenſis Abbas*, *Cantica Can-* *mus viri*
ticorum exposuit: quique post suum obitum in sancti, Car-
ea Carthusia sepultus, multis claruit miracu- *thusiani.*

lis. Alter verò non imparis meriti, sanctus fuit
Anhelmus; qui ex Carthusiæ Portarum Priore,
Bellicensis factus antistes, vitæ sanctitatem &
tuens & defunctus præclaris adornauit mira-
culis. Horum igitur præcipue exemplis anima-
tus Stephanus, haud difficilem sibi de antiquo
hoste victoriam pollicebatur. Itaq; magna ani-
mi fiducia loci Præfectū, cæterosq; fratres ibi-
dem

752 VITA S. STEPHANI CARTH.

dem degentes adit; orat maiore instantia, ut in
album sacerorum istorum militum conscribi
posset. Ostendit se ad quemque subeunda para-
certamina. Nullis terretur difficultatibus. Of-
fert se prompto hilarique animo omnium fe-
uum. Illi, visa iuuenis alacritate, propensissi-
mam assentiuntur, ac peramanter acceptum
hortantur, ut expeditis rebus omnibus adter-
tum se terminum denud sifat: quo & exu-
nis internisque sacrae militiae armis ritè in-
strui, & cum hoste in certamen descendere
posset.

Nec mora: euoluto præfixo temporis spatio,
adest pugil fortissimus, cominus cum hoste te-
rrimo præliaturus. Igitur monastico induitus
habitu, cum ingenti feroce id vitæ genus au-
spicatur: ita ut breui regularibus eius instituti
disciplinis & exercitijs imbutus, præclarum
de seipso cunctis viuendi præberet specimen.
Nam tametsi cōplures illic inuenit mira san-
ctitatis & pœnitentia viros, attamen breui per
multa sanctitatis opera seipsum exhibuit reli-
gionis exemplum; adeò ut præter communem
monasticæ disciplinæ austerioratem, antiquam
illam Sæctorum in eremo patrum sanctitatem
præclarè æmulari videretur. Nam ut de cibi
potusque parcitate (quæ in studio perfectionis
sudantibus, plurimum sane confert adiumentum)
aliquid dicamus, cum cæteri singulis hebdo-
madibus, ex Canonis sui præscripto, Carthu-
siani, tribus diebus solo pane & aqua vicitur,
ille pro maiori temporis parte vix quidquam
præter panem & aquam ad mensam suam ab-
mittebat. Cæterum mentem quibus putandum
est

*Induitur
Stephanus
monastico
Carthusia.
norum habi-
tum.*

*Zim abfi-
mentia.*

lēum pauisse delicijs? Nam vt panis ab vna
arte, & codex ab altera, vtriq̄e homini ali-
mōiam pr̄ebabant: ita sānē, latrantis stom-
ati murmur sāpē non attendebat; cūm spiritus
diuino amore ebrius suauissimē epulare-

Porr̄d cūm diuinis assisteret mysterijs, & cę-
lestē illud epulū à Christo nobis in vltima il-
la cena relictum contemplaretur, mox la-
tissimā de-
chymarum imber ex oculis fluebat dulcis-
notio.

fusus; adeò vt pr̄e ima cordis cōpunctione &
mōtione, cum ipso Christo cruci affixus vide-
reton. Sed nimirū hæc, quanquām eximia, nō
tamen inter solidas virtutes numerāda. Maius
hoc & omni admiratione dignū in nostro Ste-
phano, quod ita suam ipse voluntatem damna-
tient, protriueritque, vt vix vñquam vel mini-
mus rebellis animi motus exsurgere potuerit,
qui eum de statu mentis dijceret. Studebat por-
rō otium animæ inimicū exitiosum, omni co-
naturvitare; orationi, meditationi, contempla-
tioni, sacrorum psalmorum perscrutationi diu
noctuque vacare; labori quoque manuario &
corporalibus exercitijs debitis horis incum-
bere: denique nullum omnīnd pr̄etermittere
tempus, quo non vt bonus agricola in Domi-
nico agro laboraret. Indē verò indies augeba-
tur eius amor & feroor erga Deum; & sancti-
tatis eius inter fratres creuit opinio; nomenq;
eius & intus & foris celeberrimum reddidit.
Ere de interiori eius homine taceamus (cuius
pulchritudinem, puritatem, constantiam & for-
titudinem, satis indicabant mores;) semper ex-
teriorē hominem tanta componebat mode-
stia,

*Magna eiſe
erga Eucha-
ristiam de-
notio.*

*Varia plo
eius exer-
cia.*

stia, tanta suavitate, ut cunctos inspectantum animos in sui amorem protinus accenderet. Nec mirum sane quod mortales eius consiperent dulcique alloquio libenter fruerentur, cuius puritate ipsos angelos constat mirifice delectatos fuisse. Cum die quodam coram Crucifixi imagine contemplationi inharreret, subito Angelus Domini in humana effigie ei astante visus est: nimirum prius eius operibus & sanctis delectatus studijs, quibus die nocteque sedulius incumbebat.

*Præficitur
Carthusiæ
Portarum.*

Cum verò multis annis hoc paestò vitam in solitudine transegisset, defuncto tandem Carthusiæ illius pastore, unus præ ceteris omnibus maximè idoneus visus est, qui allorum regimini præficeretur. Qua verò prudentia, qua discretione, qua strenuitate, commissum sibi munus administrauerit, profectò haud facile foret, debita oratione explicare. Neque enim subditum sibi gregem tantum ad æternæ virtutis pascua deducere conabatur, sed exteris etiam odore virtutum suarum suauissimo, ad suum Christi iugum amplexandum alliciebat: profus ut multi aduentantes, quorum erat ad illum domum frequens concursus, è mundi vanitate in sacra familias commigrarent.

*Eligitur in
Episcopum
Diensem.*

Interea accidit, ut Diensis Ecclesia, suo destituta pastore, de nono eligendo anxiè laboraret. Quid multis? Alijs hunc, alijs illum, eo munere dignū afferentibus, prudentiores quidam magnū illum Carthusianum Stephanum in functione vnum omnium dignissimum clamant. Concurrunt protinus omniū vota: & quia probè nouerant virū sanctum à solitudinis dul-

*Angelica in-
ter orandum
fruitur præ-
sentia.*

*Multos suis
monitis ad
viam salutis
reducit.*

ne difficulter auellendum, missis clàm ad
missicem Romanum nuncijs, confirmatio-
nem impetrant. Ea obtenta, Stephanum adeút;
erunt ut dignitatis istius sarcinam humeris
in suspiciat: & subditis sibi populis diuini
sibi pabula cum auctoritate ministret. At il- *Intellige*
perfectis Pontificis literis, stupore quodam *Carthusiam*
percussum post plura demum respondit, se mo- *primariam*.
nachum esse, & alterius voluntati subiectum;
tempore Prioris Carthusiae: cui ad mortem usq;
obediendi necessitas incumbat. Hoc illi respo-
ncepto, cùm nihil obsecrando proficerent,
alii à Pontifice literis impetratis, quibus Car-
thusia Priori mandabatur, vt eum obedire cō- *En quām in-*
pelleret, Stephanum è latebris, in quas se abdi- *uitus' pasto-*
cerat, eiusdem iussu euocatum, & electioni cō- *rale' curam*
femine coactum, multo cum gaudio & honore *suscipiat.*

Nam ducunt: vbi à tribus Archiepisco-
pis solenni ritu est consecratus, anno restaura-
tū lūtū 1028. Reditus deinde Diensi Eccle-
sia, multaque cum celebritate & exultatione
in cathedra collocatus, monastica instituta nō
solum non omisit, sed eadem maiori vitæ au-
feritate & virtutum splendore illustrauit.

Cum autem iam concionando, hortādo, vi- *Prophanatio*
scendo cōpisset exercere mūnus suum, & cō- *Dominice*
perisset gentem miseram & execrabilis consue- *dici.*
tabilis cæcam, diem Dominicum luxui, taber-
nacchoreis, & perniciosis denique spectaculis
confecrare, statuit blandis & mellitis verbis,
apertissimisque rationibus peccati illius e-
normitatem eis ostendere. Sed gens belluina
& caca, non modò non ad aures, saluberrimos
tuis admisit sermones, sed etiam, vt sit in
deplor.

deploratæ salutis hominibus, sannis ludibrijs, que eos excipiens, contemptim deinde proiecit. Quorum scelere & impudentia communus sanè vir Dei, opportunè & importunè infistendum sibi putauit, ut si verbis tā impios ac barbaros mores expugnare non posset, virtutibus & miraculis corrigeret. Nec mora: Cum sydas illorum aures diu frustrà pulsaret, tremum, virum referens Apostolicum, & Apostolatus signa euidenter ostendens, precepit dæmonibus, qui ad ea, quæ diximus, facinora, eos incitabant, & quorum voluntati p̄rebant, ut sine vlla cuiusquam leſione palam se eis visendos exhiberent. Mox parent illi dæmones, quem homines pericaces audire nobebant. Horrendum sanè & terrible tum vide re licebat spectaculum; dæmones procta & immani statura, nigerrimos; cornutos; ferox rem & flamas per nares, oculos, & oraspirates, ad viri imperium apparere cūstis; rursumque recedere; nec quenquam laedere posse. Capit ergo occæcata gens aperire oculos; vita & mores corrigerere; & se totam viro Dei sanandam committere.

Quam verò erga peccatores humanus, benignus & misericors fuerit, uno exemplo, carteris prætermissis, sat is sit declarasse. Quidam ex subditis eius ægrotans, saeuo obsecus dæmonio, vultu, voce, alijsq; signis, omni salutis spe abiecta, haud dubiè ad exitialem exitum tene re videbatur. Iacebat miser humi ab omnibus destitutus; quia ad detestanda & cōfitenda criminis nullis omnino monitis induci poterat. Id ubi cognouit vir Dei, è fauibus tartari,

Cogit dæmones se visibilis exhibere populo quem decepterant.

Hominem desperantem reuocat ad salutem.

is ludibrijs.
indē proie-
commōrū
inē infil-
ios ac bar-
virtuibus
Cum
rer, al-
um, &
ens, prae-
timus, fac-
luctati pa-
e palam se
nt illi d-
audire no-
e tum vide-
procera &
os; foeto-
ora spirā-
, rursum
posse. Cz-
os; vitā &
Dei sanan-
janus, de-
oplo, ca-
Quidam
sus demo-
salutis spe-
um téde-
omnibus
tenda cri-
poterat
s tartan,
si quā

ia posset, eum eripere statuit. Sed diabolo
dus illius tenacius occupate, salutaria san-
cti monita furibundus repellebat. Videns
aut alijs vtendum armis, ad solitas preces
in lachrymis se conuertit. Et ecce æger ho-
demone purgatus, confessim ad se redit, &
accata Stephano ritè confessus, magna cum fa-
ctis eternæ spē, omnibus munitus sacramen-
ti è vitâ excedit. Alium quandam ægrotum, diu-
turniorbō oppressum, manus suæ contactu
fum integræ restituit sanitati.

Ortam quandoque immanem grandinis
tempestatem, quæ regiōni exitium minitari vi **Tempēstatis**
debatur, Crucis signo contrà eām editō, re-
pedit. Quædam mulier ob sua, vt videbatur,
maleficia à diabolo præfocata, subito expira-
vit. Eius rei rumor ad virum Dei peruenit. Is-
miseratus casum tam acerbūm infaustē mulie-
ris, venit ad locum vbi iacebat exanimis; ma-
gnam fundit lachrymarum vim; orat pro ea
Dominum; implorat eius misericordiam. Po- **Excitatis**
steilla velut a graui somno euigilans, surgit: **mortuam**
fuerat Christi erga se misericordiam ob inter-
ta viri Dei, sibiique restituta, exiliens & exul-
tans laudat Deum.

Nec minor eius fuit erga viuōs, quām defun- **Benignitatis**
tis misericordia. Præter victum enim mode- **eius in pâlis**
ritum, quo se suamque familiam sustentabat, peres:
omilia in pauperes erogabat. Imminente autē
vix huius termino, cùm Ecclesiæ suæ filij, vt
testamentum conderet, eum vrgeret; ille veræ
paupertatis amator, nihil se habere, nihil pos-
sideret, sed cuncta sponsæ suæ esse respödit. Ce-
lrum benedictionem & consilium petentibus

Cccc **nov**

758 VITA S. DEIPARAE VIRG.

*Sanat bene-
dictione sua
infirmam.*

non negabat. In ijs mulier quædam longa tabexhausta, & omni medicorum arte destituta, pro recuperanda salure eius benedictionem supplex expetijt. Tandem admittitur; ab eodem edicatur: & sana recedit. Postremò cùm suos multis sermonibus ad concordiam & mutuam charitatem hortatus esset, & inter discordes hostilique odio dissidentes pacem conciliaset, inter verba orationis migravit ad Dominum; Septemb. die 7. anno Restauratæ Salutis 1213. ætatis sue 58. Episcopatus sexto. Corpus eius fuit multorum lachrymis & omnium luctu in Ecclesia Virginis matri sacra (viviuens mandarat) sepultum: vbi multis miraculorum signis illustre, fœliciter requiescit.

*Claret mira-
culis post o-
bitum.*

DE SOLENNITATE NATIVITATIS
Beatiissimæ Virginis Deiparæ: deq; eius laudibus
& Commendatione: Ex Sermonे beati Ioannis Damasceni, lib. 4. de Orthodoxa fide, cap.
15. Et Sermone 2. B. Petri Damiani de Na-
tiuitate eiusdem.

S. Septem. **S**ANTA atque omni laude sublimior semperque Virgo ac Dei Genitrix Maria, omni quidem auro antiquiore, ac præscien-
te Dei consilio prædestinata, varijsq; Prophe-
tarum imaginibus, ac sermonibus per Spiritu-
sanctum adumbrata, certo tandem atque pre-
nito tempore ex Dauidica radice orta est. E-
nim uero quod Ioseph ex Dauidica tribu origi-
nem duxerit, sanctissimi Euangeliste Matthœus
& Lucas liquido demonstrarunt. Verum hoc
inter eos discriminis est, quod Matthæus
Dauide per Salomonem Iosephū dedit; lu-

*Isiae 11.
Psalm. 88.
Psalm. 131.*

*Matth. 1.
Lyc. 3.*

longa tabe-
e destituta,
dictionem
r; ab eo be-
d cum suis
& munum
r discordes
conclavis
ad Domi-
natæ Salutis
o. Corpus
mniūm Ju-
(vi vivens
raculorum
VITATIS
ius laudibus
beati Ioan-
xa fide, cap.
ani de Na-
sublimior
trix Maria,
ac prescien-
sq; Prophe-
per Spiritu
atque prefi-
orta est. E-
tribu origi-
Matheus
Verum hoc
Mathæus
edicit; Lu-

uentem per Nathan: At verò sanctæ Virgi-
natum vterq; silentio præteriit. Quocirca
ne operæ precium est, nec apud Hebreos, nec
Scripturam sacram, hoc in more positum
Mulierum
genus inscrip-
tura recen-
sati non so-
lores ex altera tribu accerferet. Ac proinde let.

Ioseph, qui lex tribu Dauidica ortum trahe- *Num. 36.*
bat, iustitiamque colebat, (hanc enim lau-
dem ei tribuit diuinum Euangelium) san-
ctum Virginem haudquaquam præter legis
proscriptum despondisset, nisi ex eodem sce-
pero genus duxisset. Ob idque satis habuit Eu- *Matth. 1.*
angelista demostrasse unde Ioseph ortum tra-
xit.

Quin illud quoque sciendum est, quod Legè *Deut. 25.*
fancitum erat, vt si quispiam sinè liberis è vita
descessisset, ipsius frater vxorem mortui in ma-
trimonium acciperet, ac fratri semen excita-
re lita, quod in lucem edebatur, natura quidē
secundi erat, hoc est, eius qui genuerat; si au-
tem legem spectes, eius qui mortem obierat: I-
gitur ex stirpe Nathan, filij Dauid, Leui genuit
Melchi & Pantherem. Panther autem genuit
Barpantherem, (nam ita vocabatur.) Barpan-
ther rursus genuit Ioachim, Ioachim denique
genuit sanctā Dei Genitricem. Rursum ex stirpe
Salomonis filij Dauid, Mathan ex uxore sua
genuit Iacob. Mortuo autem Mathan, Melchi
ex tribu Nathan, filius Leui, ac frater Panthe-
ri, uxore ipsius Mathan, quæ etiam Iacobi ma-
ter erat, matrimonio sibi copulauit, atq; ex ea
genuit Heli. Ita vterini fratres erant Iacob &
Melchille nimirum ex tribu Salomonis, hic ex

Ccc 2 tri-

760 VITA S. DEIPARAE VIRG.

tribu Nathan oriundus. Porrò Heli, qui ex tribu Nathan erat, nullis liberis suscepit è vita migravit; eaque de causa Iacob ipsius frater, qui ex tribu Salomonis fluxerat, ipsius uxorem accepit, fratrique suo semen excitauit, ac Iolephum progeniuit. Joseph itaque natura quidem filius Iacob erat, à Salomone oriundus: Legis autem ratione, patrem habebat Heli, et Nathan oriundum. Quæ cùm ita sint, Iosachim lectissimam illam ac summis laudibus dignum mulierem Annam matrimonio sibi copulavit. Verùm quemadmodum præsca illa Anna cùm sterilitatis morbo laboraret, per orationem ac promissionem Samuelem procreauit: eodem modo hæc etiam per obsecrationem & promissionem, Dei genitricem à Deo accepit, ut nè hic quoque cuiquam ex illustribus matronis cederet.

*S. Maria om-
nium crea-
turarum Do-
mina.*
Psalm. 91.

Itaque gratia (nam hoc sonat Annæ vocabulum) Dominam parit (id enim Mariæ nomine significatur.) Verè etenim rerum omnium cōditarum domina facta est: cum Creatoris mater extitit. Ad templum autem adducta, ac deinde in domo Dei plantata, atque per spiritum sanctum saginata, instar oliuæ fructifera virtutum omnium domicilium efficitur; ut quæ videlicet ab omni huiuscæ vita & carnis concupiscentia mentem abstraxisset; atque ita virginem unam cum corpore animam conseruasset: ut eam decebat, quæ Deum sinu suo exceptus erat. Sanctus enim ipse cum sit, in sanctis quiescit.

Meritò igitur sacra eius nativitas præpuum & singulare mortalibus præbet gaudium:

qui extriceps est vita
suis frater,
suis uxorem
auit, ac iose-
ura quidem
dus: Legis
eli, et Na-
, Joachim-
bus digna-
i copulauit.
Anna cum
orationem
eauit: eo-
rationem &
deo accepit,
stribus ma-
næ vocabu-
riæ nomine
nnium cō-
eatoris ma-
ucta, ac de-
er Spiritum
actifera vir-
tur; ut quæ
carnis con-
que ita vir-
onseruauer:
o exceptura
a sanctis
uitas pte-
rabet gu-
dium:

enquæ totius extitit humanæ salutis exor-
un. Sic enim omnipotens Deus ineffabili
svidentia sua intuitu, antequam homo fie-
at hominem peritum diabolica machina-
tione præuidit: sic etiæ redemptio humanæ
infilium, antè secula in immensa pietatis suæ
aceribus habuit. Et non solum qualiter re- *Quam neceſſaria fuerit*
dimeret, modum & ordinem in profundissi-
mam sapientia sua ratione constituit; verum- *natiuitas*
etiam quando redimeret, certum temporis ar- *Deiparae*
ticulum præfiniuit. Sicut ergo impossibile e-
ra, ut humani generis redemptio fieret, nisi
Deifilius de virginine nasceretur: ita etiam ne-
cessarium fuerat, ut virgo, ex qua verbum caro
ficeret, nasceretur. Oportebat quippe prius edi- *Proverb. 9.*
fici domum, in quam descendens cælestis
Rex habere dignaretur hospitium; illam vide-
licet, de qua per Salomonem dicitur: Sapien- *Esaie 11.*
ta edificauit sibi domum: excidit columnas
septem. Et quidem septem virginalis hæc do-
mus suffulta columnis extitit; quia intemera-
ta Dei genitrix, septem Spiritus sancti do-
nis, id est, sapientia & intellectus, consi-
lij & fortitudinis, scientiae & pieta-
tis, atque timoris Dei do-
tata fuit.

I. Hadriani Martyrium habet Lector 4. Mar-
ty. Tom. 1. quo die & Martyrologium Ro-
manum.

VITA S. CORBINIANI, PRIMI EPISCOPI FRISINGENSIS: Ex ea quæ est per Aribonem, quartum Frisingensem Episcopum. Clariuit temporibus Gregorij Secundi, Papæ anno Domini 716. & seq.

Vide Tom.

9. Annal. C.

Baronij.

8. Septemb.
Patria &
Parentes
eius.

Vnde dictus
sit Corbinianus.

Habitat solitarius in suguriola.

abit Romā
ad summum
Pontificem.

CORBINIANVS e regione Melitoren-
si, in vico cui nomen Castrus, oriundus
patrem habuit VVAldekisum, matrem
Corbinianam. Prodiit verò in lucē infans, ge-
nitore ex humanis sublato; vnde cùm genitrix
in sacro fonte patris ei nomē imposuisset, pau-
lò pòst immodico filij amore capta, mutato
nomine, Corbinianum eum appellari voluit.
Qui optimæ indolis puer cum ipso lacte pie-
tatem imbibens, eò demum Christi gratia ad-
ductus est, vt paulò adultior, spreta mundi va-
nitate, iuxta beati Germani Ecclesiam, tugu-
riolum, verius tamen ergastulum dixerim, co-
strueret: in quo sagacissimus sacræ scripturæ
indagator, vigilijs & orationibus strenue in-
cumbebat: & alios quotidie eò confluentes ce-
lestibus pariter disciplinis instruebat, tanto cù
fructu, vt præter gratissima animarum lucra,
ex oblatis sibi pecunijs muneribusque, paupe-
ribus quoque admodùm benignè confuleret.
Quæ res cùm maximam ei nominis celebri-
tatem breui adferret, tatus ad eum & nobilium
& ignobilium utriusque sexus factus est concur-
sus, qui æternæ vitæ monita ex illius ore perci-
pere gaudebant, vt eorum frequentia fatigans
loci mutationem cogitaret.

Annum tunc quartum decimum in eo clu-
stro exigerat, cùm maiore pietatis ac præcipue
solli-

studinis desiderio incensus, reuulsis clau-
siui repagulis, ad sacra Apostolorum limi-
contendit: ut sibi suisque à summo Pontifice
sitandi in quodam angulo facultatem, cer-
unque vitæ institutū impetraret. Verùm Pon-
tix, audita viri sapientia, & admiranda oris
sundia, protinus vel inuitū per singulos gra-
duis ad pontificalem usque prouexit honorem, Papa Grego-
daroque pallio, prædicationis officium per to-
rum orbem exercendi potestatem ei per amplā Episcopū.
fecit. Quo ille accepto honore in Galliam re-
uersus est; & melliflua instar viui fontis in au-
resaudientium effudit monita, & plurimos sa-
nè à prauitate vitæ ad virtutis conuertit stu-
dium: adeò ut collapsa etiam multis in mona-
sterijs pietatis fundamenta, eius potissimum
studio & doctrina resurgerent.

Interea contigit, ut maior domus Lotha-
ri Regis in Gallia, (qui erat a Carolo Martel- a Teste Cesa-
rus) virum Dei ad se accerseret. Illo verò ad re- Baron. Toma-
gian proficidente, quidam Adalbertus no- 9. Annal.
mine, latrocinij reus, ultimo damnatus suppli- anno 720.
cio ad patibulum trahebatur. Quo viso, Cor-
binianus misericordia motus, ex equo desilijt,
ipsoisque Iudices infimis precibus veniam pro-
reo rogauit. Illis verò precisè negantibus, &
publicam functionem inuiolatè conseruandā
afferentibus, vir Dei reum admonere studuit,
ut animæ sua putredines vulneraq; integra &
pura confessione ritè expiaret. Qua sanè à reo,
multis cum lachrymis & salutari scelerum de-
testatione, peracta, sanctus antistes caput illius
pectusq; Crucis signo muniuit; & optimè de in-
dere reo precatus, summa cù festinatione co p-

tum iter peregit; nihilque prius habuit, quam
ut Principis aduolutus pedibus, vel corporal-
tem suspensi, & (ut omniū erat opinio) iam de-
functi peteret. Princeps, auditō viri sancti po-
stulato, vix lachrymas tenuit, quod viuēt.
Pontifex obtinere nequivisset. Dictum igitur
factum postulatis eius fecit satis; missisque
cijs mandauit defunctum antistitis volun-
tate confestim tradi. Rex mira, & quæ fidem su-
am rarer videretur, nisi oculato plurimorum te-
monio confirmata esset. Tertius iam dies ho-
minem restē strangulatum cælum inter & ter-
ram habebat; cum eccè soluto fune Adalbertas
non modò incolumis, sed ne Iesus quidem,
inuentus est. Permonuit rei miraculum pun-
cios, ut hominem ad regiam deducerent, &
Principi ipsi contemplandum exhiberet. Con-
templatur eum princeps; contemplantur &
optimates; & ingens denique concurrentium
multitudo. Stupent omnes miraculi magni-
tudinem; sed stupent multò magis Corbinianū
sanctitatem.

Creuit deinde per singula momenta cele-
britas viri; creuit honor: prorsus veille hono-
ris ambitionem expauescens, rursus se in ergo-
stulo suo præ foribus Ecclesiæ B. Germani ab-
deret. Sed quantò ille studiosius honorem &
famæ celebritatē fugiebat, tantò acris ho-
nor fugientem sequebatur. Quid tunc faceret
vir sanctus? Septē annis cōtinuis, nec sine am-
plissimo animarū fructu, ibidē seclusus fuerat,
cum rursus tutissimum salutis refugium infe-
ga constituit; Romamq; repetit; ut bona Pu-
tificis voluntate, aliquo in monasterio alteris
sepe

*Homo tri-
duo suscep-
precib. Cor-
binianus ma-
pet incolu-
mns.*

*Iterum se-
abdi in tu-
gurium suū.*

*Iterum va-
dit Romam,*

abuit, quam
el corporis al-
nio) iam de-
iri sancti po-
uod viuentem
Distum igitur
missis quen-
itis volumi-
x fidem sup-
morum tel-
iam dies ho-
n inter & ter-
ne Adalbertus
esus quidem,
aculum qua-
ducent, &
uberet. Con-
implantur &
ncurrentium
aculi magni-
s Corbiniani

menta cele-
yt ille hono-
us se in erga-
Germani ab-
honorem &
ò acris ho-
tunc faceret
nec sine am-
lusus fuerat
ugium infe-
t bona Pte-
rio alcens
se 9.

voluntati priuatus subdere posset. Atque ut
llorum (quibus erat notissimus) conatus, à
reuoicare volentium, eluderet, secreto re
in Alemaniam peruenit; deinde in Germa-
niam; sicque in Noricum delatus, ibidem ali-
o, salutare Euangeli, impariuit doctrinā,
adjuvū rudi & recens ad Christū conuerso po-
Erate eo tempore Bauariæ Dux insigni pieta-
te & magna potentia vir Theodo; cum alijs re-
bus, cum præcipue filiorum nobiliumque vi-
rom virtute, quos habebat ornatissimos, ad-
sudum fœlix. Is venientem eas in partes virū
De omnibus modis apud se retinere conaba-
tur sed honores remis, quod aiunt, velis-
que fugientem nec precibus, multò minus
muneribus permouere poterat, vt institutum
Romam versus iter omittaret. Itaque do-
nis munib[us]que ornatum à se dimisit; qui de-
inde in partes filij eius nomine Grimoaldi ve-
Grimoaldus
niens, fuit ab eo perquam honorificè accep-
filius Theodo-
rus, & importunis precibus oppugnatus, vt i-
donis,
bidem sedem figere, & populo diuini verbi
popula administrare dignaretur. Sed cùm fru-
strayiri sancti aures ijs precibus pulsaret, fe-
cit quidem ei copiam abeundi, sed ita tamen,
vt clam habitatoribus Alpium tam Venusticæ
vallis, quam alijs circumquaque mandaret, ve
redenit ex Italia intercipierent, & ad Prin-
cipem Baioariorum perducerent.

Igitur coeptum iter prosequens vir Dei, cū
Breones peruenisset, coactus fuit quadam in
sylua, tempore, vt credo, ciuitate exclusus per-
noctare. Ibi vero dum custodes equorum, pro-
fundō oppressi somno, equos pabulatū, incau-

CCC 5 tius

*In Norico
prædicat
verbū Dei.*

*Theodo B 4.
uariæ insig-
nis Dux.*

766 VITA S. CORBINIANI EPISC.

tius vagari permittunt, vrsus è latebris prorū-
pens, caballum viri Dei discepit, eiusque car-
nibus exhaustum longa inedia ventrem ad sa-
tietatē implet. Mane factō, Ansericus viri san-
cti minister vrsū equo humi strato insidente,
nec semiesam p̄edam quanquam satur desere-
re volētem inuenit. Quo sanè nuncio tristi ad
modum ad Corbinianum delato, mādat is-
ferico, vt vrsū flagello acriter cedat, & v̄z-
mariam sellam ei imponat; sicque cum ceteris
caballis onustum deducat. Horruit primò ad
mandatum minister; sed hortante & metum
demente viro sancto, paruit is; & feram bestiā
sarcinis onustum Rōmam usque perduxit: vbi
à Corbiniano in viam suam dimissa, consuetas
latebras petiuit.

*Petit à sum-
mo Pontifice
ab Episcopa-
tu absoluto-
nem, sed non
imperat.*

Itaque prospere itinere Romam delatus vir
Dei, cœpit Pontifici fusis lachrymis cunctas a-
nimī sui aperire angustias: quomodo nō imme-
ritò ex blanda & fucata honorū specie, animz
suæ ruinam & sempiternum interitum perti-
mesceret. Petere igitur atque orare, vt vel cor-
nobii aliquod ingredi, vel syluā aliquā inha-
bitare permitteret. His auditis, Pontifex cōo-
cata Synodo viri sancti postulata exponit. Sed
omnes vna voce reclamant, multis Scriptura-
rum testimonijs confirmantes, indignum esse
talem tantumq; pastore oues sibi creditas de-
serere velle. Quorum verbis se victum cōside-
rans, animū ad intermissa honoris munia ob-
eunda tristis resumpsit; seq; in viā tradens, cum
ad castrū Magiense venisset, fuit à custodib⁹
Grimoaldi interceptus, ibidemque volens no-
lens, tamdiu detentus, donec Bauariæ Dux ab-
cundi

*Vrsū cogit
ferre sarcini-
nas Rōmanas
usque.*

EPISC.
bris prorū-
iusque car-
trem ad fa-
us viri fan-
o insidente,
tur defere-
o tristia
ádat is
dat, & h
um cæteris
primò ad
& mecum
ram bestiā
duxit: vbi
confuetas
leatus vir
cunctas a-
nō imme-
cie, animz
um perti-
ut vel cor-
iquā inha-
ifex cōu-
ponit. Sed
Scriptura
gnūm esse
editas de-
m cōfide-
nunia ob-
dens, cū
ustodibus
olens, nō
Dux ab-
eundi

VIII. SEPTEMBRIS.

767

di potestatē faceret. Quæ vir Dei impedi-
ta viae diligenter pertractans, cōside-
rit diuinæ virtutis gratia vacua non fuisse.
enim ad B. Valentini confessoris sepul-
cherationis ergo se cōculisset, cerneretq; ter-
vniuersam frugibus & syluis non minus
Dei cultum quam ornatum præclarè distin-
guit, cogitauit eo in loco secretum sibi domi-
cili condere: si tolerabili aliquo precio eū sibi
comparare posset. Hæc cogitantē Grimoaldus
dimissis nuncijs summa eū veneratione ad
fleduci præcepit. Tū vir Dei parere coactus,
principem mæstus perrexit. Sed vt palatio
appropinquauit, dixit cuidam, qui princi-
pii cubiculis erat, se nequaquam faciem illius
videre velle, nisi lasciuam coniugem, quam
sibi post obitum fratris sui Theodoaldi, vi-
dam copulauerat, à se expelleret. Perculit
aviri Dei sententia utrumque grauiter; &
cum Grimoaldo salutarem timorem, tum
Bildrud (hoc namque illustri fæminæ nomen
en) acrem sanè inuidiæ flamمام submini-
stravit: prorsus vt certa de nece viro sancto in-
ferenda consilia captaret. At ille, funesta He-
rodiadis nihil vel minas vel insidias veritus,
perstitit in sententia, diebusque quadraginta
continuis, quibus illorum conspectum auer-
satus est, eos ad diuortium tam execrabilis cō-
iugij monere iugiter non destitit. Tandem ve-
to ad promissionem separationis perduxit v-
trumque; positøq; ob oculos tremendo Dei iu-
dicio, eo poenitudinis ac doloris permouit, vt pœnitentiæ.
hum prostrati ambo, extēsis ad pedes eius bra-
chijs, profuso lachrymarum imbre reatū suum
agno-

Orat vir san-
ctus ad S.
Valentini se-
pulchrum.

Grimoaldus
duxit vxorē
defuncti fra-
tris sui.

Hortatur
eos constan-
ter ad sepa-
rationē Cor-
binianus.

Ecce insigne
exemplana

pœnitentiæ.

agnoscerent: vltroque poenam, vt vocant, satisfactionis postularent. Quos vir Dei per amplexans, blandis pjsque monitis invia salutis æternæ deduxit, & ab omni delicto vehementer deterruit. Verum cum non longus (vt par erat) à se fæminam illam Grimoaldus alegasset, reuersus ad vomitum, vlciscetamine, in se suosque (vt infrà patet) Dei ymaginem miser expertus est,

Porrò cum ante loci aménitate, tunc multò magis egregia vtriusque pietate permotus fuit vir Dei, vt in Magiensi confinio celeste domicilium construeret, & yniuersam gentem illustriore æterni Dei cognitione instrueret,

*Ecclesia S.
Mariæ Fri-
singæ quid
dederit Dux
Grimoaldus.*

*S. Corbinia-
nus Episco-
pus Frisin-
gensis.*

Itaque in loco, cui Camina nomen, inter duos riulos Timonem & Finalem, ipse Grimoaldus, agros, prata, & vineas cum parte Alpium emit viro Dei, à loci illius possessoribus: quz Corbinianus Deo, & Ecclesia Virginis Mariæ in Castro Frisingensi sacræ cōsecravit: exstructoque habitaculo, basilicam sub Valentini & Znonis patrocinij redificauit: totumque locum illum, pomiferis consitum arboribus, cum Dei cultoribus, tum ipsis in primis pauperibus edidit sanè utilissimum. Tenuit deinde ibidem cathedram pontificalem Corbinianus, & rem Christianam multiplicauit egregie: tāto ipius Grimoaldi gaudio, vt eum nō modo tanquam amicum amaret, sed etiam parentis instar coleret & obediret,

Quadam die cum vir sanctus vnā cum Princeps cibum lumenturus appositas dapes Crucis de more consignasset, Grimoaldus dilecto filiō panem per iucuriam proiecit. Quodcunq;

alpexit Corbinianus, indignatione commo-
tripodi calcem impegit, mensamque argé-
vasculis refertam euertit: simul ex scamno
osiliens domo exiuit, dicens cum eo se vltre-
panem sumere nō velle, qui cani eū proij-
re veritus non esset. Ea res mulieris sopitum
mantè furorem nouis inuidiae facibus suc-
cedit, inflammavitq; adeò, vt principem iner-
te & stoliditatis arguere non dubitaret, si ho-
minem illum non vni mortis suppicio obno-
vium, continuò nō plecteret. At princeps pru-
dens secum animo expendens non parui mo-
menti rem esse, virum sanctum & summū Dei
amicum offensum habere, ilicò cum primati- *En quanti o-*
bus palatio egressus viri Dei se vestigiis pro- *lim etiā viri*
favit, satisfactionē spondēs, si osculū pacis à *principes, sa-*
bento antistite impetraret. Recēpit eū tandem *cerdotum*
uictimes, rediitq; pariter ad mēsam subuersam, *bōnorū d-*
mīl non faciens, vt peccati horrorem princi- *mīcitiam fe-*
pus antè omnia salutarem incuteret. *cerint.*

Borro erat in vicino monte oratorium bea-
ti Stephanī: in quo vir Dei Diuinās laudes per-
follerū consueuerat. Cum autem ministri de-
aquarū penuria propter altitudinem montis
(quod ibidem eam quotidie ferendo lassaren-
tur) murmurare cāp: ssent, vir sanctus quodam
die diluculō consurgens, solus montis latera
circumiens, in plaga meridiana ad orationem
lumi se prostrauit. Qua cōpleta, baculū quo *En insigne*
fūtentabatur in terram defixit. Cumque pau- *miraculum*
lū perfodisset, tanta mox ex eadem fouea *in excitando*
aquarū emanauit abundantia, vt ad totius fonte-
oratorij ministerium sufficeret: infuper & vī-
que ad montis imam crepidinē deflueret. Qui
fons

fons usque in praesens perdurans, intuentio-
culis veritati testimonium perhibet.

Cum die quodam vespertina hora ad ecclae-
siā beatę Virginis properaret, eccē mulier que-
dā rustica maleficij suspicione laborans ei ob-
uiam perrexit, carnibus delicatis, grato ut spe-
rabat antistiti munere, onusta. Qua visa, vir
Dei ex baiulis inquirere, quinam esset illus
aduentus. Ad hæc mulier gloriabunda san-
spondit, se quandam principis sobolem demo-
num illusionibus in iuuentute circumuentam,
suo carmine suisq; artibus ad salutem perdu-
xisse, indeque xenia illa consecutam antistiti
suo impartire velle. Quib⁹ auditis, vir Dei ve-
hemēter expauit, ac protinus ex equo defiliēs,
magam illam proprijs manibus grauiter cæci-
dit, & xenia ad portā ciuitatis pauperibus di-
stribui curauit. Socia verò antiqui serpentis
sparsis crinibus, cruēta facie principis se obtu-
lit conspectui. Quam ita flentem incesta vxor
conspiciēs, diabolico furore mirabiliter incé-
fa, vix sibi à manibus episcopo inferendis tem-
perare poterat: sed principis vindictā venti,
in praesens quidem sibi temperavit; Ninot-
amen, qui ei à secretis erat, occulte præcepit, ut
quouis modo recendentem ab ea villa antistiti
interimeret. Sed antistes cum insidiā mulieris
ei innotuissent mature percussoris manus de-
clinavit: & Grimoaldo imminentem interi-
tum propheticō spiritu significauit. At prin-
ceps, cognitis insidijs, vehementer indoluit,
nulumque non mouit lapidem, ut vir Dei ad
regiam rediret. At ille, Iezabelis pessimæ mu-
lieris insidias, & declinandas, & breui diuina
vindi-

*En quām
execratur
artem magi-
cam.*

*Necem sibi
fructam e-
redit.*

intuentiuo.
et.
ora ad eccl.
mulier que-
orans ei ob-
grato vspe-
Qua visa, vir
n esser illus
nda sanè.
olem demo-
tumuentam,
item perdu-
am antistiti-
vir Dei ve-
uo desiliés,
uinter ceci-
peribus di-
ui serpentis
pis se obtu-
ncestavx or
iliter incé-
endistem-
icta venti,
; Ninou-
ræcepit, vt
la antistiti-
x mulieris
manus de-
em interi-
. At prin-
indoluit,
vir Dei ad
ssimæ me-
ui diuina
vindi-

dicta terminandas, respondit. Nec irritum
avaticinum.

Nam primò filius eius, quem nefando car- *Grimoaldus*
inne mulier nefanda incantauerat, rebus ex- *miserè in-*
effit humanis ; eoqué mortuo, Grimoaldus *terficitur*.

insidioribus interfectus est . Ninus ve-
ni, qui necem episcopo machinatus erat, cum
ventrem purgaturus secessit , lancea percus-
sus interiit. Postremò & ipsa Pilidrud Caro-
lum Martellum in Gallias sequens , proprijs
eius substantijs, in extrema rerum omnium
hospitio & ignominia vitam finiuit; natiq; illius
ad unum omnes regno priuati, multo cum de-
decore vita terminum clauerunt. Cæterū san-
ctus antistes in Dei laudibus strenue perfistēs,
ab Huberto, qui deindè ad regni istius guber- *Hubertus*
nacula successit, summo cum honore reuoca- *princeps*.
bus fuit.

Porrò vt instantे vitæ termino sibi migran-
dum cognouit, balneo se abluit; capillos totō-
dū caput barbamque rasit, ac vestibus denique
sacris indutus, oblato sacrificio, viaticum pro-
prijs manibus recepit. Quo ritè cōfirmatus, & *En mirabile*
sancti viri
domum regressus, omnis planè doloris expers, *obitum*.

postquam se semel iterumq; Crucis signo mu-
nijisset, beatum Deo spiritum tradidit. Et quidē
tunc fuit corpus in Ecclesia Dei genitricis à mi-
nistris sepultum. Sed mox pluua atque pro-
cella continuis triginta diebus totidemq; no-
tibus est subsecuta, donec beati viri corpus in-
de Magias, quemadmodum in vltima volunta-
te cauerat, transferretur . Itaque tricesimo obi-
tus sui die de humo eleuatus, *Miraculum* *integra* adeò &

viui-

viuida forma inuentus est, ut cuncti eum spiritum ducere existimarent. Cum vero corpus eius plaustro impositum summo cum honore & festiuo cantu Magias veheretur, accidit ut duæ puellæ in via forte consistentes sermones inter se varios conferrent. Viso autem antistitis funere, earum altera nefando sermone, ab insita lingua petulantia, non est veritas dicere, se suæ lasciuiae atque immunditia episcopum solum habuisse. Protulit illa verba imprudente quidem, magis ut solum deludere, quam antistitatem eius criminis ex animo accusare vellet; statim diuina vindicta suum ipsam femur dexterum incurvatum ac planè rigidum sensit: prorsus ut reliquo vita tempore claudicantem gressum binis firmare baculis cogereatur.

Eadem etiam in translationie binis vicibus calidus de naribus viri sancti guttatum fluxit sanguis; ac alijs insuper in itinere miraculis a Deo illustratus, tandem honorificè in Ecclesia Valentini ab eo constructa conditus est. Vbi ad illud usque tempus quietuit, quo ab Aribone tertio eius, in sede pontificali, successore, generali Synodo congregata, ac triduano item pœnitio peracto, non sine revelatione, ex Magdeburgi ciuitate, Frisingam translatum, eximijs in itinere miraculis clarum in Ecclesia Virginis Matris, vbi primò sepultus fuerat, recondidit; ad gloriam nominis Christi sempiternam; omniumque credentium consolationem: quibus illuc sanitates iugiter conferuntur.

*Quedam ob
lascium ser-
monem di-
uinitus ca-
stigatur.*

*Calidus san-
guis fluit de-
naribus diu
defuncti:*

*Locus sepul-
ture eius
miraculis
caelitus:*

SIGNUM MARTYRIVM SS. IO-
annis, Petri, Dorothei, ac Sociorum, Nobilium
et Aulicorum: ex libro 8. Historiae Ecclesiastici. Vide Tom.
Eusebius Cesariensis. Coronati sunt anno Chri- 2. Annal.
si Domini 302. Dioclet. & Maximani. Impp.
19. Marcelli Papae 6.

ODE M quidem tempore, cum salutaris
passionis Dominicæ festum iam pro fo-
ribus esset, omnibus in locis palam per-
dere, quam acculeretur vel
in ipsa femur
rigidum sen-
tire, tempore clau-
paculis coge-
re, in vicibus
statim fluxit
miraculis à
e in Ecclesia
tus est. Vbi
ab Aribone
cessore, ge-
riduano ieu-
; ex Magensi
ximijs in ita-
Virginis Ma-
condidit; ad
erniam, om-
niem: quibus
r.

Simulatque edictum contra Ecclesias Chri-
sti editum, in Nicomedia propositum erat, vir-
quidam non obscurus & ignobilis, sed, ut ho-
minum fert opinio, longè illustrissimus, incredi-
bili amore erga Deum & ardenti fide incitatus, Ecce pium
oculus prodit in medium, & illud in aperto & zelum Chri-
stianorum affixum, tanquam profanum & maximè stianum cuius
impium, manu auellens dilacerat; idque, cum dam, nomine
duo ex Imperatoribus in ciuitate adesset: quo- Ioannis
rum alter etate præ ceteris prouecta, primum
Imperij gradum, alter quartum ab eo obtinuit.
Que iste primus martyrum, qui tum occubue-

D d d runt,

9. Septem.
Impium de-
cretum Imp.
contra Chri-
stianos.

Item aliud
contra Epi-
scopos.

runt, ad hunc modum eximiè nobilitatus, t2-
liaque cruciamenta perpeſſus; qualia erat veri-
ſimile eū, qui fuifset in eiusmodi facinore de-
prahensus, ſubitum, tum constanti & virili
animo, tum pacato & trāquillo, ad extreum
vſque ſpiritum conſtitit.

Ex omnibus porrò, qui vñquā vel apud Grz-
cos, vel apud Barbaros propter animi magi-
tudinē illuſtres, & hominū ſermone celeb-
ti ſunt, nullus cū diuinis & eximijs noſtri tem-
poris martyribus Dorotheo & ſuis ſodalibus,
Imperatorum ministris, comparari potest. Qui
quidem cūm ſummum honorem apud domi-
nos adepti fuiffent, & amore eſſent apud illos
liberis proprijs & ingenuis nō inferiores, pro-
bra & afflictiones pro pietate corporib. im-
poſitas, noua & multiplica mortis genera cō-
tra ipſos excogitata, ſplendidiores reuerā exi-
ſtimarunt diuitias, quām gloriam, quām deli-
cias, quib. hominum vita ſolet diſfluere. Mor-
tem igitur vnius ex illorum numero, qualis
fuerit, commemorare placet, eamque lectori-
bus ſpectandam relinquere; vt indē, quā reli-
quis etiam eius ſodalibus contigerint, an-
aduerti poſſit.

Quidam illorum in ciuitate ſuprā com-
memorata coram Imperatoribus, quos diximus,
in medium adducitur. Qui cūm iuſſus idolis
immolare, omnino recuſaret, mandarunt nu-
dum in ſublime tolli, ac flagellis eouſque roto
corpoſe dilaniari, quoad ſupplicio euectus, et
iam animo inuitio, quod erat imperatum, pre-
ſtaret. Sed vbi iſta perpeſſus, conſtantis & immo-
tabilis perſiſteret, de reliquo oſſibus eius ma-
cine

*Eximia vir-
tus S. Doro-
thei.*

*Horrendi
cruciatus
Petri mar-
tyris.*

, &c.

ne denudatis acetum sale permisitū in cor-
oris membra cruciatu attenuata, & propè cō-
sticta, infuderunt. Atque ut istos dolores
protruerat, & veluti pedibus conculcarat, in-
de craticula & ignis in medium trahuntur, &
aliquæ eius corporis, tanquā carnes ad com-
plendum paratæ, ignis incendio non raptim
(ut breui è vita decedens, omni dolore libera-
re) sed paulatim absumptæ fuerunt. Neque
qui cum imposuerant in rogam, etiam post tot
tumque grauia cruciamenta ei ullum respiran-
dum dare in animo habebant, nisi prius i-
psorum imperata facturum annueret. Sed ille
proposito suo mordicus adhærescens, viator in
tormentis animam efflauit. Tale vnius regio-
rum famulorum martyrium extitit; appellatio-
ne sua (Petrus enim nominatus fuit) reuera-
tigium. Ceterum Dorotheus, Gorgonius, alij-
que non pauci ex Imperatoris familia, atrocis-
simis cruciatuum pariter generibus excarnifi-
cata, itaque spoliati, diuinæ victoriæ, inuicti
Christi athletæ, præmia reportarunt. Porro
plura de his martyribus lector inueniet in hi-
storia Indes & Domnæ 27. Decemb. Tom. 4.

VITA S. AV DOMARI, E P I S C O P I Vide Tom.
Morinensis: Ex ea quæ est apud V.P. Laur. Sur. 8. Annal.
Excessit ex humanis anno Domini 695. C. Baron.

B E A T U S Audomarus antistes, nobilibus 9. Septē.
& secundūm seculi dignitatem inclytis,
atq; in fide catholica eruditis, ortus pa- Patria &
teribus, haud ita procul à Costantia, eo loco, parentes s.
qui Aurea Vallis nuncupatur, vitæ initium Audomari.

D d d 2 auipi-

auspicatus est. Pater eius Friulphus, inter suos clarus, mater Domita, æquè nobilis foemina, cum in se cuncta pietatis ornamenta à teneris egregiè tutati fuissent, tum eadem omni studio atque diligentia Audomaro puero vna cum laete instillare non destiterunt. Erat enim unicus illis filius tenerè admodum, ut fieri sole, dilectus. Igitur cùm optimæ indolis puer naturæ adiumentis, & parentum disciplinis, adulta iam ætate raram quandam & pietatis & eruditiois in se speciem exprimeret, defuncta tādem Domita matre, ipse soli Christo deinceps seruiturus, haud difficulter parentem ad idem suaue iugum proprijs humeris imponeendum permouit.

Ambo igitur, & Friulphus parens, & Audomarus adolescens, calore diuini amoris mirabiliter incensi, illud Saluatoris: Vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus: & veni,

Matt. 19.

*S. Audoma-
rus vna cum
parente mo-
nastrum
ingreditur.*

*S. Eustachij
vita habetur
29. Mart.*

sequere me, alacri sanè mente adimplente, ad Christi militum illic celeberrimum sese consultulere monasterium, quod Luxouium vocant; à B. Columbanō in Burgundionū regione quondam exstructum. Præerat tunc illi coenobio beatus Eustachius egregia sanctitate vir; qui vtrumque per amāter amplexans, optimis sanctissimisque monasticæ disciplinæ institutis informauit: prorsus ut nihil ijs in sancta illa congregatione ornatius nihil castius, nihil in Dei obsequio feruentius esset.

Præcipiuus tamen maximarum virtutū splendor in Audomaro relucebat: adeò vt fama eius longè lateque diffusa ad Dagoberti quoque Francorū Regis notitiam perueniret: qui nullo modo

s, inter suos
lis foemina,
nta à teneris
omni studio
vna cum lu-
at enim invi-
t fieri sole,
olis pueris
disciplinis,
n & pietatu
meret, defun-
Christo de-
er parentem
meris impo-
ens, & Audi-
moris mira-
de & vende-
us: & veni,
nplente ad
um sese con-
um vocant;
gione quon-
ili coenobio
ate vir; qui
optimis san-
ze institutis
i sancta illa-
us, nihil in
irtutu splé-
ct fama eius
erci quone
et: qui nullo
modo

odo tam præclarum lumen in angulo latere
dipassus: sed ad Taruanensis urbis populum,
Archario Nouiomensi antistite hoc ipsum ob-
tinè & instanter postulante, instituendum gu-
bernandumque euocauit. Non potuit ille Re-
x non parere voluntati; qui hoc vnum die no-
teque precibus & lachrymis apud Dominum
agebat, ut populi peccatorum fordibus foeda-
ti, & in dæmonis seruitutem sua ipsorum vo-
luntate redacti, Christi gratia mundaren-
tur, vera mque libertatem, quæ in obseruatio-
ne Christianæ disciplinæ sita est, consequeren-
tur. Itaque Audomarus ad Taruanensem cathe-
dram cum auctoritate prouectus, diuini verbi
semina in creditum pectora deiçere, ani-
marum & corporum languores sanare, capti-
vatos & vincitos redimere, viduarum ac inopum
maxime curam gerere, plebem sibi commis-
sum ad æternæ vitæ pascua inuitare; ac postre-
m inuidita animi virtute immensos labores
denorare: quò gentem horrendis ignorantia-
tenebris occæcatam, Euangelicæ veritatis lu-
mine colluistraret.

Quanquam enim longè antè eius aduentum Taruanenses
plebs Taruanensis à beatissimi martyris Dio- populi Euans-
ny si socijs Fusciano & Victorico verbum Dei gelium pri-
acepisset, mox tamen à martyrio eorum ad mō accepere
demonum cultum relapsa fuerat: & idola sa- à Fusciano
cra lega gens denuò erexerat. Ea verò diuinus & Victor
co.

D d d 3 rum

*Audomarus
fit Episco-
pius.*

rum gratia, & occulta quadam Numinis vigētis perfidiam expugnabat. Puer quidam contra viri sancti iussum nauiculae lusitabundus se crediderat. Et eccē ludentem illum in ripa fluminis, vehemens ab improviso ventus pervastum pelagus, tumescentibus haud semel in aper tam nauiculae perniciem vndis, ad Saxonū usque regionem abripuit. Ibi vero consistens non minori se periculo, ob infesta latrociniū loca, se expositum cernebat, quām in vasto gurgite perpessus fuerat. Itaque miser mortis vndique anxietate circumuentus, B. Audomari confisus meritis, denuō se vndis saevientibus permittere potius, quā præda raptorū fieri decreuit. Et ecce benignissima Christi misericordia adiutus, quā illi dubio procul precibus & lachrymis Audomarus obtinebat, nauicula, remis, velisque planè destitura, prospero cursu pelagus emetitur; donec ad eum rediret portum, vnde eum valida venti vis extrusserat; vbi Elua fluuiolus in mare euoluitur. Est & aliud miraculum quo Dominus, quantis esset ornatus meritis antistes, testatum facere voluit. Cū aliquando propinqua vrbi dioecesis suæ loca peragraret, circa horam diei sextam, sub patulæ arboris tegmine dedit se sopori, haud procul à villa, quæ Formacus dicitur. Inde post breuem quietem surgens, iubet ex ligno, Crucis fieri effigiem, eamque sub eadem arbore defigi. Proxima nocte eodem in loco tam ingens lucis resulfit splendor, ut populus admiratione defixus locum illum venerabundus accederet, & vota precesque cum lachrymis Deo nuncuparet. Ibi tunc multò clarius, & Cru-

Ingens miraculum.

Effigie Crucis iubet vir sanctus fieri.

Crucis virtus & Audomari sanctitas cunctis
notuit; cum egri debilesque optata protinus
ante potirentur. Idem ille locus, etiamnum
religioni consecratus, eadem virtute praeditus
se perhibetur.

Hæc aliaque, quæ literis mandata non sunt,
ritutis indicia exhibente Audomaro, venere
ad eum viri tres ex Constantiensis territorio,
Mummolinus, Bertramnus & Bertinus, erudi-
Mummolinus, Bertramnus & S.
tione non minus quam pietate ornati: qui cum
fide Euangelicæ predicationis & aliorum la-
borum omnium socios sanè præberent fidelissi-
mos, accidit, ut Adroaldus quidam reb. locu-
ples, stemmateq; mundanæ nobilitatis clarus,
ab infelici dæmonum cultu ad Christi sacra-
transiret: omnesq; suas facultates, diuini amo-
nitudio inflammatus, & villam Sithiu sancto
Audomaro transcriberet: qui protinus ad rem
Christianam magis magisque multiplicadam,
magnificum in ea templum Virgini Matri sa-
craum extruxit.

Io ad culmen breui perducto, & Sanctorum
reliquijs alijsque pietatis adminiculis & or-
namentis præclare instructo, multò adhuc a-
laciùs ardentijsque in opus incubuit Euange-
lij: donec omni illa circa regione sub legis Eu-
angelicæ iugo missa, fides intemerata sceptrum
sibi vendicaret. Porro sanctus deuexa tum æta-
te vir, utroque oculorum orbatus est lumine:
S. Audoma-
redo ut pia mente clarius illam sempiternæ
lucis arcem perlustraret, ad quam breui an-
gelico ministerio assumendus erat. Felix pro-
fetto ea corporeæ lucis amissio, quæ menti
celestis luminis adfert copiam maiorem; quo

Ddd 4 Chri-

rus fit cœcum

Christus Iesus cōspicitur, cæli ostia referatur,

Postquam verò Morinensis siue Taruanensis cathedra 30. annorum spatio, tanto esset potita præsule, columnæ illæ Dei corporeis destituta viribus, acri cœpit febri pulsari, concui, atque discruciar. Sub mortem autem ad limina Ecclesiæ debilis progreditur'; ibidem post vota precesq; Deo cum lachrymis oblatis, hæc sanctorum corporis & sanguinis Christi sanguimento pectus suum communis beatus senex & abituræ animæ diuinum præbet viaticum, Post quæ rursum lecto domi excipitur, ac paulò post ruptis corporis vinculis, ad æternitatis gloriam in cælos ab angelis træfertur. In eius verò egressu, tanta illic extitit odoris fragran-
tia, ut omnia aromata, omnes balsami & thuris odores vinceret.

Non latebant hæc beatum Bertinum: sed de ijs diuinitus edoctus, absque mora in ædes, ubi funus iacebat, discipulorum caterua stipatus, venit; corpusque illud nulla vñquam libidine pollutum, secum quo par erat honore ad monasterium perpetuæ Virginis absportavit: atq; in monumento cōdidit. Vbi sacræ eius exuiz, multis & præclaris coruscant miraculis.

Haud multò post à die obitus eius duo in se casu conuenere; quorum alter vafro & versuto ingenio, alterum ant iqui seculi virum argenti solidum mutuò rogauit: spōdens ad certum diem bona fide se restituturū. Elapo die, commonefacit hominem debiti. Negat ille debitum, & stomachans grauiter cum viro bono de iniuria expostulat. Respondet alter: Eamus ad venerādum patris Audomari sepulcrum, & sequi-

*Obitus viri
sancti.*

*Sepelitur in
monasterio
Sithiensi à
S. Bertino.*

a referatur,
 aruanensis
 esset porti-
 reis desti-
 ri, concu-
 m ad limi-
 bidem post
 blatas, si-
 aristi sac-
 atus senen-
 viaticum,
 cur, ac pau-
 eternitatis
 ur. In eius
 is fragran-
 ai & thuris
 um: sed de-
 nades, vbi
 a stipatus,
 libidine
 ore ad mo-
 taurit: atq;
 us exuvia,
 ulis.
 duo in-
 tro & ver-
 virumar-
 ens ad cer-
 lapsio die,
 Negat ille
 in viro bo-
 alter: Es-
 sepulcrū,
 & sicuti-

quidem iuramento confirmare non dubi-
 eris, quod nequiter fingis, eris à solidi per-
 portione immunitus. Eunt pariter ad sacram *Cauendum*
 ipus, sed ante quam eò ventum esset, credi-
 nobis est, ne
 subsistens: Quid, inquit, quiescentis patris *vnquam fa-*
habimus loculum? Deus iustus iudex ubiq; *gum hoc i-*
mitemur. Is
 Nec virtus Audomari intra sepulcrum in-
 ita est. Hoc ergo in loco sancti patris nu-
 menterificare, & mihi erit satisfactum. Ille
 milles semper æstuantis avaritiæ cœcatus libi-
 dine, verso ad sacram templum vultu, & tub-
 ita ad cælum manibus, dum vult commotis
 labitis periurio se obstringere, confessim cor-
 ru, & ad extrema perducitur. Oculi crepates
 lus mouentur locis; nerui membrorum om-
 nium soluuntur; spiritus per immensos extor-
 nuiciatus, tertio die è corpore excedit.
 Quidam ob perpetrata facinora, ferrea vincitus
 catena, manicisque constrictus ferreis, cum ad
 supplicium iuxta beati Audomari fores trahe-
 tur, miser sancti viri patrocinii tacitus im-
 ploravit, omnemque melioris vitæ frugé pro-
 multo, si præsens mortis periculū euaderet. Res
 fane admiratione digna. Mox vinculis ad pe-
 des defluentibus, liber ipse celeri cursu ad san-
 ctivi tumulū se recepit, ibidēq; fuso lachry-
 marum imbre, suos tortores miraculi magni-
 tudine retrocedere compulit. Pauca hæc de
 multis libamus obiter; ne, si cuncta, quibus &c soluitur.
 In vita & post mortem claruit miraculis
 referre velimus, infinitam propè
 congeriem adfe-
 ramus.

Ddd 5

PASSI-

lis.

nobis est, ne
vnquam fa-
gum hoc i-
mitemur. Is
enim qui iu-
ramentum
postulauit,
grauius deli-
quit, quam
is qui periu-
rium fecit:
Nā & alte-
riu & suam
animam oc-
cidiit. Habes
evidens exē-
plum apud
S. Augusti-
num, Serm.
qui est de S.
Iohan. Bap-
tistæ decol-
latione.

Vincitus, im-
plorato S.

Audomari
patrocinio,
diuinitus
solutur.

In viuis &
post mortem
celebri-
mus miracu-
lis.

PASSIO SS. EPISCOPORVM NE-
mesiani, Datiui, Felicis, ac sociorum: Ex Epi-
stola B. Cypriani antistitis Carthaginensis, ad
eosdem data, anno a Salutis 260. Sixti Pape
1. Valer. & Gal. Impp. 6. qua eos ad metas
damnatos studuit consolari.

a Teste C.
Baron. Tom.
2. Annal.
Alius fuit
Nemesianus
in Africa,
martyrij
gloria cla-
risissimus; qui
puer subiit
martyrium:
de quo Au-
gust. Serm.
de Divers.
39. Cap. 3.
10. Septe.
S. Gyprianus
exul propter
Christum
a Hæc idcir-
cò Cypria-
nus; quod
et si ipse quo-
que re' rega-
tus fuisset,
nō tamē sicut
illi fastibus
verberatus,
& metalli;
pena proba-
tus effet.

Nota qui
mores pro-
uehant ad
martyrij
gloriam.

GLORIA quidem vestra poscebat be-
atissimi fratres, vt ad conspectum aqua-
complexum vestrum venire ipse debo-
rem, nisi me quoq; ob confessionē nominis re-
legatum, præfiniti loci termini coerceret. Sed
quomodo possum, repræsento me vobis, & ad
vos etiam si corpore & gressu venire nō datur,
dilectione tamen & spiritu venio, exprimens
literis animum meum, quo in istis virtutibus
& laudibus vestris latus exulto, & participem
me computans vobis, et si non passione corpo-
ris, confortio charitatis. An ego possim tace-
re, & vocem meam silentio premere, cum de
charissimis meis tam multa & glorioſa cog-
noscam, quibus vos diuina dignatio honora-
rauit? vt ex vobis pars iam martyrij sui cōsum-
matione præcesserit, meritorum suorum coro-
nam de Domino recepturam pars adhuc in car-
cerum claustris siue in metallis & vinculis
demoretur exhibens per ipsas suppliciorum
moras, corroborādis fratribus & armadis ma-
jora documēta ad meritorum titulos amplio-
res tormentorum tarditatem proficiens habitu-
ra tot mercedes in cælestibus præmijs, quo
nunc dies numerantur in pœnis? Quæ quidem
vobis, fortissimi ac beatissimi fratres, prome-
rito religionis ac fidei vestræ accidisse non
miror,

rum: Ex Epi-
caginensis, ad
Sixti Pape
eos ad medallu-
oscebat hu-
ectum aqua-
re ipse debo-
e nominis re-
erceret. Sed
vobis, & ad
ire no datur,
, exprimens
is virtutibus
participem
fione corpo-
possum tace-
ere, cum de
loriosa cog-
atio honoris
ij sui cōsum-
orum coro-
dhuc in car-
& vinculis
appliciorum
armadis ma-
los amplio-
ens habitu-
mijs, quo
Quæ quidem
res, prome-
cidisse non
miror,

tor, ut vos sic Dominus ad gloriarum subli-
fastigium clarificationis suæ honore pro-
serit, qui semper in Ecclesia eius custodi-
dei tenore viguistis, conseruantes firmiter
Dominica mandata, in simplicitate innocen-
tia, in charitate concordiam, modestiam in
militate, diligētiam in administratione, vi-
gilantiam in adiuuandis laborantibus, miseri-
cordiam in fouendis pauperibus, in defenden-
tia veritate constantiam, in disciplinæ seueri-
tatem censuram.

Ac ne aliquid ad exemplum bonorū facto-
rum deesset in vobis, etiam nūc in confessione
soris & passione corporis, fratrū mētes ad di-
uina martyria prouocatis, duces vos exhibēdo-
rum: ut dum grec pastores suos sequitur &
quod fieri à p̄epositis cernit imitatur, paribus
aliquorum meritis à Domino coronetur.

Quid autem fustibus cæsi prius grauiter, &
afflitti, per eiusmodi pœnas initiastis confes-
sionis vel træ religiosa primordia, execranda
nobis ista res non est. Neque enim ad fustes

Christianū corpus expauit, cuius est spes om-
nis in ligno. Quid verò mirum si vasa aurea &
argentea in metallū, id est, auri & argenti do-
miniciliū dati estis, nisi quod nūc metallorū na-
tura cōuersa est, locaçō, quæ aurū & argētū da-
re ante consueverat, accipere coeperū? Impos-
uerunt quoque compedes pedibus vestris, &

membra foelicia ac Dei tépla infamib. vinculis
ligauerū: quasi cū corpore ligetur & spiritū;
aut aurum vestrū ferri contagione maculetur.
Dicatis Deo hominibus, & fidem suā religiosa
virtute testantibus, ornamenta sunt ista, non
vincula.

*Sancti mar-
tyres fusti-
bus cæsi.*

*Damnati ad
metalla.*

*Vinciti com-
pedibus.*

vincula: nec Christianorum pedes ad infamiam copulant, sed clarificant ad coronam. O pedes feliciter vinciti, qui non à fabro, sed à Domino resoluuntur. O pedes feliciter vinciti, qui innere salutari ad paradisum diriguntur. O pedes in seculo ad praesens ligati, ut sint semper apud Dominum liberi. O pedes compedibus & transuersarijs interim cunctabundi, sed rarer ad Christum glorioso itinere curvati. Quantum vult hic vel inuida crudelitas, vel maligna, nexibus vos suis, & vinculis teneat citio à terris & poenis istis ad celorum regna venietis. Non fouetur in metallis lecto & calcitis corpus, sed refrigerio & solatio Christi fouetur. Humi jacent fessa laboribus viscera: sed poena non est, cum Christo iacere. Squalent sine balneis membra, situ & sorde deformia: sed spiritualiter intus abluitur, quod foris carnaliter sordidatur. Panis illic exiguis: at non in solo pane viuit homo, sed in sermone Dei. Vestis algentibus deest: sed qui Christum induit, & vestitus abundantiter & cultus est. Semitoni capitis capillus horrescit: sed cum sit caput viri Christus, qualecumque illud caput deceat necesse est, quod ob Domini nomen insigne est. Omnis ista deformitas, detestabilis & tetra gentilibus, quali splendore pensabilis? Secularis haec & breuis poena, quam clari & aeterni honoris mercede mutabitur, cum secundum beati Apostoli vocem transformaverit Dominus corpus humilitatis nostrae, conformatum corpori claritatis suæ?

Dentero 8.

2. Corint. 11.

Philip. 3.

Nota de Misericordia sacrificio.

Sed nec in illo, fratres dilectissimi, aliqua potest aut religionis, aut fidei iactura feneri,

quod

es ad infamiam
nam. O pedes
ed à Domino
vincti, qui ini-
untur, O pe-
t sint semper
s compeditus
oundi, sed ce-
inere curvati
udelitas, vel
nculis teneat,
elorum regna
s lecto & cul-
solatio Chri-
oribus vilce-
i acere. Squa-
forde defor-
ur, quod foris
exiguus: at
ed in sermone
qui Christum
cultus est. Se-
t: sed cum sic
e illud caput
ini nomen in-
derestabilis
dore penitabi-
a, quam clari-
bitur, cum se-
transformau-
nostræ, con-
fissimi, aliqua
etura sentiri,
quod

dilic nunc sacerdotibus Dei facultas non
offerendi & celebrandi sacrificia diuina.
lebratis, imò offertis sacrificium Deo &
siosum pariter & gloriosum, & plurimum
nis ad retributionem præriorum cælestiū
futurum; cùm scripture diuina loquatur &
Sacrificium Deo spiritus contribulatus, *Psalm. 5.*
contritum & humiliatum Deus nō despici.
Hoc vos sacrificium Deo offertis; hoc sacri-
ficii sine intermissione die ac nocte celebra-
tio hostiæ facti Deo, & vos meti pos sanctas & *Rom. 12.*
immaculatas victimas exhibentes; sicut Apo-
dulus adhortatur & dicit: Oro ergo vos fra-
ter, per misericordiam Dei, vt constituatis
tempora vestra hostiam viuam, sanctam placé-
rem Deo: nec configuramini seculo huic, sed
transformamini renouatione sensus, ad probá-
dum quæ sit voluntas Dei bona, & placens, &
perfecta. Hoc est enim, quod præcipue Deo
plateat; hoc est, in quo maioribus meritis ad
pomerendam voluntatem Dei, opera nostra
proveniant; hoc est, quod solum Domino de-
benticijs eius grandibus & salutaribus, fidei
deuotionis nostræ obsequia retribuāt: præ- *Psalm. 115.*
dicante in Psalmis & contestante Spiritu san-
cto: Quid retribuāt, inquit, Domino pro omni-
bus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris ac-
cepitam, & nomen Domini inuocabo. Preciosa
in conspectu Domini mors sanctorū eius. Quis
non libenter & promptè calicem salutis acci-
pere quis non appetat, gaudibundus & latus,
in quo aliquid & ipse Domino suo retribuat?
quis non preciosam in conspectu Domini mor-
um forititer & constanter excipiat, placitus
eius

*Merita ope-
rum.*

ei⁹ oculis, qui nos in congreſſione nominis
ſui deſuper ſpectans, volentes comprobat,
adiuuat dimicantes, vincentes coronat retri-
butioē bonitatis ac pietatis paternæ remune-
rans in nobis, quidquid ipſe præſtitit, & ho-
norans quod ipſe perfecit? Ipsiſus enim eſt,
quod vincimus, & quod ad maximū certami-
niſis palmam ſubacto aduersario peruenimus,
declarat & docet Dominus in Euāgeliō ſuo di-
cens: Cūm autem vos tradiderint, nolite cogi-
tare quomodo, aut quid loquamini. Dabitur e-
nīm vobis in illa hora quid loquamini. Non e-
ni⁹ in vos eſtis qui loquimini, ſed ſpiritus patris
veſtri, qui loquitur in vobis. Et iterum: Ponite
in cordibus veſtris non præmeditari exculare.
Ego enim dabo vobis os & ſapienſiam, cui non
poterunt rerefere aduersarij veſtri. In quo qui-
dem & credentium magna fiducia eſt, & culpa
grauifſima perfidorum, non credere ei, qui ſe
opem ſuam daturum conſidentibus pollicetur:
nec rursus eundem timere, qui æternam poenā
negantibus comminatur.

Quę vos omnia, fortiffimi ac fideliffimi mi-
lites Christi, inſinuātis fratribus noſtris; im-
plētes factis, quod verbis antē docuistiſ; futuri
maximi in regno cælorum, pollicete Domino
& dicente: Qui fecerit, & docuerit, maximus
vocabitur in regno cælorum. Deniq; exemplū
veſtrū ſecuta multiplex plebis portio, cōfella
eſt vobiscū pariter, & pariter coronata eſt: cō-
nexa vobis vinculo fortiffimæ charitatis, & à
præpositis ſuis nec carcere, nec metallo ſepa-
rata. Cuius numero nec virgines defun̄t; quib⁹
ad ſexagenariū fructum cētenus accessit; que-

Matth. 10.

Luc. 21.

Matth. 5.

*Multimar-
tyres pro-
misi cui ſexū
& etatis.*

ad cælestem coronā gloria geminata pro-
ut. In pueris quoque virtus maior ètate, an-
gustos confessionis laude transcédit; vt mar-
yvestri beatum gregem & sexus & ètas om-
coronaret. Qui nûc vobis; dilectissimi fratres;
sufficientiaë victricis vigor? quæ sublimitas a-
nigra in sensu exultantia? qui triumphus
spectore? vnumquemque vestrum stare ad
promissum Dei præmium? de iudicij die esse
seorum? ambulare in metallo, captiuo quidé
corpore, sed corde regnante? scire Christum
sciam esse præsentē, gaudentem toleratia ser-
uoru[m] suoru[m], per vestigia & vias suas ad regna
victoria gradientium? Expectatis quotidiè læti-
tationis vestrae salutarem dié, & iam iam-
vade seculo recessuri, ad martyrum munera
domicilia diuina properatis: post has mun-
danebras visuri candidissimâ lucem, & acce-
perit maiore passionib. omnibus & cōflictati-
bus claritatem; Apostolo contestante & di-
cente; Non sunt condignæ passiones huius té-
piti, ad superuenturam claritatē quæ reuelat
bitur in nobis. Planè quia nûc vobis in precib.
efficacior sermo est, & ad impetrandum quod
a pressuris petitur, facilior oratio est, Petite
impensius & rogare, vt confessionem omnium
nostrum dignatio diuina cōsummet; & de istis
tenebris & laqueis mundi nos quoq; vobiscū
negros & gloriosos Deus liberet: vt qui hîc
charitatis & pacis vinculo copulati, cōtra hæ-
cuncorū iniurias & pressuras gentiliū simul
accimus, pariter in regnis cælestibus gaudea-
mus. Hactenus ex Epistola Cyprianit:
Ceterū omnes sanctissimi illi ac præcla-
rissimi

Rom. 8.

Pari Marty- rissimi Christi confessores, in loco in quem de-
rij gloria co- portati fuere, dicto Metallum Siguense, aliter
ronantur. Sigense, apud Sigā ciuitatem Mauritanie Tin-
Hæc C. Ba- ginatæ, ex aduerso Malachæ in Hispania sitz-
ron Tom. 2. cōsummantes agonem suū, de longo exanthro-
Annal. anno martyrio, parem martyribus coronam reule-
Domini runt: quos omnes anniuersaria commemo-
260. ratione Dei ecclesia antiquitus venerata atque
 quarto Idus Septembris.

MARTYRIVM SANCTARVM VIR-
 ginum sororū, Menodora, Metrodora & Nym-
 phodora. Ex eo quod est per Metaphraſt. Coro-
 natae sunt circā Annum Domini 311. sub Galero
 Maximiano Imp:

10. Septē.
Patria SS.
Virginum.

Eximia earū
pulchritudo.

Fugiunt ho-
minum con-
suetudinem
& clarent
miraculis.

TRES virgines sorores, Menodora, Nym-
 phodora & Metrodora, è Bithynia oriū-
 dæ, multis & animi & corporis dotibus
 egregiè ornatæ, ac liberaliter à teneris educa-
 tæ, cùm adulta paulatim ætate decor & forma
 cunctis & admirationi & amori esset, statue-
 runt pari voluntate & vnanimi consensu, reli-
 eta hominum frequentia, in sacram aliquam
 solitudinem secedere: ne corporis animique
 species sanè eximia alijs laqueos ad ruinā ten-
 deret. Itaque patria Christi amore libenter re-
 licta, quandam ad tumulum haud procul à Py-
 thijs thermis venerunt: vbi se fuaq: Deo con-
 secrantes, breui tantis euasere virtutib[us] cla-
 ræ, vt morbi quilibet & infesta hominibus da-
 monia earum precibus cederent, vt sanctitatē
 earum nequissimi spiritus lögè lateque diu-
 garent. Hinc cùm maxima hominū multitudo
 ad eas

o in quem de-
ruenſe; aliter
uritania Tim.
Hispania sitz,
ego exantato
onam reule-
t commemo-
venerata ell;

VM VIR.
ora, & Nym.
phr. Coro-
sub Galerio

odorā, Nym-
thynia oriū
oris dotibus
neris educa-
cor & forma
effet, statue-
nsensu, reli-
am aliquam
is animique
d ruināten-
libenter re-
procul à Py-
q: Deo con-
tutibus cla-
ninibus da-
et sanctitatē
éque diu-
multitudo
ad eas

cas confluere, earumque virtutes fama
superiores esse prædicarent; Fronto qui-
cui regionis illius administratio com-
erat, à maligno dæmone concitatus, mis-
ticò ministris suis, virgines adduci præce-
re.

Nec mora: Sorores liberali specie conspe-
ci iudicis oblatæ, morum grauitate & vultus
modestia haud parua eum admiratione affece-
runt: prorsus ut aliquamdiu morum & verbo-
rum liberalitatem silentio admiratus, durius-
tè quidquam effari erubesceret. Tandem ve-
lovafer ille & callidus antiqui serpentis famu-
la, mira oris blanditia & omni suavitate ser-
uum eas aggressus, in fraudem hoc modo

*Siftuntur
Iudici Fron-
toni.*

inducere conatus est: O charæ puellæ diuino
matere ornatissimæ, profecto & corporis ve-
stidecor, & morum liberalitas & rara pru-
dencia paterno quodam amore me stimulant,
vt tottantaq; gratiarum munera à dijs immor-
taliis vobis donata, hodie maioribus bonis
& dñtijs quam maximè cumulata velim.
Accedite igitur, & dijs antè omnia sacrificium
offerte, vt Imperatoris benevolentiam af-
sequamini: & maximis donis ac muneribus au-
tz, immortalis gloria celebremini. Sin minus
necessis est, vt immane & crudele supplicium
pulcherrimam istam & delicatam vestrā spe-
ciem consumat. Ad hæc Menodora: At nobis,
siquit, nec quæ tu promittis tanquam magna
admirationem commouent; nec quæ tu rursus
minaris, ullum terrorem incutiunt. Nam frui
quidem diuicijs, & delicijs, & gloria, alijsque
vulnibus & pecunis voluptatibus, quid quæso
Addit m-
nas.

*Blanditur
eis Iudea.*

*Sapientissi-
mè respon-
det Meng-
dora.*

Eee aliud

790 MARTYR. SS. MENODORAE, &c.

aliud est, quām maiora diuturniorāq; apud inferos sibi conciliare supplicia? Porrò præsens corporis afflictio, quam tu adeò vehementer horres, breui admodum tempore definitur; & certas æternasque gloriæ coronas nobis conciliat. Castiga itaque, ò Iudex, hunc tibi pulchrum corporis florem, & consume flagellis. Nullum enim ornamentum, nulla monilia vel gemmæ, ita nostra exornabunt corpora ut tuus plagi, tua flagella, quę nos iamdudum proper Christum fitimus.

*Flagrat
martyrij de-
siderio.*

*Menodora
cædiuntur.*

*Felix virgi-
nis decepsus.*

*Menodora
corpus hor-
rendis sup-
plicijs defor-
matum pro-
ponit Iudex
alijs sorori-
bus ad ter-
rorēm.*

His auditis, Iudex vehementer excanduit, iussitq; virginē vestib. spoliatam à quatuor lictoribus acerrimè flagellari: Duæ admodum horæ in supplicio illo expensæ fuere; sed virginis animus inuisitus permanens, nè gemitum quidem in atroci adeò supplicio edidit: profus ut Iudex ira pariter & admiratione corruptus, tormenta multiplicare, ossa conterere, roseas martyris genas carnibus nudare iubet. Illa vero valido & firmo Christi desiderio omni ex parte alligata, spretis cruciatibus, uno Christi nomine saepius inclamato, tādem beatam Deo animam tradidit.

Quartò dein die Iudex, accitis sororibus alijs Metrodora & Nymphodora, liuidum illud & omni ex parte confractum ac vibicibus deformatum Menodora corpusculum, earum oculis mitterandum sanè spectaculū proposuit. Cuncti qui aderant vim lachrymarum vel iniuti profundebant; tetroque illo & miserabiliter valde spectaculo, durissimæ etiam mentes ad misericordiam flectebantur: sole sorores, quām natura vim gratiæ superare cōtenderet,

DRAE, &c.
praq; apud in-
orrò præsens
o vehementer
e definitur; &
as nobis con-
hunc tibi pul-
sume flagellis,
la monili ref-
orpora vtuz
udum proper-
er excanduit,
a quatuor li-
Dux admodum
niere, sed virgi-
, nè gemitum
edidit: pror-
atione corre-
ssa conterere,
nudare iube-
risti desiderio
ucciatis, uno
o, tadem bea-
s sororibus a-
liuidum illud
vibicibus de-
lum, earum o-
lū proposuit.
narum vel in-
o & miserabili-
am mentes ad
sorores, quā
cōtenderer,
ani-

num ab omni perturbatione inuictum ad-
uant; siccisque oculis miserabile & de-
me, immò splendidum & decorum so-
nis corpusculum contemplabantur: & ar-
bitris animis ad similem gloriam aspira-
uit.

La animorum fortitudo licet ingentem Iu-
di admirationem commoueret, nullo tamen
modo perfidiam eius expugnare, vel ad diuinæ
genie cognitionem adducere potuit. Igitur *Martyrium*
impotenti iræ indulgens Metrodoram à foro... *Metrodora.*
causam lampadibus aduri, ferreis premi
bus, corpus & ossa confringi, alijsque fa-
gri supplicijs iussit: donec in Christi con-
fessione præclara virgo & martyris spiritum ex-
haret.

Interea Iudex iniquus dedecoris sui impa-
net, nihil non moliri, ut saltē Nymphodo-
rem à Christi confessione auelleret, eaque
victoria lætabundus exultaret. Blanditijs
igitur, & multis promissis, & amplissimis de-
mum muneribus virginem aggressus, huius-
modi ferè orationem, fraudis & nequitiae ple-
nam instituit: O adolescentularum omnium *Blanditiæ*
pulcherrima, cuius & ætas & pulchritudo vel *Iudicis ad*
ipso deos amore incendit, tunè me, me inquā, *Nymphodo-*
ram. *tui* tanquam filiæ charissimæ amantissimum, ad

crudele, iustum tamen Imperatorum editum
in te exercendum cogis? Hei mihi, tunè pari-
cum sororibus dementia, in apertam pestem
& mortem nihil tibi profuturam rues? Quin
potius per tuam istam pulchritudinem, per glo-
riam & diuitias tibi constitutas, per antiquum
illustre genus quo orta es, per omnia deni-

Ecc. 2 que

que deorum numina oro atque obtestor, ut ab
hac insania ad mentem redeas, & gloria deli-
cijs atque diuitijs securè fruaris. Hæc & alia
cum Iudex ficta quadam simulataque mansue-
tudinis specie dixisset, Nymphodora virgo, lu-
dicijs oratione spreta, ab iniuncta animi fortitu-
dine & constantia tale ferè responsum dedit:
Insipiens tu, me putas à sororum mearum ge-
neroſa animi virtute & fidei veritate, quam
Christus Iesus nostris inspirauit mentibus, de-
generaturam? En tibi carnes paratæ paci pro-
pter Christum multò magis, quām tuos pu-
nire.

Hoc sanè virginis dicto perculsus scelestus,
inops planè consilij, cogitationes in omnem
partem versabat: ac tandem impio victus fu-
rore, virginem in sublime tolli, ferreis vngulis
discerpi, vectibus ossa confringi, ceteraque
quæ mens furibunda suppeditirabat, supplicia
inferri curauit: donec iniuncta per omnia vir-
go, pari cum sororibus victoria coronata ad
Chrissum migravit.

Cæterū feruens Iudicis ira nè tunc qui-
dem conquieuit: sed quas viuas superare non
poterat, saltem mortuas penitus delere cogi-
tabat. Accensa igitur fornace, sacras virginum
reliquias concremari, & in cineres ac fauill-
ias redigi præcepit. Sed eccè cùm Iudex vit-
ginibus fortè insultans inflato circà fornacem
obambularet animo, ingens repente tonitruū
fulgurumque vis ignem fornacis præueniens,
ipsum Iudicem, & quæ ei seruiebat, multa-
dinem corripuit, ac temporis momento in
fauillam & fuliginem redegit. Vehemens
autem

*Conſans
Nymphodo-
re reſpon-
ſum.*

*Horrendi
cruciatus
Nymphodo-
re.*

estor, vt ab
loria deli-
dec & alia
ue manfue.
a virgo, la-
mi fortitu-
sum dedit:
earum ge-
te, qua-
ntibus, de-
pati prop-
tus pu-
s scelestus,
in omnem
o vietus fu-
eis vngulis
cateraque
supplicia
omnia vir-
bronata ad
tunc qui-
perare non
elere cogi-
virginum
es ac faul-
Index vit-
fornacem
tonitruu-
raueniens,
multu-
omento in
Vehemens
autem

em plunia protinus consecuta, & erumpen- *Ulio diuina*
fornacis flamas extinxit, & Christi fide- *in impium*
us ad virginum reliquias tollendas, hono- *Iudicem &*
riceque tumulandas, tempus præstitit. Tem- *alios.*
sum autem in hodiernum usque diem posi-
ta est in earum sepulchro: innumeris quæ i-
dem fidelibus præstantur virtutibus cele-
strium. Atque ita sanctissimæ virgines & *Innumera*
glorio admodum martyrij triumpho incly- *miracula ad*
ta, sorores in vita, sorores in cælis, sorores in *tumulū san-*
cta multò illustriorem nominis famæque & arum mar-
goriam in extrema illa, vt mundus reputat, *tyrum.*
omnia consecutæ sunt, quæ omnes vn-
quam reginæ & illustres nobilissimæque vir-
gines & matronæ ex suo corporis ornatu, ex
dunitis & gemmis, ex potentia & honore con-
sequi potuerunt.

VITA S. SALVII, EPISCOPI ALBI-
gensis. Ex Gregorio Turonenſi Hiftor. Franco- *Vide Tom.*
rum lib. 7. cap. 1. Obiit anno à partu virgineo 7 Annal.
17. Temporibus Guntheramni Francorum C. Baron.
Regis.

SALVIVS honestis & claris', vt veri simi- *10. Septēb.*
le est, ortus parentibus, post diuinorum
humanarumque rerum Scientiam multis
Iudicibus adeptam, animum ad iudicialis fori
negocia applicuit; multoque tempore iuridi-
cendo cum alijs Iudicibus præfuit: ita tamen,
internus quidam religionis amor illas mū-
dicuras & functiōes iudiciales assiduò depa-
ceret, & pijs stimulis ad monasticam discipli- *Salvius præ-*
nam incitaret. Itaq; stimulante perpetua qua- *est causis iu-*
dam *dicialibus.*
Abiit in mo-
nasterium.

Eee 3 dam

Fit Abbas.

dam pietate animum, tandem ruptis mundanæ gloriæ & honoris vinculis, ad monasteriū confugit; in quo post multum tempus in omni sanctitate exactum, defuncto Abbe, illud honoris fastigium subire coactus est.

Sed cùm ardentissima cælestis desiderij flamma multò acrius animū eius ad solitudiniscessum stimularet, se illo honoris & dignitatis officio sponte abdicauit: & in angustam cellam abdidit, vt mente libera amplissima cal spatia facilius peragraret: vbi in maiori virtutum omnium exercitatione degens: etiam infirmis sanitatem conferebat.

Quodam verò tempore nimia exhaustus febre anhelus iacebat in lecto, & ecce fulo calitus in cellulam immenso splendore, extensis ad celum manibus cum gratiarum actione spiritū exhalauit. Mixto igitur vultu monachi cum ipsius genitrice corpus defuncti extrahūt aqua ablunt; & reliqua funeri necessaria, de more peragunt. Manè aut factō, officio funeris præparato, corpus in feretro moueri coepit, ac tandem resumpto spiritu, quasi de grauissimo excitatus homo apertis oculis manibusque in altum sublatis, ait: O Domine misericors, quid me in hūc mundanæ habitationis locum redire voluisti, cùm melior mihi esset in celo tua misericordia, quām istius mundi vita nequissimā? Stupentibus autem cunctis & attonita mente multa percunctantibus, proflus n̄ verbum quidē vñnum respondit: sed de feretro surgens, triduo absq; cibo omni ac potu inuentu & lachrymis perseverauit. Tertio autē die conuocatis monachis & matre ait: Verēcundus

*Degit in -
clausus &
claret mira-
culis.*

Abit ē vita.

Reuiniscit.

in mundo cernitis, vanitas sunt, fumus de- *Ecclesiast.*
que & vmbra. Fœlix ille, qui ea hic medita-
& agit, vnde Dei gloriam in cælo cernere
creatur. His dictis, conticuit: & cunctabudus
trahimmo suspiria traxit.

Porro fratribus importunè, vt exponeret *Mirabilis*
nūfuisse, vrgentibus, tandem respondit. Cùm *eius visio*.
ne antè hos dies exanimem vidistis, appræhē-
bis adiubos Angelis, in cælorum excelsa sub-
lans lumen; ita vt non solūm hoc squalidum se-
culum, verum etiam nubes, lunam, solem & si-
dens sub pedibus habere putarem. Deinde per
portam luce ista clariorem introductus sum in
illud habitaculū in quo omne pauimentū auro
argentō stratum incredibilem ex se lucem
fundebat: quam ita multitudo promiscui sexus
obixerat, vt longitudo ac latitudo cateruæ
prolixi peruideri non posset. Cumque nobis
via inter comprimentes ab his, qui præcede-
bant, Angelis pararetur, peruenimus ad locū,
quem iam de longinquō contemplabamur: ei-
que superpendebat nubes omni luce lucidior,
in qua non sol, non luna, non astrum cerni po-
terat, sed super his omnibus quiddam naturali
luce spléndidius effulgebat. Et vox procedebat
de nube, quasi vox aquarum multarum. Ibi etiā
me peccatorem salutabant viri in veste sacer- *En cultus*
dotali, ac seculari, eosque mihi, qui præcede-
bant, enarrauerunt esse martyres, ac confessio- *Sanctorum*
nes, quos hic summo excolimus famulatu. *angelico te-*
stimonio cā-
probatos.

Stans igitur in loco, in quo iussus sum, ope-
rui me odor nimirū suavitatis, ita vt ab hac
suavitate refectus, nullum adhuc cibum potū-
que desiderem. Et audiui vocē dicentē: Reuer-

tatur hic in seculum, quoniam necessarius est Ecclesijs nostris. Et ego prostratus cū fletu admodum lugubri sententiam illam deprecari coepi. Sed Domino imperante, & ab angelis ductoribus relictus descendens cum flatu per portam, qua ingressus fueram, huc regressus sum. Hæc eo loquente, stupentibus cunctis, cepit iterum sanctus Dei profusis lachrymis ducere: Vx mihi, qui tale mysteriū reuelare non dubitaui. Eccè enim odor ille suavitatis, culus vigore in hunc usque diem cibum omnem potumque fastidio, recessit à me. Sed & lingua mea graibus opera vulneribus, temeritatem meam castigare videtur. Sed tu Domine nosti cordis mei simplicitatem, ideoque esto mihi propitius, & non me derelinquas iuxta pollicitationem tuam. His dictis conticuit; & cibo cum gemitu & lachrymis sumpto quietuit.

*En tibi veritatem hislo-
rica.*

*Fit Episco-
pus beatus
Salvius.*

Vereor nè hæc narratio plus admirationis apud plerosque quam fidei habitura sit; sed te-
storum omnipotentem Deum, quia ab ipsis ore
omnia quæ retuli, audita cognoui. Post multum
verò tempus ipse vir beatus cellula sua extra-
ctus, ad Episcopale munus vocatus est. In quo,
ut opinor, decimum annum cùm ageret, inua-
lescente apud Albigensem urbem inguinario
morbo, & maxima iam parte de populo illo
defuncta, paucis admodum superstitibus vir
beatus tāquam bonus pastor ouibus perpetuò
adhærens, sine intermissione eos hortabatur,
ut orationi vigilijsque instanter insisterent; &
iter sibi ad æternitatis gloriam bonis sandis
operibus munirent.

Cum

*Recedit ab
eo cœlestis
odor, quod
secretæ cele-
stia reuelar-
rit.*

Nam autem, ut credo, iam reuelante Domi-
nus sibi ad-
tempus suæ vocationis agnosceret, ipse si-
deprecari
ab angelis
in flatu per
regressus
unctis, ce-
hrymis.
uelare non
atis, cuius
nnem po-
& lingua
neritatem
omine no-
que esto
aquas iux-
conticuit;
mpto qui-
nirationis
fit; sed te-
ipius ore
Post multū
sua extra-
st. In quo,
eret, inua-
ngunario
opulo illo
titibus vir
perpetuo
ortabatur,
isterent, &
sanctis
Cum

ffarius est
fletu ad-
deprecari
ab angelis
in flatu per
regressus
unctis, ce-
hrymis.
uelare non
atis, cuius
nnem po-
& lingua
neritatem
omine no-
que esto
aquas iux-
conticuit;
mpto qui-
nirationis
fit; sed te-
ipius ore
Post multū
sua extra-
st. In quo,
eret, inua-
ngunario
opulo illo
titibus vir
perpetuo
ortabatur,
isterent, &
sanctis
Cum

nam autem, ut credo, iam reuelante Domi-
nus sibi ad-
tempus suæ vocationis agnosceret, ipse si-
deprecari
ab angelis
in flatu per
regressus
unctis, ce-
hrymis.
uelare non
atis, cuius
nnem po-
& lingua
neritatem
omine no-
que esto
aquas iux-
conticuit;
mpto qui-
nirationis
fit; sed te-
ipius ore
Post multū
sua extra-
st. In quo,
eret, inua-
ngunario
opulo illo
titibus vir
perpetuo
ortabatur,
isterent, &
sanctis
Cum

*Felix eius o-
bitus.*

ITA S. THEODARDI, EPISCOPI *Vide Tom.*
8. Annal. C.
Traiectensis & Martyris: Ex ea quæ est per Si-
pobertum Gamblacensem in Chron: quise ean-
dem luculentiori stylo expolijsse testatur. Passus
est anno Domini 658. Temporibus Childerici,
Sigerberti Francorum Regis filij, planè impij.

10. Septē.

VO tempore Clotarius eius nominis secundus, Chilperici filius, Franciæ gubernacula regebat, Theodardus claro cumprimis stemmate natus, magnum glorię & sanctitatis pondus Ecclesiæ Gallicanæ attulit. Ie fessetur. Ut primū à pueritia, ad blandientis mundi voluptates & natura, & amplissimis opibus, magna que potentia impelli cœpit, prudenter sanè egregia indole adolescens ad philosophorum istorum, quos monachos vocant, *S. Theodardus fit monachus.* habitacula declinavit. Ibi cùm aqua sapientiæ salutaris mentem inebriaret, breui, reiectis ex animo mūdānae voluptatis cogitationibus, eò

Eee 5 pieta-

pietatis ac religionis euasit, vt inter alios plurimos eximia sanctitate viros, quorum tunc Gallicia feracissima erat, Abbatis honore & munere dignissimus haberetur.

Eam functionem vt praecolla cum opinione sanctitatis administrabat, ita fama virtutum eius, omnium sermone celebrata, maiorē aliquid in Ecclesia administrationē ei postulare videbatur. Id cū Remaclum Tungensem antistitem, minimē lateret, & is honorum

S. Remaclus abdicato Episcopatu, confert se ad Stabulense monasteriū. laborumque pertæsus, vehementi desiderio ad tutissimum solitariæ vitæ portum aspiraret, importunis à Rege Sigeberto precibus petiit, obtinuitque, vt subrogato in episcopatum Theodardo, sibi ad Stabulensis monasterij

Theodardus creatur Episcopus. trāquillitatē migrare liceret. Itaq; Theodardus & Ecclesiæ totius consensu, & unanimi Regis Clerique applausu, ad cathedram perducitur; atque à Cuniberto Coloniensi Episcopo, antistes vicesimus octauus à Materno eiusdem sedis primo, honorifice consecratur.

Et quidem eo munere decoratus, non minus fœliciter quam fructuosè commissa sibi Ecclesiæ istius gubernacula tractauit, tantisque virtutum omnium ornamenti decorauit, vt ea etiam quæ temporis longinquitate & hominum malitia cōculata, & per summam iniuitatem Ecclesiæ subtracta fuerat, ipse in integrū restituerit: aliosque omnes sedis istius antistites & virtutis & cōstantiæ laude anteiuierit. Verū Sigeberto Rege egregio pietatis ac religionis protectore ex humanis sublato, impietas, rualis æquitatis & iustitiæ, repagulis, palæ dominari cœpit. Theodardus aut, qui instar opti-

Mortuo Sigeberto impietas regnat.

alios plu-
i tunc Gal-
& munere
m opinio-
ma virtutu-
m opere ali-
ei postula-
Tungre-
s honorum
esiderio ad
aspiraret,
ibus peti-
episcopa-
monasterij
Theodar-
ani Re-
perduci-
Episcopo,
o eiusdem
non minus
sibi Eccle-
siisque vir-
it, vt eaet
hominum
iniquitatē
egru resti-
stutes &
c. Verū Si
religionis
pietas, re-
, palā do-
nifastar opti-
mi pa-

istoris cōcreditum sibi gregē intimē dili-
paratus animā suam pro ouibus ponere,
uit Regem adire Childericum, & palam de-
Ecclesię suę iniurijs cum aduersarijs ex-
tulare. Optimam enim prouentum Eccle-
partem, Christi inquam patrimonium, pau- *Posseſſiones*
ribus & calamitosis ad solatium relictum, *S. Tungreſſis*
darij quidam raptoreſ inuadere & per fas *Ecclesiæ, ab*
perque nefas ſibi aſſcribere non dubitabant. *improbiſ oc-*
Emi traque iniuſtitiam vt argueret, debitoque
ſuplicio apud Regē vindicaret Theodardus,
cum adire decreuerat. Id cūm aduersarioſ
mē latēret, & illi cauſæ ſuæ æquitati dif-
panam pertimescerent, positis opportuno-
ſo insidiis, virum ſanctum ē medio tollere
erunt. Sed vir diuinus; qui cæleſti oraculo de-
pulione ſua edoctus erat, nihil eorum infidias
preflens mortis periculum veritus, intrepidē
ſeniam dedit, obuiumque ſibi inimicorum
cneum in pago, quem Alisatiam vulgo dicūt,
illam ſanè mente ac vultu excepit. At illi
furor & amentia pleni, luporum instar ag- *S. Theodar-*
tum circundant; & pacem eis precantem con- *dus ab im-*
tumelijſ afficiunt, ac humi proſternunt. Indē *pijs crudeli-*
ſtictis gladijs ſanctum illius caput in fruſtra *ter necatur.*
ſecant, corpusque virginem membratim di-
laniant,

Aderat è famulitio ſancti Præfidis puer; qui
m, cæteris in fugāverſis, excubabat ad corp⁹
unime, & mœrore ac lachrymis opplet⁹, in-
coplanè confilij, varias mente cogitationes
agitabat, quomodò diſiecta membra coniun-
geret, colligaretque. Hæc meditabundus per-
tractans tandem surrexit, & ad proximam vil-
lam

Iam opis petendæ causa pergere statuit. Cum
que aliquantulum itineris emensus esset, con-
spicatus est mulierculam in gregis custodia
occupatam, simulque nendo fila de colo dedu-
centem. Eam blandè compellans orat supplex,
ut fila aliquot ad Reuerendi Præfulis membra
frustratim concisa honestè coniungenda sup-
peditet. Illa, audita antistitis nece, primò per-
horrescens obstupuit, & fila peteti, quanquam
non ignoraret id in magnum sui detrimentum
& capitis etiam periculum cessurum (famula-
batur namque Dominæ ancilla) suppeditauit.
Interim puer voti compos cùm summa celeri-
tate ad corpus rediret, inuenit duo luminaria;
alterum ad caput martyris, ad pedes alterum,
diuinitus collocata. Hoc præclarum sanè mi-
raculum mox diuina virtus maiori miraculo
confirmavit. Mulier enim, quæ pensi sui parté,
pro obsequio illius, puero tradiderat, cum ve-
speri reuocatis ad caulas ouibus diurnum ex-
æquo pensum Dominæ non redderet, pessime
ab ea multata fuit. Sed Dominus ancillæ frau-
dis excusare volens, subita oculorum cæcitatem
Dominam percussit; quæ protinus magno eu-
latu exclamans, non modò familiam, sed uni-
uersam villam ad propriæ miseriæ spectaculū
conuocabat. Ibi cùm cuncti attoniti starent,
nec satis tam subitæ cæcitatis causam explicare
possent, ancilla causam exponens hortatur
Dominam, vt Præfulem sibi reconciliet, & à
Deo meritis Theodardi veniam postulet. Co-
git Dominam angustia, vt verbis ancillæ cre-
dula consulat suæ miseriæ. Duce ancilla venie
ad locum vbi corpus exanime miserabiliter
diff.

*Miraculum
circà corpus
S. Theodar-
di.*

lectum iacebat. Domina profusis lachrymis
num suum fatetur; orat, vt rediuiuo lumine,
ligata suis filis sancti martyris membra vi-
re mereatur. Nec frustra tanti martyris pa-
recinum postulatum . Nam inter preces &
lachrymas detersa caligine, optata mulieri lux
dilecti; & debita martyr reuerentia, fama per
cam vicinam volitante , mirificè accreuit.
Quaquauersum oculos flecteres, concurren-
tium turbas cerneret. Mater familias, quæ cau-
sâ testis erat tanti miraculi, totam se reijcie-
bat gratiam sancti martyris, verbo & exem-
plum omittans omnes ad obsequium celebrandi
ineris.

Nec mora; Leuato corporis loculo, nunc
nunc illi gaudent succedere vicissim one-
m miraculo
s sui parté,
r, cum ve-
urnum ex
r, pessimè
cillâ frau-
cæcitatem
agni eu-
i, led vni-
spectaculū
iti starent,
n explica-
s hortatur
nciliet, & à
tulet. Co-
ncilla cre-
cilla venit
ferabilit
diffe-

*Cæca mulier
ad corpus S.
Theodardi
recipit lumē.*

*Locus pri-
mus sepulch-
rae viri san-
cti.*

*Innumerā
miracula ad
tumulū eīm.*

Interea fama longè lateque euagando pro-
tinus totam regionem, quam alluit Rhenus,
peruasit; permouitque Vangionum (quam vr-
dem nunc Vormatiā vocant) antistitem, vt
sacrum martyris corpus ex eo loco ad maiore
ecclesiam transportaret. Sed cùm concurrenti-
bus

bus vndique populis ad opus se accingeret; cum subito inhorruit; præsens fulgorum coruscatio oculos omniū perstrinxit; tonitrua foliō grauiora aures animosq; omnium exterrere; ac continua nimborum inundatio omnes fugam versos ab incepto deterruit.

At Lambertus, qui viuente Theodardo et spes altera Traiectensis ecclesiæ, cum Clericis & populo serio agit, ut antistitis sui corpus, tantisque miraculis clarum Traiectum recipient. Clerus & populus totius rei pondus Lambertο imponunt: qui protinus ad locum, ubi corpus defuncti patris peregrinabatur, contedit. Vbi persolutis, quas filius patri debebat, lachrymis, pandit incolis terræ aduentus sui causam. At illi uno omnes ore contradicunt Lambertο: clamāt suum iure esse Theodardū, quem

*S. Lambert.
proficitur,
ut recipiat
corpus S.
Theodardi.*

Deus tot illustratum miraculis vltro eis patronum miserit. Cumq; hac via nihil se proficeret, paucò post temporis interuallo alia eos aggressus est. Auri & argenti aliarumq; specierum congregat ingentem vim, ijsq; incolarum animis saepius delinitis, tandem concupitum diu obtinet reliquiarum thesaurum; eumque cum hymnis & laudibus ad villam publicam Legiam reducit: ibidemque, quo parerat, honore martyrem tumulat.

VITA S. NICOLAI TOLLENTINI;
ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini: Ex ea, quæ est apud V.P. Laur. Sur. Excessus corpori anno Domini 1306. Relatus est inter sanctos ab Eugenio Papa, eius nominis quarto, anno Pontificatus XV. Domini autem 1446.

*Vide Notat.
C. Baron. in
Martyrol.
Roman.*

N Castro sancti Angeli territorij Firmanæ 10. Septem.
ritatis, quæ est in Marchia Anconitana, Patria &
honesta quædam matrona Amata nomine, Parentes
ito tempore sterilitatis opprobrio obnoxia *eum*.

marito suo vixerat; nullis interim nō pre-
bus ac lachrymis à Domino postulās, vt pro-
largiri dignaretur, quam perpetuo ipsius
sequio consecrare posset. Hęc illa assiduò *Viso paren-*
tecente, nocte quadā angelus Domini utriq; ^{tum Nicolaus}
parenti astitisse dicitur; eisque mandasse, vt ad *Tollenini.*

S Nicolaum Barrensem properarent cognituri
quis ex eis propediē nascitus esset. Ea
dilectione mirificè exhilarati, nihil de Angelica
missione hæsitantes, sanctum arripunt i-
nagac peregrinorum instar ad B. Nicolai Bar-
rensem perueniūt ecclesiam. Vbi cùm antē al-
lud preces ac munera obtulissent, ex lógo fes-
tum dulci sopore corripiuntur. Et ecce
in habitu Pótificis visus adesse Nicolaus;
cuius precibus meritisq; innixi in spé concipi-
undz prolis veniebat. Is verò diuturnū eorum
matrem consolans, nascituri pueri prædictis
fæditatem hortaturq; vt disciplinis & exem-
plis eius studia promoueant.

Itaque parentes pleni gaudio & exultatione
domum redeūt, moxque Amata grauida facta; ^{Nicolaus}
tandem parit filium; qui Nicolaus appellatus,

de literarum studijs adhibitus, vultu & mori-
bus & rara quadam animi prudentia, magnum
futurę sanctitatis de se specimen præbebat. In
ecclesia adeò pium & deuotum in Deū erige-
tur animum, vt corporeis etiā oculis Christū
complexisse credatur. Hinc cùm tot tantisque
clarus virtutibus cunctis mirificè charus esset,

in Ec-

Inuisunt S.
Nicolaum
Barrensem.

*Fuit canoni-
cus.*

in Ecclesia Saluatoris haud ignobili fane, canonico ut vocant beneficio honoratus, ad dignitates & opes paulatim peruenit: sed qui incredibili desiderio noctes atque dies de solis cœlestis patriæ opibus cogitabat, aliud vice institutum iam animo complexus erat.

Accidit interim, vt quidam Prior Ordinis Eremitarum S. Augustini, vir vitæ meritis & doctrina eximius, in platea concionem apopulum de mundi vanitate ac contemptu habret: quæ animum iuuenis adeò penetravit, inflammauitque, vt mox à concione eundem adiret Priorem, & summis infimisque preciis in eandem vitæ societatem admitti posularet.

*Amplectitur
Augustinia-
norum insti-
tutum.*

Fuit eius postulato, explorata tamen prius parentum voluntate, satis benignè factum. Ipse verò in religiosæ vitæ stadium admissus, mox ardua quæque sanctitatis moliri opera; carnē longa atterere inedia; precibus ac lachrymis infiltere; cœlestium commentatione rerū mentis ad æternitatis studia assiduò excitare; denique alia instanter agere, quæ agrè admodum veterani milites assequi poterant.

Cùm autem hisce sanctitatis operibus vitæ præclarè exornaret, sacerdotio iniciatus, ad remum Vallimauensem, quæ iuxta Pisæ est, transmittitur: vbi præcipua quadam devotione sibi suisque, ac toti denique Ecclesie quotidiano Missæ sacrificio consulere studuit. Cùm verò nocte Dominicæ proximè sequentiæ, hebdomadarias sacerdotij sui vices de more inchoaturus esset, in somno audiuit spiritum, quendam miserando valde ciuatati exclamantem: Nicolae frater, respice in me. Illo autem

*Visum vi-
det.*

reipi-

bilis fane, &c.
ratus, addig-
it: sed qui in
dies de solis
, aliud nra
serat.
Prior Ordinis
tæ mern &
ionem ad
temptu hbo
netrauit, in
e eundem adi
ie precibus in
ci postularet,
nen prius pa
factum. Ipse
dmisus, mot
opera; carné
ac lachrymis
ne rerū men
citare: deni
re admodum
operibus viti
uitatus, ad E
cta Pisas est,
lam deuotio
clesꝝ quori
tuduit. Cūm
quentis, heb
de more in
uit spiritum,
u exclaman
Illo amem
repli-

spiciente, & ocyus, quisnam esset, percun
state, respondit spiritus. Ego sum anima per
petri Auxiniensis , quem viuentem nouisti
rum tuum; cruciorque in hac flamma. Pur
corijs namque poenis misericorditer à Deo
putata , qui æternas merueram, tuis sanè
scibus ac Missæ sacrificio liberari potero, si
hoc charitatis officium præstare velis. Cui
Nicolaus : Adiuuet te Saluator meus, cuius
sanguine redemptus es. Ego enim qui ad sum
num sacrificium. solenniter faciendum hoc
preferim D omino die, cuius officium mu
tatione licet, deputatus sum, Missam pro de
functis celebrare non possum. Tum ille : Ve
nijnquit, venerande pater, & vide, num te
debeat precibus tantæ tamque miseræ mul
titudinis, à qua missus sum, assensum negare,
aque miserum tam inhumaniter repellere.
Duxit ergo eum ad alteram eremi partem,
perquamque illam apud Pisas planitiem ei o
bendit. Ecce videt promiscui sexus , diuer
satis & ordinis , innumeram multitudi
nem, lachrymabili admodum voce eius pre
ces & suffragia, ac Missarum præcipue oblati
ones postulantem.

Eugilans autem vir sanctus, totius præ com
miseratione lachrymis infusus, omnium Sal
uatoris pro eis precatus est. Inde mane facto
priori loci illius adiens, visionem pro parte
apofuit, petijtque ut bona ipsius venia tota il
lachrymabili admodum voce eius pre
ces & suffragia, ac Missarum præcipue oblati
ones postulantem.

Fff tem

Alia vjfo.

*En efficacia
Misse Sacri-
ficij.*

tem è flammis purgatorijs liberavit. Transacta enim hebdomada, supradicti spiritus peregrini pro impetrata misericordia gratias acturus rediit, magnamque illius multitudinis partem è poenis acerbissimis erexit dixit.

At verò tam præclaræ sanctitatis initij hostis antiquus inuidens, ut olim primum hominem per Euam, ita sanctum virum per eius consobrinum euertere conatus est. Erat is consobrinus, monasterij cuiusdā, quod Sancta Mana

Consobrinus Iacobi appellatur, propè Firmanam urbē Præfectus: dolensque Nicolai vicem, quod tā inedia ac virtute austerritate exhaustus esset, eum ad monasterij istius bonis secum securè fruendis inuitabat. Sed vir sanctus fraudulēti demonis insidias pertimescēs, in eius monasterij ecclesia ad deprecandū Dominum totum se cōtulit.

Et eccē inter oratiōis verba videntur iuuenes in duos distributos choros; qui albī induit vestibus, ac rutilate splendore, ter vna voce clamabāt: Tollentini, Tollētini, Tollētini, erit finis tuus. In ea vocatione, qua vocatus es, permaneas: in ea namque erit salus tua. Ea vīsio vir diuinus admonitus, repudiatīs illico consobrini blandimentis, Tollentiū properavit: virtute asperitatem, inediā, nuditatē, cerasq; corporis afflictiones tanta contentione resumpfit, ut triginta & amplius annis nunquā carnes, oua, pisces, immō nec poma siue sanus siue æger comederit. Quin & præter eum virtute rigorem, secunda, quarta, & sexta feria, & in honorem beatissimæ virginis etiam Sabbatho, solo pane & aqua vivitabat. Sed quid de eius ieiunijs attinet dicere? quando etiam septimo

*Cælitus ad-
monetur per
manere in
status suo.*

*Notararam
eius absti-
mentiam.*

it. Tranfacta
itus peregrin-
atias acturus
dinis partem
it.
is initij ho-
imum homi-
per eius co-
rat is con-
Sancta Maria
um vrbē Pra-
quodtūta in-
effet, cum ad
urē fruendis
lēti dāmonis
asterij ecclē-
am se cōfūlit.
vīgīnī iūue-
ui albī indu-
, ter vna voce
ollētīni, erit
catuses, per-
ia. Ea vīsionē
is ilīcō con-
properanī
ditatē, cate-
contentione
annīs nūnqū
na siuē sanus
ter eum vice
feria, & in
m Sabbatho,
quid de eis
am septimo
zatis

utis suē anno tribus cuiusq; hebdomadē die-
s noluit cibum sumere? sanctum Nicolaum
antifīcēm imitatus, qui quarta & sexta feria
intera vbera recusabat.
Nec verò iejunio duntaxat & inedia, sed et-
in verberibus & cruciamentis corpus suum
edigebat in seruitutem. Corporis enim deli-
ctus valere iussis, ferrea carnem domabat cate-
nula, & vigilijs attenuabat: adeò vt à primis te-
nebris precibus sinè intermissione incumben-
tum, Sol matutinus səpē deprehenderet. Eius
vero orationis studio tartareus dāmon inui-
dens, infesto incursu səpē eum impedire, ac
horribilibus interdum formis, durisq; verbe-
ribus fatigare conabatur: ita vt per multos et-
iam dies vulnerum vestigia toto eius corpore
noīrō cernerentur. Neque putandum, quōd
filiis precib;. Deo placere vir sanctus studuerit:
Nābī res postulabat, proximo cuilibet cha-
ritatis operibus gratificatur⁹ aderat. Aegrotis
perpetuam quasi operam nauabat; eorumque
refouendis corporibus animisq; omni cura ac
diligentia totum fese impendebat. In peregri-
nos ac fratres præcipuē hospitio excipiendos,
mira fuit illius benignitas. Non enim inum il-
lis obsequium, vt hominibus, sed tanquam An-
geli exhibebat.

Fertur præclarū quoddam admirandē illius
sanctitatis documentū cēlitū exhibitū fuisse,
multo antē, quam ex hac vita migraret. Nā eo
in loco, qui posteā ipsius monumento cumpri-
mis honoratus fuit, radiantissimum quoddam
sydus apparebat, quotiescunq; ibi precibus vel
rei diuinæ operam daret. Luxit autem in eo

*Precum eius
ostiduitas.*

*Impedire
eum conatur
Satan.*

*Officia cha-
ritatis erga
proximos.*

*Sydis app-
ret ad moni-
menti eius
locum.*

non modò egregius sanctitatis splendor, sed & illustris admodum miraculorum gloria. Inter alia sanè, foemina quædam sanguinis profluvio annis quinque miserè laborans, Crucis signo ab eo curata fuit: & parvulus quidam in ignem lapsus & luminibus ab adustione orbatus, pristinæ sanitati per eum restitutus fuit. Alios præterea non paucos vtriusque sexus homines edito Crucis signo à diuersis curat mirabis: ac languentes etiam animas, & peccatori contagione fædatas, suauissimis pietatis suæ fomentis ad integratatem reuocavit.

Quædam eius miracula.

Audit multo tempore Angelorum melodias.

Sex antè obitum suum mensibus, qualibet nocte vir diuinus dulcissimas Angelorum voices & cælestem quandam hormoniam audire meruit adeò delectabilem, vt assidue corporis sui dissolutionē profusis à Domino lachrymis peteret; quam illi Dominus tāto illius gaudio & animi exultatione concessit: vt nihil dubitarent fratres, quin recta è corpore in celum migraret. Nam cùm imminentि mortis hora ab omnibus & singulis dilectis sibi fratribus tanquam multorum criminum reus veniam postulasset, & diuinorum iudiciorū abyssum vehementer formidaret, omnium peccatorum absolutionem, & Ecclesiastica sacramenta sibi ministrari à Monasterij Prefecto humiliter petiit: quibus eximia deuotione perceptis, cum plenus spe Domini misericordiam sine intermissione imploraret, eccè subito vultu hilari & iucundo insolitam quandam præse ferre vi-sus est lætitiam. Qua animaduersa, fratres rogârunt quæ res tantoperè illius animum vul-tumque exhilararet. Quibus ille attonus

sanè,

plendor, sed
m gloria, In-
nguinis pro-
rancs, Crudi-
us quidam in
ultione orba-
ritus fuit. A-
que sexus hu-
is curat me,
& peccator
s pietatis for-
uit.
s, qualibet
gelorum vo-
niam audire
duè corporis
no lachrymis
Ilius gaudio
t nihil dubi-
re in cælum
mortis hora
ibi fratribus
eus veniam
prū abyssum
peccatorum
ramentalib[us]
umiliter pe-
ceptis, cum
finē inter-
vultu hilari
se ferre vi-
, fratres ro-
imum vul-
e attonitus
sanè,

le iunctis sursum manibus, & oculis stu-
nda quadam pietate sublatis, Eccè, inquit,
te Christi Iesu Domini nostri præsentia; qui
indignū famulū suum ad sempiterna regni
igaudia inuitat. His dictis, exclamans ait:
lumine, in manus tuas commendo spiritum
eum; simulque sancta illa anima corporeis
olata vinculis ad cœlos migrauit. Cæterū *Claret mira-*
obitu illius die, annis admodū viginti cō-
culus post o-
tius, innumera miraculorum genera ad eius bitum.
monumentum coruscārunt; operante eo, qui *Psalm. 67.*
in sanctis mirabilis, facit mirabilia magna *135.*

*Moriturus
videt Chri-
stum.*

*Martyrium SS. Proti & Hyacinthi, habet Lector
15. Decembris, in vita S. Eugeniae virginis &
Martyris.*

VITA S. THEODORAE ALEXANDRI-
na: Ex ea quæ est per Simeonem Metaphra-
sim. Est autem hæc diuersa ab illa cuius fit mē-
mo 28. Aprilis.

*Q*uo tempore ^aZeno Romanum admini- *II. Septēb.*
strabat imperium, & Gregorius Præfecti *a Imperare*
in Alexandrina AEgypti ciuitate magi- *cœpit anno*
stratum gerebat, erat ibidem Theodora eadem *Domini*
paria & loco oriunda; fœmina vt moribus ca- *474. teste*
llissimis & insigni prudentiæ opinione orna- *C. Baron.*
tissima, ita viro suo, cui sacro matrimonij fœ- *Tom 6. An-*
dare coniuncta erat, eximiè chara. At verò *Castitas ex-*
cum (vt quotidianis docemur exemplis) om- *imia S. The-*
nis inculpatæ vitæ ratio, infinitis maligni op- *odoræ.*
pugnetur insidijs, tum quoque grauis in hanc

Fff 3 egre-

310 VITA S. THEODORAE ALEXAN.
egregia pietate ac prudentia matronam exci-
tatur tentatio.

*Infidiatur
eius pudici-
tiæ iuuenis
quidam.*

*Detestabilis.
mulier eam
pellit in rui-
nam.*

*Redit ad se,
et valde
dolet.*

Erat iuuenis quidam, opum & diuitiarum gloria tumidus; qui stimulis parum honesti moris acriter incitat, florentे Theodora peciem miserè deperibat: nihilq; nō per se, peramicos, per extraneos moliebatur, vt illicito & flagitioso castissimæ matronæ cōcubitu fruenter. Illa verò & toto corpore ac mente nefari adeò scelus vt perhorrebat: ita iuuenem eius sceleris adiutores modis omnibꝫ pposito extremi iudicij die & gehēnæ timore, ab eos facinore detergere conabatur. Quin etiā, Erubescere dicebat, vel ipsum solem tanti flagitijs testē habere. Quod quidem verbum una ex leuis, cum alijs artibus, tū magica hanc in rem probè instructa excipiēs, Sed hoc, inquit, fiat post Solis occasum, quo nec mortalium quisquam, nec Sol huius rei testis sit. Adhibuit deinde cuncta amoris somēta, ac sensim inter verba pudicissimæ matronæ animum libidine inflammatum per pulitque, vt cæca mente in medias amoris flamas sese præcipitem daret.

Sed vix perpetrato facinore, cū absterfa lignine, splendor veritatis ad mentem redire, acerrimo doloris sensu compuncta crucianimo, & amara admodum duci pænitentia: fiditatis ignominiam, ad quam ex castitatis honore transiisset, calido lachrymarum fonte deplorare: hæc & similia effari: O me misera, ô me infölicem. Quis mihi tribuat, vt vel in inferno abscondas me Domine, donec pertranseat furor tuus. O peccati foetor, ô deformitas, quæ antè tam speciosa, tam blanda

appa-

ALEXAN.
ronam exci.
diuitiarum
n honesti
eodora pe-
per se, per-
ut illicito &
ibitu fruen-
ete nefasti
enem eius
pposito ex-
e, ab eo faci-
ia, Erubesco
ritij testé ha-
x lemis, cùm
em probè in-
iat post Solis
iisquam, nec
eindè cuncta
erba pudici-
flammainit
edias amoris
absterfa &
rem redire,
ta cruciari
enitentiafe-
astitatis ho-
narum fonte
O me mis-
tribuat, vt
nine, donec
fector, ò de-
tam blanda
appa-

arebas . Quid faciam, quo me vertam? O
nis voluptas, quam acerbos tu mihi dolo-
vno momento peperisti?
Et talibus quidem lamentis peccati fato-
& deformitatem Theodora abstergebat.
Inunx autem causæ tantarum lachrymarū
meroris ignarus, eam modis omnibus à tri-
stia & fletu, ad gaudium & hilaritatem re-
socue conabatur. Sed internus ille consciencie
vermis nullo blandientis mundi gaudio
fuis elici, nulla hilaritate deleri poterat.
Nullicet illa epulas inter & falsa mundi gau-
lalitati vultu simularet, peccati tamē pru-
go, pessimi instar ulceris, interiora assiduo
impicebat, stimulabatque; vt conuenientē suo
dolori medicinam maturè exquireret. Nec iā
fatuus assiduo fletu fædata mariti aspectū diu-
ni sustinebat.

Igitur doloris sui impatiens virilis animi *Virili sum-*
femina, viri induita habitu clām fuga salutari pto habitu,
salutem querere & hærentem visceribus pe- *virorum pe-*
tit monastē-
Era coenobiū cultu ac disciplinæ obseruantia rium.
sane celeberrimū, decē & octo milliarib. Ale-
xandria distas. Eo demū ocyus contendēs, sum-
mis infimisque precibus introitum precari eā-
demque disciplinam petere. At verò, qui in-
facto illo sapientiæ domicilio degebāt, introi-
cum & communionem vitæ negare, nisi priùs
noctis vnius sub dio excubijs & constantiæ &
patientiæ documentum daret. Nihil eam tam
aspera conditio deterruit; sed plena fiduciæ in
precibus ac lachrymis pernoctauit: ac eadem
planè nocte præclarum diuinæ misericordiæ

*Conseruatur
in situ, ne
à feris lada-
bitur.*

*Admittitur
in societatem
monachorum.
Exercetur
obedientia.*

*Magna eius
penitentia.*

*Meret mari-
tus uxoris
amissionem.*

*Maritus ei-
o obuiam ve-
niens, eam
non agnoscit.*

testimonium accepit. Nam cum loca illa deserta & agrestia ferarum incursu valde infesta essent, ipsam ante monasterij vestibulum conservauit, ne à feris dispergetur; quamobrem monachi, eo facto futuram illius sanctitatem coniuentes, eam receperunt: ita tamē, ut Præfectus vilissima quæq; munia ei obeunda mandaret. Versabatur quotidie in horti cura, & plātandis oleribus, extirpandisq; zizanijs infessam nauabat operā. Culinae insuper ministerio deputata, alaci animo in cūctis erat sedula: neq; tamen quidquā diuinorum in Ecclesia operum prætermittebat. Porrò cùm alij noctis tempore somno indulgerent, illa, delicti sui assiduò memor, præcipuam noctis partem in precibus & lachrymis exigebat.

Interea maritus animi propter amissam cōiugem vehemēter saucius, assiduis votis precibusque à Deo petiit, ut sibi manifestū faceret, an Theodora impuro amore accēsa alium virū sequeretur. Hæc multis lachrymis die nocteq; à domino postulanti adfuit Angelus, qui suspicionis depellens molestiam, iussit ut primo mane ad Petri Apostoli basilikam obuium sibi attenderet vultum: futurum enim, ut coningé ibi cōtemplaretur. Eodem illo tempore Theodora, Præfecti mandato oleum emptura, cum camelis Alexandriam abierat. Ad basilikā autē Apostoli veniens, maritum obuium habuit, quē probè cognitum verbo salutauit. Ille vero exesam lōgis fleribus & inedia facié haud agnoscēs, vicissim per amāter ei salutē impartiū ac multa animi affectus ægritudine, quod cōiugem, ut sperabat, non inuenisset, dominum rediit.

loca illa de-
valde infesta
ibulum con-
quamobrem
sanctitatem
ramē, ut Pr.
peunda man-
morti cura,
zizanijs in-
aper minitu-
tis erat sedu-
in Ecclesia
m alij noctis
la, delicti sui
is partem in
amissam co-
votis preci-
estū faceret,
a alium virū
s die nocte;
us, qui suspi-
cuit ut primo
obuium sibi
, vt coningé-
sopore Theo-
optura, cum
basilikā au-
tium habuit;
it. Ille vero
ciē haud ag-
ē impartijs
e, quod con-
ēt, domum
redijt

dijt. Ibi verò rursus querulis vocibus ac la-
rymis solitudinem suam deplorare, seque-
ntia promissione frustratum esse lamentari.
Inverò altera vice apparens Angelus eum
repuit, monuitque ut lamentandi finem fa-
ret; nam, inquit, & coniugem vidisti, & acce-
tab ea dataque salutatione scire debes, eam
monastico induitam habitu ab omni libidinis
cogitatione puram & sanctam in Dei seruitio
veni agere. Ille his auditis, quāquam absti-
tab animo omni suspicione prava, luctum ta-
m deponere nequivit. Illa verò Christi a- *Vide abflit.*
nremagis accensa, nullum puniendi corpo-
nentiam.
cuius fragilitate in fraudem impulsa fue-
ra, vel tempus negligebat, vel locum; adeò ut
hebdomadarum inedia carnem maceraret,
mentem assiduis vigilijs ac precibus ab om-
nigitatione rerum terrenarum ad cælestia
reduceret. Interim ut misericors Deus longa
ius certamina & assiduas lachrymas luctum
solaretur, præclaro quodā miraculo eam
illudare, omnemque peccati rubiginem ab-
feram esse declarare dignatus est.

Erat haud procul à monasterio lacus, quem
crocodilus hominibus valde infestum redde-
bat; prorsus vt nemo illac sine certissimo vita
periculo iter habere posset. Porrò monasterij
Præfektus cum multis indicis eximiam Theo-
dore sanctitatem notasset, non dubitauit eam
allacū mittere, vt ex eo aquam fratrum vſibus
necessariam hauriret. Illa freta in Deum fidē, *Insignis obe-*
dientiae opus alacriter arripuit: & intrepī-
dead lacum perrexit. Interea loci accolæ & *gne miracu-*
milites, qui à Gregorio ciuitatis Præfecto, ad *lum.*

Fff 5 laci

Iaci custodiam pro hominum salute constituti erant, magnis clamorib⁹ eam reuocare & manifestum exitium denunciare. At illa, surda aure clamores pertransiens, ad lacum peruenit: & ecce bellua sanctam suo dorso excipiebat, cum aquam hausisset, illas fam in terram exposuit. Tunc illa, belluam increpuit; quæ (diem mirum) ad verba sanctæ disrupto ventre, effusisque humi intestinis, simul cum vita nocens finem fecit.

*Fratrū quo-
rundam erga
eām maleu-
lentia.*

Quæ res cùm omnem illam regionem celebri sanè fama peruagaretur, ac Theodore sacerdotatem ad cælum usque attolleret, tūm quoddā monachos inuidetiæ stimulis incitauit, ut sanctam illam omniū præconio mirifice celebratam, celeri morte absumeret. Itaq; habito interesse nefario consilio, sanctam euocant; traditiq; epistolis ad quoddā monasteriū eam noctu ablegant; specie quidē, ut res quasdam necessarias celeriter expediret: re aut̄ vera, ut in ipso itinere, quod infinitis ferarum incurribus erat expositum, præda bestijs fieret. Sed frustra has insidias moliebatur aduersarius in eam, quam omnipotentis dextera protegebat. Nam & simplici animo, & ad quosquis obedientiæ labores promptissimo, viam inijt; mox errati fera quædam se comitem præbuit, eamq; sine vilo errore ad monasterij fores, ad quod missa fuerat, deduxit. Cumque illa ad Præfectum vna cum literis festina pergeret, fera bestia diuina fame stimulata ianitorem inuasit. Ille autem, sublato mox clamore periculum denuncians, sanctam reuocat; quæ protinus conuerfa hominem iam penè strangulatum ab interitu libe-

Miraculum.

ALEXAN.
e constituti
care & ma-
illa, surd
cum perue-
o excipiē,
rram expo-
quæ (diētu
entre, effi-
ta nocendi

onem cele-
odore, sācti-
cūm quos dā
auit, vt san-
cē celebrā-
habito inter-
t; traditilq;
n noctu ab-
necessarias
iplo itine-
us erat ex-
istrā has in-
n, quam o-
lam & sim-
ix labores
ci fera que-
ne villo er-
issa fuerat,
in vna cum
iuturna fa-
lle autem,
enuncians,
erfa homi-
eritu libe-
ras.

ae feram verbo interimit. Hæc illa quò ma-
studio occulere nitebatur, eò fama rē ge-
m magis magisq; prædicabat: adeò vt Præ-
fus, cognitis dæmonis insidijs per inuidos
eam structis, scire vellet, quinam sanctā in-
pesta nocte per ignotas viarū ambages, &
initis mortis periculis expositas, eò desti-
nissent. Cui illa, vt fratres tanquā nulli crimi-
naffines excusaret, respondit, eo ipso tempo-
rē internos quām externos oculos somno *Theodora.*

In signis ani-
fille grauatos, vt planè eorum nomina edice-
re posset. Ea mulieris simplicitas multò
macrius dæmonem perculit, excitauitque,
omissis insidijs, aperta vī eam oppugnaret.
Audi antiquas dæmonis insidias, & belli in-
spum excitati principium. Monasterio extre-
mum instrumenti inopia laborante, Theodora Præ-
fī mandato, Alexandriam tendebat. Cumq;
in itinere ad monasterium, cui Nonum nomen
diu ertere cogeretur, eccè tibi noctis medio
obscenula, quæ consanguinitatis ratione
commonachis istis ibidē versabatur, clā Theo-
doram adiens, quām virum esse opinabatur, o-
mnai pudore postposito, ad stimulum libidinis
incitat. At illa recenti adhuc dolore ex pristi-
no delicto aspersa, puellam impudicam abo-
minari; verbis & gestibus, ad castitatem inuita-
re, deniq; nihil non agere, vt miseram ab ea li-
bidinis peste ad sanitatē reuocaret. At illa, la-
tenti igne vehementer inflāmata, omissa Theo-
dora, alteri cuidam eadē nocte se contaminan-
dum exhibuit. Quid igitur? Intumescente vir-
ginis vtero, cūm amici & cognati, pudoris &
indignationis pleni, auctorem sceleris prēcisè
inqui-

inquirerent, illa, instigante dæmone, Theodora arguere non est verita. Quid multis? Natus tandem infans, ad monasterium, in quo sancta Deo seruiebat, defertur: & Theodora nutriendus obtruditur. Ibi tunc & Praefectus & ceteri monachi admissum flagitium & voce & manibus in innoxia punientes, tandem una cum infante, quem illa tanquam suum amplexabatur, expellunt: & maiori insuper suppicio dignam exclamat.

Illa vero tanquam pater infantem benigne suscipit nutriendum, talis probri eligens ignoriam, ut suum anteā commissum voluntarie flagitium, rursus voluntario tegeter dedecore. Itaque sola teste conscientia gaudens, rei improba sustinebat calumniam; alienum infantulum ouino nutriendis lacte, annis continuis admodum septem, præ foribus monasterij frigori, nuditati, inediæ, & quod grauissimum est, omnium contemptui ac ludibrio exposita. Cibatum ei agrestes herbæ, potum aqua, vel ut verius dicam, lachrymæ præbebant. Vngues præ diurna corporis negligentia prolixo excruerant, capilli & cutis solis exusta ardoribus feram potius quam hominem referebant. Neque tamen tot tantæque calamitates & miseriæ eius constantiam frangere, vel latum vnguem à monasterij vestibulo dimouere poterant. Et quidem cum homines assiduis eam calumnijs impeterent, tum multò infestius inimicus humani generis bellum mouebat. Die quadam, assumpta mariti specie ad eam venit egregia fallendi arte instruetus. Post lachrymas enim & verba dulcissima, quibus eam suu-

Theodora patitur sibi crimen imputari, quod non admiserat.

Eius esca & potus, & reliqua durissima.

Hostis invidiae apparet in specie mariti.

ninare, exultationem, voluptatem, lucem
lorum, ac malorum omnium solatium ap-
pabat; Age, inquit, Domina mea, siste mihi
tum tot annorum tua causa susceptū, prom-
pō; & alacri animo domum reuertere. Cūm
illam illa re vera suum esse maritum putaret,
epit veniam deprecari; orare denique & ob-
strare, vt eam reliquum vitæ tempus in con-
vivione & peccatorum pœnitudine exigere
concederet. Illo autem instante, & summis in-
fusisque precibus blandiente, ait Theodora;
commodo tantæ potero esse impudentiæ, vt i-
cum communi tecum fruar thoro, quem ego
alterio contaminauī, ac nefariè pollui? Hæc
dixi, vim protinus lachrymarum fudit, &
dixi sui recordatione faucia, sublatis ad cæ-
lumanibus veniam à Deo postulare, pectus
modere, crines vellere, aliaque egregiæ sanè
penitentia indicia dare. Quo facto, hostis in
fugam versus (neque enim vim orationis ferre
poterat) insidias detexit. Paucis verò post dieb.
agens bestiarum caterua (præstigiæ dæmonis
etiam) eam circumfistere visā est: quam illa o-
rationis virtute in fugam compulit. Rursus
paùlo post princeps quidam copioso instru-
ctus exercitu apparuit: qui diuinos sibi hono-
res à sancta illa muliere deposcebat. Illa au-
tem negante, & Deum solum adorandum esse
protestante, fuit adeò grauiter cæsa, vt pasto-
rum qui è longinquō factum cōtemplabantur,
cum mortuam esse in Monasterio annunciarēt.
Reuersi autem cum eam resumptis viribus in-
volvolum ac precibus intentam conspicerent,
admiratione & gaudio repleti, monachis rem
indi-

*Aliæ demo-
nis præsti-
gia.*

*Ceditur à
dæmonibus.*

indicarūt. Et quidem tantis fuerat afflita verberibus sancta, vt vibices sanè deformes (ea preclari certaminis erant insignia) in corpore permanerent.

Recipitur in monasterium. Hæc aliaque eximia patientiæ documenta

tandem monasterij Præfectum permouerunt, vt sanctam illam, & tot tantisque trophæis inclam, denuò reciperet; non tamen ita, vt priunam ei libertatem inter monachorum coram restitueret, sed omni functione priuatam angusta eam cellula concluderet. Accidit autem biennio post, vt extrema quædam siccitis non modo terram, sed omnes quoq; monasterij cisternas exhausisset. Quæ sanè miseria Præfectū sanctissimæ mulieris virtutes denuò, vt prius, experiri coegerit. Iussit itaque, vt missa in cisternam, quæ nè guttam quidem aquæ habebat, vrina hauriret: & fratribus nimia siti cœfctis potum præberet. Eccè vero, illa omni curiositate postposita, fistulam aqua plenam protinus edicit, & abunde omnibus potum, Præfecto catrisque ingenti stupore defixis, præbet.

Felicissime obdormit in Domino. Paucis post hæc diebus, cum leui correpta

morbo diuinitus supremum adesse diem inteligeret, tollens puerum se vna cum eo in cellula inclusit. Vbi optimis sanctissimisq; vitæ documentis illi prolixè datis & inculcatis, beati Deo spiritu tradidit: quo tempore monasterij Præfectus cœlesti visione de eximia illius sanctitate & innocentia, auctoto deniq; vita cursu instructus fuit. Igitur sancta illa vitæ munere functa, Præfectus cum vniuersa monachorum turba, adductus etiam calumniatorib. iniquis, defunctæ ingreditur cellulam; habitaq; brevi

demo-

Magnum miraculum.

more exhortatione, En, inquit, videte nouū inauditum spectaculum; foeminam omniū monum tentationibus superiorem; inui-
um patientiæ exēplum; perfectionis specu-
lum; & Angelorum omnium cōsortem digni-
tatem. His dicitis, simulq; corporis quibusdam
ritibus detectis, lugubris omnium eiulatus
coritur. Stupent cuncti metu & tremore per-
fisi. Rama protinus longè lateque vagatur. Fit
agens hominum concursus. Accurrit & ipse
maritus diuinitus, excitatus: Agnoscit tandem
coniugem; ruit in amplexus; curat lachrymis
fusis; nec auelli se patitur; figit oscula; stringit
lachijis arctissimè corpusculum; prouocat ad
lachrymas omnes.

Cum verò tandem vix luctus defissset, psal-
mū & hymni statim sunt cōsecuti: & fun⁹ sum-
mum honore in monumentum deponitur.
Quid interim maritus? Rebus omnibus valere
nullus, Theodoræ cellam protinus occupat; se-
isque totum Christo consecrans, strenuè viri-
lāque coniugis æmulatur virtutem: ac tandem
plaus bonorum operum, eundem beatæ vitæ
finem consequitur. Puer verò nutricis suæ do-
ctrina & instructiōis præclarè memor, eò vir-
tutis ac perfectionis peruenit, vt eidem mona-
sterio, & sanctitate & numero præclarorū vi-
rorum celeberrimo, præfici mereretur.

VITA S. GVIDONIS, CONFESSO- Vide C. Ba-
RIS, Anderlaci iuxta Bruxellas quiescentis: Ex ron. in Not.
ea qua optima fide extat apud V. P. Laur. Su- ad Martyr.
rium. Migravit ex humanis, anno Domini mil- Rom. & Io.
lesimo centesimo duodecimo. Mol. in Chro.
SS. Belgij.

V. R.

Innotescit
omnibus
quod fuerit
mulier.

Maritus eius
venit ad eā.

Fit mona-
chus.

12. Septē.

*Humili loco
natus S.
Guido.**Pietas eius
adhuc pueri.**Seruit in
Ecclesia Las-
kensi, idque
accuratè sa-
nè.**Quedam
virtutes
eius.*

VIR venerabilis Guido, in pago quodam Brabātensi tugurio rusticano & pauperre domo natus & educatus, familiam suam eximio pietatis splendore egregiè illustravit. Ab ipsis primæ ætatis initijs precandi studio mirabiliter deditus, certas horas parentum suffurabatur oculis, quibus vel Ecclesiam oraturus adibat, vel infirmis ex facultatibus suis licet exiguis aliquid impartebat. Nō que enim hilaritatem aliquam animo conspere, vel liberè in opere versari poterat, nī prius & attentas Deo preces obtulisset, & pauperibus charitatis officium pro sua tenuitate præstisset. Stupebat genitor, & vicini pariter admirantes diuinum aliquid in eo venerabantur. Peruenit tandem ad villulam Lakensem: vbi cùm in ecclesia Virgini Matri sacra preces kensi, idque de more peregisset, presbyter loci illius, capitatus eximia eius pietate & venusti vultus grāuitate, eum ad se inuitauit; persuasitq; ut operam suam, relictis mundi vanitatibus Ecclesiæ isti deinceps conferret. Non recusauit optatam diu conditionem Guido, sed mox paternę domus & rerum omnium oblitus, ad Ecclesiæ istius, ac præcipue animæ suæ cultum sertonum contulit; deditq; operam, ut cuncta nitarent; vasa luculenta & cætera ornamenta, sacerdotes & externos ad pietatem excitarent; denique nihil non esset, quod & Deo placeret, & hominum oculis mirificè arrideret.

Cæterū cùm tanto studio ac diligentia templum istud lapideum exornaret, tum multò diligenter & suam ipsius & aliorum animas virtutum omnium splendore cultissimas reddere cona-

cabatur. Corpus assiduis domabat; ieunijs;
intem à noxijs cogitationibus sacris vigilijs
serum diuinorum commentatione abstra-
bat, atque ad cælestia erigebat. Peccata quo-
diana, sine quibus fragilis hæc vita transfigi-
potest, tanto lachrymarum imbre diluere
ebat, vt immanium scelerū reus videri pos-
set. Petentem eleemosynam potius quam ina-
sum dimitteret, ad alienas forees stipem emen-
dabat, vt haberet vndē inopi ac pauperi be-
nefactio posset.

Mercator quidam Bruxellensis cùm ex iti-
mead eū diuertens officiosè admodū ut sem-
per exceptus esset, cerneretq; eximiam viri in-
superes liberalitatem, & benignè omnibus
facili studium, pia quadam commiseratione
moris, primùm de vestimentorum eius vilita-
tē conqueri: indē, vt eleemosynis præstandis
major facultas esset, hortari, vt mercaturā ex-
ceat, breuique temporis spatio immensas o-
pificia colligat, vndē multis annis multorum in-
spira consulere posset. Hoc fraudulento dēmo-
nō consilio sub magno pietatis prætextu per-
fudus Guido, repente, non sinè ingenti omniū

*Decipitur à
quodā mer-
catore.*

admiratione, nouum se mercatorem exhibit.

Sed benignus Deus non est passus famuli sui a-
sumam turpis lucri cupiditate inquinari. Nam
cum die quodam carina preciosis onusta mer-
cator ad littus quoddam appellitur, & præsens
hinc periculum nauis exitium minatur, Gui-
dū arrepto conto nauem subrigere & exitium

*Diuina ca-
stigatione
reuocatur in
maiis periculum denunciare viatum est.*

Ggg Guido

Guido interim animi deliquio prostratus, nec lignum deserere, nec aliis quisquam è manib. eius extorquere potuit. Ad se igitur reuersus, reum se intelligens, quod ignobili mercaturz animum applicuisset, ad Ecclesiam rediit: nec villam aut oculis à lachrymis, aut ori à precibus requiem dedit, donec lignum illud, quod manibus inhærebat, in terram decidisse vide-ret. Ita ergò, quandoquidem mercatura rati aut nunquam sine culpa exercetur, Guido singulari Domini beneficio auocatus fuit; annos quam longius in ea progressus, dulci cupiditate lucri animum penitus inescāset. Reversus igitur ad superioris vitæ tranquilitatem, perinde ac si teterrimi sceleris reus esset, maioribus ieunijs, precibus ac lachrymis operam dedit: ac totis viribus amissos prioris vita labores reuocauit.

Roman pro- Haud multò post, tactus desiderio Romæ ac
fisciscitur: in-sanctorum locorum, iter ad limina Apostolo-
de Hieroso- rum suscepit: indè Hierosolymam petens, toto
lymam. septennio sanctorum Ecclesias per orbem in-
uisit. Cumq; Deo duce Roma reuertisset, viru
venerabilem VVonedulphum, in pago Brabantensi Decanum, cum alijs itineris eius comiti-
bus Hierosolymam tendentē, obuiam habuit.

Is verò, viso ac agnito tandem Guidone, pro-
strato in terram corpore eum obnoxè precari,
ut se & linguæ & itineris ignarum, Hierosoly-
mam versus comitem præberet. Non reculauit
vir sanctus; adjiciens se & ipsam animam, si res
postularet, libenter pro eis, expositurum. Eius
itaque sancti viri VVonedulphus nactus con-
sortiū, magno cum gaudio loca sancta iustra-
uit:

ostratus, nec
am è manib.
ur reuersus,
i mercaturæ
n redij: nec
t ori à preci-
illud, quod
cidisse vide-
rcaturazan
, Guido fu-
fuit; amo-
lci cupidin-
. Reuersus i-
catem, perin-
, maioriibus
eram dedit:
e labores re-

io Romæ ac
a Apostolo-
petens, toto
r orbem in-
rtifissier, viru-
s pago Brabá-
cius comiti-
iam habuit.
idone, pro-
ixè precari,
Hierosoly-
on recusauit
nimam, si res
turum. Eius
nactus con-
iecta lastra-
uit:

sed in reditu leui correptus febri ad supe-
migravit. Porrò in extremo vitæ termino,
ito ad se Guidoni suprema ad suos mandata
ad. Quem quidem VVonedulphum quanto
more in cælis Dominus extulisset, hominib.
x declarare dignatus est: cùm ad eius tumu-
m, beato Guidone & multis alijs cernétibus
x claudi & duo cæci curati sunt.

*S. VVone-
dulphi deca-
ni obitus.*

Ceterū Guido cùm coepto itinere in pa-
tium pergeret, ingentes molestias à fame, siti, *Venit An-*
figore & inedia perpessus, tandem sanguinis deracum S.
dui penè confectus Anderlacum venit; vbi Guido.
superis cuiusdam exceptus hospitio, cuncta
vide de VVonedulpho exposuit. Quæ cùm
decano innotuissent, ipse confessim cum
quibusdam è Clero ad illas ædes venit, & Gui-
donum virum Dei vnà secùm domum suam ab-
dūvit, post varia eximiæ sanctitatis indicia
in infirmitate corporis exhibita, tandem bea-
titudine vita huius terminum cōclusit. Proximæ
verb diei Dominicæ nocte, antè corporis eius
diffusionem, cunctis qui aderant spectanti-
bus, lumen cælitùs fusum columbae instar su-
per seruum Dei descendit: simulq; vox omniū
viribus clarè insonuit, Veniat dilectus noster
ad percipiendam æternæ iucunditatis coronā:
quia fidem seruauit. Mox aduolantes, qui in do-
mo erant, Dei famulum in cælestes mansiones
immigrasse cernunt. Eius sacrum corpus fuit
loci illi^o Canonicis honorifice tumulatum:
ut multa deinde diuina operante gratia, mi-
racula coruscarunt.
At verò temporis processu tumulus viri san-
cti omnium pedibus culcari: adeoque eius

*Abit in cæ-
los vir san-
ctus.*

Ggg 3 incno-

824 VITA S. GVIDONIS CONFES.

memoria & cultus in obliuionem venire, vt pecora ad pastum euntia ac redeuntia sepulcrum fedarent, & in tumulo accubarent. Accidit autem, vt quædam ex ijs à dæmonie correptæ expirarent. Quare permotus villa Domini duobus rusticis præcepit, vt beati viri sepul-

*Notæ vltio-
nem in petu-
lantes rusti-
cos.*

crum sepe communirent. At illi dæmonis in-
stinctu in risum concitatiti; Age, inquiūt, senem
istum iampridem defunctū, ne fortè nobis e-
fugiat, intra sepem concludamus. Vix verba
diderant, cùm protinus corporis quodam af-
&ti láguore, Domini magis imperio coacti qui
voluntate spontanea impulsi, ad opus accedunt.
Sed viribus paulatim cadentibus, re penè infé-
cta, domum venerunt. Et ecce nocte concubia
alter magnis cum cruciatibus animam expira-
uit: alter amentia & furore plenus, suam ipsius
faciē pugnis & vnguisbus foedè dilacerans, po-
stridiè è vita excelsit. Ea res vt cunctis ingen-
tem sanè timorem incussit, ita non paucis cum
propè tum procul decentibus presentem in re-
bus deploratis salutē peperit. Nam mox plurimi
varijs detenti languoribus, ad despiciūt

*Multa mira-
cula fiunt ad
tumulum
eius.*

multo tempore viri sancti sepulcrum confue-
tes, post vota precesq; optatam sanitatem con-
secuti sunt.

Hinc verò pro loco & tempore sacra supra
tumulum ædacula constructa, maior indies ho-
nos viro sancto accreuit; donec insigni opere
basilica à fundamentis exstructa, olla beati vi-
ri in eius medio honorifice collocata sunet, bi-
signa & virtutes multò deindè illustriora ede-
ta sunt.

MALY,

ARTYRIVM S. AVTONOMI. EX
eo quod est apud Metaphrasten. Passus est cir-
ca annum Domini 302. ut patet infra, temporis
bus Diocletiani Imp.

IVINVS Autonomus, strenuus verita- 12. Septēb.
tis athleta ac Episcopali dignitate in I- S. Autono
talia clarus, ut cognouit Diocletiani tē- mus Episco-
pore acre & vehemens bellum aduersus Chri- pus Italiae.
tū Ecclesiam erupisse, relicta Italia, venit in
Bithyniam ea mente & consilio, ut labantem
terac pietatis structuram diuini verbi prædi- Prædicat in
Bithynia.
cione fulciret: & alios item densis impieta-
tibus immersos tenebris ad lucem veritatis ad-
duceret. Et quidem in loco, cui nomen Sorex,
quodam Cornelio hospitio exceptus, eum
tace omnia fidei lumine illustrauit; multoque
tempore ibidem moratus, salutaris doctrinæ
domina terræ illi suppeditauit; tanto cum fru-
stra, ut ædificata oratoria æde Michaëli princi-
palem in re-
am mox pluri-
ad despectum
crum confidet
sanitatem con-

ore sacra suprà
aior indies ho-
c insigni opere
, offa beati vi-
ocata sunt: ubi
llustriora ed-

MARTY.

Quendam
Cornelium
primò Dia-
conum, dein
indè preshy-
terum, po-
terum, po-

& Claudiopolim enauigauit: vbi sanè dignos stremò Epi-
sopera suæ fructus retulit. Deinde reuersus ad scopū creat.
Soreos, inuenit Ecclesiam illam egregiè multi a Accidit
clicatam, & studijs fidei ac pietatis mirificè iuxta C. Ba-
forentem. Vndè ingenti affectus gaudio, Cor-
nelium Antistitem constituit; eiusque curæ at-
que tutelæ eum Christi gregem penitus cōmi-
dit. Ipse verò Asianorum obiens regionem, om-
nibus illis circà populis Christum prædicauit,

Ggg 3 donec

donec Limnas veniens, qui locus propè Soreos est, magna pietatis segete onustus, eam quoque gentem, profundis ignorantia tenebris diu ac pertinaciter immersam, in lucem affereret.

Cum hæc autem Dei benignitate per Christi confessorem fœliciter ad optatum finem perducta essent, accidit, ut quidam in dicto loco errore impietatis impliciti, in quadam dæmonis festo, ab eis celebrari solito, simulacra offerrent libamina, & ad insaniam usque debaccharentur. Quæ cum Christi cultores ad iustum indignationem prouocarent, tum zelo pietatis adeò inflammârunt, ut mutuis adhortamentis excitati, arreptis armis, simulacra inuaderent, & in puluerem cineresque redigerebant. Hæc ut impiorum insaniam acriter stimulabat, ita animis vindictæ cupidis nullâ quietis partem concessere, nisi Autonomū præclarum dæmoniorum hostem internectione delerent, atque in uno illius capite simulacrorum eversionem ad satietatem vlciscerentur. Itaque die quodam, cum Dei seruus in oratorio Soreano diuina celebraret mysteria, gens impia & crudelis, armatis ferro dextris repente aduolant, & fusis fugatisque qui aderant populis, nefarie obtruncant antistitem, & gloriosum veritatis præconem atque Pontificem fœdis concilium vulneribus in æde sacra relinquunt. Porro Maria quædam, quæ Diaconatus dignitate ornata erat, assumptis secum aliquot eximia pietate & virtute viris, sanctissimas eius reliquias, quæ par erat honore, terræ mandauit: quas deinde Deus mirabiliter post annos plurimos gloriosas reddere dignatus est.

Quo

*Christiani
euertunt si-
mulacula de-
monum.*

*S. Autono-
muss occidi-
tur.*

*Honorifice
se petitur.*

Quo tempore Constantinus Romani Imperator tenebat, Seuerianus Alexadriæ Praefatus per ea loca vbi martyris reliquiæ reconstruere iacebat, iter facturus, occultam reliquiam vim mirabiliter sensit. Cum enim multisque venissent, subito quasi religione adnoti gressum fixerunt: neque ullis verberis vel latum vnguem à loco dimoueri potuerat. Ea res cum haud immerito Seuerianum stupore afficeret, & cogitabundum ibidem spectacularem detineret, quidam qui forte in comitaverat, insigni religione ac prudentia vir, annuit ut eodem in loco templum se diuino martyri excitaturum voveret: futurum tunc subioprocul, ut fixa animalia pristinam gravandi virtutem reciperent. Annuit is promiscuacriqué animo; cum eccè vix voto emissum maximo impetu iter prosecuti sunt: & Seuerianum permouerunt, ut iuxta votum, portinus oratorium in B. martyris memoriam illuc exstru curarit.

*En mirabile
reliquiarum
virtutem.*

Multò verò deindè post tempore Sacerdos quidam in eadem æde incruentum oblatus sacrificium, defluente ex tabulatis aqua, haud parum sensit incommodum: ratusque hoc ipsum ad contumeliam factum, peracto sacrificio, xdiculam diruit; & alio in loco politiō opere templum exstruxit; ignorans interim facti martyris reliquias ibi reconditas iaceas. Sexaginta autem deinde post annos, Ioannes quidam laudibus virtutis militaris, admodum clarus, eadem circa loca, Imperatori quibusdam in rebus operam nauans, interficatur. Is cum die quodam venationi

*Vide Missale
appellari in-
cruentū sa-
crificium.*

Ggg 4 inten-

intentus super martyris tumulum arcu leporē fixisset, aliaq; animantia venatus domū redi-
set, fuit eadem nocte in somnis admonitus, ve-
eo in loco, quo leporem occiderat, tabernacu-
lum figeret: & deinceps ibidem domicilium
teneret. Ioānes visioni parens, ilicō eō habi-
tionem transtulit, & cunctabundus de ordine
& veritate visionis diu noctuque multa cum
mente sua pertractabat. Ecce autē paucis po-
annis martyr secundūm quietem manifestu-
ei apparens, & euidentius quisham sit edocet,
& quomodo ibidem reconditæ essent reliquæ
indicit. Tunc verò miles gaudio pariter & ti-
more perfusus, ad Imperatorem abiit, (serat
Anastasius, qui defuncto Zenobi sucesserat)
eiique seriēm ac veritatem visionis sincere ex-
posuit. Anastasius verò sine mora, non tam pie-
tate, quam hominum benevolentia, (quam stu-
diosè captabat) impulsus, basilicam, quæ etiam
num extat, construī fecit: quam protinus tran-
latae eō martyris reliquiæ nouis signis atq; vir-
tutibus illustrarunt.

Nam vt reliqua silentio præteream, ego ip-
se inuicti Christi athletæ corpus sanè veneran-
dum, annis à glorioso certamine iam ducens, non
modò incorruptum, sed planè viuidum in
sepulchro adspexi; coma capit is densa & illa-
sa; formæ character integer; & nè pilis quidem
labri superioris amissis, ad adspectum gratus;
pellis firma & intensa; orbes oculorum aperti;
denique nulla non corporis pars adeo firmiter
& præclare vnta, ut totus homo, nihil à dor-
miente vel planè viuo differre videretur.

PIT 4

*S. Martyr
reuelat re-
liquias suas.*

*Tumulus
martyris
miraculis il-
lustris.*

*S. Martyris
corpus per
annos pluri-
mos incorru-
ptum conspi-
cit ipse au-
tor buius
historie.*

ITA SS. STRI ET IVENTII, SEV

Inuentij Ticinensis Episcoporum: Ex ea quæ a Vide Tom.
est apud V.P. Laurent Surium. patet infrā eos 1. Annal.C.
claruisse tempore Neroniane persecutionis: qua
maxime ferbuit anno Christi 69. Neronis
Imp. 13.

Quo tempore, & qua via, modoque Ticinensis urbs, quæ proprio nomine
Papia vocatur, è densis errorum tenebris ad clarissimum veritatis ac fidei lumen e-
xterit, utile non minus quam iucundum est explicare. Nam à primo crescentis Ecclesiæ
sum, ipsis Christi Apostolis fidei semina longeque spargentibus, hæc etiam ciuitas di-
guinuta est, quæ primitias Euangelijs percipi, ynaque antè alias plurimas cælestis regi-
ster hereditatem capesserat. Cum enim Apostolus princeps fundata Antiochena Ecclesia,
in qua primùm nouellæ gentis Christianū no-
men exortum est, ædificatus Romanā, Ro-
manū venisset, ibidemque renouatis miraculis
fotaciam egregiè perfidiam expugnaret, & sa-
lutarem Christi Saluatoris doctrinam Iuculē-
co ore expromeret, Marcus adiutor & inter-
pres eius fidelis eam scripto excipiens, accura-
te Euangelium concinnauit; firmatumque A-
postoli auctoritate Ecclesiæ tradidit. Cæterum
hæc prima Romanæ Ecclesiæ fundamenta
uriente, & digno sancte operæ fructu in opus se-
cundum incumbente, Marcus assumpto secū, quod
Romæ confecerat, Euangilio ad AEgyptum
retrexit, atque Alexandrinam ex doctrina Ma-
gistrorum operarius veritatis, mira concordia &
Ggg 5 sanctis.

12. Septē.

*Quomodo
& à quibus
Papia ad fi-
dem sit con-
uersa.*

330 VITA SS. SYRI ET IVENTII.

Siruſ & Iu-
ueniuſ Her-
magoræ au-
diōres, qui
fuit S. Marci
discipulus,
& tertius

Ticinensis
ſedis Anti-
ſtes teſte C.
Baron. in
Not. ad mar.
iyr. Roman.

SS. Syruſ &
Iuentiuſ
Papii Eu-
gelizauim
ab Hermagoræ miſi.

Marci 19.

fanctissima conuerſatione fundauit. Porro Hermagoram, à ſe educatum atque enutritum ordine viciſ ſuę, Italię, prudentia & ſanctitate reliquit insignem. Huius auditores atque ministri vanerabiles viri Syrus fuere atque Iuuentius: qui deinde Papiam urbem Euangelij facie illuſtrabant.

Cum enim Hermagoras apud Aquilienſem urbem rem Christianam diuini verbi predicatione mirificè multiplicaret, & multi populi fama virtutum & doctrinæ eius exciti, & longinquis partibus ad eum confluuerent, vir diuinus, ut omnium ſaluti commodius conſuleret, Syrum alumnum ſuum Epifcopali munere decorauit; eumque ſinē mora vna cum Iuuentio prædicationis ſocio Papiam destinauit; vt ea in urbe honoris ſui fungeretur ministerio, ac animos paganorū Christi gratiæ copularet. Itaque Patris aucti benedictionibus iter capſentes, ad primum Veronensis oppidi ingressum, matrona quædā nobilissima vno orbita filio, luctu ac lachrymis mirabiliter deformata, pedib. fanctissimi Syri ſe proſternit, oratque obſecrans, ut ſobolem ſibi viuam reſtituat. Si faceret, mox & illa & tota familia Christi ſacra ſyncero animo amplexarentur. Cuius precibus lachrymisque commotus vir diuinus respondit: Si ex toto corde crederet, credet omnia poſſibilia eſſe. Illa autem in constantia permanēt, vir Dei domum eius protinus perrexit; fusaque ſuper funus oratione ad Dominum vitæ & ſaluti pristinæ defunctum restituit. Itaque adolescens in vitam reuocatus magna voce Deum Christianorū glorificare coepit:

prorsus ut ad tanti miraculi nouitatem nō s. *Syrus*
sō mater & familia, sed & ingens pagano- mortuum
in multitudine Christo nomen daret.

Hinc verò digressus vir Domini, ante quām Veronenses:
iam veniret, fama iam præcurrente, immē- vnde &
populi agmen festiuo cùm gaudio ei ob- multi ad
processit. Cumquā certatim gratulabun- Christi fi-
se eius vestigijs prosternerent, viri quinque dem conuer-
tuntur.
Quinque ad
in sanitatem consecuti sunt. Cùm verò vrbis ingressum e-
ritis ingredieretur, propheticō spiritu futurę ins curātur.
superitatis eius annuncians depropulsit pr̄q. *Vaticinium*
quum: Delectare gaudijs vrbis gloria Papia; hoc refert
aveniet tibi ab æternis móribus exultatio, *Luit prādus*
et vocaberis minima, sed copiosa in finitimiis *Ticinenſis*
móribus: & vñ tibi Aquileia, cùm in impiorū Lib. 3 Ca. 2.
interis manus, destrueris, nec vltra reedifica-
re obfuges. Populi autem multitudine vna voce
Christū extollebat, ac cōculcatiš idolis capita
solstralibus aquis expianda proferebat.

Eodem verò tempore orta in Mediolanen- Persecutio
turbe persecutione in Christianos, Prota- Neroniana
fur & Geruasius à Comite Anolino homine i- Anolino
colorum cultui summè dedito in vincula cō- Geruasius &
iecti sunt: & Nazarius vna cum asseclā suo par- Protosius in
culo Celso, capite obruncati. Quo, cognito, vincula con-
beatissimus Syrus venerandum virum Iuuen- iecti.
tum eō confessim destinauit, vt & sacra
martyrum corpora debito cum honore se-
milituræ mandaret: & idem beneficium Pro-
tasio, & Geruasio, peracto certamine, reueren-
ti impenderet. Et quidem Iuuentius latus ac *Martyrium*
Iustin⁹ huius pr̄cipuè legationis iter arripiēs, *Nazarij* &
luctu non sinè periculo & timore ad urbem *Celsi*.

per-

peruenit: vbi legationis suæ manda expones,
a fidelibus intellexit corpora sanctorum mar-

tyrum iam antè honorificè cū epitaphio cer-

taminis condita esse . Quo andito, Iuuentius

*Eccè quo in
precio apud
veteres fue-
rint Sancto
rū reliquiæ.*

Obscro , inquit , vos , vt dum hi qui superfluct

beatissimi Protasius & Geruafius certamen co-

pleuerint, aliquid pro amoris dulcedine eoru-

que reuerentia, de vestibus vel corporibus eo-

rum nostris desiderijs reseruetis . His auditis,

qui aderant responderunt, quandam Dei fami-

lam sacrum Nazarij cruorem ab abscessis cer-

uicibus largè profluentē linteo exceperunt . Quo

responso vir Dei Iuuentius commonitus, in i-

pso itinere eandem Christi ancillam cœunxit:

cruoremque martyris gratissimi munera the-

saurum obtinuit . At verò cùm incredibili gau-

dio ad mœnia Ticinenis vrbis reuertus, mox

portitor tanti doni in ipso vrbis ingressu vir-

tutem martyris eodem illo cruore præclarè il-

lustrauit . Erat puer à sæuo arreptus dæmonio,

quod Iuctuosa sanè voce eiulans ad ingressum

Iuuentij clamabat , se eo cruore quem ille ge-

stebat vehementer cruciari . Quo audito, Chri-

sti miles martyris sanguinem ori pueri appli-

cuit; ac protinus dæmonium ab eo expulit . Ne-

que ibi in vno illo miraculo virtus croris

quieuit ; sed pari facilitate cæcitatem oculo-

rum, surditates aurium , aliasque corporis in-

firmitates fugauit, ac mutorum ora resoluit;

qui deindè Christianæ fidei præstantiam præ-

dicabant, ac perfidorum duritiem palam ar-

guebant.

Post aliquod dehinc temporis intervallo,

cùm sanctorum Protasij & Geruasij apud Me-

diola-

*Dæmoniacus
curatur vir-*

tute croris

S. Nazarij.

Item multi

ægri.

alanum finita essent certamina, beatissimus *Martyrium*
 us à Lyberio Christi fidi particulam san- *Geruasij &*
 rum exuuiarum, munus longè gratissimum *Protasij.*
 cepit; quod signis & virtutibus coruscans,
 via sanitatum genera cōferebat varijs; adeò
 verum mirabilium magnitudine permotus *Reliquiarū*
 eorum parti-
 tates, templum haud procul ab vrbis moe- *cula miracu-*
 lla eximia o-
 s extra ciuitatem exstruxerit: quo tam exi-
 la eximia o-
 sa sanctorum virtus & memoria immortalis peratur.
 quod posteros permaneret. Perfectis autē noui *Construit*
 ampli dedicationis insignibus, cùm quotidie *basilicam in*
 ibidem laudes Deo resonarent, & vna die *corum me-*
 un Pontifex Missarum solennia celebraret, *moriā S.*
 columque cælestē cunctis de more fidelibus *Syrus.*
 porrigeret, eccè inter alios perfidus quidam
 labesus, satanico furore plenus, corpus Domini
 nū suscipere ac nequitia suæ perfidiæque
 ad ludibrium exponere cogitabat. Et
 quidem inter fidelium turbas ad manus viri
 dei perueniens, ausu nefario immundo ore il-
 lucepit; sed cùm reiiciendi animo os ape-
 store, digna vltione percussus, finè affatu ver-
 borum cunctis audientibus & videntibus cla-
 mare cœpit. Et quidem cùm labia iungere &
 verba edere conaretur, lingua rigida officium
 loquendi negabat: & quasi ignito perfossus ia-
 culo immensis doloribus torquebatur. Reso-
 nabat omnis ecclësia ineptæ vocis clamori-
 bus, & tam egregij virtute miraculi, Christi fi-
 delium letabatur conuentus. Iudeus autem ni-
 nio dolore superatus, voces emittere absque
 sermonibus non cessabat; habēs in gutture suæ
 malitiæ cruciatum. Cæterum fidelibus subtri-
 bus adspectantibus mirabili ratione corpus
 Domi-

Diuinitus
caſtigatur
Iudeus ma-
la intentio-
ne corpus
Domini ſuſ-
cipiens.

*En insigne
miraculum.* Dominicum in ore videbatur Iudæi dependere, ut nec linguae subter compagi insideret, nec desuper immundo adhæreret palato. Interim postulantibus pro eius miseria fidelibus, vir Dei beatus Syrus manum tecendit, & sancte Eucharistiae mysterium à sacrilego ore abstraxit. Iudæus autem eius aduolutus pèdibus, Christo nomen ex animo dedit: eoque baptizato, multi eius exemplo, abiurata perfidia, sacra fonte renati, Christi fidelibus ac spirituali coœtui vñiti sunt.

Igitur dum multis vbiique vir diuinus & signis & virtutibus claresceret, quidam sub speciosa magnè pietatis figura superbo spiritu adueniēs, nescio quid fraudis & nequitis moliebatur. Quem vir sanctus intuens, Silere te magis oportet, inquit, quam loqui: nam occulta pestilentis animi tui cogitationes nequam latent. Et ecce mox obmutescens, omni lingue officio se miser priuatū sensit; & flens eulaniusque iniquæ cogitationis pandebat arcā; cui eius, Syrus, loquendi restituit beneficium: hortatusque, ut sacri munera ministerium piè deinceps ac sanctè obiret, in pace dimisit. Quodam verò tempore vrbe egressus, dum vicos villaque & circum circa ciuitates, sparso, vbiique Euangelij semine, peragraret, puer illi surdus pariter ac mutus offertur; cui vir sanctus, pro sua in omnes benevolentia, formato in ore & auribus Crucis signo, pristinam sensuum facultatem restituit: eodemque miraculo maximam paganorum multitudinem ad Christiana sacra amplexāda perduxit. Cumque iam Izzo successu indies credentium numerus mirifice

*Spiritu pro-
phetico vi-
det cogitati-
ones homi-
nis impij
S. Syrum.*

*Surdus &
mutus puer
Crucis signo
curatur.*

resceret, discipulum suum Iuuentium & imperium Diaconos ordinavit. Chrysanthū rem & Fortunatum, viros & generis digni-
tatis & virtutum splendores, presbyteros. a constituit: totamque illam ecclesiam, fugitorum tenebris, Christiana fide ac pietate gregie illustravit.

Interea cū alijs in locis grauissima persecutiō Christianos deserueret, quidam operarij
equitatis, audita fama rerum mirabilium à Syrianos.

neglectarum, pleni amentiae & furoris Papiam serunt; vt vna internecione cōstituta Christi fidei fundamenta subuerteret. Sed fidei multitudine deterriti, beati viri caput pe-
nit, in eoq; vindictā omnem exercere decre-
uerunt. At verò Syrus, nihil impiorum terrore
comotus, venientes vultu placido excepto: eo-
unque rabiem Christianæ facundiæ præstan-
tia emolliuit, vt omnes ad vnum, detestata sanctus con-
moris vitæ insania, prouoluti ad sancti vesti- uerit ad
superiores salutaris doctrinæ ei⁹ fontes ex- Christum.

pulerent: nihilque ardentius, quam in Christi
familiam adscribi, desiderarent. Itaque nouo
fructu Ticinensi Ecclesia auēta, Syrus, vt alijs
quoque lēta Euangelij sata impartiret, ad Bri-
xianæ ciuitatis plebem erudiendam abiit: vbi
puerum tetro vexatum dæmone orationis vir-
tute sanauit: & haud exiguum populi multi-
tudinem ad Christi fidem eo miraculo attra-
bitionis.
Egressus verò è ciuitate Brixiana, obuium obfessi pue-
blio nativitate cæcum in Laudensium oppido ri-
dūcitur, baptizatumq; cum omni domo ad
certum fideliū adiunxit. Indè Papiā regressus,
accito ad se Iuuentio multa insignis prudentia
dedit

*Ordinavit
Diaconos &
presbyteros.*

*Sæua perse-
cutio in Chri-
stianos.*

*Impios per-
secutiō
cūffores vir-
tutis conso-
lantur
ad
miraculo li-
berationis.*

*Prædicat po-
pulo Brixia-
no: & mul-
tos conseruit*

*Prædictit Iu-
uentio, quod
tertius post
eum sit futu-
rus Episco-
pus.*

*Pompeius e-
ius successor
feliciter o-
bit.*

*Fugit ne fiat
Episcopus S.
Iuuentius.*

*Viduarum
ac pupillorū
defensor S.
Iuuentius.*

dedit documenta: ac prophetico spiritu, eum tertium in ea functionis cathedrā futurum antistitem prædicens, migravit ad Dominum: cuius sacras reliquias in Protasij & Gerusij basilica, quam ipse construxerat, debito honore & summa diligentia Clerus Ticinensis condidit.

Cuius post decepsum Pompeius, quem ipse gradu Diaconatus sublimauerat, eius sedis infulas asseditus: quo similiter paucis post annis vita munere sanctissimè perfuncto, Iuuentius ad suscipiendam curam Pontificij omnium votis expetitus fuit. Et quidem is quanquam fuga illum honoris gradū declinare studebat, denunciata tamen sibi à Patre pontificalis dignitatis insignia subterfugere non potuit. Itaque cum aliquamdiu apud Laudensium urbem delituisset, tandem diligentissimè à populo Ticinensi inquisitus, ac repertus Papiam reducitur, & mira omnium gratulatione tristis in cathedra collocatur. Igitur vel inuitus ad hoc honoris culmen evectus, sedulus ante omnia Patris ac nutritoris sui æmulator, pauperum, viduarum ac pupillorū suscepit patrocinium; tanta pietate ac fide, ut signis etiam atq; miraculis oppressores iniquos repelleret. Vidua si quidem quedam à creditore suo oppresa, atq; à crudeli nūmulario ad duplum compulsa, ad virum Dei configiens misericordiam postulabat. Cognito vir Dei hoc negocio, protinus Diaconum suum cum eadem vidua ad creditorem direxit; per eum denuncians, ut sceleratas usuras viduae remitteret, ac recepero contentus commodato, impiam illam pecuniae cupi-

spiritu, eum
futurum an-
Dominum:
& Gerua-
at, debito
s Ticinenis
quem ipse
ius sedis est
cis post an-
cto, Iuu-
ficij omnia
quoniam
e studeret,
sticalis di-
potuit. Ita-
sum urbem
de a populo
piam redu-
ne tristis in
itus ad hoc
antè omnia
pauperum,
trocinium;
arq; mira-
t. Vidua si-
pressa, arq;
impulsa, ad
iam postu-
protinus
ua ad cre-
as, ut scle-
cepto con-
m pecunie
cupi-

spiditatem auaritiamque ex animo rejiceret.
recusaret, futurum prænunciabat, vt simul
in visuris proprias etiam possessiones iusto
iudicio amitteret. Et quia vir sanctus haud
morabat, animum impiæ cupiditatis ac auar-
icie viculis cōstrictum vix ullis pietatis ope-
ratus solui posse, suo ipse Diacono pecuniae,
nam à vidua exigebat, summam tradidit, vt ean-
dem, si postularet, viduæ nomine nummula-
tum promeret. Quid igitur? Eccè tibi peccatum ter-
racupiditate tenaciter obfessum; eccè iusti-
tum diuinam auari scelus, quo nihil scelestius
verè punientem: Accedente cum vidua Dia-
cono & Antistitis iussa supplici voce exponen-
turarius auaritia tabescens iussa nè ad au-
arquitatem admittere, sed præcisè ac pertina-
cium expetere. Tunc Diaconus aureos *Ulio diuina*
mū traditos expromere: quos audiùs arripiēs *in usurariū*.
numularius, vix ijs in arcā depositis, ex-
plorauit.

Alio quoque tempore quidam de exactori-
bus, fluum Ticini transmissurus, arreptus
ab undis sauentibus, penè submersus pecuniae
alentum amisit. Cum verò miser mortis sup-
plicium propter eam pecunię amissionem per-
dimperit, unesceret, curis anxiis ad virum Dei Iuuentij
cum festinus cucurrit: eiq; multis cum lachry-
mis cladem suam exposuit. Cui vir Dei, Eamus
ad aquas, quæ concreditam tuæ fidei pe-
culiam absorbuit. Abeunt illi; & mox ad lo-
cum vt ventum est, Iuuentius ait: Tibi dico a-
guin nomine Domini nostri Iesu Christi, qui
vobis super te ambulauit, redde pecuniam,
eo qua miser hic mortis timore circumueretus

Hhh

affli-

ad imperit
3. Iuuentij
aqua eu-
mit amissas
pecunias.

Ioan. 6.

affigitur. Continuò autem vasculum, in quo recondita erat, super aquas natare visum, vndarum impulsibus ad viri Dei vestigia in loco quo stabat applicuit. Quam pecuniam apprehendens tribulato restituit: dignus imitator Heliæi, qui ex Iordanis gurgite coram oculis filiorum Prophetarum ferramentum, quod in eum dilapsum ceciderat, super aquas natare fecit; missisque in aquis manubrio, qui amiserat, mœrenti restituit.

Beatissimus vero Inuentius spiritualibus inflamatus desiderijs, Mediolanum perrexit, ut paganorum contumaciam, pijs Christi cultoribus insultantium, virtute diuina compesceret, & instar optimi pastoris oves à luporū rabie ac furore defenderet. Et quidem aduentarem illum impij varijs affecere iniurijs, atque extremum supplicium, ni à Christianis sacris desisteret, minitabundi proponebant. At illo

*Diuinitus ca
stigantur, qui
viro Dei re
stiterunt.* oculis insita pietate ad cælum sublati pro eo coactæ nubes magno cum cæli fragore, tonitribusque & procellis ingentem vim grandinis effudere: quæ capita, brachia & ossa inimicorum veritatis, eodem in loco præ stupore consistentium, fugaq; frustra euadere conantii, ita grauiter concudit; ut agnito propriæ prauitatis reatu, viri sancti patrocinium implorarent, libenterque se Christo nomina datus exclamarent. Indè fugato precibus viri sancti procellos & noxio turbine, multi salutari doctrina ritè instructi & sacro fonte lustrati, Mediolanam urbē, deletis pro maxima parte exercitoribus, Christiana pietate ornatissimā reddi-
derunt.

*Mediolanen
ses conure
tit.*

n, in quo
isum, vn-
gia in loco
m appre-
s imitator
ram oculis
n, quod in
quas natare
qui amiss
talibus in-
perrexit, vt
risti culto-
compescer-
luporū ra-
aduentan-
rijs, aque
ianis sacrif-
t. At illo
tis pro eo-
ecce subito
re, tonitri-
grandinis
a inimico-
upore con-
nantiū, ita
prauita-
plorarent,
ros exclam-
fandi pro-
alutari do-
strati, Me-
a parteer-
mā reddi-
derunt.

trunt. Itaque Clero & Sacerdotibus ibi con-
stitutis, Iuuentius Papiam remeauit: vbi in pri-
mo vrbis ingressu paralyticā lecto affixā, Cru-
cis signo dextera formato mirabiliter sanauit.
Inter hosce tā prosperos rei Christianæ suc-
cessus, a Vespasian⁹ Cesar graue aduersus Chri-
stianam religionem mouit bellū. Porphyrius in anno Salu-
tis 80. &c.

vidam vrbis Romæ Præfectus missus ab eo in
mandatis habebat, vt ciuitates ac vicos omnes
ragrando rem Christianam quam maximè
oppugnaret. Igitur vrbem Papiam ingressus, cū
tibetum numerū infinitè multiplicatum cer-
taret, decreuit antè omnia Iuuentium adori-
tioque internecione deleto, furoris sui arma
in reliquam multitudinem conuertere. Eadem
illahora Iuuentius in basilica S. Nazarij à se
obstructa Missarum celebrabat solennia; cum
Porphyrius effero in eam corde cum armata
missū manu ingrediens, Præsulem ac Dei po-

puli vno impetu trucidare cogitabat. Sed ecce
ante quam impetum in Christi famulum sacri-
dicio intētum faceret, arreptus dæmonio cum
omnibus secum ingressis, alterutrū pugnis ora, volens cum
guttur, & faciem cædentes, extra atrium eccle-
satellitibus
seipso cœperunt expellere: Inde amentes virum Dei
effecti, aëra luctuosis vocibus & nimio clamō-
re implebant. Completo aut̄ Mysticæ oblationis
ministerio, egressus foras vir' Dei cū omni
slebe, humili prostratus prolixas admodū pre-
terea pro eorū salute ad Dominū fudit. Eccè vero
libido terræ motus exortus, ingenti omnes pa-
nore concussit; & ignis cælitū missus eos cir-
undans, corda eorum simul amore diuino in-
fundit; ita ut Christi nomen prædicatione

H h h 2 cele-

*Paralyticā
sanat.*

a Regnauit
in anno Salu-
tis 80. &c.

Tom. I. An-
naliū te-
ste.

*En Missie
officium in
primitiva
Ecclesia.*

*Vexatur à
dæmonio
Porphyrius,
volens cum
satellitibus
virum Dei
inuadere.*

840 VITA SS. SYRI ET IVENTII.

*Redit ad
mentem cum
suis Porphy-
rius, & con-
fitetur Ie-
sum Christum.*

Porrò Iuuentius virtutum & miraculorum gloria vbique clarus, post 39. annorum decursum, quibus cathedram illam sanctissimè administravit, cùm beatus Syrus ei cum Nazario & Celso Geruasio & Protasio apparuissent, & vitæ exitum annunciaffsent, tertio dein die è corporis habitaculo in cælum immigravit: cuius exuñas deuota Ticinensis plebs multis cum lachrymis ac debito honore in Nazarij basilica recondidit: ubi & nunc usque virtutibus florent atque miraculis.

De S. Philippo Patre S. Eugeniae Virginis, habet lector infra VIII. Kalend. Ianuarij. in vita Eugeniae. Vbi obseruandum ex Notis Baronij & Tomo 2. Annal. hunc Philippum nequam fuisse Alexandrinum Episcopum, ut scribunt Beda Vuardus, & Ado; neque rursus Imperatorem, ut Cedrenus in Maximino; Sed prefectum Augustalem AEgypti: Passumq; anno Imperij seu 10. qui fuit Christi Domini 204. Zephyri ni Papæ 2.

* al. Mauri-
lionis, Mau-
ritij:
Vide Tom.
4. Annal. C.
Baronij. &
Notat. in
Martyr.
Rom.

VITA S. *MAVRILII, EPISCOPI ANDEGAUENSIS: Ex ea quæ est per Fortunatum Clariuit temporib. Theodosij Imper. & Honori eius filij: anno Salutis 394. & seqq. Alius fuit eiusdem nominis episcopus Rhotoniensis, qui vixit circa annum Domini 1070.

MAY

MAURILIVS Mediolani splēdidis admodūm ortus parentibus, ab ipsis pene incunabulis à beato Martino sacris abutus literis fuit. Sed beato Martino Aria-
torum perfidia de ciuitate illa expulso, Maurilius ibidem est demoratus, donec à Sancto Am-
roso, ciuitatis istius episcopo, Lectoris officiū accepit. Intereà patre eius, qui totius pe-
tē Hesperię gubernacula tractabat, defuncto,
ipse amore cælestium totus incensus, relicta
nare, Martinum, qui tūc Turonicam admini-
strabat metropolim, expetit; eidemque diuinis
occupatus officijs constanter adhæsit: donec
laoris omnib. initiatus, ad ardua magis eniten-
tiam sibi existimaret. Adeptus itaque sacerdo-
tij honorem, cùm monasticę vitę disciplinam
vite adamaret, B. Martino in Domino valere
iusto. Andegauorum aggressus est urbem: ubi
fauum super Ligerim fluuium quadam in villa
querens idolorum culturis dedicatum inuenit.
Quod cum animo eius incredibilem inureret. Fanum dæ-
dolorem, neq; tamen humana virtute subuer- monum, pre-
tare posset, tota mente ad Dominum conuer- cibus sus
sus precib. incubuit; donec ignis è cælo de mis- mirabiliter.
sus & fanum & simulacra, & quidquid deniq; subuertit.
immunditia erat, momento temporis in faul-
lam & cinerem conuerteret. Eliminata itaque
omni spurcitie, honorabilem Christo fundauit Condit ibide
Ecclesiam, eamq; populi frequentia & pieta- Ecclesiam.
tis studio celebrem reddidit: ac bis senis annis,
multis clarus virtutibus, sedulò administra-
vit. Nam & hominis cuiusdā aridas à nativita- Claret mi-
te manus Crucis signo mirabiliter curauit: & raculis.
temoniacam catenis vinclam & luminib. or-

H h 3 batani

batā integrō sanitati pari ratione ac virtute re-
stituit. Ictum quoque à viperā puerum, & toto
corpore tumidum, atque ipsa cum morte lu-
ctantem, Crucis signo ad vitam reuocauit, &
sterili insuper deuexæ ætatis foeminæ preci-
bus suis partum impetravit: aliaque sanè effe-
cit, quæ minimè vulgare sanctitatis testimoni-
um præbebant.

Non longe à vico Calonnæ, qui viri sancti
incolati (quanquam diuersis idolorum titulis
decoratus) dæmonibus exosus erat, simulacrum
quoddam mira populi superstitione coleba-
tur. Eò contendens Maurilius animi dolore
saucius, idolum signo Sanctæ Crucis opposito
euertit, dæmonesque, immenso fœtore reli-
cto, in fugam compulit. Deinde simulacris om-
nibus igne concrematis, eodem in loco mona-
sterium condidit: & multos diuturna demonis
seruitate oppressos in libertatem Christianam
vindicauit.

Proximis exinde diebus, cùm negotiatores
inter diuersas mercium copias, Italos virtuose
sexus per Calonnæ prædium in Hispaniam ve-
nales ducerent, unus eorum, magno profiliens
impetu ad Ecclesiam confugit; moxque prouo-
latus cum lachrymis pedibus confessoris, ora-
bat redemptionem; fletibus commotus sacer-
dos, sinè mora pro captivo, ipsius Domino sup-
plicaturus egreditur. Sed Dominus, spretis
Maurilij precibus, suis innuit, ut ipsum ab asy-
lo vi auellerent. Ministris impigre parentibus
& vim facientibus, captiuus immensis clamori-
bus opem sacerdotis implorare. Sacerdos
vero flexis solo paululum genibus, piis pro
captiuo

*Condit mo-
nasterium
in vico Ca-
lonne, fuga-
ris inde dæ-
monibus.*

*Confudit ad
virum Dei
captiuus qui-
dam.*

ptiuo ad Deum fudit lachrymas : ad cuius *Precibus ob-*
tinet captiuo.
 protinus tanta vis febrium dominum i-
 us arripuit, vt antè spiritum exhalaret , quā *missionens.*
 ministris vllum remedium adferri posset.
 vius morte subitanea reliqui tanta sunt op-
 tissimae formidine, vt relicto captiuo sibi vitam
 preparentur; veriti ne terra viuos omnes ab-
 oderet. Vir verò beatus terræ prostratus, im-
 mensis singultibus Christum pro defuncti fa-
Suscitas.
mortuum.
 late precabatur , nec antè è solo surrexit, quā
defuncto vitam , & captiuo acquireret li-
betatem.

His alijsque , quæ studio breuitatis omitti-
 bus, vir diuinus in vico Calonnæ clarus mira-
 milis, ab Andegauensibus pastore orbatis anti-
 expetitur. Fiebat hoc ex mente & consilio
S. Martini:
præsulus te-
stimonium
de S. Mauri-
lio.
 illissimi Præsulis Martini; qui Andegauum
 uerat , & tumultuantem in electione noui
 constitutis plebem pariter ac nobilitatem seda-
 uerat; cùm clarissima sanè sanctitatis testi-
 monia Maurilio perhiberet. Nec ipse solùm,
Inuitus ra-
pitur ad As-
degauensem-
Episcopatum
à B. Martino
consecratu.
læ Spiritus sanctus in specie columbae su-
perclus caput in ecclesia apparens , neminem
calacri muneris functione dignorem esse te-
statu est. Itaque Maurilius , & miraculo &
precibus victus à Beato Martino consecratus
suscepit sacerdotium , Apostolica redimitus
simplicitate, ac cordis puritate perlucidus, af-
fidiis precibus, vigilijs, & ieunijs intentus, vt
commissum sibi gregem Domino & integrum
& ab omni peccati cōtagione purum restitue-
ret. Rutilabat in eo tanta Domini gratia, vt nō
minor a per eum, quā dudum per Apostolos,
Quanta ope-
ratus fuit
signa & miracula fierent.
miracula.

Quodam die viro sancto in basilica beati Petri sanctam solennitatem celebrante, aduenit cum moriente puerō matrona; cui quondam sterili eundem suis precibus apud Dominum obtinuerat: postulans, ut antē obitum eum consignare, & contra dæmonum insultus morire dignaretur. Sed præsule diutiū paululum in sacro sancta oblatione remorante, puer ē vita excessit. Explēto autem mysterio ut cognovit antistes, eum nullis munitum sacramentū migrasse, incredibili ea propter dolore sauciū, totum se lachrymis dedit, quod oniculam chrismatis dono consignare distulisset. Cumq[ue] diu multumque eam negligentiam deploraret, neque tamen ullam turbat conscientiæ tranquillitatem inueniret, consilium cœpit, ut istud negligentiaē piaculum durioribus poenitentiæ laboribus expiatet. Igitur relicta clam patria, assumptis secum clavib[us], sanctorum reliquiarum, quibus Ecclesia Andegauensis decorabatur, conseruavit nāvim, prius tamen in lapide quodam littoris, transitus sui die inciso. Cumq[ue] processisset in altum, claves contemplando mirandoque quare secum eas sumpsisset, de manibus elapsæ in equore submerguntur. Tum verò nouo dolore saucius, cum lachrymis exclamasse fertur: Nisi has iterum videre meruero claves, patriam urbēque, quam effugio, nunquam repetam. Transmissò verò mari, mox mutato habitu, professus se hortulanum, cuiam regionis principi se in seruitutem tradidit; ut corpus assiduo labore castigaret.

Interea plebs Andegauensis, cœlitus sibi quon-

*Clam se sub-
ducit ab E-
piscopatu.*

*Fit Princeps cuiusdā
hortulanus
sanctus Vir.*

a beati Pe-
e, aduenit
i quodam
Dominum
m eum co-
tus munire
aululum in
puer è vita
et cognoui
acramenit
dolore sau-
uod ouicu-
distulifer,
gligentiam
urbat con-
, consilium
m duriori-
, Igitur re-
claub, san-
ia Andega-
quim, prius
ransitus fini-
aleum, cla-
nare secum
e in aquore
ore fauia-
ur; Nisi has
riam vrbé-
am, Trans-
professus
principi se-
duo labo-
alitus sibi
quon-

ondam commisso viduata pastore, crebris
epit visionibus admoneri, & portentis terre-
re antistitem suum requirent: ni mallent
minens vrbi excidium præstolari. Itaque ni-
pauore perculsi, habito semel iterumque
prosilio, quatuor eligunt insigni virtute ac fi-
viros, qui sumptibus ex voto collatis & re-
unecessarijs ad itineris labores optimè in-
structi, antistitem indagarent, nec, nisi eo in-
vento, ad propria redirent. Igitur legatione
uita, vrbes oppidaque & vicos omnes præter-
gunt; omniq[ue] ferè perlustrata Europa, sep-
to tandem anno irrito conatu in partes Gal-
neuertentes, diuino ductu ad portum Oce-
aniaris, qui in Britannia manet minori, per-
severunt; ubi in littore residentes, scriptum,
qd suprà diximus, in silice inuenerunt: Hic
vnsigt Maurilius, Andegauorum Episcopus.
De tam euidenti alacres facti indicio, concé-
saq[ue] trans pontum abièrre securi. Cumq[ue]
in medio tranquilli æquoris vndas secarent,
repentē emersus è gurgite piscis immanis
profluiuit in nauim. Quo exenterato, reliquia-
rum claves de manibus viri sancti in mare de-
laplas, in pisces iecore repererunt. Quibus rá-
dem agnitis, ingenti stupore defixi metuunt,
ne cum ipsis Maurilius naufragium passus ma-
rinis belluis esca cesserit. Demissis igitur de
nauis ancoris, consilium inq[ue]unt, an eo testimo-
nio contenti domum redire, an verò cœptum
persequi debeant. Verumenim verò nocte
sequentis omnes pariter cælesti visione admo-
niti sunt; vt omisso inani timore, confidenter
pergerent, & cœptis fælicibus antistitem in

*Septem an-
nis tota ferè
Europa per-
quiritur.*

*Vide rem
stupendam.*

Hhh 5 patriam

patriam reducerent. Ea visione cuncti mirificè roborati, iter peragunt, Angeloque ductore, ad ædes principis, cui vir sanctus deferiebat, perueniunt. Ingressi autem, ilicò Maurilium, ut cum oleribus, quibus princeps viri consueuerat, præstò esset, inclamari audiunt. Illi verò eo nomine protinus excitati, oculorum aciem in omnes partes dirigunt: nec mora, cum oleribus Maurilium accurentem conspiciunt. Ibi tum gaudio pariter & admirazione confixi, confestim pedibus illius prostrati magno cum fletu rogant, ut propriæ ecclesiæ ac ciuitati subueniat. Ipse verò stupore similiter defixus, cùm se negare non posset, cum lachrymis repugnare, afferens se & voto & iuramento constrictum, nevnam in patriam rediret, nisi submersas in mari claves videre mereretur. Tum illi statim eas deponentes, cuncta quæ in mari viderat, quæque pertulerant, ex ordine referunt. Statim fama hæc percoluat, ipsumque sollicitat regé. Mirantur cuncti, & quem ut hortulanum habuerant, nunc ut beatissimum Præfulem venerantes adorant.

Cæterum Maurilius tot fatigatus precibus, & miraculis victus, statuit quidē patriam repetere, sed ita tame n, ut tota illa nocte vigilijs & orationibus mentem Domini attentus consulere, eius opè in omnibus implorare vellet. Eccè aut nocte cōcubia, lōgo fessus pernigilio, cùm leni sopore oppressus iaceret, vidit Angelum sibi dicentem: Surge Maurili, & populum te requirentium exequere votum. Nam &

*Tandem in
uenitur vir
beatus.*

*Nota hic di-
uinam pro-
uidentiam.*

is precibus cōmissas tibi Dominus seruauit
es & insuper reddidit puerū quem diutius
orans quēsiuisti. Quid multis? Mane reddito,
oncurrentibus vndiq; populis, magno cū ho- *Honorificè*
nore ad nauem deducitur, & traductus, nō mi- *excipitur à*
origloria à patria propria excipitur. Taliter *fidelium*
ue propriam regressus ad urbem, nimirū ex- *multitudine*
stantibus turbis, de Domini promissione se- *Andegauēsī*.
curus, venit ad pueri tumulū. Quo rastris dis-
coperito, inuocat diutissimè planctibus Chri-
tum. Tandem expleta cum lachrymis oratio-
nytrię consurgunt, Maurilius de oratione, *Eccrē pro-*
apuer de morte. Quem septiformis spiritus *fectō stupen-*
patia consecratum, ex euentu vocavit Renatū: *dam de pue-*
quidiuinis cultibus ilicò mācipatus, & à bea- *ro tot annis*
ta Maurilio diligenter eruditus, tantis prome- *mortuo.*
niflorere virtutibus, ut post Mauriliū pon-
ticealem Andegauēsī Ecclesiæ cathedrā post-
domus sortiretur vt hæres. Quod si quis fortas-
fizimauerit fabulosum, Andegauam recur-
rū ad urbem. Ibi enim inueniet preciosissimū *copatu.*

Christi confessorem Mauriliū immensis vir-
tutibus florentem & nec minus Renatum An-
tistitem, successorem ipsius miraculis corus-
cantem. Sunt enim & alia plurima virtutum e-
ius miracula huic nequaquam inferiora, quæ
propositi memores silentio præterimus.

Vt autem breui compendio quotidianam il. *Summa que-*
lius vitæ conuersationem ob oculos ponamus, dani vitæ s.
fane ab exordio Episcopatū sui ad usq; termi- *Mauriliij.*
num vitæ, vili tegumento & cibatu pertenui
contentus, mentem diuinis assiduò rebus intē-
tā habuit. Diebus verò Quadragesimæ, vesper-
tū die tertia cibus, panis in quam aridus, cū
salē

sale & aqua tepida, fractas inedia corporis vi-
res non nihil restaurabat: eodemque tempore
pedem foras proferebat nunquam: ne mens Deo
penitus intenta vanis rerum imaginibus delu-
sa vagaretur. Et quidem cum tanta severitate
corpus tractaret, & triduano plerumque leu-
nio conficeret, tamen viribus robustus, & fa-
cies rubicunda succiique plena occultam Dei
gratiam facilè declarabat. Nam cum deuen-
planè ætate totum vitæ curriculum infiniti
subdidisset laboribus, non caput, non dente,
non visum, non stomachum, non cætera mem-
bra dolebat; sed sui semper & ubique similis,
in diuina benignitate lætus exultabat.

*Ante mortem
eatur sibi pa-
vari sepul-
erum.*

*Miracula ad
eius funus.*

Talibus ergo ab ipsa pueritiae suæ ætate, flo-
rens virtutibus, cum transitus sui diem appro-
pinquare cerneret, haud procul ab Andegaua
vrbe ad Septentrionalem eiusdem vrbis par-
tem, duplum sepulturæ suæ cryptam adifica-
ri præcepit. Qua completa, septimo infirmita-
tis suæ die, ætatis suæ anno nonagesimo, Epis-
copatus verò tricesimo, pius pastor & doctor,
qualem de sacri fontis baptismate sumpsi, ta-
lem Idibus Septembris. Omnipotenti Deo a-
nimam reddidit. Cum autem die altera sacrū
corpus multis psallentium choris ad tumulū
portaretur, gemini ex utero matris cæci ad lo-
culum lumen illicò recipere meruerunt: & alius
quidam, triginta plus minus annis para-
lysis incommodo distentus, osculato beati fu-
neris feretro, pristinam illicò sanitatem re-
cepit. Cæterum quanti qualisque apud Do-
minum fuerit meriti, quotidiane virtutes &
miracula, quibus cum Dominus exornare
digna-

natur, luce meridiana clarius testantur.

TA S. AMATI, PRESBYTERI ET *Vide Tom.*
Abbatis Monasterij Romanici: Ex ea quæ est a- 8. Annal. C.
Baron.
Floruit temporibus Clo-
ary Regis Franc. anno Domini 617.

13. Septē.

Patria &

parentes S.

amati.

MA TVS præclarè indolis puer in sub-
 urbio cinitatis Gratianopolitanæ cla-
 ris admodum Romanæ stirpis ortus na-
 tibus, patrem habuit Theodorum nomine;
 cum cùm alijs laudibus tum virtute inpri-
 uis & religione ornatissimum. Qui cùm iam
 ne filium monasterio oblaturum deuouis-
 sum ad Agaunense coenobium dedu-
 it diuinis humanisque imbutus literis de-
 uno vitæ genere mature prudenterque se-
 condispiceret. Sed cum puero , deinde viro Triginta an-
 nis monastico statu salutarius, nihil ad ani-
 matus tranquillitatem iucundius videretur, an-
 modum triginta eodem in loco perpe-
 tuæ studijs & disciplinis exercuit mona-
 stiadeoque magis magisque indies diuino
 amore incaluit, ut intimam assiduò solitudinē
 cogitaret . Itaque clàm monasterio egressus, *Clam petie*
 hunc procul ad excelsi cuiusdam montis rupē *desertum lo-*
fecotulit. Interim ab Abbatे & fratribus ma-
pro studio quæsitus, tandem triduano exacto
sumio, ægrè inuenitur. Repertum orant fra-
bis, vt ad monasterium redeat, suaque præsen-
ta Abbatì cæterisque eius causa anxijs moero-
m adimat. Respondet ille; Sinite, queso, fra-
bis, finite me in hoc angusto loco mea lugere
accata, & Redemptori meo sedulò inseruire.

Cum

Cum ergò eum à sententia nullo modo dederit
cere possent, quærunt quam sibi velit alimo-
niam deferri. Quibus inquit; hordeaceus panis
& aqua post triduum mihi præbeantur: autio-
res verò cibos afferre nolite, ne breui hosti lu-
dibrio pateam. Abeunt fratres, indicant Abba-
ti repertum Amatum; exponunt nouum & hor-
ridum vitæ institutum. Mox ab Abbatे desig-
nat frater Berinus, qui officiōe illi min-
stret. Is accepto pane, vīceoq; aqua pleno, per-
git ad virum Dei, eiq; traditis vitæ necessarijs,
recedit.

Vexatur à
diabolo.

Intereā viro Dei orationibus intento tenta-
tor in corui specie adfuit; ablatoq; pane, aquā
effudit. Ea maligni fraude animaduersa Ama-
tus, Gratias, inquit, tibi ago Domine Iesu Christe,
qui me productiori vis exerceri ieunio. E-
rit mihi hoc magno emolumento, quandoquidem
nihil in hoc mundo geritur absq; tua pro-
uidentia. Non diù pōst Abbas misso ad illum
artifice, cellulam vel specū ei ædificari voluit.
Cumq; imprudēter artifex ligna multò brevi-
ora, quā structura poscebat, secuisset, accedens
ad virum Dei acceptū per imprudentiam dam-
num ei exposuit. Cui vir Dei, Vade, inquit, fili;
vade & rursus metire, noli autem existimare
quidquam damni acceptum esse. Tantum esto
in fide firmus. Eo abeunte rursusq; dimitten-
te, inuenit, (visu mirabile) tantum ad ligna ul-
trà mensuram accessisse, quātum prius deerat.
Aliud quoque miraculum per eum Dominus
patravit.

Cum iam annum unum aqua illi Berini mi-
nisterio ex vallium annibus allata fuisset, ille
fra-

Miraculum.

rrum miseratus penuriam, cunctos aduocauissitq; vt secum pariter humili cū fide prout Deum precarentur, vt fontē illis ē saxo appeditare dignaretur. Prostrati orāt finitissimis precibus surgunt; & vir Dei baculo, quem inu gestabat, petram percutiēs, mox aquam aperuō illic fluitantem elicit. Postea verò ea em in rupe exiguū terræ spatium vir sanctus tenuies, excisis virgultis, agellum tertiae partynius modij capacem effecit: qui deinde opera & labore eius sedulò excultus hordeum appeditabat. Porrò infra cellulā mola versatiliter strenue ferebat; eò potissimum, vt otiosumque hostes solitudinis præcipuos, si fugaret, animumq; in diuinis laudib. per tenò vigilem haberet. Et quidem cū calceis unquam vteretur, tum spatium illud, in quo solendi causa pedes extendere solebat, minusq; præacutis lapillis confratū erat, vt eo dolore & carnis tentationes & dæmonis infestationes repelleret.

Cum aliquādō in agello suo fodiendo sudore, vidit ab excelsa montis rupe, immani saxo ruete, repentinum suæ cellulæ imminere excidium. Puto equidē id satanæ astu & machinis accidisse. Sed vir Dei protinus accurrens, expresso contrà Crucis signo, In nomine, inquit, Domini nostri Iesu Christi præcipio tibi, ne ulterius descédas. Iā non longè à tecto mansiuncula aberat saxū; moxqué figens gradū, móbiad miraculum sanè inhæsit: penderq; etiam nū, nihil prorsus domicilium lēdens. Et credidit alias diabolus cū satellitibus accedēs, mihiabatur se funditus cellulā eueretur: cui fortissi-

*Ex petra ellit
cit fontem
aquarum.*

*Luctatur cō
somnia.*

tissimus Christi miles inconcuso & intrepidō
animo respondebat ; Dominus mihi adiutor,
non timebo quid faciat mihi homo.

Psalm. 117.

Loci illius Episcopus, qui intima ei familia-
ritate deuinctus erat, cùm crebrius virum Dei
pro Christi amore paupertatem sectantem in-
uiseret, statuit quādam pecuniae summam pro-
eius consolatione illi largiri . Cui Amatus,
Quæ tu mihi offers, inquit, optime antistes, et
illis tribuenda sunt , quos maior premit ino-
pia. Ego verò spretis huius mūdi impedimēti,
sicut nudus è terra egressus sū, ita nudus in pul-
uerē reuertar . Episcopus nihilo minus instat
importunè, vt munus oblatū nō respuat: sed cū
cerneret inexorabilem , pecuniam clām alta-
riolo, in quo sacrificare cōsueuerat, impoluit.
Cùm autem nocte exacta, ad sacra peragenda
mysteria vir Dei hora legitima accederet, re-
pertos nummos tanquam hostis tartarei insi-
dias execrans, in profundam, vi magna, abiecit
vallem, ita dicens : Dominus pars hæreditatis
meæ; ego his non indigeo. Vestis ei erat ex ver-
necum pellibus. Porrò in Quadragesimali ie-
junio pro quotidiana refectione post vesperti-
nas laudes quinque nucleis cum exiguo aqua
poco, vilis quidem, sed grata Deo illius mé-
sa instruebatur. Interdum verò triduana, & se-
pè etiam prolixiora sibi pīs ieiunia indicens,
membris quidē fessus, sed sancti spiritū gratia
plenus, Christo perpetuū exhibebat famulatū.
Balnearū fomentis bis tantū toto illic anno v-
rebatur ; antè Saluatoris natalem, & eius sa-
cram resurrectionem. Atque hæc illi corporis
cura.

per

*Eccè quantū
abominatur
Vir sanctus
pecuniam.*

*Vestis eius.
Cibū in
Quadrage-
ma.*

Per id tempus in Vosagi partibus vir pru- *abbas Eu-*
entia & religione celeberrimus Eustachius *stachius eum*
abbas, Italiā lustraturus, ad Agaunense ve- *secum ducit*
lūcōnōbiūm; vbi cognita egregia Amati vir- *Luxouium.*
ure, eum indē secum Luxouium perduxit: *Eustachij*
suo exemplo in amplissimo illo monasterio *vitam quæ-*
mnes ad ardens virtutis & religionis stu- *re 29. martij*
dium incitaret. Contigit autem, vt ea tempe- *Tom. I.*

ture missus à fratribus quasdam Austrasianō
non vrbes concionandi gratia, qua plurimū
mellebat, peragraret. Fuit tum vir nobilis &
populo cump̄imis honoratus, Romari-
cum nomine; cuius ad ædes nutu diuino sanctus
inertens, reuerenter & honorificè exceptus
fuit. Cumq̄e strata mensa, epulis pariter ac-
tometerent, Romaricus, qua erat pietate, au-
did eo aliquod salutis verbum expetijt. Cui
Amatus, vt erat haud vulgari prudentia &
dicendi facultate præditus, Cernis, inquit,
hunc discum argenteum? Quam multos is
me hac habuit, & deindē habiturus est ser-
vus. Ettu ipse, velis nolis, eius nunc seruus
eris; siquidem seruandi causa eum possides.
Et ille quidem nunc ex se edentibus æqua-
lem nauat operam; sed à te, qui eum nunc
seruas, de illo quandoque ratio exigetur. *Iacob. 5.*
Scriptum namque est; Aurum & argentum
testrum æruginauit, & ærugo eorum in testi-
monium vobis erit. Et ipse Dominus ait; Væ *Lucæ 6.*
vobis diuītibus, qui habetis consolationem
testram Hæc dicente Amato, Romaricus af-
fatu diuini spiritū permotus, aliquot diebus
Virum sanctum detinuit. Ut latius cum eo de
vera salute differeret, & cōsilium de mutando

vitæ genere captaret. Cui Amatus; Cùm sis, inquit, & generis nobilitate sublimis, & opibus pollens, & magno insuper ingenio præditus, equidem demiror te ignorare, qua via modòq; ambulandum sit. Sciscitanti quondam iuueni, quid faciendo vitam æternam possideret, respondit Dominus; Si vis ad vitam ingredi, serua mandata; quæ cùm ille à teneris se custodisse diceret, subiunxit Dominus: Si vis perfectu esse, vade, & vende omnia quæ habes, & a pauperibus, & habebis thesaurum in cælo: & veni, sequere me.

Romaricus vir illustris in disciplina monastica se subdidit; ac totum se Amato regendum formatum Ama to subdit.

Construunt virginum Monasterium.

Amatus in Cōcauo saxo moratur.

His auditis, Romaricus amore & desiderio Dei inflammatus, spretis diuitijs, & generis dignitate contempta, monasticis se disciplinis subdidit; ac totum se Amato regendum formatum dumq; tradidit. Postea verò Amatus insti- Etu diuino vnà cum Romárico virginum condidit monasterium: in quo tam copiosum Deo famulantum collegit numerum, vt virgines in septem turmas distributæ, noctu diuque per vices sine intermissione psallerent: ita vt semper virginis duodecim in unaquaque turma essent. Ipse verò solitudinis amantissimus in obliqua montis parte concavum pro domicilio habebat saxum, corporis longitudini accommodatum; in quod è pendente superius rup minister ligato ad funem tintinnabulo exigua panis particulam & aquæ haustum certis temporibus demittebat. Dominicis verò diebus inde progrediens, fratribus pariter & sororibus diuini verbi pabula promebat: & errantes consilio in viam dirigebat, laplosque consolatione erigebat.

Dehinc

Dehinc anno antè obitum suum integro ius-
sibi pro lectulo culcitram è cilicio densis o-
ram cineribus sterni; vt in ijs pœnitentiæ do-
modoq; ultimū vitæ actum perageret. Iacebat
iuneni, commoda corporis affectus valetudine, per-
eret, re-
di, ser-
custodis-
erfectu-
es, &
ælo: &
desiderio
ueris di-
sciplinis
formâ-
s instin-
um con-
um Deo
virgines
ique per
a vt sem-
urma el-
us in ob-
omidio
i accom-
ius rup-
o exigua
rtis tem-
ò diebus
z forori-
errantes
confola-
Dehinc

Dehinc anno antè obitum suum integro ius-
sibi pro lectulo culcitram è cilicio densis o-
ram cineribus sterni; vt in ijs pœnitentiæ do-
modoq; ultimū vitæ actum perageret. Iacebat
iuneni, commoda corporis affectus valetudine, per-
eret, re-
di, ser-
custodis-
erfectu-
es, &
ælo: &
desiderio
ueris di-
sciplinis
formâ-
s instin-
um con-
um Deo
virgines
ique per
a vt sem-
urma el-
us in ob-
omidio
i accom-
ius rup-
o exigua
rtis tem-
ò diebus
z forori-
errantes
confola-
Dehinc

*Vide molle
eius calciturā*

*En rigidam
penitentiam.*

*Epitaphium
S. Viri abi-
tientis hic sepulti, Domini misericordia de-
pso compas-
tum.*

*Apparet fræ
tribus.*

His ita constitutis, intermortuis vocibus *Excedit è
viuus.*
veniam ab omnibus postulando animam expi-
tit. Tertiò deinde à sepulturæ die fratribus
ter visum apparens, Ne contristemini, inquit,
terime à peccatis absolutum, & Comiter à
Domino acceptum: qui non multos post dies
tumibus bonis abundare vos faciet. His dictis,
paruit: & Rex paucis post diebus ducentos
tre aureos illis dono misit, locumque illum
a munificentia ornatissimum, reddidit.

Iii 2 Post

*Eius solenni.
tus.*
Post anni verò circulum corpus eius intra be-
tissimæ Virginis basilicam receptum fuit: eius
que natalis dies solenni dein gaudio quoran-
nis celebratus, frequenti admodum populoru-
concursu; ut tanti patris patrocinio frueretur.

VITA S. AMATI, SENONENSIS EPI-

*Vide Tom.
8. Annal. C.
Baronij. O.
Notat. in
Martyr.
Rom.
13. Septē.*
scopi vigesimi secundi: ex ea qua est apud V.P.
Laur. Surium. Migravit è corpore anno Salutis
690. qui fuit Sergij Papæ 3. Clodouei verò, ta-
tij eius nominis Francorum Regis 2.

BEA TVS Amatus parentibus non modo
Christianâ religione, verum etiam vita
probitate multum cōspicuis progenitus
est: qui eum piè educarunt, & in tenera ætate
literis erudiendum tradiderunt. In quibus ille
perdiscendis coetaneos suos facile excelluit;
*Magnus pro-
fectus eius
in litteris &
pietate.*
& quod præstantius multo est, cum doctrina
pietatem cōiungens, Christi mandatis se ac-
comodatare, die ac nocte illi seruire, & ab omni
vitio & peccato immunem sedulò se seruare.

Fuit Clericus. Ita verò constitutus, in Clerum ascitus est: in
quo ita se comparauit, ut vix quisquam illis-
milis inueniretur, qui conseruaret legem ex-
celsi, tam consummatè.

Porrò increcentibus cum ætate virtutum
incrementis, singulis Ecclesiæ gradibus suscep-
tis, cum non esset nescius, quanto quis est ho-
nore præstantior, tanto erga Deum feruen-
tiorem esse debere, & sibi ipsi magnam adhibe-
bat cautionem: & alijs siebat imitatione admira-
bilis. Contigit verò interea Senecium Seno-
nensium Antistitem humanis rebus excedere.

Marens

*Subrogatur
Senecio in eo
piscopatu Se-
nonensi.*

zrens itaque grex pastore orbatus, annuen-
bus Episcopis sanctum Amatum tanquam v-
num omnium dignissimum eligunt: & licet in-
num admodum in Cathedram Pontificalem
constituant. Ea autem Apostolica auctoritas dig-
nate populum sibi creditum sanæ doctrinæ
abulis reficiebat; benedictione confirmabat;
enigili cura custodiebat: in omnib. seipsum *qualem se in*
nemplum operum bonorum præbens. Adeò eodē gesse-
re dæmonibus erat terribilis & infestus, ut rit.
ideum tentandum accedere formidarent.

Hac tempestate Childericus Francorū Rex
biennis in Regno, cum ob nimiam sauitiam in *Childerico*
Francorum nobiles exhibitam, eoru dem in se *Francorum*
annos concitatasset; à quodam Bobilone, quem *Regi necato*
futili supplicio ad stipitem tentum verbera-*suctedit ger-*
fecisset: occisus est. In locum vero eius sub-*manus eius*
rogatur germanus eius Theodoricus: antea cū *Theodoricus*
Childericus eligeretur repudiatus. Quo audi-*dicitur Iu-*
nior.

Ebroinus, qui illi prius studiisset (ut qui eū
Childerico præferre annitebatur) & eius causa
in Monasterium Luxouiene detrusus esset, vel
timore malorum sibi ontè adiisset; ex monacho-
mutatus in militem, aduersus eos quos passus
esset aduersarios gladium strinxit: summoque *Peruertitur*
magistratu Maioris Domus eidem Regi Theo- ab Ebroino
dorico (ut & anteā eius patri Clotario) inhæ- *Apostata*
rens, nobiles complures obtruncavit: ac post-
modum opera eius Synodo verè tyrannica à
lege coacta multi Episcoporum ex eius sen- Exercet ty-
tacia Episcopatu priuantur: aliqui etiam
eum inauditi, irreuocabi exilio damnan-*rannidens*
cunt.

Inter quos fuit sanctus hic Amatus: qui mox

III 3 VBI

S. Amatus
mitetur in
exilium.

* Abbatum.
Huius S.
Fursei vita
habetur 16.
Januar.

Roman 8.

Iacob. 2.

Mauronti
Abbatis pie-
tas.

Construit
monasterium
in Broilo.

Mutat locum
exilij S. A-
matus.

vbi (quamuis præter ius fasque) abire in exiliū iussus est, ones suas Domino commendans, ad locum destinatum libentissimè proficiscitur, iussuque tyranni Peronam pagum Veromanorum perductus, sub egregio abate Vltano in custodia pmanet. Is Vltanus frater fuit Fursei & Foillani *Episcoporum: qui ex Hybernia regio stemmate orti, in Fraciam peregrini venerant.

Sub illo venerabili Abate beatus Amatus haud modico temporis spatio permanens; patientissimè ferens diuturnum exilium; verbis gratiæ & almoniæ subsidijs à beato Vltano confirmatus illud Apostolicum commemorans: Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Itemque illud Iacobi Apostoli: Omne gaudium existimate fratres mei, cum intentiones varias incideritis.

Per id tempus illustri stemmate ortus Maurontus, Adalbaldi & S. Rictrudis primogenitus, in aula Regis insignis habebatur. Is à beato Amando Episcopo Clericorum Abbas insluitus & ordinatus Diaconus, in fundo suo Brolo nuncupato monasterium in S. Petri honorem construxit. Porro Vltano Abbe interea hac luce subtracto, Rex Maurontū ad se vocata, iubetque vt Amatum Antistitem ē loco exiliū sine mera secum abducatur, & in suo monasterio custodiendum seruet: facit illicò Maurontus ut erat iussus.

Cum autem in itinere Cameracum venissent, S. Amatus solus orandi gratia Deipara virgo

XI
rginis bat
a tradan
onit, & vt
num nesci
domino ei
oud multe
usvidensq
aque ad be
nuliter pet
vinum ausu
ille comite
gs mandat
paratum se
afuerit an
nolatitia: r
Nadē cu
perfectioni
sumest tand
no eum pra
illum Dom
Amatus, a
fis coenob
usviribus
inferuire;
empla de se
& institutio
puritate.
Habeba
um, orati
tibus inh
quietis spe
cibat: & qui
at, proxim

exiliū
is, ad
scitur,
oman-
Vlano
uit Fur-
bernia
ini ve-
s Ama-
erman-
ilium;
ato VI-
omme-
s huius
abitur
: Om-
in ten-
s Ma-
ogeni-
i bezo-
nisti-
Brolo-
norēm
ereau-
voca,
exili-
onalte-
auron-
venil-
ejpara-
virgi-
rginis basilicam ingreditur, menteque cæle-
stia tractans fortè cucullum suum à collo de-
nit, & vtranque manicam ; adque solis ra-
num nescius suspendit : tam insigni miraculo
Domino eius sanctitatem demonstrante. Venit
tud multò post ad templum etiam Mauron-
us, videntisque admirabile signum obstupescit:
que ad beati Antistitis vestigia collapsus, hu-
miler petit veniam , quod tales ac tantum
rum ausus esset custodiendum suscipere. At
ille comiter ei respondens, ad quæcunque Re-
gis mandata sive ad carceres sive ad mortem
tratum se esse declarat. Quę verò deinceps il-
lufuerit animorum coniunctio atq; commu-
nitas: referri vix possit.

*En insigne
miraculum.*

Vnde cum indies in beato Amato totius
perfectionis gratia abundantior reluceret, vi- *Preficitas*
sum et tandem Mauronto, Broilensi Monaste- *Cœnobio*
rio eum præficere: & se & prædium suum per *Broilensi ins-*
illum Domino offerre. Coactus itaque sanctus uitus.
Amatus, atque inuitus planè præfecturam i-
stius cœnobij tandem suscipiens, totis proti-
nis viribus illic Domino sancte & religiosè
inseruire; subditis maximarum virtutum ex-
empla de se præbere: tam verborum doctrina *optimè præ-*
& institutione, quam vita simplicis eximia *est.*

Habebat autem iuxta templum cellu-
lum, orationis causa illic extructam; ubi cæ-
lestibus inhians, tanquam in quadam æternæ
quietis specula diuinorum cōtemplationi va- *Vacat con-*
cibat: & quia diu vitę actuosæ laborib. insudā- *templationi-*
bat, proximis suis pro virib. ministrans, iam cō- *bis diuinis.*

Iii 4 tem-

860 VITA S. IOANNIS CHRYSOST.

Feliciter
obit.

Catena fer-
rea ad cor-
pus eius po-
stea miracu-
lis celebris.

temptationi sic inhærebat, vt vni viuens Deo, mundo mortuus videretur. Tandem vt iam emeritus miles labore omni absoluere tur, à Domino vocatus, in pace quieuit. Fecerat autem adhuc viuens ferream catenam sanè immane eaque corpus suum constringerat. Hæc dederat pentè ab eius exanimi corpore soluta, multis attulit remedia sanitatis; præstante Domino nostro IESU Christo: cui est honor & gloria, in secula seculorum.

Vide Tom. 4 VITA S. IOANNIS CHRYSOSTO-
MI, Archiepiscopi Constantinopolitani: Ex ys-
que extant apud Metaphrasten, & C. Baron.
Not. ad mar-
tyr. Roman.

14. Septē.
Patria &
Parentes
eius.

JOANNES, qui ob admirabile & dulcissimum eloquentiæ flumen, Chrysostomi cognomen adeptus est, nobilissima ciuitate Antiochia, quæ in Cœlesyria sita est, oriudus, patrem habuit militaris gloriæ laude in primis celebrem, nomine Secundum, matrè verò Anthusam; & generis nobilitate & splendore virtutæ paucis secundam. Ij verò cùm antè profundiis ignorantia tenebris inuoluti nefario gentilium errore miserè cōflictarentur, fuere meritis haud dubiè filij diuino lumine illustrati, & ad sanctissima Christi sacra fœliciter adiuncti. Porrò Ioannes vt primū ex ephebis excessit, morum gauitate & senili quadā pruden-

ost.
 s Deo,
 t iam e-
 etur, à
 rat auté
 nmane-
 ec dere-
 multis
 Domino
 gloria,
 O S T O -
 : Ex ijs
 Baron.
 tes, Co-
 107. In-
 mpp. 13.
 inclusis
 dulcissi-
 omi co-
 ciuitate
 riūdus,
 optimis
 erò An-
 dorevi-
 profun-
 io gen-
 ère me-
 ustrati,
 ter ad-
 phebis
 dā pru-
 den-
 entia etatem transcendit: eamq; maximarum *Ardor discēt.*
 trium disciplinis tam excellenter ornauit, vt *di in Ioan-*
 tera præ incredibili discendi cupiditate o- ne.
 mia contemneret. Fuit autem in primis ab o-
 mi fastu vehementer alienus: prorsus vt abie- *Vera eius*
 fi & pusilli admodum animi esse diceret, gra- *magnanimi-*
 gita fortunæ vel naturæ bona ad superbiam *tas.*
 vanamque gloriam traducere. Ut primùm pa-
 tervitæ munere perfunctus ad cælos migrauit,
 Iohannes annos natus decem & octo, relicto Li-
 bano Sophista, à quo Grammatices & Rheto-
 rices præceptis imbutus fuerat, Athenas cōcef-
 tib; cum præstantissimis Rhetoribus & Phi-
 losophis assiduus mentē vberiori rerū omniū
 cognitione locupletauit: adeò vt nō modò am-
 plissimos sibi honores apud doctos probosque
 compararet, sed etiā magnā inuidiæ flammā a-
 pud æmulos præcipuis eloquentiæ laudib; ex-
 citaret. Et quanquam ab humanis laudibus ab-
 horret plurimū, abiecta q; quadā corporis *fastu.*
 specie infimum studiosè locū sectaretur, tamē
 hī nō poterat, vt inuidorū tela, quæ in eum à
 suis passim eiaculabantur, evitaret. Cùm die
 quodam præfectus Prgtorius Atheniensiū can-
 didatos dicendi facultate præcipuos cōuocas-
 ser, Iohannemque (iam tum forensib. eum nego-
 tis operā nauasse credendū est) magna cū lau-
 depræ ceteris differentē audiuisse, adeò in no-
 minis illius amorē concitatus est, vt inuitū &
 reluctantē magnis honorū præmiis decoraret.
 lares cùm Anthemiū eloquentiæ studijs inpri-
 mis deditū & laudis audissimum vehementer *Patitur An-*
 cruciaret, enixè contendit vt partā Ioanni glo- *themū obtre-*
 iam eriperet. Erat aut religione gétilis; & quia statorem.

Iii 5 non

non ignorabat Chrysostomū præcipiuū Christi cultorē esse, hanc illi apud præfectū calumnia struxit, vt diceret hominē à cultū deorum alienū, & māgicis Christianorū artib⁹ imburū, nō modò honore, sed etiā Academiae & ciuitatis iure spoliandum esse. Cumq; vrgeret & instaret, atq; incōditis clamorib⁹ virū sanctū obruere niteretur, & interim Christi numē maledi. Etis appeteret, Ioanne placidē respondentē, & Christi potentia tacitē interdū inuocāte, subitō à maligno spiritu arrept⁹ Anthemius, terre que allisus, impietatis suæ pœnā tulit; & astabibus ipsiq; præfecto ingentē admirationē timoremq; incussit. Stabant illi stupore oppresi, & rutilantē pietatis quibusdā radijs Ioannis faciem contemplantes, latentē diuinæ virtutis vim signis minimè dubijs agnoscebant: deinde supplicibus ab eo precibus contendebant, vt misero opem ferret. Ille, qua erat in omnes benignitate, hominis calamitatē miseratus, preces ad Deum pro eo fudit, & non modò à maligno dēmone, sed etiam à pestifero gentilium errore liberauit, & ad Christum adiunxit.

Hæc aliaq; præclarā fidei pietatisq; opera ve cognouit Athenarum antistes, statuit eum sibi successorem quouis modo ordinare: indignum nimirum ratus, tantam virtutem, tamq; eximiam dicendi facultatem in rebus forensibus consumi. At Ioannes maiora secum animo volutas, solitudinis secessum meditabatur; vt rebus terrenis exutus libera mente ipsum cælum penetraret. Hæc cogitantem, & instituti sui socium Basiliū Antiochia oriundum nactum, mater multis lachrymis & precib⁹, impediuit;

*Anthemium
dēmon in-
uadit.*

*Curatur à
Chrysostomo
in vitroque
homine An-
themius.*

*Cogitans so-
litudinem à
matre impe-
ditur.*

ū Christi
calumnia
rum alie-
butū, nō
civitatis
& infra-
ctū obru-
ē maledi-
dente, &
ite, subi-
us, terre-
; & alta-
tionē ti-
e oppref-
s Ioannis
e virtutis
t deinde
bant, ve-
mnes be-
tus, pre-
dō a ma-
entilium
nxit.
operant
eum sibi
ndigam
que ex-
rensis
imo vo-
r; vt re-
a cālum
i sui fo-
nactum,
pediunt;
& ar-

ardens pietatis stūdium maiore pietate re-
inxit. Inter hāc Zeno Tyri Archiepiscopus
stiochiam veniens, eum lectorem ordinavit;
pijs monitis ad omnem sanctitatis rationē
lementius accedit. Non multò pōst matre
hac vita ad meliorē translata, Ioannes ea iā
ra exoneratus, seuerioris disciplinæ institu-
m, Basiliūm sequutus, protinus arripuit: seqū-
tū omnia vni Deo in solitudine cōsecrauit. *Abit in soli-
tudinem,*
Inverò quæ eius potissimū fuēre lucubratio-
nē Certè posita sunt, secundum illud prophe-
tum, deserta in stagna aquarum, cùm fluenta *matre de-
functa.* *Psalm. 106.*
strin ex ei⁹ pectore pro opportunitate ma-
rant. In hac gratia, quiete & filētio duos il- *Scripta eius*
nde Compūctione cordis elaborauit libros; *in solitudine.*
tres de Prouidētia Dei magna admiratione *2. lib. de Cō-
mōdos; sed & aduersus vituperatores vītē mo-
punctione.*
ūtific⁹ nobile opus elucubrauit tribus libris *3. de Proui-
dētia Dei;*
ūtū: magnoperè admiratus aliquos adeo
mēlices reperiri, qui tam sublimi philoso- *3 aduersus*
pīz impudenter detraherent. Præterea de Sa- *vituperat.*
cedotio, de virginitate, aliaq; præclara inge- *vītē monast.*
& eruditioñis suæ monumenta edidit; qui- *De Sacerdo-
tio.*
bus magnum Ecclesiæ vniuersæ splendorem *De Virginī-
tate.*
utalit. Etenim ad Theodorum collegam, de-
factorem ignauum, vt ad erēnum, vndē excel- *Item alia.*
lērat, eum reuocaret, insignem edidit commē-
tūm: quem quidē peccati telo grauter fau-
sum medica manu curauit; sed mox is in dete-
ctora prolapsus, eo impietatis prorupit, vt
altero viri sancti fano consilio, apertum hāre-
nos patrocinium susciperet.
Porrò quanquā die nocteq; vir sanctus om-
eruditioñis genere Eccleſiam exornareret, ho-
mineſ-

864 VITA IOANNIS CHRYSOST.

mineſque cæleſti doctrina à vitijs ad virtutis amorem traduceret, multò tamen clarius admirandis pietatis operibus & ſe & alios illuſtrabat. Nam præter affiduum orationis ſtudium, quo laborati Ecclesiæ ſubueniebat, ſumma in primis agrotorum curā gerebat; quos pro insita benignitate quotidie viſitabat, & cū verbis tum factis à miferijs ſubleuabat: iple verò tanto rigore vitam instituebat, tantaque inedia & perpetuis vigilijs adeò ſe macerabat,

*Valeſtinis
ergo patriam
repetere co-
gitur.*

*Inſignia
quædā eius
miracula.*

vt volens nolens, ob contractas ex duro viuendi genere agritudines, patriam repetere & afflictæ vehementer valeſtini consulere cogitur. Inter hæc cum fama virtutum eius magis magisque increſceret, & in ore omnium cum admiratione versaretur, vir quidam Antiochenus illuſtri genere intolerabili hemicranij dolore torquebatur; adeò vt oculorum alter, vi morbi ē ſede ſua emotus, miſerando valde spectaculo in maxillam propenderet. Is cùm incassum in medicos oēs facultates conſumpſet, tandem deſperatione fractus ad Ioannem configuit. Ille verò hortatur hominem, vt nefario inanum deorum cultu relicto, ſordibulque animi per poenitentiam elutis, ad Christi accedat; certam ab eo & corporis & animæ ſalutem conſequuturus. Ea Ioannis admonitione Antiochenus fide adeò incaluit, vt humi ad pedes viri sancti ſe abijceret, arreptamq; vestis illius oram laboranti capiti oculoq; admouit; & dicto citius integrum ſanitatem obtinuit. Post hunc Archelaus quidam ex proceribus, lepræ maculis turpiter ac miſerè de-

formata-

sumatus, pari ad eum fide accessit: quem Ioannes postquam diuinorum eloquiorum aqua bluisset, iussit eum elementari quoque aqua mari, quo facto, protinus mundus ac purus esset. Eucleum quoque qui inuidia diaboli altero oculo orbatus miseriam suam assidue dolorabat, precibus suis restituit; & à dæmoniū ultu liberatum, ad Christi castra sub signo monastico adiunxit. Prætereā mulierem septem annos sanguinis profluuiio laborātem sanauit: quod admirabilius est, à foeda peccatorum contagione, quā maculata iustum Dei omnipotens iram sustinebat, salutaribus monitis integrè liberauit. Et ne infinita eius miracula nossequamur, quanta virtute integritate ac pietate coniunctus fuerit, vel ex eo cognoscere sit, quodd feras etiam bestias virtuti suæ subserit. Erat leo immanissimus, qui non modo terris villisque vastitatē, sed multis etiam hominibus crudelem sanè mortem inferebat. Eum nullis armis, nullaque virtute homines sperare possent, tandem ad virum Dei agris omnibusque desertis cōfugerunt, ut si qua posset immanem belluam virtute reprimeret. Ille diuinorum præceptorum contemptum eis exprobans hortatus est omnes, ut flagitorum confessione atque detestatione exparentur, viisque melioris studio infensum Christi numerum placarent. Hæc ubi dixit, tradidit eis crucē ligiam in locis maximè infestis desigēdam: quam defixa, in sequenti luce, immanis bellua antē tam exanimis inuenta fuit.

*Eccē vim
Crucis ad-
mirandam.*

His signis & virtutibus clarus, cum annos idmodūm quatuor in eremo exegisset, ne aliquam

quam ex nominis celebritate vanam gloriam contraheret, omnibus inscijs, in horridam speluncam soli Dei cognitus concessit; ubi annos duos rebus planè omnibus ad corporis usum necessarijs destitutus; solo pane vici- taurit. Et quanquam omnibus esset aëris iniurijs & infinitis incommodis expositus, tamen cœlestis philosophiæ dulcedine omnes vitæ acerbitates adeò dulces reddebat, ut quasi corporis expers grauissimam vim morbi, qua conflectabatur, non priùs sentiret, quam viribus destitutus, corporis sarcinam spiritum in terram deprimétem cognosceret. Hac ergo necessitate compulsus, vel potius diuino spiritu ex eo loco ad multorum salutem curādam de ductus, venit Antiochiam: ubi Diaconatus munere insignitus, annos quiq; admirādum de sanctitatis specimen præbuit. Interea Meletio Antiochiæ antistiti vita sanctissimè perfuncto succedit Flauianus; qui cum de more noctis intempestæ silentio diuinis esset meditationibus intētus, Angelus Domini cœlesti splendore coruscans ei altitit; monuitq; , ut sine mora loānem, diuinis virtutibus mirificè ornatum, sacerdotem Dei altissimi cōsecraret. Eadem ve rò hora eadem planè visio Ioanni oblata est; demque Domini angelus, ut Flauianum ad Ecclesiam tendentem sine mora sequeretur, horatus est. Hac visione simulq; cohortatione angeli excitatus Ioannes, quanquam non sine timore, paruit; ne diuinæ volūtati adeò manifeste resistere videretur. Cumque hora ordinatio nis adesset, & res diuina maxima cum ceremonia fieret, repente niuei candoris columba

Fugit in horridam speluncam.

Ex solitudine venit Antiochiam, & consecratur Diaconus; inde presbyter.

In ordinazione presbiterij columba

elitus delapsa capiti eius insidere visa est. Fit cælitus eius
agnus ad nouum spectaculum populi cōcur-
us cunctique admiratione oppressi, eximiam
vannis sanctitatem prædicant.

Cū itaq; gratia Spiritus sancti mirificè dota-
us esset, statim à suscepto presbyterij honore,
potidiè vrgēte Flauiano, conciones ad popu- *Mulier in*
lum habuit, quæ cùm sublimiores essent quām publica con-
vulgi captus eas assequeretur, muliercula cione eum
audam, ardenti pietatis studio commota nō redarguit,
abitauit in media populi frequencia eum re- *quod alta ni-*
turguere, quod genus orationis prorsus infru- *mis profer-*
pierū proferret. Tum ille euestigio iuuenilis
nimi, cuius est alta petere, instituto mutato,
ditionem faciliorem imis auribus accommo-
dauit. Qua ex parte illud est consecutus, vt cu-
bituauitate sermonū eius capti, publicis fre-
quentibusque acclamationibus, os aureum eū *Nomē Chry-*
sostomi vn-
pellarent. *Quod perindē ac inditum diuini-*
dē.

is nomē, veluti egregius titulus, in eius scri-
pis hactenus perseuerat.

Post hæc Flauianus, vt eum post se Ecclesiæ
Anochenæ antistitem haberet, rerum ei cu-
rit tradere voluit. Sed vir sanctus, ne eiusmo- *Fugit hono-*
di rebus plus nimium distractus à docendi stu- *res, vt libe-*
dio & pauperum visitatione arceretur, omni- *rius anima-*
bus modis honores illos subterfugit: seseq; in- *rum salutis*
credibili ardore ad animarū corporumque sa- *vacet.*

urem procurandam comparauit. Erat Antio-
chiae Euclia quedam illustris matrona, cuius fi-
lius ardente febre confectus in ultimū vitæ di-
trimen venerat, quæ cùm iam antè à medico-
rum arte magnis impendijs frustrâ medicamē
suptijsset, (quatuor namque filios eadem vi-
morbi

268 VITA S. IOANNIS CHRYSOST.

morbi extintos paulò ante lamentabatur ad Ioannem, consilium & auxilium imploratura, configuit: orans obsecranteque, ut quintum ab ipsa morte similiter penè absumptum liberare vellet. Cui Ioannes; Si, inquit, peccatorum foeditatem, qua polluta es, deferere, teque omnipotenti Deo per veram contritionem cōciliare velis, filius ab hoc prēsentī mortis periculo eripi poterit: fin autem, continuò eadem, qui priores quatuor, calamitas & eum & te conficit. Euclia, his auditis, cum lachrymis & cōbro singultu vitæ emendationem promittere. Ioannes verò aqua benedicta trina vice puerū aspergens sanum & incolumem matri eum restituit.

*En aquæ be-
nedictæ
virtutem.*

*In vt olim
hæretici ab
ingressu Ec-
clesiæ arce-
bantur.*

Eadem tempestate Pr̄fes ciuitatis, pravis Marcionis dogmatibus infectus, Orthodoxos innumeris malis opprimebat: porró eius coniux diris intestinorum tormentibus laborans, nunc à medicis, nunc verò ab hærefoes ministris sanitatem quærebat. Cumque ab omnissimis salutis exclusa in medijs cruciatibus Ioannis recordaretur, curauit se in lecto decubente ad templi fores deferri, firmiter secū stanques, si optatam à Ioanne salutem consequeretur, protinus relicta nefaria Marcionis religione, in Christi verba iurare. Cumque ad templis res delata esset. Flavianus & Ioānes foras prudeentes, Ecclesiæ introitum & ei & baulistis segregarunt; neque æquum neque honestum esse asserentes, ut eis templum pateret, quorum anima dogmatibus pietatis pertinaciter occulata erat. Illi autem, misericordiam deprecantes, promiserunt fore, si afflictæ matronæ sanitatem

con-

batur) ad
loratura,
intum ab
n liberare
orum fo-
ue Omnipotens
n cōcilia-
s periculo-
dem, qui
te confis-
nis & cre-
omittere
ice puerū
ri eum re-
, pravis
thodoxos
eius con-
laborans,
eos mini-
omni spe-
s Ioannis
cumbentē
stauens,
quereur,
eligiōne,
emplifi-
oras pro-
auilisne-
m esse al-
rum ani-
r occlusa-
recantes,
sanitatis
con-

onferrent, vt Marcionis dogma ex animo
rotinus reijcerent, & sanam Orthodoxorū fi-
am amplecterētur. His flexus Ioannes, aquam
Antistite benedictam adferri iussit, eaque
Præsidis coniugem aspergēs, in nomine Chri- *Aqua bene-*
tus Iesu sanam eam surgere & in columem abi- *ditta sanat*
iussit. Mira res: mulier, dicto citius, è lecto *infirmam*
aliens, domum abiit; & impia Marcionista- *Præsidis cō-*
rum superstitione relicta, vñā cūm marito to- *ingem.*
uque familia, pura ac syncera fide Christo
nomen dedit. Ea res cūm hæreticorum ani-
mos magno dolore afficeret, tum præcipue in
viam Ioannis accendit: adeò vt clam palam
vocumelijs eum appeterent, & magicis im-
munitatib. res admirandas gerere caluniaren-
ti. Sed ea calumniandi temeritas nequaquam
cum punē stetit: nam paucis post diebus cūm
a consueta impietatis suæ cōuenticula in do-
num vnam confluxissent, magnus terræmotus *Vltio diuinus*
abīcēd domūs fundamenta euertit; & incredi- *in schismati-*
bilem eorum multitudinem miserando valde *cos, viri san-*
teritu deleuit; alijs interim, qui prauitate o- *tti calumni-*
ponitorum imbuti non erant; magno miraculo *atores.*
ad vnum omnibus conseruatis,

His ita gestis, piij non modò in fide stabiliti,
sed alij etiam innumerabiles, prauis ad illam
vique diem opinionibus infecti, ad lucem ve-
ritatis adducti sunt: prorsus ut certatim simu-
lariorum templa demolirentur, domosque o-
moriās Deo excitarent consecrarentque. Por-
tin monte Ammano, ubi homines quadā im-
manitate bestiarum efferati degebant, doctri-
& virtutis suæ efficacia adeò dura eorum
hostia emolliuit, vt ab impio simulacrorum

K k k

cultu

870 VITA S. IOANNIS CHRYSOST.

Multos ad
Christi fidem
conuertit.

cultu ad suauissimum Christi iugum trahirent, seseque libenter monasticæ disciplinæ regulis subijcerent, ut puriorum Deo seruitutem exhiberent. In monte vero Casio dæmonum sacrificijs, pro dolor, celeberrimo, & idola subuertit & fana destruxit, & homines, infinitis erroribus miserrimè implicatos & dæmonum seruitute oppressos, tam excellenti virtute doctrinaque in Christi libertatem vindicauit, ut postea ipsis dæmonibus, qui locum illum incoluerant, propter vitæ sanctitatem valde terribiles essent. Potest etiam vniuersa illa, quæ circa Seleuciam habitatur regio, præclaris viri sanctissimi factis merito gloriari: ut potè quæ dæmonium cultu & nefaria simulacrorum religione purgata, nunc diuinæ ædes & viros omnibus virtutibus mirificè ornatos haberet.

Post hæc Nectarius Præsul Constantinopolitanus vita functus est; & Ioannes summo roscopius à populo Cœstan. cœnopolitano. litanus ciuitatis consensu, & magna Imperatoris Archadij voluntate substitutus. At Antiocheni nullo modo tanti viri doctrina virtuteq; spoliari volebant: prorsus ut Ioannem Constantinopolim destinare præcisè constanterque negarent. At vero Imperator arcans literis Comiti Antiocheno in mandatis dedit, ut Ioannæ pia fraude è ciuitate educeret, equoq; impetu celeri cursu abduceret. Fecit hoc tanta dexteritate, ut Antiocheni, nihil minus suspiciunt, paucis post diebus Ioannem pontifici honoris vinculis Constantinoli constrictum ceruerent. Ea res quamquam animos eorum cruciaret plurimum, tamen cum fructus, quos vir sanctus in ea Ecclesia faciebat, uberrimos contemplarcen-

Pia fraude
Constantino-
poli Episco-
pus creatus.

arentur, facilè conceptum animi dolorem
mierunt, & sibi Ioanniique gratulati sunt val-
e, quod ex eorum palæstra tantus tamque exi-
tus athleta ad Ecclesiæ totius stabilimentum
vadisset. Nam ut primùm pontificali infula
oblimatus est, licet antè strenuè admodum
contra animarum nostrarum hostes rem ges-
siceret, tum verò tanto ardore sacrum illud bel-
lum prosecut' est, vt quasi cōtinuò sacris, quas
populum habebat, concionibus classicum
ciceret, vt s̄euientis inimici infidias pruden-
tia vigilanterque præcauerent. Neque modò
Constantinopolim cælestis eius tuba peruasit,
vniuersas ferè orbis regiones quas præci-
padiaboli tyrannide oppressas sciebat. Cùm
melleisset Phœniciam simulacris adhuc de-

Multas gen-
tēs, & fanis illis execrandis humili stratis, tēs ad Chri-
stioria Christi trophæa erexit: virosq' pie-
stum tradu-

re p̄stantes immisit, qui dæmonis impetus cit: & here-
regellerent, populumq' Christianis sacrī i-
ticos conuer-
nūtum in omni religionis officio contine-
re. Indè verò ad Celtas Arianismi laqueis
implicatos liberandos perrexit; quos breui ab
errore ad primam fidei puritatē reduxit.
Ieyhas item Christianæ veritatis cognitione
illustravit; & quosdam etiam vicos Orientis
Iacobianis hæresi infectos repurgauit; & sic de-
nū vniuersam ecclesiā synceris fidei & pie-
tatis operibus efflorentem reddidit.

Porro in pauperum inopia subleuanda mirè Benignitas
beneficus fuit. Quicquid enim ex Episcopatus eius in pa-
uperib. munere accipiebat, id totum nosocomijs peres.

Kkk 2 nūiss-

nuissim: o victu vitam non tam sustētaret quām affligeret. Adeò namq; in sacrarum literarum meditatione absorptus erat , vt corporei aliamenti penè oblitus,die nocteque spiritualibus delicijs & diuinarum rerum commentatione animum pasceret . Cùm diuinias Pauli Epistolas ad Ecclesiæ totius vtilitatem interpretari decreuisset,dubia & suspensa cogitatione repente corruptus hærere cœpit, an earum interpretatio Deo grata esset. Cumq; altissimo noctis silentio timidè rem aggrederetur, ecce ipse gentium Doctor post sedem ad caput Pötificis, ore auri eius admoto adstitit; scribentiq; commentaria earum sanè luculenta & plane diuina dictare visus est.

Ijsdē temporibus cùm multi in Ecclesia ingenti auaritiæ morbo laborarent , & sanctissima quæq; vitæ officia pecuniæ cupiditate peruerterent , Ioannes sine intermissione pestem adeò nefariâ tollere nitebatur; sed ea res cùm omnium ferè, tum in primis ipsius Imperatricis odium sanè acerbissimum in eum concitauit. Erat Theodoricus quidam Patricius, vir opulentus & splendidus; cuius thesauros Imperatrix cùm honesta parum cupiditate experteret, iamque spe minimè dubia eas deuorauit, is Ioannis consilijs & suasionibus inductus, mammonam iniquitatis pauperibus erogauit; & prudenter sacculos non veterascentes inde fibi confecit. Quæ vt rescuiuit Imperatrix, statim odium, quod animo iam antè parturiebat, in eum exprompsit; alijs odio eius inquis calumnijs opem fermentibus . At verò quantanimi fortitudine & constantia vir sanctus iustitiae

*S. Paulus ei
in Epistolas
commentan-
ti adstat.*

LUC. 12.

*Suscipit Vi-
duarum &
pauperum*

OST.

et quām
terarum
orei ali-
tualibus

otatione

i Episto-
rpretari

ione re-

m inter-
fimo no-

eccē ip-

ut Pōti-

ibentiq;

& plane

clesia in-

anctissi-

ate per-

e pestem

res cūm

peratrici-

concita-

s, viro-

ros lm-

te expe-

moraret,

ductus,

rogauit

tes inde

trix, sta-

ariebat,

quis ca-

ianta i-

ctos iu-

sticis

titiae & æquitatis patrocinii suscepere, quan- patrocinium
aque virtute viduas potentium iniquitate op- sanè constan-
tressas defenderet, non erit abs re latius re- ter: unde in-
ferre. currit indig-
nationē Eu-
doxiæ Imper-
ratricis.

Alexandriæ Paulacius Dux exercitus magi- tratum gerebat; omniaque ferè Reipublicæ munia pecuniæ cupiditate metiebatur; & o- pesingentes quo quis tandem modo corraderet studebat. Ad hunc cùm vidua quædam, nomine Callitrope, delata esset, quod diuitijs abundaret, ille protinus quingentos ab ea aureos (in certum quo commento) exegit. Vidua magno nenu affecta, nè in grauiores miserias veniret, omnibus ferè bonis suis oppignoratis, quingentos aureos iniquo Iudici tradidit. Cùm au- tum post annos duos, munere suo defunctus, administrationis suæ rationem reddere cog- nitor, vidua oblata temporis opportunitate v- tens, euestigio ad Imperatorem accessit, de qua illata iniuria, iniustaque exactione grauiter conquesta est. Commisit protinus Imperator cùdam suo præfecto viduæ causam; sed ille muneribus peruersus non se vindicem, sed po- tius aduersariū afflictæ mulieri præbuit. Tum illa ad Eudoxiam Imperatricem confugiens, precibus ac lachrymis flagitauit, vt aliqua sui misericordia caperetur: & viduam bonis suis per summam iniustitiam exutam in integrum restitueret. Eudoxia hac occasione nouas cor- radendi diuitias audiissimè arrepta, Paulaciū accersit, eumque asperis verbis increpitū cen- tum librarum auri damnat; e quibus sex tan- tum & triginta numismata viduæ tradit, reli- quas verò suis opibus accumulat. Qua iniusti-

tia multò grauiùs afflīcta Callitrope, omniā
spe destituta, communi illo viduarum patro-
no, tanquam ultimo refugio, vti cōstituit. Nec
mora; Luctu & lachrymis miserabiliter defor-
mata ad Episcopum abiit; eiisque cum crebro
singultu calamitatē suā exponit; orat obsecrat-
que, vt afflīctæ viduæ & cum extrema rerum o-
mnium inopia certanti opem ferat. Ille nihil
cunctatus, neque Eudoxiæ furorem quicquam
veritus, Ducem quondam exercitus adiit, eumq;
verbis grauissimis de illata viduæ iniuria cor-
ripuit, & aurum ab eo requisiuit. At ille centū
auri libris ab Eudoxia se multatum, ac planè
ab ea causa absolutū esse respōdit. Cui antistes:
Pro delictis, inquit, publicis facta est illa exz-
ctio. Tu verò nō aliter effugies, nisi mulieri s^o
aureos numeraueris. Hæc dicens hominē fecū
abduci, & in tēplo custodiri iussit. Quæ res si-
mul ac ad aures Eudoxiæ peruenit, illa animo
vehementer cōmota, cū verbis minacibus a-
pud virum sanctū nihil proficeret, duos exte-
plò Centuriones misit, qui hominem vi ē tem-
plo abriperēt. Et illi quidem armis animisque
præferoces abierunt; sed cū templi foribus
appropinquarent, & iam iamq; irrumpere vel-
lent, vident (dictu mirabile) angelum Dei spe-
cie terribilem, stricta rhomphæa ab ingriffu
eos arcentem. Quo viso exanimati metu infa-
gam conuersi sunt: & Eudoxiæ admirandū spe-
ctaculum recenti adhuc stupore oppressi nar-
rarunt. Tum illa omnem animi ferociam po-
suit, & virum Dei effeminatis blanditijs à tan-
ta iustitia & æquitate eneruare conata est. At
vir sanctus, vt minis ita & blanditijs omnibus

Nita r.m
admirabi
lem.

supe-

omniā superior, eandemque semper & ubique animi
patro- constantia fortitudinemque conseruabat: Par-
uit. Nec laciumque, sicut ne Eudoxiae auxilio subni-
r defor- num, ablatam viduæ pecuniam integrum resti-
crebro tuere compulit.

His ita peractis, cū indefessa sanctissimi pon-
tiacis vigilantia, Ecclesia diuinæ fidei splen-
doribus magis magisq; illustaretur, & pietatis
illuminatione fidelium vita resulgeret, salu-
, eumq; tis humanæ inimicus tam prosperis rerum suc-
ria cor- cessibus irritatus, rebelles quorundam animos
le centu- apitissima malitiæ suæ instrumenta, excitauit,
ac planè ut virum Dei è medio tolleret. Hanc in rem
antistes: Theophilum, Seuerianum, Acacium & Anti-
Ha ex- ochum, & alios quosdam presbyteros & dia-
lieris. coni & na-
nē secū biles fœm-
res si- dum inuidiæ suæ armis instruxit, vt quouis tan-
a animo ne ei insidiæ
cibus- tur: quod co-
os exté rum luxus
i è tem- & pompa
imisque coargueret.
foribus Deo famulum suum protegente, in ni-
terevel- hilum reciderunt.

Inter hæc Theognostus, spectata fide ac pie-
te vir, Archadio Imperatori cum primis cha-
rus, cum cuidā Ariano Gaio nomine, admodū
esset inuisus, ab eodem de calunia in Impera-
tricem, apud Imperatorem accusatur; & iniu-
sta bonoru publicatione eum vxore & liberis
exilio damnatur; qui in ipso itinere vita fun-
ctus, coniugem extremo dolore & malis innu-
merabilibus circumuentam reliquit. Illa cùm
nullum prorsus in calamitatibus refugium ha-
beret, continuò in patria, opem viri sancti im-

K k k 4 plora-

*Multi preſ-
byteri, dia-
coni & na-
biles fœm-
inuidiæ suæ armis instruxit, vt quouis tan-
ne ei insidiæ
dem modo virum sanctum pontificia auctori-
tate exuerent. Et illi quidem, multis ac varijs
cum insidijs aggressi, nihil non fecerunt, quò
ad exitum perducerent: sed omnes eorum
conatus, Deo famulum suum protegente, in ni-
hilum reciderunt.*

*rum luxus
& pompa
coargueret.*

ploratura, redijt. Quam pro insita humanitate vir diuinus excipiens, cùm tota mente in eo esset, vt viduam in ablatam honorū possessiōnem restitueret, in aliam insuper calamitatem incidit. Cùm enim Imperatrix animi causa ex vrbe egressa in huius fortè viduæ vinea obambularet, accidit vt manu sua botrum vnum aut alterum execētū comederet. Erat verò lege cautum, vt cùm tale quid accideret, nimirum cùm Imperatores rem alienam quantumuis exigua contrectarent, dominium eius rei eisdem (domino tamen eius precio persoluto) accresceret. Eius igitur legis ope Imperatrix adiuta, vt viduam magis affligeret, simulque Ioannem, si fortè eam ignorantia legis contra legem defendere vellet, calumniaretur, vineam in numerum suorum suburbanorū retulit. Hæc omnia Pontifex vt cognouit, primò suadens supplicansque Eudoxiam ab immodico viduæ odio liberare tentauit: multa interim alia atque alia philosophiæ suæ medicamenta adhibens, vt exulceratum Imperatricis animum tandem aliquando sanaret. Sed illa, quo erat animi furore in Ioannem, responsa impudentiæ plena dabant; Romanæ legis auxilium adducens; quo iustè vineam illam suam esse defendebat. At Ioannes legem illam ab Imperatoribus à fide ac pietate Christiana alienis latam esse dicebat; neq; decere, vt puritas Christianæ religionis iniquis impiorum legibus subuerteretur. Quare monebat illam, nè se Iezabelis impietate contaminarer, suisque sceleribus Deum ad vindictam prouocaret. Hæc aliaque cùm nihil apud eam valerent, vir sanctus, qua polle-

*Imperatrix
Eudoxia ei
insidiatur.*

*3. Reg. 21.
Excommu-
nicat Impe-
ratricem.*

ut auctoritate, publico edicto ab Ecclesiæ lib-
eris in eo minibus eam coercuit, neq; prius ad communio-
nem sanctorum admittendam decreuit, quā
terrentem visceribus pestem digno medicami-
tus ex profligasset. Aderat dies Sanctissimæ Crucis
exaltationi sacer & magno hominum concur-
su celebris; cùm hominibus summæ infimèque
conditionis ad templum confluentibus, sola
Eudoxia iussu Pontificis repulsam patitur. Ea
res cùm tanta dignitate heroinam publica ig-
nominia notaret, tum adeò vehementi furo-
re inflammauit, vt in Deum Pontificemq; con-
sumelij inuecta, gladio fores templi aperiri
mandaret. Et quidem cùm è satellitibus vnum En ultionem
fricto ense vim inferre vellet, eccè manus diuinam in
ius protinus virtute sua destituta exaruit. templi inua-
quo sanè miraculo perculsa Imperatrix, cele- forem.
nigradu domum se indè proripuit; sacrilegus
verò poenitudine ductus ad sanctum accessit,
aprofusis lachrymis sceleris sui veniam po-
bulans, confessim manus sanitatem recupe-
ravit.

Hæc quāquam alijs salutarem metum incu-
terent, nō potuere tamen animum Imperatri-
cis, pecuniae cupiditate victimum & inuidiae sti-
mulis acriter concitatum, ad saniora perduce-
re. Non multò post Epiphanius Cypri Episco-
pus Constantinopolim venit, quē Theophilus,
iterat callido & vafro ingenio, ad suas partes
facilè allexit, persuasitque, vt sese à Ioānis fa-
miliaritate alienum ostenderet. Accessit dein- Brevis omnis
de Imperatrix, quæ quasi furijs quibusdam agi- malitia su-
ta omnes adhibuit machinas, vt Epiphanium per malitiā
in idem odium Ioānnis secum pertraheret: mulieris.

K k 5 con- Eccles. 25.

constanter impudenterq; asserēs, eū hæresi infectum esse, & Orthodoxæ fidei subuersionem impiè moliri. Cui Epiphani⁹; Si hæresi, inquit, cōtaminatus est, adfit & causam suā dicat; vt dignis pænitentiæ operibus conceptū animo sagitiū expiet. Sin autē tu, ô Imperatrix, odio parū iusto concitata hæc dicis, profectò minimè tibi assentitur Epiphanius. Tunc illa ab animi sui furore victa in execrandā hanc vocem pro-rupit. Nisi tu, ô Epiphani, manum adiutricem porrexeris, vt Iohannes exilio mulctetur, ego clausa idolorum templa aperiam, omnibusq; ea adoranda proponam. Quo audito, Epiphanius impiam foeminæ vocem execratus abiit. Iohannes verò in medijs insidiantium periculis relictus, tādem in grauissimam ipsius etiā Imperatoris inuidiā impiorū calumnijs incidit. Quam ille cū aliquamdiu pari animi fortitudine, vt cætera mala, sustineret, aduersarij nouis criminibus quotidie cōfictis assiduò labrabant, vt Imperator pontificia dignitate eum exueret & in ignotas terras procul amandaret. Dum hæc geruntur, impium conciliabulū extrā urbem in Ruffini prædio quodam nomine Quercus, conuenit, vt quantocius Iohannem ē sede exturbarent. Itaque post nefaria consilia impiè agitata, fraudibus & mendacijs instructi aduersarij, Iohannem aduocant, vt accusationibus responderet. At vir Dei optimo cōsciētiæ testimonio fretus, venire renuit; scriptoque nunciauit, se non conciliabuli alicuius, sed Oecumenici tantum synodi sententiam ratam habiturum. Hæc vt accepit didicique concilium, in eos, qui missi fuerant, irruentes,

alios

*En quid non
faciat ani-
mus inuidia
oppressus.*

*En verum
impiorū Con-
ciliabulum.*

alios grauiter cæciderunt; alios in vincula &
ferreos compedes coniecerunt; quos illi bac-
chantes sanctissimo antistiti parauerat. Dein-
dè absentem condénant, ac pontifica dignita-
te exutum exilio dignissimū iudicant: suadent-
que Imperatori, ut sentētiā à sacerdotibus in
Ioannem latam finē mora executioni mandet.

Itaque Imperator eis credens, missa manu mi-
litari, sanctum relegari iubet; populo eam rē
agrè ferente, & vi atque armis iniuriam à suo
Pontifice propulsare enixè cupiente. Sed vir
sanctissimus, publicæ salutis quām suæ studio-
sor, exilium haud inuitus subiit, & vespere in-
gruentibus tenebris, relicta ciuitate, ad Euxini
Propontidem appulit.

His Theophil⁹ alijq; dæmonis satellites elati,
aliqua impietatis suæ arma expedire aggressi
sunt: sed Deus vindex iniquitatis impios eorū
conat⁹ egregiè repressit, & famulū suū impro-
borū calumnijs diutius inuolui passus non est.
Nam dum vltio diuina
in urbem
Constanti-
nopoli⁹ &
Imperatorē
versionem minari videbatur; adeò vt populus,
qui Ioannem
iniustè dam-
nauerat.
recū Imperatore de illata viro sancto iniuria
expostularet, & præcisè in pristinam dignita-
tem eum restitutū vellet. Sed & Imperator ob
facinus imprudenter admissum ingemiscens,
sequē suosq; summæ iniustitiae condemnans,
missō confestim Brisone Eudoxiæ ministro,
Ioannem reuocauit, & amplificatis honoribus
quanquam inuitum & reluctantem in sedem
collocauit.

Mittitur in
exilium vir
sanctiss. ab
impiο conci-
liabulo.

Vltio diuina
in urbem
Constanti-
nopoli⁹ &
Imperatorē
versionem minari videbatur; adeò vt populus,
qui Ioannem
iniustè dam-
nauerat.
Reuocatur
Ioannes ab
exilio.

Non

Non multum intercessit temporis, cùm vir
Dei suo pro viribus officio fungens, dū omnes
impietatis labes ab Ecclesia remouere nititur,
in nouam eamque multò quām antē grauiorē
Eudoxiæ inuidiam incidit. Itaq; Theophilum

*Iterum ei in-
fidiatur Eu-
doxias.*

Alexandriæ degentem literis aduocat, vt rur-
sus opem ferat, quo Ioannem quouis modō ē
sede dignitateq; deiijciat. Theophilus cum re-
centi adhuc criminis nota infamis urbem re-
giam subire vereretur, Ariano canone absens
aduersus sanctum pugnauit, scribens, ei qui se-
mel de sede depositus est, minimē lictum esse
eandem absque Synodo repetere. Sed has calū-
nias cùm nullo ferè negotio submouisset anti-
stes, dicens se auctoritate pontifícia nequaquā
depositum, sed vi ab Imperatore expulsum, &
denuò vel inuitum ab eodem restitutum esse,
accusatores alia atque alia machinantes, tan-
dem post menses decem inuictum ad illud ul-
que tempus Imperatoris animum eō impule-
runt, vt recusaret sacra mysteria de manu Pon-
tificis percipere, nisi prius obiecta, vt dicebat,
crimina diluisset. Indè assiduis improborum
calumnijs magis magisq; inflammatus Archadius,
diuina ei mysteria interdixit: profus ut
vir sanctus in medio diuinorum apparatu (e-
rat enim dies, qui Christi à mortuis excitati
memoria, ingenti lætitia celebratur) ē summo
templo ad ædes quasdam sacras, quæ Constan-
tianæ dicebantur, cum populo se transferre
cogeretur. Ibi verò cùm magnus catechume-
norum numerus ad lauacrum regenerationis
confluxisset, seseque viri pariter ac fœminæ ad
sacramentum illud percipiendum ritè ador-
nassent,

assent, repente multitudo militum, duce Lu-
cio gentili, præferocibus animis irruit, & tur- *Vide hic*
ram illam iam iam Deo sacrandam in effusam *quam graues*
figam conuertit: & quod grauius est, sacrum *Vir sanctus*
liticem purpureo quorundam sanguine mis- *sit passus per-*
ta. Inde verò mentis quodam furore ebrij, sa- *secutiones.*
nos sancta corporis & sanguinis Christi myste-
ria nefariè conculcant, cæteraque religionis
omnamenta diripiunt, atrociterque in omnem
lexum desæuiunt; adeò ut sacerdotibus in car-
cerem abductis, & alijs pietatis cultoribus
hinc inde dispersis, perpetua mortis imago ob-
culos versaretur. Sed his omnibus inuitus
athleta Christi non cessit malis, quin potius
commissum sibi gregem è lupis dispersum in
campos sylvasque congregauit, ybi diuini ver-
bi abculo pascere eum non destitit. Erant fide-
les ad tria millia cælesti lumine recens illu-
strati; qui cùm candido amictu in patenti cam-
po (in templis enim non licebat) versarentur;
& Imperator eum fortè fidelium exercitum
conspicatus esset, ingenti admiratione captus,
quid nouum hoc spectaculum sibi vellet ro-
gauit. Cui aduersarij subdoli corruptores; Est,
inquiunt, impia Valentinianorum multitudo,
que insidias molitur. Quod simulatque dixi-
fent, armis animisque expediti impetu in eos
secerunt, & alios quidem ferro trucidarunt; a-
lios impositis plagiis in fugam compulerunt;
alios verò, quorū ingens erat numerus, in car-
ceres & vincula cōiecerunt: prorsus ut carce-
res, ecclesiā instar, diuinā laudes & cāti-
& hymnos resonarent; ecclesiæ verò carce-
ribus deteriores pœnas & flagella & tormenta,

ta,

ta, miserandum sanè spectaculum, exhiberent.

*Iterum exu-
lare iubetur
vir sanctissi-
mus.*

Duo inter hæc menses abiére, cùm Imperator vi aduersariorum persuasus Ioannē in exilium abire iubet. Tū verò sacer antistes multò ardenter pietatis operibus incumbere, suorum animos diuinis sermonibus confirmare, Ecclesiæ fundamenta stabilire, omniaq; diligenter peragere, vt eo absente Christiana religio pietasque cōtra impiorū vim atque arma, inuita perstaret. Posthac Ecclesiæ benè precatus, clā ad maris littus paucis comitatus abijt, ne fui lachrismis luctuque omnia cōplerent, abeūtemque vi retinerent. Accidit verò tūc res sanè admiratione digna, & quæ minimè vulgarem de illata viro sancto iniuria vindictā testabatur. Nam simulac Pontifex ciuitate excessit, terribilis repente flamma ex medio throno, in quo vir diuinus scripturas populo interpretari solmul obseruat, exsurgēs ad tēpli usque fastigium perusit, hereticorum indeq; vento subsolano ad regiā delata, ipsam horrendè populata est; domuncula interim, in qua asseruabātur vasa sacra, q; miraculi magnitudinē augebat, illæsa permanēt. Hec omnia cū aperte nimis sycophatarū impietatē argueret, ne ea propter in sépiternā ignominia vel mortis discrimē inciderent, statim diuulgato quorundā sermone cōmentiti sunt, flāmā illā a lohānitīs (sic n. antistitis discipulos & fautores appellabāt) excitatā esse. Hinc Præfect⁹ ciuitatis, qui rumoris illi⁹ pars magna erat, homo genitilis, Christi sacerdotes pastoresque varijs tormentis subiecit, ipsumq; Pōtificē vinculis astrinxit, militib. quibusdā in Bithyniā deportandū tradidit: Inde verò in quoddam Armeniæ opidu-

*Nota hic in-
figne mira-
culum, & si-
mul obserua-
bereticorum
impietatem
baud absimi-
lem nostris
temporibus.*

vidulū, Cucusos nominē; ab Isauris obsidione nocte & interdiu cinctum; quod si quandoque ciperetur, sperabat nefarius, virū sanctum cū reliquis interimendū: sed Deus, qui suorū sanc-
torū in rebus asperis præcipuā curā gerit, di-
minitus a Philadelphiū Anabisi episcopum ac
quendam Dioscorum opibus admodū pollen-
tem (apud quem & postea diuertit ac iugiter a al. alde-
mansit) admonuit, vt virum sanctum hospitio
exciperet, & à malorum tempestate, qua iacta-
nus fuerat, recrearent. Præstitere verò ijdem
suum haud impigrè summa liberalitate ac
largitate. Erat aut locus ille dæmonū cultu in-
famis; & populi miseranda simulacrorū super-
stitione cōfictati, frustrà à falsis numinib. opé
implorabāt. Cū verò fama Ioānis virtutibus &
miraculis inclyta in omnium ore versaretur,
aduxerūt ei hominē quendā paralyticū, vt eū
integro membrorū officio restitueret. Nec ab-
sunt vir sanctus; sed mox accepta conuersione Sanas Para-
& fide miseri, dicto citius eum curauit; eoqué lyticum, &
facto omnium animos ita repente conuertit, idolorū cul-
tore conuegetur.
vabinrato simulacrorum cultu certatim no-
mina sua Christo dare gaudent.

Inter hæc Byzātina sedes ab Arsacio emotæ Arscacius oc-
mentis homine, & loculo magis quam throno cupat eius
digno, occupatur. Quem cùm mensibus admo- sedem.
dū quatuordecim ægrè sedes illa sustinuisse, Post eum
mors nequaquam immatura abstulit: cui succe-
dens Atticus clauū ecclesiæ illius ita modera-
tus est, vt plurimi, qui fuga carceres & vincula Atticus ho-
tuadere poterant, credulitatis eius pertæsi, mo impius
Romam irent, vt Innocentio perturbatum Ec- & crudelis.
clesiæ statum & miserandam rerum faciem ex-
ponerent. Innocentius verò ea re grauiter, vt

*Honorius
fratrem Ar-
chadiū mo-
net, vt Ioan-
nem in dig-
nitatē re-
stituat.*

*Enīpias
fraudes Eu-
doxiæ.*

*Cucusso Ara-
bissum vir
sanctus abri-
pitur.*

*Inde Pityū-
tem versus,
sed eō non
peruenit.*

par erat, commotus Honorium admonuit, vt Imperatorem fratrem de tanta impietate corriperet; hortareturque eum, vt Ioannem in ablatam dignitatē restitueret. Præsttit hoc ipsum egregiè Honorius, fratremque acriter redarguit, & comparatas ab inquis in Ioannem insidias machinationesque pulchrè exposuit, per pulitque, vt virum sanctum ab exilio rursus reuocare proponeret.

Non latuerunt hæc Eudoxiam; quæ modis omnibus (erat enim in huiusmodi vafro admodū ingenio) persuasit Imperatori, vt prius eorum, qui Romæ erant, aduētum expectaret, quām Ioannem temeritate quadam in ablatam sedem restitueret. Interea clam vias portusque omnes, per quæ transitus illis necessariò futurus erat, obsidet, Romaque venientes detinet, atque in custodiam coniicit: ac postremo pessimè mulctatos literis spoliat.

Toto iam anno in Cucuso oppidulo vir sanctus cū admiranda virtutis opinione versatus fuerat, plurimosque ab erroribus ad veritatis cognitionem adduxerat, & incredibilē ærumnarum cumulum magno animo deuorauerat, cūm aduersarij nouis inuidiæ facibus inflammati aduolant: indequé abreptum Arabissum transmittunt. Neque tamē concitatus illorum furor vel tum quieuit; sed varijs insidijs, vt vita etiā exuerent, laborabant. Quam ob rem Pitlyntem versus, definitum ei locum exilij, penitus desertum, ripæ Pontici maris imminenter, eum quidem abducunt, vt fractam longis miserijs ætatem citò abrumperet, & tandem aliquando morte sua odium inimicorū expleret;

A*l*

Ast verò prius quam vir sanctus eò perueni- *Petrus & Ioannes A.*
 ret, fuit ab Apostolis Petró & Ioáne in medio certaminū decursu mirificè confirmatus ; qui postolice nocte quadam precibus incumbentí apparet, & iam iam sempiternam pro exantlatis laboribus præparatam à Deo mercedem adesse prædixerunt. Cumq[ue] verbis suauissimis cum consolati essent, postremò cibum quendam obtulerunt, vt eo collapsas vires robaret, alio deinceps nullo opus fore afferentes. Quo sumpto, reliquum iter inter innumerās militum iniurias ieunus ita peregit, vt cuncti eum nullius consolatione indigere perspicerent. At verò militum sauitia nihil de insita crudelitate remittebat : sed per singula ferè momenta nouis virum sanctum malis onerabat. Comanæ autem appropinquantes, in templo quodam manserunt: in quo eccè noctu Basilius præclarus Christi martyr, Comanensis olim Episcopus ei apparen[s] dixit: Bono animo etio Ioannes: Cras enim cælesti nobiscum mensa perfrueris. Hac visione monitus vir sanctus sequenti die, cum iam febris laborare sub Galerio capisset, cōfestim vestē splendida temporī & Maximiano dignitati congruentem induit; omnibusque, quæ secum deferebat in alios distributis, diuinam mysteria admiranda cum pietate ac religione in martyris basilica peregit; ijsdemque mysterijs munitus, post debitas Deo preces cum magna gratiarū actione psolutas recubuit; ac secundum beatā animā in manū Creatoris efflatus, decimo quarto Mensis Septem. Sacrū corpus fuit multorum lachrymis curatum, & globo Christi martyri Basilisco adiunctum.

LII

Porro

*Basilicus
martyr ei
apparet, quæ
coronatus
fuit anno
Christi 304.
sub Galerio
Maximiano
Imp. iuxta
C. Baronij.
Tom. 2.
Annal.
Obitus eius
admirabilis
& felicissi-
mus.*

cap. 128.

*Præclaræ e-
ius scripta.**Opus im-
perfectum in
Mattheū e-
ius nomine
indignum.
En mirabilē
eius visionē.**Translatio
reliquiarum
eius.**Vide Baron.
in Not. hoc
die & To-
mo 8. Annal.*

Porrò quod narratur prato spirituali de im-
mensa gloria beatissimi Præsulis huius, ex vi-
sione quadam, ut fide carens & mendacijs re-
spersum, reijciendum est. Vniuersam scriptu-
ram diuinam eum scriptis illustrasse, auctores
sunt Cassiodorus, Sophronius & Suidas. Indig-
num verò planè est eius nomine circumferri
54. homil. illas, opus imperfectum in Mattheū
appellatas: hæresibus scatētes. Tractatum quo-
que composuit, de eo quod nemo lædatur nisi
à seipso: quæ eius ultima videtur lucubratio.
Refert de eo S. Nilus epistola ad Anastasium:

quod omni ferè tempore, quo diuinum incru-
entum offerebatur sacrificium, videret domū
Domini refertam Angelorum cætu. Memoria
autem eius ritu solenni in Ecclesia anniuersa-
ria die celebrari incepit Calend. Octob. Anno
salutis 428. sub Celestino Papa, Imp. Theodo-
sio & Valentiniano.

Cæterū sacræ eius reliquiæ fuere trigesi-
mo primo ab obitu eius anno, qui fuit Christi
438. Theodosij Iunioris Imp. 31. Comanis Con-
stantinopolim solennissima pompa translatæ
atque à Proclo Antistite, in SS. Apostolorum
Basilica honorificentissimè reconditæ sexto
Calend. Februarij quo die celebris eius me-
moria, festiuo gaudio à quibusdam Ecclesijs
recolitur.

DE SOLENNITATE EXALTATI-
nis S. Crucis; quando Heraclius Impp. Cosroes
persarum rege deuicto, eam de Perside Hiero-
solymam reportauit.

COS

OST.

i deim.
s, ex vi-
acijs re-
scriptu-
uctores
s, Indig-
umferri
Mattheū
im quo-
atur nis
ubratio.
ultasium:
n incru-
et domū
Memoria
niuersa-
b. Anno
Theodo-
e triges.
t Christi
nis Con-
translatz:
tolorum
æ sexto
eius me-
Ecclesijs

ATIO-

. Cosrhoa
ie Hiero-

COS.

XIV SEPTEMBRIS.

887

COSRHOAS Persarum rex, extremis
Phocæ temporibus Aegypto & Aphrica
bello deuictis, ac Hierosolyma, multis
Christianorum admodū millibus cæsis, occu-
pata, Christi Domini crucem, quam Helena in
nonte Caluariæ collocauerat, in Persidem ab-
tulit. Itaque Heraclius, qui Phocæ successerat, fert.
multis belli incòmodis & calamitatibus affe-
tus, pacem petebat; quam à Cosrhoa victorijs pietas pro
insolente ne iniquis quidém cōditionibus im- recuperanda
petare poterat. Quare in summo discriminē
fassiduis ieunijs & orationibus exercens, o-
rem à Deo vehementer implorabat: cuius mo-
tus, exercitu comparato, signa cum hoste cō-
vulit, ac tres duces Cosrhoë cum tribus exerci-
tibus prospéro Marte superauit. Quibus cladi-
bus fractus Cosrhoas, in fuga, qua traijcere Ti-
grim parabat, Mardesam filium socium regni
designat. Sed eam contumeliam cùm Syroes
Cosrhoë maior natu filius ferret atrociter, Cosrhoë &
patrī simul & fratri necem machinatur; quam filij mors.
pulò post utriusque ex fuga retracto attulit: Heraclius
aque ita regnum ab Heracio impetravit, crucem re-
quibusdam acceptis conditionibus; quarum cipit.

Ergò Crux decem & quatuor post annis quā a Contigere
in Persarum potestatem venerat, recepta est: hæc anno e-
quam rediens Hierosolymā, a Heraclius solē- ius Imperij
i celebritate suis humeris in eum monté re- 19 quis fuit
vulit, quo eam Saluator tulerat. Quod factum Domini 628.
illustri, miraculo commendatum est. Nam He- Honorij Pac
raclius, vt erat auro & gēmis ornatus, insiste- pe 3.
re coactus est, in porta quæ ad Caluariæ mon- Nota insigniæ
tem miraculum.

LII 2

tem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

té ducebat: quo enim magis progredi conabatur; eò magis retineri videbatur: cumque eare & ipse Heraclius & reliqui omnes stupore defixi haberent, Zacharias Hierosolymorum Antistes; Vide, inquit, ô Imperator ne isto triumphali ornatu in Cruce feréda, parū Iesu Christi paupertatem & humilitatē imitere. Tū Heraclius, abiecto amplissimo vestitu, detractisque calceis, ac plebeio indutus amictu, reliquā viæ facile confecit; & in eodem Caluariæ loco Crucem statuit, vndē fuerat à Persis asportata. Itaque decretum est, vt quotānis, Exaltationis Crucis memoria celebraretur, quod ibidē fuerat reposita ab Heraclio, vbi Saluatori primū fuerat constituta. Agunt & Græci hac die Solennitatem Exaltationis S. Crucis, non tamē quādo per Heraclium Imp. deuictō Cosrhoē restituta est; sed cùm Constantino Imperante, gloria exaltatæ Crucis, maiori fulgore in orbe effulxit. Exstat tractatus egregius Epiphanius Episcopi, de signo Crucis quod apparuit Constantino Magno Imperat. Græci itaque longè antè Heraclij tempora, hac ipsa die eiusmodi celebritatem agebant: Latini etiam antè Heraclij tempora hanc diem Exaltationi S. Crucis dicatam coluisse videntur; nam in Sacramentario S. Gregorij de eadem hac die agitur. Punctatur itaque eadē solennitatem multò prius celebrari solitā; tanta deindē parta victoria, auctam redditamque ex eius rei memoria illustriorem.

*Hec C. Baron. in Not.
ad Martyr.
Roman.*

VITA

ITAS. MATERNI COLONIEN-

sium, Treurrens. ac Tungrens. Apostoli; Ex quo- Vide Baron.
dam praeclaro M S. Codice. Obseruandum autē Notat in
à studioſo lectorē, duos fuſſe eiusdem nominis, Martyr.
Coloniensis ciuitatis Episcopos. Maiorem hunc Rom.
Petri Apostoli videlicet discipulum; qui obiit Anna tom.
anno Domini 130. & Minorem; qui claruit tem- 3 anno Chri-
poribus Constantini Imperatoris. ft: 313.

CVM Petrus Apostolorum Princeps soli- 14. Septē.
dissima fidei Christianę fundamēta Ro-
mæ iaceret, cerneretque omnē occidē-
talem plagam, suo specialiter Apostolatui de-
tinatam, à se vno peragrari non posse, diligē-
tes vineæ cultores in omnes & Italię & Gallię
fines destinauit, qui terram illā vomere diui-
næ prädicationis subigerent, subactamq; satis
Euangelij fructiferam redderēt. Inter quos ad
Metropolim Treuirorū trinos destinauit vni-
te Trinitatis ad stipulatores Euchariū videli- **Treuiros**
tet, Valerium atque Maternum. Et Eucharium
quidem pontificatus; Valerium verò diacona- **mittuntur**
tus: Maternum autem subdiaconatus dotauit **ab Apostolo.**
honore. Qui vrbe Roma egressi, cùm omnibus **rū Principe**
circā ciuitatibus transeundo verbum salutis **Eucharius,**
predicarent, tandem in Elegia castello Mater- **Valerium &**
nus valida correptus febre humanis rebus ex- **Maternus.**
cessit. Reliqui dolore insperato perculsi, bea-
ti corpore sepulturæ tradito, pleni doloris &
tristitiae ad Apostolum regressi sunt: tanti ca-
sum infortunij nunciantes.

At verò Apostolus benignè eos consolans,
inbet cōfiderter ad opus Euangelij redire: tra-

LII 3 trato-

tratore efficacissimo, monet ut eum defuncto imponant corpori; contestantes ut cōcītē surgat, iterque ceptum peragens opus Euangeliū faciat. Hac illi consolatione erecti confirmatiq; quadragesimo demūn defunctionis die ad corpus redeunt. Quo terra egesto, cuius

*Reuocatur
ad vitam.*

*Ecclesia cō-
struitur ad
sempiternam
tantimira-
culi memo-
riam.*

ūmbra omne genus morborum depulerat, eius baculus defunctum ad vitam quoq; reuocauit Maternum. Cuius mortis occasio multorum fuit ad vitam resurrectio. Incolæ enim loci illius, viso tam stupendo miraculo, communis protinus simulacris, Christo sua dedere nomina: eodemque in loco Christiani Ecclesiam paulò post construxerunt; quam resurrectionis nomini ac gloriæ consecratam posteris tanti miraculi testem esse voluerunt. Illi verò post quām gentem illā Christianæ disciplinæ præceptionibus ritè imbuiissent, per Gallias miraculis vbiq; clari iter habentes, ad antiquissimā Treuirorum metropolim peruererunt; quam ingressi & doctrina & miraculorum gloria ita illustrarunt, vt omnes in circuitu gentes brevi repulsis errorum tenebris Euangelicam lucē receperint: & sese suaq; omnia Christi ministris libenter submiserint. Cūm igitur beatus Eucharius annis viginti & tribus, & Valerius decem & quinque vicissim in vrbe Treuiri pontificatum tenuissent, tandem & vita & pontificatus munere sanctissimè perfuncti, curam omnem & administrationem Materno transmiserunt.

Maternus in Episcopatu Qui tertius in ea sede pontifex constitutus, virtute ac doctrina ipsis haudquaquam inferior, vt Christi imperium latius propagaret, &

anitima
nis seru
guas adi
Coloni
grorum
lagium
tissima e
persticie
Matern
odijs &
illam i
post mu
peffus e
digioru
omnes a
doloru
tuxit. S
didit ba
lē prim
ternus a
mus eli
norifice
grippin
bus ciu
niensi, p
Natiuit
num ce
Qua
dine la
gressu
tus in se
lerium
rum sp
in capi

initimas quoque gentes à miseranda dæmonis seruitute eriperet, alias duas sibi contiguas adiit ciuitates: Agrippinam cognomento Coloniam, & Tungensem ciuitatem. Hæc Tū-
 gorum metropolis Francorum, quæ iuxta pre-
 fagium B. Seruatij coram Hunnis corruit, flore-
 tissima erat urbiuum, & diris adhuc idolorū su-
 perstitionibus dedita. Cōtra hanc pugnaturus
 Maternus Crucis vexillo armatus, omnium se
 odijs & gladijs constanter exposuit, quō gentē
 illam in Christi libertatem assereret. Tandem
 post multas, quas ab idolorū pontificibus per-
 pessus est, persecutio[n]es, pōdere veritatis pro-
 digiorumque ac cælestium splendore signorū
 omnes ad Christum conuertit: destrūctis que i-
 dolorum templis, ecclesiā Virginis Mariæ ex-
 truxit. Sed & alias plurimas insigni opere con-
 didit basilicas: inter quas Marię Hoyensis faci-
 lē primas tenet. His ita constitutis, beatus Ma-
 ternus ab vniuerso Tungensem populo pri-
 mus eligitur antistes; & Pontificali in sede ho-
 norificè collocatur. Igitur Tungensibus & A-
 grippinensibus ad fidem cōuersis, cùm his tri-
 bus ciuitatibus, Treuirensi, Tungensi & Colo-
 nensi, pontifex præcesset, fertur uno eodemque
 Natiuitatis Domini die, Angelo ductore diui-
 num celebrasse officium.

Quadam autem nocte dum ex pia consuetu-
 dine sanctorum loca psallens inuiseret, & in-
 gressus ecclesiam, vigiliarum prolixitate lassa-
 tus in somnū laberetur, vidi Eucharium & Va-
 lerium socios sibi assistere, & mirabili géma-
 num splendore coruscantes, splendiferissimis
 in capite coronis ornatos, tertiam manu tenere
 L 11 4 dicen-

*Prædicat eo.
loniensibus
& Tungensibus.*

*Construit
templa, idō-
lis deicōs.*

*Maternus
primus Tun-
gensem B.
Piscopus.*

*Eucharistus
& Valerius
ei apparent.*

dicentes: Materne, En cerne incorruptile præmij tui coronam, quā die tertio in Christi gaudio percipies fœliciter. His dictis, disparuere: ille verò à somno excitatus, illicè corporis sensit adesse molestiam; ita vt, debilitatis planè viribus ministri sui ope ad cellulā deduci debet. Sequenti verò die cōuocata fratum catura, præclarum ad eos sermonem instituit, & in multam vsque noctem protraxit: reliquum vero, quod supererat noctis, psallendo cum eis peregit. Inde corporis Dominici viatico munitus, eleuatis in cælum manibus, spiritum exhalauit. Obiit autem haud procul ab Urbe Agripina, octauo decimo Kal. Octob. anno Domini cœtesimo trigesimo. Cui⁹ obitu Treuireses cōperto, mox profecti pastorem suum repetebāt. Aderant & Tungrenses, qui sibi Colonensibus eum retentare volebāt. Cumq; pertinaci altercatione diu ab vtrisq; certaretur, quidā gravitate & canitie venerabilis cūctos monuit, vt à lice desistentes fano parerent consilio; & corpus Pontificis naui imponerent: eamque à littore fluctibus impellentes demùm quo Deus vellet abire finerent. Mira res. Nauis sacro onusta pignore, velo ac remige destituta, aquarum fluctuumque impetu dirigitur; ac paruz horæ spatio miliario ab urbe confecto littori applicatur: qui deinde locus ex tristitia Colonensium Rouvverkercken vocatus est. Tunc translatum. Treuireses corpus sui pōtificis à Deo sibi destinatum cum gratiarum actione Treuerim reuixerunt: & in Ecclesia non longè à reliquijs Sanctorum Eucharij & Valerij honorifice considerunt.

Fœliciter
obit.

S. corpus e-
ius Treuiros
translatum.

VITA

lē p̄r̄
sti gau-
aruēre:
ris sen-
anē vi-
debe-
n cater-
t, & in
um ve-
cum eis
o muni-
n exha-
Agrip-
Domini
ses co-
etebāt.
ensibus
i alter-
grau-
it, vt à
& cor-
ie à lit-
o Deus
acro o-
, aqua-
paruz
littori
Colo-
. Tunc
sibi de-
rim re-
liquijs
cē con-
VITA

ITA ET MARTYRIVM S. CORNE-
lij Papæ: Ex C. Baron. Annal. Tom. 2. Coronatus
est anno Christi saluatoris 255. Galli & Volu-
fiani Impp. 2. cum sedisset biennium.

CORNELIUS ciuis Romanus ex patre

14. Septembris.

Castino, qualis quātusque fuerit, & quo modo in Pontificem Romanū electus,

Cyprianus ad Ad Antonianū scribens, narrat

Cyprian.

his verbis: Venio iam nunc, frater charissime,

epist. 52.

al personam Cornelij collegæ nostri: vt Cor-

nelium nobiscum verius noueris, non de ma-

Cornelij e-

gnorum & detrahentium mendacio, sed de

lectio qua-

Domini Dei iudicio, qui Episcopum fecit, & lis.

Episcoporum testimonio, quorum nume-

rus vniuersus per totum mundum concordi v-

nitimite consensit. Nam, quod Cornelium

charissimum nostrum Deo, & Christo & Ec-

clesiae eius, item confessoribus cunctis lau-

dibili prædicatione commendat, non iste ad

Episcopatum subito peruenit; sed per omnia

Ecclesiastica officia promotus & in diuinis

administrationibus Dominum sæpè promeri-

mus, ad sacerdotij sublime fastigium cunctis re-

ligionis gradibus ascendit. Tum deinde Epis-

copatum ipsum nec postulauit, nec voluit; nec

in alteri, quos arrogantiæ & superbiæ suæ tu-

mor inflat, inuasit; sed quietus & modestus &

quales esse consueuerunt, qui ad hunc locum

iuinitus eliguntur, pro pudore virginalis cō-

cientiæ suæ, & pro humilitate ingenitæ sibi &

ostuditæ verecundiæ, non vt quidam vim fe-

cit, vt Episcopus fieret, sed ipse vim passus est,

Episcopatum coactus exciperet. Et factus est

LII 5

Episco-

Electionem

Cornelij an-

no Imperij

Decij 2. mē-

dicationis illus-

tre de eius ordina-

tione misse

Aprilis, fa-

runt. Factus est autem Cornelius Episcopus de

& am esse do-

cet Baron.

Annal. To-

mo 2. anno

Christi 254.

Episcopus à plurimis collegis nostris, qui tunc in urbe Roma aderant, qui ad nos literas honorificas, & laudabiles, & testimonio sux pre-dicationis illustres de eius ordinatione misse Aprili, facturunt. Factus est autem Cornelius Episcopus de Dei & Christi eius iudicio; de Clericorum penè omnium testimonio; de plebis, quæ tunc adfuit, suffragio; & de sacerdotum antiquorū & bonorum virorum collegio; cùm nemo antē se factus esset; cùm Fabiani locus, id est, cùm locus Petri & gradus Cathedræ sacerdotalis vacaret; quo occupato de Dei voluntate, atque omnium nostrum consensione firmato, quisquis iam Episcopus fieri voluerit, foris fiat necesse est; nec habeat Ecclesiasticam ordinacionem, qui Ecclesiae non tenet unitatem.

Tum deinde post Episcopatum non exam-bitum, nec extortum, sed de Dei, qui sacerdo-tes facit, voluntate suscep-tum, quanta in ipso suscep-to Episcopatu suo virtus? Quantu robur animi? qualis firmitas fidei? quod nos simplici corde & perspicere penitus, & laudare debe-mus: sedisse intrepidum Romæ in sacerdotali cathedra eo tépore, cùm Tyrannus infestus sa-cerdotibus Dei, fanda, atq; infanda commina-retur; cum multò patientius & tolerabilius au-diret leuari aduersus se æmulum Principem, quām cōstitui Romæ æmulum sacerdotē. Non-nè hic, frater charissime, summo virtutis & fi-dei testimonio prædicandus est? Nonnè inter glorio-sos cōfessores & martyres deputandus, qui tantum temporis sedit expectans corporis sui carni-fices, & Tyranni ferocientis vtores; qui Cornelium aduersus edicta feralia resi-sten-

Quanta lau-

de Ecclesie;

præfuerit.

qui tune
eras ho-
sus pre-
ne misé-
copus de-
rum pe-
tunc ad-
quorū &
mo antē
est, cùm
rdotalis
e, atque
o, quic-
s fiat ne-
dinatio-
n exam-
sacerdo-
a in ipso
rū robur
simplici
re debe-
rdotali
estus sa-
mmina-
ilius au-
ncipem,
cē. Non-
tis & fi-
nē inter-
tandus,
orporis
vltore;
ia resi-
sten-

uentem & minas, & cruciatus, & tormenta fi-
dei vigore calcantem, vel gladio inuaderent;
vel crucifigerent; vel igne torrerent: vel quoli-
bet inaudito genere pœnarum viscera eius &
membra laniarent? Etiam si Maiestas Domini
protegentis & bonitas, sacerdotem, quem fieri
voluit, factum quoque protexit, tamen Cor-
nelius, quantum ad eius deuotionem per-
tinet & timorem, passus est quidquid pa-
ti potuit, & Tyrannum armis, & bello
postmodum victum, prior sacerdotio suo
vicit.

Ea tempestate Nouatus Episcopus Africanus
Romam venerat, vt (quemadmodum in Africa
fecerat) Romæ similiter discordias conflaret. *Nouati im-
pietas &
machinatio-*
Erat is homo (vt scribit Cyprianus) rerum no-
tarum semper cupidus; auaritiae inexplibili
sapacitate furibundus; arrogantia & stupore *sus Cornelii.*
Epistol. 49.
hyperbi tumoris inflatus; semper istic Epis-
copis male cognitus: quasi hæreticus sem-
per & perfidus; omnium sacerdotum voce dā-
itus; curiosus semper vt prodat; ad hoc adu-
litor vt fallat: nūquam fidelis vt diligit; fax &
ignis ad conflanda seditionis incendia: turbo
& tempestas ad fidei facienda naufragia; ho-
stis quietis; tranquillitatis aduersarius; pacis
inimicus. Spoliati ab illo pupilli: fraudatæ vi-
duæ; pecuniæ quoque Ecclesiæ denegatæ. Pater
etiam eius in vico fame mortuus, & ab eo in
morte postmodum nec sepultus. Vterus vxoris
calce percussus, & abortione properate in par-
cidium partus expressus.

Hanc conscientiam criminum cum iam pri-
dem timeret, seque de presbyterio nō excitari
tantum,

396 VITA S. CORNELII PAPAE.

tantum, sed & communicatione prohiberi pro certo teneret, per se iudicium sacerdotum vo-
luntaria discessione præcessit; quasi euasisse sit
poenam, præuenisse sententiam. Igitur euaden-
dæ & lucrandæ damnationis voto ab Ecclesia
discedens, Romæ Nouatianum presbyterum
Romanum, ob Cornelij electionem inuidiæ
stimulis agitatum & animo auersatum, inue-
niens, vñā cum illo aduersus Cornelium age-
re, atque alios quoque quoscunque posset ab
eius communicatione retrahere, multa de illo
falsa iactare; cum confessoribus quoque in car-
cere adhuc detentis in illum obloqui; ac fal-
so quodam pietatis intuitu probos etiam il-
li infensos reddere conatus est. Machinaban-
tur hæc primùm secretò Nouatianus atq; No-
uatus; ambo Nouantes, & ad res optimas qual-
que statutas innouandas ac inuertendas egre-
giè comparati.

Epistol. 52.

Endetra-
tionis au-
gorem.

Purgatur
Cornelius ab
aduersario-
rum calum-
nijs.

Quænam autem calumniæ à Nouatiano at-
que Nouato aduersus Cornelium fuerint ex-
cogitatæ, ac iam propalatæ, atque ore propè i-
psorum omnium diffamatæ, Cyprianus eas o-
mnes falsitatis redarguens, scribit ad Antonia-
num his verbis. Quod autem quædam de illo
inhonesta & maligna iactantur, nolo mireris;
cùm scias hoc esse opus semper diaboli, vt ser-
uos Dei mendacio laceret, & opinionibus fal-
sis gloriosum nomen infamet; vt qui consci-
tiæ suæ luce clarescunt, alienis rumoribus for-
didentur. Explorasse autem collegas nostros
scias & verissimè comperisse, nulla illum li-
belli (vt quidam iactant) labe maculatum esse;
sed neque cum Episcopis, qui sacrificauerunt,

com-

communicationem sacrilegam miscuisse: sed
os demùm, quorum causa audita & innocen-
tia comprobata sit cōiunxisse nobiscum. Nam
de Trophimo, de quo tibi scribi desiderasti,
non ita res est, vt ad te pertulit rumor, & men-
tacum malignorum: Nam, sicut antecessores
nostri s̄apē fecerunt, colligendis fratribus no-
stris, charissimus frater noster Cornelius ne-
cessitati succubuit; & quonam cum Trophimo
maxima plebis abscesserat, redeunte nunc
Ecclesiam Trophimo, & satisfacente, & p̄e-
nitentia deprecationis errorem pristinum cō-
lente, & fraternitatem, quam nuper abstraxe-
runt, cum plena humilitate & satisfactione re-
ducante, auditæ sunt eius preces; & in Ecclesiā
Domini non tam Trophimus, quām maximus
barum numerus, qui cum Trophimo fuerat,
admissus est: qui omnes regressuri ad Ecclesiā
non essent, nisi cum Trophimo comitante ve-
nissent. Tractatu ergò illic cum collegis plu-
ris habito, susceptus est Trophimus; pro-
p̄o satisfaciebat fratrum redditus, & restitu-
multorum salus. Sic tamen admissus est Tro-
phimus, vt laicus communicet; non secun-
dum quod malignorum ad te literæ pertule-
runt, quasi locum sacerdotis usurpet. Sed &
quod passim communicare Sacrificatis Cor-
nelius tibi nunciatus est, hoc etiam de Aposto-
rum factis rumoribus natcitur. Hæc Cypria-
nus de calumnijs in Corneliū iam Papam con-
ditis.

Cæterū Cornelius in curam & salutē gre-
atis sibi commissi sedulō intentus, confessores,
qui hæreticorū perfidia & loquacitate captio-
faciuntur.

sa circumuenti ab Ecclesia descuerant, iusto dolore prostratos in Ecclesiam recepit. Erant hi nobiles illi tot Cypriani olim præconijs commendati, qui seducti aliquamdiu Nouatiano fauentes, partam tot laboribus gloriam denigrabant.

Interea hæreticis & scismaticis sedem Apostolicam acriter impugnantibus, & varijs insidijs vndique appetentibus, & Cornelio maiori virtute ac constantia defendente, vehemens sanè persecutio Romæ in Christianos exarsit,

quam ipse Cornelium perbreui Epistola ad Lupicinum Viennensem Episcopum exponit: Scias frater charissime, aream Dominicam vtero persecutionis acerrimè commoueri; & edictis Imperatorum Christianos vbique tormetis varijs affici: nam in Urbe Romana Imperator ad hoc constitutus est. Vnde publice neque in cryptis notioribus Missas agere Christianis licet. Exhortetur itaque Charitas vestra omnes credentes in Christum, ne timeant eos qui occidunt corpus, sed potius eum qui habet corpus & animam potestate perdendi. Iam plures martyrio coronati sunt. Ora ut perficiamus cursum nostrum nobis à Domino reuelatum. Vale frater in Domino, & saluta omnes qui nos amant in Christo. Hæc Cornelius ipso persecutionis exordio, antequam teneretur: coronatis interea nonnullis (vt ait) martyrio, & inter alios Moysè Romano presbytero, sub Decio olim iam propè biennium detento in vinculis.

Extat tomo primo Biblio. Sanct. a Significat Volusianum Gallifilum à Paire Au gusti nomine insignitum, nisi intelligi placeat Hostilianū Per pennam, qui regnantibus Gallo & Volusiano Imperator à se natu creatus non multò post pestilen tia absump tus est. Consule an nal. C. Baron. Tom. 2. Cor. uelij Papae, anno 2.

Interea Gallus, cùm regnum eius prospero fortunæ flatu ferretur, & res omnes ad voluntatem

gatem

zem flueret, sanctos ac pios viros, qui pro pa-
teius Imperij, proque vitæ incolumente eni-
Deum precabatur, crudeliter exegit; neque
Cornelio Romano Pontifici hac in re pe-
recit. Nam post gloriosam tum suam, tum to-
Cleri sibi Catholica communicatione cō-
uncti confessionem exul mittitur ad Centum-
ellas, vbi eum Cyprianus de prostrata perfi-
di triumphantem literis prosecutus est.

Mittitur in
exilium Cor-
nelius Papa.
Cyprian.
Epist. 57.

Cum verò hoc modò vnà cum presbyteris
& diaconis Romanæ Ecclesiæ Centumcel-
las missus exultaret, * Volusianus Augustus au-
dens fréquentem ad eum concursum, quodque qui reliquos
multi & inter alios Cyprianus ad eum scribe-
tent, iussit eum ad se Romam perduci. Fuit ili-
co Imperatoris mandato obtemperatum; ex-
hibitusque est ei noctu, & in Tellude, Præfecto
que Vrbis præsente, auditus, & ab eo interro-
gatus est: Sic definisti, vt nec deos consideres,
nec pcepta Principū, nec maiorū, nec nostras
minas timeas, vt contra Rempublicam literas
acipias, & dirigas? Cornelius Episcopus re-
spódit: Ego de a corona Domini literas accepi:
non cōtra Rempublicam. Iratus vehementer a Per Coronā
Imperator, iussit eum à suo amoueri conspē- intelligit,
tu: & sacrum eius os plumbatis cædi. Et si populi mul-
quidem Marti sacrificium offerre recusaret, titudinem,
finē mora capite plecteretur. Itaque sanctis vel coronam
fimo viro fortiter impietati repugnante, lata
et sententia, vt ad ultimi supplicij locum du-
ceretur.

* Sic C. Bar.
de Decio,
redarguit.

Tunc Cerealis, cuius custodiæ Pontifex com-
missus erat, virum sanctum supplex roga-
re, vt in domum suam, vxorem * quindecim * al. quinque
annis

annis lecto affixam, omniumque membrorum officio miserè destitutam visitare dignaretur. Erat illi nomen Sallustia. Ingressus Cornelius domum Cerealis cum duobus presbyteris & uno clero lectori, fudit hanc ad Deum orationem. Domine Deus, creator omnium visibilium & inuisibilium, qui dignatus es ad nos peccatores venire, ut nos saluos faceres; tu erige allisam hanc famulam tuam, & dona ei misericordiam tuam, sicut cæco nato donasti lumen ad cognoscendam gloriam tuam. Ettenens manum Sallustię, erexit eam, dicens: In nomine Iesu Christi Nazareni surge, & sta super pedes tuos. Quæ protinus surrexit, clamans, & dicens: Verè Christus est Deus, & Dei filius. Et dixit tunc Cornelio: Per Christum te adiuro, baptiza me. Et currens attulit vas aqua plenum. Viso tanto miraculo, milites quoque, qui erant, cum Cereali, omnes se ad Cornelij pedes abiecerunt magno cum timore, eandem baptismatis gratiam postulantes. Cornelius autem videns Dei manum in his omnibus, cunctos aqua salutari lustrauit: Oblatoque pro eis sacrificio laudis, sacrosancti corporis & sanguinis Domini participes fecit.

His ad aures Imperatoris ilicò perlati, is furore & amentia plenus, omnes foras muros portæ Appiæ ad templum Martis, ut sacrificarent, duci præcepit. At illi in percepta Christi gratia constantes, in idolum expuerunt. Quo facto, protinus ad supplicium protracti, & capite cæsi sunt; numero omnes viginti & unus, vñà cum beatissimo Pontifice, & Cereali cum coniuge Sallustia, octauo decimo Kalend. Octob.

*Oratio Cornelij pro salute Sallustiae, uxoris Cerealis.
Ioan. 9.*

Cerealis cum tota domo & militib. eredit.

S. Cornelium Papa cum Cereali eiusque coniuge & militibus capite plebitur.

ob. Eadem nocte beata Lucina cum Clericis
fusque familia rapuit martyrum corpora, se-
pelivitque in agro suo in Crypta iuxta coem-
terium *Calixti. Adnumerat S. Hieronymus *al. Callisti.
eandem Cornelium inter Ecclesiasticos scri-
tores. Rexit vero Ecclesiam annis duobus sub
Gallo & Volusiano. Cui ob Christum martyrio
coronato successit Lucius. Porro S. Leo Papa
exstruxit Basilicam S. Cornelij Papae nomine,
iuxta cæmeterium Callisti, via Appia; ut patet
ex lib. de Rom. Pontif. in Leone Primo.

VITA ET MARTYRIVM BEATI CY-
priani, Episcopi Carthaginensis: Ex Tom. 2.
Annal. Ecclesiast. C. Baron. Passus est multis
tropheis inclitus, anno Incarnati verbi 261. Dio-
nisi Papae 1. Valerian. & Gallie. Imp. 7.

CYPRIANVS, qui & Thascius, Cartha- 14. Septem-
gine ciuitate Africæ primaria oriundus, Cypriani
parentes habuit (quanquam eorum nul- Patria &
quid mentionem faciat) diuini claros; potē- genus clarus
tia conspicuos; genere cognitos; & senatorij
ordinis nobilitate illustres. A teneris literarū
studijs adhibitus, peccus suum bonis artibus ac
studijs egregiè locupletauit: adeò ut rhetoricijs
disciplinis egregiè excultus, cùm adhuc Gentili-
tia superstitione teneretur, magna apud eos
estimatione viueret, & florentissime Orato-
riam Carthagine doceret. Verum cùm iam Cyprianus &
Christianam amplexus esset religionem, ab illis Gentilibus
derisus ac vilip̄ēsus, & loco Cypriani, Copria- appellatus
nus vocitatus est: quasi quod elegans inge- Coprianus. i.
sum, & melioribus rebus aptum, ad aniles se stercorari.

M m m fabu-

fabulas contulisset. Cum autem genere esset admodum illustris, & potētia clarus, summis-
que eloquentiae laudibus ornatus, primariam
suæ ciuitatis adhuc Gentilis Senator obtinere
meruit dignitatem.

Cyprianus
Senator Car-
thagin.

Epist. 2.

Notā Lector
quid senserit
ante conuer-
sionem.

quam diffi-
cile affecta
relinquere.

Verum enim uero in eo rerum statu consti-
tutus, quas cum animo suo volueret cogitatio-
nes, ipse ad Donatum (quem in baptismate col-
legam habuit) scribens, haec ait memoratu-
nē dignissima. Ergo cum in tenebris atque nocte
cœca iacerem, cumq; in salo iactantis sœculi nuta-
bundus, ac dubius vestigij oberrantibus fluctuare,
vitæ meæ nescius, veritatis ac lucis alienus, difficile
prorsus ac durum pro illis tunc moribus opinabar,
quod in salutē mihi diuina indulgentia polliceba-
tur; ut quis renasci denuò posset, vt q; in nouâ vitâ
lauacro aquæ salutaris animatus, quod prius fue-
rat exponeret: corporis licet manente compage, ho-
minem mente ac animo mutaret. Qui possibilis,
aiebam, est tanta conuersio: vt repente ac permici-
ter exuatur, quod vel genuinum situ materia na-
turalis obduruit, vel usurpatū diu senio vetustatu-
inoleuit? alta haec, & profunda penitus radice sede-
runt. Erat iam senescens, vt appareat ex his, quâ-
do Christo nomen datus erat. At quid po-
ste a eandē difficultatem mente volutans, haec
addit.

Quandō Parsimoniam dicit, qui epularibus
cœnis & largis dapibus assuevit? & qui preciosa
veste conspicuus in auro atque purpura fulsit, ad
plebeium se ac simplicem cultum quandō deponit?
Fascibus ille oblectatus & honoribus, priuatus &
inglo-

inglorius esse non potest. Hic stipatus clientium cur-
reis, frequentiori comitatu officiosi agminis hone-
statis, pœnam putat esse cum solus est: tenacibus
semper ille cebris assuetum, necesse est, ut vinolen-
tia inuitet; inflat superbia; iracundia inflammet;
rapacitas inquietet; crudelitas stimulet; ambitio
delectet; libido precipitet. Hæc egomet sàpè me-
cum; nam ut ipse quam plurimis vita prioris erro-
ribus implicitus tenebar, quibus exui me posse
non crederem, sic vitijs inhærentibus obsecun-
dans eram: & desperatione meliorum, malis meis
veluti iam proprijs ac vernaculais adfauebam.
Hæc ipse nondum sacro baptismate illustra-
tus.

Sed postquam Cæcilijs presbyteri (alijs Cæci- *Cyprianus*
lianum appellant, vnde & Cyprianus Cæci- *Cecilium*
li prænomen sortitus est) rhetoris Afri nobi- *Catechistam*
lissimi ope ad fidé Christianam perductus est, *babuit.*
& facri baptismi vnda respersus, in spem con-
tra spem ad Ecclesiam tandem se cōculit, quid
semper, idem ipse his planè verbis testatur:
Sed postquam vndæ genitalis auxilio superioris
vulnere deterga, in expiatum pectus ac purum, *Nota quid*
super se lumen infudit; postquam cælitùs spiritu, *post conuer-*
sionem.
ansto, in nouum me hominem nativitas secun-
dare parauit: mirum in modum protinus confir-
mare se dubia: patere clausa: lucere tenebrosa: fa-
ultatem dare, quod prius difficile videbatur: ge-
nere posse, quod impossibile putabatur: ut esset agno-
ne terrenum fuisse, quod prius carnaliter natu,
tatis obnoxium viueret: Dei esse cœpisse, quod

M m m 2 iam

904 VITA B. CYPRIANI EPISC.

iam Spiritus sanctus animaret . Scis ipse profecto,
& mecum pariter recognoscis, quid detraxerit no-
bis , quidve contulerit mors ipsa criminum , vita
virtutum . Hæc & alia plura de se Cyprianus sa-
cro imbutus baptisnate.

Hieron. in
Ion. cap 3.

Cyprianus
omnibus re-
nunciat.

Cyprianus
adhuc Gen-
tilis uxorem
& filios ha-
buit.

Fit episcopus
anno Christi
250.

Magnæ sanè fuisse admirationis eius ad
Christum conuersionem , S.Hieronymus illis
verbis significare videtur, quibus ait: *Propona-
mus nobis beatum Cyprianum, qui cùm prius idolo-
latriæ assertor fuissest , in tantam gloriam verit, &
oratoriam doceret Carthaginē, audisse sermonem
Iona, & ad pœnitentiam conuersum in tantam re-
nisse virtutem, ut Christum publicè prædicaret, &
pro illo ceruicem gladio flecteret.* Quanto vero
cùm primū fidei Christianæ sacramenta li-
bauit, se ipso fortior, & ad victoriā sui robu-
stior factus sit , Pontius quoque diaconus, qui
eius gesta est prosequitus , docet ; dum ait, ip-
sum non longo solū tempore acquisitas diui-
tias in pauperes erogasse, sed sæculo nuncium
remisisse , charissima coniuge & dulcissimis
liberis Christi amore libentissimo animo,
commendatis illis Cæcilio presbytero, reli-
ctis , eminentioris vitæ iter confessim arri-
puisse.

Cæterū adhuc Neophytus per omnia ec-
clesiastica munia ad presbyterium promotus,
defuncto Donato Carthaginēsi Episcopo, sum-
mo tum Cléri, tum populi totius cōsensu, vno
tantum aduersante Fœlicissimo presbytero,
eiusdem Sedi Episcopus eligitur. Nec mirum
videri debet, vno pene eodemq; tempore , quo
Cæcilio eguit Catechista, ad episcopalē Sedi
fasti-

litigium prouectum esse. Nam dubio procul
adhuc Gentilis Christianæ religionis libros
vixit assiduè, & Tertulliani lector studiosissi-
mus, tantam Christianæ Theologiæ doctrinam
& Ecclesiasticae disciplinæ usum acquisiuerat,
et diuinarum scripturarum scientia imbuta
memoria & intellectus exsatiatus, sui exube-
rancia mox in torrentes ad alios irrigandos fo-
ras eruperint.

Verum ea dignitate ornatus, non tantum ea
qua mala sibi visa sunt, & Catholicæ Ecclesiae ^{Cyprianus}
aduersantia, procul abiecit: sed & excultam il- ^{factus chri-}
lum suam totoque Orbe spectatam dicendi fa- ^{stianus elo-}
quentiam, tot sudoribus partam, ac iugi exerci- ^{quentiam}
tione prouectam eloquentiam, Christianæ ^{missam fa-}
^{cit.}

simplicitati posthabuit, ac ut minus vtilem &
cessariam missam fecit: testatur hoc ipse ad
Donatum rescribens his verbis. In iudicijs, in ^{Cyprian. E-}
concione, pro rostris, opulenta facundia volubili p:st. 2.

ambitione iactetur. Cum de Domino Deo vox
est, vocis pura sinceritas, non eloquentia viri-
bepnititur ad fidei argumenta, sed rebus. Deni- ^{En insignem}
que accipe non deserta, sed fortia: nec ad audien- ^{eius discre-}
tie popularis illecebram culto sermone fucata, sed tionem in
ad diuinam indulgentiam prædicandam rudi ve- docendo.
ritate simplicitia.

Ac licet ipse eiusmodi in dicendo atq; scri-
bendo inierit rationem, ut non excrescentem
modò facundiā circumcideret, ac resecaret,
sed solotenūs demeteret: tamen tam Latini quā
Greci eiusdem facultatis omnium disertissimi,
tam sunt vehementer admirati. Nam Latinoru-
morum culmen Lactantius hæc habet: *Vetus*
M m m 3 *præci-*

Lactant. lib.
§. cap 8. de
eloquentia
Cypriani.

Gregor. Na-
zianz. orat.
in Laud. Cy-
priani.

De doctrina
christiana
lib. 4. 14.

principius & clarus extitit Cyprianus ; qui magna sibi gloriam ex artis oratoria professione quæsierat , & admodum multa conscripsit in suo genere admiranda . Erat enim ingenio facili, copioso, suauis & quæ sermonis maxima est virtus, aper- to: ut discernere nequeas, virtum ne ornatio in lo- quendo, ac facilior in explicando, an promptior in persuadendo quisquam fuerit . Græcorum vero Gregorius Nazianz. eloquentissimus, dum de Cypriani eloquentia differit , eam adeo emi- nentem atque sublimem predicat, ut dicere il- lud audeat, ipsum ea comparatioe ceteris ho- minibus præstitisse, qua solent homines bruta animalia antecellere.

Quod si post messem tanti estimata sunt paucæ humi inharentes spicæ residuez; quanti facienda erat prima illa florentissima elo- quentiae seges , quam humanæ gloria spirans aura iucundissime agitabat ? Quam quidem ex aliquibus eiusdem Cypriani locis licet veluti per transennam adspicere: reliquise enim ali- cubi Cyprianum quædā impressa vestigia, qui- bus qualis quantaque eius in dicendo vis esset quemlibet facile mente conspicere potuisse, S. Augustinus testatur.

Principio adhuc pace Ecclesiæ perdurante in eam totis viribus incubuit curam, ut disci- plinam diuinitus traditam, sed longa pace (ut ipse testatur) corruptam restitueret: sed cum non multis in episcopatu elapsis mēsibus horribili persecuzione, quodam veluti terrēmotu, Ecclesia vniuersa concuteretur, eoque suiret impetu tyrannis, ut complures licet fortissimi

lē se subducerent; sanctissimus Cyprianus pro talibus meritis Proscriptionis gloriā prome-
tuit. Sed cūm hæc plebi ethnīcē non sufficerēt, *Cyprianus*
turbationis impetu, clamore violento, ad Leo *ad Leonem*
dem eum populus repetitis suffragijs postula- petitum.
vit: quorum ille furorem diuino Spiritu nedū
suadente, sed propemodum impellente, pru- *Fuga eius*
denter declinans cessit; nē per inuercundam *prudens &*
eius præsentia seditio, quæ cœperat, plus pro-
uocaretur. Ante tamen secessum, aliquod con-
fessionis pro Christo specimen edidit. In ipso
autem secessu, et si absens corpore, spiritu ta- *Solicitudo*
men, nec actu, nec monitis defuit: quo minus *S. Cypriani*
secundū Domini præcepta fratribus consu- *pro Ecclesia*
leret. Testatur hoc abundē illius epistolę sum- *sua in ex-*
ma vigilantia & solicitudine refertæ. Et quidē *lio.*
cūm alia multa absens suo gregi prouideret,
tum, constitutis, qui sua vice fungerentur, Ter-
tullo presbytero posteā Episcopo, & Rogatia-
no seniore postmodū martyre, Britio denique,
& Numidico presbyteris, ipse libros de Spe- *Scripta quæ-*
daculis, de Disciplina & Bono pudicitiæ, & de *dameius in*
laudibus Martyrij elucubrauit. *exilio.*

Atqui absentis Cypriani animum angebat
haud parum Lapsorum (quos sacrificatos & Li-
bellaticos vocat) impudentia, qui, quum, ini-
tio Decianæ persecutionis sacrilegis cōtactib.
manus suas atque ora maculassér, vel nefandis
libellis conscientiam polluissent, exambilant *Lapsi sacrifi-*
(inquit) ad Martyres passim: Confessores quo- *cationi & Li-*
que importuna deprecatione corrumpebāt, vt *bellatici: quo-*
finē discriminē vel examine singulorum darē- *modo sint re-*
tur Libellorum milia. Immò verò presbytero- *cipiendi ad*
rum quorundam temeritas, qui siue prece siue *communionē*
liandi.

M M M 4 precio

*Epist. 10.
11. 12.*

recio conducti, pacem temerè Lapsis dabant, citra Episcopi conscientiam. Qua de re suam ipsi in epistolis ita definit sententiam, ut antè exactam pœnitentiam, antè exomologesin factam, antè manum ab Episcopo & Clero impositam, ad communionem non admittantur Lapsi; neque nomen eorum in Ecclesia recitur. Ita tamen, ut ijs, qui in infirmitate deprhensi essent & pœnitentes communicationem desideraré, subueniretur. Hæc autem piè non minùs quam prudenter à Clero Carthaginensi fieri volebat; ne ex facili indulgentia vigor Ecclesiasticæ disciplinæ eneruaretur, fibulaq; diuinæ cœsuræ solueretur, si gregatim passimque nulla habita distinctiōe proprij cuiusq; delicti, nec irrogata legib. Ecclesiasticis statuta pœna, præmaturè nimis in Ecclesiâ admitteretur.

Accessit absentis Cypriani animo tabescēti dolor maior; accessit alia persecutio, & alia tētatio, quod infesta tēpestas, quæ plebem maxima ex parte prostrauerat, etiam Cleri portionē sua strage perstringeret; quod nempè non modò ex Clero quamplurimi Christi fidem desererent tormentorū metu: sed etiam semel confessi Christi Confessores gloriam suā vita improba cōmacularent. Quod quidam etiā Presbyteri plusculū sibi auctoritatis arrogare præsumerent, atq; adeò scismatis fomenta quadam ministrarent. Erant enim quinque numero, qui temerè nimis pacem & Communionem Lapsis concedebant. Alij quidam, & inter hos Nouatus & Fortunatus, omnem omnino pacis spem illis præcludebant. Quum verò ad horum scripta rescribere differret Cyprianus, & certi ali-

quid

Alio B. Cypriano accrescunt tribulationes.

antē de Lapsis nollet antē pacem Ecclisie data m statuere; criminibus in vnum cōvenientibus, ex vtraque sibi mutuo repugnante, conflata est vna factio.

Haud parum interim commendanda venit Cypriani etiam adhuc delitescentis vigilatia; Caldonio siquidem & Herculano Episcopis, alijsque presbyteris scripsit, vt Felicissimum & complices excommunicarent; idque in hæc verba: *Quum Felicissimus comminatus sit, nō communicaturos in monte secum qui nobis obtempessent, id est, qui nobis communicarent: accipiat sententiam quam prior dixit; vt Abstentum se à nobis sciat.* Ad plebem verò insuper scripsit Cyprianus, vti diligenter sibi cauerent à lupis illis Oule Dominicum infestantibus; vt ab eorum contagione discederent; & sermones eorum velut cancerum & pestem fugiendo vitarent. Seruatus est itaque ad hoc à Domino Cyprianus in secessu, vt ipse postmodum martyrio destinatus, prius ad Dominum complures sua exhortatione martyres præmitteret, qui alioqui incentiuo tubæ cælestis destituti, è fine excidissent. Cùm autem in eo secessu constitutus insigni apologetica ad Romanum clerum scripta, doceret eam fugam nequaquam ex formidine, sed ex Domini præcepto ortam esse, tum Carthaginem Clerum præclarè docuit monuitque, quæ solitudine pauperes atque viuetos tractarent. Et quia hoc fixum ei in corde erat, vt in carcere constitutis fidei confessoribus omne exhiberetur officium, dedit mandatis, vt corpora eorum, qui in carcere

*Eccè tibi ha-
retice anti-
qua excom-
municationis
forma, E-
pist. 38. ex-*

39.

*Absens Cy-
prianus dili-
genter curat
Ecclesiam
Carthaginē-
sem.*

Matth. 10.

M m m 5 defun-

defuncti essent, perinde ac martyrum cur-

Cyprian. Epist 37. De cura Martyrum eorum que nomine suis scribendis.

rentur, dicens: *Corporibus etiam omnium, qui est torti non sunt, in carcere tamen gloriose exitu mortis excedunt, impertiatur & vigilatia, & cura propensior.* Neque enim virtus eorum aut honor minor est, quod minus ipsi quoque inter beatos martyres aggregentur. *Quod in illis est tolerauerunt: quid quid tolerare parati & prompti fuerunt.* Admonet & illud magnoperè, ut dies eorum, quibus ex hac vita migrarent, diligenter adnotarentur; ut instar Sanctorum Martyrum certis diebus, more Maiorum, eorum celebritas die anniversaria ageretur oblatione sacrificij. Sunt haec verba eius: *Denique & dies eorum quibus excedunt adnotate: ut commemorationes eorum inter memorias martyrum celebrare possumus.* In eodem quoque secessu cum positus ad confessores adhortationem & extorres obiurgationem scriberet, hortaretur que omnes ut sequientem persecutionem lachrymis, ieiunijs, orationibus reuocare nitentur; tum solutam quorundam flaccendentium ac declinatiū à recto disciplinæ tramite Christianorū vitam & mores corruptos seueriore disciplina astringere conatus est: simul conuenientē quorundā fragilitati adhibens medicinā; nihil nō moliens, ut gregē sibi creditū per aduersa & prospera, per dura & lenia, ad regnum cælestis patriæ perduceret. Hinc cū Pompōnius eū de virginibus Deo dicatis quid agendū esset consuleret, quę violata pudicitia integras se adhuc virgines perseverare iactabat: ipse nomine omnī Episcoporū respondit; detestans quidē vehementer infamē eiusmodi consuetudinem; demum relaxare magna ex causa

Quo pacto Confessores sunt martyres.

Martyrum festiuitas.

votum
votum
urpit
sex fide
bula perse
expe
nelius est
Inter
pro salu
nitus sib
te, ne ip
nati defi
que ad mi
institutu
tina nos b
securus sit
of supersa
Porr
secundo
reddita
thagini
fuerat, c
rum ob
suis sole
discipli
termitti
pace: a
cursio in
ni captiu
episcop
pro redi
naretur
dicta, pe
tione co
pos scri

votum

votum simplex consultius existimās, quā hisce *Cyprianus*
urpititudinib. Ecclesiā infamari, hēc ait : *Quod dispensat*
sex fide se Christo dicauerūt, pudicē & castē sine vlla fa- *votum sim-*
hula perseverēt: ita fortis & stabiles premiū virginitatis piez casu ita-
repentent. Si autem perseverare nolunt, vel non possunt, tis.
nēliū est nubant, quām in ignem delictis suis cadant.

Interea cū vir sanctissimus modis omnibus
pro salute suorum laboraret, quid demū diui-
nitus sibi fuerit reuelatū, necēsitatē exposcē-
te, ne ipsorum animi tot tantisq; malis cōster-
nati deficerent, cogitur propalare, dices : *Deni-*
que ad minimū famulum suū, & in delictis licet plurimis *Cyprianus* *diuinum*
institutum, & dignatione eius indignum, tamē il e pro sua *admonitus* *marianos bonitate mandare dignatus est.* *Dic illi, inquit, p̄edicit pa-*
scarus sit, quia pax ventura est: sed quōd interim morula cem.
si super sunt adhuc aliqui, qui probentur.

Porrò elapso primo persecutionis anno &
secundo iam inchoato, cū morte Decij planè
reddita esset pax Ecclesiæ , Cyprianus Car-
thagini restitutus, quod antē literis pollicitus *Quamdiu la-*
fuerat, commemorationes sanctorum marty- *tuerit. S. Cy-*
rum oblatione sacrificij incruenti vnā cum *priante in*
suis solenniter celebrauit ; aliosque sacræ *exilio.*
disciplinæ ritus, qui persecutionis furore in-
termisssi videbantur, restituit. Reddita autem
pace : accidit dira admodum Barbarorum in-
cursio in Numidiā, à quibus cōplures Christiani
captiui abducti sunt: quo tempore Numidiæ
episcopi datis ad Cyprianū literis rogārūt, vt
pro redimēdis captiui pecunia colligere dig-
naretur. Qui, collecta ex more Christianis in-
dicta, pecunia summa ex fidelū liberali colla-
tione coactā mittēs ad eosdē Numidiæ episco- *Epist. 62.*
pos scripsit epistolam, cuius illud exordium;

Cum

Epiſt. 62.
Vide in ea
Notat Pa-
meliij. 9.

En comme-
moratio es
Sanctorum
in Sacrificio
Miss.

Epist. 62.

Cum maximo animi nostri gemitu, & non sine lachrymis legimus literas vestras, fratres charissimi; quas ad nos pro dilectionis vestre solicitudine, de fratribus nostrorū & sororū captiuitate fecistis. *Quis n. non doleat in eiusmodi casibus?* aut quis non dolorem fratris sui suum proprium computet?

En eximiam Et post multa: Denique maximas vobis gratias agimus, quod nos vestre solicitudinis, & tam bone ac necessariae operationis particeps esse voluistis ut offerretis nobis

agros uberes, in quibus spei nostrae semina mitteremus: expectatur messem de amplissimis fructibus qui de hac celesti & salutari operatione proueniunt. Misimus autem

sestertia, a centum milia numm: um, que istic in Ecclesia,

cui de Domini indulgentia presamus. Cleri & plebis apud nos consistentis collatione collecta sunt: que vos illic pro

vestra diligentia dispensabitis. Et optamus quidem nibil

tale de cetero fieri & fratres nostros Domini maiestate

protectos ab eiusmodi periculis incolumes reseruari. Si tu-

men ad explorandam nostri animi charitatem, & exami-

nandam nostris pectoris fidem tale aliquid acciderit, volite

cunctari nunciare hec nobis literis vestris: pro certo habe-

tes, Ecclesiam nostram & fraternitatem istic uniuersam,

ne hec ultra fiant, precibus orare: si facta fuerint, libenter

& largiter subsidia prestare. Hec & alia Cyprianus;

quib. tanquam in viua tabula expressa relucet

pulcherrima in dilectione fratrum illorum

temporum Ecclesiae facies.

Erupit postmodum lues dira, & detestabilis

morbi vastitas nimia; innumeros per diem po-

pulos à sua quemque sede abrupto impetu ra-

piens, continuatas per ordinem domos vulgi-

trementis inuasit. Horrere omnes; fugere; vita-

re contagium; exponere suos impiè; quasi cum

illa peste morituri etiā mortem ipsam aliquis

posset excludere. Iacebat interim tota ciuitate

non

Horrenda
pestis totam
penè vastat
Africam.

En eximiam
miseriam.

non iam corpora, sed cadavera plurimorum; & misericordiam in se transeuntium contemplatione fortis mutuae flagitabant. Nemo ad ea misericordiae reflexit oculos; sed lucro omnes crudeli inhibabant. Nemo similis euētūs recordatione trepidauit: nemo fecit alteri, quod sibi fieri voluit. Quid inter hęc egerit Christi & Dei pontifex, qui pontifices mundi huius tantum plus pietate, quanto religionis veritate precesserat, scelus est praterire. Aggregatam primò in loco vno plebem, de misericordiæ bono instruit: docens diuinæ lectionis exemplis, quantum ad promerēdum Deum prosunt officia pietatis. Tunc deindè subiungit, nō esse mirabile, si nostros tantum debito charitatis obsequio foueremus; eum perfectum posse fieri, qui plus aliquid publicano vel ethnico fecerit: qui malum bono vincens, & diuinæ clementiæ instar exercens, inimicos quoque dilexit: qui pro persequentium salute, sicuti Dominus monet & hortatur orārit. Distributa sunt ergò cōtinuò pro qualitate hominum atque ordinum ministeria. Multi qui angustia paupertatis beneficia sumptūs exhibere non poterant, plus sumptibus exhibebant, compēfantes proprio labore mercedem diuitijs omnibus chariorem. Et quis non sub tanto doctore properaret inueniri in parte aliqua talis militiæ, per quam placeret & Deo Patri & Iudici Christo, & tam bono interim Sacerdoti?

Grassabantur interim vnā cùm peste fames pariter atque bella: nam Persarum motus re- trudescabant, iamque Armeniam occupabant, totum-

Egregia Cy-
priani pietas
& charitas
tempore pe-
stis.

Matth. 5.

Pestis, fames
ac bella: Dei
flagella.

914 VITA B. CYPRIANI EPISC.

totumque Romanum Imperium acerbissimis
cladibus afflictabatur; idq; ijs potissimum tem-
poribus quibus eius a Imperatores publicis e-
dictis deorū cultum magis magisque instau-
rare (qui iam propemodū frequentia Chris-
tianorum præterlapsus erat) & restituere co-
nabantur, imperatisque omnibus sacrificijs, &
vel ijs, vel eorum sanguine, qui non facerent,
deos placare studebant. Insultabant enim ubi-
que Christianis Gentiles; ipsosque, quod deos
contemerent, malorū omniū esse causam, so-
lito more iactabant, ac procacius exprobra-
bant.

Cū verò hæc in Christianos per Demetria-
num in Africa his diebus Procululem, atque a.
lios ethnicos in dies magis magisque ipsorum
omnium ore diffamarentur; S. Cyprianus haud
diutius ferenda censuit: qui eo argumento
ad eundem apologeticam & inuestiuam pari-
ter scripsit orationē; in cuius exordio vir licet
studio modestissimus, & natura placidissimus,
tamen diuinæ religionis ardore succensus, sa-
cerdotali vigore pollens, hæc prima celsiori
animo intorquet in hostem insultantem for-
tissima verborum iacula: Oblatramente, & ad-
uersus Deum, quionus & verus est, ore sacrilego &
verbis impijs obstrepatem, frequenter Demetriam
contempstram: verecundius ac melius existimans, er-
rantis imperitiam silentio spernere; quam loquendo
dementis insaniam provocare. Sed enim cum di-
cas, plurimos conqueri, quod bella crebrius surgant,
quod lues, quod fames seuiant, quodque imbris &
pluuias serena longa suspendant, nobis imputari: ta-
cere vltra non oportet: ne iam non verecundiae, sed
diffie-

a Gallus &
Volusianus.

Cyprianus
in Demetri-
anum pro
Christianā
pietate inue-
bitur.

diffidentie esse incipiat, quod tacemus: & dum
damnationes falsas contemnimus refutare, videa-
mus crimen agnoscere. Respondeo igitur & tibi
Demetriane pariter & ceteris, quos tu forsitan con-
statisti, & aduersum nos odia tuis maledictis vocibus se-
virando comites tibi plures, radicis atque originis tue
pullulatione fecisti: quos tamen sermonis nostri admittere
adorationem; nam qui ad malum motus est fallente
mendacio, multò magis ad bonum mouebitur, veritate co-
genti. Dixisti per nos fieri, & quod nobis debeant impu-
nari omnia ista quibus nunc mundus quatitur & vrge-
tur, quod dij vestri à nobis non colantur; &c. Hanc au-
tem calumniam cùm pluribus diluit, tum e-
tiam in ipsum, ac reliquos impios cladium o-
mnium culpam iure reiicit, cum ait: Imperiosus, Cypriani li-
& nimius seruitutis exactor flagellas; verberas; fame, si-
bertas in dà-
ti, ferro frequenter & carcere affligis, & crucias; & non cendo.
gnoscis miser Dominum Deum tuum, cum sic exerceas
inhomines dominatum? Merito ergo incursantibus pla-
gi non desunt D E I flagella, nec verbera. Satis
non est, quod ipse tu Deum non colis; adhuc insuper, eos
quicolum, sacrilega infestatione persequeris. Et post-
multa:

Præclara
Cypriani

Quintu potius, inquit, elige tibi alterum de duo-
bus: Christianum esse, aut est crimen, aut non est? Si cri-
men est: quid non interficis confitentem? Si crimen non
est: quid persequeris innocentem? Torqueri enim de-
bi, si negarem: si penam tuam metuens, id quod
vix fueram & quod deos tuos non colueram, menda-
cio fallente celarem, tunc torquendus fuissim: tunc ad
infessionem criminis vi doloris adigendus: sicut in cæ-
sis questionibus torquentur rei, qui se negant crimi-
nis, quo accusantur, tenaci, ut facinoris veritas, que
indice voce non promittur, dolore corporis exprimatur.

Nunc

Nunc verò cùm sponte confitear & clamem, & crebris ac repetitis identidem vocibus Christianum me esse con-
fiter, quid tormenta admoues confitenti? & deos tuos non
in abditis & secretis locis, sed palam, sed publicè, sed in
foro ipso magistratibus & Præsidibus audientibus de-
struenter? ut, et si parum fuerat quod in me criminabaris,
creuerit quod & odisse, & punire plus debeas? quod dum
me Christianum celebri loco, & populo circumstante pro-
nuncio, & vos & deos vestros clara & publica predica-
tione cōfundō. Quid te ad infirmitatē corporis virtutē qui
cum terrene carnis imbecillitate contendis? cum animi vi-
gore congregdere; virtutem mentis infringe; fidem destrue;
disceptatione, si potes, vince; vince ratione; Vel si quid dij-
tuis numinis & potestatis est, ipsi in vltionem suam sur-
gant: ipsi se sua maiestate defendant; aut quid prestat co-
lentibus possunt, qui se de non colentibus vindicare non
possunt.

Demonstrat
simulacrorū
vanitatem.

Nouæ calū-
niæ in Cypri-
anū à schis-
maticis.

Controuersia
olim in Ec-
clesia, nū ab
hereticis
baptizati re-
baptizandi
essent.

Cæterū anno sedis illius sexto rursus à
schismaticis nouis est calunijs impetus; quas
vnus ex illis Florentius Pupianus scriptis ad
eum literis confarcinavit; magnoque fastu,
perinde ac si iudex illius esset, vt se illis purga-
ret, admonuit. Atquem Cyprianus rescribēs
(vt par erat) ironia semper elusit, & sui er-
roris, quo se emendaret, prudenter eum ad-
monuit.

Eodem tempore, Nouatianorum & Cata-
phrygarum occasione magna inter Episcopos
agitata est controuersia: Num qui ab hereticis
baptizati erant, cùm ad Catholicam se conser-
rēt Ecclesiam, essent denuò baptizandi. Et qui-
dem quòd Nouatiani, & antè eos Cataphrygæ,
soliti essent, quos ab Ecclesia Catholica diuul-
sissent, vt immundos denuò baptizare, id pro-

uocā,

vocavit ad emulationem quosdam Episcopos
 Africa potissimum consistentes, eorumque
 primatem sanctissimum Cyprianum, qui bap-
 tizatos ab hereticis denuo lustrandos afferuit
 lustrauitque; quod negaret nullum apud hostes Ec-
 clesiae reperiri posse baptismus; quod unum tam
 esset & in una Ecclesia collocatum. His
 accedebat, quod omnes propemodum scriptu-
 ra diuinæ tum ex veteri, tum ex novo Testa-
 mento petitæ, in hoc ipsum una sententia vi-
 fa sunt conspirare; dum quæ ab impijs facta es-
 sent, quæ sacratiora, eo execrabiliora Deus Niceph.^{lib.}
 habuerit, ac penitus improbarit. Verunta. ^{6. Cap. 2.}
 men in eo Cyprianus vindicandus est, à Nece-
 phori calumnia; qua mendacissime ait, eum
 non aliter recipere consueuisse lapsos, qui in
 persecutione negassent, quam per sanctū bap- ^{August. de}
 tissimum. Quæ quidem cum à Cypriano planè ^{baptif. con-}
 abhorreant, tum, S. Augustinus Cyprianum ab ^{tra Donati-}
 illo errore rebaptizationis excusat, quod A- ^{stas Lib. 2.}
^{Cap. 9.}
 grippinus, qui Carthaginensi Ecclesiæ antè eū
 antistes præfuerat, primus antiquam Ecclesiæ
 consuetudinem, qua ratus haberetur heretico-
 rum baptismus secundum Catholice Ecclesiæ
 formam collatus, prætextu quodā pietatis cō-
 vulserit, ceterosque Africæ Episcopos per Co-
 ciliij sententiam in eundem errorē protraxer-
 it: prorsus ut Cyprianus receptæ consuetudi-
 ni, rationibus veri similibus confirmatae, refrā-
 gari non possit. Veruntamen eū talē sententiā ^{Vide His-}
 postmodum correxisse, seque in unitate Ro- ^{ron. contra}
 manæ Ecclesiæ continuisse, neque vñquā à Ste- ^{Luciferia.}
 phano Papa Apostolica communicatione pri-
 natum, dubium non est.

Non

Certe.

*Acta legiti-
tima Paſſio-
nis S. Cypri-
ani, ex Tom.
2. Annal.
C. Baron.*

*Præclara
cypriani cō-
fessio.*

*Cyprianus
alios prode-
re recusat.*

*Mittitur in
exilium.*

Cæterum ut longissimis, quæ supersunt, am-
bagibus omissis, ad tanti tamq; præclari marty-
ris agonem veniamus, Imp. Valeriano quartū
& Gallieno tertium Consulibus, tertio Kalen-
darum Septembriū, Carthagine Paternus Pro-
consul dixit Cypriano: Sacratisimi Imperato-
res datis ad me literis mandant, vt cunctos ad
deorum venerationē compellā. Tu ergo quid
respondes? Cui antistes: Christianus ego sum,
& antistes. Nullos noui deos præter vnu celi
terræque conditorē; cui deseruimus; quemque
die ac nocte, nō solū pro nobis ac nostris ho-
minibus, sed & pro ipsorum incolitate Im-
peratorum deprecamur. Tum Proconsul: In
hac ergo voluntate, inquit, perseueras? Respo-
dit Cyprianus: Bona voluntas, quæ Deum no-
uit, immutari non potest. Et proconsul: Poteris
ergo tu ad urbem Curubitanā exul proficisci.
Et quia Inuictissimi Imperatores nō solū de
Episcopo, sed & de presbyteris omnibus man-
datum mihi scripsere, equidē ex te scire volo,
qui sint presbyteri, qui in hac ciuitate cōsistūt.
Respodit Cyprianus: Cum legibus vestris be-
nē atque utiliter censueritis, delatores nos nō
esse, nequaquā ā me detegi & deferri possunt.
Tunc Proconsul: Cautum est, inquit, insuper
præcepto Imperatorum, ne aliquibus in locis
conciliabula fiant. Si quis itaque præceptum
hoc tam salubre non obseruauerit, capite ple-
ctetur. Respondit Cyprianus: Quin tu quodti-
bi præceptum est exequere.

Tunc Proconsul ilicò virum sanctum exilio
damnauit, Curubimq; proficisci iussit: ubi pri-
mo ipso die admirabili visitatione Deus de-

mar-

martyrij gloria eū securū reddere dignat⁹ est.
 Nam nondum somni quiete sepulto apparuit *Viso Cypri-*
ani.
 iuuenis vltra modum enormis, qui cū me, in-
 quic; quasi ad prætorium duceret, videbar mi-
 hi tribunali sedentis tum Proconsulis admo-
 ueri. Is vt in me respexit, annotare statim cœ-
 pit in tabula sententiam, quam non sciebam:
 nihil enim de me solita interrogatione quæsie-
 rat. Sed enim iuuenis, qui à tergo eius stabat
 admodum curiosus legit, quidquid fuerat an-
 notatum. Et quia id verbis proferre non pote-
 rat, nutu declarante monstrauit, quid in literis
 tabulæ illius haberetur. Manu enim expansa &
 complanata ad spathæ modum, ictum solitæ
 adno maduerionis imitat⁹, quod volebat intel-
 ligi, ad instar liquidi sermonis expressit. Intel-
 lexi sententiam passionis futuram: rogare cœ-
 pi & petere cōtinuò, vt dilatio mihi vel vniuersitas
 diei prorogaretur, donec res meas legitima or-
 dinatione disponerem. Et cum preces frequen-
 ter iterasset, rursus in tabula cōperat nescio
 quid annotare: Sensi tamen de vultus serenita-
 te, iudicis mentem quasi iusta petitione com-
 motam. Sed & ille iuuenis, qui iamdudum de
 passionis indicio gestu potius quam sermone
 prodiderat, clandestino identidē nutu, conces-
 sam dilationem, quæ in castrinum petebatur,
 contortis post iudicem digitis significare pro-
 perauit. Ego, etsi de gaudio dilationis acceptæ
 keto admodum corde exultarem, metu tamen
 interpretationis incertæ sic tremebam, vs reli-
 quæ formidinis cor exultans adhuc toto pa-
 uore pulsarent.

Quid hac reuelatione manifestius? quid hac

N n n 2 dig. 12-

920 VITA S. CYPRIANI EPISC.

Visionis ve-
ritus.

dignatione fœlicius? Antè illi prædicta sunt
omnia, quæcumque postmodù subsequuta sunt:
nihil de Dei verbis imminutum, nihil de tam
sancta promissione mutilatum. Sequenti nam-
que anno(dies enim pro anno in visione acci-
piendus est) ipsa eadem die, qua Curubim exul
peruenit, martyriū subiit. Porrò toto illo an-
no totis viribus in fouendis Ecclesiæ suæ mem-
bris incubuit, scriptisq; ab ex illo literis, suos
ad metalla & carceres abreptos cōsolari con-

Est Epistol. fortareq; conatus est. Extat illę lectu sanè dig-

77 78. 79. nissimæ: siquidem mirificè in ijs Christiani no-
81. minis excellentia relucet; quæ eo glorioſor

redditur atque præclarior, quo magis fuerit af-
flictata molestijs, ac rebus fatigata contrarijs.
Legat eas attendatque quilibet, ut pote nouissi-
mos cygneos viri sanctissimi catus; qui mirific-
cū quendā reddūt flagratis spiritus cū suauita-
te concentū. Cùm enim nihil penes eum anti-
quijs esset, quam Dei verbum assiduò prædicare,
& quotidianis Euangeliorū tractatibus fi-
dei & scientiæ incrementa fidelibus præstare,
tum seculo illo intumescente & dira quælibet
Christianis minitāte, ille seruos Dei (prout da-
batur occasio exhortationibus Dominicis in-
struebat, & ad calcandas passiones huius tépo-
ris, contéplatione superuenturæ claritatis ani-

Mirus ardor mabat. Videlicet tanta illi fuit sacri cupido
prædicandi sermonis, ut optaret sic sibi passionis vota con-
verbū Dei in tingere, ut dum de Deo loquitur, in ipso ser-
Cypriano. monis opere necaretur. Et hi erant quotidiani
actus destinati ad placentem Deo hostiam sa-
cerdotis.

Cū igitur Cyprianus diu in exilio constitu-
tus,

us, omni diligētia per litteras Ecclesiam curaret, successit Alspasio Paterno Procosuli Galerius Maximus Proconsul; qui S. Cyprianum ab exilio reuocatum suo iussit conspectui præsentari. Cumq; electus à Deo martyr ab exilio de ciuitate Curbitana Carthaginē regressus esset, morabatur in hortis suis (quos inter initia fidei sux venditos & Dei indulgētia restitutos possidebat, iterumq; dubio procul ad usus pauperum vēdidiisset, nisi inuidiam de persecutio ne vitaret) ibidē indies gloriosi certaminis finem expectās. Sed contigit, vt Proconsul mis-
 fiseq; Frumentarijs illū Uticam, vbi is agebat, rij, erant
 perduci præciperet; vt ibi capit is supplicium milites ali-
 martyr subiret. At verò Cyprianus, ne Uticam cuius mili-
 perduceretur, ad modicum temporis spatiū tie ordinis,
 lecessit, vt Carthagine, quod id sciret sux Ec- qui ad exse-
 clesiæ expedire, gloriosum agonē absolueret. quenda mā-
 Cupiebat enim, quos assidue tractando sanctis data Princi-
 imbuerat disciplinis, quoque amantissimos pum in di-
 filios iugiter verbi lacte potauerat, eisdem to- uersa loca
 tius Christianæ doctrinæ compendium, ab mittebatur.
 solutissimam virtutum omnium formam, fin- Cyprianus
 cerissimamq; perfectionem sanguine config- latitat alii
 natam, atque hisce martyrij illustribus notis Carthagine
 siuum erga illos immensum amorem testatum martyrium
 relinquere.

Et accedit res ex animi sententia. Et si enim non intrā Carthaginis moenia certamē subijs; tamen cùm se tota vrbs ad locum martyrio cōstitutum effunderet, perindē fuit ac si in meditullio eiusdē amplissimæ vrbis passus esset. Erat locus ille, Sexti, nominatus, quod sexto à Locus Sexti.
 Carthagine lapide distaret. Ad eum locum Ga-

Nnn 3 Ierius

Ierius Maximus Proconsul instaurandę valetudinis gratia commigrauerat, illucque Cyprianum in hortis hactenus commorantem ad se perduci iussit. Processit ergo animo sublimi martyr, & in domū Principis à Prætorio revertebatur, cùm subito per Carthaginem totam sparsus rumor increbuit, productum esse iam Thascium; quem, præter celebrem & gloriofa opinione notitiam, etiam de commemoratione præclarissimi operis nemo non nouerat. Concurrebat vndeque uersus omnes ad spectaculū, fidelibus pro deuotione fidei gloriosum, Gentilibus & dolēdum. Receptū eum tamen & in domo Principis cōstitutum, uanamente continuit custodia delicata, ita ut amici & chari suauissimis nō modò sermonibus, sed & epulis pariter cum eo fruerentur. Interim plebs tota sollicita ne per noctem aliquid finē conscientia sui fieret, antē fores Principis excubabat. Id ut comperit Cyprianus, ne quid dispendij pateretur virgineus pudor, puellas custodiri mandauit. Neque enim, vicina licet corporis morte mori in animo pastoris vigilantia pastoralis poterat.

Deniq; vt illuxit dies alius, ille signatus, ille promissus, ille diuinus quem si tyranus ipse differre voluisse, nunquam prorsus valeret, egressus est domum Principis inuidus Christi athleta Cyprianus, agminibus multitudinis mixtæ ex omni parte vallatus. Tanta enim utriusque sexūs multitudo latera eius stipabat, quasi ad expugnandam mortem, manu facta, venisset. Vbi autem ad Prætorium ventum est, nondum procedente Proconsule,

secre-

a rs Prin-
ceps erat sta-
tor offi ci j.

*Per officiam
vnde intelli-
gatur hic
magistratus
apud ritura,
ipsi que pala-
tini militia.*

*Cyprianus
proxime
moriturus
cū amegit
de virginis
bus.*

cretior locus datus est ; vbi cùm post iter
longum nimio sudore madidatus sederet , se-
dile fortuito erat tectum linteo , vt & sub iectu
passionis , Episcopatus honore frueretur . Ibi *Milites tef-*
serarij dice-
verò quidā ex tesserarijs , quondā Christianus , *bantur, quā*
res suas obtulit ; quasi vellet ille vestimentis *tesseram nē-*
suis humidis sicciora mutare : qui videlicet ni- *pē præceptū*
hil aliud in rebus oblati ambiebat , quām vt *Ducis per*
proficiscentis ad Deum martyris sudores iam *contubernia.*
sanguineos possideret . Cui ille respondit : Me- *militum nū-*
delas adhibemus querelis , quæ hodiè forsitan *ciabant.*
non erunt . Quid plura ? Subito Proconsuli
nunciatum est : producitur ; admouetur . Inter-
rogatus . Tu es Thascius Cyprianus ? Respōdit :
Ego sum : Tum Proconsul ; Tu , inquit , Papam te
sacrilegæ mentis hominibus præbuisti ? Cypri-
anus respondit : Ego . Rursus Proconsul : Iusse-
runt te sacratissimi Imperatores cæmonia-
ri . Respondit Cyprianus : Non facio : Fac quod
tibi præceptum est : In retam iusta , nulla est
consultatio .

Galerius Maximus , habito concilio , senten-
tiam vix ægrè dixit verbis huiusmodi : Diu sa-
cralega mente vixisti ; & plurimos nefariæ ti-
bi cōspirationis homines aggregasti ; & inimi-
cum te dijs Romanis & sacris legibus cōstitui-
stinec te pii & sacratissimi Principes Valeria-
nus & Gallienus Augusti , & Valerianus nobi-
lissimus Cæsar ad sectam cæmoniarum sua-
rū renocare potuerunt : Et ideò , cùm sis nequis-
simorum criminum auctor & signifer depre-
hensus , eris ipse documento ijs quos sceleret e-
cum aggregasti : sanguine tuo sanctetur disciplina . Et his dictis , decretum ex tabella recita-

*Impia Sen-
tentia in
Cyprianum
lata.*

924 VITA S. CYPRIANI EPISC.

uit: Thascium Cyprianum gladio animaduertit
placet. Cyprianus, accepta sententia, dixit: Deo
gratias (Addunt hæc alia Acta) qui me à vincu-
lis huius corporis dignatur absoluere.

*In seruidam
subditorum
in Pastorem
charitatem.
Birrum quid
sit vide apud
Baron.
Tom. 2.
fol. 613.*

*al. virginis
quinque.

*In studijs
antiquorum
fidelium, in
colligendis
martyrum
reliquijs.*

*Decollatur
S. Cypri-
anus.*

*Vide hic an-
siquum riū
sepeliendi
Christianos.*

Lecta hac sententia, turba fratrum incredibi-
li amore Episcopi sui accensa exclamabat: Et
nos cū ipso decolleme. Vario deinde clamor-
e hinc inde exorto, fratres eum ad certaminis
locum prosequuti sunt. Ut verò ad agrum Sex-
ti peruentum est, illico se lacerno birro expo-
lians, fixis in terram genibus, admiranda cum
pietate preces Domino fudit; Deinde dalmati-
ca diaconibus tradita, venientem spiculato-
rē viginti aureis donari præcepit. Fratres ve-
rò infusi lachrymis, orarijs & linteaminibus
sanctum cruentum excipere præparabant. Tanti
enim sacras martyrum reliquias faciebat, fide-
les, ut sudoris, si possent, guttas haurirent, &
stillas sanguinis etiam persecutore vidente &
inuidente, atque exerto gladio minitate, qua-
libet arte susciperent, atque reconderent. Mirar-
es; eodē planè tempore dupli ci victoria vin-
citur crudelis impietas, sanguine martyris, &
fide credentium.

Interea martyr manu sua oculos sibi textit;
cumque lacinias manuales ligare sibi non po-
tuisse, Julianus presbyter & Julianus subdia-
conus ei hoc officij præstiterunt; atque ita de-
mum Centurionis manu capite truncatus, vi-
etrix anima ad Dominum migravit. Sacrum
eius funus fuit à Christianis magna sanè pom-
pa & magno triumpho, clero diuersarum clas-
sium atque scholarum cum cereis & facibus
præcedente, curatum; & in via Mappaliensi se-
pultu-

pulcrae honorificè mandatum. Imperterriti
enim Christiani nequicquam planè consueti
officij in antistitis sui funere ante persecutoris
oculos magna constanza agentes prætermi-
tare voluerunt; quod cuperent omnes (ut eadē
Acta testantur) vna cum suo ipsorum Episco-
po decollari. Fuit huius præclarū martyris Gra-
cis quidem celeberrima solennitas; In qua S.
Gregorius Naziāzenus præclaram habuit ora-
tionem. Sed tam ipse quam Metaphrastes, ac *Hec C. Bar.*
exteri Græcorum, errore lapsi sunt; dum eun- *in Notat. ad*
dem esse existimat cum Cypriano mago, *Martyr Ro-*
qui passus est (circa annum Domini 311.) cum *man. cui ad-*
luctina virgine, nomine nimirum & martyrij *stipulantur*
titulo decepti; dum reuera multis differentijs *Lippoman.*
constet inter se esse distinctos. *Pamel. &*
veteres lati-
ni omnes.

MARTYRIVM S. NICETAS GOTTHI:

Ex quo dicitur per Metaphrasten. Coronatus Vide Tom. 4.
est temporibus Gratiani Imp. sub Athanarico C. Baron.
Gotthorum Rege, circa annum Domini 376. *Annal.*

NICETAS cuius hodiè victoria cele- 15. Septē.
bramus certamina, Gotthica prosapia
apud fluvium Istrum (quem Danubium *Patria eius.*
appellant) oriundus, (alius planè ab eo, qui
Pontificis Clementis socius ab Apostolorum
principe eruditus est,) primos apud gentē bar-
baram, tam propter generis claritatem, quam
propter alias animi & corporis dores sanè ex-
imias, nactus honores, studio virtutis, Gottho- *Theophilus*
rum intemperantiam feritatemque præclarè *Gotthorum*
vitauit. Hic à primis annis Theophili Gottho- *Antistes.*
rum antistitis disciplinis imbutus, haud con-

Nan s tem

temnendū admirandæ virtutis specimen præbebat: quod postmodum ita in gente illa eluxit, vt magna pars dæmonis seruitute oppressa; per eum in Christi libertatem vindicata fuerit.

*Bellum intestinum Gotthorum.
* al. Fridigernes.*

* *Danubio.*

En Crucis v. sun antiquum amiliibus in bello exhibitum.

*Theophilus successor in Episcopatu.
* Vrphilas.*

Cùm enim in gente Gotthorum bella erupissent intestina; mutuisq; se cædibus, factiōnum capita * Phritigernes & Athanarichus foedarent, Athanarichus suscepta maximis copijs expeditione aduersarium profligauit: & lætabundus trophya vbiq; erexit. Phritigernes autem rebus suis planè diffusis ad Romanum cōfugit imperium, opem à Valente Christi inimico imploraturus. Valens verò afflīctum exulem benignè susceptū omni ope munire instituit; Thraciumq; exercitum ei assignauit: quorum transmissio * Istro fluvio infesta signa intrepidus in hostem duxit. Itaque fereentes diuinam Christi crucem, præcedentem omnes suas copias, impressione facta, Athanarici copias in effulgam fugam compulerunt: & ingenti multitudine ferro concisa, Athanaricum egrè fuga elapsum omnibus viribus exuerunt. Hæc tam præclara victoria, quam Crucis beneficio nemo nō acceptam referebat, multis Gotthorum Religionem Christianam amplexandi occasio fuit.

Interea Theophilo vitæ munere cum sanctitate perfuncto * Vrphilus præclarus viri successor omni contentionē teneram adhuc in Gotthorum animis religionem confirmare nō destitit, effecitq; ut res Christiana apud barbaros mirificè multiplicata, indies magis magisque effloresceret. Athanarichus autem cum proce-

deret.

tente tempore ab accepta clade respirasset
andemque in pristinum locum reuertisset, illo
præcipiti furore à Christi cultoribus vindicata
dam expetere aggressus est. Erat tūm Nicetas *Egregia vi-*
omnium Christianorum cum generis dignita-
cetæ virtus
tetum pietate facilè princeps, qui publicè pri-
in conuertent-
vatim Christi nomen annunciat; omnesque,
dis ad Chri-
qua poterat, Christianæ eloquètiæ præstantia,
stñ ethnius.
ad religionis pietatisque amorem inflamma-
bat. Cùm autem præclara serui Dei virtus &
animi magnitudo cunctis Christianis admiratio-
nioni esset, tum ipsos Dei hostes, ac Athanari-
um præcipue incredibili indignatione com-
mouit; accenditque, ut tam egregiam & excel-
sam virtutem internecione delere aggredere-
tur. Quæ Nicetas flocci faciens, admiranda
alacritate cœptum Euangeli opus prosequen-
batur.

Fremebant interim aduersarij, minabantur;
at tandem furentis animi ira vieti repente
martyrem inuadunt eo tempore quo prædicabat;
trahunt, vrgent, vt fidem abiuret. At ille
nec verbis, nec factis pietatem detteres, illorum
insuper furorem impietatemque cōstanti gra-
uitate arguebat. Minitantes autem horrenda
supplicia deridebat; asserens cruciatus & tor-
menta pro Christi nomine inflicta, Christia-
nis summæ delectationi & honori esse. Tum il-
li impetu facto eum cōterunt, & omnibus pe-
nè corporis partibus fractis, in rogam ardente
coniiciunt: At verò martyr in medijs flammis
præ gaudio exultans, nunc Christi bonitatem
gloriamque hymnis & psalmis celebrabat;
nunc circumfusam multitudinem ad religionis

Nicetas va-
riè cuiatur
& vexatur,
vi fidem de-
serat.

Eius cōstan-
tia.

In igne mis-
sus absoluit
martyriss.

Chris-

Christianę amorē & virtutis constantiam horabatur; donec extreum spiritum in ea confessione exhalaret.

Aderat insigni pietate vir Marianus, Cilix genere; è Mopsuestia ciuitate oriundus; qui in tempeſtā noctis silentio sacrum martyris corpus ex ignis reliquijs eripuit, ac theca incluſum in patriam domum suam tranſtulit. Vbi cū miraculorum gloria indies coruſcaret, Mopsuestiani communi deuotione excitati, honorificum tanto martyri templum exstruxerunt; in quod ab Auxentio vrbis illius Episcopo debita cum veneratione translatum est; ibidemque multis & magnis clarum miraculis quiescit.

VITA S. AICHARDI, * al. AICHADRI

Abbas * Gemmeticensis; propè Valencenas in Præpositura Hasprensi Hannonia quiescens; Ex ea quæ est per Fulbertum. Claruit circa annum Domini sexcentesimum octogesimum.

* al. Gimenes.
Pide C. Bar.
in Notar. ad.
Martyr.
Rom.
15. Septemb.
Patria e
Parentes
eius.

INTE R nobilissimas Aquitanę vrbes haud postremas obtinet Pietauis; cū alijs dotibus, tūm Sanctorum patrocinij imprimita inclyta. Huius intra mœnia miles quidam Aischarius nomine, claris natalibus ortus, & diuitiarum opumque gloria præstans, ducta in matrimonium Ermena æquè nobili & generosi sanguinis foemina, inter conciues vitam nulli inuidice affinem (quod rarum esse constat) ducebat. Accidit autem, ut vxor insigni pietate ac præcipua in pauperes benignitate matrona filium pareret; cui Aichardi nomen fuit impeditum.

sum. Qui sacro lustratus fonte, & intra patris enutritus lares, mox ut primos intellige- *Aichardi virtus in te.*
nra adhuc
tum omnium emicare splendore, vt parentes etate.
haud dubiam in eo summæ virtutis spem re-
positam haberent. Interea cum pater, milita-
ris gloriæ laude celeberrimus, militarib. eum
negotijs assuescere veller, mater è contra relu-
stari, filiumque in magno partus discrimine,
diuinis cultibus per votum à se destinatum esse
dixit. Cumq[ue] pater votum pertinaci conten-
tione improbaret, velletque modis omnibus
alium ad summos militaris gloriæ honores
prouectum, eccè Aichardus ad dirimendam
item mediis interuenit dixitque: Me sanè,
nisi mors, à Christi militia auellere non po-
terit.

Erat eo tempore in finitima regione vir
 prudetiæ opinione in primis celebris: cui prin-
 cipes & magnates filios suos disciplinis opti-
 mis imbuendos transmittebant. Multi enim ex *Tradit se in*
eius disciplina moribus & eruditione prestant
disciplinam
*tissimi prodibant: quorum deinde virtutes in *quidam san-**
Ecclesia cum ingenti omnium admiratione re-
do viro.
 lucebant. Huius igitur fama excitatus optimæ
 indolis & generosi animi puer, illicò eum adiit,
 & parentibus nequaquam inuitis in eius sese
 disciplinam tradidit. & quidem cum omnes
 morum & eruditionis specie emicarent, tum
 ille cæteris longè superior, tenera adhuc ætate *Mirus profe-*
*(Decennis quippè) cunctis admirationi erat: *etm eius.**
 Erat locus cælestis disciplinæ opinione cele-
 bererrimus Ansionis nomine; in quo ingens mo-
 nachorum turba sub regularis vita disciplina,
 pie

*Confert se ad
monasterium
Aefionis.*

*Claret mul-
tus miracu-
los.*

Psalm. 83.

*Audit cali-
tus vocem.*

*Tendit ad
perfectiora.*

piè admodum Deo militabat. Eò iam duoden-
nis properans, coma capitis de more deposita,
suaue Christi iugum constanti non minus quā
ardenti animo amplexatus est. Et quidem pa-
rentes quāquā eximio animi dolore propter
filium cruciarentur, quōd cernerent teneram
extatē tantis laboribus subditam; tamen post-
quā admirandas illius virtutes & auribus &
oculis haurirent, priori tristitia & luctu in-
gaudium conuerso, & sibi & filio gratulaban-
tur; quod propter eum, haud dubiam à Deo be-
nédictionem sperarent. Nám cæci, claudi,
alijque varia clade depresso, Angelicis moni-
tis ad eum ire iubebantur; optatam mox salu-
tem percepturi. Celebrabatur miro omni-
um gaudio & exultatione Aichardi nomen;
per vicos & plateas cantica illius in laudem
resonabant: cumque homines iussu viri Dei si-
Jere cogeretur, dæmones ex obsessis fugati cor-
porib. virtutes eius sanctitatemq; prædicabāt.

Iamque vinginti annorum cursum à primis
adolescentiæ annis in stadio virtutis illius ex-
pleuerat, cum die quodam à fratribus ad opus
obedientiæ missus, lōgiūs à monasterio digre-
ditur, psalmodiæ cursum ex more solus decan-
tans: & eccè repente vox cœlitus ad aures eius
demissa insonuit; Ibunt Sancti de virtute in
virtutem. Ea vox ut summo illi gaudio fuit,
ita acriores multò stimulos addidit ad sum-
mum virtutis culmen viriliter concenden-
dum. Itaque arctioribus indiesieiunijs & vi-
gilijs carnem domare; præsentis vita curas
penitus negligere; assidua mente & cogita-
tione cœlestibus inhærcere; charitatis opera
inde-

indefessè sectari: denique nihil non moliri, ut non modò suam, sed & aliorum salutem in tu-
to collocaret.

Hinc pia illi in primis sollicitudo, quomodò parentem, diuitijs inclytum & delicijs assue-
tum, ad strictioris vitæ viam alliceret; suade-
retque, ut opes & possessiones amplissimas, ad
vnius Dei cultum transferret. Nec mora: Fusis
ritè ad Deum precibus, fiducia rei benè geren-
dæ plenus patrem aggreditur, & multis verbis
grauissimaque oratione pro voto commouet,
Pater ei vi-
ut ex hæreditarijs bonis Ecclesiam Deo con-
struat. Annuit benignè pater; cique non modò
ingentem auri & argenti vim, sed & vicum
cum Quin-
Quintianum cum possessionibus amplissimis monasteriū
tribuit, ut in eo cælestè domicilium construe-
ret. Hac parentis voluntate magno cum gau-
dio accepta, * Ansolaldum Pictauensem adjit * al. Ansolal
antistitem, (eius enim in dioecesi locus situs dum.
erat) ut nouum condendi monasterium ab eo
facultarem impetraret. Annuit nō modò libēs
antistes, sed & primus omnium manum operi
admouit, perfectumque oratoriū Virgini Ma-
tri sacrum dedicauit: & donis ac muneribus te-
stamento collatis monasticæ vitæ institutum
roborauit. Igitur ordinatis omnibus, quæ loci
& temporis opportunitas exigebat, Aichardus
omni studio & diligentia ilicò Christianæ mi-
litiae athletas sanè egregios sub signis collegit;
Constructio
monasterio
tantaque dexteritate ac gratia disciplinam in-
stituit, ut passim omnes in magnam sui admira-
tionem pertraheret.

Ea tempestate Gimesiensis cœnobij Abbas
Philibertus, vir maximarum virtutum laude
orna-

multos con-
gregat mo-
nachos.

Vide hæc
pleniæ in
vita S. Phi-
liberti, 20.
Augusti.
Audoëni ve-
ro 24. Au-
gusti.

Substituitur
B. Aichard⁹
abba G.⁹
mesensis.

900. Mon-
chi in Ceno-
bio Gimeli-
ensi.

ornatissimus, ab impio Ebroino Maioredo-
mus Icelerata fraude in maximum B. Audoëni
Rothomagensis Episcopi odiū inciderat; pror-
sus ut B. Antistes, iniqui viri calumnijs dece-
ptus, tetro eum ergastulo concluderet. Ex quo,
cùm re patefacta non sine honore per eundem
sanctum Episcopum fuisse dimissus, & in pri-
stimum dignitatis gradum restitutus, vir Do-
mini timens, ne feruescens Ebroini odium in
totum gregem deriuaret, illius furori ad tem-
pus cedendum ratus, decreuit ab eo c̄hi p̄re-
rat loco longiū recedere, & eremitice vitæ
laboribus tanidiu sese exercere, donec conci-
tatus Ebroini furor conquiesceret, & terras ac
possessiones monasterij assiduis vastare incur-
sionibus cessaret. Interea ne prius Christi ḡræ
legitimo destitutus pastore penuria diuini ver-
bi interiret, vel certè ad infœlicia pascua &
salutis inuia declinaret, audita iam ante fama
virtutum B. Aichardi, eum consilio, & auto-
ritate Archipræsulis Audoëni loci illius Re-
storem sibi substituit. Et quidem, dictu mi-
rum, quām excellens eius in omni genere vir-
tus monasterij istius gubernacula tractauerit.
Insultabat quidem ei per se perque suos satel-
lites inuidus dæmon, sed inanità tentationis
suæ spicula semper confusus reportabat.

Residebat quadam die vir Dei in cellula fo-
litarius; cùm animum ipsius vehementer cepit
agitare, quod viribus exhaustis veterana xtas
ad regendam tantam Christi familiam (erat e-
nim numerus Deo militantium nongentorum
monachorum) iam sibi sufficere nō videbatur.
Petit itaq; à Domino profusis lachrymis, qua-

tis ut consilij sui prouida dispensatione tanti
oneris sarcinam alleuiaret; cùm eccè Sole oc-
cidente , cùm fratres membra quieti tradidis-
sent, apparens Angelus Domini habitu corus-
cans & virgam manu gestans, post longam al-
tercationem cum dæmone habitam, hisce eum
verbis affatur: Maior pars horum iam (vt à Do-
mino petijsti) ad expeditionē adscripta est; & hi
in primis ex nomine quos hac virga designari
mox considerabis: tu diligenter aduerte, & hos
nominatim iube mox esse paratos. Quid mul-
tis? Vir sanctus noctem illam totam insomnem
ducens, prima luce fratres in auditorium col-
legit ; intellectaque singulorum eadem nocte
habitam visionem, earundem mysteria illis ex-
posuit: ac demum cum & cuncta ex ordine que
ipse viderat & audierat eis manifestasset, cun-
ctos ad instatē vltimi certaminis horam iu-
ber' esse paratos. Nec mora corpora nuda cer-
tatim virgis cädere ; pugnis conscientia pectora
*En quonodd
se se prepa-
tundere; pura amarissimis admixta lachrymis
confessione, alijsque pijs pœnitētiæ operibus,*
rent ad mor-
tem fratres,
contractas animi fôrdes expurgare ; atque o-
mnis corporei alimenti expertes superuentu-
rum diem expectare.

Iam quarti diei aurora illuxerat ; cùm vni-
uersi cœlestis almoniæ percepturi viaticum
conueniunt; & se suasque animas mutua chari-
tate inuicem commédant. Eccè verò cùm aliena-
tata præ nimia amoris dulcedine mente pre-
cibus incumbūt, singulorum facies eximia cla-
ritatis specie radiare cœperunt . Iamque hora
diei tertia inclarerat, & eccè pars vna tanquā
sonno quietis resoluta suas Deo animas tra-

ooo didit;

*Apparet S.
Aichardo
Angelus Do-
mini.*

.934 VITA S. LVCIAE & GEMINIA.

In admirabilem felicissimamque fratrum mortem. didit; altera verò hora sexta pari ratione mortalitatis vinculis soluta è corpore migravit: & rursum tertia, tribus deinde post horis è corporeis ergastulis ad eandem beatitudinis gloriam terredit: Vespece autem facto, subsequenter pars quarta, facta oratione, spiritum reddidit. Post quorum sepulturam, eorumque, qui *Obitus sancti viri.* se relictos dolebant, exhortationem & consolationem sanè suauissimam, vir diuinus & ipse in lectulum cilicio constratum se collegit: atque ita eleuatis in cælum oculis spiritum Deo reddidit, 17. Kalend. Octobris.

ILLUSTRE MARTIVM SS. LV-

*Vide & No-
rat. C. Baron.
in Martyr.*

Roman.

16. Septē.

*E fuit is Chri-
sti Domini*

296. Caij

Papæ 13.

*Lucia Vi-
due etas de-
uella.*

Judith 8.

*Hortatur fi-
lium Eupre-
piū, ad Chri-
stum confi-
scendum.*

ciæ, & Geminiani: Ex eo quod est ab Adone Treuirorum Archiepiscopo conscriptum.

CONSUL EVS Diocletiano octies & Maximiniano septies, in vrbe Roma, anno Imperij eorū a tertio decimo, tam saua in Christianos exarsit persecutio, vt vix quispiam, truculenta morte vbique præposita, Christi nomen proferre auderet. Erat eadem illa tempestate insigni pietate matrona, Lucia nomine, annorum plus minus 75. cum alijs virtutibus cunctis spectabilis, tum eo nomine in primis illustris, quod annos admodum 36. in viduitate constituta, illustrissimæ illius heronæ Judith virtutes miro pietatis ardore amularetur.

Hæc igitur, auditio crudeli Imperatorum edito, mox filium, qui Euprepious appellabatur, hortari cepit, vt vnâ secum, spretis dæmonum simulacris & vanis idolis, Christū Iesum con-

confiteretur, & gloriosum, si opus esset, pro il-
lius nomine certamen subiret. At ille, à mater-
na pietate planè degener concito cursu ad Im-
peratores abiit; matremque' (prò scelus) reli-
gionis Christianæ accusauit. Diocletianus ve-
ro subitò mentis furore correptus, confessim
missò ad ædes eius Iebale affessore suo, iussit
eam adduci. Porrò Iebal domum ingressus,
Iouis quoddam simulacrū ibi statuit, vt ei thu-
ra offerret. At Christi ancilla eo Iebalis scele-
re offensa, simulacrum execrans, illicò domo
egressa est; Christi sanctissimum numen ob-
testans, se polluta limina domus nunquam de-
inceps prætergressuram: sed mortem pro illius
gloria, qui eam sacrosancto sanguine redeme-
rat, fortiter & constanter ope turam.

*Accusat ille
matrem.*

Igitur Iebale ductore ad Diocletianum per-
uenit, q regali in solio residēs, auroque & pur-
pura fulgens, venientem his verbis affatus est:
Sistitur Dio-
Audio te sacrilegam reum illum Crucifixum
confiteri, deosque nostros irridere. Nunc igi-
tur si parata es viuere, parati sunt & dij vt thu-
ra eis offeras, vt possint tibi esse propitij: & vi-
uas. Respondit Lucia: Nec sibi sunt propitij,
nec cultoribus suis. Nam mihi propitiabitur
Christus Iesus, pro cuius amore parata sum i-
gaem, vincula, & quas volueris poenas suffer-
re. Audiens Diocletianus constantiā fidei eius,
iussit eam in teturum abduci carcerem: ybi con-
solatione cælesti recreari meruit.

*Egregia ma-
tronæ pietas.*

Paucis deindè post diebus ad Diocletianum
reducta, cùm pari constantia Christianam re-
ligionem prædicaret, gloria fœmina humili-
prostrata fustibus diutissimè cæsa est. Cumque
Ceditur fu-
stibus.

O O O hinc

*Constantia
& fortis et
animus.*

336 VITA S. LUCIAE & GEMINIA

hinc indè crudeles & impij tortores ei insultarent, & illa tota mente precibus intenta omnipotentem inuocaret, eccè subitò ingens terræmotus exoritur; ac terribili fragore templo lous subuertit: prorsus ut lapidibus in minutissima fragmenta comminutis, cuncti extremum exitium vehementer formidarent. Diocletianus autem maiore furore incandescens, lebetem æreum adduci præcepit; inque eum, pice & plumbo horribiliter bullientem, sanctam Christi martyrem demergi: ubi casta & sancta matrona toto admodùm triduo illæsa consistens Christo psallebat.

Nemo non in cineres & fauillas eam redactam credebat: sed vt Imperator eam saluā & incoluūm intellexit, vix mentis suę præfurore compos; iussit eam ferro & plumbo oneratam per plateas ad ludibrium duci.

Erat in Vrbe vir præpotens Geminianus nomine; cuius domus simulacrorum multitudine & ornatu celebris habebatur. Cuius ædes Lucia cum pertransiret, fertur niuei candoris columba cœlitus super Geminiani caput delapsa tertio refedisse. Ea re homo idololatra ita repente animo immutatus est, vt sui suorumque oblitus concito cursu ad locum, in quo sancta Dei pro Christi nomine decertabat, torquebaturque, properaret, seseque eius pedibus prosterneret, & multis cum lachrymis baptismi lauacrum flagitaret. Stupebát ad tantā rei nouitatem omnes, quod cernerent præcipuum idolorum cultorem diuitijs & gloria inclitum Luciae pedibus prostratum, & infimis preculis Christiana sacra cum præfenti capitilis peri-

In lebete
candenitri.
duò illeſa
consistit.

Ducitur pla-
teatim ferro
onera.

Geminianus
fit Christia-
nus ex idolo-
latra.

periculo postulantem. Et quidem Lucia vna cū *Lucia & Geminiano* mox ad carcerem abrepti fuere, vt *Geminianus exquisitissimis supplicijs ad aliorū terrorem carcerinat cipanur.*

Porrò eadem in Urbe erat quidam Protasius nomine, insigni pietate & prudentia sacerdos; cui nocte Angelus Domini apparens sedulò mandauit, vt iret festinus ad carcerē, & Geminianum fontem satutis requirentem lustraret.

Abiit ille summa cum festinatione, & *Geminianus* *Protasius ad lymphis salutaribus non modo abluit* *cerdos eum sed cunctis, qui eo ergastulo pro Christi nomine clausi tenebantur, animum addidit confir- mavitque, alacriter certamen expeterent.*

Tertium post diem Imperator, quod de *Ge- miniano* audisset, iussit eum vnā cum *Lucia ad- esse & Christianæ professionis palinodiam ca-* *nere. At ille Christi gratia præclarè roratus minantem æquè ac supplicantem spreuit Ty- rannum; nihilque sibi delectabilius esse, quam cum Christi martyre ultimum subire suppli- cium, constanter respondit. Tum verò Impera- tor omnibus tormentorum machinis admotis grauissimè eos affixit, torsitque ad satietatem: ac postremò peruersissimo cuidam tradidit Iu- dici: ut is, quod deerat poenarum, furibunda mente suppleret.*

Qui primò fustibus ceruices eorum contun- di iussit. Sed cùm homo nefarius in suo scelere exultaret, & Christi athletis impiè insultaret, mox terræmotus domum iudicariam à fun- damentis subuertit, ipsumque iudicem misera- biliter oppressit. Neque tamen eo miraculo Imperatoris furor quieuit; sed protinus homo

OOO 3 cru-

*Vltio divina
in crudelem
Iudicem.*

crudelis Abofrasio sanctos martyres exhibuit: qui cùm varijs supplicijs & diabolicis artibus sanctos à Christi confessione abducere nitentur, & illi interim stupendis virtutibus & miraculis clari dæmonis insidias fraudesque eluderent, alij quinque & septuaginta, sanctorum martyrum virtutibus permoti, sua Christo nomina dedere; qui protinus ad martyrij gloriā peruererunt. Cæterū impiissimus Iudex, fuso martyrum sanguine, cum gloriabundus in-

Alij 75. credunt in Christum: & protinus martyri ac coro- nantur.

Alius sevus Index misere- re perit.

S. Lucia cum socio decolla- tur.

equitaret, equus eius à dæmons incitatus de ponte in flumē eum præcipitem dedit; vbi anima ad inferos delata est, & corpus nullo unquam loco repertum. Lucia vero & Geminianus, à Megalio viro consulari arctati, post gloriosa certamina martyrij palmam capitatis abscissione promeruere xvi. Kalend. Octob. Quorum corpora, eximia pietate ac religione matrona Maxima, clām subducta honorificè tumulauit.

VITA S. EDITHAE VIRGINIS: REGIS ANGLORUM EDGARI FILIAE.

Vide C. Bar. in Notat. ad Martyr. Rom.

16. Septemb. Patria & Parentes eius.

EDGARVS Anglorum Rex cùm Vulfrudem regij ducis filiam perpetuam regni consortem sibi eligere decreuisset, suscepit ex ea filiam haud contemnenda specie virginem: cui Edithæ nomē in sacro fonte imposuit. Porrò Vulfrudis à partu absoluta, cùm deinceps continentiae studium sectari quā carnis.

nis illecebris seruire mallet, in sacrarum virginum collegium apud Vilthoniam concessa: vbi manibus Ethelvoldi antistitis Christo cōsecrata, tantis breui virtutibus, cunctis præluxit, ut communis omnium consensu sacræ illi societati præfici mereretur. Porrò Editha sub matris cura relicta, eiusdēque pijs studijs & exercitijs ad emulationem prouocata, eodē in monasterio monasticæ vitæ disciplinā professa est. Eam verò mater non auro, non monilibus, non multiuario ornatu, sed literarum ac *Item Editha* virtutum splendore instruxit: atque ita insti- *filia.* tuit ut illa ceteris omnibus viuum quoddam perfectissimæ vitæ exemplum esset.

Vigiliarum & inediæ patientissima, morbi- *Eximia eius*
dis ac humana ope destitutis sese impendebat *charitas in*
alacriter terrenosque prorsus deuitans hono- *pauperes, a-*
res, liberis regijs leprosos præferebat; & quan- *liæ virtutes.*
to quisq; morbis deformior, tanta ei maior ad
seruendum erat animi propensio: adeò ut o-
mnium ore vnicum illa & verum desolatorum
solamen prædicaretur. Cilicium asperrium,
quo die nocteque carnem macerabat, nitidis
extrinsecus occultabat vestibus. Cumque die
quodam beatus Ethelvoldus ornatori eam
habitum ingredi vidisset, ait ad eā: Non his, filia
mea, indumentis itur ad Christi thalamum; nec
externo cultu corporis delectatur sponsus ce-
lestis. Illa verò interni conscientia habitoris,
ita respondit: Crede mihi, pater, nequaquam *En quo patet*
deterior mens, Deo aspirante, sub hoc teg- *studeat cela-*
mine deget, quam sub pelle caprina. Habeo *re occultum*
Dominum meum: qui non tam vestem quam *cilicij usum*
mentem attendit. Sensit ergo vir Dei in vir-
gine

OOO 4

gine gratiæ auctoritatem, plurimumq[ue] ga-
uisus, quod cerneret puram mentem & in pur-
pura & in sacco placere D[omi]no; nunquam de-
indè summum Iudicem in ea contristare est
ausus.

*Recusat di-
gnitates.*

*Prophetia
eius, de fra-
tre suo E-
duardo: cui⁹
vita habetur
18 Matisij
Tom. I.*

*Respusit reg-
num.*

*Crebrò se
inunit sig-
naculo S.
CRUCIS.*

Quindecim annos natam pater eius Reg[is] Edgarus tribus monialium monasterijs, VVintonensi, Berckingensi, & tertio cuidam Abbatissam præfecit: sed illa, ab omni fastu & gloria abhorrens, constanter eas dignitates repulit; maluitque piæ matri humilis subesse, quam alijs imperare. Defuncto autem patre Edgardo, & succedente ei filio Eduardo adhuc infantulo, in somnis sibi dexterum oculum amississe est visa: quam illa visionem propheticō spiritu sororibus interpretans ait: Visio hæc fatris mei Eduardi portendit casum. Nec diu post idem Eduardus, fratrem suum Ethelredum inuisurus, ab impijs in via trucidatus est. Cumque proceres, regno legitimo hærede destituto, virginem sanctam è monasterio extrahere, & in paterno solio (recepta plerique nationibus consuetudine, vbi foeminæ dominantur) collocare vellent, & tandem etiam vim intentarent: illa adeò non assensit, ut quiduis potius perferre, quam à suauissimo Christi amplexu auulsa, mundanæ gloriæ servire vellet.

Erat virginis in more positum, ut vbiunque ageret & quoconque pedem ferret, crebrò se Crucis signo muniret. Cùm autem ecclesiam insigni opere beato Dionysio sacram cōdidisset, & sanctum Dunstanum ad eius dedicacionem inuitasset, & is sacram virginem crebrius

dexte-

dextero pollice frontem signare cerneret; apprehensa manu eius dextera, ait: Nunquam putescat hic digitus. Inde ad Missarum solennia concedens, totus coepit in lachrymas resoluis; rogantiique Diacono cur largo adeo lachrymarum imbre faciem rigaret, suspirans & ab imo pectore vocem trahens: Hæc, inquit, Deo dilecta anima, hæc syderea gemma ad patriam sanctiorum ab illuui terrena rapietur. Tertio & quadragesimo abhinc die occidet nobis hæc stella luculenta. Neque fecellit prædictio. Nam eodem illo die virgo sancta anno ætatis sue vi gesimo tertio, Christi vero noningentesimo octogesimo plus minus quarto, migravit ad Christum; sepeliuitque eam Dunstanus in Di o-

*S. Dunstanus**predicit S.**Edithe obi-**tum: cuius**Dunstani**vitam repe-**riet lector**19. Maij.*

nissi basilica, quam illa exstruxerat, & in anno à Christi Incarnatione plus minus 984. *etatis vero*
trio monasterij præclaro xenodochio ad suum apparere. *sue 23. mori-*
stentationem tredecim pauperum egregie de- *tur B. Edi-*
corauerat.

Porrò cum 30. ab obitu suo die virgo sancta Matri sue Vieftrudi apparuisset, seque gloriae sempernæ participem iam factam ei declarasset: terdiodecimo post anno similiter Dunstano Archiepiscopo apparuit, monuitque ut corpusculum è terra eleuaret. Et ne, inquit, gophantasmat te deludi existimes. hoc tibi veritatis esto signum: quod præter officia membrorum, quibus in puellari levitate abusa sum,puta oculorum, manuum, pedum, reliquum corpus meum ut illibatum, ita & incorruptum inuenies. Pollicem quoque dexterum, ob venerandam Crucis figuram, illæsum videbis: ut appareat clementia Domini in parte seruata; corpus suum & paterna castigatio, in parte, absunta. Hanc eleuari.

*Item S. Dun-**stanus: iubet q;**flano: iubet q;*

OOO 5 præter

præter visionem Dunstanus alia insuper sedulè admonitus, tandem in VVilthoniæ ecclesiâ concitus abiit; & tertio Nonas Nouemb. corpus è tumulo leuanit, cunctaque, ut prædictum erat, ordine inuenit.

**Infidelitas
Canuti Regis
castigatur.** Canutus Rex in sacra Pentecoste apud Vvilthoniam crebris cachinnis eorum opinionem irridebat, qui virginem diuinis honoribus afficiendam prædicabant: negabatque se vñquam crediturum Editham, Edgari Regis filiam, sanctam esse: cuius pater libidini ac tyrānidi semper addicetus fuisset. Contradixit autem illi Ednotus Archipræsul; eumque redarguens, statim virginis tumulum aperuit. Et eccè corpus cingulotenus se erigens, in cōtumeliosum Regem impetū facere visum est. Tum ille præmetu cōsternatus animo, humili ceu exanimis corruit; tandemque respirans, suæ temeritatis veniam poposcit: sanctamque virginem miraculorum signis postmodum admodum illustrem multo deinceps in honore habuit.

MARTYRIVM SANCT AE VIRGINIS

**Vide Notat.
C. Baron.
in martyr.
Rom.
16. Septē.
Patria &
parentes.** Euphemia: Ex eo quod est per Metaphrasten.
Passa est sub Diocletiano Imperatore.

PHILOPHRON vir honoribus & dimitijs in vrbe Chalcedonia inclitus, ducta in matrimoniu Theodorosia insigni pudicitia ac pietate matrona, cùm alijs à Deo bonis, tum filia incredibili pulchritudine & prudētia virgine ditari meruit. Quam salutaribus lymphis expiatam, Euphemiam appellârunt; dederuntque operam, ut à teneris, disciplinis opti-

optimis & literis imbuta, sanctioris vita*e* insti-
tuta tenacius sectaretur. Illa vero nequa-
quam a parentum pietate degenerans, Chri-
stianæ religionis dogmata callebat egregie; to-
tamque penè regionem pietatis & prudentiæ
sua fama complebat: adeò ut persecutionis
tempore, & diebus quibus Gentilium scele-
rata supersticio dæmonum festa celebrabat,
Christiani Euphemia*e* antè omnia instructio-
nem expeterent: & precibus ac vigilijs cum ea
pariter incumbere gauderent. Diocletianus ea
tempestate Romani Imperij sceptra admini-
strabat; Priscus autem Asia*e* Proconsul sœuam
sanè & formidabilem aduersus Christianos
persecutionem commouebat. Erat ei affessor,
Appellianus nomine, egregius impietatis
socius; qui sanctam virginem cùm alijs ad
quadraginta nouem vtriusque sexus Christia-
nis, diuinis studijs intentam, compræhendit,
ac Prisco Proconsuli, gratum in primis munus *Euphemia*
obtulit.

*Egregia S.
Euphemia
pietas.*

*Sœua in
Christianos
persecutio
excitatur.*

*cum alijs co-
præheditur.*

Et quidem Tyrannus inanem prudentiæ &
virtutis captans apud Diocletianum opinio-
nem, insignē sibi de martyrum constantia vieto-
riana spondebat; nihil non tentans, ut deo Mar-
ti, honorato apud eos cum primis simulacro,
thura offerrent. At martyres, Tyranni blandi-
tias minasque despicientes, vtrò eū ad inferē-
renda supplicia prouocabant; graui se damno
affectos afferentes, si non exquisitissima quæq;
tormenta proferret.

*Constantia
Martyrum.*

Ea martyrum constantia & animorum ma- *Dirè crucis
gnitudo Tyrannum tanto furore succedit, vt
diebus admodum nouendecim continuis eorū
virtu-*

antur.

virtutem vario tormentoru genere expugnandum fusciperet, impositisque plagiis & tetricis liuoribus membra singulorum fæde discerperet. Cum aut iam 20. adesset dies, omnes vna cum Euphemia, quæ prioribus istis certaminibus non interfuerat, Iudici oblati iussi sunt diis immolare, vel extremam suppliciorum omnium atrocitatem subire. Illi vero animis interriti responsum sua virtute dignum dedere, dicentes: Quousque, o Iudex falsa opinione duceris, existimans Christianorum vires, Christi Iesu sanguine fundatas, tuis vel blanditijs vel minis frangendas? Quamobrem satius est, ut amissa mentis tuae stultitia, vel verum Deum agnoscas, vel nos per quæuis suppliciorum genera Deo reddas.

Mittuntur in carcerem cæcis vultibus loris.

Hoc responso martyrum maiori ira Iudex percitus, iussit sanctos loris & flagellis fœde cōcisos in carcerem abripi: solaque Euphemia relicta, fraudulentam orationem prosequens, certam sibi de virginē spōdebat victoriam. Sed illa, Christi gratia mirificè confirmata, callidas Prisci insidias insigni vitavit prudentia; impsumque Tyrannum ita cōfudit refutauitque, ut pudore in iram conuerso, inauditis suppliēijs virginem excarnificandam clamaret. Nec mora. Quibusdam rotarum machinis dicto citius constructis, in eas præcipitem illam dari iussit. At virgo nihil illis mota terroribus, Crucis signo munita aduersus rotas constanter processit; quibus à ministris fortissimè versis, grauem quidem sensum doloris percepit: sed mens in Christi vulneribus profundè defixa dolores spreuit; cælesteq̄ ea implorante au-

Horrendum supplicium rotarum in Virginem.

xilium, mométo téporis diuina virtus machi-
nas dissipauit. Igitur gloriofa certatrix à rotis
soluta, mox non modò illæsa, sed nouo insuper *Soluitur dī-*
uinitus è ro-
decore ornata apparuit.

Hæc Priscum sceleratum sanè hominem nō
modò ad saniorem non traxere mentem, sed a-
criori potius iracundia inflammârunt: prorsus
vse martyrem viuam exusturum iuraret. Illa
autem nequaquam pusilli & abiecti animi, Ad *ignis terre-*
tempus quidem, inquit, est ô Tyranne ignis *flris transitio-*
quem mihi nunc minaris, ideoque nequaquam *rius, infer-*
eum extimesco, sed potius illum sanè terribilē *nalis verò*
tota mente formido; qui omnibus impijs à *perpetuus.*
Christo est constitutus in æternnm. Interea
fornax pice, sulphure, stuppa, & farmétis hor-
ribiliter accentia martyrem expectabat: cùm
ecce Victor & Sosthenes, qui supplicijs inferē-
dis præerant, ilicò pedem retrahunt, aiuntque *Victor &*
Prisco, tese à virginei corporis contactu pro-*Sosthenes l.*
hiberi, formidabili quorundam aspectu, qui *atores con-*
pro virginis defensione parati stabant. His au-*uertuntur &*
ditis, Priscus illos quidem vt ad Christum iam *carceri man-*
conuersos in carcerem abripi; Cæsarem verò *cipantur.*
& Varium in eorum ministerium substitutos *Præcipitatur*
iubet virginem in voraces flamas præcipité *Euphemia*
dare. Gloriosa autem virgo in medijs flammis *in ignem S.*
illæsa consistens, ministris verò interim eodē *læditur.*
suppicio mirabiliter absumptis, tādem roseo
decore nitens egressa, ab impio Iudice in cu-
stodiā tradita est. Die verò sequenti Victor *Martyrium*
& Sosthenes ex ergastulo producti, cùm dijs *Victori &*
sacrificare abnueret, feris bestijs obiecti sunt;
à quibus quidem suffocati, sed integri ad ma-*Sostheni.*
gnum sanè miraculum relicti, à Christiana
plebe

plebe cum hymnis & psalmis sepulturæ mandati sunt.

*Virgo sancta
omnibus
supplicijs su-
perior.*

*En inauditū
supplicium.*

*Bestie eam
à periculo
defendunt.*

*Alijs suppli-
eij s frustra
tentatur S.
Virgo.*

Postera autem luce rursum virgo sancta ad noua supplicia producta , pari constantia ea quoque superauit: prorsus ut, defessis lictorum manibus, nō virgo supplicijs, sed supplicia virginis deessent . Itaq; cum stolidus Iudex omnes suos conatus irritos cerneret, iubet in medio stadio ingentem effodi cisternam , inq̄ue eam, carniuoris, quæ mare alit , animantibus plena, coniici virginem existimans: illam protinus à bestijs deuorādam. At verò beata martyr , viso Tyranni consilio , mox ut preces Deo obtulit, se sequē toto corpore cōsignauit, in aquam forti & generoso animo infiluit, & impiū Tyrannum p̄rclarè confudit . Nam bestiæ incredibili mansuetudine martyrem excipiētes ; eam dorsis suis sustinebant, ne quid ab aquis detrimenti acciperet.

His visis , Priscus magis magisque incandescens, habitō cōsilio cū suo ascessore Appelliano, qui virtutem diuinam magicis artibus non verebatur adscribere, profundam iussit parari fossam, eamque acutis ferreis que obeliscis oppletam superficietenus terra cōtegi , ut procedens martyr imprudens in foueam incideret, & sic demū miserabiliter interiret. Existimabat enim stolidus eā illa solum magica (vt putabat) arte vincere posse , quorum iam prius accepisset cognitionem ; ideoque hæc ei alto silentio pericula creabat , Sed quid agis scelerata fraus ? nunquid & Omnipotentis oculos per omnia intentos fallere te posse confidis ? Nihil agis . Eccè enim cū virgo ignara pro-

sus

sus insidiarum per locum transitura esset, mira *Vide mirabile iudicium* facilitate angelico comitata ministerio pertransij; impij verò & scelerati satellites, pari *Dei*. audacia transitum tentantes, in profundum dilapsi repente interierunt. Priscus verò, ea re animaduersa, sanè obstupuit: ratusq; virginem blanditijs potius & promissis quām tormentis superandam, lenitate animi miro artificio simulata, ita eam affatus est: Fuimus nos quidem *Iudex san.* in te haec tenus, d^e Euphemia, quām decuit, petu*etiam Virgi-* lantiores: sed & tu Christianorum præstigijs *nem fraude* decepta nimis temerè tot tantisque mortis te *mittitur euer-* periculis exposuisti. Nunc igitur, quia deorum *tere.* erga te benficiencia tot indicijs patet, (qui nisi te tutati essent, iamdudū cum sempiterna no- minis ignominia fēdē perijsses) petimus à te eorum, quæ parū piè gessimus, veniam; atq; obsecramus, ut magno deo Marti sacrificans cō- stitutis tibi à dijs honoribus cū omni diuitiarū gloria securè deinceps frui velis. Adhac Eu- phemia Tyrannū generosè & viriliter intuens O Vafer, inquit, & omni dolo & amaritudine plene, quo usq; scelerata inire cōsilia, & aduer- sus Christi seruos laqueos tendere perges? Ego nè dijs sacrificem in summi illius, Dei contumeliā, qui me toties tā præclara decorauit vi- citoria, vestramq; arrogantiā dedecore affecit?

Priscus ægrè admodum hanc orationem ex- cipiens exclamauit: Magam istam flagris con- *Ceditur vir-* cidite. Nec mora: carnifices virgis lorisque ar- *gis sancta* mati, horrendis martyrem flagris affecere; *martyr atro-* sed illa Tyranni rabiem irridens, nullum do- *cissime.* loris indicium edebat. Tum verò frendens ge- mensque Priscus, ferras, ferreasque sartagines expe-

*Egregiè ab
ea contem-
nitur.*

Iubetur ser-
ris ferreis
secari, sed
non laeditur. expediri, martyrem secari, secta sartaginibus
eliquari iussit. Sed quid, ô Tyranne, aduersus
Deum bella moliris? Serrarum acies cōfestim
obtusa, teneram virginem non tam lādere quā
leniter fricare videbatur. Ignis verò sponte ex-
tinctus, palam Tyranni furorē arguebat. Quid
igitur Priscus? O densas errorum tenebras, quē
ne illis quidem tam præclaris miraculis illu-
strabantur. Itaque impia Tyranni mens vindi-
ctæ cupida, vt omni se consilio, quo martyrem
superaret, destitutam vidiit, aliquam adhuc in
feris spem repositam habēs, præcepit eam leo-
nibus vrsisque obiici, & ultimum cum ijs cer-
tamien experiri. Illa autem vitæ huius pertesa,
totoque desiderio ad patriam aspirans, oculis
manibusque insita pietate ad cælum iubilatis,
ita orauit: Domine Deus, qui in me inuictam
tuam ostendisti potentiam, quique dæmonum
imbecillitate confusa, me omnibus tormentis
& plagiis fortiorem reddidisti; fac nunc quælo
animam meam in pace requiescere: qui es be-
neditus in sæcula.

Hæc ea precante, quatuor leones & vrsæ
tres in stadium immissi sunt; qui feritatis obli-
ti diuīsim & reuerenter ad eam accedentes,
platas eius pedum humane deosculabātur, do-
nec martyr sanctissim i solui se à vinculis car-
nis precibus instans, ab una vrsarū seu morsu
petita expirauit. Hæc dum fierent, ingens ter-
ro purissimæ
animam.
Sepelitur à
proprijs p. 4.
rentibus. ræmotus non modò ciuitatem, sed omnium
corda magno pauore concusſit; ita vt omni-
bus hinc inde fuga dilapsis parentes ea op-
portunitate martyricum illud & preciosum
corpus è stadio abtiperent, suisque ipsorum
mani-

manibus honorifice admodum sepulturæ mā-
darent.

MARTTRIVM S. LAMBERTI, EPIS-
copi Traiectensis: Ex ea qua est per Reuerendiss. ron. Tom. 8.
Stephanum, Episcopum Leodiensem. Coronatus Annal.
est anno Domini sexcentesimo nonagesimo o-
ctaavo Episcopatus sui 40.

B Lambertus, insigni prosapia in oppido
Traiectensi oriudus, patrem habuit A-
prum nomine, matrem Herisplidé; am-
bos multa nobilitate cōspicuos. Porrò pueru-
lus multis magnisque naturæ & gratiæ doti-
bus ornatus, ab ipsis primæ ætatis initijs literis
adhibitus, & paulo post beato Landoaldo, vi-
to, & sapientia & doctrina & sanctitate cum-
primis claro, in disciplinā traditus, mirificos
in omni scientia fecit processus. Tandem diui-
nis pariter & humanis ac monasticis etiam
disciplinis præclarè instructus, ad patrē redi-
xit; à quo peramáter exceptus, incredibile cum
paréibus tū cognatis omnibus multiplici sua
eruditio & rara prudentia gaudium attulit.
17. Septemb.
Patria &
parétes eius.
Huius Longa
doaldi viiā
habet lector
19 Martij.
Tom. 1.
En vi olim
magnatum
filij monastis
cis discipli-
nis imbue-

Per id tēpus apud Traiectenses pontificiam
obtinebat dignitatem sanctus Theodardus; cu-
ius vita doctrina & virtutibus admiranda cūm
omnium ore prædicaretur, Lambertus eius in
disciplinam cōcessit; vt instar lapidis preciosi,
multis modis expolitus, cælestibus ornamētis
capiēdis idoneus redderetur. Et quidem egre-
gia nobilitate eximi⁹ iuuenis, & corporis for-
ma elegantissimus, tot tantisq; apud B. Antisti-
tem mox clarere cœpit virtutibus, vt is opti-
mam, futurum eum quandoque gratissimū sibi
bantur.
S. Theodar-
do se in dis-
ciplinam tra-
dit: cuius vi-
ta habetur
supra 10.
Septembris

P p p succel-

successorem, spē conciperet: quinimō, nisi Canonum authoritas obstatisset, eū iā ex nomine designare optabat. Postquā verò ab impijs trucidatus beatitudinis palmā obtinuit. Theodardus, Traiectensis Ecclesiae fideles mox vno ore Lambertū ea sede dignissimum conclamārunt. Cōtra vir pius summa contentione se ea functione prorsus indignū clamitans, cum multuantis populi voces cōpescere & tantū pōdus honoris reijcere nitebatur; sed quēvnayox omniū sanctimoniae laudib⁹ cumulatū, & parsimoniae ornamentis illustrem, constanter afferebat, alium sibi antistitē p̄ficiendum negabat. Itaq; volens nolensque pontificali insula decoratus Lambertus, Traiectensis Ecclesiae gubernacula suscepit; seseque non modo normā & exemplū viuendi cunctis exhibuit, sed & omnibus suauem ac mirè iucundum: quo factum, ut subditorum animos ad quæuis pietatis opera subeunda promptos paratosque semper haberet.

*Succedit
Theodardo
in dignitate
pontificia in-
uitus &c co-
affitus.*

*Childericus
Francorum
Rex mirè
eum colit.*

*Eo interfe-
cto ē sede
Suapellitur
vir sanctus.*

Cūm autē fama sanctitatis eius longè lateq; fese diffunderet, tū ad notitiam quoque Childerici Francorum Regis peruenit; qui eū p̄cipuo amore & honore prosequutus, ilicō inter primos amicos habuit. Sed ea animorum concordia & summa, quæ indē oriebatur, regni tranquillitas fuit paulò p̄st satanæ inuidia disrupta, & in regni totius atque Ecclesiae perniciem miserè conuersa. Nam Childerico rege, inuidia satellitum diaboli trucidato, eiusque Germano Thodorico, prius repudiato, in locum ipsius subrogato, mox inuidiæ pondus & hostile odium opera Ebroini Apostata, in Maiorem Domū restituti, cum in

in alios insignes antistites quos ante passus erat aduersarios, tum in Christi serum Lambertum concitatū est; prorsus ut inimicorum rabie indies magis magisque grassante honore & dignitate priuatus, patriam cum exilio mutare deberet. Et quidem cum multa in abeuntem conuicia iactarentur, & ingēs iniuriarum cumulus eum comitaretur, ipse incre-
Confert se
 dibili animi patientia ad Stabulense monaste-
ad stabulense
 rum sese contulit; ubi cum Senatoribus cœli monasterii.
 intrâ terrestris paradisi curiam monasticam disciplinam strenuè exercuit. Non erit abs re insigne patientiæ eius exemplum commemo-
 rare, quod eodem in monasterio constitutus exhibuit.

Quadā nocte viſum ei fuit clām à lecto sur-
 gere, vt attētiori animo diuturnis precibus va-
 care posset. Cūm autem alterum è calceis acci-
 pereret, alter è manibus lapsus pauimentum fe-
 riens fratrum quietem interturbauit, Experge-
 factus igitur cœnobij pater, & huius arcani ig-
 narus, Quisquis, inquit, ille est, cuius culpanda
 temeritate isthuc modò accidit; pro nostra cō-
 suetudine mox se ad Crucem cōferat, & quod
 negligētia admisit, obediētia expiet. Mox bea-
 tus Lambertus, patientiæ virtute ornatissimus,
 Abbatis præcepto alacriter parens, ad Crucem
 tranquillo & prompto animo properauit; so-
 loque, quo indutus erat, cilicio immanem vim
 frigoris patienter sustinuit: nec prius obedien-
 tiæ stationem athleta deseruit, quam vigilia-
 rum officio à fratribus expleto, ab Abate la-
 chrymis & luctu propter facinus impruden-
 ter admissum oppleto reuocaretur. Cūm e-

*Vide humili-
 litatem tantil-
 Viri & insi-
 gnem patien-
 tiæ.*

P P P 2 nim,

nim, officio matutinarum, vt vocant, absolu-
to fratres ad ignem de more properarent, vt
acerimi frigoris iniuriā à se propulsarent, &
cunctis præsentibus solus Lambertus nō com-
pareret, Abbas à fratribus admonitus, illum
esse qui sub Crucem se recipere iussus fit, gra-
uiter ingemiscens, suamque temeritatem ve-
hementer accusans, illicò eum accersiri man-
dauit: seque vñā cum fratribus eius pedibus
prosternens, supplex ab eo illius facti ve-
niam postulauit. Cui vir sanctus ita respon-
dit, vt cuncti facile perspicerent, non me-
diocribus virtutum ornamentis eum esse in-
structum.

In huiusmodi virtutū insignis cū toto ferè
septennio exul vitam egisset, & infelix inter-
rim Pharamandus, filius iniquitatis, Traiectē-
sem Ecclesiam tyrannide oppressisset, tandem,

S. Lambertus restitus. Deo hominibusq; inuisus & cōtrarius, tota il-
la prouincia exclusus est: & verus omnium pa-
tur à Pipin. 2. stor Lambertus à Pipino Principe in pro-
maiore Do- priam sedem restitutus. Quāta verò, illo rede-
mīs Frācie, unte, apud omnes extiterit exultatio, nemo
Caroli Martelli Patre. pro dignitate explicare queat. Pristino igitur
honore affectum, & multis magnisque auctum
vitæ meritis, miraculorum insuper gloria
cælestis pater eum illustrauit. Cæterum cum
iam antè in monasterio cunctis virtutib; us-
animam propriā præclarè exornasset, tum om-
ne studium ad gregis custodiam egregiè con-
uertit: deditque operā, vt cunctos eternae hære-
ditatis consortes efficeret. Peragrabat oppida
villarique diœcesis suæ; eosq; præcipuo hono-
re prosequebatur, nullo personarum habito
refpe-

*Miraculū
clare.*

respectu, quos morum elegantia & vita meritis praestare sciebat.

Itaq; incredibili esurie sitiq; iustitię semper ardens, in Texandriā est profectus, vt eam gentilissimi erroribus adhuc deditam, & idolorum spurcitijs turpiter contaminatam, Euangelicis laborante. Prædicatio Texandria ethnicismo

doctrinis expurgaret, gentemq; miserrimā, & dæmonis seruitute oppressam, in Christi libertate vindicaret. Sed gens nefaria, furore & crudelitate feruens, veritatis præconē primū aspernari, tū etiam contumelijs atque ludibrijs appetere, ac postremō satanico spiritu bacchās ignominiosa morte afficere voluit. At verò cōtrā Christi confessor Lambertus tumultuantis populi insaniam blandis verbis comprimere, eorumq; furorē modis omnibus lenire instiuit. Cumq; obtenta fandi copia fidei Christianæ principia exponere aggredieretur, mox eximia cælestis facundiæ præstantia quorundam animos itā commouit, vt execrabilis idolorum cultu detestato, ad Christiana sacra cōuolarēt, seque salutaribus vndis expiatos, duces sanè strenuos ad dæmoniorū fana subuertenda præberent. Hisce initijs egregius doctor fidei fundamenta ibidem collocauit; Ecclesias cōdidit; presbyteros ordinauit; totamq; regionem illam Christo consecrauit.

Cumq; omniū mores ad exactam iustitiae Non respicit normā fidei que veritatē summo studio reuoca personas poterit cōtenderet, tum ne ipfi quidem Principi Pientium. pino pepercit; qui cetera egregius, uno malo tā multa bona corrumpebat, cōtempta legitima vxore, Alpaidi pellie nimirum addic̄tus. Misera profecto res. Princeps, multis magnisque

P pp 3 victo-

Multos ibi-
dem post va-
rias mole-
stias conuer-
tit.

victorijs illustris, seipsum vincere non poterat, molli libidinis telo prostratus . Id vero,

*Arguit Pipi-
nū Lamber-
tus, ut pelli-
cem deferat,
quam Ple-
ntrudilegiti-
mæxxori
fice super-
duxerat.*

cæteris ferè Episcopis dissimulantibus , Lambertus zelo iustitiae & pietatis armatus opportunè importunè Principem arguebat ; qui si, vt in cæteris, ita & in hoc libenter recta monentè audisset Episcopum, rectius consuluisset sibi . At illa maligna mulier molestè ferens Pipinum à sui amore auelli , Dodonem fratrem suum , Pipino familiarem genere & opibus præstantem, hortatur affiduè, verbisque venenatis acriter inflamat, vt Episcopi conatus, suorum , vt dicebat, in natalium decus vergentes impediret. Nec mora. Dodo fororis vltionem hæud segniter expetens, amicis suis Gallo & Rioldo hoc negotij dat, vt Episcopi familiam quoquis iniuriæ genere diuexent ; quò sic demù sacer antistes calumnijs fatigatus Alpaidem impuro Principis amore securè perfrui permittat. Sed vir iustus, vt leo confidens, iustitiae patrocinium nulla ratione deseruit . Cùm vero Gallus ac Rioldus famulos beati viri multis modis affligere & diuexare pergeret, quidam pontificis clientes & cognati qui generis nobilitate & diuitiarum gloria multum præstabant, animi dolore & zelo permoti, maleficos illos oppressores, ignorante, Episcopo, persecutus statuunt, ac tādem bello petunt; armisque strenui uno impetu interimunt.

Proverb. 28.

*Impiissimi
viri sancti &
muli Gallus
& Rioldus
trucidantur.*

Per id tempus Pipinus Princeps in Iopiliam villam concepsit, eodemque virum sanctum ad consilium pro regni negocijs aduocauit . Ibi tum Pipinus & pellex, animos iratos vultu se-

reno

reno tegentes, alios pariter suo exemplo ad ira dissimulationem, fictamque lætitiam provocant. Cumque in varias sese formas cuncti transmutarent, pellex summo studio in id incumbebat, ut offendum Episcopi animum sibi conciliaret & à Principis reprehensione planè abduceret.

Apparatur conuiuum; inuitatur Episcopus; lætantur aulici omnes. Princeps oblatum sibi à pincerna poculum innuit Episcopo offrendum, benedictionis loco habiturus, si à cōsecreta manu ipse poculū acciperet; quod maximum Imperatorem olim à beatissimo presule Martino expectâsse nouerat. Et Episcopus quidem illud Pipino tradidit; cuius principis reliqui proceres secuti exemplum optabant à sancta Episcopi manu sibi poculum porrigi. Cunctis igitur certatim id expertentibus, & cōfusè sese ingerentibus, ut alij alios anteuerterat, ipsa quoque pellex clam sua inserta manu, poculum ex sancti viri dextra accipere tentabat. Sed ille foeminæ insidias deuitans, & ad Principem conuersus, de mulieris conqueritur temeritate, quod calliditate quadam notam ipsi inurere inuisæ Deo communionis conetur. Surgensque à mensa ab aula vult recedere; & omnis illa conuiuij iucunditas perturbatur. Nec sic tamen mulieris quietit versutia; sed vesperè volenti recedere Episcopo mandat princeps, illa suggerente, ne infalutata sua coniuge recedat. At antistes magna animi constantia, Ego verò, inquit, ô Princeps testor Iesum, spem vitæ meæ, me nunquam adulterè communicaturum, prohibento

*En quāti ha.
beatur à tā.
to Principe.*

*S. Martini
vitam repe-
riet lector
II. Novemb.*

*Vide quām
abominatur
vir sanctus
pellicis com-
munionem.*

PPP. 4. Apo-

1. Corint. 5.

Apostolo, ne commisceamur fornicariis. Te
verò illi communicare valdè doleo; te nol-
le resipiscere molestè fero; & timeo sanè iu-
stam omnipotentis Dei iram tibi impende-
re. Cernens ergè pellex, si diutius viuat Lam-
bertus, de sua cùm Principe familiaritate actū
esse, omnia Dodoni significat; & oleum ca-
mino addens, obtestatur ut ocyus eum è medio
tollat.

Ita ergo & cognatorum cædem & feroris
discrimē vlturus Dodo, quotidianas viro san-
cto infidias struit: adiunctisque sibi eam ad rē
hominibus quibusdā audacibus & flagitiosis,
Leodium petit; vbi tum fortè morabatur Anti-
stes. Eadē illa nocte, hostibus propius ad ædes
viri sancti appropinquantibus, fertur Crucis.

*En insigne
miraculum.*

Dominicæ effigies suprà Episcopi domū rut-
lasse, tanti splendoris, vt nulla oculorū acies ea
intueri posset. Interea Dodo cū socijs feroci-
simis arma expedire; sanctum Dei sacerdotem
hinc indè perquirere; fores effringere; in ædes
atrociter irruere. Eo armorum strepitu excita-
tus Episcopus, surgit è lecto, manu gladiū cor-
ripit, seque contra hostes defensurus strenue

*Irruentibus
hostibus, ax-*

comparat. Sed confessim mutata sententia ab-
ijcit gladiū, martyrijque ardore incensus, pre-
ceptum gla-
dium vir

*sancitus max
abiecit**Psal. 58. 8.*

catur Dominum dicens: Eripe me de inimicis
meis Deus meus, & ab insurgentibus in me li-
bera me; quoniam neque iniquitas mea, neque
peccatum meum Domine, propter quod insur-
rexerunt aduersum me fortes & iniqui. Eccè
Synagogæ potentium quæsierūt animam mēam;
quamoro, vt in pace suscipias, qui es misera-
tor & misericors Dominus.

Hæc

Hæc cum lachrymis illo orante, impij latrones procaciter insultantes in domum irrumperem neitebantur. Sed duo beati viri nepotes Petrus & Andolet^o, fortiter sese illis opponebat. At verò vir sanctus, ne desiderata diu martyrij gloria fraudaretur, ait ad illos: Si me filij habetens verè amātis, obtemperate nūc consilio Spontaneum
fuit viri san-
cti martyri.
meo, & peccata vestra pura & integra oris cōfessione expiate, vosq; , qui cādis eius partici- rium.
pes fuistis, ad hanc vltionis sententiā libentiū animis p̄parate. Satiū est enim, temporarias hic luere poenas, quam igne sempiterno apud inferos puniri. Cūm sic omnes confirmasset & pontificali auctoritate corroborasset, ius sit nepotes foras ad hostes progredi, vt possint se Duo eius ne-
Domino hostias immolare. Parent illi Pontifici: exeunt ad hostes intrepidi: cādūtur ab im- potes truct-
pijs: à Christo in cælis eorum animæ coronan- dantur.

Deindè pater egregius & antistes constantissimus in pavimentum pronus prostratus brachijs instar Crucifixi expansis, attentissima Et alij mul- mente Dominum precabatur: cūm ecce impij ti. carnifices intrò irruentes obuios quosque ad unum omnes trucidant. Vnus autem ex illis, immanissimi furoris oestro percitus, in tectum ascendit: cernensque virum sanctum in oratione prostratum, mortifero eum telo percutit. Pauci autem ex Episcopi socijs fuga elapsi, s. Lamber- corpus sacrum Traiectum naui transuectum in tuis interf- Apostolorum Principis Ecclesia honorificè tu mularunt. Et quidem ut corpus in portu expo- Traiectum situm fuit, fama mox per populos volitante, trāsuebitur, ingens omnium factus est concursus. Cumque ibidemq; tu- mulatur.

P P P § certa- mulatur.

certatim sancti membra exosculari cuperent, fertur miri quiddam accidisse; quod cum anti-stitis gloriam valde illustrabat, tum Alpaidis impuritatem aperte arguebat. Nam cæteris si-ne vlla repulsa ad osculum admissis, si qua pellex accederet, mox quasi turbine quadam exagitata retrocedere compellebatur. Apparebat indè quām inuisa Deo & sancto martyri esset illa pellex detestabilis. Tanta autem for-mido iniecta est Traiectensibus eam repulsam cernentibus, ut dignum tanto viro monumen-tum parare non auderent: sed in paterno sepulcro religiosè eum conderent.

Mox verò diuinitus declarari coepit, quan-ta apud Deum sanctus martyr gratia flagraret in cælis. Apparuit enim nocte Amalgiso the-saurario, & blandè eum compellans, Romam, inquit, iuimus; Roma redimus; visitaturi Do-donem & complices eius. Sanguis enim inno-centum, qui mecum pro Christo effusus est, à Deo vindictam expetit. His dictis, euanuit; & Dodo paulò post teterima lue correptus, mi-rè foetentia per os reiecit viscera; corpusque eius, vermibus & tabe corruptum, propter ni-miam foetoris intolerantiam in Mosam proie-ctum est. Qui autem mortiferum in virum san-ctum vibrauerat telū, cum fratre suo congre-fus, illum occidit; pariterq; ab eo peremptus, debitam tanti sceleris penas luit. Denique in-tra anni spatium vix quisquā ex ijs eus sit, qui cædis illius participes fuerant: si qui verò su-perfuere, illi adeò aut sensibus, aut censu & rebus destituti sunt, ut illos foelices ducerent, qui celeri morte absumpti fuerant. Leodij, ubi

*Sacrum eius
corpus nulla
pellex potest
contingere.*

*Enītis san-
guis innocēs
effusus, à
Deo vindi-
ctam expe-
rat.*

*Idē testatur
Sigebertus
in Chronicis.*

*Vltio diuina
nociſores
anci viri.*

sanctus antistes martyrio coronatus est, in cubiculo illo, quod sanguinis illius effusione venerandum habetur, saepius visa sunt luminaria diuinitus accessa; ita ut tota domus tanto completeretur splendore, ut vix oculi in eum possent intendere. Secuta sunt deinde multa miracula, quae populum pietate ac deuotione accenderunt, ut ei basilicam extruerent: lectumque fabrefactum eo in loco reponerent, vbi telo percussus occubuerat. Porrò S. Hubertus, martyris discipulus & successor, anno Episcopatus sui tertiodecimo aperiens sancti patris sarcophagum, corpus integrum & incorruptum suauissimisque odoribus refertum inuenit: vestes mutauit; & priores sigilla munitas pro fidelium deuotione diligenter asseruari curauit. Corpus vero sacrum una cum sede Cathedrali Leodium transtulit: quam translationem Deus præclaris miraculorum signis approbavit. Niueleæ enim populo cum sacro pignore quiescente, cæcus lumen recepit, & paralyticus apud Harualt pristinam membrorum sanitatem recuperauit; quibus in locis mox basilicae in Martyris honoré conditæ sunt. Ab eo tempore tot Leodij edita sunt miracula ut numerari non possint.

Miracula.

Extruitur et
basilica.

Corpus eius
post annos 13
incorruptum
transfertur
Leodium. &
S. Huberto

eius successore.

Alia miracula innu-
mera ad tu-
mulum eius.

VITA S. HILDEGARDIS VIRGINIS. Vide No-
nis, Abbatisse Cœnobij in Monte S. Roberti pro-
ta. C. Baron.
pè Bingium: miraculis & prophetijs illustriſſi-
mæ: ex ea quæ est per Theodoricum Abbatem. ad Martyr.
Quo tempore floruerit patet infra. Roman. &
Chron. Gene-
brardæ.

Deo

37. Septemb.
Patria &
Parentes
eius.

Viss̄es eius
in tenera a-
tate.

Eius vitam
reperiet le-
ctor 8. Iulij.

Profitetur
sub habitu
monastico.

Egregie, pro-
ficit.

Eccle. 27.
2. Corin. 12.

DE o dilecta virgo Hildegardis , parre quidem Hideberto , matre verò Mechtilde, parentibns sanè tam generis claritudine, diuitiarumque affluentia, quam sanctitatis opinione celeberrimis , in citerioris Gallię partibus orta est. Qui tametsi essent terrenarum rerum curis impliciti, creatoris atamen donis haud ingrati , filiam vnicam longè charissimam diuino famulatui manciparunt: iam enim ineuntis ætatis eius præmatura sinceritas & columbina simplicitas, ab omni carnalium habitudine multum dissentire & à mundanis voluptatibus plurimum abhorrere videbantur.

Et quidē mox ut primam poterat tentare loquoram , tam verbis quā nutib. significabat his qui circa se erant, secretarum visionū species: quas præter communem cæteris adspicetum, speculatione prorsus insolita intuebatur. Porro iam fere octennis consepelienda Christo, recluditur in Monte S. Disibodi (cuius & vitam postea conscripsit) sub disciplina piæ Deoque deuotæ feminæ Iuttæ; sororis Meginhardi Comitis Spanheimensis potentissimi: quæ cum illum sub humilitatis & innocentiae veste diligenter in requisitis instituisset , voto demum monasticæ professionis emissio , ac sacri vellaminis benedictione accepta, Christi sponsam reddidit acceptabilem. Ab eo sane tempore virgo casta multum crescebat & ibat de virtute in virtutem: annitente & congratulante proœctibus eius matre ipsius spirituali.

Verū quoniam vasa figuli probat fornax,
& virtus in infirmitate pficitur; haud defuere ei ab

ei ab ipsa ferè infantia crebri & penè continui
languorum cruciatus , à dæmonibus sæpenus
merò Deo permittente illati; ita ut pedum in-
cessu perrarò vteretur : & cù tota carnis mate-
ria fluitaret, vita illius esset quædam pretiosæ
mortis imago; attamen tunc vehementiori af-
flictabatur dolore, quotiescumque muliebri ti-
more correpta cunctaretur, vel dubitaret diui-
na revelationis supernæque voluntatis pera-
gere negotia: hoc certitudinis in se capiens
argumentum. Ast quantum exterioris homi-
nis viribus deerat , tantum interiori per spi-
ritum scientiæ ac fortitudinis, diuinorumque
consolatione visionum accedebat: & corpore
tabescente, mirum in modum feroꝝ spiritus
inæstuabat.

Cum siquidem quadraginta duorum anno-
rum septemque mensium esset, ecce quodam
die maximæ coruscationis igneum lumen a-
perito cælo veniens, totum cerebrum, totumq;
cor atque pectus eius transfudit; eaque velut
flamma non tamen ardens sed calens ita infla-
mavit, quemadmodum sol rem aliquam cale-
facit, super quam radios suos spargit: & repen-
tè intellectum expositionis librorum, videli-
cet Psalterij, Euangelij, & aliorum Catholico-
rum, tam veteris quam noui testamenti volu-
minum , diuino illo igne illustrata sapiebat;
quāquam interpretationem verborum textus
eorum , diuisionemque syllabarum atque co-
gnitionem casuum , temporumve ignora-
ret.

Vt autem ad multorum prouectum vita eius netur reue-
ac doctrina patesceret, cōmonetur cælit° voce lationes suas
ad manifestari.

*Continuus
ferè affligi-
tur agru-
dinibus.*

*Mirabilimē
do divinitus
illustratur.*

Celitus mo-

ad eam facta, ut de cetero quæ videret & audiret sedulò scriptis mandaret. At illa per fēmineā verēcundiam, ob vulgi vaniloquia, & temeraria hominum iudicia trepidans ostensa secreta reuelare, stimulo acriori, longa quippe ægritudine coarctata compellitur diutius non hæsitare: Itaq; diurna infirmitate tabefacta, primò cuidam monacho quem sibi magistrum proposuerat, & per eum Abbatii suo cum metu & humilitate causā huius flagelli aperuit. Abbas verò rei nouitatē mente pertractans, quam Deo nihil nō possibile esse cognosceret, conuocatis de Conuentu solertioribus, experientum indicauit quod andiebat: itaq; de visionibus ac reuelationibus eius quædam scis- citatus, ea quæ Deus daret, monuit liberè manifestare. Mox autem ut illa scribendi opus

Fit sanè dum quod non didicerat attentauit, protinus (ò rem mirabilem) solitam sibi virium redditam fortitudinem sentiens, de lecto infirmitatis sanā exiliit: quo sanè insigni miraculo obstupefactus Abbas, rem ad publicam notitiam duxit esse proferendam. Adiens itaque paulò

post Henricum Archipræfulem Moguntinum, eidem & Ecclesiæ Præpositis quæ de sancta Hildegarde cognouerat exposuit: scripta

quoq; quæ beata virgo nuper ediderat ostédit.

Quo quidem tempore sanctæ Romanæ sedis Antistes Eugenius, B. Bernardi quondam disci-

anno Christi 1145. & seq. pulus, celebrato Rhemis vniuersali Concilio.

** Adelberū. contra heresim Gilleberti Piëtonum Episcopi*

*De Rhemīsi per * Adelberonem Treuirorum Archiepisco-*

boc & Tre- pum ad Synodum deuocatus, Treuiris cum 18.

uerensi Con- Cardinalibus, Episcopis & Abbatibus multis

Mora-

*Inobedientis
diuino man-
dato flagella-
tur à Deo.*

*Exhibentur
scripta eius*

*Antistiti
Moguntino.*

a Floruit is-

*anno Christi
1145. & seq.*

** Adelberū.*

*De Rhemīsi per **

Adelberonem

Treuirorum

Archiepisco-

boc & Tre-

uerensi Con-

morabatur. Visum itaq; fuit Pontifici Moguntinae ciuitatis & maioribus cleri, ad Apostolici Genebrardus cognitionem esse veniendum: quatenus ipsius in chronicis authoritate discerneretur, quid de copertis recipiendū aut refutandū foret. At Papa summus discretionis, auditu tantæ nouitatis attonitus, cum Deo sciret nihil esse impossibile, rem diligenter inuestigare gestiens, venerabilem Virgini Præfulem & cum eo Adelbertum primicerium, aliasque personas idoneas dirigit ad cœnobium; sub quo eadem virgo tot annis degebat inclusa: ut sine strepitu vel curiositatis accumulatione, quid rerum esset, ab ipsa sciscitaretur. Quibus humiliter inquirentibus, cum illa simpliciter quæ de se erant manifestasset, demum reuersi magna omnium expectatione, quæ audiabantur retulere.

His summus Pontifex recognitis iubet representari sanctæ Hildegardis scripta, quæ si bi de præmemorato Cœnobia perlata suscepserat; & ea proprijs manibus tenens, viceque recitatoris functus, Archiepiscopo & Cardinalibus, omnibusque qui de clero aderant publicè legit: ac responsa virorum, quos ad præfata investigatione miserat, pronuntians omniū mentes & voces in laudem conditoris & congratulationem excitauit. Aderat & ibidem beatus Bernardus Abbas Claræuallis; quo mediante, ceterisq; annitentibus monebatur Romanæ sedis Præfus, nè tam insignem lucernam filétio tegi *20. Augus.* pateretur: verùm tantam gratiam quam tēpore ipsius Dominus manifestare vellet sua autoritate confirmaret. Ad quæ ille tam benignè quam & sagaciter assensum præbens, litteris salutatorijs beatam virginem visitauit; in

cllio vide

Genebrardus

in chronicis

Legati Jun-

mi Pontificis

inquirunt de

sanc&e vir-

ginis negotijs

veritate.

comprobantur scripta S.

Hildegardis

à summo Pon-

tifice.

B. Bernardi

vitam repe-

riet lector

20. Augus.

*Animatur
ab Eugenio
Papa ad cō-
tinuandare
uelationum
scripta.*

quiibus concessa Apostolica licentia proferendi quæcunque per Spiritum Sanctum cognouisset, eam ad scribendum paterno affectu animauit: quin & locum, quo illa fouebatur, honorauit; datis ad Abbatem & fratres Cœnobij gratulatorijs ex suo nomine literarum apicibus.

Atque his quidem & tantis viris auctoribus beata Hildegardis cū fiducia humillima, verbis talibus, quæ non ab homine ueque per hominem acceperat, opus p̄fissimum ad communem utilitatem continuauit, ac sanctæ conuersationis odorem tam suauem, tamq; longè latēque fragrantem aperuit & perfudit, vt ad eam confluenter breui haud paucæ nobilium filiæ, sub habitu religionis regularibus disciplinis instituendæ: quas quidem omnes cum procedente tempore vnum reclusionis habitatculum, numero incremente difficulter admundum caperet, iamque de transferendis & ampliandis earum mansionibus mente secum trāctaret, demonstratur illi per Spiritum locus, v-

*Mons S. Ro-
berti celitus
ei assignatur
pro habita-
tione.*

bi Naha fluuius Rheno confluit; Collis quippe a priscis temporibus S. Roberto Confessori ex nomine attulatus: quod illum olim patrimonij iure possederit, ibique cum beata genitrice sua Bertha & S. VViberto Confessore tumulatus fit.

Itaque dum virgo Dei locum trāsmigratio- nis, quem non corporeis oculis verum interna visione cognouerat, Abatti suo & fratribus manifestaret; illis verò hæsitantibus ac moras trahentibus, eò quod discessum eius moleste ferrent: decidit illa (vt pridem) in lectum diurnæ

turnæ infirmitatis: adeò ut Abbas (cum & experimento didicisset haud passionis humanae *Infirmatur* sed diuinæ correptionis esse quod circa illam *dum execratur* gerebatur) & cæteri ad consentiendum diuino se nutu vrgeri conspicerent. Itaque vtterius cælesti edicto haud cōtraeundum censens, ingressus iterū ad iacentem & afflictam, iubet ut in nomine Domini surgat; abitura ad mansionem sibi cœlitus prædestinatam: cum eccè illa dicto citius surgens, veluti nihil tam prolixo tempore debilitatis passa, stupore & ingenti admiratione cunctos qui aderant perfudit.

Quoniam verò locus præmemoratus partim ad Moguntinæ Ecclesiæ canonicos pertinebat, & fundus cum oratorio S. Roberti possessio erat Comitis Bernhardi de Hildensheim facta per interuentū fidelium legatione, virgo sancta licentiam sibi & Sororibus suis illuc inhabitandi obtinuit. Sicque demum voti *commigrat* pos effecta cum decem & octo virginibus Deo *ad Montem* sacratis pristinæ habitationis loco decedens, *S. Roberti* quantum his quos deserebat doloris & luctus *sibi commis- derelinquebat*, tantum regioni ad quam accese *so grege.* debat gaudij & exultationis afferebat. Fuere namque de Bingensi oppido & contiguis villis multi honoratorum & de plebe hand exigua multitudo: qui eam cum grandi tripudio & diuinis laudibus exceperunt.

At illa paratum sibi locū ingressa, diuinam quæ cuncta dispensat sapientiam deuota cor- *Optime præ-
dis alacritate magnificare; pusillum suum gre-
gem materno affectu fouere: & regularibus
institutis prudenter imbuere. Ne verò alieni*

iuris

Q q q

*Monaſteriū
omnino libe-
rum reddit.*

*Praeclarā
quædam eius
scripta.*

*Diuinitas
multa edoce-
tur.*

*In rem mi-
rabilem.*

iuris possessionem videretur inuasisse vel occupare, de donarijs fidelium, quæ fama nominis eius adducti deferebant, locum habitacionis suæ, partim dato pretio partim facto cambio à proprietarijs prædictis obtinuit: quem quoniam liberum omnino iam redditum, immunem perpetuo manere optaret. Moguntinæ sedis Archiepiscopum in specialem defensorem ac protectorem sibi asciuit. Post hæc ad intermissa pro tempore scripta alacris rediens, librum visionum suarum in Monte S. Disibodi inchoatum hic consummauit: & quædam de natura hominis & elementorum, diuersarumq; creaturarum, aliaque multa secreta propheticō spiritu manifestauit. Videre etiam est quā præclarè epistolis de diuersis provincijs ad se directis responderit: si quis tenorem verborum eius ex reuelatione diuina prolatorū altius considerare voluerit. Sunt autem in unum volumen compilata; & suæ & illæ quæ ad se fuerant destinatae. Quis verò non miretur quod cantum dulcissimæ melodiæ mirabiliter protulit symphonia; & literas non prius visas cum lingua edidit antea inaudita? Præter hæc Euangelia quædam exposuit: aliasque typicas expositiones composuit. Magnum etiam est illud & admiratione dignum, quod ea quæ in spiritu audiuimus vel videntur, eodem sensu eisdemque verbis circumspecta & pura mente, manu propria scripsit & ore edidit; uno solo fidei viro symmysta contenta: qui ad normam Grammaticæ artis (quam ipsa ignorabat) casus, tempora & genera quidem disponere, verum ad sensum vel intellectum eorum nihil omnino addere

addere præsumebat vel demere. Inter hæc autem hand desij tortuosus coluber excitatis impiorum quorundam animis sanctam virginem subinde hisce & similibus subsannare & diuexare dicitur. Quid est, quod huic stultæ & indoctæ fæminæ tot mysteria reuelatur? Permisit quoque Deus eam quandoque non modo à communi plebe, verum etiam à propinquis suis, quin & ab aliquatis qui secum erant, cum eis necessaria deessent haud parum affligi: At post pressuram multiplicis doloris, rediit gratia diuinæ consolationis. Ex contempto-ribus siquidem complures effecti munifici, ad eam certatim confluentes, egregijs donis & beneficijs illam affecerunt. Inter quos Philosophus quidam generis ac diuitiarum claritudine admodum conspicuus, cum prius visiones eius tanquam anniles fabulas spreuisse, ac malitiosis verbis sanctam proficiisset, tamen diuina miseratione illuminatus credidit; & ex Saulo factus Paulus ad eam veniens, veniamque deprecatus, locum illum ædificijs, allodijs, alijsque rebus necessarijs in tantum locupletauit, ut eum communè Patrem omnes nominaret: qui & post obitum (vti viuens petierat) honorifice apud eas sepultus est.

Porrò murmurationes quæ per deceptio-
nem satanæ quandoque oriebantur in cor-
dibus puellarum suarum, exhortationibus
sanctorum scripturatum prudenter admodum
sedabat. Inter aduersa & prospera vnum
eundemque seruabat animi vigorem & con-
stantiam; intentam tanquam arcum mentem

ad

*Exercetur
rebus aduer-
sus.**Recipit con-
solationem.**En miram
conue si mē
cuiusdan
philosophi.*

ad omnem disciplinam habens: sicque autoritate modò mansueta modo seuera se suosq; egregiè regebat, alijsque mira orationis suauitate monita salutis dabat. vndè non modò è

*Vnde ad
se confluētib.
dat monita
salutis.*

tota vicinia sed & ex omni tripartita Gallia atque Germania concurrebat ad eam vtriusq; sexus populorum examina; quib. per Dei gratiam vtriusque vitæ accommoda impendebat exhortamina: ad salutem enim animarum sularum proponebat eis & soluebat quæstiōes sanctarum scripturarum. Et quoniam propheticō spiritu cogitationes & intentiones hominum cognoscebat, quosdam vafra & duplii mente ad se quasi ad consultandum, reuera autem ad carpendum accedentes redarguebat: ac emendatos à prauo incepto desistere cogebat: sed & Iudæos ad se venientes de perfidia cōuictos verbis piæ admonitionis ad Christi fidem exhortabatur. Præuidebat quoque in spiritu vitam hominum & conuersationem, nec non & vitæ præsentis quorundam consummationem: ac secundū qualitatem morum & meritorum, gloriam & poenas animarum eorum. Vndè adit prædicans verbū Dei.

1. Corintb. 9.

Diuersa loca spiritu diuino quandoque impulsa, Coloniam, Treuerim, Metim, Her bipolarim, Babenbergam, aliaque diuersa ad loca profecta, Clero & populo, quæ ad utilitatē animarū pertinebant, iuxta ea quæ ei Deus reuelauerat, annunciauit: omnibus siquidem omnia facta, omnes Christo lucrifacere satagebat.

*Miracula in-
signia edidit.*

Ceterū quicquid de ea dici potest, totum est iucundum & amabile; totum decorum, utile & honorabile: quia nō solum omni morum sanctitate, & mysteriorum Dei interna con-

tem-

templatione spectabilis, verum etiam miraculorum insignium operatione est & fuit admodum illustris. Nullus siquidem ferè quacunque detentus infirmitate ad eam accessit: qui non protinus diuina cooperante virtute sanitatem fit adeptus. Specialis verò in dæmonibus ex obfessorum corporibus eiendiis ei affuit gratia. Demùm virgo sancta plena dierum & bonorum operū vix praesentis tædio affecta dis-

Philip. I.

solui & esse cum Christo quotidie cupiebat. Cuius desiderium Deus exaudiens, finem suum, sicut ipsa præoptauerat ei reuelauit: quem & sororibus aliquandiu prædixit. Itaque valido correpta languore 82. ætatis suæ anno, ad spōsum cælestem (cum ei animam suam, gregemque sibi commissum eximia animi pietate commendasset) felici transitu demigravit. Spiritalis autem eius filiæ, quarum omne gaudium & solatium ipsa erat, funeri dilectæ matris amarissimè flentes assistebant.

Obit felicissimi
me.

At Christus Dominus, cuius apud se meriti esset sponsa sua, in exitu eius euidenter declarauit. Nam suprà habitaculum in quo illa primo crepusculo noctis Dominicæ diei sanctam animam Deo reddidit, duo lucidissimi & diuersi coloris arcus in firmamento apparuerunt; qui ad magnitudinem ingentis plateæ se dilatauerunt, in quatuor partes terræ sese extinguentes: quorum alter ab aquilone ad austrum suæ.

En præclarum miraculum tempore e migrationis

alter ab oriente ad occidentem procedebant. In summitate verò ubi hi duo arcus iungabantur, clara lux ad quantitatem lunaris circuli emergebat: quæ latè se protendens, tenebras noctis ab habitaculo depellere vide-

Qqq 3 batur.

mùm parua , sed crescendo postea immensa; circa quam innumerabiles varij coloris circuli: in quibus singulis singulæ rutilantes Cruciculae oriebantur cum circulis suis: priore tamè minores conspiciebantur. Et cum hæc in firmamento se dilatafissent , latitudine suâ ad orientem magis pertingebant : & ad terram versus domum in qua virgo sancta obierat, declinare visæ totum montem clarificabant. Credendum sanè Diuinam bonitatem hoc signo ostendere voluisse , quanta claritate dilectam suam in cœlestibus illustrauerit. Nec defuere alia, antequam sepeliretur, miracula meritum sanctitatis eius testantia. Duo siquidem homines qui sanctum corpus eius spe bona tangere præsumperunt, à graui infirmitate convaluerunt. Exequijs igitur venerabiliter celebratis, honorificè sepulta est ; odore miræ suavitatis de tumulo redolente: vbi & meritis eius, omnibus pio corde quærentibus , multa præstantur beneficia.

Item aliud.

Item sepulchrum eius
miraculæ
celebre.

Vide C. Baron.
Tom. 2.
Annal. &
Notat. in
Martyr.

Roman.
18. Septemb.
Crispinus
præses compellit ad sacrificandum
Christianos.

MARTYRIVM S. FERREOLITRIBANI: Ex eo quod est apud V. P. Laur. Sur. Coronatus est anno Salutis 303. Marcel. Pap. 7. Diclet. Imp. 20.

CVM per vniuersas prouincias gen' Christianorum à ministris Satanæ sacrilegis ritibus seruire cogeretur, Crispinus quidam, temporis illius Præses, in Viennensi ciuitate iuxta Imperatorum præceptum coepit ad sacrificandum Christianos cōpellere: sedens

que

que pro tribunali, cùm detestabili consilio honoraret obtemperantes, contradicentes verò acriter puniret, atq; in cunctos Dei seruos crudeliter sœuiret, inter alios etiam beatissimum *Inter alios S. Ferreolum* Martyrem Ferreolum, habitu solo, non officio militem, militantem, quòd esset proditus Christianus, sacrificare compulit, dicens; Parere te antè omnes necesse est, Ferreole, inuictissimorum Principum legibus; quibus & pro militiæ stipendijs fidem debes, & pro Maiestate reuerentiam, & pro honoris augmento irrepræhensibilem deuotionem. Oportet igitur te obtemperare consilio, ne dissimulantem poena castiget. Sacrifica ergo dijs. Quid moraris? Respondit Ferreolus; Christianus sum: dijs sacrificare non debedo. Imperatoribus, quamdiu salua religione licuit, militaui. Opera mea cùm tibi parui iussus, legibus diaboli sacrilegis nunquam seruiui. Aduersus noxios, non aduersus Christianos militare constitui. Stipendia, quæ commemoras, non requiro. Pascat sacrilegum militem sacrilegus Imperator. Temporalis viæ lucra non ambo: mihi sufficit, si salua religione, liceat viuere Christianū. Quod si id non liceat, paratus sum mori.

Præses ad hæc cunctabundus, Et vnde, inquit tibi Ferreole isthæc tanta moriendi fiducia? Fortassis post iniuriam legum, post contumeliam principum, vitæ desperatio te inuasit. Sed patitur hoc planè abolitum esse humanitas *Blanditur eis Præses.* nostra, quod in deos & principes contumaciter protulisti, modò dictorum tuorum te pœnitentiat, & legibus satisficias; repudiando seam Christianorū, & numinibus sacrificando.

Qqq 4 Fer-

Ferreolus respondit; Humanitatem tuam & indulgentiam, quam promittis, tibi vel Imperatoribus tuis deinceps militaturus expectet: quorum legibus iniuriam non facit, qui legem Dei eis anteponit. Ille potius reus est, qui diuinitati detrahit, qui insensibilia & caduca veneratur. Ego Creatorem, non creaturam, adoro. Deus vero, qui vniuersorum Dominus est & æternus Imperator, dedit seruis suis per Iesum Christum filium suum fiduciam moriendo. Per quem etiam donat nobis resurgendi spem, ut ad amplioris vitæ incrementa, praesentis vitæ detrimenta nobis profutura credamus.

*Præclara
Martyris
vox.*

*Venitur ad
minas.*

*Cæditur
martyr.*

*Mittitur in
carcerem.*

Præses ait; Ut video, iacturam vitæ iam fecisti. At dignum est tamen, ut etiæ tormenta contemnat, qui consilij humanitate non flectitur: quæ tu, nisi sacrificaueris, quæ sint acerba, cognosces. Sed cum minis haud quaquam cerneret permoueri beatissimum Ferreolum, fisti eū præcepit, & acrius verberari. Cumque nec sic, succendentibus sibi ex more tortoribus, eum fleti posse videret, iussit eum oneratum ferro includi in carcere, dicens; Rebelle hunc squallidus & omnem poenam excedes carcer inclut; reum se sentiat Maiestatis: careat luce contemptor deorum. Compedito stare non licet; sedentem quoque ferri deprimant pondera: a centem etiam ipsa, que stringit, vastior catenarum colligatio consumat; donec seueriori quæstiōni præparatus, omnia, quæ in criminosos constituta sunt, supplicia percurrat. Quibus dictis, statim ministri Præsidis beatissimum Ferreolum oneratum ferro, in carcere conie-

coniecerunt, adhibitisque custodibus, eum servare coeperunt denuò præsentandum.

Illic verò biduo exacto, die tertia diluculo *Sponte eius* altius (ut sit) depresso sopore custodibus, resolutus sponte vinculis, liberum se Dei seruus a- *vincula sol- uuntur.*
gnouit. Et lento accedens gressu ad ostium car-
ceris, patere sibi liberum sensit egressum. Ac *Fugit è car- cere.*
secundum Euangeliū fugiēs persecutionem, *Matth 10.*
ad extraneam properat regionem. Egressus autem foras portam Lugdunensem, ancipiti de-
fixus consilio, substitit; ac secum deliberans,
cui potissimum viæ insisteret, tādem visum est
Rhodanum quanquam diffīcili natatu trans-
mittere. Præmissa itaque oratione, amnem si-
dus ingreditur, quem deductis blandè vortici-
bus natādi conatu paucis traiecit impulsibus.
Dehinc concito gradu ingressus aggerem pu-
blicum, usque ad Iarem fluuium percucurrit.
Vbi à persecutoribus compræhensus, vinclis *Iterum cō-*
post tergum manibus ad vicum, cui Briuatae *prehenditur*
nomen, ductus est: ibidemque subito instinctu & occiditur
crudelitatis percussus occubuit. Quem fidelis à persecuto-
religiosorum ciuium deuotio ad præsidium ci- *ribus: &*
uitatis non longè à Rhodano cum summa ve- *claret mira-*
neratione tumulauit. Cuius beneficia per ci- *calis.*
uitates sicut expetuntur votis, ita beneficijs
frequentibus approbantur.

CERTAMEN GLORIOSVM SS. IA- *Vide Tom.*
nuarij, Episcopi Beneuentani; & sociorum eius: 2. *Annal. C.*
Ex eo quod est à Ioanne Diacono S. Ianuarij *Baron. &*
co nscriptum. Paſi sunt anno Domini 305. Mar- *Notat. ad*
celli Pape 2. Constantij & Galery Maximiani *marij.*
Impp. 2. *Rom.*

19. Septēb.
apud L. Su-
rium 23.

Septembris.
Diocletia-
nus ex humili-
li genere
quippè scri-
bæ filio, fit
Imperator.

Persecutio
Diocletiani
& Maximi-
ani in Chri-
stianos.

NVMERIANO Augusto ab Apro foce-
ro suo clādestinis insidijs pereundo, &
similiter Apro à militibus necē sui Im-
peratoris ægrè ferētibus trucidato, Diocletia-
nus cuiusdā ex Dalmataia scribæ filius tumul-
tuosa vociferatione Cæsar acclamatus est. Hic
vt erat mirè versipellis, Maximianum cōtinuò
Herculeū, moribus & feritate haud sibi dissimilem,
confortem sibi asciscens iniquo prāla-
tu Reipublicæ summam inuaserunt. Sed quia
Carinum Numeriani Germanum, magno Gal-
liarum exercitu instructum, metuendum duē-
bant, idcīrcō suis im primordijs lentā in Chri-
stianos persecutionem commouerunt, non ig-
norantes plurimos illi adhærere amicos, quos
huius tituli decorabat professio. Vbi aut̄ Cæsar
ille penes Murgum prælio deuictus occubuit,
confestim laxatis tyrānidis suæ habenis per v-
niuersum orbē complices suos direxerunt, qui
Christianos omnes aut obscoenis manciparent
cæremonijs, aut exquisitissimis poenis excar-
nificatos morti addicerent: cruentissimi itaq;
satellites, omni sollicitudine, iniquissima suo-
rum iussa dominorum adimpleuere, ac diram
de sanctis carnificinam exercuere.

Multo dein post tempore, cum prænominati
Imperatores vna simul imperium deposuer-
sent; ij quidem qui hactenus Cæsarum titulo
cum illis Rempublicam administrárant, Con-
stantius nempè Chlorus & Galerius Maxi-
mianus, Augusti fuere appellati: ac ille
Maximiano Herculeo in Occidente, hic ve-
rò Diocletiano in Oriente successere. Verum
enim uero quantumlibet Constantius Impe-
rator,

rator, qui se cunctis (Christianis autem potissimum) facilem, humanum, amabilemque præbebat, Occidentalis orbis regimē administraret; in extremis tamen mundi partibus agens, in Britannia scilicet, alijsque oris occiuis: res Italiae ex Galerij Maximiani sententia regi potius videbantur. Eius siquidem arbitrio Præfides atque Proconsules cuncta agere, & in eo quoque, ut Christianos acerbissimè vexarent, eidem morem gerere. Ex quibus vnum (qui Campaniæ præsidebat, Dracontius nomine, cum per totam illam Provinciam, tum in oppido Misenum potissimum excitauit persecutionem. Erat ea tempestate istius Ecclesiæ Diaconus Sofius; vir omni virtute ornatissimus, qui nocte dieque, quamquam cum præsenti capit is sui periculo, incredulos ad fidem inuitabat, & fideles ad imminentes instanter corroborabat, agones. Cuius industria & eximius virtutum splendor cum longè lateque flagrarent, in tatum apud omnes opinio virtutis eius creuit, vt Ianuarius Beneventanæ sedis egregius antistes, licet dignitate lögè superior, sedulus ad illum visitandi gratia properaret: seseque infatigabilem sanctorum laborum comitem adiungeret. Mira sanctorum dilectio; mira & stupenda vtriusque constantia. Nam cum nulla itineris fatigatione frangerentur, nulla terroris intentione retraherentur, quin vicariam sibi exhiberent affectionem, accidit nutu diuino, vt idem Domini antistes ex more veniens, reperiret illum in cœtu fidelium, sacro sancta Euangelia sonoro iubilo personantem: moxque pater optimus feruo-

*Sofius Mis-
nate ciuita-
tis Diaconus.*

*Ianuarius
Beneventanus
Episcopus
Sofianis-
lianus.*

976 VITA IANVARII EPIS. & SOCIOR.

Præfigium
martyrij in
Sofio.

Prædictio
martyrium
Sofij S. Ia-
nuarium.

Accusatur à
perfidis &
pud. Iudicem
Sofius.
Capitur So-
fius.

Constantia
eius.

rem tantæ alacritatis diu multumque admirans, subito clericalem verticem eius vidit perspicuam effundere flammam: cuius oblatione perculsus, intellexit protinus quid coruscationis radiaret illa, quidve portenderet inflammatio cælitus in verticem demissa. Dehinc præparanter accedens, & cōstricto super eum incumbēs amplexu, flammigerum illud caput spiritualibus delinuit osculis; & coram astantibus martyrij tādem diadema coronandum iterum iterumque professus est.

Cūm igitur Sofius admirādis pietatis & doctrinæ operibus illustris, vitæ virtutisque proposito strenuè insisteret, & bonus odor alijs ad vitam, alijs secundūm Apostolicam institucionem esset ad mortem: factum est, vt ab his, qui bono perierunt odore, sepissimè ad Dracontiu Campaniæ Iudicem accusaretur. Quorum frequenti suggestione paganitatis minister in furiis actus, lictoribus suis transmissis vincitum eum ad se perduci præcepit. Et quidem fortis athleta Dei tentus à militibus, & coram folio Iudicis præsentatus, stetit interritus. At scelearatus arbiter diu multumque admirans elegatam eius corporis formam, Aptè, inquit ad illum, fama corporis cū fama nōminis tui cōgruit. Sed quia quadam superstitione pollutus afferueraris, necesse est vt accedens libamen offeras & frustreris accusationem, quæ toties de te nostras perculit aures. Ad hæc sanctus responsum reddit paucis: Absit hoc Iudex, absit à me, vt debeam aliquo modo illam maculare religionem, cui ab ipsis incunabulis oblatus, toto corde totaque intentione seruiui.

His

His
bundu
mite v
dis con
nimac
& di
corpu
rō dæ
milite
râsse,
longa
tererr
defici
ta tab
circit
optim
tur.R
arcta
tyces
teola
cos cl
dicens
benig
stis ,
vestra
famu
potef
volui
rante
solam
Li
tim a
tuler
tatis

His Iudex auditis secum infremuit, & furi-
bundus ad lictores cōuersus ait: Vestras expro-
mite vires, & Joquacitatē huius audacis vali-
dis comprimit flagris, quatenus resipiscens a-
nimaduertat ante cuius tribunal assūtit. Dixit;
& dictum cominus ministri exequentes, totū
corpus sancti fœdissimè laniarunt. Cernēs ve-
rō dæmonum arbiter, robustissimum Christi
militem palæstra illa patienter flagella tole-
rāsse, stomachando intulit: Hic quia se vultum
longanimitatis induisse simulat, claustris est
tēterrīmis deputandus, ut ibi frigore fameque
deficiens, & florida ipsius, qua gloriatur, iuuē-
ta tabescat. Erat tunc beatus Athleta annorum
circiter triginta, cùm ad carceris squalores, *sij.*
optimo quoque id indignè ferente, abduceba-
tur. Recluso verò fortissimo martyre in ardua
arctaque custodia, Proculus diaconus, & * Eu-
tyces atque Acutius illustrissimi ciues Pu-
teolani, fero re deuotionis accensi, ethni-
cos clamorosis obiurgationibus increpabant,
dicentes: Miseri, dementes, insani, quare
benignum & innocentem verberibus affixi-
stis, & tenebris addixistis? Nunquid quia
vestrarum principis tenebrarum noluit esse
famulus, ideo lucernam ardentem, quæ non
potest sub medio contegi, carceris obscuritate
voluistis extingui? Hæc & his similia vocife-
rantes, ad ergastula properarunt; omniq[ue]
solamine sanctum Leuitam recrearunt.

Lictores autem, verbis illorum auditis, sta-
tim ad iniquum Iudicem properantes eos de-
tulerunt. Dracontius verò Iudex illicè eos ci-
tatis ad se officijs perductos tali corā astantes
furo-

Flagellatur
dirè S. So-
fius, & car-
ceri manci-
patur.

Aetas S. So-

fij.

Proculi, Eu-

tycis & A-

cutij zelus.

* *Eutyces &*

Acutium.

978 VITA IANVARI EPI. & SOCIOR.

Egregium
eorum ad
Iudicem re-
sponsum.

Dirè vapu-
lant SS. mar-
tyres & in-
carcerantur.
Timotheus
substituitur
Dracontio.

Comprehen-
ditur Ianua-
rius à Timo-
theo Präside
Campanie.

furore est affatus: Miseri, quæ vos fatalis coégit
impulsio, vt huic insano fauëtes homini nostra
nostrorumque principum decreta paruipédatis? An nescitis, quāta super huius Sofij compli-
ces Imperatorū deferuerat indignatio? Ad hæc
sancti magna constantia tale edidere respon-
sum: O vtinam, Iudex, cælitus insaniam stolidi
huius fuissemus incurrere digni, qui vos ve-
strosque tyrannos fide contemnit, humilitate
despicit; patientia vincit: viceramus & nos irā
indignationis non vestrę, sed Dei; qui venturus
est ponere orbem terræ desertum: cuius illece-
bras vos tanta auiditate se&tamini, vt merito
filij eius adstruamini.

Talibus extemplo dictis Censor exarsit in i-
ras; & sinè mora furens vapulare sanctos penè
ad internacionem præcepit. Cæsis ergò marty-
ribus, & cum sancto Sofio in uno conclavi re-
clusis, Imperator Diocletianus Timotheum
quendā paganismi superstitione insignē Cam-
paniæ Präsidem substituit: ita dumtaxat, vt in-
satiabili feritate fideles persequeretur. Qui
adueniēs, mox vbi reperit Sofiū cū socijs apud
Puteolanam vrbem ergastulis pro Christi no-
miue cōclusos macerari, statim & B. Ianuariū,
cuius fama sanctitatis apud omnes in admira-
tione erat, comprehendendi iussit. Et quidē Präfū
eximius tyranno oblatus, cùm nullis blandi-
tijs, nullis minis vel terroribus, ab orthodoxæ
intentionis culmine deiici posset, tyrāno in fu-
rorem ac rabiem verso, in ardente mox forna-
cē toto triduo vehementer accēsum proiectus
est. Sed ò immēsam Christi bonitatē, ò admirā-
dā confessionis vim. Sanctus antistes in medijs

flam-

Nāmis in columnis persistēs, cōstanter Euangeli-
cā veritati testimoniū perhibebat: tandem egre-
diens, nec vestimēti nec capilli quidē detrimē-
tum passus, ingenti aduersarios admiratione
defixit. Sed nequissimus Consul, tāti miraculi
magnitudine nequaquam cōmotus, iussit pro-
tinus maiori iracūdia accēsus martyris corpus
vīque eō distrahi, quoad solutis neruorū artū-
que compagibus, aliquid de animi cōstantia &
magnitudine remittere videretur. Dum hāc
fūnt duo ex agmine Clericorum, Festus scili-
cet Diaconus, & Desiderius Lector, Sancto spi-
ritu admirabiliter inflammati, Nolam prope-
rāunt: magnisque clamoribus Consulem ty-
rannidis arguunt, quod talem tantumque pon-
tificē affligeret, qui omniū necessitatibus sub-
leuandis die nocteque insudaret. Mox & illi
comprāhensi, ac vinculis constricti, vñā cum
Episcopo antē rhedam Praesidis Puteolos sunt
protracti; eundemque in carcerem apud So-
fium & reliquos confessores crudeliter com-
pacti.

His ita peractis, altera luce, præcepto Tyrā-
ni sancti martyres in amphiteatrum à bestijs
laniandi producti sunt. Aderat eum innumera-
bili vtriusque & sexūs & ætatis multitudine
Præses, vt eo spectaculo crudeli sanè suam ra-
biem satiaret. Sed sanctis instar mótiū in pa-
lastra consistentibus, & oculos palmasque cū
eximia pietate ad cælum leuantibus, bestiæ ca-
tenis solutæ, & furibundo impetu in martyres
dimissæ, mox (dictu visuque mirabile) omni fe-
ritate in summam mansuetudinē conuersa, ad
pedes sanctorum procubuēre. Hoc tam ingens
mira-

*Missus in ar-
dentem for-
nacem nihil*

leditur.

Dirē crucia-

tur.

Festus Dia-

conus & De-

siderius le-

ctor vincit-

ur, & car-

cerimanci-

pantr.

<

980 VITA IANVARII EPIS. & SOCIOR.

*Pere bestiæ
eos veneran-
tjur.*

*Præses cæci-
tate punitur.*

*Sanatur ora-
tione Ianua-
rij, & multi
credunt.*

*Decollantur
SS. Marty-
res.*

*Defertur
corpus S. Ia-
nuarij Nea-
polim: &
admirandis
signis floret.*

miraculum ut magnos animorū motus in populo excitauit, ita Præsidem densissimis errorū tenebris miserè obsessum lymphatica intrinsecus rotauit vertigine, ut sanctissimos martyres acrioribus pœnis demens subiiceret. Sed populi tumultuantis seditionem veritus, capit is in eos sententiam dictauit: cùm eccè subito oculorum lumine priuatus cælestem vindictā agnouit. Itaque acri dolore stimulatus, Ianuarij volens nolēs implorans suffragium, tādem eo orante lumen recepit: quo sanè miraculo hominum millia admodum quinque Christi fidem suscepérunt. Verum ingratus Iudex, nihil placatior factus beneficio, sed conuersione tantæ multitudinis aëtus in rabiem, veritus maximè Principum decreta, lege protinus agere lictorem iubet. Atq; ita beatus Ianuarius cum socijs ad sulphurariā Puteolanam gladio percussus, ad Episcopalis muneris laudē martyrij coronam adiunxit.

Horū corpora finitimæ vrbes, pro suo quæque studio certum sibi Patronum ex ijs apud Deū ad optandi, sepelienda curârunt. Ianuarij corpus Neapolitani diuino admonitu extulēre: quod primo Beneuentum, indè ad monasterium Montis Virginis, postremo Neapolim, Alexandro Sexto Pontifice, translatum, & in cathedrali Ecclesia perhonorificè cōditum, multis miraculis claruit. Sed illud cum primis memorandum, quòd erumpentes olim è monte Vesuvio cinerum & flamarum globos, nec vicinis modò, sed lōginquis etiam regionibus vastitatis metum afferétes, extinxit. Cuius rei pariter ac beati Martyris, memoriam Græci quoque

quoque quotannis semel atque iterum celebrat. Porrò insigne ac perenne miraculum sanguinis eiusdem S. Ianuarij, qui cum ampulla vitrea concretus continetur, & in conspectu capitis Martyris positus colliquescere & fluere perinde ac si recens esset effusus, ad hæc usque tempora conspicitur, nō eiusmodi est, vt vnius vel alterius hominis testimonio cōprobetur, sed ita manifestū, vt ipse Martyris sanguis assida miraculorum operatione, vocibus quibusdam velut Abel sanguis clamās per vniuersum Orbem Christianum intonet.

*En duo infi-
gnia mira-
cula.*

MARTYRIVM SS. * EVSTACHII,
Theophistis vxoris eius, & duorum filiorum Agapij & Theophisti : Ex eo quod est per Metaphraſt. Coronati sunt anno Christi Domini 120. Hadriani Imperator. 1.

* al. Eusta-
thij.

Vide C. Bar.
Tom. 2.

Annal. anno
103 & 120.
martyr.

Notat ad
Rom.

20. Septē.
apud Suriū

2. Nouemb.
* a Græciis
Placidus
ditus.

b'osephus
de bello Iud.
lib. 5 cap. 4.
& 13. lib. 4.
cap. 2 & lib.
5. cap. 3.

E O tempore, quo Traianus Romani Imperij sceptra tenebat expeditionemque in Decebalum Dacorum Regem paraset, Eustachius qui tum * Placidus dicebatur, Primo militiæ ordini propter egregiam militaris virtutis opinionem, qua ipsi Traiano in primis charus erat, Dux præfectus, tam preclarum strenuamque suo Imperatori in rebus bellicis (b ut & antè in bello Iudaico sub Vespasiano ac Tito agens tum Magistrum equitū, cum & ipse Traianus duxtor esset Decimæ legonis) nauabat operam, vt hostes vel sola aduentus illius mentione in fugam conuerterentur. Erat eximio corporis animique robore vir; & c Idem aequaliter profundis errorum tenebris: dñuc dñor lib. 3.

Rrr inuo- cap. II. & 18.

Virtutes Eu- inuolutus , & infana idolorum cultura infa-
stachij ad- mis, adeò tamen spectata virtute, vt nihil eius
huc gentilis. moribus honestius, nihil animi candore splé-
 didius , nihil denique eius ingenio suauius
 viaderetur . Neque enim sustinebat, vt, dum
 inclyra victoria externos hostes vinceret , à
 suis ipse cupiditatibus vitijsque turpiter pro-
 stratus iaceret. Ea propter & vitam admiranda
 quadam prudentia moderabatur, & subditorū
 sibi animos beneficijs arctissimè deuinciebat,
 & pauperes, inopesq; non ad ostentationē, sed
 ad occultā virtutis elegantiam larga manu su-
 stentabat. Vibrabat quidem illa strenuè virili-
 terque hastā militarē in hostes, sed multo præ-
 clarius piā & munificam dexterā in pauperes

Wxor Eusta-
chij Theo-
pistes, Traia-
na olim di-
cta.

& calamitosos exercebat . Erat autè ei vita so-
 cia Theopistes nomine, pari virtute ac nobili-
 tate fœmina ; è qua duos suscepserat liberos,

quos ita educabat , vt non magis ex corporeis

lineamentis quam ex animæ præstantia nobi-

litateque similitudo appareret.

Porrò quoties à militari pugna otium au-
 requies dabatur, frequēs belli meditatio ad as-
 fiduam penè venationem eum prouocabat. Ig-
 tur cum aliquando egresso ad venandum ar-
 mentum ceruorum haud procul pasci renun-
 ciasset explorator , ipse cæteris, ad persequen-
 dum gregem dispositis, ingentis formæ ceruū
 conspexit; quem vnū sibi pugnaci dextera ster-
 nendum sulcepit. Itaque admotis equo calcari-
 bus, in fauces prærupti cuiusdam montis eum
 persequēs iam iam se viētorē putabat : cum re-
 pentè contrà naturā in verticem petræ insiliēs
 ceruus, venatoris conatus omnes eludit, seseq;
 montis

Oblectatur
frequentia
venatione
Eustachius.

montis supercilio tutans, placidè à cursu, spe-
ctante Eustachio ibidè reficit. Cumq; Dux præ-
dixit mente oculisque inhians viam omnem mo-
dumque inquireret, quo difficilem montis a-
scensum superaret, eccè tibi suprà Cerui caput,
Crucis Christi radiantis effigies, quæ prima il-
li æternæ salutis initia tulit. Nā cum is eo spe-
ctaculo attonitus considereret, subito vox ex il-
la effigie eius auribus insonuit: Placide, Placi-
de, quid me persequeris?

Placidus hac tā noua forma & voce obstu-
pefactus, partim numinis metu, partim reue-
rentia, ex equo humi delapsus est. Postquā ve-
rò resumptis virib. à stupore sese collegit, Do-
mine, inquit, quis es? Cui Dominus; Ego Chri-
stus Iesus, qui humanæ salutis causa ē cælo in
hunc mundum veni; humanam carnē ex virgi-
ne sumpsi; famē sitimque annis triginta admo-
dū tribus pertuli: deniq; ignominiosæ mortis
supplicia in Crucis ligno sustinui, vt hominē
suo scelere æternis ignibus addicū redimerē,
& ad sempiternæ fœlicitatis gaudia transfer-
rē. Tu itaq; proficisci in ciuitatē & sacerdo-
tem Christianorū accede: cumq; ab eo cū uxori
& liberis viuifico baptisme purificatus
fueris, protinus huc reuertere. Tibi n. rursus
apparebo, & ostendā futura, & reddam mani-
facta salutis mysteria. His auditis Eustachi⁹, in-
star Pauli, animo repente mutatus, fœdā scele-
ratamq; idolorū superstitionem vehementer
est execratus. Itaque pudore pariter & dolo-
re affectus, quod dæmonum cultui tamdiu ser-
uissit, domum abiit, singulatimque omnia,
quæque viderat, quæque audierat, uxori nar-

*Crux illi sic.
pra caput
Cerui caput
ret.*

*Eustachius
execratur &
dola.
Act. 9.*

Rxx 2 rauit.

Visio vxoris eius. rauit. Illa verò eadem nocte secundum quietē haud dissimili visione monita ut Christum indueret, admiratione & gaudio affecta : Mi

Domine, inquit ad maritum, quæsto te, ne tam fausto magnarū rerum nūcio ingratii, socordes & desides simus ad Christiana sacra percipiēda: quin potius sine mora ad Christianorum sacerdotē cōtendamus: qui nos salutari lauacro expiatos, ab infelici dēmonū seruitute, ad verā

Post Cathechesim Baptizatur Eu-stachius cum uxore & liberis. Christi libertatem trāsferat. Nec mora : Nocte cōcubia Placidus & Traiana cum duobus filijs & paucis famulis fidelissimis, ad insigni pietate & prudētia sacerdotem Ioannem profecti, ab eo catechesi instructi & ritē lustrati sunt. Et

Mutatur nomina eorū in baptisme. Placido quidem Eustachij nomen, Traianæ verò Theophilis impositum fuit. Filiorum alter Agapius, alter Theopistus dictus est. Corporis deindè & sanguinis Dominici viuificis refecti mysterijs incredibili cum gaudio domum reuersi sunt.

Interea Eustachius cum indies Domini misericordiam gustu suauissimo magis magisque perciperet, memor visionis in monte, rursus eā solitudinem petijt; profusisque lachrymis caput humi defixus Dominum obsecravit, vt clariorē adhuc cognitione ad rectum salutis iter citra offensionem perficiēdum eum instrueret. Et eccè mox Dominus solita benignitate huiusmodi voce eū admonuit: Beatus, quidem es, ô Eustachi, & verè beat⁹, qui percepto regenerationis lauacro hēres cælestis regni effect⁹ es. Sed scit o tibi fidei probationem magno & invicto planè animo subeundam . Nam salutis humanæ aduersarius diabolus, hoc tibi doov̄ inui-

Prædictit ei Christus tē-tationes.

inuidens, nullum nō mouebit lapidem, vt rursum te prosternat, & à Christianæ dignitatis gradu aliquando deiijciat. Sed tu vide etiā atque etiam, vt nullis dæmonum insultibus frāgaris; nullis impugnationibus animum demittas, sed strenuè ac patienter decertes, yt tādem post pugnam inclita cūm Iob trophæa erigas. In hodiernum vsque diem diuitijs & gloria & rebus fortiter & præclarè bello gestis elatus fuisti; specie liberorū: bonorum copia; generis nobilitate; alijsque rebus, quibus apud homines fælicitas exprimitur, honoratus cūctis admirationi fuisti. Nunc autem breui his omnibus spoliandus, & opprobrijs hominum extremaque calamitate afficiendus, vide ne animo cōcidas, donumque fidei cum pietate deseras. Si enim acerbum hunc tribulationis calicem admiseris, teque inuictum athletam mea sanè gratia munitum præbueris, ego te pristinis vi- <sup>Itemque
prosperitatē</sup>
tæ muneribus ac ornamentis decorabo: ac po- ^{co martyrij}
stremo martyrij corona redimitum æternum ^{palmam.} illustrabo.

His ordine expositis, numinis visio ab oculis eius ablata est; & ipse nunc gaudio, nunc tristitia plenus domum redijt; seseque vna cum pia coniuge ad futuras tempestates assiduis precibus & lachrymis muniuit. Nō multi præterierant dies, cum repente sæua cōtagio domū eius inuadit; quæ primò quidem seruos & ancillas, indè equos & mulos, & cuncta deniq; animātia miserè depascēs, totam domum vacuā reddit. Igitur rebus omnibus breui exuti, qui paullò antè splendidi & amicis honorati erāt, subito despecti, vniuersæ ciuitati miserabili spe-

Rrr 3. stacu-

*Sæua pestis
eius domum
inuadit.*

Etaculo fuere. Itaque omnium opprobria ludibriaque quavis afflictione & calamitate grauiora iudicantes, voluntario exilio miseriam suam mitiorem nonnihil reddere decreuerunt.

*Eustachius
cum vxore
& liberis,
voluntariū
exilium pau-
pertati prae-
fert.*

Statuerant pariter AEgyptum petere, ibidemque in extrema potius paupertate viuere, quam multos calamitatis testes in patria habere. Sed ecce cum iam prospero satis ventorum flatu mare transmisissent, repente noua quedam calamitas, prioribus miserijs longè grauior, in eos irruit.

Erat nauclerus barbaris admodum & impudicis moribus, libidinis cestro vehementer peritus. Is conspecta Theopistis forma sanè eximia, protinus impuro illius amore exarsit, adeoque scelerata cupiditatis flama incensus est, ut manu in eam injecta negaret se aliam pro-

*Nauclerus ei
admit uxo-
rem.*

sus. I
eccè
præ
quib
culu
man
mor
Don
cum
au si

stachius sese opponeret, & duplicitam mercede promitteret, Barbarus, uxore per vim abducta, toruo aspectu cædem spirare, strictoque ene necem intentans, Hic tibi, inquit ad Eustachium, vel inuito silentium imponet. Eo metu repressus Eustachius, acceptis licet &

*Agit Deo
gratias in
summacala-
mitate Eu-
stachius.*

græ filijs, cœptū iter in AEgyptū luctu lachrymisque miserè oppletus prosecutus est. Hic igitur vir diuinus tanquam sui dimidia parte

cæsus, solis comitatus filijs, qui parentem ei in memoriam reuocabant, ibat mōrens quidem, sed Deo tamen gratias agens, fide nequam infirmus, quod coniugem à Barbari ludibrio seruaret immunem. Cumque hoc modo

grauissimis animi doloribus fauciis ad flu-

tim

etuum

ctuum impetus non facile transmitti poterat,
vnum humeris impositum magno conatu tra-
iecit. Eo vero humi deposito, cum alterum ac- Leo eius f.
liū abducit.
cepturus reuerteretur, eccè tibi Leo è latebris
prosiliens medium corripit, & rapido cursu
volatibus per colla iubis abducit. Eo spectacu-
lo concidens, incredibili dolore sauciabatur;
sed mox diuinæ admonitionis memor animo
stetit, cursumque ad alterum vnicam posteri-
tatis spem conuertit. Sed quid accidit? O cala-
mitatum acerbitas, o acerbitatis dolor immé-
sus. Nondum fluuij ripæ appropinquauerat, &
eccè lupa, alterum ore rapiens, eū catulis suis
prædam asportat. Quomodo hæc tulit pater;
quibus oculis tam miserum & crudele specta-
culum sustinuit? Quomodo non protinus ani-
mam efflauit? Nec dubium, quin vitam cum
morte acerbissima confestim permutasset, nisi
Dominus, qui suos in afflictione consolari &
cum tentatione prouentum facere nouit, ma- 1. Cor. 10.

Item Lupæ
alterum.

Verùm enim uero diuinæ prouidetiæ bene-
uolētia tot tantisque calamitatibus inuolutū
Eustachiū nequaquam deseruit; sed paulò post
maioribus etiam beneficijs & gaudijs mirificè
cumulauit. Nā & Leo, forte in pastores incur-
rens, puerū illæsum restituit; & lupa, in arato-
res incidens, repētino terrore perculta, infan-
tem morsu inoffensem deseruit. Itaq; & pasto- Seruantur
illæsi pueri.
res & aratores acceptos infantes benignè alue Educantur à
militer humanitatis officium in illos neglexe-
runt. Illi aut̄ cognitionis mutuae ignari, paula-
tim adolescebant: pater verò opibus spoliatus,
rusticis.

Rrr 4 vxore

vxore & filijs priuatus , in terra ignota manibus sibi victum parabat , assiduis lachrymis & gemitibus immensum doloris pondus sustinens,

Erat vicus nomine Badisus, in quo terminū diuturnæ peregrinationis cōstituens alienam terram ad vitæ sustētationem colebat; tenuemque admodum victū duro sanè labore annis 15. sibi comparabat. Propē eū verò pagū filij eius illorum hominum, quos diximus, beneficio educabantur . Porrò vxorem eius Theopisten, tanquam alteram Saram, nulla affectam contumelia Dominus à nefario concubitu instantiam conseruauit marito : & defuncto Barbaro, magna illi in ea regione manendi postas erat. Hæc autem omnia cum laterent Eu- stachium: ex his nullam capere potuit conso- lationem.

En diuinam Interea dum hæc siebant, gens illa barbaræ, apud quam degebat Theopistes, fractis quæcum Romanis inierant, foederibus, incursiōnem in agros Romanorū faciebat: & maximæ præda abducta, rebusque ex animi sentētia gestis salua in suam regionem rediit. Ea res cū Imperatorem vehementer angeret, animumque ad vindictæ cupiditatē stimularet, ilicid Eustachium requirendum statuit. Adeò namque illius & prudentiæ & viribus confidebat, vt eo Duce victoriā in manibus se haberecrederet. Itaque multis magnisque præmijs à Traiano Imperatore ijs, qui eum inuenirent, propositis, duo quidā viri Acacius & Antiochus, quondam Eustachij in re militari ministri, magno confecto itinere, tandem ad hunc vicum

non

Exercet a-
griculturam
Eustachius.

Genes. 12.
Eius vxor
seruatur in-
tacta.

Eustachius
ab Impera-
tore Traiano
requiri u-
betur.

non sine Dei numine peruererūt. Et quidem à sancto viro agniti, vultu eius diuturnis lachrymis exesum, & corpus squalore ac macie confectum, nequaquam cognouerūt. Studiosè autem cum ab alijs, tum ab ipso etiam Eustachio sed necdum de viro quodam, coniuge, & duobus liberis stipato, inquisiuerunt. Ea res nō poterat non omnines viri sancti renouare dolores; ille tamen, quāquam magnos animi motus sentiret, ægreque se à lachrymis temperaret, semper tamen ad opem diuinam tacita cogitatione fugiebat; precabaturq; Dominum assiduò, vt animi saltem firmitatem, inquietamque in tantis miserijs constantiam largiretur. Factum est autem, ut ab eo, die quodam orationi attentius incumbente, vox cælitus audiretur: Esto bono animo; nam & pristinam gloriam, & cōiugem, & pignora charissima, quæ tantis lachrymis amissa luges, breui recipies.

Hæc postquam audiuit Eustachius, mixto timori gaudio repletus, quod suspectas maligni insidias haberet, tandem inquirentes se milites ad hospitium inuitauit: tenuiq; apparatu pro seruitutis ratione exceptit. Cumque eos ministri ab itineris labore recrearet, & illi nūc quærendo, nunc narrando, de Placido eiusque coniuge & liberis diligenter indagarēt, vir diuinus obortum sapientius lachrymarum imbrem abstensurus secedere cogebatur; ne quo modo externa indicia eum proderent. Interea cū illi defixis in eum oculis graues illius mores, vultus modestiæ, insignemq; animi magnitudinē curiosius attenderent, tandem submurmurare cœpere, eum haud absimilem esse illi qui quæ-

*Agnoscit
quærentes se
vir sanctus,
sed necdum
agnoscitur à
suis.*

*Diuinitus
lapsa vox eñ
consolatur.*

*Excipit quæ
rentes se ba
spatio.*

Rrr 5 rebatur,

rebatur. Quid multis? Erat eius collo plagæ
 concava admodum & profunda hostili ferro
Agnoscitur
sandæ ab eis.
 inficta; eius plagæ cicatricem (certum agnitionis quæsitæ personæ signum) proprius accedens cū essent intuiti, immenso perfusi gaudio, protinus è mësa exiliere; & bacchico quasi furore moti, eū ipsum Placidū esse in clamârunt. Quid autē dein nō faciebant? Nunc quidē collo eius circūfusi, illud lachrymis rigabat; nūc pedes præhensantes, nunc manus tangentes at quo crebrò deosculantes incredibilem animi letitiam significabant. Indè de vxore filijsq; quærentes, Num, inquiunt, falsi sumus? num quem desideramus inuenimus? Ille autem lachrymis oculos infusus interrupta nimio eiulatu voce, Filij quidem, inquit, & vxor, ô amici, periérunt: ego verò solus immensis doloribus & miserijs relictus duram hanc & infælicem, quam videtis, exerceo vitam. Hæc eo dicente cōmunis omnium luctus & lachrymæ cōsecuti sunt: certatiq; pagi incolæ eò confluxerunt, vt Ducem quondam exercitūs, cum pluribus vitorijs inclytum, & prima nobilitate conspicuū, oculis contemplaréntur. Sed milites adducunt seorsum Eustachio; ei mentem Imperatoris aperuerunt, statimq; ablato habitu rusticano, splendidis eum vestibus induerunt. Deinde eo accepto reuersi sunt. Et quidem Eustachius, quod hæc non sínè numine diuino euenisse cognosceret, cuncta admisit: ac protinus iter cum illis ingressus, trigesimo demum die in regiam peruenit. Ibi quanta humanitate, quanto gaudio ac exultatione ab Imperatore except' sit, nemo pro dignitate explicare queat.

Redit Eustachius ad Imperatorem.

Excipitur
summo cum
gaudio.

queat. Posthac Imperator, zona militaris gloriæ rursus ei tradita, belli negotia cū eocommunicauit: & quid ab eo fieri vellet prolixè exposuit. Ille autem maioribus copijs opus *conscribit* esse decernens, vndique militem *concripsit*. *militem Eu-*
Eustachij *fratrum* *duo eius fi-*
lij et incog-
niti militas.
Accidit tū, vt vicus ille, qui filios eius nutrieat, duos milites suppeditaret: qui admirabili Dei prouidentia Eustachij filij fuere. Superabant illi robore corporis alios omnes qui cū ipsis erant; erantque ea propter Duci in pri-
mis chari: prorsus vt eos & mensa sua aferret, *Debellat ho-*
& primo honore dignos iudicaret. Ignos-
rans interim filios esse, intrepide eos in ex-
peditionem duxit: validoque commissio præ-
lio barbarorum, ingenti edita eorum strage, spiritus comprescit; nec ea contentus insi-
gni victoria Hydaspem fluuium traiecit, ac re-
liquos rebelles subegit: sicque vna expeditione
bellum profligauit, Romanumque imperium,
vt antè pacatum reddidit.

His præclarè & magna cū laude gestis, in re-
ditu castra metatur in quodā vico ad hoc val-
dē apposito; hortis amoenissimis admodū con-
spicuo: quorū vnius quidē custodiā vxor Eu-
stachij habebat mercede sibi cōmissam. Ibi tū
duo illius filij mutuae cognationis prorsus ad-
huc ignari, cū, vt fieri solet, ab armis feriantes,
varios quos in vita pertulerant, casus sibi inui-
cem narrarēt, stupore & gaudio repleti in fra-
ternam agnitionem mirabiliter venere. Haud
procul ab ea narratione aberat Theopis-
tes (nam tentoria propè hortum illum fixe-
rant) quæ, quamquam eos à feris raptos fuisse
ignoraret, tamen ex multis minime dubijs
signis

Duos fratres,
Eustachij fi-
lij tandem
se mutuo
agnoscunt.

*Item mater
eos agnoscit.*

*Theopistes
marito loqui-
tur, nec eum
agnoscit.*

*Agnoscit tan-
dem mariū.*

signis didicit, se eorum esse matrem. Interim verita ne eis suspecta foret, prudenter se præter communem fæminarum consuetudinem animique mollitiem continuit, totamque se lamentationib. dedens animo agitabat, quoniam potissimum modo se veram eorum matrem esse aperiret. Igitur tota nocte lachrymis & precibus transacta, manè Ducem exercitū adiit, supplexque ab eo petiit, ut eam multis annis exulem vna secum in patriam reducere velit. Ea namque facultate obtenta, & animum oculosque dulci natorū aspectu pascere, & paulatim in certam firmissimamque notitiam venire cogitabat. Precibus eius annuit benigne Dux. Admirans autem mulier Ducis humanitatem, facilitatemque, eum curiosius est intuita: & ecce ex moribus vultusque figura & corporis lineamentis agnoscit maritum. Stupet vehementer, menteque attonita aperto hians ore, pudore simul & cupiditate distracta, (multum enim suā inter abiectionem & viri gloriam interesse cernebat) nesciebat quonam modō se eius vxorem esse profiteretur. Prætereà cùm ignoraret quomodō in eam affectus esset maritus, eò quod tanto temporis interuallo corporibus disiuncti fuerant, multo magis amoris eius impetus retardabatur. Tandem victa amoris vehementia, ex imo miserabiliter ingemiscens, & vberes lachrymarum profundens riuulos: virorum clarissime, inquit, qui multos perpessus labores & dolores ex Placido dictus es Eu-stachius; qui ex apparenti tibi Crucis figura Christianæ pietatis primordia hausisti; qui futura edoctus ex glorioso inglorius euasisti; qui olim

olim vxore per summam iniquitatem in nauis
priuatus fuisti; quæ quidem ego sum misera &
infelix; quam barbarus ille prætextu nauli
per vim abstulit; quando te quidem asperam &
iniquam sortem acerbè deflentem repulit; me
autem in nauis detentam per marinos fluctus
inhonesti amoris cupiditate inflammatu aue-
xit: sed diuina iustitia mox eum persecuta, inta-
ctam me & inuiolatā tibi coniugem seruauit.
Testor Deum nostramque fidem, ô marite, im-
pollutum & inuiolatum nostrum tibi hucusq;
manet cubile. Si ergo ipse es cuius hæc sunt fi-
gna, quibus agnoscari, tu quoque tuam agnosc-
ce coniugem, nisi me sic affectamasperneris, &
indignatio tuo splendore ducas, Stenus hic pariter
& cōmunes magnæ Christi prouidentiæ agam⁹
gratias, quæ res nostras prudenter deduxit.

Hæc profusis lachrymis dicente Theophi-
ste, Dux exercitus non iudicans hæc sufficere
ad fidem faciendam rei periculosæ, alia omnia
diligenter scrutatus est. Postquam autem sub- *Enstachius*
lata omni dubitatione vxorem agnouit; vix agnoscit con-
mentis compos in amplexus & oscula ruit. Or-
tus est utrinque clamor, magno cum fluxu la-
chrymarum. Tandem Theopiste prior ad mari-
tum: Et ubi, inquit, charissime, sunt dulces natæ?
Ille verò animi dolore totus repente commo-
tus, magno eiulatu respondit; ô mulierum fi-
delissima Theopiste, à bestijs filij nostri deuo-
rati sunt: quod ego spectaculum crudele ni-
mis hisce vidi oculis. Illa autē nihil ex eo con-
mota, Sed quid, inquit, est quod omnipotens &
misericors Deus non possit facere, qui nos pre-
ter omnem spem sic fecit conuenire? Deinde
singu-

singulatim ea omnia, quæ filios inter se narrâtes audiuerat, referens; maritum ingenti admiratione affecit: prorsus ut stupore propemodû oppressus, arcanam dei sapietiam sine fine suspicere. Deinde accersitis eis ad se, eosque defixo obtutu contemplans; Et quinam, inquit, vos estis, qua patria oriundi, quo sanguine creti. Illi autem se claris quidem parentibus natos esse dicebant, sed quorum splendor & gloria aduersis fortunæ flatibus in summam abiectiōnem & infœlicitatem deuolutæ esset. Cumque eos singulatim cuncta quæ euenerant aperire iuberet, & illi exules vna cum parentibus fuisse diceret, matrisque infortunium non sine lachrymis narrarent, ac postremo ad tremendâ illam ferarum historiam venirent; pater eoru narrationem interrumpens protinus insiluit, eosque peramanter amplexans; ô dulces nati, inquit, ô filij charissimi, ô filij optatissimi; qui priusquâ solê clare videretis, profundis tentationū tœbris circudati fuistis; & priusquâ nosceretis parentes, nouam didicistis orbitatem. Hæc & his similia commixtis lætitia lachrymis proferente parente, & parétes filios, & filij parétes amplectebatur; duplexq; festū egit popul' & de parta aduersus hostes victoria, & de Ducis familiæ ad vitam, ut ita dicam, reuocatione.

Post hæc autem Eustachius, iussis sequi captiuis, & aliorum spoliorum multitudine, ad urbem regiam victor profectus est Romanum. Ante verò quam urbem ingredetur, Trajanus è viuis exesserat, & Adrianus, vir gentili superstitione nefariè pollutus & mente barba-

*Adrianus im
perat, reden-
te Eustachio.*

gus, in

*Eh vi benig-
natis Deu om-
nia suauiter
disponat.*

*Eustachius
agnosi i. fili-
os f. 406.*

rus, in Imperium successerat. Et ille quidem venientem Ducem donis muneribusque munifice admodum est prosecutus; & vxoris ac filiorum causa luctandum sibi dicens, festos dies & spectacula ingenti ciuitatis totius gaudio celebravit. Cum autem amens ad idolorum tepla dijs pro parte victoria sacrificaturus abiaret, Eustachius, qui eius latus ubique honoris causa stipabat, impietatem execratus, mox eum destituit, auctoremque victoriæ Christum professus, idola surda & inanima neque agnoscere neque colere voluit.

Ea propter Imperator ira repletus, primum quidem zona militari ac Dicis munere eum spoliavit: deinde cum uxore & liberis tyranno tribunali eum sisti iubes, a Christo ad cultum idolorum traducere summa ope aggressus est. Cumque alterius bladitiæ minæque nihil profectus est, ad verbera cruciatusque Tyranus descendit. Deducit ergo athletas in stadiū seu suis obiectos leonibus. Ad erant illi longa exhausti inedia, ut crudelius in Christi confessores irrueret, eosque ad ossa usque disperperet. Sed ferarum immanitatē Christi potestia protinus cōpescuit; virtusque ac fides sanctorum vicit. egregie. Nam bestiæ (dictu sane visuque mirabile) testes pietatis ac religionis Christianæ facti, sanctis sua inclinarunt capita eorumque corpora cum magna cum reverentia linxisserunt, quiete redierunt. Eo tempore miraculo Tyranus nequam motu, ad ceteram immanitatē bouē aeneū ad didicit: in quē vehementissimè accēsum martyres vi uos coiici iussit. Crudele sane & horribile spectaculum; sed quod athletas hos non modo non exteruit sed summo gaudio & exultatione cumulauit.

*Imperator
Eustachium
omni suo bo-
nore propter
christum ex-
uit.*

*Obligitur Le-
onibus Eu-
stachius cum
uxore & li-
beris sed ni-
bil leduntur*

*Immane tor-
mentum.*

Bog

*Suas illæsi
Deo tradunt
animas.*

*Populus Iau-
et Christum*

*S. Martyres
honorificè se-
peluntur.*

Vide Tom 1.

*C. Baron. &
not. ad mart.*

Rom.

21. Septe.

*Alpheus
Matthei Pa-
vens.*

Bos verò Christi virtute mox refrigerat⁹, nō ad suppliciū, sed ad solatiū potius eos recepit: ita ut placidè finè villo doloris sensu suas Christo animas traderét. Apparuit hoc in eorū corporib. quæ triduo post ab ipso Tyranno requisita, non modò integra, sed & candidiora quā prius fuerat inuēta sūt. Quo miraculo plebs vniuersa commota; Magnum Deum Christianorum exclamauit. Hæc verò & his similia populo clamante & Deum laudante, Tyrannus pudore simul & timore affectus recessit; Christiana ve- rò plebs martyrum corpora sustulit, & cum psalmis & hymnis honorificè in loco sacro cō- didit. Deindè nefaria simulacrorum superstitione paulatim magis magisque quiescente, Christi fideles insignem sanctis martyribus e- rexere basilicam: in qua multis magnisque be- neficijs Sanctorum gloria per Christi potentiam & gratiam cunctis innotescit.

VITA B. M A T T H A E I A P O S T O L I

& Euangelistæ: Ex ea quæ est per Mataphast.

& Joachimum Perionium.

MATTHÆVS Alphæi filius, cui & Le-
ui nomen fuit, olim publicanus & pe-
cuniarum exactor, cùm omnes quæ-
stus faciēdi vias & artes calleret egregiè, inter
publicanos principē locum tenere meruerat.
Cum verò Christus Dominus aliquandò eius
telonium præteriret, & intimas cordis homi-
nis partes occultarum rerum cognitor inspi-
ceret, studiumque virtutis atque latentem in
in animo eius ardorem cognosceret, eum Chri-
stus, vt te lectaretur, hortatus est; quod ille non

grau-

am C
nis, a
sæi m
Quo
nian
lud e
pecc
calun
non v
que l
disci
sti Ci
uens,
rum
qui PP
temp
ac per
Cì

suos
ad om
orber
script
pia M
totun
nis ac
tis co
gua d
igitur
explie
ruin i
ciata
cum i
ta cor

grauate illico fecit, introduxitque domum suam Christum: ubi ei, adhibitis multis publicanis, alijsque hominibus, quorum de vita Pharisæi malè existimarent, conuiuium apparuit.

*Sequitur
Christum vero
catus.*

Quod cum Pharisæi, qui Christi facta calumniandi causa obseruabant, animaduertissent, illud ei ut probrū obijcere: quod cū publicanis peccatoribusque vesceretur. At ille eam illorū calumniam ita vel elusit, vel diluit, ut diceret, non valentibus medico opus esse, sed ægris. At-

Matthæi. 9.

que hoc quidem modo se Matthæus in Christi disciplinā tradidit, suasq; cupiditates ad Christi Crucem adeò perfectè illisit, ut soli Deo viuens, eiusque vestigia sequens; omnium signorum ac miraculorum ipsius spectator adesset; quippe qui per totum dispensationis diuinæ tempus vñā cum Iesu versatus, socius laborum ac periculorum fuit.

Cum verò tempus aduenisset, quo Christus suos omnes, atque ex his maximè duodecim, ad omnium gentium salutem constituendam orbem peragrade voluit, diuisis inter se ex præscripto afflatuque Spiritus prouincijs, AEthiopia Mattheo obtigisse dicitur. Itaque cum se *Matthæus in* totum collegisset, Euangeliū suum & religio. *AEthiopiam* nis ac pietatis doctrinam literarum monumē- *profectus,* *confabibit E-* tis consignauit, ut videlicet, quæ alij ore ac lin- *uangelium.*

gua docuissent, ea ipse scriptis mandaret. Cum igitur luculententer totam Christi dispensationē explicasset, Parthos adiit; qui nondum Persarum imperio iuncti erant; ipsisque salute nunciata, Palestinæ regionis fines peragravit; ubi cum ingenti multitudine varijs linguis prædi- la congressus est; cū fame siti, & crebris ærum-

Sff

mis ac

*Adit Par.]
ghos: eorūque
īngentem
multitudinē
ad Christi fi-
dem conuer-
tit.*

nis ac periculis luctatus; quorum alia super-
stitione impietatis Præsides, alia acerbissi-
mi populorum Tribuni crudelissimè afferebat.
At ille nihilominus tamen Salvatorem Chri-
stum & mente & voce libera prædicabat, & e-
os qui errore decepti fuerant, ad diuinam cog-
nitionem perducebat. Impia igitur gentium
superstitione de medio sublata omnes komi-
nes vero & soli Deo adiunxit; neque suæ præ-
dicationis doctrinam illis tantum finibus con-
tineri voluit, sed ad AEthiopiā, quam sortitus
fuerat, peruenit: ac primum in vrbe maxima &
nobilissima commoratus, duos ibidem magos
Zaroës & Arphaxat, falsis quibusdam inani-
busque operibus Regem & populum seducen-
tes, inuenit. Persuauerant enim AEgippo Regi
populoque se deos esse. Matthæus autem pri-
mo suo aduentu eorum præstigias fraudesque
aperuit eosque repulit. Nā & eis, quos illi ex-
cæsasse videbantur, aspectum, & surdis audi-
tū restituebat. Angues, quos in homines ita cō-
citabant ut grauissima vulnera infligere vide-
rentur, expellebat, vulneraque curabat.

*Magi duo in
AEthiopia
Zaroës &
Arphaxat ab
eo repellun-
tur.*

*Eunuchus, re-
cipit Matthæ-
um in domū.
suam in AE-
thiopia.*

AE. 8.

Erat tum eadem in vrbe Eunuchus regis,
qui à Philippo baptizat⁹ fuisse in Actis Aposto-
licis dicitur. Is cum Matthæum hæc omnia fe-
cisse animaduertisset, prouoluit se ad eius pe-
des, Deumque collaudans, recepit eum domū
suam: quo mox amici illius ac necessarij cōflu-
ere cœperūt, auditioque Vitæ verbo crediderūt,
& aqua salutari expiati sūt. Plures indè partim
miraculis, partim singulari illius eloquentia
religionem disciplinamque nostram compro-
bârunt.

Hac-

VAN.
super-
rbissi-
rebāt.
Chri-
, & e-
n cog-
ntium
komi-
æ præ-
is con-
ortitus
imia &
magos
inani-
ducen-
o Regi
n pri-
desque
lli ex-
audi-
ta cō-
vide-
ginæ,
posto-
nia fe-
us pe-
domū
cōflu-
derūt,
artim
uentia
npro-
Hac-

Hec aliaque Matthæo, preclare operante, si-
deique Christianæ gymnasium constitutive,
venit qui nunciaret magos duos cum singulis
draconibus aduentare; quorum flatu odoreque
terrimo homines necarentur. Matthæus sta-
tim signo Crucis intentato, egredi cœpit: quem *En Magorum
præstigia.*
cum Eunuchus prohiberet, admoneretque ut
sibi potius consuleret, atque è specula tuto fe-
ras conspicaretur; Tu vero, inquit, qui times, in
specula consiste: Ego, qui nihil timeo, in publi-
cum prodeo. Vix dicendi finem fecerat, cum a-
pertis foribus dracones atque magos, qui eos
lequebantur, conspicit. Feræ autem ut primum
Matthæum animaduerterunt, ad pedes illius
cubantes somno se ac quieti dederunt. Tum a-
postolus per ridiculum magis, Vbi est, inquit,
ars vestra? Excitate eos, si potestis. Evidem si
Christum Dominum non rogasse, furor, que
in me concitauistis, in vos omnis retortus re-
cidisset. Cumq; illi arte sua dracones experge-
facere conarentur, diuq; id tentates nihil pro-
ficerent, Matthæus inuocato Christi nomine *Matthæus*
dragones excitauit; eosq; sua lustra sine cuius- *Draconibus*
dam detramento repetere iussit. Cum his A-- *imperat.*
postoli mandatis prompte parerent, seq; ex o-
mnium conspectu, magno sane populi totius
gaudio, proriperent, Matthæus illicè cunctos
qui circuistabant hortari, ut relicta idolorum su-
perstitione, è seruitute draconis diaboli sese e-
riperent, & ad veram vnius Dei religionē con-
uersi, oblatam salutem nequaquam negligerent.

Inter ea cum Iuculento sermone Iapium pri-
mi hominis & Christi in terram aduentum ex-
plicaret, populumq; ab ore suo suspensu terje-

Sff 2

1ct, 1 e-

1000 VITA B.MATTH. APOST. ET EVAN.

ret, repente tumultus quidam tristitia luctu s; plenus exortus est. Efferebatur enim cum magno omnium gemitu & multorum eiulatu Regis filius; ad cuius funus ingenti cum multitudine duo quoque magi illi conuenerant. Qui cum illum ab inferis excitare frustra conseruent, suasere Regi, ut filium, qui ad deorum consilium raptus esset, in deorum numero reponeret, eiq; templū ædificandū curaret: in quo illi statua omnib. adorāda poneretur. Quod cū Eunuch^o intellexisset, Reginā adiēs ei suasit, ut Matthæū accerseret qui filium à mortuis excitaret.

Accersit Matthæus, eumque cum honore introductum Euphinisia regina supplex rogare ut filium suum excitaret. Se enim credere, illū à Deo salutis hominum causa missum, inuocato Christi nomine facile defunctum ad vitam reuocare posse. Apostolus fidem Reginæ admiratus, manus in cælum tetendit; fusaque ad Deum oratione, Euphronden (hoc enim Regis filio nomen erat) cum summa patris voluptate & admiratione excitauit. Itaque confessim coronas & purpuram ei deferri iussit, præconesque misit, qui ex toto Imperio suos accerferet, ut Deum in humana figura latentem cerneret.

Fit concursus hominum innumerabilium; qui qui cum cereos & lampades deferrent, thuraque incendere vellent, adhibito vario sacrificiorū genere, tum Matthæus, ne id facerent prohibuit: se enim nō Deum, sed Domini sui Iesu Christi seruum esse; à quo missus esset, ut ipsi, reliqua simulacrorum superstitione & errore, ad veri dei cultum religionemque reuocarentur. Itaque aurum & argentum coronasque aureas è conspe-

En impium
magorum cō
filium.

Excitat filii
Regis vita
functum.

En ingentem
Regis populi
que feruore.

conspectu ipsius tollerent; templumque Deo
vero ædificarent; in quod ad Dei verbum au-
diendum conuenirent.

Hæc illius verba ut Dei oraculum accipi-
tes, tantum architectorum operariorumq; nu-
merum adhibuisse dicuntur, ut intra dies tri-
ginta opus perfectum absolutumque sit. Tem-
plo autem nomen Resurrectionis imposuit;
propterea quod filij Regis excitatio ei ædificâ-
do occasionem attulisset. Viginti & tres admo-
dum annos illic præfuisse, atque presbyteros
& diaconos instituisse, ciuitatibusque Episco-
pos præposuisse, & complura templa fundâsse
dicitur. A Egippum quoque Regem & Euphi-
niam cum Euphronomo filio & Iphigenia sa-
lutari aqua expiatos, Christianis disciplinis
sanctissime instituit.

Et quidem A Egippo vitæ munere præclarè succedit AE.
ac sancte perfuncto, Hirtarchus regnum adep-
tus est. Is cum Iphigeniam A Egippi filiam in
matrimonium accipere cuperet, apostolum a-
dixit; dimidium ei regnum pollicitans, si hoc
virginis in animum inducere vellet. Erat illa
iam autem non modò Christo consecrata, sed &
ducentis amplius virginibus præposita; quæ ad
extremum vitæ spiritum Deo castitatem suam En votum
deuouerant. Itaque apostolus Hirtarcho virgi- virginitatis
nem Christi in coniugem postulanti nec planè quam anti-
concessit, nec denegauit, sed tantum eum ad- quum.
monuit, ut consuetudinem A Egippi seruas, qui
omni sabbatho eo conueniret, ubi verbum Dei
prædicaret, ipse virgines omnes quæ cum Iphi-
genia essent conuocaret: tum illum auditurum
quod coniugium laudibus ornaret, ipsumque

Sff 3

Deo

A Ethiopes à
Matthæo cō-
uersi templū
ædificant.

A Egippus
Rex cum ono
ni familia
baptizatur.

Hirtarchus
gippo in reg-
no, petitq; à
Matthæo I-
phigeniam
virginē Chri-
si, sibi coniu-
gem.

Deo gratum acceptumque esse doceret Omnes autem cum conuenissent, Matthæus hor-tatus est, ut attentas præberent aures; & quæ iam antè audissent memoria teneret. Ibi tum Apo-stolus luculento sermone exorsus, inter cetera ait; Coniugia dum inirentur, præclaris hone-stisque actionibus & officijs ornari, si iuste, si sancte, si legitimè, si integrè fierent. Veruntamen quod si seruus quispiam, qui regis spon-sam usurpare audeat, tam graue scelus ad-mittere dicatur, ut quamprimum viuus exi-ratur, quomodo rex terrenus (ad Hirtarchum autem hæc dicens orationem conuertebat) e-terni regis sponsam sibi usurpare & in ma-trrimonio ducere poterit? Hirtachus qui A-postoli verba hucusque laudauerat, tum ira-cundix facibus concitatus discessisse dicitur. Ipse vero multò alacrior coepit sermonem prosequens, cum ceteros ad audiendum non minus quam anteà paratos vidisset, Regem dixit, qui in orbe terrarum dominatu alios teneret, haud diuturnum imperium tenere posse; Regis autem qui cælis præset, æternum esse dominatum & imperium: eundemque ut lætitia gaudioque maximo eos, qui ipsi fidem seruant, perfundit & afficit, ita eos acerrimis supplicijs subdere, qui ab ilius fide deficerent. Quod si Regis ira & furor pertimescendus esset, quid de Deo existima-re deberent? præsertim cum hominis ira, siue tormentis, siue ignibus, siue ferro & sanguine satietur, ad quoddam tempus duret: diuina au-tem vltio sempiterni ignis in scelestos suppli-cium statuerit.

Hæc

*Coniugia
quando lau-
dabiliæ.*

*Diximus
iuxta Regem
terrestrem
et celestem.*

*Deus super
omnia im-
mensus.*

Hæc aliaque luculentis sanè verbis apostolo prosequente, Iphigenia tum spectate populo se ad pedes Apostoli misit; orauitque eum eius nomine, cuius apostolus esset, ut sibi sacrificq; virginibus omnibus, quæ Domino ipsius sermone cōsecratæ essent manus imponeret, quo facilius minas regis possent contemnere. Ille eius precibus adductus, Christique præsidio ac spe fretus, contempto regis odio, velum omnium capitibus apposuisse dicitur: Deum- En antiquissimis
que orasse ut illas famulas suas, quas ex omni veli Sancti-
numero bonus pastor ad seruandam ornamentiuns
damque perpetuæ virginitatis castimoniam sumps.
elegisset, ipse custodiret atque tueretur: &
ad omnia virtutum munera & officia duce sa-
pientia ita excitaret atque præpararet, vt vi-
ctis carnis illecebris, coniugijque non-legi-
timis repudiatis, vinculo, quod res nulla sol-
uere posset, cum Christo colligarentur. Hæc
atque alia eiusdem generis cùm Apostolus
virginib. illis benè precatus esset, sacro Missæ
peracto, ad arā, in qua CH R I S T I corpus con- Securi per
ficerat, reuersus est: ibi cùm passis manib. pre- ciūs migrat
caretur, eū lictor ab Hirtarcho rege missus se- ad Christum
curi percussit. Quod vt populus accepit, ad re- S. Apostolus
giā magno furore contēdit, vt subitis ignib. eā
assumerent. Obuiā sūt populo furēti sacerdo-
tes ones ac clericis, qui hortati sūt ne id facerēt
quod volūtatē diuinā offēderet. Eorū sermone
populi furor cōpressus est: & Apostoli marty-
riū lātis animis celebratū. Porro rātē abstinē-
tię beatissimū hūc Apostolū fuisse Clemēs A- In pædag. lib
lexandrī testatur, vt à carnib. iugiter abstinē- 2. c. 1.
solis seminibus baccis, atq; olerib. vicitarit.

Sff 4 Cete-

*Iphigenia sua omnia cō fert adificā-
do temp'o in re dixit ut cum dignum C H I S T I Apostolo
honorem A- templum adificassent, quod reliquum esset, e-
postoli.*

*En i m p l o s
Hirtarchi
Regis cona-
tus in Iphige-
nium.*

*R e d d u n t u r
diuinitas ir-
rui.*

*Vltio diuina
in Hirtarchū
Regem &
miserabilis
eius interi-
sus.*

Ceterum Iphigenia Christi virgo, quidquid auri & argenti & gemmarum habuit, id cum fert adificā- ad sacerdotes attulisset, ea omnia se ita confer- do temp'o in re dixit ut cum dignum C H I S T I Apostolo honorem A- templum adificassent, quod reliquum esset, e- gentibus erogarent. Interea Hirtarchus impu- ro amori tota mente incumbens, omnium no- bilium vxores ad eam proficisci iussit, vt eam siuē precibus siuē cohortationibus ad con- sum carnalis copulæ inflechterent. Quo cùm illa nullo modo deduci posset, magos conuocat; qui eam dæmonum præsidio raperent. Sed ni- hil ars eorum potuit. Itaque alia via rem ag- greditur. Incendere constituit locum in quo Iphigenia vna cum cæteris virginibus die no- ñeque Deo seruiebat. Neque verò subiecti ig- nes nocere potuerunt, flammaque circum do- dum tantum apparuit. Quin etiam Angelus v- na cum Matthæo visus esse dicitur; qui Iphige- geniam bono animo esse iuberet, nec ignem timere; qui in eum, à quo paratus erat, redun- daturus esset. Vix angelus finem dicendi fece- rat, cùm ventus subito ortus, suo impetu flam- mam à domo virginis ad regis palatum tran- stulit; vt consumptis omnibus, ipse cum filio vnicò ægrè potuerit euadere: quem & protinus eacodæmon inuasit. Cuius impulsu ad Aposto- li sepulcrum magno impetu delatus mani- bus à tergo vincitis paterna sclera palam cogebatur confiteri; quin & ipsum Regem E- lephantia totum infecit; quem morbum cùm medici adhibiti curare non possent, ipse vi morbi coactus in gladium incubuit. Quod vt resciuit populus, magnam ex morte illius co- pit vo-

quid
cum
nfer-
stolo
et, e-
mpu-
n no-
t eam
nfen-
m il-
ocat;
edni-
n ag-
n quo
eno-
tiig-
ndo-
us v-
nige-
gnem
dun-
fece-
lam-
tran-
filio-
tinus
osto-
hani-
alam
em E-
cùm
se vi-
od vt
cœ-
t vo-

pit voluptatem; fratremque Iphigeniæ, Beorū nomine, qui sororis opera à Matthæo expiatus Succedit ei
Beorus; fra-
ter Iphige-
niæ: & pè
37. annis regalem potestatem administrare voluit. Is cùm quinque & viginti annos natus regnare cœpisset, ad tres & sexaginta imperium pro- pagauit: Duobusque susceptis liberis, unum regnat. exercitui præfecit, alterū regni heredem instituit. Ita pace in Ecclesia Aethiopiaz cōstituta, Respublica Christiana illic Matthæi meritis ac precibus amplificata est.

MARTYRIVM SS. M AVRICII ET

sociorum eius militum Thebaeorum: Ex eo quod Vide C. Ba-
Eucherius Lugdunensis Episcopus conscripsit. ron. Tomo 2.
Pas̄i sunt anno Christi 297. Marcellini Papæ Annal. & Notat. in
2. Dioclet. & Maxim. Imp. 14. Roman.

DIOCLETIANVS Romanæ Reipubli- 22. Septē.
 cæ Princeps, cum ad Imperium totius
 orbis electus, omnes prouincias turbari
 quorundam præsumptione perspiceret, ad cō-
 sortium Imperij, vel laboris, olim sibi commi-
 litonem Herculeum Maximianum, Cæsarem Bagaudarū
 fecit: eumque contra Amandum & Aelianum, tumultus i- Gallia:
 qui tumultum in Gallia concitauerant, & fa-
 ctionis suæ Bagaudarum nomen imposuerant,
 destinavit. Cui ad supplimentum exercitus, le-
 gionem Thebaæ ex orientalibus militibus ire
 præcepit. Quæ legio sex millia, sexcentos sex-
 ginta sex viros validos animis, & instructos ar-
 mis, antiquorum Romanorum habebat exem-
 plo. Hi igitur milites Christianæ religionis ri- Thebaæ le-
 tum orientali traditione à Hierosolymitanæ gio à Zamb-
 urbis Episcopo susceperunt, fidemque sacram da, Episcopo

Sff 5 virtuti

*Hierosoly-
mitano Chri-
stiana fide
imbuta.*

*Eandem Ro-
me confir-
mant.*

*Octodorus
oppidum est,
in Sabaudia.*

*Thebae le-
gio impium
iuramentum
detestatur.*

*Agaunum
locus Sabau-
dæ est.*

*Mauricius,
Primice-
rius; Exupe-
rius, signifer
Candidus Se-
nator legio-
nis Thebæa-
na.*

virtuti & armis omnibus præponebant. Ad urbem quippè Romam itinere attingentes, mox apud beatum Marcellinum Vrbis Pontificem eandem Christianitatis fidem, quam acceperant, confirmauerunt, ut antè gladio interirent, quam sacram fidem leuiter violarent.

Electus igitur Maximianus Cæsar cum hoc militiæ robore præclarè instructus in Gallias tenderet, iamque superatis Alpibus, Octodoru venisset, mox idolis suis sacrificaturus exercitu cōuenire iussit; ut datis vtrinq; dexteris peraras dæmonibus consecratas iurarent, cōmuni Marte contra Bagaudarum turbas se pugnaturos, & non nisi victores è prælio discessuros: Christianos verò omnes, tanquam summos & capitales deorū inimicos, ferro flammaq; persecuturos. Quod vt primum ad Thebææ legionis peruenit notitiā, illa à nefando sacrilego que iuramento tota abhorrens, ut tati sceleris commitendi necessitatem declinaret, præterito Octodorensi oppido, ad locum, cui Agauno nomen est, octo millium spatio indè diffitum properant. Quo in loco cum sacri milites Thebææ legionis fessa post laborem tanti itineris curaturi corpora residerent, Maximianus Cæsar legionem requirens, eamque prætergessam esse intelligens, subito iracundia furore excandescens, misit eò satellites, qui legionem ad sacramentorum suorum sacrilegia reuocarent.

Erat eadem in legione Primicerius Mauricius; & signifer Exuperius; & Candidus Senator: qui ita militibus suis præerant, ut amore potius diuinitatis, quam terrore militari, obedi-

obedienda præciperent. Viri militaris gloriæ laude nulli secundi: virtute nobiles, fide in Deum nobiliores: erga Imperatorem fortitudine, erga Deum deuotione certabant. Igitur ut ex satellitibus à Cæsare missis intellêxere, milites omnes libâsse sacrificia; Cæsaremque iubere, ut legio festinanter reuertens, commilitonum pareret exemplo; illi protinus zelo fidei vehemenius inflammati, Atqui, inquiunt, vos Cæsari renunciate legonis virtutem ad bellorum usum paratam esse: ad committenda verò sacrilegia nequaquam. Nos enim unum verum, æternumque Deum, non impia dæmonium si nulacra, colimus; nos Christum Dei filium adoramus: eique, quam dedimus, fidem ad extremum vitæ spiritum inuolutam seruamus.

Cum hoc responso reuersi satellites, nunciant Imperatori, obstinatos legionis animos nullo modo in eo Imperatoris præceptis parere decreuisse. Quo auditio, Maximianus iracundiae facibus totus succensus: Ergone, inquit, milites mei Imperatoria præcepta & sacerdotum meorum ordinem spernunt? Quid? Itane celestis iniuria meo despiciunt iungitur, & mecum pariter Religio Romana contemnitur? Sentiat cōtumax miles, me non solū mihi, sed etiam dijs meis dare posse vindictam. Iam igitur fidissimorum meorum turba festinet decimum quinque morti funesta sors præbeat. Discant æquali nece, quos ordo præmisserit moriendi, qualiter Maximianus vel sibi, vel dijs suis, hac seueritate dederit ultionem. Post hanc vocem, datum illico apparitoribus man-

*Nolunt de-
monibus sa-
crificare.*

*Crudele Ma-
ximiani mā-
datum.*

*Decimus
quisque è
Thebæa le-
gione truci-
datur, iuxta
vetus suppli-
cium, in de-
linquentem
exercitum
exercitiso-
litum.*

*Oratio præ-
clara S.
Mauricij ad
suas.*

Math. 26.

mandatum, vt ad legionem properent, & de-
cimum quemque ferro trucident. Neque sa-
nè perterritis animis Thebæa legio venien-
tes excepti carnafices; sed cuncti martyrij de-
siderio incredibiliter accensi inter se certa-
re, quis primus gloriösè mortis fructum
percipiat. Perfecto autem scelere, vt Octodo-
rum legio redeat, iubetur. Tunc Mauricius Pri-
micerius, paululum à satellitibus regijs segre-
gatus, ad legionem talem habuisse orationem
fertur.

Quod amore religionis nullam vobis Cæ-
sar is præceptum attulerit formidinem, com-
militones optimi, est sanè quod vestræ virtuti
gratuler plurimū. Gaudentibus quodammo-
dò animis ad necem glorioſam commilitones
vestros tradi vidistis. Quam timui, ne quisquā
quod armatis est facile, defensionis specie
beatissimis funeribus manus obuiam afferre
tentaret. Sed Christus Iesus, qui exemptum va-
gina Apostoli gladium propriæ vocis iuſſioni
recondidit, vestras planè mentes manusque
prohibuit, ne quisquam diuino operi mortali-
bus dexteris obſisteret. Haec tenus exempla fa-
cias inserta codicibus legebamus: iam nūc per
nosmetipſos, quos sequi debeamus, adspexi-
mus. Eccè vallatus sum commilitonum meorū
corporibus, quos de latere meo funestus satel-
les abstraxit. Adspersus sum crurore sanctorū,
& sacri sanguinis reliquias vestibus meis por-
to: num igitur eorū sequi necem dubito, quorū
admiror exemplum? & vacat cogitare, quid
Imperator iubeat, qui sorte mihi mortalitatis
æqualis est? Si habere aliquid virium Impera-
toris

toria præcepta potuissent, circa beatissimorum
trium puerorum corpora Regis Chaldeorum
valuisset incénum, nec ora leonum lacu clau- *Dan. 3.*
fus euadere Propheta potuisset. Sacra menta o-
lim dedisse nos memini, quod contemptu lu-
cis istius & desperatione vitæ Rempublicam
defenderemus. Iam tunc promisi mei corporis
vilitatem, & spospondi hanc Imperatoribus
fidem: nec tamen ullus mihi tunc regna cæle-
stia promittebat. Quid, Christo spondente, fa-
ciendum est, si hoc potuimus militiæ deuotio-
ne promittere? Quinimò fortissimi commili-
tones, olim deuotas animas subdamus precio-
fissimæ passioni. Sit nobis virilis animus, fides
inuiolata permaneat. Iam cerno ante tribunal
Christi stantes eos, quos neci paulò ante satel-
les regius deputauit. Illa vera gloria est, que e-
ternitatem beatæ vitæ huius breuitate merca-
tur. Aequali omnes animo, vna voce respon-
sum satellitibus demus, & id nunciemus: Mili-
ties quidem, Cæsar, tui sumus, & ad defensionē
Reipublicæ Romanæ arma suscepimus; nec vn-
quam aut desertores bellorum, aut prodītores
militiæ fuimus; aut ignauæ formidinis merui-
mus subire flagitium: Tuis etiam obtempera- *Magis obedias*
remus præceptis, nisi instituti legibus Chri- *re oportet*
stianis, dæmonum cultus & aras sanguine pol- *Deo quam*
lutas vitaremus. Comperimus præcepisse te, ut *hominibus.*
aut sacrilegijs pollueres Christianos, non de-
denis interfectis nos terreres. Non inquiras *En inquietum*
longius latitantes: nos omnes Christianos esse *eorum animis*
cognosce. Habebis potestati tuæ subdita om-
nium corpora: auctorem verò suum respicien-
tes Christum animas non tenebis.

En inquietum
robur.

Dixe-

1010 VITA MAURITII ET SOCIOR.

Dixerat hæc vir sanctus cùm protinus légio
fausta acclamatione dicta cōfīmat: satellites
verò cuncta ex ordine Cæsari nunciantes, mox
redeunt, vt iterum decimum renouata crudeli-
tate consumant. Nec recusat cœrvicest suas per-
cussoribus subdere gloriosus miles; donec nu-
merus martyrum completus, reliqui Octodo-
rum redire iubentur. Tunc verò Exuperius cā-
pitor coruptis legionis suæ signis, hac cir-
cūstātes oratione confirmat: Tenere quidē me,
commilitones optimi, sculariū bellorum si-
gna perspicitis: sed non ad hæc arma prouoco;
non ad hæc bella animos vestros virtutemque
compello. Neque enim per hos gladios ad reg-
na cœlestia properare potestis. Robore nobis a-
nimorum est opus, nihil his armis. Projiciant
dexteræ nostræ arma ista cū signis militaribus:
quo mox, præstante Christo, alia vobis signa in
regno cœlesti Exuperius monstret. Vadat quin
imò funestus fateiles, & hæc truculentio Regi
nunciet: Milites sumus, Imperator, tui: sed ta-
men serui, quod liberè fatemur, Dei. Tibi mili-
tiam debemus, illi innocentia. A te stipendiū
laboris accepimus. ab illo vitæ exordium sum-
psimus. Sequi Imperatorem in hoc nequam
possimus, vt auctorem nostrū negemus Deū:
auctorem, velis nolis, tuum. Nō nos aduersum
te, Imperator, armanit ipsa, quæ fortissima est
in periculis, desperatio. Tenem⁹ ecce arma, &
non resiliimus: quia olim hæc corpora morti
libenter subdimus, vt animas ad æterna gaudia
præmittamus. Si quid in nos vltra statueris, ig-
nem, tormenta, farrum; subjici parati sumus:
Christiani sumus, persequi Christianos non
possu-

Rursus deci-
mū quis-
que cœditur.

S. Exuperij
signiferi-
gregia ad mi-
litias oratio.

Desperatio
fortissima in
periculis.

possimus. Inexpugnabiles istius legionis animos Cæsar agnosce. Tela proiecimus: exarmatas quidem dexteras satelles tuus, sed armatū fide catholica pectus inueniet. Occide, prosterne: secandas gladijs ceruices præbemus intrepidi. Hęc nobis iucundiora sunt, dummodo te cum sacrilegis tuis cōtempto, ad regna iam cælestia properamus.

*En eximiam
martyrum
constantiam.*

Cum hisce mandatis remeans ad Maximianum satelles, nūciat obstinatos in Christi fide virorum animos nullo vel terrore vel mortis supplicio inflecti posse. Tunc verò Cæsar totus in furorem ac rabiem versus, quasi nihil suisset iterato scelere perpetratum, iubet properè ire exercitū, legionemq; vniuersam crudeli ferro funditus delere. Nec mora: Circumfusa beatā legionem carnificū turba ferrum stringit; Deoque suas animas fideli mortis professione cōmendantē immanissima tyrannide obtruncat. Licebat tum illic opertā iustorum corporibus terram cernere; sanguinisque preciosi riuiulos fluere; crudele quidem hominibus spectaculū sed Deo preciosum: qui purpuratas martyrū animas in cælū recepit. Peracta verò cede, inter omnes percussores præda diuiditur. Dederat namque facultatem Maximianus, ut quisquis legionis illius militem iugulasset, interempti spolijs vteretur.

*Cæsar totam
legionem
deleri iubet.*

*Cæduntur ad
vnum omnes
reliqui mar-
tyres.*

*Diuiditur
præda à si-
carijs.*

Diuisa igitur omni præda, cum ad vescendū epulandumquē victrix turba cōsedisset, ecce tibi veteranus quidam, vltimæ ætatis senio fatigatus, nomine Victor, ad cōtaminatum cedibus locum itineris necessitate deductus est. Qui cum ad epulas pro ætatis veneratione ab

omni-

*S. Victor mi-
les.*

1012 VITA MAVRITII ET SOCIOR.

omnibus rogaretur, requirere cœpit, quænam esset causa lætitiae, quod inter tot corpora interemotorum, gaudentes exultatēsque possent milites epulari. Dic̄tum est à quodam, quod legio Christianę studio legis, ceremonias Romanas cultumque deorum pariter contemnens data esset neci, ut disciplinae militaris ordo se uerius deinceps teneretur. Tum vīctor altè trahens gemitum, grauiterque suspirans, detestatus conuiuas, detestatusque conuiuiū, exclamat:

*Victoris Veterani militis Virilis.
Vox.*

Heu me, qui per tot annorum militiam ad hanc ætatem veni, & in hac legione militare non merui. Quām benē inter tales, gloriose mortis honore donatos, finem vitæ inuenire potuissim? Saltem, si commilitare indignus eram, vel me antè has duas horas viandi neceſſitas detulisset, ut senilis pectoris crux, tantorum virorum viētimis misceretur. Obtulerā corpus hoc neci, dummodo tantæ laudis confortio non carerem.

Talia dicentem prophanorum statim turba vallauit, quæ, vtrum Christianus esset, responderem acriter iubet. At ille paululum oculos ad cælum erigens, tali percunctantibus sermone respondit: Longus me viuendi usus ad hanc quam videtis, perduxit ætatem. Quæcunque in hoc mundo aguntur, aut studium reperit, aut rerum volubilitas agit, aut varius semper casus infestat. Quodcumque volumus, optamus, scimus, aut cupimus; totus mundus caligine submersus, tenebris circumfluentibus latet, nisi nobis aut viam Christus ostenderit, aut lumen Christi affulserit. Quod ego fideli mente perpendens, utinam ultimo conterer affectus,

quod

*quam vanus
mundus.*

quod si me ad tempus paulò antè trucidatæ legiōnis itineris necessitas detulisset, conuinij & epulis vestris horum funerum confortium prætulisse. Sed iam nunc præstabit Christus, ut Christianum me, vel ob professionem meā, transire ulterius per beata funéra non sinatis. *Trucidatur s. Vittor.*

Hæc eum loquentem subita percussoris obtrūcat insania: Ita vir sanctus confortium sanctorum celeri confessione promeruit, cæterisque martyribus eo in loco, sicut morte, ita est honore coniunctus.

VITÆ S. *EMMERAMMI, RATISBO- * al. *Hieme-*
nensis Episcopi & Martyris: Ex ijs quæ extat a- *rammi.*
pud V. P. Laurent. Sur. ex Cyrino Ratissonensi *Vide C. Bar.*
Antistite. Claruit anno Domini septingentesimo *ron. in No-*
quinquagesimo. *tat. ad mar-*
tyr Rom.

EMERAMMVS in partibus Aquitaniae antiqua vrbe Piçtauio oriundus, ab ipsis pene incunabulis multis magnisque pie- tatis ornamentis egregiè decoratus, postquam 8. anno 22. Septē. omnibus imbuisset, ad summum Episcopatū fit Episco honorem peruenire meruit. Erat vir cùm alijs *pm,* corporis animique dotibus ornatissimus, tum præcipuis naturæ adiumentis ad informandos disciplinis & virtutibus animos præclare instructus. Neque sanè, quod à Deo acceperat, talentum humi defodit, sed prudenter nō minus quam sagaciter expendit: deditque operā, ut quotidie ipsum multiplicato fœnore cum magno cordis gaudio reciperet. Erat ei tātum tamque ardens Dominicas oues pascendi desi-

Ttt deriu.m,

Egregiæ do-
tes animi in
Emmeramo.

derium, ut per vrbes Gallorum & pagos, vicos quoque & fidelium domos huc illuc prædicando discurreret; virtutumque non minus exemplis, quam doctrinis cunctos ad studium virtutis & cælestis patriæ amorem inuitaret. Nec deerat morum & ingenij suauitas; adeò ut regni Gallorum nobiles, ignobiles, locupletes & inopes, ad eum confluenter: eiusque documen-

*Magnus in eo
animarum
zelus.*

ta purgatis auribus audiissimè haurirent. Cum autem ad animos omnium intrinsecus ornandos mentis oculos defigeret, tum nullis neque sumptibus neqae laboribus parcebat: prorsus ut alijs indumenta, alijs alimenta, plerisque etiam ornamenta largiens, cunctos quo vellet pertraheret.

Cumque vir prudentissimus tot bonis floret, peruenit ad eum fama in quibusdam Europæ partibus, Pannoniæ populum à Christi cognitione penitus alienum idolis nefanda superstitione seruire. Ea re seruus Dei valde contristatus, ut miseram gentem dæmonis seruitute oppressam in libertatem assereret, confessim relicta domo & immensis facultatibus nobilibusque parentibus & cognatis, alium sibi Episcopum Piœtavis substituit; adiunctisque sibi aliquot tantorum laborū comitibus in Germaniam abiit. Cum autē eius gentis lingua prorsus ignarus verba ad populum facere non posset, calore fidei mirabiliter incensus, per interpretem Vitalem, insigni religione presbyterū, multa illic præclara sanè cum Auditorum profectu verbi semina iactauit.

Hac igitur solitudine per Germaniæ fines iter agens, tandem ad urbem Ratisponensem

Baio-

*Proficitur
in Germaniā.*

Baioariorum metropolim peruenie. Eius urbis *Venit Ratis*
 gubernacula Dux gentis a Theodo possidebat; *bonam*
 cui vir beatus cū animi sui arcāno detecto dice a *Fuit in eius*
ret, se constituisse ad robustam Auarorum gen- *nominis* *q.*
tem in Pannoniā proficisci, vt ibi vel pro Chri- *Bauaria Dux*
sto mortem oppeteret, vel eo protegente vi-
tam in pace finiret, Dux Theodo, quod minus
recte sibi cum Auaris siue Hunnis conueniret,
rogare coepit sanctum virum, vt apud se rema-
neret, suamque gentem adhuc neophytam cla-
riore veri Dei cognitione illustraret. Erat re-
gio illa multis ornamentiis egregia^s, sed qui-
busdam adhuc idolatriæ reliquijs infecta:
quas vir sanctus illo triennio, quod ibidē præ-
dicando expendit, penitus extirpauit; inque
omnes regionis latebras doctrinæ suæ lucē in-
uexit. Pauperum ei cura erat incredibilis, adeō
vt quidquid fidelium oblatione consequeretur
protinus in eos erogaret.

Cum autem terminū vitæ præsentis sibi in-
 stare sentiret, cepit subditos sibi fideles rogare
 vt orationis ergo Romam sibi petere liceret, vt
 pastorali cura defunctus, liberius in sui ipsius
 cognitione & rerum cælestium cōsideratione
 versari posset. Per id tempus filia illustris The-
 odonis Ota vel Vta nomine, impurissimi amo-
 ris facibus inflammata, ac tandem libidine victa,
 è Sigibaldo cuiusdam Iudicis filio prolem cō-
 ceperat. Cumque in scelere depræhensi suppli-
 cium pertimescerent, ambo S. Emmerami pedi-
 bus aduoluti, multis cum lachrymis eius opem
 implorârunt. Ille quanquam eorum vicem mi-
 seraretur, attamen acriter repræhendens eos,
 monuit vt animæ potius damnationem quam

Ttt 2 corpos

Ota vel Vta
Theodosis
filia stupra-
tur.

1016 VITA S. EMMERAMMI.

corporis supplicia extimescerent : sed nequaquam tamen solita humanitatis pietatisq; subfida subtrahens , indicta eis satisfactione, attendē quæso , quid animus fraterna charitate verè incensus fecerit . Cum nouisset nullatenus veniam eos apud Ducem impetrare posse , secretò mandat , vt in ipsum crimen illud conferant, quo sic facilius poenae cedant.

Interim futurorum haud ignarus , impetrata à Principe ad Vrbem proficisciendi facultate iter instituit. Antè verò profectionem, cuidam VVolsleto eximia pietate presbytero, ad se accessito, cædem suam prædictum, ne quis fortè verò eum istius criminis reum existimaret. Cùm autem trium dierum iter emensus esset, apud fontem quandam perspicuas emanantem aquas concupiti certaminis campum sibi delegit. Neque enim indè recedere voluit, simulans

Ota perpetuo se quidpiam expectare ; vt ibidem optatam damnatur à martyrij coronam percipéret. Interea Ota in

patre exilio.

Lantbertus
frater Otæ
persequitur
Emmeramn.

stupro aperte depræhensa pâtris iram vehemèter accenderat : prorsus vt ægrè sibi à manibus temperans Dux , propriam sobolem suo ensè iugulare vellet. Sed ab ea crudelitate prohibitus , omnibus rebus & facultatibus priuatam perpetuo in Italia damnauit exilio ; in quo in gloria extremum vitæ spiritum conclusit. Erat autem ei germanus Lantbertus nomine ; qui fororis suæ ignominia vehemèter offensus , & in rabiem ac furorem conuersus, Episcopum, quod cum tanti sceleris auctorem audierat, requisiuit; cognitoque eius discessu , mox adiunxit sibi comitibus eum persecutus est: ac tandem

in p^z

Vide eximiā
S. viri chari-
tatem.

Prædictum
cuidam Pres-
bytero.

in
m
ue
in
ill
ti
La
ex
it
Q
m
su
cc
eu
de
ab
no
M
fu
&
m
de
in
la
in
I
g
tr
N
d
al
in
b

in pago Helfendorffo, in quo vir sanctus animam suam Deo per martyrium offerre decreuerat, comprahendit. Stans verò miles Christi *Notatervia* in certaminis campo, corde intrepidus diei *preces.*

illius (vt Auctor loquitur) hymnificabat Tertiam. Domum igitur furibuda mente ingressus Lantbertus, mox adductum ad se Episcopum ex oblatæ rei occasione, seculari fastu elatus, ita compellat: Salue Antistes, affinis noster.

Quo respondentente, Deo teste, se ex carnali com- *Lantbertus*
mercio nullum prorsus nosse affinem & ad *insultat S. E-*

summum Pontificem prouocate, princeps post *piscopo.*

contumelias conuiciaque scelerato ore in eū coniecta tandem arreptū, cui incumbebat, baculum in tanti Pontificis adegit pectus; suisque deindè præcepit, vt in hospitijs horreum eum abducerent, & chlamide ac stola spoliatū, ho- *Crudeliter*
nore, quo dignus esset, afficerent. Nec mora: *trahatur S.*

Milites vt furentis domini animū mitigarent, *Emmeram-*

funibus eum ad scalam crudeliter alligārunt; *mus.*

& sic demum omnibus iniurijs afficiendū ac membratim laniandū statuerūt. Et primò quidem digitis eius, quos eum in principis filiam impudenter conieciſſe calumniabātur, articulatim præcisis; oculis eum, Lantberti vrgente imperio, naribus deindè ac auribus spoliarunt. In ijs verò cruciamentis constitutus, nō modo gemitum nō edebat, sed pari alacritate & vul-

tu hilari hymnos & psalmos prosequebatur. *Vide horren-*

Necdū verò tot pænis exsatiati carnifices, pe- *dum supplici*

des vtrosque cum palmis, quarum iam digitos *um.*

absciderant, detruncārunt; ipsaq; etiā verenda impudenter abstraxerunt. Interim tamē pergebat sanctus Martyr, licet exili iā voce, in hym-

*Magna eius
patientia.*

nis psalmisque Davidicis. Quod cernentes car-
nifices, lingue ministerium illi inuidentes, ea
ferro in os iniecto praeciderunt, atque ita cor-
poris truncu relictu abierunt.

Ibi tum martyr sanguine suo inuolutus vi-
ctor triumphalis exultans, carnificibus abeun-
tibus, & Clericis è suis latibulis alijsque vici-
nis accurentibus, pro sui refrigerio aquam
*In ultima
spiritu postu-
lat aquam ad
refrigerium.* postulabat. Cui Vitalis presbyter eius respon-
dit: Ecquid pater omnibus membris corporis
destitutus refocillationem queris, cum satius,
meo quidem iudicio, mortem tibi optares?

Cernens autem Christi martyr secus presbyte-
ri animum affectum, quam decebat, collecto
spiritu, abscissa lingua, ut potuit, explicans, ait
ad eum: Non tibi venit in mentem eius cuius te
sæpius admonui, neminem ad mortem festina-
re debere, sed potius longiora pænitentia spati-
a optare, ut contractas animi cordes lachry-
mis in hac vita ablueret possit? An verò pigritiæ
tuæ molestum videtur, cruentum refrigerare
pectus? Eccè nunc temporariæ vitæ hanc ego
propono pænam, ut quoties potum ori tuo
applicueris, mentis inops fias, nec tamen cui-
quam noceas, sed inobedientiæ de te exemplum
præbeas, & quidem viri sancti dicta, effectus
deinceps secutus est.

Porrò viri, qui erat cum eo, gloria martyrij
triumphantem, ex certaminis campo, ex area
quippè sublatum plastro imponentes, ad pa-
gum publicum, quem Aschaim vocant, auehe-
re: optabant siquidem eum in Ecclesiam Prin-
cipi Apostolorum ibidem sacram inferre: ne in
eorum vilibus ædificijs spiritum efflaret. Verū
ante-

*Inobedientia
pena.*

antequām eò peruenirent anima iā cēlo digna, in campo è corpore excessit; tanto cum splendore; vt instar fulminis oculos omnium perstringens, apertè suam puritatē indicaret: qui cāpus postmodū insigni basilica in beati martyris honorem, innumerisque miraculis illustri decorat⁹ est: similiter & locus passionis ei⁹.

Vitalis presbyter autem, in eadem ciuitate diu superstes quamdiu iejunabat, præclara de se virtutis exempla præbebat. Cùm autem perfecto iejunio, certis temporibus alimentum sumeret, cuiuscunque potionis genus ore perceperisset, mox destitutus mente, à spiritu immunndo arripiebatur; commutata facie cum imminentis stridoribus huc illucque discurrens, nefanda & turpia proferebat verba; nec tamen aliqui nocebat: ita vt cuncta, quæ vir sanctus prædixerat, in eo completerentur.

Et quidem Lantbertus Princeps, eiusq; crudelitatis administri diuinam vltionem haud evasere. Is namque in exilio vitam miserrimè finiuit: eiusque posteritas omnis perijt: carnifices verò, exceptis duobus, qui ad viro sancto cruciatus inferendos fuerāt coacti, immundis arrepti spiritibus, menteque destituti suis ipsi corporibus perniciem attulère. Quin & certaminis eius loci incolæ, quotquot in necem eius consenserunt, adeò ex eodem loco dissipati fuere, vt nemo eorum illic remaserit.

Ceterū sacrum eius corpus ad pagum memoratū Aschaim perductū fuit intra ei⁹ Ecclesia septa perquā honorificè tumulatum. Sed ne ibi perpetuū requiesceret, cōtinuæ quadraginta diebus horredæ sanè tempestates prohibuere.

Ttt 4

Cum

*Migrat ad
christum
vir sanctus.*

*En admiran-
dum Dei iu-
dicium.*

*En horren-
dam cœlestē
vindictam
in viri sancti
extermina-
tores, & ius-
dem conjen-
tientes.*

*Sepultura
eius.*

*Translatio
eius Ratispono-
nam.*

Cum enim Ratisponensis ciuitas, imò tota illa regio, aquarum inundatione periclitaretur, & quibusdam fidelibus diuinitus reuelatum es-
set, vt sancti martyris corpus pro ipsorum ad-
iutorio in eam vrbē importaretur, mox Prin-
ceps & Sacerdotes, communicato inter se co-
filio, martyris corpus ab eo loco, in quo hu-
matum fuerat auferri, accensisque lampadibus
& cereis, non sine maximo miraculo inter tor-
ventorum flatus per tam longinquum iter ne-
quaquam extinctis, Ratisponam deferri cura-
runt. Quo vt allatum fuit, mox optata cœli re-
claret mira-
culis post o-
racula coruscarunt, quāta scribendo vix com-
bitum. præhendi queant.

*Vide C. Ba-
ron Notat.
in Martyr.
Rom. &
Tom 1 An-
nal.*

23. Septē.
Patria eius.
S. Paulus Te-
clā ad Christi
fidem couer-
sam ad vir-
ginitatem
seruandam
hortatur.

VITA S. TECLAE VIRGINIS:
Partim ex ijs quæ habetur in Adonis Trenuren-
sis Episcopi Martyrologio, partim apud Cas-
rem Baronium.

BTecla, ciuitate Iconio oriunda; beati Pauli prædicatione ad Christum con-
uersa est: vndē & honoris causa, tan-
clā ad Christi quā nobilissimo titulo, Pauli primogenita nū-
cupatur. Cum autem sacro baptisme lu-
strata, haud vulgaria de sepræberet pietatis ex-
empla, idem Apostolus non dubitauit eam,
quanquam iam thalamo oppignoratam, ser-
mone suo in perpetuæ virginitatis amorem
incendere. Et quidem beata virgo, vt cu-
stodem carceris, quo S. Paulus Iconij detine-
batur inclusus, sibi conciliaret; gemmis ac
muliebri mundo distractis, pecuniam indō
acce-

ceptam illi donauit: quo ad beati Apostoli *Enferuorem*
B. Virginis. colloquium sibi pararet aditum. Habebat illa
 spōsum vrbis primarium, genere ac dignitate
 illustrissimum, corporis quoque & fortunæ
 bonis ornatissimum, quem tamen, vt cætera
 omnia quæ mundus admiratur & optat, virgo
 sancta facile spreuit, vt cælestium rerum potes
 fieret. Vnde ille, ingeti aduersus eam indigna-
 tione commotus, virginem Iudici detulit; Quia
 cum sibi adduci iussisset, & propositum casti-
 tatis eius didicisset, eamque Christianam esse,
 Christumque liberè confitentem audiret, con-
 tinuò ad bestias damnauit: Interim tamen spe *Damnatur*
 aliqua tam specioæ virginis à Christo auerté- *primò ad*
bestias. dæ captus, eam nobili cuidam fœminæ, Try-
 phæna nomine, Cæsaris propinquæ commen-
 dauit: quæ cum non modò suasionibus & blâ-
 ditijs nihil apud Theclam efficeret, sed ipsa
 insuper Theclæ monitis & precibus à tenebris
 ad admirabile Christi lumen conuerteretur, *Obiecta feris*
 sequenti die feris obiecta est: sed in certami- *nihil lædi-*
tur. nis arenam descendens, stupente populo, tam
 de bestijs quam de impietate prostrata trium-
 phum reportauit. Et quidem toto certaminis
 tempore, astitit ei persona, humana imagine
 vultum Pauli præ se ferens, eam diuina virtu-
 te iugiter corroborans atque defensans.

Porrò inde ad Tryphænæ domum reducta, *Item secundo.*
 altera deinde luce iterū feris tradita fuit: sed
 nudatam virginem neque leones, neque vrsi,
 neque vlla deniq; ferarum lædere prælumpsit:
 diuinitus siquidem mansuetæ redditæ, illi blâ-
 diebantur. Post quæ in fossam aqua plenam,
 vbi serpentes adunati & collecti fuerant, à

Ttt 5 furen-

furentibus populis cum vrgeretur , signo Cru-
cis munita insiliuit: omnemque illam serpen-
tum colluuié virtute diuina à suo corpore fu-
gauit. Sed nec eo miraculo Tyranni crudelitas
victa, atrociores adhuc bestias paravit: duobus
siquidem tauris ferocissimis ferro candente
stimulatis , vt eam discerperent sanctam alli-
gari iussit. Qui funibus diruptis huc illuc va-
gabundi, martyre intacta relicta, discurrerunt.

*Quarto: Alli-
gatur duo-
bus tauris.*

*Damnatur
tandem ad
ignem.
Seruatur illa-
lesa in me-
dijs flaminis.*

*Sententia
Iudicis Te-
cla absolu-
tur.*

Iis itaque omnibus inuicto robore supera-
ris, demùm eam flamarum incendio cōdem-
nauit. Accurrunt ilicò apparitores, vt eam in
rogum præcipitem darent. At illa animo pla-
nè virili & excuso lictores quiescere iubens,
spontè pyram ascendit; factoq; Crucis signo,
inter medios ignium globos constituit. Ecce ve-
rò subitò imber de cælo irruens & ignem ex-
tinxit, & virginem illæsam restituit.

Cæterūm hisce tot tantisque victorijs incli-
tam martyrem Proconsul stupefactus accersit;
quæ aut vndē esset quod bestias & ignem supe-
raisset sedulò requirit. Respondet virgo, se viui
& æterni Dei esse ancillā. Territus autem Pro-
consul, quod tantæ virtutis esset, edixit senten-
tiam; Theclam, inquit, pietatis ac Dei cultri-
cem relaxo. Dimissa verò in domum Tryphæ-
næ est reuersa; vbi paucis admodum diebus
clariore Christi Iesu cognitione Tryphænam
eiusque familiam instruxit; ac indē Seleuciam
abijt: vbi exemplo & conuersatione vitæ (quæ
cunctis adornata virtutibus omnium in oculis
mirificè lucebat) & cœlesti etiam doctrina plu-
rimos erudiens, prima omnium fæminarum
(vndē & protomartyr à multis cognominatur)
post

post multa certamina duplicitis coronæ, virginitatis & martyrii; in pace requieuit: de qua hæc apud S. Zenonem Episcopum Verensem testata reperiuntur: [*Aduersus Theclam accusator acerrimus lingue erexit gladium: cum suis sibi ministris publicæ leges inseruiunt. Stimulis acuitur feritas in ferocitatem: & tamen mitior hominibus inuenitur. Ne quid scena tā diræ humanitatis deesse videatur; immittuntur etiam marina monstra. Lacinij omnibus expoliatur puerilla: vestitur incendio. Inter tot instrumenta mortis, spectatore metuente, secura calcat genera vniuersa terrorum. Incolumis quasi orbe subacto, de illo ferali caue loco, iam non miserabilis; sed mirabilis funereo habitu excedit; vicit seculi triumphum reportans: quam tot supplicijs omnes crediderant peritaram.*] Item hæc apud Gregorium Nazianzenum, hisce versibus.

*Quis Theclam necis eripuit, flammæque periclo?
Quis validos vngues virxit, rabiemque ferarum?
Virginitas. O res omni mirabilis ævo.
Virginitas fuluos potuit sopire leones;
Dente nec impuro generosos virginis artus
Ausi sunt premere: & rigido discerpere mortu.*

Fœliciter
obit in Se-
leucia.

In sermone
de timore.

In præcep.
ad virginis.

Ceterum visitur quædam specus propè Tri- *Specus*
polim Pælestinae, in qua quandoque beatam *Item*
Theclam delituisse fertur; quam peregrinates *Sepulchrum*
Hierosolymam adire solent: referuntque eam *eius miracu-*
assiduis miraculis illustrari. Eaque nō tantum *in illustre*
fidelibus, sed munificentia martyris, etiam in-
fidelibus (penes quos locus ille religiosissimus
habetur) impertiri. Eius quoque tumu-
lus, Seleuciæ, miraculorum signis
coruscans, totius orientis cele-
bri populorum concursu vi-
sitari solet,

MAB

Vide C. Ba-
ron. Not ad
Martyr.
Rom.

MARTYRIVM S. GERARDI EPISCO-
pi Canadiensis in Pannonia : Ex eo quod ex-
tat apud V. P. Laurent. Sur. Coronatus est anno
Domini 1042.

24. Septē.
Patria eius.

Cogitat Hie-
rosolymam.

Detinetur in
Pannonia à
Rege Ste-
phano : cuius
vitam habes
20. August.

Abdit se in
eremo, Beel
nuncupata.

* Hungaro-
rum.
Eduxit ex
eremo &
creatur E-
piscopis.

GERARDVS insigni pietate & marty-
rio illustris Venetijs oriundus, ut primū
robustioris ætatis gradum attigit, iam
antè monasticæ religionis habitu puer deco-
ratus, Hierosolymam petere statuebat; ut ibi
dem animum oculosque viuificis illis locorū
mysterijs, quæ Christus quondam nostræ salu-
tis causa inambulauit, quæque suo sanguine il-
lustrauit, paſceret. Cumque in Pannoniæ par-
tes, cuius tunc habenas Christianissimus Rex
Stephanus moderabatur, venisset, atque ad Re-
gem itineris sui causam expositurus accessi-
fet, Rex eius moribus & doctrina mirifice de-
lectatus, clam dimissis socijs, eum apud se in-
uitum planè retinuit, eiique seruando custodes
adhibuit. Cernens verò seruus Christi se solū
in medijs populi tumultibus relictum, ut stre-
pitus omnes orationi & celæstium rerum stu-
dio inimicos euitaret, eremum eius regionis,
quam Beel vocant, petijt: ibidemque precibus
& ieunijs toto septennio vacans, soli Mauro
Monacho cognitus habitauit.

Interea Rex Stephanus, profligata gentis
impietate, & *Barbarorum moribus edomitis,
ut pacis tranquillitatem in suo Regno adeptus
est, mox seruum Dei Gerardum ab eremo re-
uocauit, pontificalique infula decoratum ad
Euangelij munus exercendum destinauit. Ea
functione quanquā illibenter suscepta, tantu-
m apud

apud omnes loci illius incolas gratia & auctoritate valuit, ut cuncti eum & ut patrem colerent, & vnicè amarent. Itaque crescente indies fidelium numero, summo studio ac vigilantia per singulas vrbes ecclesias exstruxit: easque mirificè adornauit, Est ad littus Morisij fluminis templum, eius studio fundatum; insigni sanè opere cōspicuum; egregio Christi martyri Georgio sacrum; Sedem Morissenam ap-
pellant: in quo Virgini Matri aram erexit; plum S. Ge-

*Sedes Mo-**cissena: tem-**plum S. Ge-**orgij.*

eiusque ministerio duos prouectę etatis homines adhibuit, qui iugiter illic excubarent, atq; operam darent, ne vlla vñquam hora thymia-
ma ibi deesset. Singulis quoque Sabbathis cum
nouem lectionibus (vt in die Assumptionis e-
iusdem Sanctissimæ Matris) magnilque laudū
præconijs deuotionis suæ officium illic explen-
bat. Ceteris autem diebus matutinis & vesper-
tinis precibus absolutis, bis cum processione
eo venire solebat; quæ consuetudo hodieque
perseuerat. Porro laudibus & venerationi e-
iusdem sacratissimæ Virginis tantæ humilita-
tis obsequio se subdere nouerat, vt si quis reus,
clam à sancti viri familiaribus edoctus, venia
ab ipso per nomen matris Christi peteret, mox
audio nomine Matris misericordiæ, pater
sanctus lachrymis perfunderetur, & perinde
ac si ipse reus esset, à reo venia peteret: filiumq;
suum fore affirmaret, si eam sincerè Dei geni-
tricem crederet. Ipso auctore, ab Hungarica
gente non pronunciatur nomen ipsum Matris
Dei, sed Dominam eam vocant. Si verò nomen
illius pronunciatum fuerit, statim flexis geni-
bus

*Sūmo studio**pietatis Vir-**ginem Ma-**riam colit S.**Gerardus.**Hungari que-**modò reue-**renter ma-**trem Dei co-**luerint.*

bus & demissis in terram capitibus sese inclinat. Atque adeò Pannonia à sancto Rego suo Stephano, familia B. Mariæ appellata est.

*Fecit hoc, ne
vinum ace-
sceret.*

*En quo pa-
tio corpus in
seruitutem
redigat.*

*Magnæ fuit
misericordia
S. Gerardus.*

Erga ministeria Ecclesiastica, magna beato viro cura & solicitude inerat. Aestiuo tempore in domo Dei vascula glacie plena ponebantur; in quibus lagunculæ & vinum, quod posset optimum inueniri, ad Dominici sanguinis consecrationem afferuaretur. Nocturno tempore leprosum in suo reponebat lestulo; & arrepta securi, ad siluam solus pergebat, fasciculosque lignorum pro corporis sui castigatione proprijs humeris indè reportans, seruorū suorum labores sèpè anteuertebat ac subleuabat. Cum illi de loco in locum profiscendum erat, nō iumento, sed vehiculo vtebatur: in quo sedens libros à se compositos relegebat. Vestibus cili- cinis & ex arietum pilis confectis frequenter vrebatur. Ut autem sanctis hominibus vlu- uenire solet, aliquando negligentia aurige sui, aut qualibet iniuria lœsus, leui ira com- motus, iussit protinus hominem reum, fla- gellis cælum duris vinculis alligari. Pare- bant verò illi ministri; sed non ignorantes a- nimi eius clementiam & suauitatem, iuxta viam, qua sanctus pater transiturus erat, homi- nem culpæ obnoxium ad stipitem alligabant; & plagarum vestigia in eius nudo dorso galli- næ aut alterius animantis sanguine exprime- bant. Cumq[ue] eo peruenisset homo Dei, obli- tus seueritatis suæ, ilicq[ue] è vehiculo exiliens, ad vinclum illum properabat, & modo stipite, brachia, manus ac vincula, modo pedes os- culabatur, munera pollicebatur, si veniam &

mise-

misericordiam ab homine consequi mereretur. Si cui tum id videre contingeret, illum virum Dei, pro tanta humilitate, & simplicitate dicere non dubitaret, conuersum in puerum illum, quem Saluator imitandum statuit in medio discipulorum suorum.

Matth. 18.

Etsi autem episcopalem functionem & dignitatem summa prudentia administraret, attamen eremum non reliquit: sed apud vrbes, ad quas cōcionatur^r pergebat, cellulas sibi in filiarum secretioribus locis cōstruxit; in quibus ligatus pernoctasse, multasq; afflictiones, soli Deo cognitas, pertulisse memoratur. Cūm aliquando pro cuiusdā defensione ad B. Stephanū Regē properaret, in eius regionis parte quadā, pecoribus pascēdis opportuna, & apta, vir Dei hospitio v̄sus fuit. In ea autē domo sub noctis medium ancilla quādam versatili mola triticum terebat; laboris molestiam cantilena téperans. Ea autem cantilena expergefactus vir

*Debitum
seruitutis of-
ficiū suaui-
ter persoluē-
dūm.*

sanctus, vt ex ministro id quod res erat intellexit, mox pijs iufusus lachrymis; d̄ foelicem, inquit, fœminam, quæ sub alterius potestate constituta debitum seruitutis officium tam suauiter absque v̄lo murmure persoluit: iussitque ei non minimum pecuniae pondus deferri.

*Moritur Rex
Stephanus.*

Postquam autē beatus Rex Stephanus totam Pānoniam ad veram Christi lucem adduxit, ipso die Assumptionis Virginis Mariæ, ipse quoq; ad æternam requiem assumptus est. Successit autem ei Petrus Rex; cui cū omnes Pānoniæ principes fidem suam & amorē pariter obligāssent, unus ex eis, illo exturbato, regiam

*Quidam per
tyrannidem
occupat reg-
num.
sibi*

sibi auctoritatem per vim usurpauit. Qui deinde tyrannidem occupas, ipsis sanctis Quadragesimæ diebus honestissimos sui consilij viros, sudibus ac palis perinde ut immunda pecora interficere non dubitauit, Deinde ad Morisennam sedem, Pontificis locum, Paschalia sacramenta celebraturus, & regium diadema ab Antistite Gerardo, ut sperabat, percepturus aduenit. At illo renuente, reliqui pontifices regali diademate tyrannum adornat; ornatumque magni Cleri & populi comitatu in S. Georgij basilicam deducunt. Ibi tunc zelo iustitiæ sanctus pater repletur, cädida induitus stola ambonem ascendit, Regenique his verbis per interpres alloquitur.

Cum tu Rex Quadragesimam, peccatoribus quidem provenias, iustis autem pro præmio constitutam, cædibus pollueris, mihiique nomen patris eripueris, per te dulcissimis filiis orbato, nullam hodiè veniam mereris. Et quia pro Christo mortem oppetere paratus sum, tibi quæ euentura sunt pronunciabo. Anno tertio regni tui gladius ultionis excitabitur in te; qui tibi regnum improba fraude per vim acquisitum pariter cum vita auferet. Vno inde lustro euoluto, & altero inchoato, immanis in gente illa seditio excitata est: in qua cum ad Albam Regalem vir Dei proficeretur, apud Ecclesiam S. Sabinæ virginis & martyris hospitio usus, fratribus in coena instantem certaminis sui diem prædictit. Itaque altera luce peracto Missæ sacrificio, cunctos præsentes panis cælestis fecit participes, lætusque ad martyrium perrexit. Vbi autem ad Danubium intendit,

*Prædictit S.
Gerardus
impio Regi
diuinam vlt
tionem.*

*Prædictit suū
martyrium:
expiè sese
præparat.*

tendit, turba populi furore repleta eum circū-
sistit lapidumque imbræ certatim immittit.
Ille vero contra benedictionē & Crucis signū
oppōnens, tunc quidem illæsus permanet. At
impij homines tandem retortis equorum col-
lis currum subuertunt, patremque humi deie-
ctum magno impetu lapidare conantur. Tum
instar protomartyris Stephani primus Panno-
niæ martyr, positis in terra genibus, clamauit
voce magna; Domine Iesu Christe, ne statuas
illis hoc peccatum: quia nesciunt. Hoc cùm di-
xisset, lancea percussus suauiter expirauit. Eo-
dem autem die, magna Christianorum strages
edita est. Corpus vero beati viri cùm in loco
martyrij sui iaceret, nulla sorde commaculatū
sequenti die à Catholicis viris in Ecclesia Dei
genitricis conditum est. Multis deinde elapsis
diebus, fidissimus sancti viri procurator Regē
Andream adiit, orans ut peregrini atque hospi-
tis patris corpus celeriter restituat. Quo impe-
trato, adeò nitidum ac luculentum illud inue-
nit, ac si eo die martyrum obijsset. Itaque cum
hymnis & canticis ad Morissenam sedem illud
Corpus eius
ad sedem
Morissenam
transfertur.
transtulit, ibidemque multa cum reverentia
sepeliuit; vbi multæ gratiæ Catholicis viris
collatæ sunt: non tamen adhuc evidenter; vsq;
Is. S. Ladis.
ad tempora Ladislai Regis, & Laurentij Anti-
latus fuit. 7.
stitis eius Cathedræ à beato viro quinti. Tum Hungariae
siquidem à S. Romanæ Ecclesiæ Synodo iniun-
Rex.
ctum est, vt corpora eorum qui Pannoniam fi-
Elevatur.
dei prædicatione irrigassent, summo honore
afficerentur. Veniente etiam sedis Apostolicæ
Legato, & Nobilium coacto conuentu, sacrum
huius beati Martyris corpus eleuatū est, atque
Miraculiss
flores.

VVV Regis

3630 VITA S. CYPRIA. & IVSTINAE.

Miraculis
floreſ.

Regis & Principum humeris translatum, ho-
norificeque depositum eo loco, ubi pro meri-
tis tanti patris superna gratia efficiendis & de-
clarandis miraculis largius coruscat.

Vide C. Ba-
ron. Notat.
ad Martyr.
Rom. qui i-
bidem quen-
dam errorē
Græcorum
castigat.
26. Septē.
Iustina pa-
tria & Pa-
rentes.

Conuerſio
eius ad Chri-
ſum.

Conatur ma-
trem Chri-
ſianam fa-
cere.

MARTYRIVM SS. CYPRIANI, DIA-
coni Antiocheni, prius Magi; ac Iustina virgi-
nis: Ex eo quod extat apud Metaphraſten.
Tempus paſſionis patet inſrà.

IUSTINA AEdesio & Cledonia parenti-
bus Antiochię oriunda, primò quidem cum
cæteris idolorum cultoribus, densis errorū
tenebris inuoluta, cum aliquando Praylium
diaconū Antiochenū de lapsu primi hominis
deque Christi in terrā aduentu, & redemptio-
nis nostræ mysterijs differentem audisset, sta-
tim damnata idolorum impietate, ad Christian-
æ religionis præstantiam animū adiecit. Hinc
percepta tenui quadam veritatis luce, attentas
quotidie aures diacono præbebat; summaq[ue]
dulcedine diuinorum mysteriorum cognitio-
ne animum pascebat. Iamq[ue] ardebat desiderio
incredibili matrem eorum participem facere,
sine quibus ad veram salutem neminē perue-
nire posse intelligebat. Igitur die quodam, ig-
ne Sancti Spiritus vehementius incensa, marré
adiens, Et cur, inquit, ô mater, Deos hominum
manibus factos formatosq[ue] tanta supersticio-
ne colimus? Cur artificis opera adoramus? An
tu ignoras Galilæos. (sic enim Christi asseclas
illic habitantes vocare solēt) dijs nostris mul-
tò terribiliores esse (Si enim eorum quisquam
idolis apparuerit, dij nostri eorum conſpe-
ctum

Etum sustinere nequeunt: imò protinus in fugam versi, vel inuiti Christi potentiam contentur. Mater verò his auditis filiæ suæ exitium timens, Vide, inquit, ô filia, ne hic tuus contemptus deorum ad patris aures dimanet. At verò filia nihil patris iram, nihil suppliciorum atrocitatem verita, salutarem doctrinam matris auribus instillare pergebat; donec vi veritatis eius expugnata impietas, tacitam visa est præbere assensionem.

Postea verò vna nocte, eadem quæ à filia audierat marito aperuit; qui animo fluctuans, filiæ pietatem insomnis cum admiratione pertractabat. Tandem diù multumque cogitationibus decertans, somno opprimitur; & *somnis appa-*
eccè Christus angelica stipatus caterua visus ret patre
adesse, eumque hisce vocibus compellare: Ve- *eim.*
nite ad me, quid fluctuatis? Venite, inquam, &
regnum cælorum percipite. Hac visione om-
nis ab animo dubitatio ablata est; statim vñà
cum uxore & filia Optatum requisuit Episco-
pum, vt ab eo salutari lauacro expiatus ad
Christi castra iungeretur. Nec repulit sanè Ae- *Aedesius pa-*
desium Antistes, sed mirificè tanti viri, qui ido- *ter Iustina*
lorum sacerdos magnum apud gentem illam *cum uxore*
nomen obtinebat, conuersione gauisus, eum v- *& filia ab*
nà cum coniuge & filia Christianis sacris ini- *Optato Epi-*
tianuit, Crucisque signo munitos armis saluta- *scopo baptis.*
ribus contra hostiles dæmonis insultus precla- *rantur.*
rè instruxit.

Et quidem patre Aedesio anno uno & mēsi-
bus sex à percepta salute, vitæ munere cū lau- *Moritur pied*
de sanctitatis defuncto, virgo Iustina (quæ an- *Aedesius.*
tè regenerationis lauacrum lucta dicebatur)

V V V. 2 admi-

1032 VITA S. CYPRIA. ET IVSTINAE.

admirandis fidei clarebat virtutibus: quas hostis malignus varijs modis sibi expugnandas suscipiebat. Erat in ciuitate literarum candidatus quidam, Aglaidas nomine, honesto admodum loco, patricio genere natus & opibus præstans: qui visa Iustinæ pulchritudine, tanto illius amore incensus est, ut nihil non moliretur, quò cupitis eius amplexibus frui posset.

Cumq; cōstantē virginis animū neq; promissis neq; effōeminatis blanditijs expugnare posset, demū haud exigua collecta iuuenum manu, ipsam in via aggressus per vim abducere conabatur; quo vel sic tandem hærentem visceribus pestem extingueret. Sed neque id quidem in-

fœlici ex animi successit sentētia. Statim namque vt hoc audax & nefarium facinus in ædibus matris innotuit, exierunt simul cum armis plurimi, ijq; fortissimi: Quorum solo cōspictu, iuuenis asseclæ in effusam fugam versi, miser Aglaidas, nullius rei alterius curam gerēs, inter medios enses virginem amplectebatur: paratus omnia pati potius, quam ab ea discedere. Ast illa impuram hominis mentem execrata; Crucis signum tāquam armā oppōnens, collectis viribus repente secessus manib. excussit: proculq; eum à se reiçiens plurimis affecit cōtumelijs: & vultum pugnis ac sputis egregiè foedauit. Et hēc quidem quanquā grauia

effent & atrocia satis ad omnē amoris vim reprimendam, ille tamen, quod ad extremam amoris processerat amentiam, hoc vnum tamen vel morte grauius putabat. Iustinā nō assequi.

Igitur cùm ad impuras cupiditates reprehendas planè inexercitatus esset, totum sele

En vim a-
moris carna-
lis, diaboli
opera exci-
tati.

desiderijs permisit, omniq[ue] forti & generosa cogitatione reiecta, solum quod dolor & amor suadebant, exequi statuit.

Erat ijsdem temporibus Antiochiæ Cyprianus quidam arte magica instruictissimus ; qui *Cyprianus* magnum nomen sapientiæ & eruditionis in *magus Antiochiae sponsdet se Virgini animum libidine incensurum.*

Consulit d[omi]n[u]m Cy. prianus.

magicis rebus obtinebat. Eum infoelix iuuenis adiit, & ingentib. oneratum promissis ad Virginis animum impurissimi amoris facibus inflammandum prouocauit. Is verò superciliosus eruditio[n]is & sapientiæ elatus, spopondit semel quidquid vellet effecturum, virginemque ea amoris vehementia incensurum, ut vltro etiam amplexus concupisceret. Nec mora: Cyprianus euocato ex malignis spiritibus uno, quem promptè & alacriter ad hæc flagitia opere ferre nouerat, exponit quod fieri velit. Ille eum sine cura esse iubet; tradit vasculum pestiferо succo plenum; mandat ut eo virginis asperget domum; & nisi omnia ex sententia succedent, se de cætero despiciendum, & pro nullo habendum pronunciat. Facit cuncta ex mandato magistri Cyprianus aspergit domum; adhibet nefanda carmina; *Vehementer tentatur S. Iustina carnalibus desiderijs.* Virgo tentatoris sentit insultum. Stupet illa; miratur insolitam libidinis vehementiam; ad preces conuertitur; lachrymatur; Christū adiutorem magicæ fraudis nescia inuocat. Sed crescit magis inde ac magis in virginali pectore amoris flama: Neque tamen despondet animum generosa virgo; quin potius fide, precibus, alijsque spiritibus armis vndique tecta, carnem instantius edomat, hostemque infringit: ac tandem pudore affectum cum magno metu in fugam conuertit.

Ea fortiter superata.

VVV 3 Ille

Ille autem ad Cyprianum reuersus, cùm se vicitum fateri erubesceret, varijs anfractibus se circumagebat; sed à Cypriano cùm vrgeretur,

*Crucis signū
demonibus
intolerandū*

Vidi, inquit, quoddam signum quod vehementer horrui, neque ullo modo vires illius sustinui. Illo ergo sic condemnato, mox alius priore ad agendum longè peritior accersitur dæmon: qui tamen similibus propulsatus armis cum dedecore, ad eum qui miserat, rediit. Post hæc princeps dæmonum, acre suis minitans supplicium, accessit: Cyprianumque solatus, haud dubiam ei de virgine spopondit victoram.

*Dæmon sub
specie mulie-
ris virginem
Iustinam co-
natur euer-
tere.*

Is igitur noua fraude & calliditate instru-
ctus, sumpto muliebri habitu, magno sub pra-
textu pietatis virginem adiit: simulans se eo-
dem virginitatis desiderio inflamatam scire
cupere, qua ratione hostiles insidias enitare
posset. Cumq; virgo sancta multa eximiae pie-
tatis documenta proferret, dæmon humana
specie tectus, inter verba ad matrimonij digni-
tatem tanquam tutiorem salutis viam sermo-
nem conuertit, ac valido argumento, carnalem
copulam Deo magis quam virginitatis votum

*Crucis signū
fugatur dæ-
mon à s. Iu-
stina.*

gratam esse contendit. Quo auditu, Iustina dæ-
monis insidias pertimelcens surgit; ac Crucis
trophæo de more se consignans, mox dæmo-
nem, quem verè puellam existimabat, euani-
se conspicit.

Potius quæ dæmonum ille princeps ad Cypria-
num redire compulsus & fateri coactus est, so-
la Crucis virtute in fugam se conuersum esse.
Quo cognito, Cyprianus prudenter secū hoc
modo philosophari: Sit tantæ virtutis est Cru-

*Cyprianus
conueritur
ad Christum.*

cifixus, ut solo Crucis signo inimici eius in fumgam vertantur, quanta demum amentia est, eo relicto, illius sequi inimicos, qui nulla virtute prædicti tam facile terrentur? Hæc secum sagaci mente pertractans, assumptis sceleratæ artis suæ libris, ^a Anthimum, qui tunc temporis Antiochenam cathedram tenebat, supplex adiit: ^{a Clariuit iste Antiochenus} eumque per Christi merita & vulnera cum lachrymis orauit, ut impietatis quibus constri- ^{Antistes an-} etus tenebatur vincula dissolueret, lustralibus- ^{no Christi 293 &c.} ut que expiatum aquis in Christi Ecclesiam pœ patet 2. Tonitentem reciperet: ac protinus magia libros ^{mo Amal.} igni consumendos illi tradidit. Anthimus, visa ^{C. Baron.}

viri humilitate animique dolore, gementem supplicatemque recepit. Receptus intrâ Ecclesiæ fores Cyprianus, totam noctem in confessione, gemitibus & lachrymis exegit: nihil non faciens ut scelerū suorum veniā & Christi gratiam perfectè mereretur. Cumq; Asterius diaconus, cæteris catechumenis iam electis, eum ^{Magnus ze-} pariter exire iuberet, ille & Christi & suæ sa- ^{lus Cyprianæ} lutis amore incensus, negauit se foras iturum, nisi omnibus Christianæ religionis initiatus mysterijs, verus Christi Iesu seruus diceretur. Qua viri alacritate & charitate gauisus Anthimus, protinus eum catechesi instruxit; ^{Anthimus ordinat Cy-} diuinoque expiatum baptismate, octauo die ^{prianū Dia-} præconem verbi instituit: vicefimo aut sub- ^{conum.} diaconum, tricesimo vero diaconū ordinavit.

Iustinam vero virginem animo sanè per o- ^{Item Iusti-} mnia generosam diaconissarum in numerum nam dia- ^{co-} retulit: virginumque coetui matrem dedit, & nissam. cuncta alia cælestis disciplinæ domicilia spi- ^{nissam.} ritalibus armis præclare muniit. Orthodoxæ

V V V 4 vero

verò fidei aduersarios quotidiè diuini verbi tuba ad certamen & salutem prouocabat: adeò ut breui extirpatis gentilium erroribus lux veritatis vbiq[ue] splenderet. Hæc cùm dæmonem incredibili furore ad vindictam de Cy-

*Sic sentit Ba-
ronius in No-
tis bac die.*

priano sumendam stimularent, Diocletianum (qui tunc Romanis leges præscribebat) excitauit, vt Antiochenum Cyprianum, Christianorum Diaconum exilio damnaret. Damnatus

vnà cum Iustina cùm nec siquidē ab opere Eu-
angelij cessaret, fuit nomen eius ad Eutolmiū
Comitem Orientis delatum; qui Cyprianum
virginemq[ue] Iustinam in vincula coniecit: &
tribunali suo Damasci præsentari mandauit.

Ibi interrogatus Cyprianus, qua de causa de-
sertor deorū & magicæ artis contemptor nunc
tanta cupiditate Crucifixum prædicaret, alios
que quamplurimos à cultu deorū abductos ad
Christianæ sacra traduceret, ita respondit Co-
miti, vt facile deorum vanitatē, si fuorem
non nihil posuisset, intelligere potuisset, Sed

Comes, cuius animus impotenti iræ dominq[ue]
tu oppressus tenebatur, cùm luculētis Cypria-
ni rationibus respondere nō posset, iussit eum
suspensum discerpi: Iustinæ verò os oculosq[ue]
verberari. Sed non potuit eorum virtus Christi
sanguine fundata vllis terreri supplicijs: quin
multò constantius & Christum confiterentur,
& Comitis impietatem execrarentur.

Hinc Tyrānus, abiecta victoriæ spe, Cypria-
num quidem in carcerem, Iustinam verò in Te-
rentinæ, quod dicitur, monasteriū includi ius-
sit. Inde opportuno tempore ad secundam
producti examinationem, cùm bladitias æquè
ac mi-

*Sancti mar-
tyres atrociter
crucian-
tur.*

ac minas generosa animi virtute contemnērent, in sartaginem pice & bitumine horribiliter accensam missi sunt. Sed nihil sanctis Mittuntur
in Sartagine. flamarum incendium, nihil fœtor fumusque picis nocuere; prorsus ut eo spectaculo stupefactus Comes, præstigijs dæmonum eos defendi clamaret. Aderat Athanasius quidam homo gloriæ præter modum cupidus; qui Eutolmij amentiam ut magis fouveret, & gratiam aliquam apud eum iniret, exclamans ait: Ego mox Chri- Temeritatibus
vestri arguam imbecillitatem. Hæc dicens, & blasphemato Ioue & Aesculapio, furibunda mente eandem in sartaginem insiliit; existimans se pari ratione cū sanctis vim ignis repressurum miæ poenas
luit Athana-
sius quidam. Sed momento à voracibus absemptus flammis dignas suæ stultitiae poenas tulit.

Videns ergo Iudex res adeò nouas & stupēdas, & ignem, tāquam ratione præditum, amicū Diocletianus cum ab inimico discernentem, vix mentis suæ cum Maxi-
miano fuisse compos omnisque consilij inops, sanctos martyres Nicomediam ad Imperatorem a Diocletianum, qui tunc rerum potiebatur, transmisit; qui lectis Eutolmij literis, cū martyres anno Christi.
302 (Tom.
2. Annal. C.
Baronij) ibi- per omnia suppliciorum genera inuictos intelligeret, capit is in eos sententiā tulit. Fuere illici generosi athletæ Christi ad certamen propter fluuum Gallum, ingenti multitudine ad spectaculum concorrente, deducti. Et quidem nisi carnificio ut peruentum est, Cyprianus de foeminea cinam exer-
cuisse. imbecillitate solitus, Iustinam luçulenta cuisse. ratione confirmatam ad certamen præmisit. Quia gloriose fine coronata, Cyprianus incredibili cum gudio eam sequutus, eandem martyrij palmam adeptus est. Iacétiibus autem

VVV 5 humi

1638 VITA SS. CYPRIANI & IUSTINAE

humani sanctorum corporibus, cum die nocteque
impij excubarent custodes, nemo eorum reli-
quias tollere & honore sepulturæ afficere au-
debat. Acciderat namque cum in martyres iā
lata fuisset sententia ut quidam illac iter ha-
bens, cui nomen Theodistus, vidensque san-
ctos ad supplicium abduci, solummodo dice-
ret: Quām iniuste sancti illi, morti adiudica-
ti fuēre. Hæc simulatque dixisset mox eum af-
fessor Felicius, qui supplicio præterat, ex equo
deiecit, paremque Christi martyribus ei quo-
que mortem attulit. Porrò multo post tempo-
re, sacræ eorum reliquiæ fuēre Romanorum

Sacræ eorum quorundam studio & vigilantia, qui in trans-
reliquiæ Ro-
man trans-
feruntur.
Miraculis
coruscant.

marinas regiones iter fortè habebant, Romam
transuectæ; & honorificè admodum tumultuæ:
affatim curationes, non Romanis solum, sed
etiam ijs, qui illuc veniunt ex omni parte, præ-
bentes quotidie.

Vide Not.
C. Baron. ad
Martyr.
Rom. ac
Tom. I. An-
nal.

27. Septē.
Patria &
Parens SS.
Cosme &
Damiani.

MARTYRIVM SS. COSMAE ET DA-
MIANORVM fratribus corundem Antimi, Leontij, &
Eupropij: Ex eo quod est apud V. P. Laurent.
Surium. fide dignissimum Tempus paſſionis pa-
tet inſrā.

TEMPORIBVS Diocletiani & Maximini
in ciuitate AEgæa, Theodota, insigni
pietate matrona, geminos fratres Cos-
mam & Damianum enixa est. Qui ab ipsa ge-
nitrice vnâ cum lacte pietate imbuti, ac tâdem
artium disciplinis eruditæ, mirabilem à Deo
gratiam consecuti sunt. Nullum enim nō mor-
borum genus eorum cedebat virtuti; ægritu-
dines & infirmitates omnes ad taetum illorū
fugæ.

fugabantur; optata oculorum lux cæcis redi-
bat; dæmones eorum aduentum formidabant;
denique nihil non erat quod eorum sanctitatem
venerabatur.

Eo tempore erat matrona quædā, Palladia
nomine; quæ longo tempore omnium mēbro-
rum officio destituta, quidquid facultatum pe-
cuniarum ve habebat, in medicos frustrā expē-
derat, lectoque affixa omnem salutis spē pro-
iecerat. Quæ, cognita SS. Cosmæ & Damiani
virtute, cōfestim eorum opem cum lachrymis
implorauit: complexaque pedes illorum per
Christi nomen salutem postulauit. Illi verò,
explorata mulieris fide, prompto animo op-
tata ei salutem contulere. Palladia autem
sciens eos ab omni cupiditate muneris esse a-
lienissimos, oblataque constanter repulsuros
clām sanctum adiit Damianum, eumque sacra-
mentis terribilibus per Iesu Christi nomē ad-
iurauit, ut munuscum acciperet, neque vlo
modò salutare Iesu nomen, spreto munusculo, munuscūlū.
conteneret. Suscepit ea necessitate constrictus
piæ matronæ munus Damianus, quo cognito,
Cosmas animo sanè commotus, & immodka
tristitia deiectus, seuerè admodū præcepit, ne
Damiani fratri corpus communī secum post
mortem sepulcro frueretur. Itaque pia inter
eos disceptatione de gratuita seruitute Domi-
ni orta, nocte vna Dominus Cosmæ apparens,
Quare, inquit, tanta seueritate fratrem cor-
ripis propter munus illud, quod non merce-
dis gratia, sed per nomen meum adiuratus sus-
cepit?

Multis igitur virtutibus & signis clari sancti
fra-

Palladiapa-
ralytica à
SS. Cosma &
Damiano fas-
natur.

S. Damianus
coactus susci-
pit parvum
munuscūlū.

*Id aegrè fers
Cosmas.*

Christus ap-
paret Cos-
mas.

fratres, die quadam camelum arte diabolica debilitatum inuenerunt; quem protinus sanitati restitutum illæsum abire permiserūt. Hac aliaque sanè eximia Christianæ fidei documēta cum miro omnium præconio, nec sinè animalium fructu, celebrarentur, tandem quoque ad aures Lysiae Præsidis Algææ peruererunt; qui sinè mora suo eos tribunali lictorum manib⁹ fisti iussit. Oblatos Præses interrogat, qua prouincia oriūdi, quæq; eorū nomina & cuius fortunæ essent. Cui martyres respōderūt: Arzibiæ prouinciæ ciues sum⁹; nomina, nostra, Cosmas & Damianus: Fortuna autem quid sit ignorantes, ex magno genere Christiani sumus. Habemus autem & alios fratres, quorum nomina, si requiri, sunt hæc: Antimus, Leonius, & Euprepius. His auditis, Præses. Ite, inquit, & eos pariter adducite: ut magnis dijs sacrificaretis.

Nec mora. Sancti martyres, futuri certamini & martyrij audi, abeentes, fratres adduxerunt: Præsidemque tormenta & diros cruciatus, nisi sacrificarent, minantem contépsérunt. Quia iniuria prouocatus Lysias, vincos manibus pedibusque, quæstionibus subiecit, torturæ vehementer, sed martyres Christo psallentes, in supplicijs inquieti permanebant. Quin & præsidi insultantes dicebant: Si quæ crudeliora tibi suppetunt tormenta, ea proferto; ut Christi potentiam in nostra infirmitate cognoscas. Præses ea contumelia lacepsitus, Ego, inquit, vos catenis vincos in mare præcipitari iubeo. Vincti igitur catenis martyres ineffabili gaudio repleti, psallentes pergebant: In vijs testi-

*Compræhenduntur SS.
Martyres à
Lysia Præsi-
de in Chri-
stianos cru-
deliſ. Teste
C. Baron.
Tom. 2. An-
nal. anno
Christi 285.
Dioclet. &
Maximian,
2.*

*Adducunt
etiam suos
ipſi fratres
ad Præſidē,*

*Torquentur
SS. marty-
res.*

testimoniorum tuorum Domine delectati sumus, sicut in omnibus diuinitijs. Propter nomen tuum Domine, si ambulemus in medio umbræ mortis, non timebitus mala, quoniam tu nobiscum es.

Hæc aliaque illis psallentibus venerunt ad Præcipitan- locum; moxque ministri crudelitatis eos in tur in mare, mare præcipites dedere. Sed protinus angeli sed statim ministerio soluti ad littus deducti sunt. Ea re diuinus Intellecta, Præses denuò sibi oblatis, Per deos berantur. magnos, inquit, maleficijs vestris & tormenta vincitis, & mare sopitis. Docete ergo & me maleficia ista, vt & ego deinceps sequar vos. Hæc aliaque ubi dixit, duo nequissimi spiritus protinus adfuere, qui faciem eius cædebant, torquebantque; adeò vt dolore victus exclamaret: Deprecor vos Christi milites, vt vestris apud Deum orationibus ab hisce me dæmoni- bus liberetis. Orantibus ergo sanctis martyribus, & dæmonibus repulsis, impius tyrannus ad ingenium rediit; iussisque martyres in carcerem receptos sequenti luce tribunal i suo offerri.

Oblati tertio, & minis blanditijsque verbo- rum diu multumq; frustra oppugnati, tandem incendij damnati sunt. Fuit illic ingens pyram allatis vndique sarmentis exstructa; in quam coniecti martyres tanquam in paradyso deambulantes, flâmis interim longè lateque erumpentibus, & alios absumentibus, alios verò ambustos fugantibus, tandem illæsi egressi sunt. Hæc quanquam Præses vehementer miraretur, Illæsi egressi non tamen diuinæ virtuti, sed magicæ arti te- diuntur. tra impietatis caligine occæcatus adscribebat.

Vnde

*Præses à dæmonibus car-
ditur.*

1042 VITA SS. COSMAE & DAMIANI.

Vnde martyres nouis denuò eculei tormentis
torqueri præcepit; sed ijs ab angelo repressis,
sanctisq; illæsis planè cōseruatis, mādauit ty-
rannus Cosmā & Damianū in crucem sublatos
lapidum imbrē necari: Antimum verò, Leon-
tium, & Eupropium, vinc̄tos in carcerem duci.
Et his quidem in ergastulum abductis, Cosmas
& Damianus Crucis affixi sunt: sed missos in eos
lapides nullam non modò vim intulere, quin
potius conuersi grauiter eos, qui illos mitte-
bant, vulnerabant. Vidēs autem insanus Iudex
ministros suos vulneratos, furore succensus
quatuor militum ordines misit, qui Cosmam
& Damianum, alijs fratribus propter crucem
positis, sagittis configerent. Sed neque sagittæ
quidquam eis nocuere; verum ingens virorum
ac mulierum multitudo, ad spectaculum con-
currentium, ijsdem illis sagittis retroactis cō-
fixa miserabiliter occubuit.

Plectuntur
capite mar-
tyres.

Cernens igitur Præses omnem suam mali-
tiam sanctorum virtute prostratam, animo, in
diuersa distractus, gladio in eos animaduerti-
præcepit. Illi verè uno ore parique alacritate
Deum laudantes nixi genibus palmisq; ad ce-
lum sublati, ceruices præbuere; atque ita glo-
rioso martyrio coronati ad regna celorum com-
migrarunt; quorum corpora Christiani rapiē-
tes eodem in loco honorificè sepeliérunt: vbi
in præsentem dié innumera beneficia largiun-
tur. Horū quoque meritis Iustinianus Impera-
tor ab ægritudine grauissima liberatus, perce-
lebrem in honorem eorundem martyrum ere-
xit basilicam; addiditq; & aliud in Pamphilia
ijsdem martyribus templum. Romę verò adeo

Tumulus eo-
rum miracu-
lis clarus.
Vide Pro-
cop. lib. 1. &
z de AEdifi-
catione Iu-
stin. Imper.

cele.

celebris ijs exhibetur cultus, vt multi ea propter illos Romæ martyrio coronatos esse crediderint.

VITA S. *ELEAZARI, COMITIS OP-
pidi nomine Ariani, qui cū sancta Coniuge Dal-
phina vixit continentissimè, Virgoq; permanxit:
professus illud vita institutum, quod vocant de
tertia Regula S. Francisci. Excessit ex humanis
anno Domini 1323.

* al. Elzea.
rj.

Vide C. Bar.
ron. in No-
tat. ad mar-
tyr. Rom.

E L E A Z A R V S Comes Ariani, è Narbo-
nenſi prouincia oriūdus, patrem habuit
Hermongaum à Sabrano, virum insignē
& potentem; matrem verò Laudunam Albanā
vel Albæ: quæ tum ob sanguinis claritatem, tú
ob vitæ integritatē accepta ab Eleazaro & Cæ-
cilia mariti sui parētibus, Bona Comitissa vo-
cabatur. Itaque pia matrona & mundo planè
mortua pulchrum enixa infantem, fertur eum
eadem hora cum feruenti deuotione & gra-
tiarum actione Deo obtulisse dicens: Accipe
eum tibi seruum Domine, tuæq; benedictionis Mater eius
gratiam ei largire. Quòd si eum nosti diuinæ recens nati
tuæ voluntati fore rebellem, vbi sacro baptis- Deo offert.
mate erit candidatus, illum finè mora è medio Pia precatio
tollas. Satius enim est, cum innocētem & nul- matris eius.
lis auctum meritis tecum viuere, & mundo e-
mori, quām in hac mortali vita tuā offendere
maiestatem. Ut autem Deus ostenderet se hoc
sacrificiū in odorem accepisse suavitatis, tan-
tam pietatem infantis illius animo in ipsis in-
cunabulis instillauit, vt necdum triennij ætate
completa, mirabili erga pauperes commisera-
tione afficeretur. Nam cum baiularum bra-
chijs

27. Septē.
Patria &
parētes eius.

Magna infamis commiseratio erga pauperes.

* al. *V Vilhelmi.*
Educatur sub patruo Abate Massiliensi. Zelus fidei.

Despondetur ei quedam nobilis puerla.

Pudicitia Ponse eius.

chijs portaretur, in castri Ausoisij porta sapè pauperes humanissimè intuens, nullo pacto progreedi volebat, immò verò etiam finè intermissione acerbè plorabat, donec præstita elemosyna eos refectos videret.

Postquam autem ætatis quintum excessit annum, quidquid ex ludis puerilibus, vel aliundè acquirere potuit, in pauperes erogabat: infantesque & pueros, quibuscū sua interdum capitabat solatia, præcipue verò inopes, ad prandium suum inuitabat. Degebat sub cura & moderatione Domini * Guilielmi de Sabrano patrui sui, Abbatis Massiliensis. Ibi & ætate & sapientia mirificè adeò proficiebat, vt in tenera illa ætate cuidam religioso diceret, se magno teneri desiderio ad infidelium regionem proficisciendi, vt illic in confessione Christi per martyrium è vita excederet.

Actum est autem diuina prouidentia, vt decennis, mandato Sereniss. principis Caroli secundi Hierusalem & Siciliæ Regis, virginem Dalphinam annorum duodecim in urbe Massiliensi spōsam acciperet: & post 3. annos in Castro Poderij Michaelis, férijs S. Agathæ coniugium illud ritu solenni celebraretur. Ea solennitate peracta, quarto demum die virgo Dalphina cum multa celebritate ad sponsum suum in castrum Ausoisij adducta est. Ibi tum virgo, diuino amore egregiè accensa, pectoris sui arcana aperuit, seleque ad extrellum virtutum spiritum virginitatis votum cōseruare decreuisse, si per sponsum liceret, dixit. Eleazarus quanquam diuini consilij adhuc ignarus, tamē, ut erat comis & placidus, libenter ista dicente

spon-

Sponsam virginem sustinuit : totaque illa nocte ab omni cupiditate animum egregie repressit.

Attigerat iam annū ætatis suæ quintum decimum; cùm in loco, quem de Saltii vocant, i-
psis ferijs Assumptionis Deiparæ cælesti pane
refectus, admirabile intra præcordia sensit di-
uini amorisflammam: adeò ut tanquam febri
correptus à suis in cubiculum duceretur, laba-
tem præ nimio calore animum collecturus. Ibi
constitutus, tota mente solitudinem cogita-
bat, vt mundo planè mortuus soli Deo deinceps viuere posset. Sed interna quadā voce ad-
monitus, ne statum desereret, illis cogitationi-
bus valere iussis, totū sese ad mentis corporis
que integritatem tuendam collegit. Neque ta-
men, prudenter sanè, votum nūcupare, vel vo-
luntatis libertatē protinus cōstringere voluit:
sed sola Christi misericordia confisus constan-
ter in proposito perrexit. Vnū autem hoc sum-
ma in eo admiratione dignum est, quod cōmu-
ni cum sponsa thoro vtens, nullos nō dico mo-
tus illicitos, sed nec carnis omnino stimulum
sentiret: prorsus vt quo castæ virginis propin-
quior erat, tanto minus pudicitiæ metueret.
Erat ei in more positum prolixis antè somnum
precibus incumbere; faciem lachrymis rigare;
diuinam opem attentius implorare; cælestium
rerum meditatione animum pascere; mente &
cogitatione cæli spatia peragrare; spōsam eodem
amore accendere: idque ea cum suauitate
ac fructu, vt oppressis sæpè sensibus,
totus in diuinæ benignitatis consideratione
exultaret.

*Insolita cæ-
lestis gratia
visitatione
afficitur.*

*Carnis ten-
tationes in
corpore eius
prorsus ex-
tinctæ.*

*Migrat ad a-
liud castrū.*

At verò ubi ad annū ætatis peruenit vigesimum, nec animus eius in castro Aufoisij optata posset tranquillitate potiri, propter importunam aui eiusque familiae curam, qua eum splendidis huius mudi titulis ornatum cupiebant, multa precum instantia in castrum Podij Michaelis, quod erat virginis Dalphinæ ex paterna hæreditate, migrandi copiam obtinuit.

*Præclare fa-
milia eius
ab eo præ-
cepit.*

Vbi sane nouus pater familias, nouo quodam modo familiae suæ præsidens, hasce insignes leges suis præscripsit: Primo: Ut diebus singulis piamente integrum Missæ officium audiarent. Secundo: Ut viuerent castè & purè: qui nollent domo cederet. Tertio: ut qualibet hebdomada animorū sordibus per cōfessionem elutis, singulis mensibus cœlesti pane sese reficerent. Quarto: Ut nobiles virgines & matronæ à primo diluculo ad usque prandium precibus & diuinarum rerum commentationi incumberent: à prandio operibus manuarijs sedulò vacarent. Quinto: ut nemo, non dico Diuinam maiestatem, sacrosanctam virginem, vel aliquem Sanctorum blasphemare, falso, vitiosè aut leuiter iurare: sed ne inhonestum quidem verbum proferre præsumeret. Cuius quidem constitutionis violatores hac ratione puniri voluit; ut vel toto prandio, solo pane & aqua contenti coram alijs humi accumberent; vel tota die cubiculo inclusi reatum suū dignè expiarent. Sexto: ut nulli fas sit ludere tesseris, aut alio vti lusu illico, turpi ac in honesto: Si quis contra fecisset; grauis illū pena manebat. Septimo: ut omnes è sua familia, cōmuni paci & charitati assiduo studerent: se-

*Pena in
blasphemos
& periuros.*

ditio-

ditiosos pro ratione culpe puniens. Octauo: ut
quotidiè à prādio vel alia hora vespertina(nisi
necessitas aliud requirat) fiat ab uno illorum i-
pso præsente , aliqua collatio de verbo Domi-
ni, pro animarū salute . Quis verò hāc Comitis *Quanta vita*
aulā, monasteriū dicere dubitaret; in qua, tam puritas in e-
excellens in omni genere virtus vigebat, cæle- ius aula.
stisque disciplina adeò clarè relucebat?

Ipse Comes reliquos omnes exemplo ante-
ibat, pietateq; sua & morum suauitate omniū
animos ad emulacionem virtutis prouocabat.
Preces horariæ pro Romanæ Ecclesiæ ritu & *Vita eius*
consuetudine tam piè & attente persoluebat *austeritas*
quotidie, vt audientes nō mediocriter ad pie-
tatem incitarentur. Ieiuniorum vigilarumq;
mirè patiens, aspero insuper cilicio sub vesti-
bus pretiosis carnē edomabat. Sæpè catenulis
ferreis rebelles animi motus infringebat, &
ad quēlibet versum Psalmi quinquagesimi tri-
nos ictus dorsi fortiter infligebat. Octauo ve-
rò quolibet die Quadragesimæ & aduentūs, &
permultis Sanctorum ferijs, præsertim Virgi-
num, cælesti epulo se muniebat.

Cæterū inter alias virtutes præcipua erga *Eximia etiæ*
pauperes & leprosos beneolētia, & benignè *in miseros*
faciendi studium summa liberalitate con-*benignitas,*
iunctū, in hoc viro relucebat. Quotidiè siqui-*& humanit-*
dē habebat duodecim pauperes &, leprosos;
quorum pedes ipse lauabat quotidie, eorum-
que oris peramanter oscula figebat; ac pro-
stremò cibo potuque refectis largas eleemo-
synas præstabat. Die quodam venatum in suo
comitatuabiturus, omnes antecedere ius-
tit, ipse vero, uno apud se milite cum tonfore

retento, ad quoddam leprosorum diuertit domicilium, vbi sex horrida percussos lepra reperit. Videbantur eorum labia exesa planè atque absumpta: prorsus ut sine horrore adspici non possent. Quos sanctus iuuenis ut videt, salutatione humanissimè impartita, salutari bus monitis ad diuini numinis timorem cultumque assiduum hortatus est. Indè singulis per amanter osculatis, eccè repente sanitatem donati, totam domum odore suauissimo repletam sentiunt. Mirantur illi, stupent: fixisque oculis Eleazarum intuentes, angelumne an hominem esse dubitant. Ille verò cum praestata insuper eleemosyna recederet, igneus quidam & luculentus radius ab eius capite, cunctis cernentibus, emersit: perdurans quoisque ille ad suam, quæ procul satis aberat familiam peruenisset.

Diuinitus ei frumentum restituatur. Porrò cùm magna & penè incredibili esset erga pauperes cōmiserationē, bis extremæ famis tempore horreum suū ijs exinanivit; quod bis similiter diuinitus redūdere inuentum est.

Sanat moribundam. Apud Arelatē pueram septennem, Constantiam nomine, cum ipsa morte colluctantē, manus suæ impositione matri viuā exhibuit. Sed hæc quanquam eximia, parua tamē sunt, si cum solidis eius virtutibus, è quib. sanctitatis opinio cerro constat, conferantur. Anno etatis tertio & vicesimo, patre ipsi⁹ ex humanis sublato, Baro factus Ausoifij, Comitatus pariterariani oppidi ad eum iusto titulo est deuolutus. Cū igitur eius Comitatū ergo tū primum Italiā peteret, sensit mox subditorum sibi animos vehementer rebelles, adeò ut oppidanī

Fit Comes Ariani oppidi & Baro Ausoifij.

toto triennio multas illi iniurias, plurima dāna & cōtumelias minimē ferēdas inferrēt. Ille *Summa ēim
verò, quanquam multis modis ab eis laceſſitus
& diuexatus, tantū abest, vt vñquā vindictæ
cupiditate exarferit, vt etiam Tarentinū prin-
cipem, vltionem expertem, prohibuerit, ne
vel leui iustitia in eorum scelus animaduerte-
ret. Ita enim animo constitutus erat, vt eos po-
tissimum charos haberet, qui varijs eū aduer-
ſitatibus ad pietatem & virtutis studium exer-
cebant. Qua sanè patiētia id obtinuit, vt poste à
ab omnibus illis honoraretur vt Dominus, &
amaretur vt pater.*

Porrò Comitatum & Barionatum suum *Industria e-
magno ēre alieno obſtrictū & pressum eximia lieno diſſel-
dexeritate alleuiauit: cōſtituens homines, qui uendo.
certos quosdā prouentus ad ſe recipere, atq;
indē paulatim omne z̄ alienum diſſoluerent.
Cūm à Roberto Rege, cui inprimis charuſ e-
rat, fratre S. Ludouici Epifcopi, Neapoli eque-
ſtri effet onnatus dignitate, alijs circa mūdana auratus, e-
occupatis, ipſe tota mente cæleſtibus inhærēs, mittit votū
non multò post virginitatis votum cum Dal-
phina ſua ſponsa emiſit, perpetuoq; ſeruauit: *cum ſua ſpō-
amplexantes tertium ordinem ſiuē regulam ſa.
S. Francisci. Præſtitere hoc in caſtro Ausoi-
ſij in Narbonensi Gallia ſeu Prouincia; in qua
biennio deindē exacto, ille Neapolim re-
diit: vbi à Roberto Rege Caroli eiusdem Re-
gis primogeniti & Calabria Ducis præceptor
conſtitutus, adolescentem illum præclaris
moribus & pietate imbuit. Erat per id tempus
penes illum Ducē regni totius administratio;
Patre eius Roberto Rege in Prouincia agente.**

Xxx 3 In cu-

*Datus Care-
lo Ducis Ca-
labriæ filio
pædagogus.*

1050 VITA S. ELEAZARI.

In cuius aula cùm Eleazarus pauperum causas neglii intelligeret, à Duce eorum se patronū institui postulauit. Quod suscepsum pietatis munus tam egregiè est executus, vt cum aliquando lotis iam manibus ad mensam accedēti pauper domum intrans importunè se ingesset, sciscitans de ipsius supplici libello quid actum esset, ille statim benignè respōdens, Sustine, inquit, parumper, & ego, priusquam cibum sumam, rem tuam expediam. Surgensq; à mensa, recta ad curiam abiit, reuertensque pauperi per omnia satisfecit.

Tandem autem Rex Robertus, filio suo Carolo nuptias facturus, Comitem Eleazarum in Gallias destinavit, vt indè sponsam regio spléodore & maiestate dignam adduceret. Quo in negotio vir sanctus dum versatur, eccè Parisijs graui correptus morbo, tandem ecclesiasticis munitus sacramētis ex huius mortalitatis ergastulo ad immortalitatis gloriā fœliciter migravit, anno ætatis suæ 28. Cuius corpus in habitu Franciscano apud Minoritas Parisienses primò sepultum, eodem anno Aptam, æquè in ædem Franciscanorum (vti ipse viuens iussérat) translatum est: vbi multis magnisque coruscans miraculis, indies quantæ sanitatis sit omnibus clarius innotescit.

*agit prom-
ptissimè ad-
uocatū Pa-
perum.*

*Moritur Pa-
risijs vir
sanctus.*

*Clares mira-
culi post e-
bitorum.*

MAR.

MARTYRIV M S. VVENCESLAI DV-
cis Boemie : Ex eo quod est per Reuer. Ioan-
nem Dubrantum Olomucensem Episcopum *Vide Notat.*
lib. 4. & 5. hystor. Boemicæ. Passus est, ut pa- *C. Baron.*
tet infra temporibus Otthonis Imperatoris *in Martyre*
Germanorum Primi, circa annum Salutis non- *Roman.*
gentesimum trigesimum sextum.

28. Sept. b.

SANCTVS VVenceslaus Boemiq Dux, pa- *Patria eius*
stre religionis nō minus quām fidei orna- *& parentes.*
mentis cultissimo, Vratislao progenitus,
matrem habuit Drahomiram Lucēsem, à Chri-
stiana religione longē alienam . Siquidem in
omnes pietatis & iustitiae cultores seuerior
immaniorque, quām Iezabel quondam in Pro-
phetas , graui danno rem afficiebat Christia-
nam. Qua de causa Ludmilla Vratislai Ducis *Nutritur*
mater , per speciem salutandi Drahomiram, Vvenceslaus
Pragam adiens, filiorum alterum ab ea nutri- à Ludmilla
dum sibi impetravit . Erat is VVenceslaus e- auia.
gregia indole puer, quem Paulo sacerdoti suo,
sanctitatis opinione celebri , instituendum
tradidit ; à quo primis rudimentis præclarè
imbutus, postmodum Budicum, ad Nycentum
presbyterum disciplinis & literis sublimiori-
bus erudiendus est transmissus.

3. Reg. 18.

Interea patre Vratislao vita functo, Draho-
 mira, filijs adhuc ætate imbecillioribus, regi-
 men inuadit ; ac statim odium in Christianos
 malè diu dissimulatum detegit : edictoque
 proposito Christianis omnibus religionis ex-
 ercitia clā palām interdicit. Secus facientibus
 carcer, exilia, mors denunciata. Hæc cùm piū
 auīz animum vehementer fauciarent, vt tam
Drahomira
matris eius
in Christia-
nos persecu-
tio.

XXX 4 impia

Vvences.
laus creatur
dur Boëmiae.

Vvenceslai
egregia pie-
tas.

Drahomira
conspiratio
in Ludmillā
socrum suū.

Ludmillā
praeuidens
martyris sui
diem, innotet
se pauperi-
bus distri-
but
In templo
negatur.

impia tamque immania neptis fatinora dele-
ret, nepotē Vvenceslaū magno omniū cōsensu
ad gubernacula Boëmorū promouit; fratri
iuniori Boleslao, ad tollendam fraternalm
discordiam, parte hæreditatis assignata. Igitur
Vvenceslao principis thronum Pragę occupā-
te, mater filium iuniorem moribus suis cōgru-
entem secuta est, Is Boleslauiam cum suo ter-
ritorio vltra Albim possidebat: vt potentia
& dignitate clarus, ita moribus & vita ge-
nere prorsus obscurus. At verò VVenceslaus
ab omni ambitione inuictus, cunctis pietatis
officijs insignis, psalmos laudesq[ue] Deo quo-
tidie concinebat; languētes inuisebat; laceros
nudosq[ue] vestiebat; pauperibus alimenta sup-
pediabant.

Interim Drahomira dirumpi præ inuidia,
secumque nefaria aduersus locrum meditari,
quod illa maiore apud VVenceslaū gratia,
quam ipsa mater, polleret: religionemque
Christianam nimis promoueret. Nec longius
nefariè meditata perficere distulit, quām in-
uenit audaces perficiendæ cædis sicarios. Insta-
te exitij die, quem Ludmilla futurum diuini-
tus præuiderat, vocat ad se clientulos omnes,
& sua cuique persoluta mercede, quidquid
præterea in penu, in cella, in horreis, in locu-
lis redundabat, id manu sua in sinus vsusq[ue]
pauperum træsfudit: Post hæc remotis arbitris
ac solo Paulo sacerdote adhibito, antè arā, sa-
cta exomologesi, prouoluitur; cùm eccē eadē
hora submissi à nuru, Thomas & Gumo, non
tam genere quām scelere nobiles, in sacrarium
irrumpunt, ac vēlo, quo sancta vidua caput
vela-

Velatum habuit, elisis faucibus prostratam sus-
focant.

Non defuere, qui VVenceslaum ex cæde a-
uiæ vchementer perturbatum ad vltionem in-
flammarent. At ille grauissimis eos verbis cor-
ripiens; Nescitis, inquit, quid ore suo dicat Do- *Nulla in*
minus: Mea est vltio, & ego retribuam eis in *VVenceslaus*
tempore? Quemadmodum anno nondum euo- *vñciscendi libido.*
luto euenit: vtroque scilicet sceleris ministro
non solùm miserè, sed etiam notabiliter extin-
cto, nota sua ad posteros transmissa. Nam cùm
alter eorum barba rutila insignis, alter malè
pedatus esset, non aliter nati natorum, & qui
hodie nascuntur ab illis, vel ruffescunt, vel à
pedibus laborant. Cæterūm impiæ matri ideo
impunitas diuturnior concessa, vt filij pietas
hoc clarior evaderet. Tametsi alios quoque
præter ipsam matrem molestos sibi infestosq;
habuit, quasi parùm idoneus ad exequenda
Principis munia; quæ exequi, non per facra (di-
cebant) & cæremonias, sed magis per arma &
acies oportere.

Ante alios Radislaus Gurimensis princeps, *Radislaus*
Mistibogij filius, vana spe inflatus, quasi solo *quidam ad-*
armorū terrore VVenceslaus expugnari pos- *uersus sanctam*
set, agros eius incurpare; armatos ostendere vi- *virum infusa-*
ros; pacis legatos superbissimè repudiare, non git.
dubitabat. Igitur coactus VVenceslaus mili-
tem atque aciem contra Radislaum instruit;
vidensque omnino sibi dimicandum esse, clas-
sicum cani vetat prius, quām ipse Radislaum *VVenceslaus*
conueniat. Data alloquendi potestate; Si aliter *Radislaum ad*
inquit, nisi prælio res pacificari nequit, cur nō *singulare*
potius sínè magna aliorum clade, sine multo *certamen*
pronoscas.

insontium sanguine , ipsi inter nos singulari certamine decernimus? victoriae permisso, vter vtri imperare debeat . Perinde quasi iam manibus victoriam Radislaus teneret , conditio ne proposita latari , instareque , & ad pugnam ineundam festinare . Loricula super ciliacinam vestem indutus , paruoque ense succinctus erat Venceslaus , cum in arenam prodiret . At Radislaus cataphractus hastatusque cum longa insuper machera contra se se ferrebat ; utrinque interim acie velut ad nouarei spectaculum erecta . Nouum enim esse videbatur , ut ipse VVenceslaus , pro imbelli habitus , componere se cum bellatore auderet . Vbi subiectum ventum est , alter signo Crucis frontem pingit : alter hastam vibrare festinat ; idemque subito Angelos videt , atque hanc vocem velut ab homine promptam ponere se audit : Ne feri : Ac nemine conspecto , qui illam promiserit , vim numinis fauore propitio VVenceslaum prosequentis veritus , humi procumbit ; veniam audacia exposcit ; sequere potestati victoris permittit . Alleuat prostratum VVenceslaus : dataque venia , & dignitate ei restituta , monet ut contumaciam in obsequium debitum veritat , ne post grauius ab irato numine plectatur .

Hec in Germaniam celeritate nunciata , aulam Cæsaris , apud alios admiratione , apud quosdam irrisione affecerunt . Ottho tunc regnabat ; qui Germanoru primus coronam Cæsaream legitimè sibi traditam in Germaniam intulit , vir illo honore , ob celebrem pietatem , & raram in bellis felicitatem non indignus ; nec

*Affumit ar-
ma s. Crucis
contra hostem
suū S. VVen-
ceslam , &
diuinirū
liberatur.*

*Iste Ottho
Imperator
Germanoru
primus , reg-
nauit anno
936. & seq.*

alienus à VVenceslao , propter eximias ipsius
virtutes: & qui vna cū alijs Germaniæ Princi-
pibus maiestatē Cæsaream officiosè comiterq;
obseruabat. Is Ottho deliberandi causa, diem
ad conueniendū Principibus VVormaciam e-
dixerat; quò vbi VVenceslaus quoq; euocatus *VVencesla^o*
sinè vlla dilatione venisset, dicitur postridiè, *vocatur ad*
dum soleinne sacrificium cunctantius sacerdos imperialis
facit, ipse similiter cunctatius curiā introijisse,
comitia.
eamq; moram quasi ex ambitione natam Prin-
cipes adeò egrè tulisse, vt conspirarent, ne quis
ipsorum venienti assurgere, nec suprà se locū
cōsidendi dare vellet. Persuasum denique Cæ-
sari fuisse , vt sinè vlo honore Boëmum velut
arrogantem transmitteret. At Cæsar ex cōspe-
ctu duorum Angelorum qui VVenceslaum in
curiam deducebant, subitoque ibidem dispa-
ruerat, obstupefactus, throno exilit ; aduersum
vadit, ipsumque VVenceslaum tantùm non a-
dorat, ac manu mox sua ad subsellia perductū,
assidere sibi proximū iubet. Cæteris vehemen-
ter factum admirantibus, Cæsar facti causam
aperit, vicissimque miratur quòd nemo præter
se quisquam Angelos, tam clarū manifestum-
que sui spectaculum exhibentes, oculis suis a-
spexerit. Hic Moguntinus Pontifex, se quidem
nihil planè vidisse inquit ; cæterū horrore
quodam se perfusum fuisse confitetur: ac tunc
demum famæ quoque nuper inuulgatæ, quem-
admodum videlicet interuētu numinis ab ho-
stis impetu seruatus fuerit VVenceslaus, fidem
se habere: quando in præsens paria numina eū-
dum à calunnia vindicauerint: quare indè si-
mul vniuersi errati veniam depreçantur.

Nec

*Prodigium
à Cæsare ut
sum.*

Nec his contentus Cæsar, hunc tam libera-
lem hospiti habuit honorem, ut quiduis ei à
Cæsare petendi potestatem ficeret. Existima-
bat autem Cæsar, gloria eum & ambitiosa
petitum. At is brachium diui Viti ex Gallia
sub Ludouico Pio Corbeiam in Saxoniā trans-
lati, magnaqué religione in Boëmia culti:dein
Sigismundi quoque Burgundiæ Regis, propte-
reà quòd Vandalicæ nationis fuerit, reliquias
sibi dari postulauit. Ad quæ postulata Cæsar
subridens, Feres tu, inquit, primo quoque à re-
ditu nostro in Saxoniā tempore, quas habe-
re cupis, reliquias; interim dona Cæsare digna
à nobis accipe: Regium in primis decus, quo te
ex dignitate tua meritò decoramus; deinde
tributo absoluimus, quod Carolus quondam
Cæsaribus soluédum instituerat. Iussit postre-
mò & insignia sua VVenceslaum ferre; fuscum
aquilam in clypeo candido. Facile hoc & illud
alterum de tributo amplexus est Vvenceslaus;
sed idem caput suum diademe cingi, seque
Regem inungi, aut Rex à suis appellari nullo
paeto iustinuit: quanquam à Cæsare atque ab
alijs Regib. & Principibus Rex in epistolis sa-
lutaretur.

Allatis ex Saxonia sanctorum corporū Pra-
gam reliquijs, VVenceslaus omnia alia ædi-
cia missa faciens, applicare architectum ma-
nus ad ædem D. Vito designandam construen-
damque imperat. Simulque auiæ Ludmilla
corpus in D. Gregorij transferri curat; quod
triennio à percepta martyrij corona prorsus
tabe incorruptum integrumque apparuit. In-
tereà Drahomira mater magis ac magis furēs,
impia

Sacra reli-
quias en-
quanti fece-
rit S. VVen-
ceslaus.

Abnuit regiæ
dignitatem
S. VVences-
laus.

Construit
templo.

Corpus Lud-
mille post
triennium
incorruptum.

impia cum filio Boleslao sequo admodum & in-
domito in Vvenceslaum agitabat consilia; ma-
xime quod audiret quotidiè tanti esse VVen-
ceslaum in sacerdotes obsequij, vt suis ipse *En religio-*
manibus vinum inter sacra libaque & thura il- sum *VVen-*
lis subministraret; vt iti dem illos domi quem- *ceslai an-*
que suæ inuiseret, necessarijsque rebus antè té- mum.
pus succurreret; vt denique noctu plerumque
vel in ipsa hyeme nudis ad templum incederet
pedibus, in quibus Peruigilia celebrabant Sa-
cerdotes. Paulisper tamen inter hæc suam ra-
biem Drahomira remisisse videbatur, postquæ
certior facta erat, VVenceslaum tædio vitæ
aulicæ & curarum publicarum, circumspicere
locum sepositum, in quem cum sodalib. D.Be-
nediti ipse quoque sodalis futurus diuerteret.
Nam & Romam ad Pontificem suos iam eum
legatos misisse audierat. Sed dum Romanus *Drahomira*
Pontifex Legatos diutiùs propter domesticas *filio suo*
seditiones retinet, dumque interim VVenes- *VVencesla*
laus nihil quidquam de sua cōsuetudine inter- *necem ma-*
mittit, mulier moræ impatiens, conceptū iam- *chinatur.*
pridem de tollendo VVenceslao parricidium
exequi properat.

Natalis tunc dies infantuli recens ex Boles-
lao editi se obtulerat. Ad hunc concelebran-
dum inuitatus à matre pariter & fratre VVen-
ceslaus Boleslauiam, prius tamen à peccatis o-
mnibus per confessionem ritè expiatius & sa-
crosancto pane cōmunitus, petit. Prodiit com-
posita adulacione obuiam fratri Boleslaus. Ma-
ter dein conuiujo adhibita, quo magis ad om-
ne facinus exercita erat, tanto blandius hospi-
tem filium habuit, traxitque in seram noctem
conui-

*Inuitatur ad
natalitia à
fratre suo.*

conuiuum. At VVenceslaus' quanquam intel-
ligeret quo tenderent blanditiæ , & quam ob-
rem produceretur conuiuum, nō tamen omi-
nit nocturno tempore solitas in téplo Dei per-
soluere preces. Quia in re occupatum Boleslaus
à matre ad scelus vigilantiore excitatus inua-
dit, atque haud difficulter inermem fratrem,
patienterque plagam excipientem interficit;
nescius Deum bonis omnibus tam in vita quā
morte semper adesse, suorumque curam inde-
fessam gerere? Eadem quippè nocte Rex Danie-

Vito Regis
Danie.

Floruit infi-
nitis mira-
culis post o-
bitū S. VVē-
ceslaus.

Boleslai im-
pietas in sa-
cerdotes &
Christianos.

Enyndē in-
notescat Po-
diuni cuius-
dam sacer-
dotis sancti-
tatis.

Boleslaus, parto audacia & scelere princi-
patu, audacter etiam illum & non sīnē scelere
ab initio gessit, idque non obscurè. Siquidem
clara voce, omnibz qui aliqua cum diuo VVen-
ceslao familiaritate coniuncti erant, ac præci-
puè Sacerdotibus, quicunque sua sponte à Boe-
mia non excederent, carcerem, exilium, cæ-
dem denunciauit. Adiecit mater, ne cæsi terra-
mandarentur, sed abiecti, vt in campis iaceret,
esca dilanianda canibus alitibusque. Corre-
ptus inter præcipuos ad supplicium Podiuinus
quoque toto biennio in furca sub diopendens,

nulla

nulla tibi violari, nedum corrupti cōficique
potuit: donec post haustam terrae hiatu Drahomiram sepietetur. Nam quo manifestior gra-
uiorque poena appareret, quæ meritò de cru-
delissima atque impissima muliere exigenda
fuerat, eò loci, quo adhuc insepulta iacebant
ossa occisorum sacerdotum, terra sua sponte
dehiscens, viuam Drahomiram vna cum curru
& qui simul vehebantur, absorbuit; solo auriga
incolumi: qui ad aram iuxta sitam (nunc haud
exstans) equo desiliens accurrit: cùm fortè sig-
num ad corporis Domini adorationem dari,
execrante illum Drahomira omnibus maledi-
ctis, audisset. Quare locum eum etiamnum, ut
execratum, funestumque declinant viatores,
qui arcem Pragensem ab occidentali plaga pe-
tunt. Puniti & illi diuinitùs, qui Boleslaum af-
fectati, gladios etiam suos aduersus diuum *Necis consig*
VVenceslaum strinxerunt. Pars enim eorum *omnes diu-*
miente alienata, in rabiemque versa præcipites niti puniti.
ex alto deorsum se dabant: quidam in eos gla-
dios, quos nudauerant, incubuere. Ad hæc,
templi paries, quem propè occisus fuit diuus
VVenceslaus, velut cædis ipse quoque con-
scius, aut potius, ut testis foret sceleris sempi-
terni, nulla vlli opera abstergi eluique po-
tuit à cruento, quo respersus ex corpore diui *Miraculum.*
VVenceslai fuerat. Quod quidem triennio
post Pragam translatum, præterquam quòd à
corruptione incolume repertum est, insuper
etiam ab omnibus vulneribus erat percura-
tum.

Drahomira
terre hiatu
absorpta.

*Translatio
reliquiarum
eius.*

F I T A

VITA ET PASSIO S. CHARITONIS

Vide C. Bas-
ron. Tomo 2.
Annal. anno
279.

præclari Confessoris: Ex ea quæ est per Meta-
phraſten. Claruit anno Dominici Natalis 276.
& ſequentibus ſub Aureliano ac poſt eum Ta-
cito, Probo ac ceter. Imperat.

28. Septē.
Patria eius.

*Praelaria S.
Charitonis
confessio.*

*Gloriaturſe
S. Teclæ diſ-
cipulum Cha-
riton.*

IN ciuitate Iconiensi Prouinciae Lycaoniz, Chariton ſummus Christi cultor oriudus, egregium & planè admirandum edidit ſuę pietatis documentum. Cum enim Aurelianuſ, qui tunc temporis ſceptra Romani administrabat Imperij, Christianum nomen inaudita crudelitate oppriemeret, ſæuisq; propositis edidit terrore loca omnia cōpleret, inter alios Chariton comprehensuſ, & ab impio Præſide de fide ac religione interrogatus, tale ferè dediſſe responſum fertur. Tu quidem, ô Præſes ferro flammaque Christianos persequeris, & alios quidem inani timore prostratos in fugam ver- tis, alios fidei armis præclarè instructos in car- cerem abripis, & immani cruciatu conficis: ſed priùs quam ego ſpreto ſummo Deo & Christo Iefu Saluatore meo, (prò ſcelus) ſcelestis & inuidis dēmonibus ſupplex ſio, eccè tibi hoc cor- pus oolidum vtiq; & perituruſ, ad quæuis ſu- plicia intrepiduſ trado. Nam de patria, de re- ligione, de nomine, quod quæris, nemo eſt qui non nouit me hac in ciuitate primas obtinere.

Sed hæc parui faciens, in eo potius gloriior, me Teclæ eſſe diſcipulum; quæ inſtar lucidiſſimi ſideris martyrij ſplendoribus hac in ciuitate reſplendet: & Pauli magni præconis veritatiſ qui ipsam quoque ad certamina pro Christo ſubeunda instruxit, adornauitque. Et ideo ego quo-

quoque eodem cum Apostolo hodie dico: *Quis Roman. 8.*
me separabit à charitate Dei? Tribulatio, an
angustia, an persecutio, an periculum, an gla-
dius?

His ad iram motus Præses, confessim iubet
sanctum veste nudatum, quatuorque in partes *Cæditur & Martyr.*
extensum, neruis crudeliter verberari. Eo ali-
quamdiu fatigatum supplicio rursus interro-
gat Iudex; Sacrificasne, ô Chariton, dijs im-
mortalibus, an vis tuo corpori plures inferri
plagas? Cui martyr: Non, inquit, eis sacrifico.
Quinimò, si fieri posset, vel millies vitam hanc
in supplicijs pro Christi nomine abijcere pa-
ratus sum. His auditis, verbera multiplicata
sunt, tanta crudelitate, ut viscera sanctissimi
martyris horrendo hiatu paterent. Indè hu-
meris tortorum in carcerem abreptus, secun-
dæ fuit quæstionî reseruatus. Et quidem blan-
ditijs alternis minisque quin & atrocioribus
quam prius cruciatibus, ad labefactandam eius
constantiam adhibitis, cum oleum pariter &
operam se perdere intelligeret Iudex, iussit de-
nuò ferro vincum in custodiam tradi.

Interea impio Imperatore Aureliano è vita
sublato, meritisque poenit, ut omniū erat opi-
nio, propter nimiam in Christianos lauitiam
à iusto Iudice Deo affecto, * alias, qui & in Im-
perio successit, fama clementiae regni sui fun-
damēta stabilire volens, edicta crudelitatis su-
stulit, & Christianos omnes è vinculis incolu-
mes abire iussit. Tunc verò Chariton, multis *Mortuo & im-*
reliano im-
peratore,
Christiani
libertate
potuerunt.
** I. fuit T. &*
citius.

Y y y tem

tem abire constituit. Iter igitur magno cū gau-
dio ingressus, mox iā latrones humani sanguini-
nis non minus quam pecuniae audios incidit:
qui eum ferro crudelissimè vincitum ad spelū-
cam suam veluti prædam quandā opimam ab-
duxerunt. Ibi eo ferreis vndique nexibus con-
stricto relicto, illi rursus ad alias atq; alias po-
pulabundi se prædas contulerunt. Christi verò
martyr, totus ad preces & gratiarum conuer-
sus actiones, incredibili exultabat gaudio,
quòd ijs molestijs propter Christum afficeret.
Cumq; lætabundus multa secum de infi-
nita Christi bonitate volueret, eccè viperæ
latibulis in vas quoddam vino plenum proser-
pens, seseq; ad satietatem ingurgitans, pro be-
neficij, vt ingratorum est consuetudo, malefici-
cum reddēs, potum pestifero veneno infecit,
protinusq; recessit. Redeunt interea ad spe-
luncam latrones, vt furore ebrij, ita extrema
penè siti confecti. Nec mora: Audi ad merum
certatim conuolant; hauriunt; mortemque ad
vnum omnes pariter oppetunt.

Ibi tunc solus planè Chariton relictus, quod
relicuum erat, precibus & lachrymis se Chri-
sto commendare vincitus pergit. Nec deseruit
precantem Christus: sed mox diruptis vinculis
eum & speluncæ possessorem, & pecuniarum
omnium, quas nefarij homines ex prædis, rapi-
nis, & cædibus illic congefferant, ex aſſe fecit
hæredem. Quid igitur? Chariton admirabili
Dei bonitate & prouidentia stupefactus, antè
omnia ingentem auri argentiq; vim pauperi-
bus & patribus in solitudine degentibus di-
tribui; reliquias opes ad nouæ Lauræ fabrica-
appli-

*S. Chariton
Hierosoly-
mam iturus,
incidit in la-
trones.*

*Latrones
veneno diui-
nitus extin-
guuntur.*

*Chariton o-
mnes eorum
prædas posse-
det.*

applicat. Ipsa verò spelunca latronum, in Ecclesiam conuersa, diuinis ibidem operibus infistens, res adeò admirandas gerebat, vt pluri-mi Iudæi pariter & gentiles ad eum cōfluerent *Construit Lauram,* eiusque salutarem doctrinam audiè exciperent. Factum est igitur studio illius & viginantia, vt Laura sacris quotidiè militibus impleretur, quos monasticis imbuebat disciplinis, imbutosq; deinde Præfecto committebat. Itaque Laura illa & discipulorum numero, & cælesti disciplina optimè instituta, ipse quietis ac solitudinis cupidus, itinere diei vnius ad Hierichütinas partes vno comitatus discipulo migrauit. Ibi herbis solis iucundè victans, gratum in primis Deo, nec hominibus inutile prestabat obsequium. Nam fama miraculorum eius longè lateque vagante, magnus indies hominum coepitus est fieri cōcursus: prorsus ut ibi quoque egregio pietatis domicilio cōstituto, rursum ad aliam solitudinis partem, sciat; & rurquatuordecim plus minus stadijs à Thecoorum regione distantem, commigrare debuerit: ne gratis gratissima quies penit^o illi interiret. Quanquam nè hic quoque eadem (ob turbas ad ipsum ventantes) perfrui licuit. Collecta itaq; processu temporis & ibidem haud exigua fratum congregacione, aliā quoque ædificat Lauram: quæ *Suca dicta.* Syriacè Suca, Græcè verò vetus nuncupatur. Cui cum de spiritali patre prouidisset vir diuinus, tota mente in cælo degens, vt ultimum vitæ suæ actum in sola cælestium consideratione exigeret, postrem speluncam quandam in præcipiti & prærupto monte sitam non longè ab hac Laura distantem concendit:

Y y 2 cui,

*adit spelun-
cam.*

*Impetrat
fontem suis
precibus.*

*Paliciter
obit S. Cha-
riton.*

*Vide C. Ba-
ron. Notat.
ad Martyr.*

Rom. hoc die

*8. Maij:
vbi & de a-
lijs differit
fatis reue-
lationibus.*

29. Septē.

*Ecclesia S.
Michaelis ab
ipso condita.*

cui, ab eo quod non nisi scalis ad illam ascen-
sus esset, Cremastos, id est, pensilis, nomen in-
ditum fuit. Ibi cum in omni virtutum exerci-
tatione etatem penè confecisset, iamque viri-
bus destitutus sibi ipsi ministrando idoneus non
esset, ne cui molestiam inferret, pariterque so-
litudinis dulcedinem amitteret, precibus à
Deo è dura silice fontem impetravit.

Tandem verò vbi foelix illud diuque deside-
ratum æternæ beatitudinis iter sibi instare co-
gnouit, è spelunca descendens, in sacram Lau-
ram, cui nomen Pharum, vbi primos certami-
nis sui distillauit sudores, venit: eoque cunctis
discipulis conuocatis, luculentum sanè plane-
que diuinum instituit sermonem; hortatusque
omnes ad præsentem certaminis cursum stre-
nuè viriliterque perficiendum, latus in manus
Creatoris animam efflauit.

DE SOLENNITATE S. MICHAELIS

*Archangel. Ex ijs quæ sunt apud V.P. Laur.
Sur. ex Doctorum Homiliario.*

MEMORIAM beati Michaelis Archangeli toto orbe venerandam haud im-
merito Christi colunt fideles, quod is
sæpiùs hominibus apparuisse, & sacrorum li-
brorum auctoritate, & veteri Sanctorum tra-
ditione comprobatur. Declarat hoc inter alia
multa ipsius & opere condita, & nomine con-
secrata ecclesia; quam è cælo veniens, in Gar-
gano monte, vili quidem schemate, sed cælesti
præditam virtute, propria manu condere di-
gnatus est. Quæ qua ratione hominibus inno-
tuerit,

tuerit, non erit abs re paulò fusiùs explicare.

Est locus Apuliæ finibus Sipontina ciuitate celebris: in qua vir quidam prædiues Garganus oriundus, huic monti ex euentu suo vocatur. *Garganus mons à quo & unde dicitur.* *Miraculum.*

bulum indidit. Huius enim dum pecora, paſſim per deuexi montis latera pascerentur, contigit, taurum armenti gregis cōſortia spernente, singularem incedere ſolitum, & ad extremum redeunte pecore domum, nō eſſe regreſsum. Quem dominus, collecta ſeruorum multitudine, per deuia quæque requirens, inuenit tandem in vertice eiusdem montis foribus cuiusdam affiſſere speluncæ. Itaq; ira permotus, cur ſoliuagus incederet, arrepto arcu, appetit illum ſagitta toxicata: quæ veluti venti flamine retorta, eū à quo iacta eſt, mox reuerta percuſſit. Turbati ciues & stupefacti, qualiter res fuerit effecta, (non enim propius accedere audabant) consulunt Episcopum, quid facto opus fit. Qui in diſto ieuinio triduano, à Deo monuit eſſe quærēdum. Quo peracto, sanctus Domini Archangelus Episcopum monuit, in ſua eum locum eſſe tutela, eoque indicio demoniſtrâſſe, velle ibi cultum Deo in ſui & Angelorum memoriam adhibere.

Hac reuelatione cōperta, Antiftes vnā cum ciuibis locum illum religionis ergo frequen- tare cōperūt. Neq; tam enītra cryptam intra- re ausi, pro foribus, quotidiè orationi vacabant. Inter hæc Neapolitani, nefaria adhuc idolorum ſuperſtitio polluti, Sipontinos & Beneuentanos bello laceſſere tentant. Qui antiftis ſui monitiſ edocti, tridui petunt inducias; ut triduano ieuinio liceret eis, quafi fidele-

Y y 3 patro-

*Implorant patrocinium, S. Michaelis implorare præsidium.
præsidium Quo tempore pagani Iudis scenicis falsorum
S. Michaelis inuitant auxilia deorum. Eccè autem nocte i-
Sipontini cō- psa, quæ belli præcessit diem, adest in visione
tra hostes S. Michael antistiti; preces dicit exauditas: vi-
juos.*

*Neapolitani
diuina vir-
tute in fugā
compellun-
tur.*

etoriam spondet affuturam; & quarta diei ho-
ra præmonet hostibus occurrentum. Læti ergo
manè, & de Angelica certi victoria, obuiant
Christiani paganis. Atque in primo belli appa-
ratu Garganus mons immenso tremore concu-
titur: fulgura crebra volant: & caligo tenebro-
sa totum montis cacumen obducit. Quo terro-
re in fugam conuersi pagani, partim ferro ho-
stium, partim igniferis impulsu sagittis, Nea-
polim vsque sequentibus, atque extrema qua-
que cædentiibus aduersarijs, moenia tandem
suæ vrbis moribundi subintrant. Qui aut eu-
sere periculum, comperto quod Angelus Dei
in adiutoriu venerit Christianis, (Nam & sex-
centos fermè suorum fulmine videbant inter-
emptos) Regi regum Christo continuò colla-
submittentes, armis induuntur fidei.

Cumque domum reuersi victores, vota Do-
mino gratiarum ad templum referrent Arch-
angeli, vident manè iuxta ianuam septentrio-
nalem instar posterulæ pusillæ, quasi hominis
vestigia marmori arctius impressa: agnoscunt
beatum Michaelem hoc præsentiae suæ signum
voluisse monstrare. Vbi postea culmen appo-
sum, & altare impositum: ipsaque Ecclesia ob-
signa vestigiorum Apodonia est vocata. Mul-
ta fuit inter Sipontinos dubitatio, quid de lo-
co agerent, vtrum intrare, & dedicare ibi de-
bet Ecclesiâ. Vnde collatione facta, ad meri-
diem

diem loci illius, beati Petri Apostolorū Princis nomine condunt dedicantque Ecclesiam; in qua etiam Gloriosæ Virginis & Sancti Præcursoris statuunt altaria. Tandem Antistes, ^{Roman. Pontifex consulevit in re dubia.} salubri reperto consilio, Romanum Pontificem per nuncium consulit, quid de his agendū decernat. Respondet ille: Si hominis est illam decidare basilicam, hoc maximè die, quo victoria obtigit, fieri oportet. Si autē aliud sancto prouisori loci placuerit, eodē præcipue die illius in hoc voluntas est inquirenda. Hoc ergo tempore imminente agamus ambo triduanū cum ciuibus nostris ieiunium: SS. Trinitatem rogantes, ut munera, quæ per summū suæ voluntatis ministrum conferre dignatus est, ad certum usque finem perducat.

Factum est, ut suggererat Pontifex. Nocte S. Michael verò constituti ieiunij suprema, Angelus Domini Michael antistiti Sipontino per visum scopo Sipontino, iubens apparere, Non est, inquit, vobis opus hanc, quā ego ædificauī, dedicare Ecclesiam. Ipse enim, qui condidi, etiam dedicauī. Vos tantum intrate, & me assistente patrono precibus locū frequentate. Et te quidem craftina die ibi Missas celebrante, populus iuxta morem communiceat. Meum autē erit ostendere, quomodo per me metipsum locum sacrauerim illum. Illi aduenient manē cum oblationibus, & magna precū instantia intrant regiam Australē: & eccē longa porticus in Aquilonem porrecta, atque illā attingens posterulam, extra quā vestigia marmori diximus impressa. Sed prius quam huc peruenias, appareat ad Orientem basilica, qua per gradus ascenditur. Hac cum ipsa porticu

Yy 4 quin-

quingentorum ferè hominum, vt videtur, capax, altare venerandū rubroq; contextū pallio, propè mediū parietis ad meridiem ostendit. Erat autem ipsa domus angulosa; non in more operis humani, parietib, erectis, sed instar speluncæ præruptis & sæpiùs eminentibus asperata scopulis; culmine quoque diuersæ altitudinis; quod hic vertice tangi, alibi manu vix possit attingi. Credo, docente Archangelo, Deum non ornatum lapidum, sed cordis quererere & diligere puritatem. Vertex verò montis extrinsecus partim cornea sylua tegitur, partim virenti planicie dilatatur. Missarum itaq; celebrationē cōplera, magno attoniti gaudio, quiq; redierunt in sua, Episcopus autē delegata ministrorū, cantorum sacerdotumq; officio, & mansione cōstructa, omnē ibidē quotidiē psalmorum, hymnorū, Missarumq; cursum, cōgruo præcepit ordine celebrari. Nullus autē huc nocturno tempore ingredi est ausus; sed transacta aurora, matutinas ibidem cōcīnunt laudes. Ex ipso autē saxo, quo sacra tegitur ædes, ad Aquilonem altaris, dulcis & nimium lucida guttātim dilabitur aqua, quam incolę stillam vocat. Ob hoc & vitrium vas, eiusdem receptui præparatum, argentea pendet catena suspensum; morisque est, populo communicato, singulos ad hoc vasculum ascendere per gradus, dominumq; cælestis degustare liquoris. Nam & gustu suavis est, & tactu salubris. Deniq; nōnulli post longas febriū siamas, hac hausta stilla, celeri cōfertim refrigerio potiūtur salutis. Innumeris quoq; & alijs modis ibi & crebrò sanantur ægroti, & multa, quæ Angelicæ tantum

con-

*Diuina offi-
cia quotidie
in ea būstica
peraguntur.*

*Aqua cœli-
quæ minans,
curat mor-
bos.*

congruunt potestati, fieri illic miracula com-
probantur: maximè tamen eiusdem die natali;
cū & de prouinciis circumquaq; positis plus cula.
solito confluat turba recurrat, & Angelicæ vir-
tutis maior quodammmodo credatur adesse fre-
quentia; vt quod spiritualiter dixit Apostolus,
etiam corporaliter agi videatur. Quia Angeli
sunt ministratorij spiritus, in ministeriū misi
propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis;
in Christo Iesu Domino nostro: qui viuit &
regnat in sæcula sæculorum, Amen,

Innumera
ibidem alia
fiant mira-
cula.

Hebr. 1.

VIT A S. HIERONYMI STRIDONIÆ. Vide Tom.
nensis Presbyteri præstantissimi Ecclesie Docto- 4. &c. 5. Ann.
ris: Partim ex ea quam conscripsit Marianus nal. C. Baron.
Victorius Episcopus Reatinus; Partim ex annali- & Not. ad
bus C. Baron. Excessit ex humanis anno à Chri- Martyr.
sti Incarnatione, 420. Bonifacij Papæ 2 Honor.
26. Theodos. 13. Iunioris Imp. AEtatis verò suæ
Septuagesimo octavo vel nono. Licet quorūdam
alia sit sententia.

MAGNVS planè & summæ pietatis 30. Septē.
summæque virtutis & eruditionis vir
sacer Hieronymus, Stridonensi oppi- Patria &
do in Dalmatia oriundus, patre Eusebio insig- parētes eius.
niter Christiano, Constantij Constantini ma-
gni filij temporibus, anno Christi 342. vel 43.
natus est. Matris nomen quanquam literis pro-
ditum non sit, certum tamen est eam egregia
pietate fuisse matronam; cuius soror Castori-
na, Hieronymi matertera, nescio quid cum eo
dissidij habuerit: quam semel iterumque hu-
manissimis literis ad pacem & concordiam

Yyy 5

vir

vir sanctus inuitauit . Sororem habuit , quæ castitatis propositum , post lapsum , in patria , Iuliano diacono hortante , suscepit : illudque ad extremum vitæ spiritum deinde seruavit . Frater eius natu minor , qui post eius accelsum in Syriam natus fuit , Paulinianus nomine , demum adolescens cum eo in secundo ab Urbe discessu Hierosolymam petijt . Cæterum parentes eius diuitijs & opibus splendidi , magnaqué seruorum familia honestati , ab ipsis incunabulis , moribus & disciplinis ac Christiana præcipue doctrina eum curârunt imbuendum . Datus illi fuit præceptor , quem Orbilium , ab altero Beneuentano acrī atque plagoso , cognominat ; qui illum fidē pariter literasque doceret . Bonis igitur literis , quarū tenebra adhuc etas illa capax erat , sanctisq; imbutus moribus , Romam veluti ad primam tum religione , tum doctrina , urbem erudiēdus puer est missus . Comes illi tam adolescentiæ & studijs quā itineris fuit Bonofus prædiues adolescens ; qui cum ab infantia ad florentem usque adoleuit ætatem : eodem ambo nutricum sinu , ijsdē baiulorum amplexibus foti . Porrò Romę , præceptore Donato , nō modò Græcas Latinasque pariter didicit literas , sed nullum doctrinæ genus reliquit intactum .

Eo verò tempore quo Romæ inter Grammaticos Rhetores & Philosophos summa cū laude versabatur , necdū sacro fonte expiatus , miser suæ virginitatis patitur naufragium : quam fanè , in se emissam deplorans , multis magnisq; extulit præconijs . Veruntamen ubi Romę adolescens per baptismū Christo renatus (quo nomine

*Paulinianus
eius frater.*

*Præceptor
eius.
Epist. 41.
Ruffino.*

*Mittitur
Romam.
comes eius
Bonofus.
Romæ Do-
natus eius
præceptor.*

*Amitit vir-
ginitatem.*

mine Vrbs tā sanctissimū ac prēclarissimū virū *Romæ bapti-*
 sibi afferere iure potest, quòd Christianus ex eo *zatur: & de-*
 quod renascitur nō ex eo quod nascitur, cēseri *incepit conti-*
 debeat) priores animæ labes dignis lachrymis *nentissimè*
vivit.
 alijsq; poenitentiæ operibus expiauit; Christi-
 anam pietatē tam sedulò tamq; ardenter vnā
 cum literis coniunxit, vt Doninicis festisq; *Vacat pietæ-*
 diebus Apostolorum & Martyrū sepulcra de- *ti alterna-*
 uotissimè circuiret; totumq; quod à studijs *tim & stu-*
 vacabat, tempus religione consecraret. *dīs.*

Postquam verò profanis literis ad plenum
 eruditus, grauiora studia & Theologiā præci-
 puè animo suo haud segniter proponeret, mox *Abit in Gal-*
 eorum Philosophorū instar, qui discēdi gratia *lias.*
 varias lustrarūt regiones, Gallias primum co-
 mite Bonoso, contēdit, vt Romani studij graui-
 tatē Gallico cothurno sustolleret, & ex omni-
 bus viris doctis, quib. tūc Gallia abūdabat, cū-
 etisq; bibliothecis, thesaurū sibi scientiæ com- *Epiſt. 6.*
 pararet. Hinc cū Treuiris, vbi magnus ille ex- *S. Hierony-*
 ulauerat Athanasius, aliquādiu maneret, pro- *mus apud*
 lixum illum S. Hilarii de Synodis librum pro- *Treuirenses*
 pria manu descriptis: aliosq; ibi positos anti- *aliquandō*
 quos codices, usus opera amicorum, atq; inter *degit.*
 alios Florentij describendos curauit. Nec Tre-
 uiros modò, sed & alias Galliæ oras eū diligē- *Epiſt. 41.*
 ter lustrasse, ex eo apparet, quòd locorū situs
 ac oppidorū Galliæ nomina optimè calleat.

Indè verò profecturus in Orientem cum e-
 ruditionis tum religionis caufa cum Bonoso ē
 Gallijs reuertens Aquileiam peruenit, vbi ali-
 quandō fruitus est cōsortio sanctissimorum vi-
 rorū S. Valeriani, eius ciuitatis post fortunati-
 num Episcopi, Heliодori, Nepotiani, Rufini,
Chro-

Chromatij, Iouini, Eusebij, Bonosij, Florentij,

41. 42. 43. Niceæ Subdiaconi, & Chrysogoni monachi:

44. ad quos omnes intimæ necessitudinis testes eiusdem literæ extant. Eorum verò tres potissimum laudat in Chronico: Florentius, aiés, Bonosus, & Rufinus insignes monachi habentur.

Quorum omnium suauissima consuetudine, Aquileiæ aliquantis per detentus, nescio quo improviso rerum euétu (casum forsan fororis suæ spiritu propheticō prænoscens) indè rece-

Epist. 41. dere coactus, in Dalmatiam patrium solum veniens, fororem iuuenculam ætatis lubrico lapsam, primū viro maximè pio, Iuliano Dia-

37. 38. 43. cono (qui eam ad meliorem frugem restituit) deindè etiam, per literas Chromatio commé-

davit.

Posthæc peragrat is Thracia, Ponto, Bithynia,

Galatia, Cappadocia, & Cilicia; in Syria cum Euagrio Antiocheno, in via Comite, viro insi-

gniter erudito, prædiuite ac nobili Antiochiae consedit. Aliquando autem agens cum Euagrio in villa eius Maronia, naëtus ibidem san-

ctissimum illum Malchum monachum, totius vitæ ipsius cursum, quam postea factus senex conscripsit, accepit; quo planè Malchij exem-

plio & aliorum plurimorum monachorū, quibus Syria tunc florebat, incaluit cor eius ad consectandum vitæ monasticæ institutum: cù

ad Theodosium magni nominis virum, & alios præclaros anachoretas literas dedit; petens eorum precibus solui vinculis seculi. Inter

hæc verò temporis spatia, cum quid esset de-

cernendum de statu suo, Deum seruosque Dei ita consulteret, agens Antiochiae docentem

sæpe.

Epist. 38.

quid Hiero-
nynus An-
tiochiae.

Sæpenumero audiuit Apollinarem Liodicenū,
adhuc inter Catholicos profitentem.

Verum cum indies maiori Christo seruiēdi
inflammaretur ardore, nihilque aliud cum a-
nimo suo quotidiē versaret, quām ut illi omnē
suam vitam dicaret, tandem post multa varia- *Arripit in-*
que consilia prudenter agitata, placuit mona- *stitutum mo-*
chi ac solitarij professionē arripere. Nec mo- *nasticum.*
ra: rebus cunctis rite ordinatis, Syriae solitudi-
nem tanquam portum salutis vnum omnium
fidissimum expetijt: comitibus Innocentio at-
que Hyla S. Melanij famulo: quibus postea ac- *Euagrius ne-*
cessit Heliodorus. His omnibus Euagrius An- *cessaria illis*
tiochenus cuncta necessaria ministrabat; quin *suppeditat.*
& eius impensis Hieronymo ad scribendos li-
bros sunt antiquarij: (illis enim se abundasse
testatur) eiusdemque Euagrij opera, literæ que
diuersis ex locis Antiochiam afferebantur, ei-
dem reddebantur: vicissimque ad alios mitten-
dæ ab ipso ille accipiebat. Posita est autem hæc *Confert se*
solitudo in Chalcide Syriae; ubi Syri ab Agare- *Hieronymus*
nis barbaris distaminatur; in qua præter spar- *in solitudinē*
sos hinc inde monachorum greges, nemo, ex- *Syriae: cum*
ceptis feris, serpentibus, & icorponibus, in- *socijs.*
colebat: horridum profectò & ipsis etiam mo-
nachis, qui solitudinem tantum quererent,
habitaculum. Eam igitur solitudinem, ingre-
sus, mox spiritale bellū generoso sanè animo
est aggressus. Orationi lectionique assiduo va- *Eius pia ibi*
cans, naturæ ardorem, vitiorumque incentiuia *dem exerci-*
crebris frangebat ieunijs: & ne sibi vni in va- *tia.*
sta illa eremo viuere videretur, adhuc adole-
scens quasdam Origenis homilias, quas ille lo-
quebatur ad populum, transferebat. Cumque
mens

mens varijs semper cogitationibus cestuans cōsuetam carnis appeteret libertatem, ad eā edo mandam cuidā fratri, qui ex Hebræis crediderat sese in disciplinam dedit, ut post Quintiliāni acumina, Ciceronis fluuios, grauitatemque Frontonis, & lenitatem Plinij, alphabetū disceret, & stridentia anhelantiaq; Hebraicæ lingue verba meditaretur. Ibi quid laboris insuperit, quid difficultatis sustinuerit, quoties desperauerit, quoties cessauerit, & contentione discendi rursus incooperit, testem ipse suam, appellat conscientiam, pariterque Domino gratias agit, quod de amaro semine literarum dulces fructus carpserit.

*Dæmon va
rijs tentatio
nibus illi in-
ducatur.*

*Priuatur so-
cijs.
Epist. 1. &
371.
Bonoſus fit
solitarius.*

Ceterū ingressum in eremum tam præclaræ spei adolecentem, humani generis hostis, qui eum multis ex causis reformidare iam cuperat, & à quo magnum sibi exitium imminere præsagiebat, varijs ac diuerfis temptationum generibus aggressus est. Et quidem in primis omnes sodales, quos secum eam in solitudinem duxerat, abstulit: etenim Heliodorus, mutato proposito, ad patriam, veluti sorori viduæ ac nepoti ex ea paruulo Nepotiano prospecturus, remeauit. Innocentius autem & paulò pōst Hylas eo iā secundū annū in solitudine agēte, vitæ munere functi sunt. Solus Euagrius, ex comitibus & amicis in solatiū illi remāfit: Bonosus nāq; cū quo educatus & à pueritia honestis ſeculi artibus eruditus, quiq; in Galliarum peregrinatione socius illi fuerat, ipſe etiam solitudinem petiit; insulā quandam Dalmatio pīago circumſonāte naufragam; cui asperæ cautes, & nuda taxa, ac ipsa solitudo terrori es-

feng

sent; & cum iuuenis esset apprimè diues ac nobilis, contempta matre, sororibus & charissimo sibi germano, cum uno tantū Onesimo in ea orationibus ac ieunijs vacans manebat. Porro & ipsum Hieronymum morbis periculosissimis malignus infestauit, venerearumque cogitationum stimulos acutissimos atque perpetuos adeò potenter addidit, ut nullis eos lachrymis, nullis poenitentiæ dolorius extinguere posset. Cum præter alia morborum genera, ardentissima febri in medio Quadragesimæ afflictaretur, iamq; toto frigescente corpore exequiæ veluti morienti parari coepissent, spiritu ad Christi raptus tribunal grauiter vapulauit, quod Ciceronis lectio die nocteque vacaret. Nulla interim vel ab æstu morborum vel cogitationum ei dabatur requies; prorsus ut in media eremo, ubi feræ tantum & scorpiones, præruptæ dunataxat cautes, & plantarum solummodo diuersa videbantur genera, sibi inter choros puerularum interesse videretur. Quid verò talibus in tentationibus fortis & in Christo roborus adolescens egerit, quam strenue pugnauerit, quibus ieunijs & verberibus rebellatem carnem affixerit, quibus lachrymis & orationibus Iesum Saluatorem mundi, ut se à tantis hostis impetitionibus erueret, instanter precatus sit: ab ipsomet, qui talia passus est, audiamus.

O quoties ego ipse in eremo constitutus, & in illa vasta solitudine, que exusta solis ardoribus, horridum monachis præstat habitaculum, putabam me Romanis interesse delicijs. Seden bim

Vapulat an-
tè tribunal
Christi, quia
Ciceronianus
est.

Epist. 22. ad
Eustochium.

*Notas sancti
viri in ere-
mo vitam
durissimam.*

*quid egerit
in varijs
tentacioni-
bus conſtru-
bus.*

bam solus, quia amaritudine repletus eram. Horrebant sacco membra deformia, & squida cutis situm AEthiopicæ carnis obduxerat. Quotidiè lachrymæ, quotidiè gemitus: & si quando repugnantem somnus imminens op- presserat, nuda humo vix ossa hærentia colli- debam. De cibis verò & potu taceo; cùm etiam languentes monachi aqua frigida vrantur, & coctum aliquid accepisse, luxuria sit. Ille ig- tur ego, qui ob gehennæ metum tali me carce- re ipse damnaueram, scorpionum tantum so- cius & ferarum, sèpè choris intereram puella- larum. Pallebant ora ieunijs; & mens deside- rijs æstuabat in frigido corpore; & antè homi- nem sua iam carne præmortuum, sola libidinū incendia bulliebant. Itaque omnia auxilio de- stitutus, ad Iesu iacebam pedes; rigabam la- chrymis crine tergebam; & repugnantem car- nem Hebdomadarum inedia subingabam. Nō erubesco confiteri infoelicitatis meæ miseriæ: quin potius plango me non esse, quod fuerim. Memini me clamantem, diem crebrò iuxuisse cum nocte; nec prius à pectoris cessasse verbe- ribus, quām rediret, Domino increpante, trá- quillitas. Ipsam quoque cellulam meam quasi cogitationum mearum consciam, pertimesce- bam, & mihi met iratus & rigidus, solus deser- ta penetrabam. Sicubi concava vallium, aspe- ra montium, rupium prærupta cernebam, ibi meæ orationis locus, ibi illud miserrimæ car- nis ergastulum; & ut mihi testis est Dominus, post multas lachrymas, post cælo inhærentes oculos, nonnunquam videbar mihi interelle agminibus angelorum; & latus gaudensque

cantus

Cantabam : Post te in odorem vnguentorum
tuorum currēmus.

Videns autem diabolus se nullo molimine
adolescentis animum dimouere ab arrepto
proposito posse, nihilque se aut morbis, aut
carnis temptationibus profecisse, ad secretio-
res artes, quibus fortiores fidelium animos qua-
tere, ac decipere solet, & ad malitiæ commen-
ta postremò confugit : vt quem aperta fronte
veluti manifestus hostis superare non posset,
occultè tanquam amicus, insidians labefac-
taret ac caperet. Incitauit enim aduersus eum
Campenses & Tarsenses, Semiarianos hæreti- Heretici ei
cos; qui fidem eius impeterent, & vel uno, vel infidianur.
altero modo vietum iuuenem ad se pertra-
herent. Videbant enim eum adolescentem es-
se maximæ spei, & qui doctrina & sanctitate
Græcos omnes, qui eas & remotiores incole-
bant oras, iam vinceret. Instant igitur apud
eū, an tres, vel vñā potius confiteatur hypostasi.
Cautus ille, & ad infidias dæmonis exerci-
tatus, se vñā, si hypostasis nomine Vsiām: si verò
personam intelligant, tres cōfiteri hypostases
asseuerat. Non contenti illi sano iuuenis re-
sponso, ipsum hypostasis nomen efflagitant,
vt simpliciter vnamine, an tres hypostases in di-
uina credat esse natura, respondeat. Antioche-
na quoque Ecclesia, quę in tres tūc partes diui-
sa atque discepta erat, rapere ad se illū oppi-
dō festinat, vnaquaque scilicet pro se pars: Me-
letius, inquam, Paulinus, atq; Vitalis. Hi enim
tres, suarum scilicet factionum, Episcopi tunc
erant. Ille, qui eō accesserat fundatus in ea pe-
tra, aduersus quam portas inferi non præparari
canta

Matth. 16.

turas Christus promiserat, vt qui Romæ fidem baptismumque susceperebat, se id credere, quod Romana credit Ecclesia, constanter assuerat; sequē in ea, qua natus sit, fide, mori velle cunctis respondet. Illi, vt eruditissimum iuuenem ad se pertrahant, dicunt & sese cum Romana pariter sentire Ecclesia, vt hac voce allectus protinus succumberet. Verū ille latētes suspicatus dolos, Romam ad Damasum, qui tūc, tempore Valentis scilicet & Valentiniani Imperatorum, Romanā administrabat Ecclesiam, semel iterumq; literas mittit: obsecrās & multis eum precibus obtestans, vt, quidnam credere & cuinam in Antiochia ex tribus illis adhērere debeat, nunciare dignetur.

Intereā illi nouis quotidiē calumniis eum impetentes, ea de eo in vulgus sparsēre mendacia, vt a virginēs in monte Hermon degētes, ab eo cōperint vehemēter abhorrere. Alij verò sub Catholicorū nomine, cum tamen schismati ci essent, illum adeò acriter persecuti sunt, omniq; inhumanitatis genere ita initium: affecerunt, vt ex eremo tandem eicerint. Ex charta exi- plicat hæc omnia ipsem in Epistola ad B. guitas. Epist. Marcum * Celedensem, vbi inter cætera ait: 39 g Epistol. Versu cogor clamare vulgato: *Quod genus hoc ho- 77.*
** Chalciden.* minum? queque hunc tam barbarā morem Permitit patria? Hospitio prohibemur arenæ: Bellacient, primaq; vetant cōsistere terra. Quæ idcirco de gentili poeta sumpsimus, vt qui Christi pacem non seruat, pacem saltēm dīscat ab ethnīco. Hæreticus vocor, Homousion prædicans tur à pseudo Trinitatem. Sabellianæ impietatis arguor, Christianus. tres subsistentes, veras, integras, perfectas

que

que personas indefessa voce pronuncians . Si ab Arianis , merito : si ab orthodoxis , qui huiusmodi arguunt fidem , orthodoxi esse desierunt: Aut , si eis placet , hæreticum me cum Occidente , hæreticum cum AEgypto , id cum Damaso Petroque condemnent ; & infrà: Quotidiè exposcor fidem , quasi sine fide renatus sim . Confiteor , vt volunt , non placet ; subscribo , non credunt . Vnum tantum placet , vt hinc recedam . Iam iam cedo . Abruperunt partem à me animæ meæ , charissimos fratres . Eccè discedere cupiunt: immò discedunt , melius esse dicentes , inter feras habitare , quām cum talibus Christianis . Et ego ipse , nisi me & corporis imbecillitas , & hyemis retineret asperitas , iam modò fugerem . Veruntamē dum vernum tempus adueniat , obsecro , vt paucis mihi mensibus eremi cōcedatur hospitium: aut , si hoc tardū videtur , abscedo . Domini est terra & plenitudo eius . Ascendant soli cælum ; propter illos tantum Christus mortuus sit: habeant , possideant , glorientur .

Psalm. 23.

Māsit autem in ea solitudine toto , vt scribitur , quadriennio incredibili quidē vitæ austerritate sese exercēs , & omne tempus modò studijs , modò orationibus impēdens ; nūc ab alijs monachis & anachoretis inuisus , nūc alios ipse inuisēs : sed & tatis spiritualis vitæ delicijs affluens , vt indē discessisse s̄pē pānituerit . Scripsit verō ibidē annos iam natus plus minus 30 . Commentariū in Abdiam Prophetā ; & Pāmachi dicauit : quem tamen post alios triginta annos , cum minus placeret , emendauit . Egressus ab eremo , vel verius hæretorum periecu-

Zzz 2 tioni-

tionibus inde electus, Antiochiam Hierosolymamque iuuenis iam repetijt. Adhæsit autem Antiochiæ ex tribus illis qui tunc illam diuabant Episcopis, Paulino; quod ita à Damaso, ad quem ea de re scriperat, iussus fuerat. Neque tamen ibi consistens monachi aut solitarij hominis professionem omisit. Nam etsi loca vel discendi, vel silentio & quieti vacandi causa saepius mutaret, ipsum tamen monachi animū non mutauit: sed literis & precibus semper intentus familiarem hominū congressum, quoad fieri potuit, semper deuitauit.

*Ordinatur
illuc presby-
ter.*

Epiſt. 64.

*Gregorius
Nazianenus
Episcopus
Constantino-
polit. eius
præceptor.
Concilium
Roman. cele-
bratur.*

Cæterū Antiochiæ triginta plus minus annorum vir ad presbyterij dignitatem à Paulino electus est sanè inuitus, ea tamē cōditione ut nulli adstrictus esset Ecclesiæ; quippè qui sic cōsentiret in clerū asciri, vt tamē nollet deferrere esse monachus, sed pro animi arbitrio liber, quo vellet pergeret: nec vñquā passus fuerit alicui adscribi titulo. Neque semper Antiochiæ, sed partim etiā Hierosolymæ, in agristamē & solitudinibus, versatus est: immo & tunc ab eo Bethleē electa & habitare coepit. Sed & hoc tempore Cōstantinopolim quoq; cōtendit, vt Gregorium Nazianzenū, doctrinæ & sanctitatis fama celeberrimum, audiret; quem & id circō præceptorem suum meritò gloriatur: Apud quem existens tractatum de visione Isaiae conscripsit. Imperij habenas Theodosius senior adhuc moderabatur, & Apostolicam Sede Romæ administrabat Damalus, cū ob alias, tum Antiochenæ præcipue Ecclesiæ dissensiones, omnes Occidentis Orientisque Episcopi Romanam euocantur. Accesserunt inter alios eò

Pauli-

Paulinus Antiochiae, à quo presbyter ordinatus fuerat Hieronymus, & Epiphanius Salaminæ, Episcopi; ambo viro sancto amici, & aetate spiritus vinculo copulati; quibus visum est Latinum & magni nominis iuuenē secum ducere: presertim quod Damaso multis ex causis notus, & de Antiochenis dissidijs apprimè instructus & erudit⁹ esset: & forte ipsemet Damasus eū accersuit, literæq; Imperiales inuitū ac renitentē Romā venire coegerunt. Igitur Vrbem ingressus, cœpit reuisere loca, in quib. à pueritia, nutritus edoc⁹ & baptizatus fuerat; reuisere Apostolorū martyrumq; templa, quæ *Visitat loca olim puer, cùm à gramicæ ludo vacaret, ve- nerabūdus obire solebat. Inuenit hic Pamma-chium, suū olim condiscipulū; inuenit alios, tū veteres ex facie, tum ex sola sanctitatis & doctrinæ fama posteà sibi factos amicos Damaso aut quā charus, & quā dilectus fuerit, dictu est incredibile. Nouerat enim iuuenē iam tunc in eremo degérem, ex literis & tractatibus, quos sepè ad eum miserat; nouerat & egressum ab eremo, Antiochiae primū, mox Bethleem manētem; vt qui ei munera sapè mittere, & qui ab eo epistolas & quæstionū solutiones recipere solebat: nouerat ex ingēti fama, quæ de eius vitæ Magno fru-probitate, & mira abstinentia ferebatur. Concurritur ex Vrbe ad eū vndique, & vterq; sexūs Romanis. in promerendo viro secum acriter certat. Non matronæ castæ illum dimittere, non ciues, nō presbyteri possunt: alijs sanctitas, alijs doctrina, alijs comitas & vrbana placet. Ille, quod Romæ iam viderit puerum tunc optimæ, spei, animo repetit; ille quod austera in eremo*

*Venit Romæ
cum Paulino
Antiochiae
& Epiphanio
Salamine &
piscopis.*

Zzz 3

ab eo

ab eo exactam vitam audierit, attētē vultus cōtéplatur & ora: Cōmendat in eo aliquis presbyterij dignitatem; aliquis orationis prædicat puritatem: hic in eo linguarum scietiam; alter sacrarū literarū admiratur cognitionē: pariter suspiciunt, pariter prædicant, & extollunt omnes: & breuiter solus Hieronymus inuenitur, in quo omnium oculi, omnium defigantur obtutus, & in quo uno totius cleri populi que vota suspirant.

Porrò Damasius vidēs sibi, velut alterū Paulum Petro adiutorem in Urbem venisse, remissis ad Sedes proprias Episcopis, Hieronymum, ut sibi in Ecclesiasticis causis inferuaret, & partem Pontificij oneris sustineret, secum retinet res fidei & omnes quæstiones religionis ei, vt undequaque doctissimo & maxime orthodoxo demādat. Cui functioni strenuè viriliterq; vir sanctus insistens, non propterea arctam suā vivendi, & in precibus quotidiè coram Deo assistendi omittit consuetudinē. Et quia presbyteri munere insignitus erat, ne tā diuinū sibi commissum talētum occular, incruentū Christi sacrificium, quod in Cruce peractū fuit, Deo pro salute omniū offert. Nouit hoc Roma, quæ diu sacrificij seruauit casulam, & adhuc eius calicē seruat, populoque reuerēter in memorā tanti viri ostentat. Quin & cū in vindicādo Dei honore, & Ecclesiæ pulchritudine afferēda nemini cederet, tum cūcta Ecclesiæ munia vt honeste ac sancte perageretur effecit; quicquid etiā boni vel Antiochię (à qua Petrus Apostoliū Princeps Romā venerat) vel Hierosolymę (vbi Ecclesiā quoq; idē fundauit, & Iacobo gubernandam

*Vtitur Da-
masius eius
opera Romæ.*

*Casula &
Calix S. Hie-
ronymi Ro-
mae affer-
mantur.*

nandā postea reliquit) effet: vt Romę quoq; (vbi Petri sedes manet) obseruaretur procurauit.

*Alia eius
Res gestae
Romæ.*

Longum nimis foret alia omnia singulatim hic referre, quæ toto triennio (quo Romæ ipsum morari contigit) ad decorē & utilitatē universalis Ecclesiae fecit, ordinauit atque conscripsit. Et quidem inter alios exantlatos labores, Heluinum atque Iouinianum impurissimos homines ac virginitatis hostes acerrimos egregiè compescuit, ac luciferianos confutauit. Paulinianum adolescentem fratrem suum, qui post eius in Syriam secessum natus fuerat, in urbem aduocat, vt eum melioribus literis & sanctioribus pariter moribus imbuat. Præterea multos virijs & sceleribus arctissimè vincitos conuertit, & marronas plurimas ad sanctioris vitæ duxit propositum. Inter quas Marcella, Melania, Afella, Albina, Marcellina, Felicitasque celebrantur: sed cæteris præstantior Paula Eustochij & Blefillæ mater, quæ mutata veste monasterium est ingressa, & sanctioris vitæ propositum præclarè adimpluit.

*Multos Ro-
mæ conuertit.*

Cùm tot hæc ac tāta vir sanctus Romæ perageret, & omnium ore dignus summo Pontificatu acclamaretur, clerici (ò mortaliū vita sē- per incerta) in quorum vitia ille sæpè inuectus obtrectato-fuerat, & laici, quos sæpe repræhenderat, & res. quod durius videbatur, exéplo sanctioris vitæ & offuscabat quotidie, & viliores reddebat, Hieronymi famæ detrahere cœperunt, capta occasiōe, quod nobiles ac diuites matronas luxri & amoris inhonesti causa, sanctioris vitæ prætextu deceperat, & Hierosolymam explen-

*Multos pat-
tur Rome
vir sanctus
obtrectato-*

Zzz . 4 dx li-

*Hieronymi
fame ab e-
mulis eius
detrahitur.*

*Relicta Ro-
ma, Bethleē
revertitur.*

*S. Paulacum
Eustochio &
alijs virginis
bus cum se-
quitur.*

dæ libidinis gratia ducebat. Subornat⁹ est, quod facilius res crederetur, quispiam rumigerulus, qui se nescio quid in honesti de sancto cū Paula vel vidisse, vel audisse assereret: eoque factū processit, ut vilis ille homūcio, capt⁹, quæstionib⁹. Super ea re examinandus subijceretur. Negauit ille, quod priūs dixerat, & insontem clamauit in tormentis, quem antea tanquam celestū infamauerat. Moritur interea Damasus. Hieronymus occasionem regrediēdi Hierosolymam, cùm ex Pontificis morte, tum ex impia hominum persecutione cōmodè nactus, relicta Roma, magna sanctorum comitatē caterua nauem in Romano portu conscendit, & per Siciliæ & Italiæ fauces, Peloponēsi promontoria, & Cyprum nauigans, adolescentem fratre secum dicens, Antiochiæ appellēs, Hierosolymam & suam latus reuertitur Bethleem. Non multò post Paula cum Eustochio filia, & Melania Marcellini Cōsulis nepte, multis comitata virginibus eō aduenit. Nā Hieronymi nauigationē secuta, post Cyprum Antiochiæ primum appulit: deinde sancta Palestina terra lustrata, Bethleem, ibi perpetuō Christi militiē inseruitura, contendit. Mansit autem ibi per trienniū Eustochio & satis angusto hospitiolo: quoisque latius sibi suisque virginibus extruxerit monasterium: Condidit etiam & aliud; vbi Hieronymus & viri degerent, & diuersorum holpitibus ad ea loca pietatis & religionis ergo confluentibus. Erat enim Paula dñi tuis inclita, & Nicopolis in Actiaco litore posita, ad eius, veluti quæ ab Agamemnōne descendebat, possessionem maximè pertinebat.

Ipse

Ipse autem Hieronymus, qui usque ab adolescentia monachi egerat vitam, die noctuque studijs, nunc legendo, nunc scribendo, vacabat, & cum alijs fratribus in monasterio labore defudabat: viuebat in paupertate, & (vt Ruffinus ipse testatur) pecunias nec habebat, nec habere volebat; sed tenui victu vestituque contentus in cellula latebat; sacerdotium nec ambiens, nec humilitate damnata, Episcopatum auro redimere festinans. Hospitio omnes tanta benignitate excipiebat, vt etiam pedes illis lauaret; solos detestans haereticos: quos in tantum persequebatur, vt coram eo haereses, veluti coram Sole nebulae, euaneaserent. Sanctam igitur in sua Bethleem rursus inchoans vitam, & ve*luti nouus quidam miles ad certamina laboresque consurgens, corpus ieunijs macerat,*

*Sanctissima
ducit in
Bethleem
vitam.*

mentem studijs, spiritum pascit oratione. Vbi oratio deficit, lectio: ubi lectio, oratio incipit. Somnus non ad delicias, sed ad naturae capitum necessitatem; in duro non in mollibus, cubat: & vili pallio, non precioso ac nitido tegitur indumento. Ex ore nihil, nisi sanctum, nisi castum procedit: quodcumque ex eo audieris, Christi sermo est: & in ipso quoque silentio Deum loquitur. Sed praeter omnem tam animi, quam corporis sanctitatem puritatemque, quibus veluti præclara lux quedam mundo irradiat: studijs, nunc aliquid vertendo, nunc commentando, incumbit: summa contentione in eo elaborans, vt extirpatis cunctis haeresibus Ecclesiam à perfidorum insidijs liberet. Canis iam *Vadit Ale-* totus aspersus, nihil non modò ex studiorum xandriam, assiduitate remittit, sed & Didymum illū Ale- *vi consulat*

Zzz 5 xan.

*Didymum
in dubijs
scripturæ.
Epist. 65.*

*Magno stu-
dio perdis-
cit linguam
Hebream.
Ioan 3.*

*Calumnia-
tur hoc eius
studiū Ruf-
finus.*

*Matth. 27.
Lucæ 23.*

andrinum olim Athanasio & Antonio admodum charū, atque ob doctrinæ magnitudinem celeberrimum adit, ut & eū videret, & dubiorum, quæ in scripturis habebat, ab eo solutio- nes audiret.

Reuersus verò ab Alexandria, rursumq; Hierosolymam & Bethleem suā repetens, magno labore & impendio Barrabanū, seu verius Barhanina, Hebræum præceptorem noctu audit. Timebat enim ille Iudæos: proptereaq; instar Nicodemi, qui in tenebris Christū adjt, clām ne factū à Iudæis resciretur, hoc est, noctu tantū Bethleem veniens Hieronymū edocebat magno enim precio eū, ut illuc accederet, conducebat. Hisce studijs acriter intento, Ruffinus non minus ineptè, quā impiè obijciebat, quòd Barrabam, dimisso Christo, sequeretur, & Iudaicis incumberet lectionibus: pulchrè sibi ex Euangeliō lusum accepisse existimans, si cum Iudæorū populo clamaret. Non hunc, sed Barrabā: vir ipse, qui velut inter olores anser obstreperet, & semet sanctorū doctorumque hominū numero auderet immiscere. Sed vir sanctus nihil ea Ruffini motus calumnia, vt Ecclesiæ, eius linguae adiumento genuinas sacrorum librorum relinquaret versiones, nō modò hoc studium omisit, sed etiā cum Hebræorum eruditissimis omnem Palæstinæ terram circuiuit, vt cuncta illius loca, situs ac regiones, de quib. scriptura meminit, proprijs collustraret ocu lis, & quod absens audierat, præsens videret.

Crescebat hoc eodem tempore in Bethleem monasteriū: quod licet, pro viris virginibusq; ibidem degētibus satis capax esset habitaculū, tantus

tantus tamen vndique ad ea loca pietatis causa
 monachorum erat concursus, vt diuersorum *Multam sub eo crescit*
 magis amplum Hieronymus ædificare cogita- *monachorum numerum.*
 uerit. Mittit propterea Paulinianū sibi germanum in patriam, iam à Gotthis vastatam, vt se-
 mirutas villulas, quæ barbarorū effugerāt ma-
 nus, & parentū communium venderet census:
 Quod cum præstisset, Palæstinā reuersus est.

Hoc tempore inimicitæ, quæ olim erant ex
 causa fidei cum Ruffino, & sibi, nō extinctæ
 fuerant, in apertas cōtumelias eruperūt. Dum
 enim ille Hieronymum secum in hæresis suspi-
 cione, veluti Origenista esset, trahere suis præ-
 conijs conatur, & vir sanctus se ab huiusmodi
*S. Hierony-
mus falsò à
Ruffino tan-
quam Orige-
nistā diffa-
matur.*
 infamia extricare cunctis virib. quærerit, necel-
 se fuit apertè in hostem procedere, & amicitiā
 ab adolescentia cum Ruffino contractam, re-
 ligionis causa penitus scindere. Insurgit pro-
 pterea acriter vir sanctus in Ruffinum, & cun-
 ctis viribus insidiantem sibi, proterit hostē: &
 non tantum in refellendis falsò vitæ obiectis
 criminibus, quām in abigēda à se hæresis
 infamia occupatur: tantaque indignatione hu-
 ius materiam defensionis suscepit, vt stylum,
 iam ob omissa à multis annis gentilium litera-
 rum studia languentem, & propter Hebraicæ
 linguae barbariem quandam vitiarū, quasi tunc
 à rhetorum schola egressus esset, ita ornatè a-
 cuteque exacuerit, vt Ruffinus postea ne inter
 doctos quidem haberi lœperit.

Regebat hoc tempore Romanam Ecclesiam
 Anastasius Papa: eiique Ruffinus libellū, cui po-
 stea Hieronymus respōdit, dīcauit: & in Africa
 Hipponensem gubernans ecclesiā Augustinus,
 suæ

suæ doctrinæ ac sanctitatis documenta vbiq[ue] spargebat. Audiens iam celebrem Hieronymi tum senis, per totū terrarum orbem diffusam famā (ad eum enim veluti ad oraculum vndique concurrebat) & se Hieronymi comparatione tanquam nouum quandam in Ecclesiasticis studijs militem esse cognoscens, comprehendæ amicitiæ causa ad eum scribere incipit; interrogans ab eo quædam, tantumque Hieronymo detulit, vt scripta sua illi discutienda miserit; libros dicauerit; & questiones aliquot, præsertim quæ sunt de origine animæ, ab eo petierit; & quia propter locorum distantiam & animarum curam proficiisci ad discedendum in Bethleem non poterat, misit ad eum, qui sua vice quereret, & discerent multa ab Hieronymo, Paulum Orosium, Alipium, & Profuturum quandam presbyterum; qui tamen Profuturus morte præuentus, cō peruenire non potuit.

At non solum Augustinus, sed totus terrarum orbis senem venerabatur. Seuerus Sulpitius propterea eum inuisit; & sex mēsibus cum eo mansit: mansissetque, vt ipse ait, perpetuō, si potuisset. Præter studiorum & orationis occupationē, quotidie aduenientes ad ea loca Christianos excipiebat, tanta charitate, vt pedes etiam singulorum lauaret. Ad decrepitam & vltimam propemodum iam venerat etatem, cùm nihil quidquam operæ à studijs remittens, non minus ad orandum alacris, quād ad legendum promptus surgebat. Mirum erat in corpore, ieiunijs & ætate consumpto, tantū spiritus, tantum vigore fortitudinis. Quod corpori deerat,

supple-

*S. Augustin.
scribit Hiero-
nymo.*

*Studium ho-
spitalitatis
in S. Hiero-
nymo.*

supplebat animus, & sacrarum rerum meditatio mētem quotidiē recreabat. Videres hominem à corporeis vinculis absolutum, veluti a uem quādam à nexibus expeditam, nihil aliud nisi cælum spectare ac petere; & quanto magis morti appropinquabat, tanto plus in eo spiritus excitabatur: ita ut mortem, demigrationē quandam à terrenis ad cælestia, à caducis ad æterna, non naturæ dissolutionem, in eo crederes. Languebant quidem membra, sed animus *Post multos*
vigebat, & in corpore iam iam casuro, mens *exanilatos*
semper cælestia cogitans excitabatur: nec illi,
vt cæteris euenire solet, vnā cum senectute a-
nimus frigescebat: sed citò tanquam corporeū
onus depositurus, alacrior ad finem tendebat.

Sciebat se cursum suum benè peregisse, fidem seruasse, & in omnibus vt strenuum militem sub Christo duce fecisse stipendia. Propterea ad coronam illi repositam, latus gaudensque properabat: & veluti imbribus multis ac procellis exagitatus oppressusque viator, æternū quietis, quo se reciperet, rectū optabat; & post bellorum turbines, & varias mundi pelagi iestationes, quietum cælorum portum ingredi, & amœnum hortum incolere desiderabat: & quo magis se illi appropinquare cernebat, eo lætior incedebat.

Igitur vir sanctissimus cælestibus semper æ- *Incidit in*
stuans cogitationibus, in leuem tandem inci-
dit febriculam; quæ illū iam in carne sua præ-
mortuum dum diuexaret, reputabat animo,
mundi, quas pertrāsierat, miserias omnes; qui-
bis tempestatibus iactatus, quibus perf. cutio-
nibus exagitatus fuerit; quomodo in hac vita
nihil

nihil certum, nihil beatum inueniretur: Orbis dominam concidisse Romam videbat: vrbes potentissimas redactas in cinerem considerabat. Quid non exire ex his miserijs, & in amplexus sponsi volare ille cuperet? quid non corporis abiecto carcere, expeditum in cælū tendere? Aderant iuxta eum monachi, & Christo dicatæ virgines, & ex varijs sanctorū locorum vndique, qui ad talis viri exitū confluxerant, homines; quos omnes ille læto & alacri vultu ad humilitatem, patientiam, charitatem, cæterasque hortabatur virtutes; & lamentantes, ne sibi cælestem inuiderent patriam, precabantur: quando se nihil aliud optasse semper aiebat, quād ad eum peruenire diem, vndē illi ad cælestem beatitudinem aditus daretur.

*Hortatur
circunstan-
tes ad pieta-
tem.*

*Obdormit in
Domino.*

*Corpus S.
Hieronymi
cum præse-
pio Domini,
Romam trāf-
latum.
Tunica eim
Romæ affe-
natur.*

His & huiusmodi verbis sanctos omnes, qui aderant, postquā est adhortatus, versus ad spōsum, quem sibi iam adesse videbat, illi spiritum suum placidissimè reddidit: multis charis miraculis: Humatus post mortem in Bethlehem fuit; exequijs illi ex Christiana religione, rite anteā celebratis. Translatus indē posteā Romā est, vna cum Christi Saluatoris nostri præprio 7. Idus Maij, eo scilicet die, quo præceptoris eius Gregorij Nazianzeni festum agitur: iacet autem beatissimus vir omni præconio maior, & quem cuncta suspirant secula, super Exequias; proprio ei iuxta Præsepe Domini erecto altari, vbi sacra adhuc eius seruatur tunica, in Ecclesia S. Mariæ Maioris.

Ceterū quod viro sanctissimo antiquitas Leonem tāquam ab eo curatum adpinxit (cum id reuera à Gerasimo Abate actum testetur Sophro-

Sophronius) hieroglyphico significauit, vehe-
mentem eius, quasi leonis, in hæreticos rugi-
c. 107. Picat.
tum vel vastam Syriæ solitudinem quam inha-
bitauit. Porrò præter eximia ea opera, quorum
Catalogus extat, varia alia insignia, quæ inter- Multa confi-
ciderunt conscripsit. Plura quoque extant de Ita de S. Hie-
eius vita & rebus gestis, sub virorum quidem ronymo.
clarorum nomine, Eusebij, Cyrilli, Augustini
& incerto quodā auctore impudenter & men-
daciter conficta; quæ cum prolixè & egregiè
Tom. 4. & 5. Annal. C. Baron. refutentur:
superuacaneum duximus eorum
Ulterius hic memi-
nisse.

FINIS TOMI TERTII.

Annumeror Bibliothecæ Fratru
Capucinorum paderbornæ.

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF TORONTO